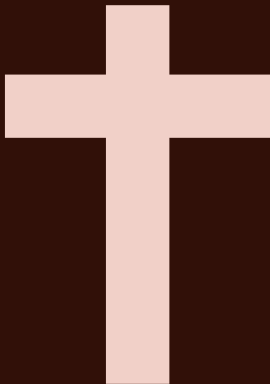

Soso Kitaabuie:
Tawureta, Yabura,
Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila The Holy Bible in the Sosu language of Guinea (Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Evangélique Réformée Néerlandaise et les Traducteurs
Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Evangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan
2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2

Contents

Matiyu	1
Maraki	62
Luki	100
Yaya	166
Xεεραε	xa
taruxui	213
Roma	268
Korinti I	296
Korinti II	321
Galati	338
Efese	348
Filipi	358
Kolosi	365
Tesaloniki I	372
Tesaloniki II	379
Timote I	383
Timote II	391
Tito	397
Filemon	401
Eburu	404
Yaki	423
Piyeri I	430
Piyeri II	437
Yaya I	442
Yaya II	449
Yaya III	451
Yude	453
Waxayi	456

Inyila Isa Annabi Matiyu naxan seβexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan taruxuie seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi dunija, Annabi Matiyu naxa yi Kitaabui seβe, a xa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seβe Gireki xui ne, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa nɔ a fahaamude.

Isa xa kaabanako gbege seβexi yi Kitaabui kui alako mixie xa a senbe kolon, Ala senbe naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Matiyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan masenma. A dɔnxɔe ra, yi Kitaabui Isa faxa ki nan dentegɛ sama nun a keli ki faxe ma.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lonni naxan sɔtɔma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won

ma dunijeigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Matiyu naxan seβexi

*Isa benbae
(Luki 3:23-38)*

¹ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima bɔnsɔe ra, a benbae xilie nan yi ki:

² Iburahima naxa Isiyaga sɔtɔ.

Isiyaga naxa Yaxuba sɔtɔ.

Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyae sɔtɔ.

³ Yuda naxa Peresi nun Sera sɔtɔ, Tamari xa die.

Peresi naxa Xesiron sɔtɔ.

Xesiron naxa Arami sɔtɔ.

⁴ Arami naxa Aminadabo sɔtɔ.

Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.

Naxason naxa Salimon sɔtɔ.

⁵ Salimon naxa Boosu sɔtɔ, Raxabi xa di.

Boosu naxa Obedo sɔtɔ, Ruti xa di.

⁶ Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.

Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Mangɛ Dawuda naxa Sulemani sɔtɔ

Uriya xa gine saabui ra.

⁷ Sulemani naxa Robowami sɔtɔ.

Robowami naxa Abiya sɔtɔ.

Abiya naxa Asa sɔtɔ.

⁸ Asa naxa Yehosafati sɔtɔ.

Yehosafati naxa Yehorami sɔtɔ.

Yehorami naxa Yusiya sɔtɔ.

⁹ Yusiya naxa Yotami sɔtɔ.

Yotami naxa Axasi soto.
 Axasi naxa Xesekiya soto.
 10 Xesekiya naxa Manasi soto.
 Manasi naxa Amon soto.
 Amon naxa Yosiya soto.
 11 Yosiya naxa Yekoniya nun a xunxae soto,
 Isirayilakae xaninxi Babilon temui naxe.

12 E to siga Babilon, Yekoniya naxa Salatiyeli soto.
 Salatiyeli naxa Sorobabeli soto.
 13 Sorobabeli naxa Abiyudi soto.
 Abiyudi naxa Eliyakimi soto.
 Eliyakimi naxa Asoro soto.
 14 Asoro naxa Sadoki soto.
 Sadoki naxa Aximi soto.
 Aximi naxa Eliyudi soto.
 15 Eliyudi naxa Eleyasari soto.
 Eleyasari naxa Matan soto.
 Matan naxa Yaxuba soto.
 16 Yaxuba naxa Yusufu soto.
 Yusufu naxa Mariyama doxo.
 Mariyama nan findi Isa nga ra,
 naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

17 A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Ibu-rahima ma sa doxo Dawuda ra. A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga temui naxe Babilon. A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Isirayilakae siga temui ma Babilon, han a sa doxo Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

Isa bari ki naxe
 (Luki 1:26-38, 2:1-7)

18 Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki

ne: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote doxo, kono beenun e xa kafu, Mariyama naxa teege Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako saabui ra.
 19 A xa mori Yusufu to findixi tinxintoe ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa nate tongo e xa fatan gundoroxona kui.

20 A nu a maroxunma na fe ma temui naxe, Marigi xa maleke nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a be, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bonsoe, i naxa gaaxu i xa gine Mariyama futife ra, barima a teegexi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako nan na.

21 Mariyama fama di xeme nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa jama rakiside e xa yunubie ma.»

22 Na birin naba ne alako Marigi naxan masen namijonme saabui ra, a xa kamali alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

23 «Ginedimedi teegema ne, a di xeme bari.

E a xili falama ne Emanuweli.»
 Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»

24 Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa maleke xa yaa-mari rabatu, a a xa gine xa futi xiri.

25 Kono a mu a kolon gine ra han Mariyama xa di xeme bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

1 Isa bari Beteleemu taa nan kui, Yudaya boxi ma, mange Herode xa pamanε. Na waxati, karamoxo ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra,

2 e naxa maxorinyi ti, e naxe, «Yuwifie xa mange naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi ne muxu xa fa suyidi a be, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.»

3 Mange Herode to na fe me, a tan nun Darisalamuka birin naxa kontofili.

4 A naxa serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe malan, a xa e maxorin Ala xa Mixi Sugandixi barima dennaxe.

5 E naxa a yaabi, «A barima Beteleemu taa nan kui, Yudaya boxi ma, barima namijonme a sebexi,

6 «I tan Beteleemu, naxan na Yudaya boxi ma, i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma, barima mange fama kelide i tan Beteleemu ne, naxan n ma Isirayila jama raperema, alo xuruse demadonyi xurusee raperema ki naxe.»»

7 Na kui, Herode naxa na karamoxoe xili gundo ra, a e maxorin tunbui minixi waxati naxan ma.

8 Na dangi xanbi, a naxa e xee Beteleemu yi xeeraya ra, «Wo siga, wo xa sa wakili yi diyore fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a be.»

9 Karamoxoe to ge mange xui ramede, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa

naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa jere e ya ra han a naxa ti diyore yire xun ma.

10 E to tunbui to, e naxa seewa ki fanyi ra.

11 E naxa so banxi kui, e naxa diyore to a nga Mariyama yi ra. E naxa e magoro boxi, e suyidi diyore be. Na temui, e naxa sanbasee ramini e xa kote kui, e xema, surayi fanyi, nun miri labunde fi diyore ma.

12 Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa boxi ma kira gbete ra.

Isa xaninfe Misira

13 Karamoxoe siga xanbi, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a be, «Keli. Diyore nun a nga xanin Misira boxi ma. Wo xa lu menni han n woyenma i be temui naxe, barima Herode diyore fenma ne alako a xa a faxe.»

14 Yusufu naxa keli koe ra, a diyore nun a nga xanin Misira.

15 E naxa lu menni han Herode naxa faxe, alako Marigi naxan masen namijonme saabui ra, a xa kamali,

«N bara n ma di xili, a xa keli Misira.»

Herode diyoree faxafe

16 Herode to a kolon a karamoxoe bara a madaxu, a boje naxa te a jaaxi ra. A naxa yaamari fi, di xeme birin xa faxe Beteleemu nun a rabilinyi birin, naxee mu nu je saxan soto sinden. A

na nate tongo na karamoxoe xa tunbui to temui nan ma.

¹⁷ Na kui, Annabi Yere mi xa masenyi naxa kamali,

¹⁸ «Xui nde bara me Rama, wa xui nun sunnunyi gbe gbe na a ra.

Raxele wama a xa die nan ma fe ra,

a mu tinxi mixi yo xa a madundu

barima die mu a be sonon dunije.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

¹⁹ Herode to faxa, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira boxi ma.

²⁰ A naxa a masen a be, «Keli, diyore nun a nga tongo, i xa gbilen e ra Isirayila boxi ma, barima naxee nu waxi diyore faxafe, e bara faxa.»

²¹ Yusufu naxa keli, a naxa diyore nun a nga tongo, e gbilen Isirayila boxi ma.

²² Konɔ Yusufu to a me a Araxelusi nan findixi Yudaya mange ra a baba Herode joxoe ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to woyen a ra xiye kui, a naxa siga Galile boxi ma,

²³ a sa sabati Nasareti. Na raba ne alako namiponmee xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xili falama ne, <Nasaretika.»

3

Annabi Yaya kawandi tife (Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-34)

¹ Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa kawandi ti folo Yudaya gbengberen yire.

² A nu a masen, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

³ Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma fe falafe, a to a masen,

«Mixi nde a xui itema gbengberen yire,

<Wo kira yailan Marigi be, wo kirae matinxin a ya ra.»

⁴ Noxome xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoo nun wula kumi nan na.

⁵ Darisalamukae, Yundayakae, nun mixi naxee birin nu sabatixi Yuruden xure rabilinyi, e nu sigama a yire.

⁶ E nu e xa yunubie masenma kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xora Ala xa fe ra.

⁷ Konɔ Annabi Yaya to Farisenie nun Saduseni gbe gbe to fa ra e xa e xunxa ye xora, a naxa a masen e be, «Wo tan boximase bonsoe! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xone ma naxan na fafe?»

⁸ Wo xa fe fanyi nan naba naxan a masenma a wo bara tuubi.

⁹ Wo naxa a fala wo yete ma, <Ibrahimima nan na muxu benba ra,> barima Ala noma yi gemee mafindide Ibrahimima xa die ra.

¹⁰ Beera jan na wurie sanke ma a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i.

¹¹ N tan wo xunxama ye nan xora wo xa tuubi xa fe ra, konɔ naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan

be. Na binye mu na n tan yi ra hali a xa sankiri maxan-infe ra. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.
 12 A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, konɔ a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe

(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

13 Na temui Isa naxa keli Galile, fafe ra Yaya yire Yuruden xure, alako Yaya xa a xunxa ye xɔɔra.

14 Konɔ Yaya mu nu tinxi na fe ra. A naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa n xunxa ye xɔɔra, konɔ i tan nan fa faxi n tan xa i xunxa ye xɔɔra?»

15 Isa naxa a yaabi, «Yakosi, a xa raba yi ki, barima a lanma won xa fe birin naba a seriyɛ ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a ra.

16 Isa xun to xa, a naxa te ye xɔɔra, koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra a ma alo ganbe.

17 Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenenxi ki fanyi ra.»

4

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)

1 Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbengberenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa a ratantan.

2 Isa to nu bara sun xi tongo naani, kɔe nun yanyi, kaame nu na a ma.

3 Maratantanma to maso a ra, a naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gemee xa findi taami ra.»

4 Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <Mixi mu baloma taami gbansan xa ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan na adama be.>»

5 Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa seniyenxi, a a ti Ala xa horomobanxi fari, yire itexi.

6 A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan, barima a sebexi,

<Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra,>

<e e belexee rasoma ne i bun ma,

e i ralaxun alako i sanyi naxa din game ra.>»

7 Isa naxa a yaabi, «Iyo, konɔ a man sebexi Kitaabui kui, <I naxa i Marigi Ala mato.>»

8 Ibulisa man naxa a xanin geya itexi fari, a fa dunija mangeya birin masen a be, e nun e xa dariye.

9 A naxa a fala a be, «N yi birin fima ne i ma xa i suyidi n be, i n batu.»

10 Isa naxa a yaabi, «Sentane, keli be! A sebexi Kitaabui kui, <I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.>»

11 Na woyenyi dangi xanbi, Ibulisa naxa keli a xun. Malekee naxa e maso Isa ra, e a senbe so.

Isa a xa wali fɔlɔfe Galile bɔxi ma

(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)

¹² Isa to a me a Yaya bara sa geeli, a naxa gbilen Galile bɔxi ma.

¹³ A naxa keli Nasareti taa kui, a sa sabati Kaperenam, taa nde naxan nu na baa de ra, Sabulon nun Nafatali bɔxi ma.

¹⁴ Na naxa raba alako Annabi Esayi xa masenyi xa kamali,

¹⁵ «Sabulon nun Nafatali bɔxi,

naxee na kira ra sigafe baa de ra Yuruden naakiri, wo findixi Galile bɔxi nan na naxan na si gbeteɛ beleɛɛ.

¹⁶ Namane naxan doxoɔi dimi kui,

e bara naiyalanyi belebele to.

Naxee doxoɔi faxe xa dimi kui,

naiyalanyi bara mini e be.»

¹⁷ Keli na temui ma, Isa naxa kawandi ti folo, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

Isa a foxirabire singee xilife

(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)

¹⁸ Isa to nu jerefe Galile baa de ra, a naxa xeme firin to e na yeɛ wolife. Yexesuxuie nan nu e ra, Simon, naxan xili Piyeri, a nun a xunya Andire.

¹⁹ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n foxo ra. Temui dangixi wo nu yeɛ nan suxuma, kono yakosi n a niyama wo xa nu mixie nan soto n be.»

²⁰ E naxa e xa yeɛ lu na keren na, e bira Isa foxo ra.

²¹ E to siga, e naxa xeme firin gbete to, Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E nu na yeɛ madegefe kunkui kui e baba Sebede fe ma. Isa naxa e xili,

²² e fan naxa kunkui nun e baba lu na keren na, e bira Isa foxo ra.

Isa mixie kawandife nun furemae rayalanfe

(Luki 6:17-19)

²³ Na xanbi Isa naxa Galile bɔxi birin isa folo. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan jama ya ma.

²⁴ A xili naxa te Siriya bɔxi birin ma. Mixie naxa fa furema mooli birin na a xon ma. E nu fama mixie ra naxee nu na toɔrofe a jaaxi ra, jinne nu naxee foxo ra, bira fure nu na naxee ma, a nun namateɛ. Isa nu e birin nayalanma.

²⁵ Nama gbege naxa bira a foxo ra kelife Galile bɔxi ma, Taa Fu bɔxi, Darisalamu, Yudaya, nun bɔxi naxan na Yuruden naakiri ma.

5

Isa xa kawandi geya fari

(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)

¹ Isa to jama to, a naxa te geya fari, a a magoro. A foxirabiree naxa e makore a ra.

² A naxa masenyi ti folo e be.

Ala sɛɛwɛ fima naxee ma
(Luki 6:20-26)

³ «Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
e yɛtɛ magoroma,

barima e fama nɛ sode Ala
xa mangɛya niini bun
ma.

⁴ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
wama,

barima e fama nɛ madun-
dude.

⁵ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
dɪnɛma,

bɔxi findima e tan nan kɛ ra.

⁶ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
wama tinxinyi xɔn,

alo kaamɛtɔɛ wama donse
xɔn ma ki naxɛ,

barima e a sɔtɔma nɛ.

⁷ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
kinikinima e booree
ma,

barima Ala kinikinima nɛ e
fan ma.

⁸ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
bɔɲɛ fiixɛ,

barima e Ala toma nɛ a xa
fonisireya kui.

⁹ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
lanyi fenma e nun
mixie tagi,

barima e xili falama nɛ Ala
xa die.

¹⁰ Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee
ɲaxankataxi tinxinyi
xa fe ra,

barima e soma nɛ Ala xa
mangɛya niini bun
ma.»

¹¹ «Sɛɛwɛ na wo bɛ e
na wo konbi, e na wo
ɲaxankata, e na wule nun fe
kobi mɔɔli birin fala wo xun
ma n ma fe ra.

¹² Wo xa ɲɛlɛxin, wo xa
sɛɛwa, barima wo baraayi
gboma nɛ ariyanna. Beenun
wo xa bari, e namɪɲɔnɛɛ
fan ɲaxankata na ki nɛ.»

Fɔxɛ nun naiyalanyi

(Maraki 9:50, 4:21, Luki
14:34-35, 8:16, 11:33)

¹³ «Wo maniyaxi fɔxɛ
nan na yi dunɪɲa adamadie
ya ma, kɔnɔ xa fɔxɛ
mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa
mɛxɛmɛxɛnma di? A tide yo
mu na kɔrɛ, fo a woli tande,
mixie ɲɛrɛ a fari.

¹⁴ Wo maniyaxi naiyalanyi
nan na yi dunɪɲa adamadie
ya ma. Taa naxan dɔxɔxi
geya fari, na mu nɔma
nɔxunde.

¹⁵ Lanpui mu radɛxɛma a
xa dɔxɔ debe bun ma. A
dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan
fari alako a xa banxi kui
iyalan birin bɛ.

¹⁶ Wo xa naiyalanyi fan
xa yanba na ki adamadie ya
ma, alako e xa wo xa kɛwali
fanyie to, e wo Baba matɔxɔ
naxan na ariyanna.»

Annabi Munsu nun
namɪɲɔnɛɛ xa seriye

¹⁷ «Wo naxa a maɲɔxun
a n faxi nɛ n xa Tawureta
Munsu nun namɪɲɔnɛɛ xa
seriye ba a i. N mu faxi e
bade xɛ, n faxi nɛ alako n xa
e rakamali.

¹⁸ N xa nɔndi fala wo bɛ,
danmi koore nun bɔxi na na,
hali sigire keren mu bama
Ala xa seriye ra, fo a birin
kamali.

¹⁹ Na kui, mixi yo Ala
xa yaamari keren matandi,
na yaamari xurun kiyoki, a
man fa mixi gbɛtɛɛ ratan-
tan na kui, a kanyi fan xili
xurunma nɛ birin bɛ Ala
xa mangɛya niini bun ma.
Kɔnɔ mixi yo Ala xa seriye
rabatu, a mixi gbɛtɛɛ xaran

na ra, na kanyi xunnakeli nan sotoma Ala xa mangeya niini bun ma.

²⁰ N xa a fala wo be, xa wo xa tinxinyi mu dangi seriye karamoxoe nun Farisenie gbe ra, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma abadan.»

Faxe tife, xone, nun lanyi
(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

²¹ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, <Wo naxa faxe ti. Faxeti makiitima ne.>

²² Kono n tan xa a fala wo be, naxan yo boje na te a ngaxakerenyi xili ma, na kanyi makiitima ne. Naxan na a fala ngaxakerenyi be, <I tan dugula>, na kanyi makiitima ne kiitisa xungbee ya i. Naxan na a fala a be, <I tan xaxilitare!>, na kanyi wolima ne yahannama te xora.»

²³ «Na kui, xa wo bara siga serexe bade, wo fa ratu a wo ngaxakerenyi xonoxi wo ma fe nde ma,

²⁴ wo xa wo xa serexe lu serexebade fe ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire. Wo xa lanyi xiri wo nun wo ngaxakerenyi tagi, wo fa gbilen wo xa serexe bade.»

²⁵ «I xa kata wo nun i kalamura xa lan sinnanyi ma, wo na kira xon ma temui naxe. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa yire, kiitisa fan i so kosibili yi ra, na fan i sa geeli.

²⁶ N xa nondi fala i be, i mu minima menni fo i kobiri birin fi han batanka donxoe.»

Yene nun mixi ratantanse
(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

²⁷ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, <Wo naxa yene raba.>

²⁸ Kono n tan xa a fala wo be, naxan yo a ya ti gine nde ra mile kui, na kanyi bara ge yene rabade a boje kui.

²⁹ Xa i yirefan ya findima i ratantanse ra, a ba na, a wole. Fate yire nde bafe na, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahannama.

³⁰ Xa i yirefan belexe findima i ratantanse ra, a bolon, a wole. Fate salonse nde bolonfe, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahannama.»

Xeme nun gine fatanfe
(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luki 16:18)

³¹ «A man masenxi ne, <Naxan wama meefe a xa gine ra, a xa fatan keedi so a yi ra.>

³² Kono n tan xa a fala wo be, naxan yo mee a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, na kanyi bara a niya na gine xa findi yenela ra a na doxo xeme gbete xon ma temui naxe. Xeme naxan fan na gine doxoma e meexi naxan na, a fan bara findi yenela ra.»

Marakali

³³ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, <Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali ne Marigi be.>

³⁴ Kono n tan xa a fala wo be, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra,

barima Ala xa kibanyi nan a ra.

³⁵ Wo naxa wo kali bɔxi ra, barima Ala sanyi tide na a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima Mangɛ Xungbe xa taa nan a ra.

³⁶ Wo naxa wo kali wo yete xunyi ra, barima wo mu nɔma xunsexe keren nafugade, wo mu nɔma a fɔɔɔde.

³⁷ Wo xa nɔndi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala <iyo>. Xa ade nan a ra, wo xa a fala <ade>. Sese sa na xun ma, a fatanxi Sentane nan ma.»

Gberɔxɔɛ

(Luki 6:29-30)

³⁸ «Wo a kolon wo yamari naxan na, <Wo xa ya jɔxɔ ya ra, wo xa jinyi jɔxɔ jinyi ra.>

³⁹ Kɔnɔ n tan xa a fala wo be, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xere garin, wo xa boore seti fan ti a be.

⁴⁰ Xa mixi nde wama wo xaninfe kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi.

⁴¹ Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati jere kui kilo keren, wo xa a mati kilo firin.

⁴² Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a be.»

Yaxuie xanufe

(Luki 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, <Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui xɔn.>

⁴⁴ Kɔnɔ n tan xa a fala wo be, wo xa wo yaxuie xanu,

wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo jaxankatama.

⁴⁵ Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintɔɛ nun tinxintaree be, naxan tune ragoroma mixi fanyie nun mixi kobie be.

⁴⁶ Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali duuti maxili kobie na mɔɔli rabama.

⁴⁷ Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xɛɛbuma, wo munfe rabafe naxan findi fe neene ra na kui? Hali kaafirie na mɔɔli rabama.

⁴⁸ Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, alɔ wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

6

Mixi kife

¹ «Wo naxa fe fanyie raba mixie ya tode ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sɔtɔma wo Baba ra, naxan na ariyanna.

² Na kui, i ne mixi kima, i naxa a sigi sa dunjɔna birin be alɔ filankafuie a rabama ki naxe salide nun taa ma, alako mixie xa e matɔxɔ. N xa nɔndi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sɔtɔde.

³ I ne mixi kima i yirefanyi ra, kɔɔla naxa a kolon.

⁴ I xa mixi ki suture nan na. Na kui, i Baba Ala naxan gundo birin kolon, a fama ne na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife
(Luki 11:2-4)

⁵ «Wo ne salima, wo naxa lu alo filankafuie naxee salima, e tixi salidee kui nun kira de ra alako mixie xa e to. N xa nondi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotode.

⁶ Kono i tan ne salima, siga i xa banxi yire nde noxunyi kui, i naade ragali, i Ala maxandi naxan mu toma. Na kui, i Baba Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

⁷ «Wo ne Ala maxandima, wo naxa wo xa woyenyi rawuya fufafu, alo kaafiri naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa woyenyi radi-ganxie nan saabui ra.

⁸ Wo naxa lu alo e tan, barima wo Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a maxandi.»

⁹ «Wo lan wo xa sali yi ki ne:

«Muxu Baba naxan na ariyanna,
dunija birin xa i xili seniyenxi kolon.

¹⁰ I xa mangeya xa fa.

I sago xa raba dunija ma, alo a rabama ariyanna ki naxe.

¹¹ Baloe fi muxu ma to loxo, muxu hayi na naxan ma.

¹² Dije muxu xa yunubie ma,

alo muxu fan dijexi mixie haakee ma ki naxe, naxee bara fe kobi niya muxu ra.

¹³ I naxa muxu ti maratantanyi kira xon, i xa muxu ratanga Sentane ma.

I tan nan gbe na mangeya, senbe, nun binye ra abadan.

Amina.»»

¹⁴ «Xa wo dije mixie haakee ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan dijema ne wo ma,

¹⁵ kono xa wo mu dije mixie ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu dijema wo xa yunubie ma.»

Sunyi suxufe

¹⁶ «Wo ne sunyi suxuma, wo naxa wo yatagi ixono alo filankafuie e yatagi ixonoma ki naxe, mixie xa a kolon a e na sunyi. N xa nondi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotode.

¹⁷ Kono i tan ne sunyi suxuma, i xa ture sa i xunyi ma, i i yatagi maxa,

¹⁸ alako mixie naxa a kolon a i na sunyi. Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan man gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

Harige

(Luki 11:33-36, 16:13)

¹⁹ «Wo naxa wo harige malan dunija ma, nimasee nun xorixori a xun nakanama dennaxe, xa na mu a ra mujetie noma a mujade banxi kui dennaxe.

²⁰ Wo xa wo harige malan ariyanna ne, nimasee nun xorixori mu kanari sama dennaxe, mujetie fan mu mujete tima dennaxe.

²¹ Wo harige na dennaxe, wo boje fan luma naa ne.»

²² «Ya nan na fate xa lan-pui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne,

²³ kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara findi dimi ra, na dimi ifɔɔrɔ de!»

²⁴ «Mixi yo mu nɔma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A xirima keren na, a boore rabolo. Wo mu nɔma Ala nun naafuli batude temui keren.»

Kɔntɔfli

(Luki 12:22-32)

²⁵ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kɔntɔfli baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunijeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. Wo xa dunijeigiri tide mu gbo donse be? Wo fate tide mu gbo dugie be?

²⁶ Wo xɔnie mato koore ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama, e mu donse ragatama bilie kui, kɔnɔ wo Baba naxan na ariyanna, a e baloma. Wo tan mu dangi na xɔnie ra?

²⁷ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfli saabui ra?

²⁸ Munfe ra wo kɔntɔfilima wo xa sosee xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e minima wula sansie ma ki naxe. E mu walima, e mu woliɛse yailanma,

²⁹ kɔnɔ n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge keren.

³⁰ Xa Ala sansi mɛɛnima yi ki ne, sansi naxan na na to, tina a gan, a mu mɛɛnima

wo fan ma? Wo xa danx-aniya xurun!»

³¹ «Na kui, wo naxa kɔntɔfli a falafe ra, <Muxu munse donma? Muxu munse minma? Muxu munse ragoroma muxu ma?»

³² Kaafirie birama na fe mɔoli nan tun fɔxɔ ra. Anun, wo Baba naxan na ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin ma.

³³ Na kui, wo xa Ala xa mangeya niini nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se donxɔe birin fan fima ne wo ma.

³⁴ Wo naxa kɔntɔfli tina xa fe ra, barima tina a jɔxɔ sama a yete xɔn. Lɔxɔe birin nun a xa tɔɔre nan a ra.»

7

Wuri fupɔi nun xebenyi

(Luki 6:37-42)

¹ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa kana wo fan na Ala yi.

² Wo mixi makiitima ki naxe, wo fan makiitima na ki ne. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.

³ Munfe ra i wuri fupɔi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?

⁴ I nɔma a falade i ngaxakerenyi be di, <A lu n xa wuri fupɔi ba i ya ma,> xa a sa li xebenyi nan na i tan yete ya ma?

⁵ I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i yete ya ma. Na ba xanbi, i nɔma ne se igbede a fanyɔi ra, alako i xa

wuri fuɓi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se seniyenxi sofe baree yi ra

⁶ «Wo naxa se seniyenxi so baree yi ra, xa na mu a ra e e ya rafindima ne wo ma, e wo maxin. Wo naxa geme to-fanyie woli xosee bun ma, xa na mu a ra e e maboronma nan tui.»

Baba Ala maxandife

(Luki 11:9-13)

⁷ «Wo maxandi ti, wo a sotoma ne.

Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade konkon, a rabima ne wo be.

⁸ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sotoma ne.

Mixi naxan fenyi tima, a a toma ne.

Mixi naxan naade konkonma, a rabima ne a be.»

⁹ «Babe mundun na wo ya ma naxan xa di taami maxarinma a ma, a sa geme so a yi ra?

¹⁰ Xa na mu a ra, a boximase so a yi, a xa di na a maxarin yexe ma?

¹¹ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie fima ne a maxandimae ma.»

Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama be

(Luki 6:31)

¹² «Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be. Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

Naade ixutuxi nun a igbe

(Luki 13:23-24)

¹³ «Wo xa so naade ixutuxi nan na, barima naade igbe mixi rasigama gbaloe nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe ma, a jere mu xonɔ. Mixi gbegbe soma naade igbe nan na, mixi gbegbe gbaloe kira nan suxuma.

¹⁴ Konɔ naade ixutuxi rabima kisi nan ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a jere xonɔ. Mixi mu gbo naxee na naade nun na kira toma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Luki 6:43-44)

¹⁵ «Wo wo yete ratanga wule falee ma naxee e yete findixi namijonmee ra. E fama woyenyi joxunme ra wo ma, konɔ e janige mu fan feo!

¹⁶ Wo e kolonma e xa kewali nan ma. Kusu bama baagi bili kon na? Xore bama tunbe bili ma?

¹⁷ Sansi fanyi bogi fanyi nan naminima, sansi kobi fan bogi kobi nan naminima.

¹⁸ Sansi fanyi mu noma bogi kobi raminide, sansi kobi fan mu noma bogi fanyi raminide.

¹⁹ Sansi naxan mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i.

²⁰ Na kui, wo na mixie kolonma e xa kewali nan ma.»

Naxee mu Ala sagoe rabama

(Luki 6:46, 13:25-27)

²¹ «Mixi naxee a falama n be, <N Marigi, n Marigi,> e birin xa mu soma Ala xa mangeya niini bun ma, fo

naxee n Baba sago rabama naxan na ariyanna.

²² Na λοχοε mixi gbegbe a falama νε n βε, <Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu mu ωοyen xe i xili ra? Muxu mu jinnεε keru xe i xili ra? Muxu mu kaabanako gbegbe raba xe i xili ra?>

²³ Na τεμυι n nee yaabima νε, <N mu wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo keli n ya i.>>

Banxiti firin xa taali
(Luki 6:47-49)

²⁴ «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi rame, a fa a rabatu, na kanyi maniya xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye ma.

²⁵ Tunε naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, konon banxi mu bira, barima a nu tixi fanye nan fari.

²⁶ Konon mixi naxan n ma masenyi rame, a mu a rabatu, na kanyi maniya mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi meyeniyi fari.

²⁷ Tunε naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, banxi fan naxa bira, a kana a naaxi ra.»

²⁸ Isa to γε yi fe birin masende, jama naxa kaaba a xa xaranyi ma,

²⁹ barima a mu nu luxi alo e xa seriye karamoxoe. A tan nu ωοyenma mange senbe nan na.

8

Isa kune kanyi rayalanfe
(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)

¹ Isa to goro geya fari, jama gbegbe naxa bira a foxo ra.

² Kune kanyi nde naxa a maso Isa ra, a suyidi a βε, a a fala a βε, «N Marigi, xa i tin, i noma n naseniyende.»

³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a βε, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa ba a ma keren na.

⁴ Isa man naxa a masen a βε, «I naxa yi fe fala mixi yo βε. Siga i sa i yete dentege serexedube βε, i serexe ba alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedeponxoya nan na e βε.»

Soori xunmati xa danxaniya
(Luki 7:1-10)

⁵ Isa to so Kaperenamu, soori mixi keme xunmati naxa fa a yire, a a maxandi,

⁶ «Marigi, n ma walike saxi banxi, a bara namata, a jaxankataxi ki fanyi ra.»

⁷ Isa naxa a fala a βε, «N xa siga, n xa sa a rayalan.»

⁸ Soori mixi keme xunmati naxa a yaabi, «Marigi, na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi yalanma ne.

⁹ N a kolon barima n fan na mange ndee nan xa yaamari bun ma, soori ndee man na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun ma. N na a fala soori nde βε, <Siga,> a sigama ne. N na a fala, <Fa,>

a fama nε. N na n ma konyi nde yamari, <Yi fe raba,> a a rabama nε.»

¹⁰ Isa to na sɔɔri xa masenyi mε, a naxa kaaba, a fa a fala a fɔxirabirɛe bε, «N xa nɔndi fala wo bε, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi Isirayila bɔxi dɛdɛ.

¹¹ N xa a fala wo bε, mixi gbege fama nε keli sogetede nun sogegorode biri, e e dεge e nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Ala xa mangɛya niini bun ma.

¹² Kɔnɔ mange xa die tan wolima nε tande dimi kui, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe.»

¹³ Na temui Isa naxa a fala sɔɔri mixi kemε xunmati bε, «Siga, a xa raba i bε alɔ i laxi a ra ki naxe.» Na waxati kerenyi yati, sɔɔri xa konyi naxa yalan.

Isa mixi gbege rayalanfe
(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyeri xɔnyi. A naxa Piyeri bitanyi ginema to, a saxi, a fate wolenxi ki fanyi.

¹⁵ Isa to a belɛxe suxu, fure naxa a bejin keren na. A naxa keli, a fa kuri so e bε.

¹⁶ Nunmare temui, e naxa fa mixi gbege ra Isa xɔn ma jinne nu naxee fɔxɔ ra. A naxa jinnεe keri a xa wɔyenyi ra, a furemae birin nayalan.

¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, naxan sebexi,
«A naxa won ma tɔɔre ba won ma,
a won ma furee dɔxɔ a xun.»

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Luki 9:57-62)

¹⁸ Isa to jama gbege to a rabilinyi, a naxa a fɔxirabirɛe yamari e xa baa igiri.

¹⁹ Sɛriyε karamɔxɔ nde naxa a maso Isa ra, a a fala a bε, «Karamɔxɔ, i siga dɛdɛ, n na i fɔxɔ ra.»

²⁰ Isa naxa a yaabi,
«Xulumase xima a yili kui.
Xɔni xima a tεε kui.
Kɔnɔ dɛdɛ mu na Adama xa Di bε a a xunyi sama dennaxe.»

²¹ A fɔxirabirɛ nde fan naxa a fala a bε, «Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade sinden.»

²² Kɔnɔ Isa naxa a yaabi,
«Bira n fɔxɔ ra. A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

Isa foye belebele raxarafe
(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)

²³ Isa naxa baki kunkui kui, a fɔxirabirɛe naxa bira a fɔxɔ ra.

²⁴ Foye belebele naxa keli baa ma, mɔɔɔnyi nu fa sa kunkui kui. Kɔnɔ Isa tan nu na xife.

²⁵ A fɔxirabirɛe naxa fa a raxunu, e a fala a bε, «Marigi, won nakisi, won faxafe nε yi ki!»

²⁶ A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfe ra? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa keli, a foye nun baa yamari, baa naxa xinbeli yen!

²⁷ A fɔxirabirɛe naxa kaaba, e e bore maxɔrin,
«Mixi mɔɔli mundun lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

*Ninne kanyi rayalanfe**(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)*

²⁸ E to naakiri li Gadara boxi ma, mixi firin naxa mini gaburi longori ra jinnēe nu naxee fɔxɔ ra, e sa Isa ralan. E nu magaaxu ki fanyi, mixi yo jan mu nu noma dangide na biri.

²⁹ E naxa sɔnxɔ, «Ala xa Di, i waxi munse xɔn ma muxu be? I faxi be muxu jaxankatade nē beenun a lɔxɔe xa a li?»

³⁰ Xɔse gali nu na e demadonfe na longori.

³¹ Ninnēe naxa Isa mayandi, «Xa i sa muxu keru, muxu raso yi xɔse gali.»

³² Isa naxa a fala e be, «Wo siga.» E naxa mini na xeme firinyie, e so na xɔsee i. Xɔse gali birin naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sa sin baa ma, e madula.

³³ Naxee nu na xɔsee demadonfe, e naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dentēge sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae be jinnēe gbilenxi na xeme firin fɔxɔ ra ki naxe.

³⁴ Na temui taa birin naxa mini Isa ralande. E to a to, e naxa a mayandi a xa keli e xa boxi ma.

9*Namate rayalanfe**(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)*

¹ Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri, a so a xɔnyi taa kui.

² Mixi ndee naxa fa namate nde ra Isa xɔn ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa danxaniya to, a naxa a

fala namate be, «N ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara xafari.»

³ Na kui, seriye karamɔxɔ ndee naxa a fala e bɔne ma, «Yi xeme na Ala rasɔtofe ne yi ki.»

⁴ Kɔnɔ Isa to nu e xa marɔxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Munfe ra marɔxunyi kobie na wo bɔne ma?»

⁵ Wɔyenyi mundun sɔɔneya, a falafe <I xa yunubie bara xafari,> ka a falafe <Keli, i xa i jere?»

⁶ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunija ma.» Isa naxa a masen namate be, «Keli, i xa i xa dagi tongo, i xa siga i xɔnyi.»

⁷ Namate naxa keli, a siga a xɔnyi.

⁸ Nama to na to, e naxa gaaxu, e nu fa Ala matɔxɔ, naxan na senbe mɔoli fixi adamadie ma.

*Matiyu birafe Isa fɔxɔ ra**(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)*

⁹ Isa to keli na, a naxa xeme nde to naxan xili Matiyu, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n fɔxɔ ra.» Matiyu naxa keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁰ Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabiree nu na e degefe Matiyu xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔe gbege naxa fa, e birin naxa e dege folo yire keren.

¹¹ Farisenie to na to, e naxa Isa fɔxirabiree maxɔrin, «Munfe ra wo karamɔxɔ nun duuti maxilie nun

yunubitɔɛ e dɛgema yire keren?»

¹² Isa to na mɛ, a naxa a fala, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na seriba ma.

¹³ Wo siga, wo sa fahaamui soto yi masenyi ma, «Hinne rafan n ma dangife serexe ra.» N mu faxi tinxintɔɛ xa xilide. N faxi yunubitɔɛ nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

¹⁴ Na tɛmɛi Annabi Yaya fɔxirabiree naxa fa Isa yire, e a maxɔrin, «Munfe ra muxu tan nun Farisenie sunyi suxuma, kɔnɔ i fɔxirabiree tan mu sunma?»

¹⁵ Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunnunde a na e fɛ ma tɛmɛi naxe? Lɔxɔɛ fama, ginɛfenyi bama nɛ e yi ra. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.

¹⁶ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi nɛnɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛnɛ xuntunyi nan dugi fori ibɛndunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra.

¹⁷ Mixi man mu weni nɛnɛ sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni nɛnɛ na funtu, weni lebe fori bulama nɛ, weni fili, a sase fan kana. Weni nɛnɛ sama lebe nɛnɛ nan kui, alako weni yo, weni sase yo, e birin xa ragata a fanyɛ ra.»

Ginɛdimɛdi rakelife faxe ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe
(Maraki 5:21-43, Luki

8:40-56)

¹⁸ Isa to nu na na fee masenfe e bɛ, mange nde naxa fa, a suyidi Isa bɛ, a a fala a bɛ, «N ma di ginɛ baxi faxade ya, kɔnɔ xa i siga, i naxa i belɛxɛ sa a ma, a man kelima nɛ.»

¹⁹ Isa naxa keli, e nun a fɔxirabiree naxa bira na mange fɔxɔ ra.

²⁰ Na tɛmɛi, ginɛ nde naxan xa kike wali mu nu a itima jɛ fu nun firin bun ma, a naxa fa Isa xanbi ra, a a belɛxɛ din a xa donma sanbunyi ra,

²¹ barima a nu a falafe a yetɛ ma, «Xa n nɔ n belɛxɛ dinde Isa xa donma gbansan na, n yalanma nɛ.»

²² Isa to a mafindi, a ginɛ to, a naxa a fala a bɛ, «N ma di, limaniya, i xa danxaniya bara i rayalan.» Keren na, ginɛ naxa yalan.

²³ Isa to so mange xɔnyi, a naxa pama li naa, e sɔnxɔfe, xule femae fan bara fa jɔn yire. A naxa a fala e bɛ,

²⁴ «Wo siga, barima yi ginɛdimɛdi mu faxaxi. A na xife nɛ.» E naxa yo a ma, e a maye.

²⁵ A to pama ramini tande, a naxa so banxi kui. A naxa ginɛdimɛdi belɛxɛ suxu, ginɛdimɛdi naxa keli.

²⁶ Na xibaaru naxa yensen na yire birin na.

Isa dɔnxui firin nayalanfe

²⁷ Isa to keli menni, dɔnxui firin naxa bira a fɔxɔ ra, e nu e xui ite a bɛ, «Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

28 Isa to so banxi, donxuié naxa e maso a ra. A naxa e maxorin, «Wo laxi a ra a n noma wo rayalande?» E naxa a yaabi, «Iyo, Marigi.»

29 Isa naxa a belexee sa e ya ma, a a fala e be, «Wo waxonfe xa raba wo be alo wo laxi a ra ki naxe.»

30 E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a matintin e ra a xoroxoe ra, «Mixi yo naxa yi fe kolon.»

31 Konon e to mini, e naxa siga Isa xa fe fala ra na boxi yire birin.

Boboe rayalanfe
(Luki 11:14-15)

32 Isa nun a foxirabiree to nu kelifé naa, mixi nde naxa fa xeme nde ra a xon ma jinne nu bara naxan findi boboe ra.

33 Isa to na jinne keri, boboe naxa woyen. Nama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe mooli singe mu nu to Isirayila boxi ma.»

34 Konon Farisenie tan naxa a fala, «A jinnee kerima jinne mange nan saabui ra.»

Isa kinikinife jama ma
(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)

35 Isa naxa taae birin ipere, a xungbe nun a xuri. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan.

36 A nu jama toma temui naxe, a nu kinikinima e ma, barima senbe nun limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi ne alo yexee naxee makan-tama mu na.

37 Na kui, a naxa a fala a foxirabiree be, «Xe xaba wali belebele nan na, konon walikée tan xurun.»

38 Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikée rasanba a xa xe xabade.»

10

Isa xa xera fu nun firinyie

(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)

1 Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie xili, a noe so e yi ra alako e xa no jinnee keride mixie foxo ra, e man xa no furema mooli birin nayalande.

2 Na xera fu nun firinyi xilie nan ya: a singe, Simon, naxan man xili Piyeri, nun a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a xunya Yaya,

3 Filipu nun Barotolome, Tomasi nun Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun Tadayo,

4 Simon naxan xili Seloti, nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa.

Isa a xa xera fu nun firinyie xee fe

(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)

5 Isa naxa yi xeme fu nun firinyie xee yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa so Samarikae xa taae kui.

6 Wo xa siga Isirayilakae nan xon, naxee luxi alo yexee loexie.

7 Wo xa kawandi ti kira xon a Ala xa mangeya niini bara makore.

⁸ Wo xa furemae rayalan, wo xa faxamixie rakeli, wo xa kune kanyie raseniyen, wo xa jinnē kerī. Wo kixi nē, wo mu sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki.

⁹ Wo naxa xεεma, gbeti, xa na mu a ra kōbiri xanin wo xun ma.

¹⁰ Wo man naxa gbōnfōε, donma firin nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo xun ma. A lanma baloe xa fi walikε ma.»

¹¹ «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi fanyi nde fen naxan wo yigiyama, wo lu naa han wo siga taa gbete.

¹² Wo na so mixie xōnyi, wo xa e xεebu.

¹³ Xa na fōxōε mixie fan, Ala xa wo xa duba suxu e xa fe ra. Kōnō xa naakae mu fan, Ala naxa na duba suxu.

¹⁴ Xa mixie mu tin wo rasenede, xa na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa masenyi ra, wo nε kelima na banxi xa na mu a ra na taa kui, wo xa menni bende rakōnkōn wo sanyie ra.

¹⁵ N xa nōndi fala wo bε, kiiti sa lōxōε, kiiti fanma Sodoma nun Gomora taakae ra dangife na taa mixie ra.»

Isa fōxirabireε fama jaxankatade

(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)

¹⁶ «Wo wo tuli mati, n na wo xεefe nε alo yexεε naxee soma wula baree tagi. Na kui, wo xa kōota alo yere, wo yuge xa fan alo turunna xōni.

¹⁷ Wo xa wo yetε matanga mixie ma, barima e wo soma nε kiitisae yi ra, e wo

bōnbōma nε sebere ra e xa salidee kui,

¹⁸ e wo xaninma nε gomināe nun mangεε yire n ma fe ra. Na kui, wo findima nε n ma seedee ra e tan bε, a nun si gbeteε bε.

¹⁹ E na wo so nee yi ra, wo naxa kōntōfili wo xa masenyi xa fe ra, wo naxan falama nun wo a falama ki naxε, barima na birin fima nε wo ma na waxati yati.

²⁰ Wo tan xa mu wōyenma, wo Baba Ala Xaxili nan wōyenma wo saabui ra.»

²¹ «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexε, e xa a faxa. Babe fan na mōoli niyama a xa di ra, die fan kelima nε e barimae xili ma, e xa e faxa.

²² Mixi birin fama wo xōnde n xili xa fe ra, kōnō naxan na wakili han a rajōnyi, na kanyi kisima nε.

²³ Xa e wo jaxankata yire nde, wo xa wo gi, wo siga taa gbete. N xa nōndi fala wo bε, wo mu gema Isirayila taa birin ijerede a fa lu Adama xa Di mu fa.»

²⁴ «Taalibi mu dangima a karamōxō ra, konyi fan mu dangima a marigi ra.

²⁵ A lanma taalibi xa lu alo a karamōxō, konyi fan xa lu alo a marigi. Xa fōxōε xunyi xili fala pinne Belesebulu, e naxan falama a xa fōxōε mixie xun ma, a jan dangima na ra.»

Gaaxufe Ala ya ra

(Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9)

²⁶ «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima fefe nōxunxi

mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

²⁷ N naxan falama wo be kɔɛ ra, wo xa na masen yanyi ra. Wo naxan mema makɔyikɔyi ra, wo xa dunija birin nakolon a ra.

²⁸ Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nɔma mixi fate bende nan tun faxade, a fa li e mu nɔma wo nii tan masotode. Wo xa gaaxu Alanan ya ra, naxan nɔma fate bende nun nii sɔntode yanhannama.

²⁹ Turunna firin xa mu sarama batanka keren na? Kɔnɔ hali xɔni di keren mu birama bɔxi ma xa wo Baba Ala sago mu a ra.

³⁰ Wo xunsexɛ yati kontixi.

³¹ Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo tide gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

³² «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya xɔri, n fan na kanyi kolonma n Baba ya xɔri ariyanna.

³³ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde a Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima ne na kanyi rakolonde n Baba ra naxan na ariyanna.»

*Isa fɔxirabirɛɛ nun tɔɔrɛ
(Luki 12:51-53, 14:26-27,
9:23-24, Maraki 8:34-35)*

³⁴ «Wo naxa a maɲɔxun a n faxi bɔɲesa nan na dunija. N mu faxi bɔɲesa xa ra, n faxi santidegema nan na.

³⁵ N faxi fatanyi nan na di xeme nun a baba tagi, di gine nun a nga tagi, mamadi nun a mama tagi.

³⁶ Mixi ngaxakerenyie nan findima a yaxuie ra.

³⁷ Mixi naxan a baba nun a nga xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma. Mixi naxan a xa di xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma.

³⁸ Xa mixi naxan mu tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra, a mu bira n fɔxɔ ra, na kanyi mu daxa a xa lu n seeti ma.

³⁹ Mixi naxan wama a yetɛ rakisife, na kanyi lɔɛma ne. Naxan a yetɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.»

*Isa fɔxirabirɛɛ raseneɛ
(Maraki 9:37,41, Luki
9:48, 10:16, Yaya 13:20)*

⁴⁰ «Mixi naxan na wo rasene, a n tan nan nasenexi. Mixi naxan na n nasene, a n xɛɛma nan nasenexi.

⁴¹ Mixi naxan na namijɔnme rasene a xa namijɔnmera ma, a baraayi sɔtɔma ne alo namijɔnme. Mixi naxan na tinxintɔɛ rasene a xa tinxinyi ma, a baraayi sɔtɔma ne alo tinxintɔɛ.

⁴² Mixi naxan na hali ye xinbeli pɔɔti ya keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi n fɔxirabirɛ ra, n xa nɔndi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

11

*Annabi Yaya xa maxɔrinyi
(Luki 7:18-35)*

¹ Isa to gɛ yi yaamarie fide a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ma, a naxa keli menni, a siga

Yuwifie xa taae alako a xa mixie xaran, a e kawandi.

² Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe me geeli kui, a naxa a foxirabire ndee xεε Isa ma.

³ E naxa a maxorin, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentεge sa Yaya be.

⁵ Donxuie se toma, namateε perema, kune kanyie yalanma, tulixorie fe mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

⁶ Σεεωε na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

⁷ Annabi Yaya foxirabireε to siga, Isa naxa jama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Kale, foye naxan namaxama?

⁸ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Dugi tofanyi kanyie toma mangε banxie nan kui.

⁹ Wo fa siga munse matode? Namiponme? Iyo, n xa a fala wo be, a jan dangi namiponme ra.

¹⁰ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xεera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.»

¹¹ N xa nondi fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Konon man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.

¹² Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to, Ala xa mangeya senbe nan tun sotoma. Senbemaε nan luma a niini bun ma.

¹³ Namiponmeε birin nun Tawureta Munsa bara Ala xa mangeya niini xa fe fala han Annabi Yaya waxati.

¹⁴ Xa wo tinma nondi ra, wo xa a kolon Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gbilenma fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe.

¹⁵ Xa wo tuli fe mema, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁶ «N noma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi dimedie nan na naxee doxoxi taa kui, e nu a fala e booreε be,

¹⁷ «Muxu bara xule fe wo be, konon wo mu fare boronxi. Muxu bara jon beeti ba, konon wo mu sunnunxi.»

¹⁸ «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a fala a xa fe ra, «Ninne na a foxo ra.»

¹⁹ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a fala, «Furi jaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitoeε nan a ra!» Konon xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Taa danxaniyatareε xa gbaloe

(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)

²⁰ Na temui Isa naxa xonon mixie ma naxee nu sabatixi taaε kui a kaabanako gbege rabaxi dennaxe, barima e mu tuubi.

²¹ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo

fan be, Betesayidakae! Kaa-banako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma ragoro e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

²² Na nan a ra n xa a fala wo be, kiiti sa loxcœ xorcœoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra.

²³ I tan Kaperenam u go, i noxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahan-nama, barima kaabanako naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodoma ne nu, a a lima na taa mu sontoma nu.

²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, kiitisa loxcœ xorcœoma wo tan ma dangi Sodomakae ra.»

Fafe Isa ma

(Luki 10:21-22)

²⁵ Na temui Isa naxa a fala, «Baba Ala, koore nun boxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee noxunxi lonnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie be.

²⁶ Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenen fe nan ya.»

²⁷ «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Di nu tin a masende naxan be.

²⁸ Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi, kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo ma.

²⁹ Wo xa n ma karafœ nan nagoro wo kon ma, wo xa findi n ma taalibie ra, barima n boje beexi, a mu

tema. Na kui, wo boje mal-abui sotoma ne,

³⁰ barima n karafœ naxan nagoroma wo kon, a mu xorcœo, n kote naxan dœoma wo xun, a mu binya.»

12

Malabu loxcœ xa seriye

(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)

¹ Na waxati, malabu loxcœ ma, Isa nu jerefe xee tagi. Kaame to nu a foxirabiree suxuxi, e naxa mengi tonsœ ndee ba, e xa e don.

² Farisenie to na to, e naxa woyen Isa be, «A mato, i foxirabiree na malabu loxcœ seriye matandife.»

³ A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra?»

⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa a tan nun a foxirabiree xa na don, fo serexedubee.

⁵ Wo man mu nu a xaran Tawureta Munsa kui, a serexedubee walima malabu loxcœ horombanxi kui, kon e mu yunubi sotoma na kui?

⁶ N xa a fala wo be, naxan na wo yire be, a tide gbo horombanxi be.

⁷ Xa wo fahaamui sotoxi sebeli ma nu, naxan a masenxi, «Hinne rafa n ma dangife serexe ra,» wo mu tinxintœe tojege ma nu.

⁸ Adama xa Di nan na malabu loxcœ marigi ra.»

⁹ Isa to keli menni, a naxa so e xa salide kui.

10 A naxa xeme nde li naa, naxan belexe tuuxi a ma. E naxa Isa maxorin, «A daxa mixi xa furema rayalan malabu loxoe?» E nu katafe ne e xa no Isa kalamude.

11 Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yexee nde sin yili kui malabu loxoe ma, nde na wo ya ma naxan tondima a ratede?»

12 Adama tide gbo dangi yexee ra pon! Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu loxoe ma.»

13 Na kui, a naxa a fala belexe tuuxi kanyi be, «I belexe itala.» A naxa a itala, a naxa yalan alo a belexe boore.

14 Kono Farisenie to mini, e naxa e malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walike sugandixi

15 Isa to na kolon, a naxa keli naa. Mixi gbegbe naxa bira a foxo ra. A naxa furema birin nayalan,

16 a naxa e raton e naxa a xa fe fala mixie be.

17 Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, a to a masen,

18 «N ma walike sugandixi nan ya,

n xanuntenyi naxan nafanxi n bonje ma.

N nan n Xaxili ragoroma ne a ma,

a fan tinxinyi masen sie be.

19 A mu sonxoe ratema,

a mu gbelegbelema,

mixi yo mu a xui itexi mema taa kui.

20 A mu kale konkoronxi girama,

a mu lanpui dexé xuri raxubenma,

han a tinxinyi xunnakelima temui naxe.

21 Si birin e xaxili tima ne a xili ra.»

Xaxili Seniyenxi matandife

(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23, 6:44-45)

22 Mixi nde naxa fa xeme nde ra Isa xon jinne nu bara naxan findi donxui nun boboe ra. Isa naxa a rayalan, a ya naxa se to, a tuli naxa fe me.

23 Nama birin naxa kaaba, e nu e bore maxorin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?»

24 Farisenie to e xui me, e naxa a fala, «Yi xeme jinne kerima jinne mange Belesebulu nan saabui ra.»

25 Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa a masen e be, «Namanje yo a yete gere lantareya kui, na jamane xun nakanama ne feo! Taa fan, xa na mu a ra denbaya, xa e e yete gere lantareya kui, e mu xanma.

26 Xa Sentane Sentane keru, a na a yete nan gerefe. A xa mangeya fa xanma di?

27 Xa n tan jinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo makiitima.

28 Kono xa n tan jinnee kerima Ala Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.

29 Mixi noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden? Kono xa mixi banxi kanyi xiri, a noma ne a harige birin mujade.»

30 «Mixi naxan mu birama n fɔxɔ ra, a tixi n kanke nɛ. Naxan mu n malima mixi malande, a na mixie rayensenfe nɛ.

31 Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, adamadie xa yunubie nun marasɔtɔɛ birin nɔma nɛ xafaride, kɔnɔ Ala Xaxili rasɔtɔfe tan mu xafarima mixi bɛ muku.

32 Mixi na Adama xa Di rasɔtɔ, na yunubi nɔma nɛ xafaride a kanyi bɛ. Kɔnɔ mixi na Ala Xaxili Seniyenxi rasɔtɔ, na yunubi mu nɔma xafaride na kanyi bɛ dunɪpa, a mu nɔma xafaride aligiyama.»

33 «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi kolonma a bogi nan ma.

34 Wo tan bɔximase bɔnsɔɛ, wo mu nɔma wɔyen fanyi falade, barima wo bɔpɛ kobi. Mixi bɔpɛ rafexi naxan na, na nan minima a dɛ i.

35 Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔpɛ kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bɔpɛ kui, a fe kobi nan naminima.

36 N xa a fala wo bɛ, kiitisa lɔxɔɛ, adamadie dentɛgɛ sama nɛ wɔyen kobi birin ma naxee mini e dɛ i.

37 I wɔyenyi naxan falama dunɪpɛigiri kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti kanama i ra.»

Annabi Yunusa xa tɔnxuma
(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12, Luki 11:29-32)

38 Na xanbi, seriye karamɔxɔɛ nun Farisenie naxa wɔyenyi tongo, e a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, muxu wama i xa kaabanako nde tofe, a xa findi tɔnxuma ra muxu bɛ.»

39 Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi, e bara gbilen Ala fɔxɔ ra. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.

40 Annabi Yunusa xi saxan, kɔɛ saxan nadangi yɛɛɛ xungbe furi kui ki naxɛ, Adama xa Di fan xi saxan, kɔɛ saxan nadangima na ki nɛ bɔxi bun ma.

41 Kiiti lɔxɔɛ, Ninewekae tima nɛ e nun to mixie, e seedeɔxɔya ba wo xili ma, barima e tan tuubi nɛ Annabi Yunusa xa kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa bɛ.

42 Kiiti lɔxɔɛ, Seeba mange gine fan tima nɛ e nun to mixie, a seedeɔxɔya ba wo xili ma, barima a tan fa nɛ kelife yire makuye Sulemani xa lɔnni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani bɛ.»

Ninne gbilenfe a lingira fori

(Luki 11:24-26)

43 «Ninne na gbilen mixi fɔxɔ ra, a sigama yire maxare nɛ lingira gbete fende, kɔnɔ a mu a toma.

44 Na tɛmɪ a a falama a yɛɛ bɛ, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxɛ.» A na gbilen menni a a lima

ne na banxi makoxi, a rax-unmaxi a fanyi ra, jinne gbete yo mu na.

⁴⁵ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne solofere gbete ra naxee naaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe naaxuma ne dangife a singe ra. Na nan mooli rabama to mixi kobie be.»

Isa nga nun a xunyae

(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)

⁴⁶ Beenun Isa xa ge woyende pama be, a nga nun a xunya xemema naxa fa, e ti tande, e nun Isa xa de masara.

⁴⁷ Mixi nde naxa a fala a be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama wo xa de masara.»

⁴⁸ Konɔ Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde findixi nga ra? Nde findixi n xunyae ra?»

⁴⁹ Na temui Isa naxa a belexe ti a foxirabiree ma, a a masen, «A mato, n nga nun n xunyae nan ya.

⁵⁰ Mixi yo naxan n Baba sago rabama naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

13

Xe rawali xa taali

(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)

¹ Na loxoɛ, Isa naxa mini banxi, a sa doxo baa de ra.

² Nama gbegbe to malan a yire, a naxa sa doxo kunkui kui, pama naxa lu baa de ra.

³ A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra.

A naxa a masen, «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande.

⁴ A to nu sansi xori garansanma, xori ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiki.

⁵ Xori ndee fan naxa bira game yire, bende mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bende mu tilin.

⁶ Konɔ soge to xonɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana.

⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin naxa sansi tonsɔɛ ramini, ndee naxa xori keme ramini, ndee xori tongo senni, ndee xori tongo saxan.

⁹ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a maxorin, «Munfe ra i woyenma pama be taali ra?»

¹¹ Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, konɔ na fahaamui mu fixi mixi gbete tan ma.

¹² Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun masama, konɔ mixi fahaamutare, hali a naxan maroxun a gbe ra, na fama bade a yi ra.

¹³ Na nan a toxi n woyenma mixie be taali woyenyi ra, barima e ya se toma, konɔ e mu a igbema, e tuli fe mema, konɔ e mu a

fahaamuma.

¹⁴ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi,

«Wo fe mema,

kɔnɔ wo mu a fahaamuma.

Wo fe toma,

kɔnɔ wo mu a igbema.

¹⁵ Yi pama boje bara xɔrɔxɔ.

E bara e tuli dɛsɛ, e bara e ya raxi,

alako e ya naxa fa fe igbe, e

tuli naxa fa fe me,

e boje naxa fa fe kolon,

e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.»

¹⁶ «Kɔnɔ jɛlexinyi na wo tan be, barima wo yae se igbema, wo tulie fe mema.

¹⁷ N xa nɔndi fala wo be, namijɔnmɛ nun tinxintɔɛ gbege bara wa e xa fee to wo naxee tofe, kɔnɔ e mu e to. E bara wa e xa fee me wo naxee mɛfe, kɔnɔ e mu e me.»

¹⁸ «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui sɔto xɛsa xa taali ma.

¹⁹ Mixi na Ala xa mangɛya niini xa masenyi me, a mu a fahaamu, Sentane fama ne na masenyi bade a boje ma. Na kanyi misaalixi sansi xɔri nan na naxan biraxi kira xɔn ma.

²⁰ Sansi xɔri naxee bira gɛme yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a suxu mafuren sɛwɛ ra.

²¹ Kɔnɔ sanke to mu na a be, a xa danxaniya mu buma. Tɔɔre nun jaxankate na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gbilenma Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.

²² Sansi xɔri naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, kɔnɔ yi dunja kɔntɔfili nun naafuli xɔli a suxu han a Ala xa masenyi bejin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma a boje masarade.

²³ Sansi xɔri naxan bira bende fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a fahaamu, a a boje masara. Na sansi xɔri a bogi raminima ne, nde xɔri keme ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Nooge jaaxi xa taali

²⁴ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangɛya luxi ne alo xeme naxan a xa xe garansan sansi xɔri fanyi ra.

²⁵ Kɔnɔ mixie nu xife temui naxe, a yaxui naxa fa, a jooge jaaxi xɔri garansan sansi fanyi xɔri longori ra, a siga.

²⁶ Sansie to bula, e te han e dendenyi bara mini folo, walikɛe naxa jooge jaaxi fan to sansie longori ra.

²⁷ E naxa xe kanyi maxɔrin, «Marigi, i mu sansi xɔri fanyi xa garansan i xa xe ma? Na jooge jaaxi fa kelixi minden?»

²⁸ A naxa e yaabi, «N yaxui nde nan na rabaxi.» Walikɛe naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a tala?»

²⁹ A naxa a fala, «Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama ne jooge jaaxi fɔxɔ ra.

³⁰ Wo xa a lu e birin xa mo han xe xaba lɔxɔɛ. Na temui

n a falama ne xe xabae be, wo nooge jaaxi nan singe tala, wo a raxiri alako a xagan. Kono wo sansi fanyi tan xaba, wo a xori ragata n ma bili kui.»

Konde xori nun lebini xa taalie

(Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

³¹ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi konde xori nan na, mixi naxan si a xa daaxa.

³² A xori xurun sansi xori birin be, kono a na mo, a bili xungbo boxi sansi birin be. A findima wuri bili nan na, xonie fama e tee sade naxan salonyie kon na.»

³³ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi lebini nan na, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Isa nun taali woyenyie

(Maraki 4:33-34)

³⁴ Isa naxa na fe birin masen jama be taalie ra. A jan mu nu masenyi yo tima e be a mu a fala taali daaxi.

³⁵ Na kui, namijonme xa masenyi naxa kamali,

«Taali woyenyie nan minima n de i.

N fee masenma ne naxee nu noxunxi kabi dunija daa temui.»

Isa nooge jaaxi xa taali tagi rabafe

³⁶ Na temui, Isa naxa keli jama xun ma, a so banxi. A foxirabiree naxa e makore a ra, e a fala a be, «Nooge

jaaxi xa taali tagi raba muxu be.»

³⁷ A naxa e yaabi, «Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na.

³⁸ Xe misaalixi dunija nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma. Nooge jaaxi misaalixi Sentane xa die nan na.

³⁹ Yaxui naxan nooge xori garansan, a misaalixi Ibulisa nan na. Xe xabe misaalixi dunija rajonyi nan na. Xe xabae misaalixi malekee nan na.

⁴⁰ Na nooge jaaxi talama ki naxe, a woli te i, dunija rajonyi fan luma na ki ne.

⁴¹ Adama xa Di fama a xa malekee xeede, e mixi ratantanyie nun mixi kobie ba mixi gbete ya ma, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴² E e wolima ne te mankane xora, wa nun jin maxinyi na dennaxe.

⁴³ Na temui tinxintee tan yanbama ne alo soge e Baba xa mangeya niini bun ma. Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

Harige xungbe xa taalie

⁴⁴ «Ala xa mangeya man luxi ne alo naafuli xungbe naxan nu noxunxi xe ma. Mixi nde to mini a ma, a naxa gbilen a noxun na, a siga pelexinyi kui. A naxa a sotose birin mati a fa na xe sara.»

⁴⁵ «Ala xa mangeya man luxi ne alo yule naxan diya-man tofanyi fenfe.

46 A to diyaman hagige keren to, a naxa sa a sɔtɔse birin mati, a fa na diyaman sara.»

Yele xa taali

47 «Ala xa mangeya man luxi nɛ alɔ yele naxan bara sa baa ma, a yexɛ mɔɔli birin suxu.

48 Yele to rafe, mixie naxa a mabɛndun baa dɛ ra. E naxa dɔxɔ, e yexɛɛ mayegeti, e a fanyie sa paanie kui, e a naaxie wɔlɛ.

49 Dunija rapɔnyi luma na ki nɛ. Malekɛɛ fama mixi kobie nun mixi tinxinxie mayegetide,

50 e mixi kobie woli tɛ mankanɛ xɔɔra, wa nun jin maxinyie na dɛnnaxɛ.»

Lɔnni fori nun a nɛnɛ

51 Isa naxa e maxɔrin, «Wo bara na birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.»

52 A naxa a masen e bɛ, «Na nan a toxi, seriye karamɔxɔ naxan bara fahaamui sɔtɔ Ala xa mangeya nini xa fe ma, a luxi alɔ banxi kanyi naxan se nɛnɛɛ nun se forie raminima a harige ya ma.»

Nasaretikae tondife lade

Isa ra

(Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)

53 Isa to gɛ na taalie masende, a naxa siga,

54 a sa so a xɔnyi, a mɔxi dɛnnaxɛ. A to na mixie xaran e xa salide kui, e dɛ naxa ixara. E naxa e bore maxɔrin, «Yi xɛmɛ yi lɔnni sɔtɔxi minden? A nɔxi yi kaabanako fee rabade di?

55 Kamuderi xa di xa mu yi ki? A nga xa mu xili

Mariyama? A xunyae xa mu findi Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn na?

56 A xunya ginɛmae fan mu na won ya ma be? A fa yi birin sɔtɔxi minden?»

57 Na kui, e naxa xɔnɔ a ma, e tondi lade a ra.

Isa naxa a masen e bɛ, «Namijɔnmɛ binyaxi yire birin fo a xɔnyi, a ngaxakere nyie tagi.»

58 A mu kaabanako gbegebe raba naa e xa danxaniyatareja xa fe ra.

14

Annabi Yaya xa faxɛ

(Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

1 Na waxati, Galile mange Herode naxa Isa xa fe mɛ. A naxa a fala a xa mixie bɛ,

2 «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɔɛ na a yi a xa kaabanakoe raba.»

3 A na fala nɛ, barima a tan Herode nu bara yaamari fi Yaya xa suxu, yɔlɔnxɔnyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa ginɛ.

4 Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu daxa i xa yi ginɛ tongo.»

5 Herode nu wama Yaya faxafe nɛ, kɔnɔ a nu gaaxuxi jama ya ra, barima e nu laxi a ra a namijɔnmɛ nan nu Yaya ra.

6 Na tɛmui, e to nu Herode bari jɛ xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di ginɛ naxa fare boron mixie bɛ. A naxa rafan Herode ma

⁷ han a naxa a kali a a na sese maxorin a ma, a a fima ne a ma.

⁸ Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa a fala Herode be, «Yaya Xunxa xunyi so n yi ra pileti ma.»

⁹ Mänge naxa nimisa, kono a xa marakali nun a xa xorɛe xa fe ra, a naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginɛdimɛdi yi ra.

¹⁰ A naxa mixie xɛɛ geeli, e xa Yaya xunyi bolon a de i.

¹¹ E naxa fa a xunyi ra pileti ma, e a so ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa a xanin a nga xɔn ma.

¹² Yaya foxirabiree naxa sa a fure tongo, e sa a ragata, e naxa sa na dentɛge sa Isa be.

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma
(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹³ Isa to na fe me, a naxa keli menni kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i. Nama to a kolon, e fan naxa keli e xa taae, e siga a foxo ra e sanyi ra.

¹⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa jama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, a e xa furemae rayalan.

¹⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, koɛ fan bara so. Nama rayensen alako e xa siga donse sara taae kui.»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «Hali e mu siga. Wo tan nan xa donse fi e ma.»

¹⁷ Kono e naxa a fala a be, «Taami gundi suuli nun yexe

firin gbansan nan na muxu yi ra.»

¹⁸ A naxa a fala e be, «Wo fa nee ra n xɔn ma be.»

¹⁹ Isa naxa jama yamari e xa e magoro na jooge xinde ma. A naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun jama ma.

²⁰ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxɔɛ xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

²¹ Mixi naxee e dege, xeme wulu suuli jondɔn nan nu e ra, bafe ginɛe nun dimɛe ra.

Isa jerefe ye fari
(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)

²² Na xanbi Isa naxa a fala a foxirabiree be, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya ra naakiri ma, a tan xa nu jama ragbilɛn.

²³ Isa to ge jama ragbilɛnde, a naxa te geya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala maxandi. Koɛ naxa a li naa, a keren.

²⁴ A a lixi kunkui nu bara makuya xare ra, moronyie nu na a mabɔnbɔfe ki fanyi ra barima foye ya nu rafindixi a ma.

²⁵ Subaxe ma, Isa jerefe baa fari.

²⁶ A foxirabiree to a to jere ra ye fari, e naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegbele, e a fala, «Tubari nan a ra!»

²⁷ Kono Isa naxa a masen e be keren na, «Wo naxa kontɔfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

28 Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye fari.»

29 Isa naxa a fala a be, «Fa.» Piyeri to goro kunkui kui, a naxa jere ye fari sigafe ra Isa yire.

30 Kono a to foye belebele mato, a naxa gaaxu, a madula folo. A naxa gbelegbele, «N Marigi, n nakisi!»

31 Isa naxa a belexe itala keren na, a Piyeri suxu. A naxa a masen a be, «I xa danxaniya xurun. I siikexi munfe ra?»

32 E to baki kunkui kui, foye naxa raxara.

33 Isa foxirabire naxee nu na kunkui kui, e naxa suyidi Isa be, e a fala, «Ala xa Di yati nan lanxi i ma.»

Isa Genesareti furema birin nayalanfe

(Maraki 6:53-56)

34 E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti.

35 Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie naxa fa furemae birin na Isa xon.

36 E nu a mayandima furemae xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

15

Ala xa seriye nun adama xa naamunyi

(Maraki 7:1-23)

1 Fariseni nun seriye karamoxo ndee naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa a maxarin,

2 «Munfe ra i foxirabiree luma forie xa naamunyi matandi ra? E mu e belexe raxama beenun e xa e dege alo forie xa naamunyi a masenxi ki naxe.»

3 Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala xa seriye matandima wo xa naamunyi xa fe ra?»

4 Ala bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan na a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.»

5 Kono wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan soto n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,»

6 hali na kanyi mu fefe raba a baba be. Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyi saabui ra.

7 Wo tan filankafuie! Annabi Esayi nondi yati nan masen wo xa fe ra,

8 «Yi jama n binyama e de ne, kono e boje makuya n na pon!»

9 E xa sali fufafu nan a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa mapoxunye nan na alo na mapoxunye findixi n tan ma seriye nan na.»

10 Isa naxa jama xili, a a masen e be, «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto.»

11 Se naxan soma mixi de kui, na xa mu a findima mixi seniyantare ra. Naxan minima a de kui, na nan a findima mixi seniyantare ra.»

12 Na temui Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a

fala a be, «I mu a kolon i xa masenyi bara Farisenie raxo?»

¹³ Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na ariyanna, a sansi birin talama ne a tan mu naxan sixi.

¹⁴ Wo e lu na. Donxui nan na e ra naxee donxuie rapere. Xa donxui donxui rapere, e firin birin birama ne yili kui.»

¹⁵ Piyeri naxa a fala a be, «Yi taali tagi raba muxu be.»

¹⁶ Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu fahaamui soto?»

¹⁷ Wo mu a kolon a se naxan birin soma mixi de kui, a goroma furi nan kui, a fa mini fate i?»

¹⁸ Kono masenyi naxan minima mixi de kui, a kelima a boje nan ma. Na nan noma a findide mixi seniyentare ra.

¹⁹ Barima mapoxun kobie, faxe tife, yene, langoea, mune, tojege, mixi xili kanafe, nee birin fatanma mixi boje nan na.

²⁰ Nee nan mixi findima mixi seniyentare ra, kono mixi a degefe a belexe raxatare ra, na xa mu a findima mixi seniyentare ra.»

Kanaan gine xa danxaniya

(Maraki 7:24-30)

²¹ Isa naxa keli menni, a siga Tire nun Sidon boxi ma.

²² Kanaan gine nde naxan kelixi na longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma. Ninne bara n ma di gine naxankata feo!»

²³ Kono Isa mu sese fala a be. A foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Yi gine keru, a na gbelegbelefe won foxo ra.»

²⁴ Isa naxa a masen, «N xexxi Isirayila bonsoe gbansan nan ma, naxee luxi alo yexee loexie.»

²⁵ Kono gine naxa fa a suyidi a be, a a fala, «Marigi, i xa n mali!»

²⁶ Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa ba dimedie yi ra, a sa baree bun ma.»

²⁷ Gine naxa a fala, «Marigi, i nondi, kono hali baree, e donse xuntunyi nde soto ma naxan birama e kanyi xa teebili ra.»

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen a be, «Gine, i xa danxaniya gbo! I waxonfe bara raba i be.» A xa di gine naxa yalan keren na.

Isa neme fife xeme mixi wulu naani ma

(Maraki 8:1-10)

²⁹ Isa to keli menni, a naxa jere Galile baa de ra han a naxa geya li. A naxa te geya fari, a doko.

³⁰ Nama gbege naxa fa a yire naa, e fa namatee ra, a nun donxuie, mabenye, boboe, nun furema gbete gbege ra. E naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa e rayalan.

³¹ Nama to a to boboe woyenma, mabenye yalanma, namatee jere ma, donxuie se toma, e naxa kaaba. E naxa Isirayila Marigi Ala matoko.

³² Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N bara

kinikini yi jama ma, barima xi saxan nan yi ki, e na n yire be, kɔnɔ donse mu na e naxan donma. N mu wama e xa gbilen e xɔnyi kaame ra e ma, xa na mu a ra e tɔɔɔma ne kira xɔn ma.»

³³ A fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin, «Won donse sɔtɔma yi jama gbege be minden? Won na wula ne yi ki.»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a fala, «Solofere, a nun yexe xunxuri ndee.»

³⁵ Isa naxa a fala jama be e xa dɔxɔ bɔxi.

³⁶ A naxa na taami gundi solofere nun na yexe tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a fɔxirabirɛɛ yi ra, e xa e itaxun jama ma.

³⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dɔnxɔɛ fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe.

³⁸ Xeme mixi wulu naani nan e dege, bafe ginɛe nun dimɛe ra.

³⁹ Isa to ge jama ragbilende, a naxa baki kunkui kui, a siga Magadan bɔxi ma.

16

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyatarepa (Maraki 8:11-21)

¹ Farisenie nun seriye karamɔxɔɛ naxa fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe a be, e naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma.

² Isa naxa e yaabi, «Nun-mare na a li wo naxe, <Kuye fanma tina, barima koore igbeelixi.>

³ Kuye ne iba wo naxe, <Tune nun foye minima ne to, barima koore igbeelixi, nuxuie ifɔɔɔ.> Wo fata koore jingi tagi rabade, kɔnɔ wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade.

⁴ To mixie kobi, e bara gbilen Ala fɔxɔ ra. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.»

Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.

⁵ Isa fɔxirabirɛɛ naxa giri naakiri ma, e neemu taami ma.

⁶ Isa naxa a masen e be, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

⁷ Isa fɔxirabirɛɛ naxa na fe mato, e fa a fala e bore be, «A na falaxi ne barima won mu faxi taami ra.»

⁸ Isa to nu e xa mapɔxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Wo xa danxaniya xurun.»

⁹ Han ya wo mu xaxili sɔtɔ? Ka wo neemuxi ne taami gundi suuli to xeme wulu suuli wasa? Wo to na taami dɔnxɔɛ matongo, wo debee yeri rafe?

¹⁰ Ka wo man neemuxi ne taami gundi solofere to xeme wulu naani wasa? Wo to na fan dɔnxɔɛ matongo, wo debee yeri rafe?

¹¹ Munse a toxi wo mu a kolon a n mu taami fe xa falafe wo be? Wo xa wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

¹² Na kui, e naxa a fa-haamu a Isa mu a falaxi xe e be a e xa e yete

ratanga taami lebini daaxi ma. A nu a falafe ne e xa e yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa xaranyi ma.

Isa findixi nde ra?

(Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

¹³ Isa to Sesareya Filipi boxi li, a naxa a foxirabiree maxorin, «Mixie munse falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi a ma?»

¹⁴ E naxa a yaabi, «Ndee a falama Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama Annabi Eliya. Ndee a falama Annabi Yereimi, xa na mu a ra namijonme gbete.»

¹⁵ Isa naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe a di? Nde n na?»

¹⁶ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala xa Di.»

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Seewe na i be, i tan Yunusa xa di Simon, barima ibunadama xa mu na masenxi i be. N Baba naxan na ariyanna, na nan a masenxi i be.

¹⁸ N xa a fala i be, i findixi Piyeri nan na, naxan falaxi <geme.> N nan n ma danxaniyatoe pama tima na geme nan fari. Hali faxe, a mu noma n ma pama ra.

¹⁹ N Ala xa mangeya saabi soma ne i yi ra. I na tonyi doxo fe naxan ma dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tonyi doxoma ne na fe ra. I na tin fe naxan na dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tinma ne na fe ra.»

²⁰ Na temui a naxa a matintin a foxirabiree ra, a e

naxa a fala mixi yo be, a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

²¹ Keli na temui ma, Isa naxa a tagi raba folo a foxirabiree be, a fo a xa siga Darisalamu, a xa toore gbegbe soto Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamoxoe ra, e a faxesa, kono a man xa keli faxe ma a xi saxan nde ma.

²² Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ra, a a fala a be, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mooli mu i sotoma feo!»

²³ Isa naxa a ya rafindi Piyeri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentane! I katafe ne i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa foxo ra

(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

²⁴ Na temui Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa a yete waxonfe gere, a xa tondi a yete ma, a tin toore nun faxe ra, a bira n foxo ra.

²⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.

²⁶ Dunija birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi noma a xa ariyanna masarade naxan na?

²⁷ Adama xa Di fama fade a Baba xa nɔrɛ kui, e nun a xa malekɛɛ. Na temui a mixi birin sare fima nɛ, kankan nun a kɛwali.

²⁸ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangɛya kui.»

17

Isa nɔɔfɛ

(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

¹ Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari.

² Menni Isa naxa masara, a nɔɔ e ya xɔri. A yatagi naxa yanba alɔ soɛge, a xa sosee naxa fiixe alɔ naiyalanyi.

³ Na temui, Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini fɔxirabirɛɛ ya xɔri, e naxa e to e nun Isa wɔyɛnfe.

⁴ Piyeri naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁵ A nu wɔyɛnfe temui naxɛ, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenɛnxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.»

⁶ Fɔxirabirɛɛ to na xui mɛ, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen bɔxi ma.

⁷ Kɔnɔ Isa naxa a maso e ra, a a belexɛ sa e ma, a

a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.»

⁸ E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun Adama xa Di xa keli faxɛ ma.»

¹⁰ Isa fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin, «Munfe ra seriye karamɔxɔɛ a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Nɔndi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan.

¹² Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya jan bara fa, kɔnɔ e mu a kolonxi, e bara e waxɔnfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di toɔrɔde na ki nɛ.»

¹³ Na kui, Isa fɔxirabirɛɛ naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e bɛ.

Ninne kerife naxan nu dimedi fɔxɔ ra

(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)

¹⁴ E to pama yire li, xɛmɛ nde naxa fa Isa xɔn, a a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a paxankataxi ki fanyi. A luma bira ra tɛ xɔɔra, a nun ye xɔɔra. A na rabama han.

¹⁶ N bara fa a ra i fɔxirabirɛɛ xɔn, kɔnɔ e mu nɔxi a rayalandɛ.»

¹⁷ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ danxaniyatare, wo kobi! N xa lu wo sɛɛti ma han mun temui? N xa ti wo

bun ma han mun loxoε? Wo fa na di ra n xon.»

¹⁸ Isa naxa jinne yamari, jinne naxa gbilen dimedi foxo ra, dimedi naxa yalan keren na.

¹⁹ Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a maxorin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu no na jinne keride?»

²⁰ Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya nan xurun. N xa nondi fala wo be, xa danxaniya na wo be, hali a xurun alo konde xori, wo na a fala yi geya be, «Keli be, i i masiga menni,» a masigama ne. Fefe mu na wo mu noma naxan nabade.

²¹ Konon yi jinne mooli tan mu kerima fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)

²² Isa foxirabiree to malan Galile, Isa naxa a fala e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe,

²³ e a faxa. A xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.» A xa woyenyi naxa a foxirabiree nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyeri horomobanxi duuti fife

²⁴ Isa nun a foxirabiree to so Kaperenamu, horomobanxi duuti maxilie naxa Piyeri maxorin, «Pe, i karamoxo mu horomobanxi duuti fima?»

²⁵ Piyeri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.» Piyeri to so banxi, Isa nan singe woyen a be, «Piyeri, i a toxi di?

Dunija mangee duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi gbeteε?»

²⁶ Piyeri naxa a yaabi, «Mixi gbeteε.» Isa fan naxa a masen, «Na kui, mangee xa die tan mu duuti fima.

²⁷ Konon alako won naxa yi mixie raxonon, i xa siga baa de ra, i konyi woli. I na yexe naxan singe suxu, a rate, i a de rabi. I kobiri kole toma ne a de kui. I xa na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won firin ma duuti ra.»

18

Mixi naxan tide gbo

(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

¹ Na temui Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a maxorin, «Nde binyaxi dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma?»

² Isa naxa dimedi nde xili, a a ti e tagi,

³ a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, xa wo mu wo yete magoro, wo lu alo dimedie, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴ Na kui, mixi yo naxan a yete magoroma alo dimedi, na nan findixi mixi xungbe ra dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁵ Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene.»

Mixi ratantan saabui

(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

⁶ «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na

kanyi be gεme binye xa xiri a kōn ma, a rasin baa ma.

⁷ Gbaloe na dunija mixie be e xa maratantanyi xa fe ra. A fεere mu na tan, fo maratantanyi xa mini, kōnō gbaloe na mixi be naxan findima na saabui ra.

⁸ Xa i belexe, xa na mu i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon, i a wole. I sofe ariyanna i belexe, xa na mu i sanyi bolonxi, na fisa i be dine i belexe firin nun i sanyi firin luxi na, kōnō i woli yahannama, te mu xubenma dennaxe.

⁹ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i a wole. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin lu na, kōnō i woli yahannama.»

YEXEE lōxi xa taali
(Luki 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma, barima n xa a fala wo be, e xa malekee n Baba yatagi toma temui birin, naxan na ariyanna.»

¹² «Wo a toxi di? Xa yexee kemε na mixi nde yi ra, keren fa lōe e ya ma, a mu na yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma xe geya fari, a siga na kerenyi fende?»

¹³ N xa nōndi fala wo be, xa a sa a to, a jlexinma ne na yexee kerenyi xa fe ra, dangife yexee tongo solomanaani nun solomanaani boore ra, naxee mu lōe.

¹⁴ A na na ki ne fan, wo Baba naxan na ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa lōe.»

Haake bafe

¹⁵ «Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa a masen a be a tantanxi ki naxe. Xa a sa i xui me, i ngaxakerenyi bara ragbilen i ma.

¹⁶ Kōnō xa a tondi i xui mede, i xa mixi keren xa na mu mixi firin fen, wo birin xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin, xa na mu seede saxan xui ma.

¹⁷ Xa a tondi nee fan xui mede, na fe masen danxaniyatōe jama be. Xa a tondi danxaniyatōe jama xui fan mede, a xa lu wo be alo kaafiri, xa na mu a ra, duuti maxili.

¹⁸ N xa a fala wo be a nōndi ki ma, wo na naxan xiri dunija, a xirima ne koore fan ma. Wo na naxan fulun dunija, a fulunma ne koore fan ma.

¹⁹ N man xa a fala wo be, xa mixi firin lan fefe ma wo ya ma yi dunija ma, e Ala maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na fe rabama ne e be.

²⁰ Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxan nu malan n xili ra dede, n na e ya ma.»

Dijefe ngaxakerenyi ma nun dijɛtareja xa taali

²¹ Na temui, Piyeri naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «N Marigi, n lanma n xa dije n ngaxakerenyi xa haake ma sanmaya yeri? Han sanmaya solofere?» Isa naxa a yaabi,

²² «N xa a fala i be, sanmaya solofere xa mu a ra

de! I xa diɲe a ma san-
maya solofere doxo tongo
solofere.»

²³ «Ala xa mangeya
maniyaxi mange nde nan na,
naxan nu wama a xa kobiri
fe ya ibafe a tan nun a xa
walikee tagi.

²⁴ A to a folo, e naxa fa a xa
walike nde ra a xon, mange
xa doni nu naxan ma han
gbeti kilo wulu keme saxan,
kilo wulu tongo naani.

²⁵ Konyi to mu nu noma
a xa doni fide, a xa mange
naxa yaamari fi, a tan yo, a
xa gine yo, a xa die yo, e nun
a harige birin xa mati alako
na doni xa fi.

²⁶ Na walike naxa a igoro
boxi, a suyidi mange be, a a
maxandi, «Yandi, diɲe n ma.
N fama i xa doni birin fide.»

²⁷ Na kui, mange naxa
kinikini a xa walike ma, a
diɲe na doni birin ma, a a xa
walike rabɛnin.»

²⁸ «Kono a tan walike to
mini, a naxa a boore walike
nde to a xa gbeti kilo tagi
doni nu na naxan ma. A
naxa bagan a ma, a a konyi
dekun, a sonxo a ra, «N ma
doni fi!»

²⁹ A boore naxa suyidi a
be, a a maxandi, «Yandi, diɲe
n ma. N i xa doni fima.»

³⁰ Kono a naxa tondi. A
naxa a raso geeli kui, a xa
lu menni han a xa ge doni
fide.»

³¹ «A boore walikee to na
to, e naxa kinikini. E naxa
na birin dentegɛ sa mange
be naxan nu e birin xun ma.

³² Na kui, mange naxa na
walike singe xili, a a fala a
be, «I tan walike kobi! I to n

mayandi, n tan diɲe ne i xa
doni birin ma.

³³ A di, a mu lanma xe nu
i fan xa kinikini i boore ma,
alo n kinikinixi i tan ma ki
naxe?»

³⁴ A xa mange to xono a
ma, a naxa a so kosibilie
yi, e xa a sa geeli, e xa a
ɲaxankata han a xa ge doni
birin fide.»

³⁵ «N Baba naxan na
ariyanna, a na nan niyama
wo fan na, xa wo mu diɲe wo
ngaxakerenyi ma wo boɲe
birin na.»

19

Futi nun fatanyi (Maraki 10:1-12)

¹ Isa to ge yi fe birin
masende, a naxa keli Galile
boxi ma, a siga Yudaya boxi
nde ma naxan nu na Yu-
rudɛn naakiri ma.

² Nama gbegebe naxa bira
a foxo ra naa, a fan naxa
furemae rayalan.

³ Farisenie naxa fa a yire
alako e xa gantanyi te a be.
E naxa a maxarin, «A daxa
xeme xa mee a xa gine ra fe
birin ma?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Ki-
taabui naxan masenxi wo
mu nu a xaran? Fe folo folo
ra, Daali Mange naxa xeme
nun gine daa,

⁵ a fa a masen, «Na kui,
xeme kelima a baba nun a
nga xun ma, a a xa gine xa
futi xiri, e firin findi keren
na.»

⁶ Na nan a toxi, mixi firin
xa mu e ra sonon, e firin
bara findi keren na. Ala bara
naxee xiri e boore ra, adama
naxa nee rafatan.»

⁷ E man naxa Isa maxorin, «Munfe ra fa Annabi Munsa a yamarixi, xeme naxan wama meefe a xa gine ra, a lan a xa fatan keedi so a yi ra, a mee a ra?»

⁸ Isa naxa e yaabi, «Wo bɔɔɔe nan xɔɔɔɔ, na nan a niyaxi Annabi Munsa naxa feere fi wo ma, wo xa no meede wo xa ginee ra, kono a mu nu na na ki xe a fole ra.

⁹ N xa a fala wo be, naxan yo mee a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, a fa gine gbete doxo, na xeme bara yene raba.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa a fala a be, «Xa a na na ki ne xeme be a xa gine mabiri ra, hali a mu gine doxo.»

¹¹ Isa naxa a masen e be, «Birin xa mu noma yi masenyi suxude, fo Ala a feere fi naxan ma.

¹² Wo a kolon, xeme ndee bari ki nan a niyaxi e mu noma gine doxode. Ndee na na e e banaxi ne. Ndee fan na, e nate nan tongoxi e naxa gine doxo Ala xa wali xa fe ra. Mixi naxan noma yi masenyi suxude, a xa a suxu.»

Isa nun dimedi xunxurie
(Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

¹³ Na temui mixie naxa fa dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, a duba e be. Kono a foxirabiree naxa woyen na mixie ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi doxo e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan na

Ala xa mangeya niini bun ma.»

¹⁵ A naxa a belexe sa e ma, a duba e be. Na xanbi, a naxa siga.

Segetala bannaxi
(Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

¹⁶ Segetala nde naxa fa Isa xon, a a maxorin, «Karamoxo, a lan n xa fe fanyi mundun naba alako n xa abadan kisi soto?»

¹⁷ Isa fan naxa a maxorin, «I n maxorinma fe fanyi ma munfe ra? Ala keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi, Ala xa seriyee nan nabatu.» Xeme naxa a maxorin, «Ala xa seriyee mundue?»

¹⁸ Isa naxa a yaabi, «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa muje ti. I naxa mixi tojerege.

¹⁹ I baba nun i nga binya. I xa i ngaxakerenyi xanu alo i yete yati.»

²⁰ Segetala naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu. Munse fa luxi?»

²¹ Isa naxa a masen a be, «Xa i wama i xa ge kamalide i xa kewalie kui, siga, sa i sotose birin mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotoe ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.»

²² Segetala to na me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbege nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a masen a foxirabiree be, «N xa nondi fala wo be, naafuli kanyi sofe Ala xa mangeya niini bun ma a xoxoxo.

24 N man xa a fala wo be, joxome so joxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe Ala xa mangeya niini bun ma.»

25 E to na me, Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e maxorinyi ti, «Nde, fa noma kisode?»

26 Isa naxa e mato, a fa a masen, «Adama mu noma a yete rakisode, konɔ Ala tan noma fe birin na.»

27 Na kui, Piyeri naxa a fala a be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxo ra. Munse fa luma muxu be?»

28 Isa naxa e yaabi, «N xa nondi fala wo be, dunjpa fe birin na masara a neene ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nore kibanyi kui, wo tan n foxirabiree fan magoroma ne kibanyi fu nun firin kui, wo fa Isirayila bonsoe fu nun firin makiiti.

29 Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, boxie ba, na kanyi nee joxo keme keme nan sotoma, a man abadan kisi soto ke ra.

30 Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

20

Wali sare xa taali

1 «Ala xa mangeya misaali xi xe kanyi nan na, naxan mini subaxe ma alako a xa walikée tongo a xa xe walife ra.

2 E to lan a ma feɛpen keren xa wali sare xa findi gbeti kobiri kole keren na, xe

kanyi naxa walikée xee a xa xe yire.

3 A man to mini geesege, sogeto nu bara mate, a naxa walikée gbetee li, e tixi taa kui, wali yo mu e yi.

4 A naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe ma. N wali sare tinxinxi fima ne wo ma.»

5 E fan naxa siga. Xe kanyi man naxa mini yanyi tagi, a walikée gbetee man tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbetee soto.

6 A donxoe ra, leeri ndee beenu koe xa so, a naxa mini, a walikée gbetee li, e tixi. A naxa e maxorin, «Feɛpen, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?»

7 E naxa a yaabi, «Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.» Xe kanyi naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe yire.»»

8 «Nunmare to so, xe kanyi naxa a fala a xa walikée xunyi be, «Walikée xili, i xa e sare fi. A folo donxoe rasoe ma, a rapon a singe ma.»

9 Naxee wali foloxi leeri ndee beenu koe xa so, kankan naxa gbeti kobiri kole keren soto.

10 Na kui, walikée naxee singe tongo, nee to fa e joxo a ma a e kobiri sotoma dangi booree ra, konɔ e fan naxa gbeti kobiri kole keren soto.

11 E to a rasuxu, e naxa woyen xe kanyi ma,

12 e a fala, «Yi walikée donxoe, e waxati keren gbansan nan walixi, konɔ i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun,

muxu tan nan fεεpεnxi wali ra soqe xone bun!»

¹³ A naxa mixi keren yaabi e ya ma, «N boore, n mu fefe kobi niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kōbiri kole keren xa ma?»

¹⁴ I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a xon yi walike dōnxoe xa wali sare xa lan i gbe ma.

¹⁵ N mu noma n waxonfe rabade n ma kōbiri ra? Ka i tōnxi ne n to fe fanyi rabaxi mixi gbete nde be?»

¹⁶ Na kui, xanbiratie fama findide yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

¹⁷ Isa nun a xera fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doro be kira xon ma,

¹⁸ «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe belexe, e a makiiti a xa faxa,

¹⁹ e a so kaafirie yi ra. E a mayelema ne, e a bonbo sebere ra, e fa a mabanban wuri magalanbuxi ma, kono a xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi

(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

²⁰ Na temui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a

xa die. A naxa suyidi a be, a xa a maxandi fe nde ma.

²¹ Isa naxa gine maxorin, «I wama munse xon?» A naxa a fala Isa be, «I xa tin, i na i xa mangeya soto, n ma yi di firinyie xa doko i seeti ma, keren i yirefanyi ma, boore i koola ma.»

²² Isa naxa a masen di firinyie be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxorinfe. N fafe toore naxan tode, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.»

²³ Isa naxa a masen e be, «Wo fan yati fama jaxankate soto de alo n tan, kono dokofe n yirefanyi nun n koola ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, n Baba naxee sugandixi.»

²⁴ Isa foxirabire fu dōnxoe to na fe me, e naxa xono na ngaxakerenyi firin ma.

²⁵ Kono Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Namane mangee mixie yamarima a xoxoxoe ra, e e senbe raminima mixie ma alako e xa mangeya xa kolon.

²⁶ Kono a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁷ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁸ Wo xa lu ne alo Adama xa Di. A tan mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbege xunsara a xa faxe saabui ra.»

Dōnxui firin nayalanfe Yeriko

(Maraki 10:46-52, Luki

18:35-43)

²⁹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to mini Yeriko, ɲama gɛgɛbe naxa bira a fɔxɔ ra.

³⁰ Dɔnxui firin nu dɔxɔxi kira dɛ ra. E to a mɛ a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³¹ Nama naxa wɔyɛn e ma, e xa e sabari, kɔnɔ e ɲan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³² Isa naxa ti, a e xili, a e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo bɛ?»

³³ E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama muxu yae xa se to.»

³⁴ Isa naxa kinikini e ma, a a bɛlɛxɛ sa e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e naxa bira Isa fɔxɔ ra.

21

Isa sofe Darisalamu

(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

¹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ to makɔrɛ Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi geya mabiri. Isa naxa a fɔxirabirɛ firin xɛɛ,

² a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale ginɛ nde lima a xirixi naa, a xa di na a fɛ ma. Wo xa e fulun, wo fa e ra n xɔn ma.

³ Xa mixi nde fa wo maxɔrin, wo xa a fala a bɛ, «Marigi nan hayi na e ma. A e ragbilenma ya.»

⁴ Na rabaxi nɛ, alako namipɔnmɛ xa masenyi xa kamali, naxan a falama,

⁵ «Wo a fala Siyoni di ginɛ bɛ,

«A mato, i xa mange na fafe i ma.

A fama yɛtɛ magore kui, a dɔxɔxi sofale nun a yɔrɛ fari.»

⁶ Isa fɔxirabirɛɛ naxa siga, e sa Isa xa xɛɛraya raba.

⁷ E to fa sofale nun sofale xa di ra, e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a magoro sofale fari.

⁸ Nama gɛgɛbe naxan nu na, e fan naxa e xa donmae itala kira xɔn ma, ndee fan naxa fɛnsɛ sɛgɛ, e nee fan sa kira xɔn ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu ɲɛrɛfɛ Isa ya ra, a nun naxee nu ɲɛrɛfɛ a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala, «Tantui na won Nakisima bɛ, Dawuda xa Di!

Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!

Tantui na won Nakisima bɛ naxan na koore ma!»

¹⁰ Isa to so Darisalamu, taakae birin naxa kaaba, e nu maxɔrinyi ti, «Nde yi ki?»

¹¹ Nama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan yi ki, naxan kelixi Nasareti, Galile bɔxi ma.»

Isa sigafe hɔrɔmɔbanxi kui

(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)

¹² Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a sarematie nun saresoe birin kerɛ naxee nu na na. A naxa kɔbiri masarɛɛ xa teebilie a nun ganbɛ matie xa dɔxɔsee rabira,

¹³ a a masen e bɛ, «A sɛbɛxi, «N ma banxi xili falama nɛ, salide banxi,» kɔnɔ wo tan bara a findi mupɛtie dɔxɔde ra.»

14 Donxuiē nun namateē naxa fa Isa xon hōromōbanxi kui, a naxa nee rayalan.

15 Kōno serexedube kuntigie nun seriye karamōxoe tan naxa xōno ki fanyi e to Isa xa kaabanakoe to, e man to dimēe to e xui itema hōromōbanxi kui, «Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!»

16 E naxa a fala Isa be, «I mu e xui mexi?» Isa naxa e yaabi, «Iyo. Wo fan mu nu a xaran Kitaabui kui a to sebexi, «I bara a niya dimēdie nun diyōree xa i matōxō?»»

17 Na temui, Isa naxa keli e xun taa kui, a siga Betani, a kōe radangi naa.

Isa xōre bili dankafe
(Maraki 11:12-14,20-25)

18 Na kuye iba, Isa to nu gbilenfe taa kui, kaame naxa a suxu.

19 A to xōre bili nde to kira ra, a naxa a maso a ra kōno a mu bogi yo to a kōn na, fo a burexee. Isa naxa a fala xōre bili be, «I tan mu bogima sōnōn!» Xōre bili naxa xara keren na.

20 Isa fōxirabirēe to na to, e naxa kaaba, e a maxōrin, «Yi xōre bili xaraxi a ikōrexi ra di?»

21 Isa naxa e yaabi, «N xa nōndi fala wo be, xa danxaniya na wo be, wo mu siike, wo nōma ne yi fe mōoli nabade n naxan nabaxi xōre bili ra. Kōno dangi na ra, xa wo a fala yi geya be, «Keli be, i sa sin baa ma,» a rabama ne.

22 Na nan a ra, xa danxaniya na wo be, wo fefe

maxandi Ala ma, wo a sōtōma ne.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)

23 Isa man naxa so hōromōbanxi kui. A to nu na mixie xaranfe, serexedube kuntigie, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, e a maxōrin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»

24 Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxōrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.

25 Yaya nu mixie xunxama ye xōra nde xa yaamari ma? Ala nan a xēxi ba, ka adama?» Na kui, e naxa so wōyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, «Ala,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»

26 Kōno xa won na a yaabi, won naxe, «Adama,» won gaaxuma ne jama ya ra, barima birin Yaya marōxunxi namijōnme nan na.»

27 Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» A fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Di xeme firinyie xa taali

28 «Wo yi taali toxi di? Di xeme firin nu na xeme nde yi. A naxa a fala di singe be, «N ma di, siga i sa wali xe ma to.»

29 Di naxa a yaabi, «N tondi.» Kōno na dangi xanbi,

a xaxili naxa masara, a siga walide.

³⁰ Babe to na yaamari fi a xa di firin nde fan ma, a naxa a yaabi, <N Baba, awa, n sigafe.> Kɔnɔ a mu siga.

³¹ Yi mixi firinyie ya ma, nde a baba sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di singe.» Isa man naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, duuti maxilie nun langoe singe soma wo be Ala xa mangeya niini bun ma.

³² Annabi Yaya fa ne kira tinxinxi masende wo be, wo mu fa la a ra. Kɔnɔ duuti maxilie nun langoe tan la ne a ra. Hali wo to na to, wo mu tin nate masarade, wo xa la a ra.»

Bɔxi rawali kobie xa taali (Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)

³³ «Wo wo tuli mati taali gbete fan na. Xe kanyi nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.

³⁴ Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi ndee xee bɔxi rawalie xɔn ma, e xa a gbe weni bogi so a yi ra.

³⁵ Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyie suxu. E naxa keren bɔnbɔ, e boore faxesa, e boore magɔnɔ gemee ra.

³⁶ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee dangi a singe ra. Bɔxi rawalie naxan naba boore ra, e naxa na raba nee fan na.

³⁷ A dɔnxɔe ra, bɔxi kanyi naxa a maɔxun, a a fala, <E

n ma di tan binyama ne.> Na kui, a naxa a xa di xee bɔxi rawalie xɔn ma.

³⁸ Kɔnɔ e to bɔxi kanyi xa di to, e naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra. Wo fa, won xa a faxesa alako a ke xa findi won gbe ra.>

³⁹ E to a suxu, e naxa sa a xanin tete xanbi ra, e a faxesa.»

⁴⁰ «Na kui, bɔxi kanyi na siga e yire, a munse rabama na bɔxi rawalie ra?»

⁴¹ E naxa Isa yaabi, «A na bɔxi herie sontoma ne a jaaxi ra, a a xa bɔxi so bɔxi heri gbete yi, naxee a mabiri soma a yi ra a waxati ma.»

⁴² Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi masenyi xaran Kittaabui kui?

<Banxitie mee geme naxan na, a bara findi tuxui geme hagige ra.

Marigi foxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»

⁴³ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo bama ne Ala xa mangeya niini bun ma, si gbete fa raso naa naxan birama Ala xa yaamarie foxo ra.

⁴⁴ Naxan na bira yi geme ma, a kanyi magirama ne gbesexu. Yi geme na bira naxan fan ma, a kanyi butuxunma ne.»

⁴⁵ Serexedube kuntigie nun Farisenie to a xa taalie me, e naxa a kolon a Isa nu na woyenfe e tan nan ma fe ra.

⁴⁶ E nu katafe e xa a suxu, kɔnɔ e nu gaaxuxi jama ya

ra, barima jama nu laxi a ra, a namijnome nan na Isa ra.

22

Futixiri xulunyi xa taali (Luki 14:15-24)

¹ Isa man naxa so woyenfe e be taalie ra. A naxa a masen,

² «Ala xa mangeya misaalixi mange nan na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife ma, donse fanyi gbegbe donma dennaxe.

³ A naxa a xa konyie xee e xa mixie xili, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, kono na mixie mu tin fade.

⁴ Mange man naxa konyi gbete xee, e xa a fala na mixi maxilixie be, «Wo ya ti, donse bara ge rafalade, n bara n ma ninge borogexie faxa, fe birin bara ge yailande. Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.»

⁵ Kono e mu xerae danxun. Ndee naxa siga e xa xe yire, ndee fan naxa siga e xa yuleya rabade.

⁶ Naxee lu, e naxa mange xa konyie suxu, e e jaxankata, e e faxa.»

⁷ «Mange naxa kono, a a xa soorie xee, a e xa na faxatie birin faxa, e e xa taagan.

⁸ Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa konyie be, «N ma di xa futixiri xulunyi xa fe birin bara ge yailande. Donsee birin nafalaxi, kono mixi naxee nu maxilixi, a mu daxa e xa na binye soto.

⁹ Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie xili wo

naxee yo toma naa, e xa fa n ma di xa futixiri xulunyi.»

¹⁰ Konyie naxa mini kirae ma, e naxa mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi, mange xonyi naxa rafe jama ra.»

¹¹ «Mange to so na mixi maxilixie ya ma, a naxa xeme nde to xulunyi donma mu nu ragoroxi naxan ma.

¹² A naxa a fala a be, «N ma di, i soxi be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma?» Kono xeme mu no yaabi yo fide.

¹³ Na kui, mange naxa a fala a xa walikoe be, «Wo a sanyie nun a belexee xiri, wo a woli tande dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

¹⁴ Mixi gbegbe maxilixi, kono naxee sugandixi, e xurun.»

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)

¹⁵ Na temui, Farisenie naxa sa e malan, e nate tongo e gantanyi tema Isa be ki naxe, e xa a masoto woyenyi kui.

¹⁶ E naxa e foxirabirsee nun Herode xa mixi ndee xee Isa xon. Nee naxa a fala Isa be, «Karamoxo, muxu a kolon nondi fale nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a nondi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e booree be.

¹⁷ Na kui, a fala muxu be, i a toxi di? A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma?»

18 Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n masotode munfe ra?»

19 Wo kobiri kole masen n be duuti fima naxan na.» E naxa gbeti kole ramini a be.

20 Isa naxa e maxorin, «Nde xili nun nde misaali na yi kobiri kole ma yi ki?»

21 E naxa a yaabi, «Roma Mangle.» A fan naxa a fala e be, «Wo mangle gbe ragbilen mangle ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

22 E to a xa yaabi me, e naxa kaaba. E naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

23 Na loxo kerenyi, Sadusenie naxa fa Isa xon. E tan nan a falama a faxamixie mu kelima faxe ma. E naxa Isa maxorin,

24 «Karamoxo, Annabi Munsa a masen ne, «Xa xeme nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bonsoe fi a taara ma.»

25 Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto muxu ya ma be. A xa di singe naxa gine doxo, a faxa, a mu bonsoe yo lu. A xanbiratoo naxa a xa kaape gine tongo,

26 konon na fan naxa faxa, a mu bonsoe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoo ra, a nun na mixi naani donxo birin. E birin naxa faxa, e sese mu bonsoe lu.

27 A donxo ra, gine fan naxa faxa.

28 Na kui, marakeli loxo, na gine to doxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a findima nde gbe ra?»

29 Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui, barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon.

30 Mixie na keli faxe ma marakeli loxo, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe.

31 A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, Ala naxan masen wo be, wo mu nu a xaran?

32 A a masen ne, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» Faxamixie xa mu Ala batuma, fo mixi jipe.»

33 Nama to Isa xa yaabi me, e naxa kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin be

(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

34 Farisenie to a me a Isa nu bara Sadusenie de balan yaabi fanyi ra, e naxa e malan.

35 Ala xa seriyee lonnila nde nu na e ya ma. Na naxa kata Isa masotode maxorinyi ra, a naxe,

36 «Karamoxo, yaamari mundun tide gbo a birin be Tawureta Munsa kui?»

37 Isa naxa a yaabi, ««I xa i Marigi Ala xanu i boje birin na, i nii birin na, a nun i xaxili birin na.»

38 Na nan tide gbo, a findi yaamari singe nan na Ala xa seriyee birin ya ma.

39 A firin nde maniya na singe ra, <I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.>

40 Tawureta Munsa nun namijnonmee xa seriye birin gbakuxi yi yaamari firin nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

41 Farisenie to nu malanxi naa, Isa naxa e fan maxorin,

42 «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi, «Dawuda nan xa di a ra.»

43 Isa fa e maxorin, «Munfe ra fa, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili <N Marigi>? A tan Dawuda naxa a masen,

44 <Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”»

45 «Xa Dawuda yete yati naxe a be <N Marigi>, a tan Ala xa Mixi Sugandixi noma findide Dawuda xa di ra di?»

46 Mixi yo mu no yaabi yo fide. Folo na loxo ma, mixi yo mu suusa maxorinyi tide Isa ma sonon.

23

Diinla kobie

(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45-47)

1 Isa naxa a masen jama nun a foxirabiree be,

2 «Sebelitie nun Farisenie mixie xaranma Annabi Munsa xa seriye nan na.

3 Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo jere a ma. Konon wo naxa e wali foxi tan naba de, barima e naxan falama, e mu na xa rabama.

4 E kote binyee raxirima, e e sa mixie fari, konon e tan mu tinma e malide hali e belexesole keren na.

5 E e xa kewalie birin nabama alako mixie xa e to. E e xa sebbe rabelebelema e naxee xirima e tigi nun e belexe ra. Luuti denbexie naxee singanma donma sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama han a dangi a i.

6 E na siga e degede mixi xonyi malanyi na dennaxe, xa na mu e na so salide banxi, binye doxo rafan e ma ki fanyi.

7 E na siga taa kui, a rafan e ma mixie xa e xebu binye ra, e na a fala e be, <Karamoxo.>»

8 «Konon mixie naxa a fala wo tan be <Karamoxo,> barima karamoxo keren peti nan na wo be, wo fan birin findixi ngaxakerenmae nan na.

9 Wo naxa yi duniya adamadi xili <N Baba,> barima Babe keren peti nan na wo be, wo Baba naxan na ariyanna.

10 Mixie man naxa a fala wo tan be <Mange,> barima Mange keren peti nan na wo be, Ala xa Mixi Sugandixi.

11 Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma, a xa findi wo xa walike nan na.

12 Naxan na a yete igbo, a xa fe fama ne igorode. Naxan a yete magoroma, a xa fe fama ne itede.»

13-14 «Kɔnɔ gbaloe na wo be, wo tan seriye karamɔxɔe nun Fariseni filankafuie, barima wo naade balanma mixie ya ra alako e naxa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, wo tan yete mu soma, wo man mu tinma mixi gbete fan xa so naa naxee waxi sofe.»

15 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamɔxɔe nun Fariseni filankafuie! Wo baa igirima, wo bɔxi birin isa alako wo xa mixi keren naso wo xa dine, kɔnɔ a na so, wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi dɔxɔ firin wo tan na.»

16 «Gbaloe na wo be, wo tan yarerati dɔnxuie! Wo a falama, <Xa mixi a kali hɔrɔmɔbanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. Kɔnɔ xa mixi a kali xɛema ra, naxan na hɔrɔmɔbanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.»

17 Wo tan dɔnxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xɛema, ka hɔrɔmɔbanxi naxan xɛema findixi se seniye nxi ra?

18 Wo man a falama, <Xa mixi nde a kali serexebade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. Kɔnɔ xa mixi a kali serexe ra naxan na serexebade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.»

19 Wo tan dɔnxuie! Mundun tide gbo, serexe, ka serexebade naxan serexe findixi se seniye nxi ra?

20 Na kui, naxan yo na a kali serexebade ra, a bara a kali na ra, a nun serexe fan naxan birin saxi a fari.

21 Naxan yo na a kali hɔrɔmɔbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui.

22 Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

23 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamɔxɔe nun Fariseni filankafuie! Wo sansi xunxurie farile bama, alo salaxui, sulopi, nun digiyanyi, kɔnɔ fe naxee findixi a havigee ra Ala xa seriye kui, alo tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gbilenxi nee nan fɔxɔ ra. A lanma ne nu wo xa na seriye havigee rabatu, wo man mu neemu na seriye xunxurie dɔnxɔee ma.

24 Yarerati dɔnxuie! Wo minse rasensenma kuli di xa fe ra, wo fa jɔxɔme gundi gerun!»

25 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamɔxɔe nun Farisenie filankafuie! Wo pɔɔti nun pileti fari maxama, kɔnɔ e kui rafexi balose naxan na, wo a sɔɔxi muje nun wasatareya nan saabui ra.

26 I tan fariseni dɔnxui! Pɔɔti nun pileti kui raseniye nxi sinden, na temui a fari fan seniye nxi ma ne.»

27 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamɔxɔe nun Fariseni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, kɔnɔ e kui rafexi faxamixi xorie nun seniye nxi arepa mooli birin na.

28 Wo fan, mixi na wo to, e wo mapɔxunma tinx-

intɔɔe nan na, kɔnɔ wo bɔɓe kui rafexi filankafuiɓa nun kobija ra.»

²⁹ «Gbalɔe na wo be, wo tan seriye karamɔɔe nun Fariseni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namijɔnmee be, wo tinx-intɔɔe xa gaburie raxun-mama,

³⁰ wo a fala, «Xa muxu nu na dunija ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namijɔnmee faxafe ra.»

³¹ Na kui, wo bara seederɔɔɔya ba wo yete xili ma, a falafe ra a wo findixi namijɔnmee faxee xa die nan na.

³² Wo wo benbae xa kewalie rakamali yire!

³³ Wo tan bɔximase bɔnsɔe, wo ratangama yahannama ma di?»

³⁴ «Na kui, n xa a fala wo be, n fafe namijɔnmee, lɔnnilae, nun karamɔɔe xeede wo yire, kɔnɔ wo ndee faxama ne, wo jan nee ndee mabanbanma ne wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bɔnbɔma ne sebere ra wo xa salidee kui, e man siga taa yo kui, wo birama e fɔɔɔ ra e paxankatafe ra.

³⁵ Na nan a ra, tinxintɔɔe xa wuli naxan iflixixi dunije, a birin luma wo tan nan ma, kelife Habila ma doxo Berekiya xa di Sakari ra, wo naxan faxa hɔrɔmɔbanxi nun serexebade tagi.

³⁶ N xa nɔndi fala wo be, yi paxankate birin fama ne to mixie sɔtode.»

Isa sunnunfe Darisalamu

xa fe ra

(Luki 13:34-35)

³⁷ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔnmee faxama, naxan Ala xa xerae magɔnɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔɔɔe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, kɔnɔ wo naxa tondi!

³⁸ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma.

³⁹ N xa a fala wo be, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama temui naxe, «Baraka na mixi be naxan fafe Marigi xili ra!»»

24

Hɔrɔmɔbanxi xa kans

(Maraki 13:1-2, Luki 21:5-

6)

¹ Isa naxa mini hɔrɔmɔbanxi kui. A nu sigafe temui naxe, a fɔxirabiree naxa e maso a ra, e wɔyen a be a xa hɔrɔmɔbanxi mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e ti ki to tofanxi.

² Kɔnɔ Isa naxa a masen e be, «Wo yi birin toxi? N xa nɔndi fala wo be, yi geme keren mu fama lude a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Dunija rapɔnyi tɔnxumae

(Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24)

³ Isa nu magoroxi Oliwi geya fari temui naxe, a fɔxirabiree naxa siga a yire, e a maxɔrin e doro ma, «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a i fa waxati nun dunija rapɔnyi bara makɔre?»

4 Isa naxa e yaabi, «Wo menni wo yete ma, mixi yo naxa fa wo ratantan.

5 Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra.» Na kui, e fama mixi gbegbe ratantande.»

6 «Wo gere fe mema ne, wo gere ndee xili me, kono wo naxa kontofili, barima fo na fe moolie xa raba. Na xa mu findima dunija rajonyi ra sinden.

7 Sie kelima ne e boore xili ma, jamanee e boore gere. Kaame sinma ne boxi wuyaxi ma, boxi fan seren yire gbegbe.

8 Na fe birin findima mantoorolie fole nan na.»

9 «Na temui, mixie wo soma ne mangasanyi yi, e xa wo jaxankata, e wo faxa. Sie birin wo xonma ne n xili xa fe ra.

10 Danxaniyatoe gbegbe birama ne tantanyi kui na waxati, e e booree yanfa xonnanteya kui.

11 Wule fale gbegbe fan e yete findima ne namijonmee ra, e mixi gbegbe ratantan.

12 Kobija gboma ne han mixi gbegbe xa xanunteya xinbeli,

13 kono naxan na a tunnabexi han a rajonyi, na kanyi kisima ne.

14 Ala xa mangeya niini xibaaru fanyi kawandima ne dunija birin kui, a findi seederaxoya ra sie birin be. Na xanbi, dunija rajonyi fama a lide.»

15 «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire seniyenxi kui, Annabi Daniyeli naxan ma fe fala,

16 wo tan naxee na Yudeya, wo lanma wo xa wo gi geyae fari.

17 Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui.

18 Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode.

19 Na waxati findima gbaloe nan na furuginsee nun dingee be!

20 Wo Ala maxandi na naxa wo li jeme temui, xa na mu a ra malabu laxoe.

21 Barima toore a lima na waxati ma naxan maniyee singe mu nu to kabi dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan.

22 Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Kono a nde bama a konti ra mixi sugandixie nan ma fe ra.»

23 «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo be, «A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be», xa na mu a ra, «Ala xa Mixi Sugandixi na menni», wo naxa la a ra.

24 Barima wule fale fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijonmee ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa noma.

25 Wo wo tuli ti, n bara

a masen wo be beenun a waxati xa a li.»

²⁶ «Na kui, xa e sa a fala wo be, <A mato, a sa na wula i>, wo naxa siga de! Xa e sa a fala wo be, <A mato, a na banxi kui be>, wo naxa la a ra de!

²⁷ Adama xa Di na fa, a luma ne alo seyamakonyi naxan yanbama koore ma kelife sogetede han sogegorode.

²⁸ <Binbi na lu dennaxe, yubee sa e malanma menni ne.>»

Isa xa gbilenyi nun xore bili xa misaali

(Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33)

²⁹ «Na paxankate waxati dangi xanbi,

<soge ifooroma ne,

kike yanbe bama ne,

tunbuie birama ne boxi,

se naxan birin na koore ma e serenma ne.>»

³⁰ «Na temui, Adama xa Di xa tonxuma minima ne koore ma. Dunija bonsoe birin sunnunma ne. E

Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui senbe nun nore ra.

³¹ A a xa malekee xema ne han dunija dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli dunija tunxun naani birin ma.»

³² «Wo xore bili mato misaali ra, wo xa xaxili soto. A salonyi na jingi, a burexe neene mini, wo a kolonma jeme temui bara makore.

³³ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makore, a jan tixi naade ra.

³⁴ N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³⁵ Koore nun boxi dangima ne, kono n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

Dunija rajonyi waxati kolonfe

(Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48)

³⁶ «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

³⁷ Adama xa Di fa loxoe luma ne alo Annabi Nuha xa waxati.

³⁸ Beenun na banbaranyi belebele xa dunija li, mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginse doxoma, e nu e xa die fima xemee ma, han Annabi Nuha so kunkui kui loxo naxe.

³⁹ E mu nu kontofilixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki ne.

⁴⁰ Xa xemee firin na xe ma na waxati, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴¹ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴² Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa loxoe kolon.

⁴³ Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu mupeti fama temui naxe koe kui, a mu xima nu, alako mupeti naxa no sode a xonyi.

⁴⁴ Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa,

barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo ɲɔɔ mu naxan ma.»

45 «Nde luma alo konyi naxan findixi xaxilima dugutεε ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikεε birin xun ma, a xa donsee taxun e ra a waxati.

46 Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra.

47 N xa nɔndi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.»

48 «Kɔnɔ xa na konyi findi a kobi ra, a a falama ne a yete ma, <N marigi buma ne fafe ra,>

49 a fa a boore konyie bɔnbɔ fɔlɔ, a nu lu a dege ra, a a min, e nun siisilae.

50 Lɔɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a ɲɔɔ man mu lɔɔe naxan ma, a marigi gbilenma ne.

51 A na fa, a na konyi ɲaxankatama ne a ɲaaxi ra, konyi gbaloe sɔtɔ e nun filankafuie, a woli wa nun ɲin maxinyi na dennaxe.»

25

Ginedimedi fu xa taali

1 «Na waxati, Ala xa mangeya luma ne alo ginedimedi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginedɔɔe ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma.

2 Na ginedimedi ya ma, suuli, xaxilitaree, suuli, xaxilimae.

3 Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kɔnɔ e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui.

4 Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitire xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»

5 «Ginedɔɔe to bu fafe ra, xi xɔli naxa ginedimedi suxu, e naxa xi.

6 Kɔe tagi, sɔnɔe xui naxa mini, <Ginedɔɔe bara fa! Wo sa a ralan!>

7 Ginedimedi naxa keli, e e xa lanpuie yailan.

8 Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae be, <Wo muxu ki wo xa ture nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubenfe.>

9 Kɔnɔ xaxilimae naxa e yaabi, <Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xɔn wo xa sa wo gbe sara.>

10 Nee to siga ture sarade, ginedɔɔe naxa fa. Ginedimedi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira a fɔɔ ra, e so futixiri xulunyi, naade fa balan e xanbi ra.»

11 «Na dangi xanbi, ginedimedi xaxilitaree fan naxa fa, e a fala, <Marigi, marigi, naade rabi muxu be.>

12 Kɔnɔ a naxa e yaabi, <N xa nɔndi fala wo be, n mu wo kolon.>»

13 «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu na lɔɔe nun na waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali (Luki 19:11-27)

14 «A luma ne alo xeme nde naxan nu fafe biyaaside. A naxa a xa konyie xili, a a harige taxu e ra.

15 A naxa xema kilo suuli so konyi keren yi, a firin so boore yi, a keren so a saxan

nde yi ra. A to kankan bere so a yi, a naxa biyaasi.»

16 «Xεεma kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige rawali. A naxa xεεma kilo suuli gbete soto geeni ra.

17 Xεεma kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa na harige rawali, a xεεma kilo firin gbete soto geeni ra.

18 Kονο xεεma kilo keren taxu konyi naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi xa kobiri noxun na kui.»

19 «A to bu han, konyie marigi naxa gbilen e yire alako e xa dentεge sa a be.

20 Xεεma kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, <N marigi, i xεεma kilo suuli nan taxu n na. A mato, n bara kilo suuli man sa a xun geeni ra.>

21 A marigi naxa a fala a be, <I nuwali. Konyi dugutεge nan i ra, walike fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lantanteya kana, n fa harige gbegebe nan taxuma i ra. Fa n xonyi, wo nun i marigi xa lu σεεωε kui.>»

22 «Na xanbi, xεεma kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, <N marigi, i xεεma kilo firin nan taxu n na. A mato, n bara kilo firin man sa a xun geeni ra.>

23 A marigi naxa a fala a be, <I nuwali. Konyi dugutεge nan i ra, walike fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lantanteya kana, n fa harige gbegebe nan taxuma i ra. Fa

n xonyi, wo nun i marigi xa lu σεεωε kui.>»

24 «A δονxεε ra, xεεma kilo keren taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, <N marigi, n a kolon i xa fe maxoρoxo. I sansi xabama, i mu naxan garansan. I sansi bogi bama, i mu naxan si.

25 N gaaxu ne. N naxa sa i xa xεεma kilo keren noxun yili kui. A mato, a tan nan yi ki. I harige sese mu loxi.>

26 A marigi naxa a yaabi, <I tan konyi kobi tunnaxone! I nu a kolon a n sansi xabama, n mu naxan garansan, n man sansi bogi bama, n mu naxan si?

27 A lan ne nu i n ma kobiri so kobiri rawalie yi ra, alako n na fa i yire temui naxe, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi a xun ma.

28 Na kui, wo xεεma kilo rasuxu a yi, wo a so konyi yi ra, xεεma kilo fu na naxan yi,

29 barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne, a gbo ki fanyi. Kονο a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

30 Wo yi konyi fufafu woli tande dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.>»

Kiiti δονxεε

31 «Adama xa Di na fa a xa noεe kui, a nun a xa malekee, a a magoroma ne a xa kibanyi noρoxi kui.

32 Si birin malanma ne a ya ra. A mixi mayegetima ne alo xuruse demadonyi yexese nun sie mayegetima ki naxe.

33 A yexεεε tima ne a yirefanyi ma, a sie fan ti a koola ma.»

34 «Na temui, mange a falama ne mixie be naxee na a yirefanyi ma, <Wo fa, n Baba naxee barakaxi. Wo fa mangeya soto wo ke ra, mangeya naxan yailanxi wo be kabi dunija fole.»

35 Barima kaame to nu n ma, wo naxa n ki donse. Ye xoli to nu n ma, wo naxa n ki ye. Xone to nu n na, wo naxa n yigiya.

36 N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa meeni n ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire matode.»

37 «Na temui, tinxintoe a maxorinma ne, <Marigi, muxu i to kaame kui mun temui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye xoli ra, muxu fa i ki ye?»

38 Muxu i to xoneya ra mun temui, muxu fa i yigiya, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma?

39 Muxu i furaxi to mun temui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?»

40 Mange e yaabima ne, <N xa nondi fala wo be, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde be, wo a rabaxi n tan nan be.»

41 «Na xanbi, a a falama ne mixie be naxee na a koola ma, <Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so te xora naxan yailanxi Ibulisa nun a xa malekee be, naxan mu xubenma abadan.»

42 Barima kaame to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye

xoli to nu n ma, wo mu n ki ye.

43 Xone to nu n na, wo mu n yigiya. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa meenide n ma.»

44 «Na temui, e fan a maxorinma ne, <Marigi, muxu i to mun temui kaame na i ma, xa na mu ye xoli, xa na mu i findixi xone ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?»

45 Mange e yaabima ne, <N xa nondi fala wo be, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde be, wo tondixi a rabade n tan nan be.»

46 Naxankate nan nagataxi na mixie be abadan, kono tinxintoe tan abadan kisi nan sotoma.»

26

Yanfanteya Isa be

(Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-53)

1 Isa to ge yi fe birin masende, a naxa a fala a foxirabiree be,

2 «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamaleke Dangi Sali xa a li. Na temui, Adama xa Di sama ne mixie belexe e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»

3 Na waxati, serexedube kuntigie nun Yuwifie xa forie nu malanxi Kayafa xonyi, serexedube kuntigie xunyi.

4 E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa.

⁵ Κὼνὸ ε naxa a fala, «Won naxa a suxu sali λῶχῶε, xa na mu a ra n̄ama a xunyi ikelima nε.»

Gine nde fe fanyi rabafe Isa be
(Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8)

⁶ Isa to nu na Betani, Simῶn kunε kanyi xῶnyi,

⁷ gine nde naxa fa a yire. Labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xῶrῶxῶ ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira γεμε ra. Isa nu na teebili ra temui naxe, gine naxa fa, a na labunde ture ifili Isa xunyi ma.

⁸ Isa foxirabiree to na to, e naxa xῶnῶ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra?»

⁹ Xa yi labunde ture sa mati nu, kῶbiri gbegebe nan sotoma nu a xa fe ra, na fan nῶ fide setaree ma.»

¹⁰ Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore be, a naxa a masen e be, «Wo na yi gine tῶrῶfe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be.»

¹¹ Setaree luma nε wo ya ma temui birin, kῶnῶ n tan mu luma wo yi ra be abadan xε.

¹² Yi gine to labunde ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma.

¹³ N xa nῶndi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama nε, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya
(Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6)

¹⁴ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie xῶn ma,

¹⁵ a e maxῶrin, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo belexe?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi.

¹⁶ Keli na temui ma, a naxa so waxati fenfe a noma Isa sode e yi ra temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali
(Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30)

¹⁷ Taami Lebinitare Sali to a li, a λῶxῶε singe ma, Isa foxirabiree naxa sa a maxῶrin, «I wama muxu xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?»

¹⁸ A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xeme nde xῶn, wo a fala a be, <Karamῶxῶ naxe a a xa waxati bara makore. A wama Sayamaleke Dangi Sali rabafe i xῶnyi, a nun a foxirabiree.»

¹⁹ Isa foxirabiree naxa a raba alῶ Isa e yamari ki naxe, e Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

²⁰ Nunmare to so, Isa nun a foxirabire fu nun firinyie nu na teebili ra.

²¹ E nu e degefe temui naxe, a naxa a masen, «N xa nῶndi fala wo be, mixi keren na wo ya ma naxan fama n yanfade.»

²² Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan naxa a maxῶrin, «Kῶnῶ n Marigi, n tan mu a ra de, ka?»

²³ A naxa e yaabi, «N nun naxan bara belexe ragoro

paani keren kui, na kanyin nan n yanfama.

²⁴ Adama xa Di sigama ne alo a xa fe sebexi ki naxe, kono gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

²⁵ Yudas naxan nu fafe a yanfade, a naxa Isa maxarin, «Karamoƙo, n tan mu a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

Marigi xa serexe tonxuma (Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²⁶ E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabirɛe yi ra, a a masen e be, a naxe, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa tonbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tonbili so e yi ra, a a fala e be, «Wo birin xa a min.

²⁸ Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be e xa yunubie xafarife ra.

²⁹ N xa a fala wo be, n to yi weni minma, n mu yi minma sonon, han won birin man sa a minma loxo naxe n Baba xonyi ariyanna.»

³⁰ E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

³¹ Na temui Isa naxa a masen e be, «Wo birin gbilenma ne n foxo ra to koe ra, wo mee n ma fe

ra, barima a sebexi, <N xuruse demadonyi faxama ne, yexee fan yensen.>

³² Kono n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

³³ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i foxo ra, n tan mu gbilenma i foxo ra.»

³⁴ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nondi fala i be, to koe yati, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

³⁵ Piyeri man naxa a yaabi, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa foxirabirɛ birin naxa na woyen keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46)

³⁶ Na dangi xanbi Isa nun a foxirabirɛe naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo doxo be. N tan xa siga menni Ala maxandide.»

³⁷ A naxa Piyeri nun Sebede xa di firinyie xanin a xun ma. Sunnunyi nun kontofili to Isa boje suxu,

³⁸ a naxa a masen e be, «Sunnunyi bara no n boje ra alo a xa n faxa. Wo lu be, kono wo naxa xi.»

³⁹ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen boxi ma, a Ala maxandi, «N Baba, xa a sa noma rabade, i xa n natanga yi paxankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴⁰ A to gbilen a foxirabirɛe yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «I

mu nɔxi waxati keren xi xɔli kanade n ma fe ra?

⁴¹ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Maɔɔxun fanyi na adama be, kɔnɔ a fate bendɛ tan senbe mu na.»

⁴² Isa man to a masiga e ra, a naxa gbilen Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi naxankate mu nɔma bade n yi ra, fo n xa tin a ra, i sago nan xa raba.»

⁴³ A to gbilen a fɔxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ e ra.

⁴⁴ A naxa e lu naa, a siga sanmaya saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

⁴⁵ Na temui, a naxa gbilen a fɔxirabiree yire, a a masen e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? Wo a mato, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitɔee belexe.

⁴⁶ Wo keli, won xee. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(*Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-12*)

⁴⁷ Isa jan mu nu gexi woyende, Yudasi, naxan nu na a fɔxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa fa e nun jama gbegbe, santidegema e nun gbengbetae suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa forie nan nu e xeexi.

⁴⁸ Isa yanfama nun na jama nu bara lan a ma, a a xa Isa matɔnxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo na suxu.»

⁴⁹ Na kui, Yudasi naxa a maso Isa ra keren na, a a fala, «Karamɔxɔ, i nuwali,» a fa a sunbu.

⁵⁰ Isa naxa a masen a be, «N boore, i faxi naxan nabade, a raba.» Na temui, na mixie naxa e maso Isa ra, e a suxu.

⁵¹ Isa fɔxirabire nde naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon.

⁵² Isa naxa a fala a be, «Santidegema raso a tee i. Naxan yo na findi a xa gere- sose ra, na kanyi fan faxama santidegema nan saabui ra.

⁵³ Ka i jɔxɔ a ma a n mu nɔma n Baba xilide, a malekee rasanba n ma keren na, naxee dangi maleke gali fu nun firin na?

⁵⁴ Kɔnɔ xa na raba, Kitaabuie xa masenyie fa kamalima di? Barima e a masenxi ne a fo a xa raba yi ki ne.»

⁵⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala jama be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na? Lɔxɔ yo lɔxɔ, n dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi kui, n kawandi tima, wo mu n suxu.

⁵⁶ Kɔnɔ yi birin nabaxi ne alako namijɔnmee naxan sebexi Kitaabui kui, a xa kamali.»

Na xanbi, Isa fɔxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

Isa tife Yuwifi kuntigie ya i

(*Maraki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Yaya 18:12-24*)

⁵⁷ Mixi naxee Isa suxu, e naxa a xanin serexedube

kuntigi Kayafa xonyi, seriye karamoxoe nun forie nu malanxi dennaxe.

⁵⁸ Piyeri fan, a nu biraxi Isa foxo ra, konso a ndedi nu makuyaxi jama ra. A naxa bira a foxo ra han a so serexedube kuntigie xunyi xa tete kui. A naxa doxo horomobanxi kantamae fe ma, alako a xa a mato Isa xa fe dangima ki naxe.

⁵⁹ Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa donxoe birin, e nu wule seede nde nan fenfe naxan bama Isa xili ma, e sa noma a faxade naxan ma.

⁶⁰ Konso e mu se to, hali tojnegeti gbege to fa. A donxoe ra, xeme firin naxa fa,

⁶¹ e a fala, «Yi xeme a fala ne, «N tan noma Ala xa horomobanxi kanade, n man fa a ti xi saxan bun ma.»»

⁶² Serexedube kuntigi xunyi naxa keli, a Isa maxorin, «Pe, i mu e yaabima? Yi xeme munse safe i xun ma yi ki?»

⁶³ Konso Isa mu sese fala. Serexedube kuntigie xunyi naxa a fala a be, «N bara i yamari i xa i kali Ala Nije ra, i a fala muxu be xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, Ala xa Di.»

⁶⁴ Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N man xa a fala wo be, keli yi waxati ma, wo fama Adama xa Di tode, a doxoxi Ala Senbema yirefanyi ma, wo a toma fa ra nuxuie kui.»

⁶⁵ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a iboo xone ra, a a fala, «A bara Ala rasoto!

Won hayi na seede gbete ma yire? Wo bara a me a Ala rasotoxi ki naxe.

⁶⁶ Wo kiiti toxi di?» E naxa a yaabi, «A lanma a xa faxa ne.»

⁶⁷ Na temui, e naxa deye boxun Isa yatagi, e kamui sin a ma. Ndee naxa a de ragarin, e nu a fala,

⁶⁸ «I tan, Ala xa Mixi Sugandixi, namijonmeja raba! A fala ba, naxan i bonboxi!»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Maraki 14:66-72, Luki 22:56-62, Yaya 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Piyeri nu doxoxi tande, serexedube kuntigi xa tete kui. Konyi gine nde naxa a makore a ra, a a fala, «I tan, wo nun Isa Galileka birin nan nu a ra.»

⁷⁰ Konso Piyeri naxa a matandi birin ya xori, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!»

⁷¹ Piyeri to mini folo tete naade ra, konyi gine gbete nde naxa a to, a a fala mixie be naxee nu na naa, «Yi xeme naxan yi ki, e nun Isa Nasaretika nan nu a ra.»

⁷² Piyeri man naxa a matandi, a a kali, «N mu na xeme kolon!»

⁷³ A mu bu, naxee nu tixi naa, e naxa e maso Piyeri ra, e a fala a be, «Nondi nan a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima i woyenma alo Galileka.»

⁷⁴ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! N tan mu na xeme kolon feo!» Na fala xanbi, konkore naxa a rate.

18 Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe tɔɔne nan ma.

19 Ba na ra, a to nu dɔxɔxi kiiti sade, a xa gine naxa xɛera rasiga a ma, a a fala a be, «I naxa so yi tinxintɔe xa fe kui fefe ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye naxan bara n tɔɔro to ki fanyii.»

20 Kɔno serexedube kuntigie nun Yuwifie xa forie naxa jama kui iso e xa Barabasi maxɔrin Pilati ma, Isa tan xa faxa.

21 Gomina man naxa e maxɔrin, «Yi mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun nabɛpin wo be?» E naxa a yaabi, «Barabasi!»

22 Pilati fan naxa e maxɔrin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Nama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

23 A man naxa e maxɔrin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kɔno e tan sɔnxɔe nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»

24 Pilati to a to a a mu nɔxi fefe ra, jama fan nu waxi kelife a ra, a naxa ye tongo, a a belexe raxa e ya xɔri, a a fala e be, «Yi xeme faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.»

25 Nama birin naxa a yaabi, «A xa faxe wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!»

26 Na kui, Pilati naxa Barabasi rabɛpin e be. A naxa yaamari fi sɔorie xa Isa bɔnbɔ sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa

a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔorie Isa mayelefe

(Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3)

27 Rɔma sɔorie to Isa xanin gomina xɔnyi, e naxa e boore sɔorie birin xili, e gali naxa ti a rabilinyi.

28 E naxa Isa xa sose ba a ma, e mangɛ guba gbeeli ragoro a ma.

29 E naxa tunbee mafilin, e e yailan mangɛ katanyi maniye ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yirefanyi belexe kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mangɛ.»

30 E naxa dɛye bɔxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi bɔnbɔ a ra.

31 E to gɛ Isa mayelede, e naxa mangɛ guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27)

32 E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xeme nde to naxan nu xili Simon. Sɔorie naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

33 E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,»

34 e naxa weni so a yi, seri saxi naxan xun, kɔno a to a nemunnemun, a mu tin a minde.

35 E to gɛ a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a

xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

³⁶ Na dangi xanbi, e naxa doxo a kantade.

³⁷ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi seбели nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mange.»

³⁸ Na temui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a koola ma.

³⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma,

⁴⁰ e a fala, «I tan naxan hɔrɔmɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yete rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kɔn na!»

⁴¹ Serexedube kuntigie, seriye karamoxɔe, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala,

⁴² «A bara mixi gbete rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yete tan nakiside. Isirayila mange xa mu a ra? A xa goro wuri kɔn na be ya, alako muxu xa la a ra.

⁴³ A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, «N findixi Ala xa Di nan na.» Yakɔsi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!»

⁴⁴ Suute naxee nu banbanxi a fe ma, e fan nu Isa konbife na ki ne.

Isa xa faxe

(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

⁴⁵ Yanyi tagi, dimi naxa sin boxi birin ma leeri saxan bun ma.

⁴⁶ Na waxati ma, Isa naxa gbelegebele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na

nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛpinxi munfe ra?»

⁴⁷ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!»

⁴⁸ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xɔne xɔra, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min.

⁴⁹ Kɔnɔ booree naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.»

⁵⁰ Isa man naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

⁵¹ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa iboo firin na, keli a fuge han a laabe. Boxi naxa seren, gemee naxa iboo,

⁵² gaburie fan naxa rabi. Seniyentɔe laaxiraxi gbege naxa keli faxe ma,

⁵³ e mini gaburie kui. Isa to keli faxe ma, e so ne Darisalamu, taa seniyenxi kui, e fa mini mixi wuyaxi ma.

⁵⁴ Soori mange nun a boore soorie naxee nu Isa kantafe, e to boxi xa serenyi to, a nun naxan naba Isa faxa temui, e naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁵⁵ Gine wuyaxi fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. E nu bara bira Isa foxo ra kelife Galile boxi ma, e nu a mali.

⁵⁶ Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a nun Sebede xa die nga.

Isa xa maragatε

(*Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42*)

⁵⁷ Nunmare to so, Ari-mateka bannamixi nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa foxirabire nde nan nu a fan na.

⁵⁸ A naxa siga Pilati yire, a Isa fure maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e xa a so a yi ra.

⁵⁹ Yusufu naxa Isa fure tongo, a a mafilin kasange fanyi kui,

⁶⁰ a a beε gaburi neene kui, naxan nu gexi geme kui a tan Yusufu be. A to geme xungbe mapindigilin, a a doxo gaburi de ma, a naxa siga.

⁶¹ Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama nu na naa, e doxoxi gaburi ya ra.

Soorie tife Isa xa gaburi kantade

⁶² Malabu loxoε see rafala loxoε kuye iba, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa siga Pilati yire.

⁶³ E naxa a masen a be, «Mange, muxu ratuxi a ma yi wule fale, beenun a xa faxa, a a fala ne, <Xi saxan dangi xanbi, n kelima ne faxe ma.>

⁶⁴ Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi xa makanta han a xi saxan nde, alako a foxirabiree naxa fa a fure muna, e fa a fala pama be, <A bara keli faxe ma.> Xa na sa raba, wule donxoε dangima ne wule singe ra.»

⁶⁵ Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara soorie so wo yi. Wo sa gaburi makanta

alo wo wama a xon ma ki naxe.»

⁶⁶ E naxa siga, e sa tonxuma sa geme ma naxan nu na gaburi de ma, alako xa gaburi fa sa rabi, a kolonma ne. E naxa soorie lu naa, na kantafe ra.

28

Isa xa marakeli faxe ma

(*Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10*)

¹ Malabu loxoε kuye iba, sande loxoε subaxe ma, Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama, e naxa siga gaburi matode.

² Na temui, boxi naxa seren senbe ra, barima Marigi xa maleke nde nu bara goro keli koore, a geme mapindigilin, a a ba gaburi de ma, a fa doxo a fari.

³ Maleke nu yanbama alo seyamakonyi, a xa sosee nu fiixe foen.

⁴ Soori naxee nu na kantafe, e naxa gaaxu han e seren, e lu alo faxamixie.

⁵ Kono maleke naxa a masen ginε be, «Wo naxa gaaxu, barima n a kolon wo na Isa nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma.

⁶ A mu be, a bara keli faxe ma, alo a a fala ki naxe. Wo fa, wo a mato a nu saxi dennaxe.

⁷ Wo man xa siga mafuren, wo sa a masen a foxirabiree be, <A bara keli faxe ma. A na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni ne.> A tan nan na ki, n bara a ragbilen wo ma.»

⁸ Ginε naxa e xulun, e keli gaburi yire, gaaxui nun

σεεωε gbege ra, e siga e gi ra na xibaaru masende Isa foxirabiree be.

⁹ Κονο Isa naxa e ralan, a e xeebu, «Wo mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a be, e a sanyie suxu.

¹⁰ Isa naxa a masen e be, «Wo naxa gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie be e xa siga Galile. E n toma menni ne.»

Sɔorie nun Yuwifi kuntigie wule xabufe

¹¹ Ginɛe nu sigafe temui naxe, sɔori nde naxee nu gaburi kantafe, e naxa so taa kui. Fe naxan birin naba, e naxa sa a dentɛge sɛrɛxɛdubɛ kuntigie be.

¹² Nee nun forie fan to e malan yire keren, e naxa nate tongo, e kɔbiri gbege fi sɔorie ma

¹³ yi yaamari ra, «Wo xa yi nan fala, <Isa foxirabiree nan fa kɔe ra, e a fure mupa muxu nu na xife temui naxe.>

¹⁴ Xa a sa li gomina naxa yi fe me, muxu sa wɔyenma a be alako sese naxa wo to.»

¹⁵ Na kui, sɔorie naxa kɔbiri rasuxu, e fe birin naba alo a falaxi e be ki naxe. Na masenyi naxa yensen ye Yuwifie tagi. Han to na fe mema.

Isa xɛɛraya fife a foxirabiree ma

(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

¹⁶ Isa foxirabiree fu nun kerenyie naxa siga Galile boxi ma, e te geya fari Isa dennaxan masen e be.

¹⁷ E to a to, e naxa suyidi a be, kono e man nu siikexi.

¹⁸ Isa naxa a maso e ra, a a masen e be, «Senbe birin bara so n yi ra koore nun dunija ma.

¹⁹ Na kui, wo xa siga, wo sa si birin findi n foxirabiree ra. Wo xa e xunxa ye xɔɔra Baba Ala, a xa Di, nun a Xaxili Seniyenxi xili ra.

²⁰ Wo xa e tinkan n ma yaamari birin nabatude. Wo a mato, n na wo fe ma temui birin, han dunija ranɔnyi.»

Inyila Isa Annabi Maraki naxan seβexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui seβe ne je tongo saxan jɔndɔn Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seβe Gireki xui ne, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan nɔma a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbege seβexi yi Kitaabui kui alako mixi xa a senbe kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan kawandima. A dɔnxɔe ra, yi Kitaabui dentegɛ sama Isa faxa ki naxe, a man kelixi faxe ma ki naxe.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A lonni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma dunijeigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala

xa a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Maraki naxan seβexi

*Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)*

¹ Inyila Isa fole nan ya, naxan Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan findixi Ala xa Di ra.

² A seβexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«N fama n ma xɛera rasanbade i ya ra,

a xa kira rabɔɔ i be.

³ A a xui itema gbengberenyire,

«Wo kira yailan Marigi be, wo sankirae matinxin a ya ra.»

⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

⁵ Yudayakae nun Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xɔɔra.

⁶ Nɔxɔmɛ xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na.

⁷ A nu kawandi tima, a nu a fala, «Naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa n felen a xa sankiri luuti yati fulunde.

8 N tan bara wo xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ a tan Ala Xaxili Seniyenxi nan nagoroma wo ma.»

Isa xunxafe

(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

9 Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasareti, Galile bɔxi ma, Yaya naxa a xunxa Yuruden xure xɔɔra.

10 A fefe te ye xɔɔra temui naxe, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganbe.

11 Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenenxi ki fanyi ra.»

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)

12 Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi ma.

13 Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen yire, Sentane nu katafe a ratantande. Wula subee nu na naa. Malekee naxa a bun ti.

Isa xa wali fɔle nun a foxirabire singee

(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

14 Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile bɔxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra.

15 A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangeya niini bara makɔre. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.»

16 A to nu dangife Galile baa de ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yelee woflife, barima yexesuxuie nan nu e ra.

17 Isa naxa a fala e be, «Wo bira n fɔxɔ ra. Temui dangixi, wo nu yelee nan sɔtoma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔtɔ n be.»

18 E naxa e xa yelee lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra.

19 E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yelee madegefe e xa kunkui kui.

20 Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikɛe lu kunkui kui, e bira Isa fɔxɔ ra.

Isa pinne kerife

(Luki 4:31-37)

21 Isa nun a foxirabiree naxa so Kaperenamu. Malabu lɔxɔe ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti folo.

22 Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alo e xa seriye karamɔxɔe. A tan nu woyenma mange senbe nan na.

23 Na waxati yati, xeme nde pinne nu naxan fɔxɔ ra, a naxa sɔnxɔe rate folo e xa salide banxi kui,

24 «Isa Nasaretika, i waxi munse xɔn ma muxu be? I faxi muxu sɔntode ne? N a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentɔe nan na i ra.»

25 Isa naxa woyen a ma a xɔrɔxɔe ra, «I sabari. Gbilen yi xeme fɔxɔ ra.»

26 Ninne naxa xeme rake-tun a ra, a sɔnxɔ, a fa gbilen a fɔxɔ ra.

27 Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Munse yi ki? Xaranyi neene a nun senbe! Hali pinnee, a e yamarima, e a xui rabatu.»

28 A mu bu, a xili naxa din Galile bɔxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbegebe rayalanfe

(*Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41*)

29 E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xɔnyi.

30 Simɔn bitanyi ginema nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa be keren na.

31 Isa naxa a maso gine ra, a a belexe suxu, a a rakeli. Fure naxa a bejin, a naxa e bun ti folo.

32 Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xɔn, a nun jinne biraxi naxee fɔxɔ ra.

33 Taa birin naxa e malan naade ra.

34 A naxa furema gbegebe rayalan, fure mɔoli wuyaxi nu naxee ma. A naxa jinne gbegebe fan keru mixie fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu tin jinne xa wɔyen, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile bɔxi ma

(*Matiyu 4:23, Luki 4:42-44*)

35 Subaxe ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide.

36 Simɔn nun a booree ya koto naxa mɔ Isa fende.

37 E to a to, e naxa a fala a be, «Birin na i fenfe.»

38 Isa naxa e yaabi, «Won xee taa gbetee naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba menni fan, barima n faxi na nan ma.»

39 A naxa siga Galile bɔxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu jinne fan keru mixie fɔxɔ ra.

Kune kanyi rayalanfe

(*Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14*)

40 Kune kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nɔma n nasenyende.»

41 Isa naxa kinikini a ma. A naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. I xa seniyen.»

42 Kune fure naxa ba xeme ma keren na, a naxa seniyen.

43 Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra

44 yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentege serexedube be, i serexe ba i xa seniyenyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedeɔxɔya nan na e be.»

45 Kɔnɔ xeme to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu nɔ sode taa kui sɔnɔn kene ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxe. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namate rayalanfe

(*Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26*)

1 Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen Kaperenam, mixie fa a me a a na banxi.

2 Nama gbegebe naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa jɔn tande birin

ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra.

³ Mixi ndee naxa fa namate ra Isa xon. Xeme naani nan nu a xaninfe.

⁴ Kono nama to nu gbo, e mu nu noma e makorede Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namate ragoro menni ra a xa sade fari.

⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.»

⁶ Seriyε karamoxo ndee nu doxoxi naa, e naxa e xaxili rapere,

⁷ «Yi woyenma yi mooli ra munfe ra? A na Ala rasotofe ne yi ki! Nde noma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

⁸ Isa naxa e xa mapoxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi mapoxunyi mooli na wo bope ma?»

⁹ Woyenyi mundun sooneya, a falafe yi namate be, «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i jere?»

¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunija ma.» Isa naxa a masen namate be,

¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xonyi.»

¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xori. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matoxo, «Han to muxu singe mu nu yi pondon to.»

Lewi birafe Isa foxo ra
(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-

32)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi.

¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a doxoxi duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.» Lewi naxa keli, a bira a foxo ra.

¹⁵ Loxo nde Isa nun a foxirabiree nu na e degefe Lewi xonyi. Duuti maxilie nun yunubitoe gbegbe fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mooli wuyaxi nu bara bira Isa foxo ra.

¹⁶ Seriyε karamoxo naxee nu na Farisenie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun duuti maxilie nun yunubitoe, e naxa a foxirabiree maxorin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitoe e degema yire keren?»

¹⁷ Isa to na me, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintoe xa xilide. N faxi yunubitoe nan xilide.»

Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸ Annabi Yaya foxirabiree nun Farisenie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxorinde, «Munfe ra Yaya foxirabiree nun Farisenie foxirabiree sunyi suxuma, kono i gbee tan mu sunma?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree noma sunyi suxude a na e fe ma temui

naxε? Xa e nun ginεfenyi na a ra, e mu noma sunde.

²⁰ Λοxοε fama, ginεfenyi bama ne e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.

²¹ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi dugi fori ibendunma, dugi iboo dangi a singe ra.

²² Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na funtu, weni lebe fori bulama ne. Na kui, weni yo, lebe yo, a kanyi ganma ne e birin na. A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.»

Malabu loxoe xa seriye

(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

²³ Malabu loxo nde, Isa nun a foxirabiree nu perεfe sankira ma xεe tagi. E to nu dangife, a foxirabiree naxa mengi tonsoe nde ba folo.

²⁴ Na kui, Farisenie naxa woyen Isa be, «Munfe ra e na malabu loxoe seriye matandife?»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra?»

²⁶ A so ne Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi serexedube kuntigi ra temui naxε, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedubee.»

²⁷ Isa man naxa a masen e be, «Malabu loxoe na mixi nan be, mixi xa mu daaxi malabu loxoe be.

²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu loxoe xun ma.»

3

Fe fanyi rabafe malabu loxoe ma

(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

¹ Isa man naxa so salide kui. A naxa xεme nde li naa, naxan belexe tuuxi a ma.

² Farisenie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a a rayalanma malabu loxoe ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma.

³ Isa naxa a fala xεme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, nama tagi.»

⁴ A naxa e maxorin, «A daxa fe fanyi nan xa raba malabu loxoe, ka fe paaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sontofe?» Kono mixi yo mu a yaabi.

⁵ Isa xonoxi naxa e mato, a boje tooxoxi ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xεme be naxan belexe tuuxi a ma, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan.

⁶ Farisenie naxa mini keren na, e tan nun Herode foxirabiree naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen folo Isa faxafe ma.

Nama malanfe Isa yire

(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a foxirabiree, e naxa siga baa de ra. Nama gbege naxa bira e foxo ra kelife Galile, Yudaya,

⁸ Darisalamu, Idumeya, Yuruden naakiri, a nun Tire

nun Sidon nabilinyie. Nama nu bara a me Isa nu na fee naxee rabafe. Na nan a to e gbege naxa fa a yire.

⁹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, e xa kunkui nde xiri a be baa de ra, alako jama naxa fa a xeten.

¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbege rayalan, fure-mae birin nu katama e xa e belexe din a ra.

¹¹ Ninne nefe Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbelegebe, «Ala xa Di nan na i ra.»

¹² Konon Isa naxa tonyi doxo e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

Isa foxirabire fu nun firin sugandife

(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxee xon, e fan naxa fa a fe ma.

¹⁴ A naxa foxirabire fu nun firin sugandi, alako e xa lu a seeti ma, a man xa e xee kawandi rabade,

¹⁵ a man xa senbe fi e ma jinne kerife ra mixie foxo ra.

¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simon, a naxan xili sa Piyeri,

¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowaneri-ge, na nan falaxi «sesarinyi xa die»),

¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simon Kanaanka,

¹⁹ nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobie belexe.

Xaxili Seniyenxi rasotofe
(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gbilen banxi, konon jama man naxa e malan e yire. E jan mu no e degede.

²¹ Isa xa mixie to a me, e naxa siga a foxo ra, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Seriyee karamoxo naxee keli Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A jinnee kerima jinne mange Belesebulu nan saabui ra.»

²³ Isa naxa e xili, a taali sa e be, «Sentane noma Sentane keride?»

²⁴ Xa jamane a yete gere lantareya kui, na jamane mu xanma.

²⁵ Xa denbaya fan a yete gere lantareya kui, na denbaya mu xanma.

²⁶ Sentane fan, xa a a yete gere lantareya kui, a xa fe bara jon, a a yete kanama ne.

²⁷ Wo xa a kolon, mixi yo mu noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na temui, a noma ne a harige birin mupade.»

²⁸ «N xa nondi fala wo be, Ala dipema ne adamadie xa yunubi nun marasotoe birin ma,

²⁹ konon mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu noma xafaride na kanyi be abadan.»

³⁰ Isa yi fe birin masen ne e be, barima e nu a falafe ne, «Jinne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya

(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xememae naxa fa, e ti tande, e mixi xee Isa xilide.

³² Nama nu dɔxɔxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a be, «I nga nun i xunxae na tande, e wama wo xa de masara.»

³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun n xunxae ra?»

³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu dɔxɔxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun n xunxae nan ya.

³⁵ Mixi yo naxan Ala waxɔnfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

4*Xe rawali xa taali*

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Isa man naxa kawandi ti folo baa de ra. Nama gbege to e malan, a naxa sa dɔxɔ kunkui kui, pama naxa lu baa de ra.

² A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e be,

³ «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande.

⁴ A to nu sansi xori garansanma, xori ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiki.

⁵ Xori ndee fan naxa bira geme yire, bende mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bende mu tilin.

⁶ Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana, e mu bogi yo ramini.

⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin sansie naxa tɔnsɔɛ ramini, ndee naxa xori tongo saxan namini, ndee xori tongo senni, ndee xori kemɛ.»

⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a foxirabire fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxorin a xa taalie ma.

¹¹ A naxa a masen e be, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbetee tan fe birin mema taali woyenyie nan na,

¹² alako
«E xa fe to a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a igbe.

E xa fe me a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a fahaamu.

Na rabaxi ne alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa dije e ma.»

¹³ A naxa e maxorin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbetee kolonma di?

¹⁴ Xe rawali naxan sansi xori garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima.

¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xorie ra naxee bira

kira xɔn. E nefɛ Ala xa masenyi mɛ, Sentanɛ a ba e xaxili ma.

¹⁶ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu mafuren sɛɛwɛ ra.

¹⁷ Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Tɔɔrɛ nun naxankatɛ na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma nɛ Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.

¹⁸ Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma,

¹⁹ kɔnɔ yi dunɔpa kɔntɔfli, nun naafuli xɔli, nun fe gbɛtɛɛ xɔli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bɛnin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma e bɔjɛ masarade.

²⁰ Sansi xɔri naxee bira bɛndɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e man a suxu, a e bɔjɛ masara. Xɔri keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbɛtɛɛ fan bogi kɛmɛ.»

Lanpui xa taali (Luki 8:16-18)

²¹ Isa man naxa a masen e bɛ, «Lanpui nɔma dɔxɔde debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu dɔxɔma lanpui dɔxɔse xa fari?

²² Barima se naxan birin nɔxunxi, fo a birin xa makɛnɛn. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa kɛnɛ ma.

²³ Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e bɛ, «Wo wo nɔxɔ sa n ma masenyi xɔn. Wo maniyase naxan nawalima booree bɛ, na nan nawalima wo fan bɛ, Ala man nde sa a xun.

²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan di maɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xɔri xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangɛya maniyaxi xɛmɛ nan na naxan sansi xɔri garansanma xɛ ma.

²⁷ Xa a xife, xa a mu xife, kɔɛ nun yanyi, sansi bulama nɛ, a te, kɔnɔ a tan mu a kolon na rabama kiyoki.

²⁸ Bɔxi nan sansi ramɔma a yɛtɛ ma. A bulama nɛ sinden, a te, a tɔnsɔɛ mini, a xɔri fa rafe.

²⁹ A nefɛ mɔ, a kanyi a xabama nɛ, barima a xaba temui bara a li.»

Konde xɔri xa taali (Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19)

³⁰ Isa man naxa a masen, «Won nɔma Ala xa mangɛya misaalide munse ra? Won nɔma a xa fe masende taali wɔyenyi mundun na?

³¹ A maniyaxi konde xɔri nan na. A nɛ sima bɔxi temui naxɛ, a xɔri xurun bɔxi sansi birin bɛ,

³² kɔnɔ xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, xɔnie nu fa e tɛɛ sa a kɔn na, niini bun ma.»

³³ A nu mixie kawandima yi taali wɔyenyi mɔɔli gbegbe nan na e xaxili bɛrɛ ra.

34 A jan mu nu masenyi yo tima e be xa taali daaxi xa ma ra. Kɔnɔ xa e nun a fɔxirabirɛe doro bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama nɛ e be.

Isa foye belebele raxarafe (Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)

35 Nunmare to so na lɔxɔɛ kerenyi, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe be, «Won xɛɛ naakiri ma.»

36 A fɔxirabirɛe naxa keli nama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbɛtɛɛ fan xanin.

37 Foye belebele naxa keli baa ma, mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui.

38 Kɔnɔ Isa tan nu na xife kunkui xɔrɛ ra, a xunyi saxi xunsase ma. A fɔxirabirɛe naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Karamɔxɔ, i mu kɔntɔfilixi won faxafe ra?»

39 Isa to xunu, a naxa xaapɛ foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen!

40 Isa fa e maxɔrin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo be?»

41 E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

5

Isa jinnɛe kerife Gadaraka fɔxɔ ra (Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)

1 Isa nun a fɔxirabirɛe naxa fa naakiri ma, Gadara bɔxi ma.

2 Isa to goro kunkui kui, xɛmɛ nde naxa fa a ralande, jinne nu naxan fɔxɔ ra. A nu kelixi gaburie yire,

3 barima a nu sabatixi menni nɛ. Mixi yo mu nu nɔma a xiride sɔnɔn, hali yɔlɔnxɔnyi ra.

4 Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yɔlɔnxɔnyi balan a belexɛɛ fan ma. Kɔnɔ a nu yɔlɔnxɔnyie bolonma nɛ, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu na naa naxan nɔma a ra.

5 Kɔɛ nun yanyi a nu na gaburie yire nɛ, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yetɛ maxɔnɔ gɛmɛ ra.

6 A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a be.

7 A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n be? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n jaxankata.»

8 Isa nu bara a yamari, «I tan jinne, gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.»

9 Isa man naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali, barima muxu gali nan a ra.»

10 A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e kerɛ na bɔxi ma.

11 Xɔsɛ gali nu na e demadonfe geya nde ma.

12 Ninnɛe naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xɔsɛɛ alako muxu xa lu e fate.»

13 Isa naxa tin. Ninnɛe naxa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ ra, e so xɔsɛɛ. Xɔsɛɛ naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa

ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xɔsɛɛ demadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun daaxakae bɛ, mixie fan naxa siga na fe matode.

¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xɛmɛ to pinne gali nu naxan fɔxɔ ra, a dɔxɔxi, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili soto. Na naxa e gaaxu.

¹⁶ Naxee nu bara a to Isa pinneɛ kerixi xɛmɛ fɔxɔ ra ki naxɛ, a nun naxan naba xɔsɛɛ ra, e naxa a tagi raba e birin bɛ.

¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandife alako a xa keli e xa bɔxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, pinneɛ nu xɛmɛ naxan fɔxɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra.

¹⁹ Kɔnɔ Isa mu tin, a a fala a bɛ, «Gbilen i xɔnyi, i xa mixie yire. Sa dentɛge sa e bɛ, Marigi fe naxan birin nabaxi i bɛ, a nun a kinikinixi i ma ki naxɛ.»

²⁰ Xɛmɛ naxa siga, a sa na bɔxi isa folo, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a bɛ, a naxa a tagi raba naakae bɛ, birin naxa kaaba.

Ginedimedi rakelife faxɛ ma

nun gine gbete rayalanfe (Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, nama gbege naxa e malan a yire baa de ra.

²² Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a bɛ.

²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di gine na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i belexe sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.»

²⁴ Isa naxa siga a fɔxɔ ra. Nama gbege fan naxa bira Isa fɔxɔ ra, e nu fa a xeten.

²⁵ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma.

²⁶ A nu bara tɔɔɔ seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kɔnɔ a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui.

²⁷ A to nu bara Isa xa fe mɛ, a naxa so jama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma ra.

²⁸ Barima a nu bara a fala a yete bɛ, «Xa n nɔ n belexe dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma nɛ.»

²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan.

³⁰ Isa naxa a kolon keren na a senbe nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindi jama ma, a maxorinyi ti, «Nde a belexe dinxi n ma donma ra?»

³¹ A fɔxirabiree naxa a fala a bɛ, «I mu jama toxi e i xetenfe ki naxɛ? I man nu fa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?»»

³² Kɔnɔ Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ Gine to a kolon fe naxan a sotoxi, a naxa gaaxu han a seren. A naxa suyidi Isa bɛ, a nɔndi birin fala a bɛ.

³⁴ Isa naxa a fala gine bɛ, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bɔnesa kui, i xa tɔɔre bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu woyenfe, mixi ndee naxa fa kelife salide yarerati xonyi, e a fala a be, «I xa di gine bara faxa. Hali i mu karamoxo tɔɔɔ sɔnɔn.»

³⁶ Kɔnɔ Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati be, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.»

³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a foxo ra, fo Piyeri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya.

³⁸ E to salide yarerati xonyi li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegbelefe.

³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxorin, «Wo wafe munfe ra? Wo gbelegbelema mun ma? Yi dimedi mu faxaxi. A na xife ne.»

⁴⁰ Kɔnɔ e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimedi saxi dennaxe, a tan nun a foxirabiree, a nun di baba, nun a nga.

⁴¹ Isa naxa a suxu a belexe ma, a a fala a be, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «Ginedimedi, n naxe i be, keli!»

⁴² Ginedimedi naxa keli keren na, a a jere. A je fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin de naxa ixara.

⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo be. A naxa a fala e be e xa donse fi temedi ma.

6

Nasaretikae tondife lade Isa ra
(*Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30*)

¹ Isa naxa keli menni, a siga a xonyi, a moxi

dennaxe. A foxirabiree naxa bira a foxo ra.

² Malabu loxo, a naxa mixie kawandi folo salide kui. Mixi gbegbe naxa a xui me. E de naxa ixara, e e bore maxorin, «Nde yi masenxi yi be? A lonni mundun sotoxi yi ki? A noxi yi kaabanako fee rabade di?»

³ Kamuderi xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon taara xa mu a ra? A xunya ginemae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e xono a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e be, «Namionme binyaxi yire birin, fo a xonyi, a baribooree, nun a ngaxakere nyie tagi.»

⁵ Isa mu no kaabanako yo rabade naa, fo a to a belexe sa furema keren keren ma, a e rayalan.

⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniyatarena ma.

Isa a foxirabire fu nun firinyie xefe

(*Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6*)

⁷ Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie xili, a e xee firin firin na. A naxa no fi e ma e xa no jinnne keride mixie foxo ra.

⁸ A naxa a fala e be, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbɔnfɔe, nun kobiri. Wo xuli gbansan nan xanin.»

⁹ Wo sankirie so, kono wo naxa donma firin xanin wo xun.»

¹⁰ A naxa a fala e be, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni ne han

wo sigama yire gbete temui naxe.

¹¹ Xa mixi ndee tondi wo rasenede, e mu e tuli mati wo ra, wo ne kelima naa, wo xa menni bende rakonkon wo sanyie ra, a xa findi seederoxoya ra e be, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa foxirabiree naxa siga kawandi tide mixie be alako e xa tuubi.

¹³ E naxa jinnee keru mixi gbege foxo ra. E naxa ture sa furema gbege ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxe

(*Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9*)

¹⁴ Galile mange Herode naxa yi fe me, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi nxe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

¹⁵ Gbetee fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Namijonme nan a ra naxan luxi alo namijonme dangixie.»

¹⁶ Konon Herode to Isa xa fe me, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxe ma.»

¹⁷ A na fala ne, barima a tan Herode yati nan mixie xee Yaya suxude, yolonxoniyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine, Herode naxan doxo.

¹⁸ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa i taara xa gine tongo.»

¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa rapaaxu Herodiyasi

ma, a naxa wa a xa faxe xon. Konon a faxa fere mu nu na a be,

²⁰ barima Herode mu nu suusama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man seniye. Na na a toxi, a nu a makan-tama. Herode nu a tuli tima Yaya ra temui naxe, a nu kontofilima a xa woyenyi ra, konon a man nu rafan a ma a xa nu a tuli mati a ra.

²¹ Loxo nde, Herodiyasi naxa fere soto Yaya faxafe ma. Herode naxa jlexin xulunyi ti a bari loxo e ig-bilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa soorie xa mangee, a nun Galile boxi mixi xungbee.

²² Herodiyasi xa di gine to so menni, a fare boron mixie be, a naxa rafan Herode nun a xa xorse ma. Mange naxa a fala yi ginemedi be, «I wama naxan yo xon, a fala n be n xa a fi i ma.»

²³ A naxa a kali, a a fala a be, «I na naxan yo maxorin n ma, n na soma ne i yi ra, hali a findi n ma mangeya seeti ra.»

²⁴ Ginemedi naxa mini a sa a nga maxorin, «A lan n xa munse maxorin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.»

²⁵ Ginemedi naxa a xulun mafuren sigafe mange yire, a a fala a be, «N wama a xon ma ne, i xa Yaya xunyi so n yi ra pileti ma keren na.»

²⁶ Mange naxa nimisa na ma ki fanyi, konon a xa marakali nun a xa xorse xa fe ra, a mu no tondide a be.

²⁷ A naxa soori xee keren

na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Soori naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a de i.

²⁸ A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na so ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa a xanin a nga xɔn ma.

²⁹ Yaya fɔxirabirɛɛ to yi fe mɛ, e naxa sa a fure tongo, e a ragata.

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)

³⁰ Xɛɛrae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dentegɛ sa a bɛ.

³¹ Isa naxa a fala e bɛ, «Won xɛɛ yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala nɛ, barima mixie xa fa nun sigɛ gbo e yire. E pan mu nu nɔma e yetɛ sɔtɔde, e xa e dɛge.

³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gɛgɛbe naxa keli na taaɛ, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a fɔxirabirɛɛ nu sigafe dɛnnaxɛ.

³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa pama gɛgɛbe to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi nɛ alɔ yɛxɛɛ naxee makantama mu na. A naxa e kawandi fɔlɔ fe gɛgɛbe ra.

³⁵ Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirɛɛ naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ, «Won na wula nɛ yi ki, kɔɛ fan bara so.

³⁶ Nama rayensen alako e xa siga taaɛ nun daaxaɛ naxee na be rabilinyi, e xa sa donsee sara.»

³⁷ Kɔnɔ Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a bɛ, «Xa muxu sa taami sara yi pama birin bɛ, na kɔbiri sigama han walikɛ xa kike solomasaxan sare!»

³⁸ A naxa e maxɔrin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yɛxɛ firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xundɛ xundɛ ma jooge xinde fari.

⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga dɔxɔ ra e kɛmɛ kɛmɛ nun e tongo suuli suuli ma.

⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yɛxɛ firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a fɔxirabirɛɛ yi ra, e xa e itaxun pama ma. A naxa na yɛxɛ firinyie fan itaxun birin ma.

⁴² Nama birin naxa e dɛge han e wasa.

⁴³ Taami nun yɛxɛ dɔnxɔɛ to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

⁴⁴ Mixi naxee taami don, xeme wulu suuli nan nu e ra.

Isa jɛrɛfe ye fari

(Matiyu 14:22-33)

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Bete-sayida, a tan xa nu pama ragbilen.

46 A to gɛ a ɲungude ɲama ma, a naxa te Ala maxandide geya fari.

47 Kɔɛ to so, kunkui nu na baa tagi. Isa keren nan nu na xare ma.

48 A naxa a fɔxirabirɛe to e na tɔɔɔfe a ɲaaxi ra laala bade, barima foye ya nu rafindixi e ma. Subaxɛ, Isa naxa fa a fɔxirabirɛe ma, a ɲɛɛfe baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra,

49 e fa a to ɲɛɛ ra ye fari. E naxa a maɲɔxun tubari ra, e sɔnxɔɛ rate,

50 barima e birin nu Isa toxi, e birin gaaxuxi. Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ keren na, «Wo naxa kontofili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

51 Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e de ixara.

52 E mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti
(Matiyu 14:34-36)

53 E to gɛ baa igiride, e naxa so Genesareti bɔxi, e kunkui xiri naa.

54 E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa kolon keren na,

55 e naxa na bɔxi birin isa. E nu Isa xili mɛma dɛdɛ, e nu fama e gi ra furemae ra a xɔn, e saxi e xa sadee ma.

56 Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makenɛnxie, e a mayandi e xa e belexɛ din a xa donma sanbunyi gbansan

na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

7

Ala xa seriye nun Adama xa naamunyi
(Matiyu 15:1-20)

1 Farisenie naxa e malan Isa yire, e nun seriye karamɔxɔ ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu.

2 E naxa a to, a fɔxirabirɛ ndee e dɛgema e belexɛ seniyentaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma.

3 Farisenie nun Yuwifi birin nɛ e dɛgema fo e e belexɛ raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra.

4 Xa e keli ɲama yire, e mu e dɛgema sinden, fo e gɛ e maxade a diine ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alɔ tɔnbili, tunde, nun paani maxa ki.

5 Na kui, Farisenie nun seriye karamɔxɔɛ naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra i fɔxirabirɛe mu biraxi forie xa naamunyiye fɔxɔ ra, e nu e dɛge e belexɛ seniyentaree ra?»

6 Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayi nɔndi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui, <Yi ɲama n binyama e dɛ nɛ, kɔnɔ e bɔɲɛ makuya n na pon!»

7 E xa sali fufafu na a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa maɲɔxunyiye nan na
alɔ na naamunyiye nan findixi n tan ma seriye nan na.»

8 «Wo bara Ala xa seriye bejin, wo bira mixie xa naamunyi fɔxɔ ra.»

9 Isa man naxa a masen e be, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa seriye nan fɔxɔ ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi fɔxɔ ra!

10 Annabi Munsa bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.»

11 Kɔnɔ wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan sɔtɔ n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,»

12 hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga be.

13 Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunye saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die be. Wo na fe mɔoli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.»

14 Isa man naxa jama xili, a a masen e be, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui sɔtɔ.

15-16 Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan noma a kanyi findide mixi seniyyentare ra. Fe kobi naxee kelima mixi boje ma, nee nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra.»

17 Isa to bara keli jama xun, a so banxi, a foxirabirɛe naxa a maxorin yi taali woyenyi ma.

18 A naxa a masen e be, «Yaxa wo fan mu fahaamui sɔtɔ? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu

noma a kanyi findide mixi seniyyentare ra?

19 Barima na mu soma boje xa kui, a goroma furi ne, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen ne, a donse birin seniyyen.

20 A man naxa a masen, «Fe kobi naxan kelima mixi boje ma, na nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra.

21 Barima xaxili kobi fanma mixi boje nan na, alo langoera, muje, faxe tife,

22 yene, wasatareya, jaaxui, yanfanteya, jengeya, tɔone, konbi, yete igboe, nun daxupa.

23 Na fe kobie birin kelima mixi boje nan ma, e a kanyi findi mixi seniyyentare ra.»

Siriya Fenisiya gine xa danxaniya

(Matiyu 15:21-28)

24 Isa naxa keli menni, a siga Tire boxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kɔnɔ a mu no a noxunde.

25 Gine nde nu na, jinne nu naxan xa di gine fɔxɔ ra. A to Isa xa fe me, a naxa fa a yire, a suyidi a be.

26 Yuwifia xa mu nu yi gine ra, a nu barixi Siriya Fenisiya ne. A naxa Isa mayandi, a xa jinne keria xa di gine fɔxɔ ra.

27 Isa naxa a yaabi, «A lu dimee nan singe xa e dege, barima a mu lan taami xa ba dime die yi ra, a sa baree bun.»

28 Gine fan naxa a yaabi, «Marigi, i nondi, kɔnɔ baredi naxee na teebili bun

ma, e fan dimɛɛ xa donse donma naxan birama bɔxi.»

²⁹ Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi xa fe ra, siga, jinne bara gbilen i xa di ginɛ fɔxɔ ra.»

³⁰ Ginɛ to gbilen a xɔnyi, a naxa a xa di li a saxi sade ma, jinne bara gbilen a fɔxɔ ra.

*Isa tulixɔri boboxi ray-
alanfe*

³¹ Isa naxa keli Tire bɔxi, a dangi Sidon, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu bɔxi ma.

³² E naxa fa tulixɔri nde ra a xɔn ma, wɔyɛnfe xɔrɔxɔxi naxan ma, e Isa mayandi a xa a bɛlɛxɛ sa a ma.

³³ Isa naxa tulixɔri tongo jama yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a bɛlɛxɛsolee raso tulixɔri tulie kui, a a yetɛ kan deye sa a nɛnyi ma.

³⁴ A naxa a ya rate koore, a a jɛngi rate a belebele ra. A fa a fala tulixɔri bɛ, «Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa rabi!»

³⁵ A tulie naxa fe mɛ keren na, a nɛnyi fan naxa keli, a naxa wɔyɛn fɔlɔ a fanyi ra.

³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo bɛ. Kɔnɔ hali Isa to nu tɔnyi dɔxɔma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui.

³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi mɔoli birin nabama! A a niyama tulixɔri xa fe mɛ, boboe fan xa wɔyɛn!»

8

*Isa donse fife xɛmɛ mixi
wulu naani ma
(Matiyu 15:32-39)*

¹ Na saxanyi, jama gbegebe man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a fɔxirabirɛɛ xili, a a masen e bɛ,

² «N bara kinikini yi jama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e bɛ yi ki.

³ N na a fala ya, e xa siga e xɔnyi kaamɛ ra e ma, e tɔrɔma nɛ kira xɔn ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide makuya.»

⁴ Isa fɔxirabirɛɛ naxa a yaabi, «Taami sɔtɔma di yi wula kui naxan yi jama wasama?»

⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

⁶ Isa naxa a fala jama bɛ e xa dɔxɔ bɔxi. A naxa na taami gundi solofere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a fɔxirabirɛɛ yi ra, e xa e itaxun jama ma. E fan naxa a raba na ki.

⁷ Yɛxɛ lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun.

⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse dɔnxɔɛ fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe.

⁹ Mixi wulu naani jɔndɔn nan nu na naa. Isa to e ragbilen,

¹⁰ a naxa te kunkui kui keren na, e nun a fɔxirabirɛɛ naxa siga Dalamana bɔxi ma.

*Farisenie nun Sadusenie
xa danxaniyatarepa
(Matiyu 16:1-12)*

11 Farisenie naxa fa, e nun Isa naxa woyen folo. E to nu wama a matofe, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma.

12 Na naxa Isa boje tooro ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxorinma tonxuma makaabaxi ma? N xa nondi fala wo be, tonxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.»

13 Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man baki kunkui kui girife ra naakiri ma.

14 A foxirabiree nu bara neemu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keren peti nan nu na e yi ra kunkui kui.

15 Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Herode xa lebini ma.»

16 E naxa so woyenfe e bore be na fe ma, a a na falaxi ne barima taami mu na e yi ra.

17 Isa to e xa woyenyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili soto, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi?»

18 Ya na wo be, kono wo mu se toma. Tuli na wo be, kono wo mu fe mema. Wo neemuxi ne?»

19 N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma dennaxe, wo debe yeri rafe taami donxoe ra?» E naxa a yaabi, «Fu nun firin.»

20 «N man to taami gundi solofere itaxun xeme wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami donxoe ra?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

21 A fa e maxorin, «Han ya wo mu fahaamu soto?»

Donxui rayalanfe

22 E to so Betesayida, mixie naxa fa donxui nde ra Isa xon, e a mayandi a xa a belexe sa a ma.

23 Isa naxa donxui belexe suxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a a belexe sa a ma, a fa a maxorin, «I se nde toma?»

24 Donxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to jere ra, kono e luxi alo wuri bilie.»

25 Isa man naxa a belexe sa a ya ma. Donxui to a ya rabi soton, a nu bara yalan, a se birin igbema a fanyi ra.

26 Na temui, Isa naxa a fala a be, «Gbilen i xonyi keren na, hali i mu so taa kui.»

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra

(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

27 Isa nun a foxirabiree man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xon, Isa naxa a foxirabiree maxorin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

28 E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya, xa na mu a ra namijonme gbete.»

29 Isa man naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

30 Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

³¹ Isa naxa a masen folo e be, a fo Adama xa Di xa tōore gbegebe soto. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriyε karamoxoe mu lama a ra, e a faxa, kono xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.

³² A naxa yi woyenyi birin masen e be a fiixe ra. Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ma, a xa ba na mooli falafe.

³³ Kono Isa naxa a ya rafindi a foxirabiree ma, a fa a fala Piyeri be, «Keli n ya i, i tan Sentane! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa nama xili a nun a foxirabiree, a a masen e be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa tondi a yete ma, a tin tōore nun faxe ra, a bira n foxo ra.

³⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloma n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima ne.

³⁶ Dunija birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

³⁷ Fe mundun na, mixi noma a xa ariyanna masarade naxan na?

³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitoe tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nore kui temui naxe n nun maleke seniyenxie, n

fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.»

9

¹ Isa man naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to fa ra senbe kui.»

Isa norofe

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Menni Isa naxa masara, a noro e ya xori.

³ A xa sosee naxa fiixe a mooli nde ra naxan mu toma dunija ma.

⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini foxirabiree ya xori, e naxa e to naa e nun Isa woyenfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁶ Piyeri na fala ne a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra.

⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli mati a ra.»

⁸ Na ikoroxi ra, Isa foxirabiree to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e

ra, e fe naxan toxi e ya ra, e naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma.

¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxorin, «A to a fala a a kelima faxe ma, na nunse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxorin, «Munfe ra seriyε karamoxoe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹² A naxa a masen e be, «Nondi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. A man sebexi munfe ra, a fo Adama xa Di xa toore gbege soto, mixie a mabere?»

¹³ Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya jan bara fa, kono e bara e waxonfe birin niya a ra, alo a xa fe sebexi ki naxe.»

Isa jinne kerife dimedi foxo ra

(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa foxirabire booree li, e nun seriyε karamoxoe nu na xoroxofe e xa woyenyie kui, nama gbege fan nu na e rabilinyi.

¹⁵ Nama fefe Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xebu.

¹⁶ Isa naxa e maxorin, «Wo nun yee na woyenfe yi mooli ra munfe ma?»

¹⁷ Xeme nde naxa a yaabi nama tagi, «Karamoxo, n faxi n ma di xeme nan na i xon, barima jinne na a foxo ra naxan bara a de bobo.

¹⁸ A na keli a ra dede, a a rabirama ne boxi, a de xunfe nu fa mini, a nu a jinyi

raxin, a fate birin xoroxo a ra. N bara i foxirabiree mayandi e xa yi jinne keria a foxo ra, kono e mu no.»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniyatare bonsoe, n xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxoe? Wo fa na di ra n xon.»

²⁰ E naxa fa a ra a xon. Ninne to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a mapindigilin boxi, a de xunfe nu mini.

²¹ Isa naxa a baba maxorin, «Yi rabama a ra kabi mun temui?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimedi temui.

²² Sanmaya wuyaxi yi jinne a rabirama te xora, xa na mu ye, alako a xa a faxes. Kono xa i noma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!»

²³ Isa naxa a masen a be, «I naxe, xa n noma. Fefe mu na naxan mu noma rabade mixi be xa danxaniya na a be.»

²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n be, kono n mali n ma danxaniy-atarepa xa fe ra!»

²⁵ Isa to pama to, e fafe e gi ra, a naxa woyen jinne ra, «I tan jinne naxan bara yi di de bobo, i a tuli xori, n bara i yaamari, gbilen a foxo ra, i man naxa a tooro sonon!»

²⁶ Ninne naxa sonxo, a di raketun a ra a jaaxi ra, a fa gbilen a foxo ra. Di naxa lu alo a faxaxi ne. Mixi gbege naxa a fala, «A bara faxes.»

²⁷ Kono Isa naxa a suxu a belexe ma, a a rakeli, di fan naxa ti.

28 Isa to so banxi, a fɔxirabirɛɛ naxa a maxɔrin e dorɔ ma, «Munfe ra muxu tan mu nɔ na jinne keride?»

29 Isa naxa a masen e be, «Yi jinne mɔoli tan kerima mixi fɔxɔ ra Ala maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)

30 E naxa keli mɛnni, e Galile bɔxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon,

31 barima a nu na a fɔxirabirɛɛ xaranfe nɛ. A naxa a masen e be, «Adama xa Di sama nɛ mixie belexe, e a faxa. A xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxe ma.»

32 Kɔnɔ a fɔxirabirɛɛ mu a xa wɔyɛnyi fahaamu, e man mu suusa a maxɔrinde.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)

33 E naxa so Kapɛrenamu. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na wɔyɛnyi mundun kira xɔn?»

34 Kɔnɔ e mu sese fala, barima e to nu wɔyɛnma e bore be kira xɔn, e nu wama a kolonfe nɛ naxan tide gbo e ya ma.

35 Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e be, «Xa mixi yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

36 Isa naxa dimɛdi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa

dimɛdi dɔxɔ a san ma, a fa a masen a fɔxirabirɛɛ be,

37 «Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔoli rasɛnɛma n xili ra, na kanyi bara n tan yɛtɛ yati rasɛnɛ. Mixi yo n nasɛnɛ, na kanyi mu n tan gbansan xa rasɛnɛxi. A bara n xɛɛma fan nasɛnɛ.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra

(Luki 9:49-50)

38 Yaya naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu bara xɛmɛ nde to a jinne kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.»

39 Isa naxa a masen, «Wo naxa a ratɔn, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu nɔma fe jaaxi falade n ma fe ra mafuren.

40 Na kui, mixi naxan mu a ikelixi won xili ma, a kanyi na won be nɛ.

41 Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, n xa nɔndi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui

(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)

42 «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be gɛmɛ binye xa xiri a kɔnyi ra, a rasin baa ma.

43-44 Xa i belexe findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i belexe keren bolonxi, na fisa i be dine i belexe firin luxi na, i fa siga

yahannama, te mu xubenma dennaxe.

⁴⁵⁻⁴⁶ Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi keren bolonxi, na fisa i be dine i sanyi firin luxi na, i fa woli yahannama.

⁴⁷ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin luxi na, i fa woli yahannama,

⁴⁸ kuli mu faxama dennaxe, te fan mu xubenma.»

(*Matiyu 5:13, Luki 14:34-35*)

⁴⁹ «Te sama ne mixi birin ma, alo foxe sama donse ma ki naxe.

⁵⁰ Foxe findixi fe fanyi nan na, konɔ xa foxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? Foxe xa lu wo i, wo xa lu boɔesa kui wo bore tagi.»

10

Futi nun fatanyi

(*Matiyu 19:1-9, Luki 16:18*)

¹ Isa naxa keli menni, a siga Yudaya boxi a nun Yuruden naakiri ma. Nama gbegebe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi folo, alo a nu darixi a ra ki naxe.

² Farisenie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxorin, «A daxa xeme xa mee a xa gine ra?»

³ Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsu wo yamari munse ra?»

⁴ E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsu a fala ne, a xa xeme wa meefe a xa gine ra, a xa fatan keedi nan nafala, a fa mee gine ra.»

⁵ Isa naxa a masen e be, «Annabi Munsu yi yaamari sebexi ne wo be wo xaxili to xoxoxo.

⁶ Konɔ dunija folo folo ra, Ala naxa xeme nun gine daa.

⁷ «Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri,

⁸ e firin findi keren na.» Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sonon, e firin bara findi keren na.

⁹ Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»

¹⁰ E to so banxi, Isa foxirabiree man naxa a maxorin na masenyi ma.

¹¹ Isa naxa a masen e be, «Mixi yo mee a xa gine ra, a sa gbete doxo, a kanyi bara yene raba.

¹² Xa gine fan mee a xa xeme ra, a sa doxo xeme gbete xon, a fan bara yene raba.»

Isa nun dimedie

(*Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17*)

¹³ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, konɔ a foxirabiree naxa woyen na mixie ma.

¹⁴ Isa to na fe to, a naxa xonɔ, a fa a masen a foxirabiree be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi doxo e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangeya niini bun ma.

15 N xa nɔndi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alo dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!»

16 A naxa dimedie dɔxɔ a san ma, a a belexe sa e ma, a duba e be.

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

17 Isa to nu bara kira suxu, xeme nde naxa fa a gi ra a foxɔ ra, a a xinbi sin a bun ma. A naxa Isa maxorin, «Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔto ke ra?»

18 Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan.

19 I seriye kolon: «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa mupe ti. I naxa mixi tojpege. I naxa fu mixi ma. I baba nun i nga binya.»

20 Xeme naxa Isa yaabi, «Karamɔxɔ, n bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.»

21 Isa naxa xeme mato, a naxa a xanu. A naxa a masen a be, «Fe keren nan fa luxi i be. Siga, se naxan birin na i yi ra, i sa a mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔtode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxɔ ra.»

22 Xeme to na woyenyi me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu na a yi ra.

23 Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa a masen a foxirabiree be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a

xɔrɔxɔ naafuli kanyie be ki fanyi!»

24 A foxirabiree naxa kaaba a xa woyenyi ma, kɔnɔ Isa man naxa a masen e be, «N ma die, sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xɔrɔxɔ ki fanyi!

25 Nɔxome so joxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.»

26 Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e nu e bore maxorin, «Nde fa noma kiside fa?»

27 Isa naxa e mato, a fa a masen e be, «Adama mu noma a yete rakiside, kɔnɔ Ala tan noma fe birin na.»

28 Piyeri naxa woyen folo Isa be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxɔ ra.»

29 Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, boxie ba,

30 na kanyi fama na birin joxoe keme keme nan sɔtode. Foxoe yo, xunyae yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, boxie yo, a e sɔtoma yi dunja ma a nun jaxankate ra, a man fa abadan kisi sɔto aligiyama.

31 Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbiratie fan findi yareratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³² Isa nun a fɔxirabirɛe naxa kira suxu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A fɔxirabirɛe nu kɔntɔfilixi, naxee fan nu biraxi e fɔxɔ ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a fɔxirabirɛe fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e be naxan fama a tan lide.

³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie, nun seriye karamɔxɔe belexe, e a makiiti faxe kiiti ra, e a so kaafirie yi ra.

³⁴ E a mayelema ne, e dɛye bɔxun a ma, e a bɔnbɔ sebere ra, e man fa a faxa. Kɔnɔ a xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

Sebede xa die xa maxɔrinyi
(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu wama a xɔn ma ne, muxu na fe naxan yo maxɔrin i ma, i xa na raba muxu be.»

³⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo be?»

³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu be, keren xa dɔxɔ i yirefanyi ma, boore fan xa dɔxɔ i kɔɔla ma i xa nɔre kui.»

³⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxɔrinfe. Wo nɔma tinde tɔɔre ra, alɔ n tan tinma a ra ki naxe? Wo nɔma tide tɔɔre ya i naxan fafe n lide?»

³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu nɔma.» Isa fan naxa a fala e be, «Wo fan yati fama jaxankate sɔtɔde alɔ n tan. Wo fan fama tide n ma tɔɔre bun ma naxan fafe n lide.

⁴⁰ Kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Fɔxirabirɛe fu dɔnxɔe to na fe me, e bɔje naxa te fɔɔ Yaki nun Yaya ma.

⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi jamanɛ mangɛe ra, e mixie yamarima a xɔrɔxɔe ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangɛya xa kolon.

⁴³ Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na.

⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na.

⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegebe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a fɔxirabirɛe man to nu kelife naa, e nun jama gbegebe, Timeyo xa di xeme Baritimeyo nu dɔxɔxi kira de ra kule matide. Dɔnxui nan nu a ra.

⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui

itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁸ Nama naxa wøyen dōnxui ma a a xa a sabari, kōnō a jan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa dōnxui xili, e a fala a bε, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!»

⁵⁰ Dōnxui naxa a xa donma binye wōle keren na, a keli, a tugan, a siga Isa yire.

⁵¹ Isa naxa a maxōrin, «I wama n xa munse raba i bε?» Dōnxui naxa a yaabi, «Karamōxō, n wama nε n ya xa se to.»

⁵² Isa naxa a masen a bε, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa fōxo ra kira xōn.

11

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

¹ E to makōre Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a fōxirabire mixi firin xεε,

² a a fala e bε, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nεfe so naa, wo sofale lanma lima a xirixi na, mixi singe mu nu dōxō naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n xōn ma.

³ Xa mixi nde fa sa wo maxōrin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde seeti ma kira dε ra. E to a fulun,

⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxōrin, «Wo munse rabafe, wo to yi sofale lanma fulunxi?»

⁶ E naxa e yaabi alo Isa a masen e bε ki naxε. Nee fan naxa e lu e xa siga.

⁷ E to fa sofale lanma ra Isa xōn, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbegbe naxa e xa donmae itala kira xōn ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xōn ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu jεrefe Isa ya ra, a nun naxee nu jεrefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,

«Tantui na won Nakisima bε!
Baraka na a bε naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangeya bε naxan na fafe!

Tantui na won Nakisima bε naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga hōrōmōbanxi kui. A to gε naa rabilinyi birin matode, e nun a fōxirabire mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima kōe nu bara so.

Isa xōre bili dankafe

(Matiyu 21:18-22)

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu.

¹³ A to xōre bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burexe na a kōn na, a naxa sa na mato, xa a nōma a bogi nde masōtode. Kōnō a to makōre xōre bili ra, a mu

sese li a kɔn na fo a burexe, barima xɔre bogi temui mu nu a lixi.

¹⁴ Isa naxa a fala xɔre bili be, «Mixi yo naxa i tan bogi don sɔnɔn!» A fɔxirabiree fan naxa a xui me.

Isa sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui
(*Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16*)

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a sarematie nun saresoe kerifolo, naxee nu na naa. A naxa kɔbiri masaree xa teebilie nun ganbe matie xa dɔxɔsee rabira.

¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi hɔrɔmɔbanxi sansanyi kui, e na findi e xa kote maxanin kira ra.

¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sebexi xe, <N ma banxi xili falama ne, si birin ma salide banxi? Kɔnɔ wo tan bara a findi mupetie dɔxɔde ra.»

¹⁸ Serexedube kuntigie nun seriye karamɔxɔe to yi fe me, e naxa feere fen folo e nɔma Isa faxade ki naxe. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu jama birin de ixarama a xa kawandi ra.

¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabiree man naxa keli ta kui.

Xɔre bili xare nun Ala maxandife
(*Matiyu 21:20-22*)

²⁰ Na kuye iba, e to nu dangife, a fɔxirabiree naxa xɔre bili to a bara xara han a sanke.

²¹ Piyeri to ratu, a naxa a fala Isa be, «Karamɔxɔ, a mato, i xɔre bili naxan danka, a bara xara gben.»

²² Isa naxa a masen e be, «Wo xa danxaniya Ala ma.

²³ N xa nɔndi fala wo be, xa wo a fala yi geya be, <Keli be, i sa sin baa ma,> xa na kanyi mu siike a bɔje ma, a la a ra, a naxan falaxi a rabama ne, na fe rabama ne na kanyi be.

²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, wo na Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo bara a sɔtɔ, wo a sɔtɔma ne.

²⁵⁻²⁶ Wo na ti Ala maxandide temui naxe, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi, wo xa dije a ma, alako wo Baba naxan na ariyanna, a fan xa dije wo xa yunubie ma.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(*Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8*)

²⁷ E man naxa so Darisalamu. Isa to nu a jerefe hɔrɔmɔbanxi kui, serexedube kuntigie, seriye karamɔxɔe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

²⁸ e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma, i xa yi fee raba?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.

³⁰ Yaya to nu mixie xunxama ye xɔra, Ala nan a xexi ba, ka adama? Wo n yaabi.»

³¹ Na kui e naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, <Ala,> a a falama ne won be, <Munfe ra wo mu fa la a ra?»

³² Kɔnɔ won na a yaabi, <Adama,> na fan findima fe nan na won be.» E nu gaaxuxi jama nan ya ra, barima birin Yaya maɲɔxunxi namijɔnme yati nan na.

³³ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

12

Bɔxi rawali jaaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

¹ Isa man naxa so taali woyenyie falafe e be, a a masen, «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

² «Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xee bɔxi rawalie xɔn ma, e xa weni bogi nde so a yi ra.

³ Kɔnɔ, bɔxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bɔnbɔ, e a ragbilen a belexe igeli ra.»

⁴ «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee e xɔn ma. E naxa na fan bɔnbɔ a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra.

⁵ Bɔxi kanyi man to mixi gbete xee, e naxa na tan faha. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi gbete xee ne e xɔn ma na ki. E naxa ndee bɔnbɔ, e ndee faha.»

⁶ «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan nu fa luxi. A dɔnxɔe ra, a naxa na xee e

xɔn ma, barima a nu bara a fala, <E n ma di tan binyama ne,>

⁷ Kɔnɔ yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra, wo fa, won xa a faha alako ke xa findi won gbe ra.>

⁸ E naxa a suxu, e a faha, e fa a woli tete xanbi ra.»

⁹ «Na kui, bɔxi kanyi munse rabama fa? A sigama ne naa, a bɔxi rawalie faha, a a xa bɔxi so mixi gbete yi.

¹⁰ Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?

<Banxitie mee geme naxan na,

a bara findi tuxui geme hagige ra.

¹¹ Marigi fɔxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»

¹² A nu woyenfe naxee be, e naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E nu katafe e xa a suxu, kɔnɔ e nu gaaxuxi jama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

¹³ E naxa Fariseni nun Herode fɔxirabire ndee xee Isa xɔn alako e xa gantanyi te a be, e xa a masɔto woyenyi kui.

¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu a kolon nɔndi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xɔn, barima i mu mixi rafisama e booree be. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nɔndi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu

xa duuti fi Rōma mange ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa filankafuija kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masotode munfe ra? Wo fa gbeti kobiri kole keren na n xon ma, n xa a mato.»

¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxorin, «Nde xili nun misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Rōma Mange gbe.»

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma,

¹⁹ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faxes, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine dōxoma, alako a xa bōnsōe fi a taara ma.»

²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto. A xa di singe naxa gine dōxo, a faxes, a mu bōnsōe yo lu.

²¹ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, konō a fan naxa faxes, a mu bōnsōe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra.

²² Yi mixi solofere birin, e sese mu bōnsōe lu. A dōnxōe ra, gine fan naxa faxes.

²³ Na kui, marakeli lōxōe, na gine to dōxoxi yi mixi

solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki?»

²⁵ Mixie na keli faxe ma marakeli lōxōe, xeme mu gine dōxoma, gine fan mu dōxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe.

²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.»

²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be

(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)

²⁸ Seriyē karamoxo nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa woyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxorin, «Seriyē mundun tide gbo seriyē birin ya ma?»

²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, «Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra.

³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i bōne birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.»

³¹ A firin nde nan yi ki, «I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.» Seriyē

gbete yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriyε karamoxo naxa a fala Isa be, «I nondi, karamoxo. I bara nondi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren.

³³ Mixi xa a xanu a boje birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alo a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serexe gan daaxi nun serexe birin na.»

³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxorinde sonon.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(*Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44*)

³⁵ Isa naxa kawandi ti folo horomobanxi kui. «Munfe ra seriyε karamoxo a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?»

³⁶ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete a masen ne,

«Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”»

³⁷ «Dawuda yete yati a falama a be, «N Marigi». Dawuda fa noma findide a baba ra di?»

Nama gbegebe nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafa e ma.

Diinela kobie

(*Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47*)

³⁸ Isa naxa a masen e be a xa kawandi kui, «Wo wo yete ratanga seriyε karamoxo ma. A rafa e ma e xa e majere guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xeebu taa kui binye xeebuie ra.

³⁹ E wama doxo fe salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi.

⁴⁰ E kaaje gine harige mupama. E salima a xonkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e be, a gbo ki fanyi.»

Kaaje gine xa hadiya

(*Luki 21:1-4*)

⁴¹ Isa naxa doxo salide kui, a ya rafindixi kobiri kankira ma, a nu mixie mato e kobiri sama a kui ki naxe. Bannamixi wuyaxi nu kobiri gbegebe safe.

⁴² Kaaje gine misikiine fan to fa, a tan naxa kobiri kole firin sa naxee yusi mu gbo.

⁴³ Na kui, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, yi kaaje gine misikiine xa kobiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kobiri sa kankira kui.

⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, konon yi kaaje gine tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Horomobanxi xa misaali

(*Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6*)

¹ Isa to mini hōrōmōbanxi, a fōxirabirē keren naxa a fala a bē, «Karamōxō, yi banxie mato, e tixi gēme xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxē!»

² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxi? Yi gēme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nē.»

Maratantanyi, tōrē, nun jaxankatē
(Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi hōrōmōbanxi ma, Piyeri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxōrin e doro ma,

⁴ «Na fe sa rabama mun tēmui? A man sa kolonma tōnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so wōyenfe e bē, «Wo wo mēeni.

⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yetē xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra!» Na kui, e fama mixi gbegbe ratantande.

⁷ Wo na gere fe mē, wo na gere nde xili mē, wo naxa kōntōfili, barima fō na fe mōolie xa raba. Na xa mu findima dunija rapōnyi ra sinden.

⁸ Sie kelima nē e boore xili ma, jamanēe e boore gere. Bōxi fama nē serende yire wuyaxi, kaame fan sin bōxi ma. Na birin findima mantōrōli fōlē nan na.»

⁹ «Wo xa mēeni wo yetē ma, barima e wo soma nē kiitisae yi ra, e wo bōnbo salide banxie kui. Wo tima nē gominae nun mangēe ya

i n tan ma fe ra, wo findima nē n ma seedee ra e tan bē.

¹⁰ Fō xibaaru fanyi xa kawandi si birin bē sinden.

¹¹ E na wo xanin wo maki-itide tēmui naxē, wo naxa kōntōfili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na wōyenyi naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu wōyenma, Ala Xaxili Seniyenxi nan fama wōyende.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexē, e xa a faxa. Babe fan na mōoli niyama a xa di ra, die fan kelima nē e barimae xili ma, e xa e faxa.

¹³ Mixi birin fama wo xōnde n tan ma fe ra, kōnō naxan na a tunnabexi han a rapōnyi, na kanyi kisima nē.»

Se haramuxi jaaxi
(Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dennaxē, wo tan naxee na Yudaya na tēmui, wo xa wo gi geyae fari.

¹⁵ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui.

¹⁶ Naxan na xē ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode.

¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginēe nun dingēe bē!

¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li jēmē tēmui!

19 Barima tóore a lima na waxati ma, naxan maniye singe mu nu to kabi Ala naxa dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan.

20 Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi kónti ra, adama yo mu kisima nu. Kóno a nde baxi a kónti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

21 «Xa mixi nde sa a fala wo be, <A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be>, xa na mu a ra, <Ala xa Mixi Sugandixi na menni,> wo naxa la a ra.

22 Barima wule false fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijonmese ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nomma.

23 Wo meeni wo yete ma. N bara fe birin masen wo be beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe

(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

24 «Na jaxankate waxati dangi xanbi,

<soge ifooroma ne, kike yanbe bama ne,

25 tunbuie birama ne boxi, se naxan birin na koore ma a serenna ne.»

26 «Na temui Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun noere ra.

27 A a xa malekee xesema ne dunija tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli seeti han seeti.»

Xore bili xa misaali

(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

28 «Wo xore bili mato misaali ra, wo xa xaxili soto. A salonyi na jingi, a burexe neene naxa mini, wo a kolonma ne jeme bara makore.

29 Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makore, a jan tixi naade ra.

30 N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

31 Koore nun boxi dangima ne, kono n ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Dunija rajonyi waxati kolonfe

(Matiyu 24:36-44)

32 «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

33 Wo meeni wo yete ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima temui naxe.»

34 «A maniyaxi xeme nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa foxoe xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali de, a man a fala naade kante be, a a naxa yanfa.

35 Na kui, wo naxa yanfa. Xa foxoe kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa na mu koe tagi, xa na mu konkore deya singe, xa na mu geesege, wo mu a waxati yo kolon.

36 Xa a fa wo terenna, a naxa a li de wo xife!

³⁷ N naxan falama wo be, n na nan a falama birin be: Wo naxa yanfa!»

14

Yanfanteya Isa be

(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-

6)

¹ Xi firin nan nu luxi beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lebinitare Sali. Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa.

² E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu sali loxoe, xa na mu a ra pama a xunyi kelima ne.»

Gine nde labunde ture safe Isa ma

(Matiyu 26:6-13)

³ Isa to nu na Betani, Simon kune kanyi xonyi, a a degefe teebili ra, gine nde naxa fa. Narada labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xoxoxo ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. Gine to bitire de rabi, a naxa labunde ture sa Isa xunyi.

⁴ Kononoxo mixi ndee nu na naa, e naxa xonoxo, e a fala e bore be, «Yi labunde ture makanaxi yi mooli ra munfe ra?»

⁵ Xa a sa mati ne nu, a sare nomo dangide walike xa je keren wali sare ra, na kobiri fan no fide setaree ma.» E bope naxa te gine xili ma.

⁶ Kononoxo Isa naxa a masen, «Wo yi gine lu na. Wo na a toorofo munfe ra? Kewali

fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be.

⁷ Setaree luma ne wo ya ma temui birin. Wo na wa a xonoxo ma temui yo, wo nomo fe fanyi rabade e be, kononoxo n tan mu luma wo yi ra be abadan xe.

⁸ Yi gine noxi naxan na, a na nan nabaxi. A labunde saxi n ma n ma maragate loxoe nan ma fe ra.

⁹ N xa nondi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:14-16, Luki

22:1-6)

¹⁰ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie yire, e xa woyen alako a xa Isa sa e belexe.

¹¹ E to a me, e naxa jelexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a nomo Isa sade e belexe temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-25, Luki

22:7-34)

¹² Taami Lebinitare Sali to a li, a loxoe singe, yexeyore bama serexe ra loxo naxe, Isa foxirabiree naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?»

¹³ A naxa a foxirabire mixi firin xee, a a fala e be, «Wo siga taa kui. Wo naralanma

xeme nde ra, ye feɲe dɔxɔxi a xun. Wo xa bira a fɔxɔ ra.

¹⁴ A na so dennaxe, wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamɔxɔ wama a kolonfe a nɔma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a fɔxirabiree.»

¹⁵ A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.»

¹⁶ A fɔxirabiree naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

¹⁷ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabire fu nun firinyie naxa fa.

¹⁸ E nu na e degefe teebili ra temui naxe, Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, wo tan naxee na wo degefe n fe ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfada.»

¹⁹ A fɔxirabiree naxa sunnun fɔlo, kankan nu fa Isa maxɔrin, «N tan mu a ra?»

²⁰ Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan belexe ragoroma paani keren kui.

²¹ Adama xa Di sigama ne alo a xa fe sebexi ki naxe, kɔnɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

Marigi xa serexe tonxuma (Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²² E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to

tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔxirabiree yi ra, a a fala e be, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

²³ Na dangi xanbi, Isa naxa tonbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tonbili so e yi ra, e birin naxa a min.

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbege be.

²⁵ N xa nɔndi fala wo be, n to yi weni minfe yi ki, n mu yi minma sɔnɔn, han won birin man sa a minma lɔxɔ naxe Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

²⁷ Isa naxa a masen a fɔxirabiree be, «Wo birin gbilenma ne n fɔxɔ ra, barima a sebexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexese fan yensen.»

²⁸ Kɔnɔ n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

²⁹ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ ra!»

³⁰ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nɔndi fala i be, to kɔe yati, beenun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

³¹ Kɔnɔ Piyeri naxa a fala senbe ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa

fɔxirabire birin naxa gbilen na wɔyɛn keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getese-mani

(*Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46*)

³² Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getese-mani. Isa naxa a fala e be, «Wo doxo be. N tan xa sa Ala maxandi.»

³³ A naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankate nun kontofili naxa Isa boje suxu.

³⁴ A naxa a masen e be, «Sunnunyi bara no n boje ra alo a xa n faxa. Wo lu be, konɔ wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen boxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa noma rabade.

³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i noma fe birin na. I xa n natanga yi naxankate ma. Konɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

³⁷ A to gbilen a fɔxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «Simon, i xife ne yi ki? I mu noxi waxati keren xi xoli kanade n ma fe ra?»

³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Manoxun fanyi na adama be, konɔ a fate bende tan senbe mu na.»

³⁹ Isa man to a masiga e ra, a man naxa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

⁴⁰ A to gbilen a fɔxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi xoli nu bara no e

ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa be.

⁴¹ Isa man to gbilen e yire a sanmaya saxan nde, a naxa a fala e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? A tan nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitose belexe.

⁴² Wo keli, won xee. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(*Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11*)

⁴³ Isa jan mu nu gexi woyende, Yudasi, naxan nu na a fɔxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa fa keren na e nun jama, santidegema nun gbengbeta suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie, seriyɛ karamoxɔe, nun Yuwifie xa forie nan nu e xeexi.

⁴⁴ Isa yanfama nun na jama nu bara lan a ma, a xa Isa matonxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin, wo a kanta.»

⁴⁵ Yudasi fefe fa, a naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxɔ,» a fa a sunbu.

⁴⁶ Na kui, jama naxa Isa suxu.

⁴⁷ Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon.

⁴⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na?»

⁴⁹ Loxo yo loxo, n nu na wo ya ma, n nu kawandi ti horomobanxi kui, wo mu

n suxu. Kɔnɔ naxan sɛbɛxi Kitaabui kui, fo a xa kamali.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa fɔxirabirɛɛ birin naxa e gi a xun ma.

⁵¹ Sɛgɛtala nde fan nu na naxan nu biraxi Isa fɔxɔ ra, dugi nan gbansan nu felenxi a ma. E naxa a suxu,

⁵² kɔnɔ a naxa mini a xa dugi kui, a a gi a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife

(*Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24*)

⁵³ E naxa Isa xanin sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xɔn. Sɛrɛxɛdubɛɛ kuntigie, Yuwifie xa forie, nun seriye karamɔxɔ birin nu malanxi naa.

⁵⁴ Piyeri nu bara bira Isa fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu nu a makɔrema a gbe ra. A naxa bira a fɔxɔ ra han a so sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xa tɛtɛ kui. E nun hɔrɔmɔbanxi kantamae naxa dɔxɔ tɛ ra, e nu fa e maxara.

⁵⁵ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔɛ birin, e nu seede fenfe Isa xili ma, alako e xa a faxa, kɔnɔ e mu se to.

⁵⁶ Mixi gbegebe naxa fa Isa tɔɔnɛgɛde, kɔnɔ e xa wulee mu nu lanma e boore ma.

⁵⁷ Mixi ndee to keli wule seede bade a xili ma, e naxa a fala,

⁵⁸ «Muxu a xui mɛxi nɛ, a a falama, <N yi hɔrɔmɔbanxi rabirama nɛ, adama belexɛ naxan tixi, n gbɛtɛ ti xi saxan bun ma, naxan mu tixi adama belexɛ ra.»

⁵⁹ Kɔnɔ hali na wɔyɛnyi kui, e xa seederɔxɔya mu nu lanxi a boore ma.

⁶⁰ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi naxa keli jama tagi, a Isa maxɔrin, «Pɛ, i mu e yaabima? Yi xɛmɛɛ munse safe i xun ma yi ki?»

⁶¹ Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi, a mu sese fala. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi man naxa a maxɔrin, «I tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Batu Mangɛ xa Di?»

⁶² Isa naxa a masen, «N tan nan na a ra. Wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala Sɛnbɛma yirefanyi ma, wo a to fafe ra nuxuie kui.»

⁶³ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa a yɛtɛ xa donma suxu, a ibɔɔ xɔnɛ ra, a a fala, «Won hayi na seede gbɛtɛɛ ma yire?»

⁶⁴ Wo bara a mɛ a Ala mabɛxuxi ki naxɛ! Wo kiiti toxi di?» E birin naxa a fala a lanma a xa faxa nɛ.

⁶⁵ Ndee naxa dɛye bɔxun folo a ma. E naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a fala a bɛ, «Namiɔnɔmɛɔna raba! A fala ba, naxan i bɔnbɔxi!» A to sa kɔsibilie belexɛ, nɛe fan naxa a bɔnbɔ.

Piyeri a yɛtɛ rasanfe Isa ma

(*Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25*)

⁶⁶ Piyeri nu na tɛtɛ kui tɛmui naxɛ lanbanyi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xa konyi ginɛ keren naxa fa.

⁶⁷ A to Piyeri to, a a maxarafe tɛ ra, a naxa a igbɛ, a a fala, «I tan, wo nun Isa Nasaretika birin nan nu a ra.»

68 Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini tete kui.

69 Kɔnɔ konyi ginɛ man to a to, a man naxa wɔyɛn fɔlɔ mixie bɛ naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.»

70 Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri bɛ, «Nɔndi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.»

71 Kɔnɔ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon feo!»

72 Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa wɔyɛnyi ma a bɛ, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

15

Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

1 Kuye to iba, serɛxɛdube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriye karamɔxɔe, nun Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔe birin, e to nu bara gɛ e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xɔn.

2 Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

3 Serɛxɛdube kuntigie naxa fa Isa tɔɔnɛgɛ fe gbege ma.

4 Pilati man naxa a maxɔrin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?»

5 Kɔnɔ Isa mu yaabi gbɛte yo fi sɔnɔn. Pilati fan naxa kaaba na ma.

6 Nɛ yo nɛ, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geelimani keren nabɛpin jama bɛ, e na wa naxan yo xɔn.

7 Na waxati, geresoe ndee nu na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxɛ ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi.

8 Awa jama naxa fa Pilati xɔn, e a maxɔrin, a xa a raba e bɛ, alɔ a darixi a ra ki naxɛ.

9 Pilati naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mangɛ bɛpin wo bɛ?»

10 Pilati nu a kolon a serɛxɛdube kuntigie nu Isa saxi a belexɛ tɔɔnɛ nan ma.

11 Kɔnɔ serɛxɛdube kuntigie naxa jama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bɛpin e bɛ.

12 Pilati man naxa e maxɔrin, «Wo fa wama a xɔn ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mangɛ?»

13 Nama man naxa sɔnxɔ, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

14 Kɔnɔ Pilati naxa e maxɔrin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e tan sɔnxɔe nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

15 Na kui, Pilati to wa jama bɔnɛ raganfe e ma, a naxa Barabasi rabɛpin e bɛ.

A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Soorie naxa Isa xanin gomina xonyi, na tete kui, e e boore soorie birin xili.

¹⁷ E naxa mange guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniye ra. E naxa na sa a xun ma,

¹⁸ e nu a xeebu, «I kena, Yuwifie xa mange.»

¹⁹ E nu a xunyi bonboma wuri ra, e deye boxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be.

²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xeme nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simon, Alesandire nun Rufu baba. Soorie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

²² E naxa Isa xanin yire dennaxan xili falama Golgota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire».

²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, konɔ a mu tin a minde.

²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe

ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

²⁵ E nu a banbanfe temui naxe, geesege tagi nan nu a ra.

²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mange.»

²⁷⁻²⁸ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a koola ma.

²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan horomobanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma,

³⁰ i yete rakisi! Goro wuri magalanbuxi kon na!»

³¹ Serexedube kuntigie nun seriyε karamoxoe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbeteε rakisi, konɔ a mu noma a yete tan nakiside.

³² Isirayila mange xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kon be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fe ma, nee fan nu Isa konbife ne.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin boxi birin ma leeri saxan bun ma.

³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabepinxi munfe ra?»

³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui με, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!»

³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xone xora, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode.»

³⁷ Isa naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi horomobanxi kui, a naxa ibo firin na, keli a fuge han a laabe.

³⁹ Soori mange naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nondi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁴⁰ Gine ndee fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga.

⁴¹ Isa nu na Galile temui naxe, yi ginnee nan nu birama a foxo ra, e nu walie raba a be. Gine gbete gbegebe fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu loxo xa folo,

⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xon. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan nu Ala xa mangeya niini mamefe. Limaniya kui,

a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma.

⁴⁴ Pilati naxa terenna a kolonfe ra a Isa jan bara faxa. A naxa soori mange xili, a a maxorin na fe ma.

⁴⁵ Soori mange fan to a rakolon a Isa bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra.

⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon, a a kasange, a fa a bele gaburi kui, naxan nu gexi geme kui. Na xanbi, a naxa geme xungbe mapindigilin, a a doxo gaburi de ma.

⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dennaxe.

16

Isa kelife faxe ma
(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

¹ Malabu loxo e to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labunde ture sara alako e xa a sa Isa fure ma.

² Sande loxo, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra.

³ Kira ra, e naxa e bore maxorin, «Nde geme bama won be gaburi de ma?»

⁴ Geme naxan nu doxoxi gaburi de ma, a nu xungbo ki fanyi. Kon e to e ya rasiga, e naxa a to geme bara ba naa.

⁵ E to so gaburi kui, e naxa segetala nde to a doxoxi yirefanyi ma, guba fiixe ragoroxi a ma. E naxa gaaxu.

⁶ A naxa a fala e be, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasaretika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxe ma. Wo a mato, e nu a saxi menni ne.

⁷ Kono wo siga, wo sa a fala a foxirabiree be, a nun Piyeri, a Isa na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni ne alo a a masen wo be ki naxe.»

⁸ Ginnee naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e serenma. E mu sese fala mixi yo be, barima e nu bara ge gaaxude.

Isa minife mixie ma a nun a xa te koore

(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)

⁹ Isa to keli faxe ma sande loxo kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a pinne solofere keru naxan foxo ra.

¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie be e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa jonfe ma.

¹¹ E to a me a a Isa jine to ne, e mu la a ra.

(Luki 24:13-35)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini kepa gbete ra a foxirabire mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira xon.

¹³ Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra booree be, kono e mu la nee fan xui ra.

¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a foxirabire fu nun keren ma, e nu e degefe teebili ra temui naxe. Isa naxa woyen e ma e xa danxaniyatarepa nun xaxili xoxoxoya xa fe ra,

barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxe ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo siga dunija birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xora, na kanyi kisima ne. Kono xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi bonoma ne.

¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama ne n xili ra. E fama ne pinnee keride mixie foxo ra, e xui neene falama ne,

¹⁸ e boximasee suxuma ne e belexe ra e mu e xin, e sefi minma ne se mu e to, e e belexe sama ne furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge woyende e be, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma.

²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa feere fi e ma, e xa tonxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

naxan seβexi

Inyila Isa Annabi Luki naxan seβexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Isa xa taruxui seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui seβe jɛ tongo saxan jɔndɔn Isa xa faxe xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dentegɛ kamalixi ya xaran dunja be. A naxa a seβe Gireki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe noma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xɛɛ dunja ginedimedi Mariyama saabui ra. Isa xa dunjeigiri kui, a naxa xaranyi gbege ti mixi be. A man naxa kaabanakoe gbege raba. Luki na birin masenxi ne a xa Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra, a dentegɛ sama ne Isa xa faxe, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin noma won nakolonde nde na Isa ra. A lonni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a noma won malide dunjeigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Luki

*Annabi Luki xa masenyi
fɔle*

¹ Mixi wuyaxi bara kata e xa dentegɛ sa fee ma naxee dangixi muxu tagi.

² E a seβexi ne alo muxu fan a mexi mixie ra ki naxe, naxee a birin to kabi a fɔle, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi kawandilae ra.

³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a fɔle, n bara a maɔxun fe fanyi ra, n xa a birin seβe i be, n ba Teyofilo.

⁴ N yi rabaxi ne, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nɔndi nan yati ra.

*Maleke xa masenyi
Annabi Yaya xa fe ra*

⁵ Yudaya mange Herode xa waxati, serexedube nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa serexedube lanxunde nan kui. A xa gine Elisabeti fan kelixi Haruna bɔnsɔɛ ne.

⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu jɛrɛma Ala xa seriye nun yaamari birin ma seniyenyi kui.

⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabeti mu nu noma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxunde wali temui to a li, a naxa serexedube walie suxu Ala ya i.

⁹ Alo serexedubɛɛ nu darixi a ra ki naxe, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali ra, a tan nan xa so hɔrɔmɔbanxi kui surayi gande Ala ya i.

10 Surayi gan temui, jama birin nu na salife tande.

11 Na temui, Marigi xa maleke nde naxa mini Sakari ma surayi serexebade yirefanyi ma.

12 Na naxa Sakari terenna, a naxa a gaaxu ki fanyi.

13 Kono maleke naxa a masen a be, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa gine Elisabeti fama di xeme sotode i be. I xa a xili sa Yaya.

14 Na findima seewe nun jalexinyi nan na i be, mixi gbege fan jalexinma ne a barife ra,

15 barima a binye sotoma ne Ala ya i. A mu weni nun sese gbete minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Seniyenxi luma ne a ma kabi a na a nga teege temui naxe.

16 A Isirayila di gbege ragbilenma ne e Marigi Ala ma.

17 Senbe nun Ala Xaxili Seniyenxi fima ne a ma alo a fi Annabi Eliya ma ki naxe. Marigi a xema ne a ya ra, a xa babae bope rafindi e xa die ma, a yunubitoe ya rafindi tinxintoe xa fahaamui ma. A sigama ne jama xon ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

18 Na kui, Sakari naxa maleke maxorin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma gine.»

19 Maleke naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xexi ne yi xibaaru fanyi masende i be.

20 Na kui, a mato, i boboma ne, i mu no woyende han yi fee sa rabama loxo naxan ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

21 Nama to nu na Sakari mamefe tande, e naxa kontofili Sakari bufe ma horomobanxi kui.

22 A to mini a mu no woyende e be, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi horomobanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e be a belexe ra.

23 Sakari to ge a xa serexedube wali ra, a naxa siga a xonyi.

24 Na waxati dangi xanbi, Sakari xa gine Elisabeti naxa teege. A naxa a ya manoxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala,

25 «Marigi yi nan nabaxi n be, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Maleke xa masenyi Isa xa fe ra

(Matiyu 1:18-25)

26 Elisabeti xa teege to kike senni li, Ala naxa maleke Yibirila xee Galile boxi taa nde ma, naxan xili «Nasareti».

27 A a xee ginedimedi nde nan xon ma, xeme nu bara naxan xa kote doxo. Na xeme nu fatanxi Dawuda bonsoe ne, a nu xili Yusufu. Ginedimedi fan nu xili Mariyama.

28 Maleke to siga a xon, a naxa a masen a be, «I kena, i tan Marigi hinnexi naxan na. Marigi na i fe ma!»

29 Mariyama naxa ifu na woyenyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xeebui mooli yo ra.

30 Maleke naxa a masen a be, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinne i ra.

31 A mato, i fama teege de di xeme ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa.

32 A binye sotoma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama ne a benba Dawuda xa mangeya fide a ma.

33 A findima ne Yaxuba bonsoe xa mange ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangeya ma.»

34 Mariyama naxa maleke maxorin, «Yi fe noma rabade di, n to fa findixi ginemedi nan na?»

35 Maleke naxa a yaabi, «Ala Xaxili Seniyenxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi senbe fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima seniyentoe ra, a xili fala Ala xa Di.

36 A mato, i barenyi Elisabeti fan bara teege di xeme ma a xa forija kui. E nu a xili falama dibaritare, kono a furi kike senni nan a ra yi ki.

37 Sese mu na Ala mu noma naxan nabade.»

38 Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n be alo i a falaxi ki naxe.» Na xanbi, maleke naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabeti xonyi,

nun Mariyama xa masenyi

39 Na temui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire.

40 A to so Sakari xonyi, a naxa Elisabeti xeebu.

41 Elisabeti to Mariyama xa xeebui me, diyore naxa a ramaxa a teege, Ala Xaxili Seniyenxi fa goro Elisabeti ma.

42 A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi gine birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i teege.

43 N tan yi heeri sotoxi di, n Marigi nga xa fa n xonyi?

44 A mato, n to i xa xeebui me, n ma diyore bara a ramaxa n teege seewe ra.

45 Seewe na i be, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima ne, a naxan masen i be.»

46 Mariyama naxa fa a masen, «N nii birin Marigi matoxoma!

47 N xaxili bara seewa Ala n Nakisima ra,

48 a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama, mixie n xili falama ne <seewatoe>,

49 barima Senbe Kanyi bara fe xungbee raba n be.

A xili seniyen.

50 A kinikinima waxati birin mixie ma, naxee gaaxuma a ya ra.

51 A xa walie bara a senbe masen.

A bara yete igboe rayensen.

52 A bara mangee ba e xa kibanyie kui,

a mixi magoroxie xa fe ite.
 53 A bara kaametoee rawasa
 se fanyi ra,
 a bannamixie rasiga e yi
 igeli ra.
 54 A bara a xa konyi Isirayila
 mali,
 a mu neemuxi kinikinide a
 ma.
 55 A kinikinima ne Ibu-
 rahima nun a xa die
 ma abadan,
 alo a a fala won benbae be
 ki naxe.»
 56 Mariyama naxa lu
 Elisabeti yire kike saxan
 jondon, a fa gbilen a xonyi.

Yaya bari ki

57 Elisabeti xa di bari
 temui to a li, a naxa di xeme
 soto.
 58 A doxo-booree nun a
 barenyie to a me a Marigi
 bara kinikini a ma ki fanyi,
 e nun Elisabeti naxa seewa.
 59 A xi solomasaxan loxo,
 mixie naxa fa diyore sun-
 nade. E nu waxi di xili safe
 a baba Sakari xun ma,
 60 konon a nga naxa a fala,
 «Ade, a xili sama ne Yaya.»
 61 E naxa woyen a be,
 «Mixi yo mu na i xa mixie
 ya ma yi xili na naxan xun
 ma.»
 62 E naxa tonxuma raba di
 baba be e xa a kolon a wama
 a xili xa sa ki naxe.
 63 Sakari to walaxe
 maxorin, a naxa a sebe, «A
 xili Yaya.» E birin naxa
 kaaba.
 64 Keren na, Sakari nenyi
 naxa keli, a woyen, a so Ala
 tantufe.
 65 E doxo-boore birin naxa
 gaaxu na fe ma. Yudaya
 geya boxi birin ma, mixie nu
 na fee nan ifalama.

66 E to a me, birin nu e
 joxo saxi yi fee xon ma, e
 nu a fala, «Yi di findima nde
 ra?» E a kolon Marigi belexe
 nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

67 Ala Xaxili Seniyenxi
 naxa goro a baba Sakari ma,
 a naxa yi masenyi ti Ala xili
 ra,
 68 «Tantui na Ala be, Isirayila
 Marigi Ala!
 A bara fa a xa mixie xunma-
 tode, a e xunsara.
 69 A bara Marakisima
 Senbema rakeli
 a xa konyi Dawuda bonsoe
 ya ma,
 70 alo a nu a masenxi ki naxe
 temui dangixi,
 a xa namijonme seniyentoe
 saabui ra.
 71 A a masen ne, a a won
 nakisima won yaxuie
 yi ra,
 a won ba won xonmae birin
 belexe.
 72 A bara kinikini won ben-
 bae ma,
 a bara ratu a xa saate
 seniyenxi ma.
 73 A laayidi nan tongo won
 benba Ibrahim be,
 74 a a won bama won yaxuie
 belexe,
 alako won xa no a batude
 bonesa kui,
 75 won xa no jerede
 seniyenyi nun tinxinyi
 kui,
 won jere a ya i won ma
 simaya loxo birin.
 76 I tan, n ma di,
 i xili falama ne Ala Xili
 Xungbe Kanyi xa
 Namijonme,

barima i sigama ne Marigi
ya ra kirae yailande a
be,

77 alako Marigi xa mixie xa
kisi kolon,

e naxan sotoma e xa yunubie
na xafari.

78 Na kisi kelima won Marigi
Ala xa kinikini xungbe
nan ma.

A naiyalanyi xema won ma
keli ariyanna,

79 alako a xa yanba mixie be
naxee na dimi kui,

naxee doxo xi faxe xa dimi
kui,

alako a xa won naxere
boresa kira xon.»

80 Na kui, di naxa mo, a
nu senbe nun xaxili soto. A
naxa sabati wula i han a a
yete masen Isirayila be loxo
naxe.

2

Isa bari ki naxe (Matiyu 1:18-25)

1 Na temui, Roma mange
xungbe Ogusutu naxa yaa-
mari fi dunija birin xa xili
sebe raba.

2 Yi xili sebe singe raba
temui naxe, Kirinyusi nan
nu findixi Siriya gomina ra.

3 Birin naxa siga a bari taa
a xili sebede.

4 Yusufu fan naxa keli
Nasareti, taa naxan na
Galile boxi ma, sigafe ra
Betleemu, mange Dawuda
baride naxan na Yudaya
boxi ma. Yusufu siga naa ne,
barima a nu kelixi Dawuda
bonsoe nun a xabile nan kui,

5 a siga a xa sa a xili
sebe, e nun Mariyama, a nu
bara naxan xa kote doxo.

Mariyama teegexi nan nu a
ra.

6 E nu na menni temui
naxe, Mariyama di soto
temui naxa a li,

7 a fa a xa di singe bari, di
xeme. A naxa a mafilin dugi
kui, a a sa xuruse degede kui,
barima yigiya fanyi mu nu
na e be.

*Maleke xa masenyi xu-
ruse demadonyie be*

8 Menni xuruse demadonyi
ndee nu na wula i, xurusee
kantade koe ra.

9 Marigi xa maleke nde
naxa mini e ma, e naxa Ma-
rigi xa noxe to yanba ra e
rabilinyi. E naxa gaaxu ki
fanyi ra.

10 Maleke naxa a masen e
be, «Wo naxa gaaxu barima
n faxi xibaaru fanyi nan
masende wo be, naxan find-
ima seewe xungbe ra jama
birin be.

11 To, wo Rakisima, Ala xa
Mixi Sugandixi, a bara bari
Dawuda xa taa kui. Wo
Marigi nan a ra.

12 Wo a kolonma yi
tonxuma nan na, wo diyore
lima a mafilinxi dugi kui,
a man saxi xuruse degede
kui.»

13 Maleke ge woyende tan
mu a ra, maleke gali naxa
fa boore fe ma. E nu Ala
matoxo fe, e nu a fala,

14 «Matoxo na Ala be
han koore ma! Boresa na
adamadie be dunija ma, a
hinnexi naxee ra!»

15 Malekee to keli e xun
ma tefe ra koore ma, xu-
ruse demadonyie naxa a
fala e bore be, «Won xee
Betleemu, won xa sa yi fe

mato naxan nabaxi naa, Marigi bara naxan masen won be.»

¹⁶ E naxa siga e xulun na, e Mariyama nun Yusufu li, e nun diyore, a saxi xuruse degede kui.

¹⁷ E to na to, e naxa fe birin tagi raba, maleke naxan masen e be na di xa fe ra.

¹⁸ Mixi naxee xuruse demadonyie xui me, e birin naxa kaaba e xa woyenyi ma.

¹⁹ Mariyama fan naxa yi fe birin nagata a boje ma, a nu a joxo sa a xon.

²⁰ Xuruse demadonyie naxa gbilen Ala matoxo ra, e nu a tantu fe birin ma e bara naxee me, e man bara naxee to. E a birin lixi ne alo a masen e be ki naxe.

²¹ Xi solomasaxan to kamali, diyore naxa sunna. A xili naxa sa Isa, maleke nu bara xili naxan masen a nga be beenun a xa teege a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yore ra

²² Marasenyenyi waxati to kamali Annabi Munsa xa seriye ki ma, Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin Darisalamu, a xa masen Marigi be,

²³ alo a sebexi ki naxe Marigi xa seriye kui, «Wo di xeme singe birin fima n tan nan ma.»

²⁴ E man siga ne e xa sa serexe ba alo a sebexi Marigi xa seriye kui ki naxe, «ganbe firin, xa na mu a ra kolokonde lanma firin.»

²⁵ Xeme nde nu na Darisalamu, naxan xili Simeyon. Diinela tinxinx

nan nu a ra, naxan nu Isirayila Rakisima mamefe. Ala Xaxili Seniyenxi nu na a xun ma.

²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi nu bara a masen a be, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi Sugandixi to.

²⁷ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a niya a xa siga horomobanxi kui. Isa barimae fan to so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa seriye rabatu a xa fe ra,

²⁸ Simeyon naxa Isa raxuxu, a a sa a kanke ma. A naxa Ala matoxo, a a masen,

²⁹ «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali n be to,

i xa konyi xa taa masara bojesa kui,

³⁰ barima n ya bara i xa kisi to,

³¹ i naxan xexxi adamadie birin ya xori.

³² Naiyalanyi nan a ra naxan Ala makenenma si gbete be,

a findi nore ra i xa Isirayila jama be.»

³³ Isa baba nun a nga to a me naxan masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba.

³⁴ Simeyon to duba e be, a naxa a fala Isa nga Mariyama be, «Ala bara janige tongo yi di xa fe ra. Isirayilakae xa fe gbegbe magoroma ne a saabui ra, ndee fan xa fe itema ne. A findima tonxuma nan na, kono mixi wuyaxi fama ne a matandide.

³⁵ Na kui, mixi gbegbe boje ma fee fama makenende. I tan fan,

sunnunyi fama i bɔɔɛ tunbade alo santidɛgɛma.»

³⁶ Namijɔnme ginɛ fori fan nu na, naxan xili Anna. A xa simaya nu bara masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan nu a ra kelife Aseri bɔnsɔɛ. A nu bara dɔxɔ xɛmɛ taa a ginɛdimɛdi ra, kɔnɔ jɛ solofere dangi xanbi, a xa mɔri naxa laaxira.

³⁷ Kabi na tɛmui, a nu bara lu kaɔɔɛ kui han a xa simaya nu bara jɛ tongo solomasaxan nun naani li. A mu nu kelima hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala batu naa, kɔɛ nun yanyi, sunyi nun sali ra.

³⁸ Na waxati kerenyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin bɛ, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to gɛ fe birin nakamalide alo Marigi xa seriye a masenxi ki naxɛ, e naxa gbilen Nasarɛti, e xɔnyi Galile bɔxi ma.

⁴⁰ Di naxa mɔ, a nu sɛnbɛ sɔtɔ, a xa lɔnni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimɛdi tɛmui

⁴¹ Jɛ yo jɛ, Isa barimae nu sigama Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Darisalamu.

⁴² Isa jɛ fu nun firin sɔtɔ jɛ naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu alo e darixi a ra ki naxɛ.

⁴³ Sali lɔxɔɛɛ birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi folɔ gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa naxa lu

Darisalamu, e tan mu a kolon.

⁴⁴ E nu bara a maɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to gɛ fɛɛɛnɛn keren jɛrɛ rabade, e nu a fenfe e barenyie nun e booree ya ma.

⁴⁵ Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende.

⁴⁶ Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔɛ ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma.

⁴⁷ Naxan birin nu na Isa xui mɛfe, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.

⁴⁸ A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a bɛ, «N ma di, i yi fe mɔoli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kɔntɔflixi nan i fenxi yi ki.»

⁴⁹ A naxa a fala e bɛ, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?»

⁵⁰ Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ a xa wɔyenyi ma.

⁵¹ Na tɛmui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasarɛti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔɔɛ ma.

⁵² Isa naxa mɔ lɔnni nun hinne ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

Annabi Yaya kawandi tife (Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

¹ Rɔma mange xungbe Tiberiyo nu na a xa mangɛya jɛ fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mange

ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti boxie mange ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mange ra.

² Anani nun Kayafa nan nu findixi serexedube kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i.

³ Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yuruden xure longori birin. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xora tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

⁴ A sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,
 <Wo kira yailan Marigi be,
 wo sankirae matinxin a yara.

⁵ Fole birin nafema ne. Geya xungbe nun a lanma, a birin igoroma ne. Kira madalinxi tinxinma ne, kira paaxi yailanma ne.

⁶ Adamadi birin fama ne Ala xa kisi tode.»

⁷ Na kui, pama to nu sigama Yaya xon ma a xa e xunxa ye xora, a naxa a fala e be, «Wo tan boximase bonsoe! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xone ma naxan na fafe?

⁸ Wo keja xa wali fanyi ramini alo wuri bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxe, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yete ma, «Ibrahimana nan na muxu benba ra,» barima feere na Ala yi a xa yi gemee mafindi Ibrahimana xa die ra.

⁹ Beera jan na wurie sankee ra a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fonma ne, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxarin, «Muxu xa munse raba fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.»

¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xora, e a maxarin, «Karamoxo, a lanma muxu xa munse raba?»

¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.»

¹⁴ Sori ndee fan naxa a maxarin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo mupa, wo naxa mixi yo tojenge. Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e mapoxun, a temunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra.

¹⁶ Yaya naxa a fala e birin be, «N tan wo xunxama ye nan xora, kononaxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.

¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui,

kɔnɔ a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

18 Yaya man nu mixie rasima a mooli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

19 Kɔnɔ Yaya to wɔyen mangɛ Herode ma, a taara xa ginɛ Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe jaaxi naxan birin naba,

20 Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔɔra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

21 Nama birin to nu bara e xunxa ye xɔɔra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi,

22 Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganɛ. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenenxi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

23 Isa to je tongo saxan jɔndon soto, a naxa a xa wali folo. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

24 Heli findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

25 Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

26 Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,

Yoseke findixi Yoda xa di nan na,

27 Yoda findixi Yohana xa di nan na,

Yohana findixi Resa xa di nan na,

Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,

Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,

Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,

28 Neri findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Adi xa di nan na,

Adi findixi Kosan xa di nan na,

Kosan findixi Elemadan xa di nan na,

Elemadan findixi Eru xa di nan na,

29 Eru findixi Yosuwe xa di nan na,

Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,

Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,

Yorimi findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

30 Lewi findixi Simeyɔn xa di
 nan na,
 Simeyɔn findixi Yuda xa di
 nan na,
 Yuda findixi Yusufu xa di
 nan na,
 Yusufu findixi Yonan xa di
 nan na,
 Yonan findixi Eliyakin xa di
 nan na,
 31 Eliyakin findixi Meleya xa
 di nan na,
 Meleya findixi Mena xa di
 nan na,
 Mena findixi Matata xa di
 nan na,
 Matata findixi Natan xa di
 nan na,
 Natan findixi Dawuda xa di
 nan na,
 32 Dawuda findixi Yisayi xa
 di nan na,
 Yisayi findixi Obedo xa di
 nan na,
 Obedo findixi Boosu xa di
 nan na,
 Boosu findixi Salimon xa di
 nan na,
 Salimon findixi Naxason xa
 di nan na,
 33 Naxason findixi Aminad-
 abo xa di nan na,
 Aminadabo findixi Adimin
 xa di nan na,
 Adimin findixi Arini xa di
 nan na,
 Arini findixi Xesiron xa di
 nan na,
 Xesiron findixi Peresi xa di
 nan na,
 Peresi findixi Yuda xa di nan
 na,
 34 Yuda findixi Yaxuba xa di
 nan na,
 Yaxuba findixi Isiyaga xa di
 nan na,
 Isiyaga findixi Iburahima xa
 di nan na,
 Iburahima findixi Tera xa di
 nan na,

Tera findixi Naxori xa di nan
 na,
 35 Naxori findixi Serugu xa
 di nan na,
 Serugu findixi Rewu xa di
 nan na,
 Rewu findixi Pelegi xa di nan
 na,
 Pelegi findixi Eberi xa di nan
 na,
 Eberi findixi Selaha xa di
 nan na,
 36 Selaha findixi Kayinan xa
 di nan na,
 Kayinan findixi Arafaxadi xa
 di nan na,
 Arafaxadi findixi Semi xa di
 nan na,
 Semi findixi Nuha xa di nan
 na,
 Nuha findixi Lemeki xa di
 nan na,
 37 Lemeki findixi Metusela
 xa di nan na,
 Metusela findixi Enoki xa di
 nan na,
 Enoki findixi Yeredi xa di
 nan na,
 Yeredi findixi Mahalaleli xa
 di nan na,
 Mahalaleli findixi Kenan xa
 di nan na,
 38 Kenan findixi Enosi xa di
 nan na,
 Enosi findixi Seti xa di nan
 na,
 Seti findixi Adama xa di nan
 na,
 Adama findixi Ala xa di nan
 na.

4

*Sentane katafe a xa Isa
 ratantan
 (Matiyu 4:1-11, Maraki
 1:12-13)*

1 Isa to keli Yuruden, Ala
 Xaxili Seniyenxi nu goroxi
 a ma, a Isa xun ti gbeng-
 berenyi ra.

² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi konti to kamali, kaame nu na a ma.

³ Ibulisa naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi geme xa findi taami ra.»

⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.»

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunija mangeya birin masen a be kerenyi ra.

⁶ A naxa a fala a be, «N yi mangeya birin fima ne i ma a nun a dariye, barima a soxi n tan nan yi. N fan noma a fide, n na wa a fife naxan yo ma.

⁷ Na kui, xa i i felen n be, i n batu, n a birin findima ne i gbe ra.»

⁸ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, <I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.»

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa horomobanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan be ra,

¹⁰ barima a sebexi, <Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra, e xa i kanta.>

¹¹ A man sebexi, <E e belexee rasoma ne i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din geme ra.»

¹² Isa naxa a yaabi, «Ki-taabui man a masenxi, <I naxa i Marigi Ala mato.»

¹³ Ibulisa to ge kate birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbete xa a li.

Isa a xa wali folofe Galile boxi ma

(Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)

¹⁴ Isa naxa gbilen Galile boxi ma. Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin.

¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matoxo.

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)

¹⁶ Isa naxa siga Nasareti, a xuruxi dennaxe. Malabu loxoe ma, a naxa so salidee kui alo a nu darixi a ra ki naxe, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie be.

¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sebexi dennaxe,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma, barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma, n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra.

A n xexxi ne
n xa xera iba mixi suxuxie
be, e xoreyama ne,
n xa xera iba donxui be, e
ya se toma ne,

n xa toromixie xoreya
naxee na noe bun ma,

¹⁹ n xa xera iba mixie be,
Ala xa hinne waxati bara a
li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi,

a δῶξο. Birin e ya banbanxi a ra salide kui.

²¹ A naxa masenyi ti fōlo e βε, «To, yi sebeli naxan xaranxi wo βε yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyī falama, e nu kaaba wōyēn fanyie ma naxee nu minima a κερε i. E naxa so e bore maxōrinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?»

²³ Isa naxa a fala e βε, «N na a kolon wo yi taali sama νε n βε, <Seriba, i yete dandan.> Wo man a falama νε n βε, <Muxu bara fe naxan birin me i naxan nabaxi Kapere namu, i man xa a mōoli raba i xōnyi be.>

²⁴ N xa nōndi fala wo βε, namijōnmε yo mu binyama a xōnyi tan.

²⁵ Wo man xa wo tūli ti nōndi ra. Kaape gine wuyaxi nu na Isirayila bōxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaame to sin bōxi ma, tune ye mu bira je saxan kike senni.

²⁶ Kōno Ala mu Annabi Eliya xεε e tan Isirayilaka gineε sese ma, fo a to a xεε kaape gineε nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidōn bōxi ma.

²⁷ Kunε kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila bōxi ma Annabi Elise xa waxati, kōno a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»

²⁸ E to yi fee mε, mixi birin naxee nu na salide kui, e bōpe naxa te Isa xili ma.

²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a

xanin yire nde e xa a radin ye gelenyi ra.

³⁰ Kōno Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

*Isa mixi gbegebe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Maraki
1:21-34)*

³¹ Isa naxa goro Kapere namu, Galile bōxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu lōxōε,

³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu wōyēnma mange senbe nan na.

³³ Na salide kui, xεmε nde nu na jinne nu naxan fōxo ra. A naxa sōnxōε rate fōlo, a gbelegebele,

³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xōn ma muxu βε? I faxi muxu sōntōde ne? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentōε nan na i ra.»

³⁵ Isa naxa wōyēn a ma a xōrōxōε ra, a a yamari, «I sabari. Gbilēn yi xεmε fōxo ra.» Jinne naxa xεmε rabira bōxi jama tagi, a fa gbilen a fōxo ra. Xεmε mu maxōno hali keren.

³⁶ Birin dε naxa ixara, e nu fa e bore maxōrin, «Masenyi mōoli mundun yi ki? A jinnee yamarima nōε nun senbe ra, nee gbilen mixi fōxo ra!»

³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen ye na bōxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simōn xōnyi. Simōn bitanyi mu nu yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali.

³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa woyen na fure ma, fure naxa a bejin. A naxa keli keren na, a kuri so e be.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mooli birin na Isa xon ma. A naxa a belexe sa e ma keren keren, a fa e rayalan.

⁴¹ A naxa jinnēe fan kerimixi wuyaxi foxo ra. Jinnēe nu furemae bejinma, e nu gbelegebele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kono Isa naxa e yamari, a e raton woyenfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe ne e xa kankan a ma, a naxa fa keli e xun.

⁴³ Kono a naxa a masen e be, «Fo n xa taa gbeteē fan kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xexxi na nan ma.»

⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudaya boxi ma.

5

Isa foxirabire singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

¹ Isa nu na Genesareti baa de ra. Nama fan nu e bore xetenma alako e xa a xui me Ala xa masenyi kawandide.

² Isa naxa kunkui firin to baa de ra. Yexesuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa yelee raxafe.

³ Isa naxa baki Simon xa kunkui kui, a a maxorin a xa kunkui ndedi mamini xare de ra. Na xanbi, Isa naxa

doxo kunkui kui, a so jama kawandife.

⁴ Isa to ge masenyi tide, a naxa a fala Simon be, «Won xee dula ma. Wo yelee sa naa, wo xa sa yexe suxu.»

⁵ Simon naxa a yaabi, «Karamoxo, muxu koe birin nan nadangixi yakotomoe nan na, muxu mu sese suxu. Kono i tan nan to a falaxi, n man sa yelee sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yexe gbegebe suxu yelee kui, yelee naxa boo folo.

⁷ E naxa e belexe magira booree be naxee nu na kunkui booree kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yexe ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simon Piyeri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya n na, barima yunubitoe nan n na!»

⁹ A na fala ne barima a tan nun a boore birin nu bara ge kaabade na yexe suxufe ra,

¹⁰ Simon walibooree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simon be, «I naxa gaaxu. I darixi yexe nan suxu ra, kono keli yi waxati ma, i fama mixie nan sotode n be.»

¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa foxo ra.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xeme nde li naa, kune dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen

bɔxi ma, a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i noma n naseniyende.»

¹³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa a bepin keren na.

¹⁴ Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i dentegɛ serexedube be, i serexe ba i xa seniyenyi xa fe ra, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seederɔxɔya nan na e be.»

¹⁵ Kɔnɔ Isa xa fe xibaaru nan naxa yensen ye dangi a singe ra. Nama gbegbe nu e malanma e xa a xui rame, a man xa e rayalan e xa furee ma.

¹⁶ Kɔnɔ Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

Isa Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)

¹⁷ Lɔxɔ nde, Isa nu kawandi tife. Farisenie nun seriye karamɔxɔe nu bara fa dɔxɔ, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudaya taa birin. Marigi xa senbe nu na Isa ma furemae rayalanfe ra.

¹⁸ Na temui, mixi ndee naxa fa namate nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe ne e xa fa a sa Isa bun,

¹⁹ kɔnɔ jama xa fe naxa a niya e mu nɔ sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namate ragoro menni ra, a saxi a xa sade fari, a goro jama tagi Isa ya i.

²⁰ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N boore, i xa yunubie bara xafari i be.»

²¹ Farisenie nun seriye karamɔxɔe naxa so e maɔxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasɔtoma yi ki? Nde noma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

²² Isa to e xa maɔxunyi kolon, a naxa e maxɔrin, «Munfe ra yi maɔxunyi mɔoli na wo bɔɔe ma?»

²³ Wɔyenyi mundun soɔneya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i jere?»

²⁴ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunija ma.» A naxa fa a fala namate be, «N naxe i be, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xɔnyi.»

²⁵ Namate naxa keli mixie ya xɔri keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xɔnyi Ala matɔxɔ ra.

²⁶ Nama birin de naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matɔxɔ. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e bɔɔe ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

Lewi birafe Isa fɔxɔ ra

(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a dɔxɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n fɔxɔ ra.»

²⁸ Lewi naxa keli, a fe birin nabolo, a bira a fɔxɔ ra.

²⁹ Na temui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xɔnyi

Isa be. E birin nu na e degefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbetee fan nu na naa.

³⁰ Farisenie nun seriye karamoxoe naxa Isa foxirabiree maxorin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitoe wo degema yire keren?»

³¹ Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma.

³² N mu faxi tinxintoe xa xilide. N faxi yunubitoe nan xilide, e xa tuubi.»

Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)

³³ Mixi ndee naxa fa a fala Isa be, «Annabi Yaya nun Farisenie foxirabiree sunyi nun salie rabama han, kono i gbee tan e degema tun.»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo noma a falade ginefenyi booree be e xa sunyi suxu a na e fe ma temui naxe?»

³⁵ Waxati fama, ginefenyi bama e yi ra temui naxe. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.»

³⁶ Isa man naxa taali nde sa e be, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi neene ra a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba, dugi neene kanama ne, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma.

³⁷ Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra weni neene na funtu, na lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana.

³⁸ A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.

³⁹ Mixi yo man mu wama weni neene xon xa a bara weni fori min, barima a a falama ne, «Weni fori nan fan.»»

6

Malabu loxoe xa seriye,

*nun xeme nde belexe ray-
alanfe*

(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6)

¹ Malabu loxo nde, Isa nun a foxirabiree nu perefe sankira ra xee tagi. Isa foxirabiree naxa mengi tonsoe ndee ba, e e tuxutuxu e belexe, e a xorie don.

² Fariseni ndee naxa woyen, «Munfe ra wo na malabu loxoe seriye matandife?»

³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra?»

⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedubee.»

⁵ Isa man naxa a fala e be, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu loxoe xun ma.»

⁶ Malabu loxoe gbete ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xeme nde li naa, naxan yire fan belexe tuuxi a ma.

⁷ Farisenie nun seriye karamoxoe nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu loxoe ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma.

⁸ Kono Isa to nu e xa mapoxunyi kolon, a naxa a

fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be nama tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa wo maxorin. A daxa fe fanyi nan xa raba malabu loxo ma, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sontofe?»

¹⁰ A to ge a ya rapere de mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xeme be, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan.

¹¹ Kono Farisenie tan naxa xono ki fanyi. E naxa so woyenfe e bore be, e xa lan fe ma, e noma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xera fu nun firinyi sugandife

(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a koe birin nadangi a Ala maxandima.

¹³ Kuye to iba a naxa a foxirabiree xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xerae. E tan nan ya:

¹⁴ Simon, Isa naxan xili sa Piyeri, Piyeri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome,

¹⁵ Matiyyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simon naxan xili nu falama Seloti,

¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie belexe.

Isa nama kawandife

(Matiyu 5-7)

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kene nde ma. A foxirabiree

gali nu na naa, a nun nama gbegebe naxee nu kelixi Yudaaya nun Darisalamu, a nun baa de ra, Tire nun Sidon nabilinyi.

¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramede, a man xa e rayalan e xa furee ma. Ninne nu naxee tooroma, a nu e rayalanma.

¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima senbe nu minife a i, a nu e birin nayalan.

Seewe nun Gbaloe
(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Na temui Isa naxa a ya ti a foxirabiree ra, a a masen e be,

«Seewe na wo be, wo tan setaree,
barima wo jan na Ala xa mangeya niini bun ma.

²¹ Seewe na wo be, wo tan naxee kaamexi yakosi,
barima wo fama ne wasade.
Seewe na wo be, wo tan naxee wama yakosi,
barima wo fama ne yeledede.

²² Seewe na wo be, mixie na wo xon temui naxe,
e na wo keru, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fe ra.

²³ Wo xa seewa na loxo, wo tungan jalexinyi ra,
barima wo baraayi gboma ne ariyanna.

E benbae nu namijonmee fan tooroma na ki ne.»

²⁴ «Kono gbaloe na wo be, wo tan bannae,
barima wo jan bara wo xa fe fanyi soto.

25 Gbaloe na wo be, wo tan naxee wasaxi yakosi, barima kaame fama ne wo suxude.

Gbaloe na wo be, wo tan naxee yelema yakosi, barima sunnunyi nun wa fama ne wo suxude.

26 Gbaloe na wo be, mixi birin na wo xili fanyi fala temui naxe,

barima e benbae nu wule falee fan xun-mafalama na ki ne

naxee nu e yete findixi namijonmee ra.»

Yaxuie xanufe
(Matiyu 5:38-48)

27 «N xa a fala wo be, wo tan naxee na wo tuli matife n na,

wo xa wo yaxuie xanu, wo fe fanyi nan naba wo xonmae be,

28 wo Ala maxandi wo dankamae be, wo Ala maxandi wo tcoromae be.

29 Xa mixi i xere garin, i xa boore seeti fan ti a be. Xa mixi i xa donma tongo, i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.

30 Naxan yo na i makula, i xa a ki.

Naxan na see ba i yi, i naxa a maxorin a xa a rag-bilen.

31 Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be.»

32 «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi.

33 Xa wo sa fe fanyi rabama mixie be, naxee fe fanyi rabama wo fan be, wo baraayi mundun sotoma na kui? Na tan, hali yunubitoe a rabama.

34 Xa wo sa doni tima mixi nan be, wo laxi naxan na a wo xa doni fima, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e doni tima e boore be, alako e man xa doni birin soto.

35 Kono wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma ne, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama finsiriwalie nun mixi kobie be.

36 Wo fan xa kinikini mixi ma, alo wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxe.»

Wuri fupi nun xebenyi
(Matiyu 7:1-5)

37 «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiiti xoroxoe ra, alako wo fan naxa makiiti kiiti xoroxoe ra. Wo dije mixi ma, alako Ala xa dije wo fan ma.

38 Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxe, a luma ne alo maale na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale madeten, a xeye xeye, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima boore be, na nan nawalima wo fan be.»

39 Isa man naxa yi taali woyenyi fala e be, «Donxui

nɔma xuli suxude dɔnxui be yire? A di, e firin birin mu birama xe yili kui?

⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamɔɔ ra, kɔnɔ taalibi naxan birin nu ge a matinkande, a luma ne alo a karamɔɔ.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fuji toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?

⁴² I nɔma a falade i ngaxakerenyi be di, <A lu n xa na wuri fuji ba i yete ya ma,> a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i nɔma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fuji ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima.

⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xɔre mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kɔn na.

⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɔɛ kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bɔɔɛ kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi bɔɔɛ kui, na nan dɔnxɔe minima a de i.»

Banxiti firinyie xa taali
(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima <N Marigi, n Marigi,> kɔnɔ wo mu n xui rabatuma?

⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi rame, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa a masen wo be na kanyi maniyaxi mixi naxan na.

⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan bɔxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Lɔxɔ nde, xure naxa banbaran ye han a din banxi ma, kɔnɔ a mu nɔ sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra.

⁴⁹ Kɔnɔ mixi yo naxan n ma masenyi rame, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xeme nan na naxan banxi ti bɔxi fari ma, bili mu a be. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a jaaxi ra.»

7

Sɔɔri xunmati xa danxaniya

(Matiyu 8:5-13)

¹ Isa to ge a xa masenyi birin tide nama be, a naxa so Kaperenam.

² Sɔɔri mixi keme xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xeme nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi.

³ Sɔɔri xunmati to Isa xa fe me, a naxa Yuwifi kuntigi ndee xee Isa xɔn, a xa fa a xa konyi rayalan.

⁴ Yuwifi kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan ne i xa yi fe raba a be,

⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu be.»

⁶ Isa naxa bira e fɔxɔ ra. A to makɔre banxi ra, na sɔɔri mixi keme xunmati naxa a boore ndee xee e xa a fala a be, «Marigi, i naxa i yete tɔɔɔ, barima na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui.

⁷ Na nan a niya, n jan mu tin n yete xa fa i xɔn. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan.

⁸ N a kolon barima n fan na mangɛ ndee xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde be, <Siga,> a sigama ne. N na a fala, <Fa,> a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, <Yi fe raba,> a a rabama ne.»

⁹ Isa to a xa wɔyenyi me, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi jama ma naxan nu biraxi a fɔxɔ ra, a a masen e be, «N xa a fala wo be, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi hali Isirayila bɔxi ma.»

¹⁰ Xɛerae to gbilen sɔɔri xunmati xɔnyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

*Isa kaape gine xa di rake-
life faxe ma*

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dennaxe xili Nayin, a fɔxirabiree nun jama gbege nu na a fɔxɔ ra.

¹² A to makɔre taa sode de ra, Isa naxa a to mixie minife xeme nde fure ra. Kaape gine nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa jama gbege fan nu jerefe kaape gine fe ma.

¹³ Marigi to kaape gine to, a naxa kinikini a ma, a a fala a be, «I naxa wa.»

¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a belexe sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan segetala, n naxe i be, keli!»

¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so wɔyenge. Isa naxa a ragbilen a nga ma.

¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matɔxɔ, e nu a fala, «Ala namijonme xungbe nan nakelixa won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!»

¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya bɔxi birin ma a nun naa rabilinyi.

*Annabi Yaya xa maxorinyi
(Matiyu 11:1-30)*

¹⁸ Yaya fɔxirabiree naxa yi fe birin fala Yaya be.

¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xee Isa maxorinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxorin, «Yaya Xunxa nan muxu xeexi i maxorinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²¹ Na temui yati, Isa nu furemae, jinne kanyie, nun donxui gbege rayalanfe.

²² Na kui, a naxa Yaya xa xerae yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentegɛ Yaya be. Donxui se toma, namatee jere ma,

kune kanyie yalanma, tulixorie woyenyi mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

²³ Σεεωε na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xerae to siga, Isa naxa jama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama?»

²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa duniye igiri bannaya kui, nee toma mange banxie nan kui.

²⁶ Wo fa siga munse matode? Namijonme? Iyo, n xa a fala wo be, a jan dangi namijonme ra.

²⁷ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.»

²⁸ N xa a fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kono n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui me, e la ne Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xora.

³⁰ Kono Farisenie nun seriye karamoxoe tan tondi ne Ala waxonfe ra e be barima e tondi ne Yaya xa e xunxa ye xora.»

³¹ «N noma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra?»

³² E maniyaxi dimedie nan na naxee doxoxi taa kui, e nu a fala e booree be,

«Muxu bara xule fe wo be, kono wo mu fare boronxi. Muxu bara jon beeti ba, kono wo mu wa.»

³³ «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu weni min. Wo bara a fala, «Ninne na a foxo ra.»

³⁴ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi jaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitoe nan a ra!»

³⁵ Kono xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Gine yunubitoe nde xa yunubie xafarife

³⁶ Fariseni nde naxa Isa xili e xa e dege a xonyi. Isa naxa so naa, a a magoro.

³⁷ Gine yunubitoe nde nu na taa kui, a naxa a me a Isa a degefe na Fariseni xonyi. Na kui, a naxa labunde ture suxu a yi ra, na saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra.

³⁸ A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa folo, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunxexe ra, a e sunbu, a fa labunde maso e ma.

³⁹ Fariseni naxan Isa xili a degede a xonyi, a to na fe to, a naxa a fala a yete ma, «Xa yi xeme findixi namijonme nan na nu, a yi gine xa fe kolonma ne nu, a a kolonma ne nu a yunubitoe nan dinfe a ra yi ki.»

⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «Simon, n xa fe nde masen i be.» Na naxa a yaabi, «Karamoxo, a masen n be.»

41 Isa naxa yi taali sa a be, «Kobiri kanyi nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbeti kobiri kole keme suuli nan na, a firin nde, gbeti kobiri kole tongo suuli.

42 Fere to mu nu na e sese yi ra, kobiri kanyi naxa dije e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi tagi, kobiri kanyi rafa nma nde ma dangi boore ra?»

43 Simon naxa a yaabi, «N laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore be.» Isa naxa a fala a be, «I nondi.»

44 Na temui a naxa a ya rafindi gine ma, a fa a masen Simon be, «I yi gine to? N so ne i xonyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, konɔ a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsexe ra.

45 I tan mu n sunbu, konɔ a tan, kabi n soxi i xonyi, a mu baxi n sanyie masunbufe.

46 I tan mu ture maso n xunyi ma, konɔ a tan labunde ture nan masoxi n sanyie ma.

47 Na na a ra, n xa a fala i be, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a be, barima a xa xanunteya fan gbo. Konɔ naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

48 Isa naxa fa a masen gine be, «I xa yunubie bara xafari.»

49 Naxee nu magoroxi e degede, nee fan naxa so a falafe e yete ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?»

50 Isa man naxa a masen gine be, «I xa danxaniya

bara i rakisi. Siga boresa kui.»

8

Ginee naxee Isa malife

1 Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra. A foxirabire fu nun firinyie nu na a foxo ra,

2 a nun gine nde naxee nu bara rayalan jinnee nun fure gbete ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan be Magidalaka, Isa jinne solofere keru naxan foxo ra,

3 a nun Yohanna, naxan nu dxoxi Herode xa walikee xunyi Kusa xon, a nun Susanna, a nun mixi gbete wuyaxi. E nu Isa nun a foxirabiree malima e yete harige ra.

Xe rawali xa taali

(*Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20*)

4 Nama gbege to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali woyenyi masen e be,

5 «Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande. A to nu sansi xori garansanma, a xori ndee naxa bira sankira xon, mixie naxa nee maboron, xonie man fa e don gbiki.

6 Sansi xori nde fan naxa bira geme yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a be.

7 Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi.

Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixetɛn, e e kana.

⁸ Sansi xɔri nde fan naxa bira bende fanyi ma. Na xɔri keren keren birin sansie to te, e naxa e tɔnsɔɛ ramini, xɔri kemɛ kemɛ.» Isa to gɛ na wɔyenyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

⁹ Isa foxirabirɛɛ to a maxɔrin a xa na taali ya iba e bɛ,

¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛɛ tan a mɛma taali wɔyenyie nan na, alako

«E xa fe to, kɔnɔ e naxa a igbɛ.

E xa fe mɛ, kɔnɔ e naxa a fahaamu.»»

¹¹ «Na taali wɔyenyi ya ibama yi ki nɛ. Sansi xɔri misaalixi Ala xa masenyi nan na.

¹² Sansi xɔri naxee bira kira xɔn, nee misaalixi mixie nan na naxee bara Ala xa masenyi mɛ, kɔnɔ Ibulisa nan fama fa, a a ba e bɔɔɛ ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi.

¹³ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu sɛɛwɛ ra. Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma.

¹⁴ Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, kɔnɔ kɔntɔfli, bannaya, nun yetɛ

rafan fee nan a niyama e mu gɛ e bogi ramini Ala bɛ.

¹⁵ Sansi xɔri naxee bira bende fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a ragata e bɔɔɛ fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala bɛ tunnabexiya kui.»

Lanpui xa taali

(Maraki 4:21-25)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma, a man fa fɛɔɛ felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔɛ nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to.

¹⁷ Fe nɔxunxi birin fama kolonde. Gundo birin makɛnɛnma nɛ.

¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan di mapɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyaɛ

(Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xɛmɛmaɛ naxa siga a yire, kɔnɔ e mu nu nɔma makɔrɛde a ra jama xa fe ra.

²⁰ Mixi nde naxa a fala Isa bɛ, «I nga nun i xunyaɛ na tande, e wama i tofe.»

²¹ Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee Ala xa masenyi ramɛma, e a rabatu, nee nan findixi n nga nun n xunyaɛ ra.»

Isa foye raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41)

²² Λοχο nde, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Won xee baa naakiri ma.» E birin naxa baki kunkui kui, e siga.

²³ Na jere kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa rafe folo ye ra. Gbaloe nu bara makore e ra.

²⁴ Na kui, a foxirabiree naxa fa Isa raxunu e a fala a be, «Karamoxo, karamoxo, won faxafe ne yi ki!» Isa to xunu, a naxa woyen foye nun moronyie ma, a e yaamari. Foye nun moronyie naxa a iti, baa naxa raxara.

²⁵ Isa naxa fa a foxirabiree maxorin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnee kerife Gadara xeme nde foxo ra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a foxirabiree to so Gadara boxi ma, dennaxe na Galile naakiri ma,

²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnee kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, konon kabi temui xonkuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra.

²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegebele, a sa bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xon ma n be? N bara i mayandi, i naxa n jaxankata.»

²⁹ A na fala ne, barima Isa nu bara jinne yamari a xa gbilen na xeme foxo ra.

Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yolonxonnyi sa a sanyie nun a belexee ma, alako a naxa a maxonon, konon jinne nu luma yolonxonnyie bolon na, a fa a rakonkon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxorin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali.» A na fala ne barima jinne gbegebe nan nu a foxo ra.

³¹ Ninnnee naxa Isa mayandi alako a naxa e rasanba yahannama.

³² Xose gali nu na e demadonfe geya nde ma. Ninnnee naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xosee. Isa to tin,

³³ jinnnee naxa gbilen na xeme foxo ra, e sa so xosee. Xosee naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xose demadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae be,

³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xeme fan li naa, jinnnee nu bara kerinaxan foxo ra, a doxoxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu.

³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnnee kerinaxan xeme foxo ra ki naxe, e naxa a tagi raba birin be.

³⁷ Na temui, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xonyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gbilen.

³⁸ Ninnnee kerixi xeme naxan foxo ra, a naxa Isa

mayandi a e birin xa lu a ra. Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a masen a be,

³⁹ «Gbilen i xɔnyi. Ala fe naxan birin nabaxi i be, sa na dentegɛ sa.» Xeme naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a be, a naxa sa na tagi raba birin be.

Di gine nde rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe (Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gbilen naakiri ma, pama birin nu a mamefe. E naxa a ralan.

⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa be, a a mayandi a xa siga a xɔnyi,

⁴² barima a xa di gine kerenyi nu fa na faxafe ne. A je konti nu bara je fu nun firin pɔndɔn li.

Isa to nu sigafe Yayiru xɔnyi, pama gbegbe nu na a xetenfe.

⁴³ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma, mixi yo mu nɔ a dandande.

⁴⁴ Na gine naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan.

⁴⁵ Isa naxa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamɔxɔ, pama i rabilinxi, birin nan i xetenfe!»

⁴⁶ Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon senbe nde bara mini n fate.»

⁴⁷ Gine to a kolon a a mu nu nɔma a nɔxunde, a naxa fa a serenma, a suyidi Isa be. A a belexe dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikɔrexi ra ki naxe, a naxa na birin tagi raba pama ya xori.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «N ma di gine, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bɔjesa kui.»

⁴⁹ Isa to nu wɔyɛnfe, mixi nde naxa fa kelife salide yarerati xɔnyi, a a fala a tan Yayiru be, «I xa di gine bara faxa. I naxa karamɔxɔ tɔɔɔ sɔnɔn.»

⁵⁰ Isa to a me, a naxa a masen Yayiru be, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima ne.»

⁵¹ Isa to Yayiru xɔnyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyeri, Yaya, Yaki, di gine baba nun a nga.

⁵² Isa to a to birin nu wafe di gine xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e be, «Wo naxa wa. Yi di gine mu faxaxi xe, a na xife ne.»

⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a temedi bara faxa.

⁵⁴ Kɔnɔ Isa naxa temedi belexe suxu, a a fala a be a xui itexi ra, «N ma di, keli!»

⁵⁵ A nii naxa gbilen a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e be e xa donse fi a ma.

⁵⁶ Temedi barimae de nu ixaraxi, kɔnɔ Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo be.

9

Isa a foxirabire fu nun

firinyie xεεfe

(*Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12*)

¹ Isa to a foxirabire fu nun firinyie malan, a naxa senbe nun nœ fi e ma alako e xa nɔ jinnœe keride mixie foxɔ ra, e man xa nɔ furema mooli birin nayalande.

² A naxa e xεε mixie kawandide Ala xa mangeya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan.

³ A naxa a masen e be, «Wo ne biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alo xuli, gbɔnfœ, taami, kɔbiri, xa na nu a ra donma firin nde.

⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni ne han wo sa sigama taa gbete temui naxε.

⁵ Xa na taakae mu wo rasenε, wo xa keli naa. Wo xa menni bende rakonkon wo sanyie ra, a xa findi seederɔxɔya ra e be, wo bara e rabolo.»

⁶ Na kui, Isa foxirabiree naxa siga, e sa taae birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

Mangε Herode ifuxi Isa xa fe ra

(*Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29*)

⁷ Galile mangε Herode to fe birin mε naxee nu rabafe a xa bɔxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma,

⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gbilenxi, ndee a fala a namipɔnmε gbete naxan nu na dunije temui dangixi, na nan man kelixi.

⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a de i. Kɔnɔ nde fa yi tan na, n naxan xa fe mema yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

Isa donse fife mixi wulu suuli ma

(*Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44*)

¹⁰ Xεεrae to gbilen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin dentεge sa Isa be. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keren.

¹¹ Kɔnɔ pama to a kolon, e naxa bira Isa foxɔ ra. A fan naxa e ralan, a wɔyen e be Ala xa mangeya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so folɔ, Isa foxirabire fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a be, «Nama rayensen alako e xa sa so taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula ne yi ki.»

¹³ Isa naxa a fala e be, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A foxirabiree naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yeXe firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi pama birin be?»

¹⁴ Mixie naxee nu na naa, xemεe kɔnti naxa siga han wulu suuli jɔndɔn.

Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo a fala mixie be e xa dɔxɔ e tongo suuli suuli ma.»

¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadɔxɔ.

¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yeXe firin tongo, a a

ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a fɔxirabirɛe yi ra, alako e xa e itaxun jama ma.

¹⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dɔnxɔe xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

nun Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

¹⁸ Lɔxɔ nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A fɔxirabirɛe fan nu na naa. A naxa e maxɔrin, a naxɛ, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namijɔnme gbete naxan faxa waxati dangixi, na nan man kelixi.»

²⁰ Isa man naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo tan naxɛ di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo be.

²² A man naxa a masen e be, «Fo Adama xa Di xa tɔɔre gbegebe sɔtɔ. Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdube kuntigie, nun seriye karamɔxɔe mu fama lade a ra, e a faxama nɛ, kɔnɔ a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.»

²³ Isa naxa a masen birin be, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa tondi a yete ma, a xa tin tɔɔre nun faxe ra lɔxɔe birin, a bira n fɔxɔ ra.

²⁴ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yete ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ.

²⁵ Dunija birin sɔtɔe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyenyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nɔɔre kui temui naxɛ nun a Baba Ala nun a xa maleke seniye nɛ xa nɔɔre, n fan yaagima nɛ na kanyi xa fe ra.

²⁷ N xa nɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to.»

Isa nɔɔɔfe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solomasaxan jɔndɔn, Isa naxa Piyeri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide.

²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixe alo naiyalanyi.

³⁰ Na temui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wɔyen.

³¹ E mini nɔɔre xungbe nan kui, e nu wɔyɛnfe Isa be a xa faxe xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.

³² Xi xɔli nu bara nɔ Piyeri nun a booree ra, kɔnɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔɔre to, a nun na xeme firin naxee nu na a fe ma.

³³ Na xeme firinyie to nu kelife Isa xun, Piyeri naxa a fala a be, «Marigi, fe fanyina a ra muxu to na be yi

ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyeri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe.

³⁴ A to nu na woyenfe, nuxui naxa goro e ma. Piyeri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma.

³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.»

³⁶ Na xui to ge woyende, e naxa Isa to a keren. A foxirabiree fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo be na waxati.

Isa jinne kerife dimedi nde foxo ra

(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a foxirabiree naxa goro geya fari, nama gbege naxa fa a ralande.

³⁸ Na temui, xeme nde naxa a xui ite nama tagi Isa mayandife ra, «Karamoxo, yandi, fa n ma di xeme mato, barima yi di kerenyi nan na n be!

³⁹ A mato, jinne nan na a foxo ra. A na keli a ra, a sonxoma ne, a a raketun a ra, n ma di dexunfe nu fa mini. A mu a bepinma mafuren, fo a ge a rahalakide.

⁴⁰ N bara i foxirabiree mayandi e xa yi jinne keru a foxo ra, kono e mu noxi.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bonsae danxaniyatare, wo kobi. N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo

bun ma han mun loxae? Wo fa na di ra n xon.»

⁴² A jan mu nu Isa yire li sinden, jinne naxa di rabira boxi ma, a a raketun a ra. Kono Isa to jinne yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma.

⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa senbe ma.

Isa a xa faxe xa fe masenfe a sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali foxi birin ma, a naxa a fala a foxirabiree be,

⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan name a fanyi ra: Adama xa Di sama ne mixie belexe.»

⁴⁵ Kono e mu na woyenyi fahaamu, barima a nu bara noxon e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa foxirabiree naxa so woyenyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

⁴⁷ Kono Isa to nu e boje ma fe kolon, a naxa dimedi nde tongo, a a ti a fe ma.

⁴⁸ A naxa a masen e be, «Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo naxan n tan nasene, na kanyi bara n xema fan nasene. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

Findife Isa foxirabire ra

(Maraki 9:38-41)

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamoxo, muxu bara

xeme nde to a jinne kerima mixi foxo ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won foxo ra.»

⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a raton, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na be.»

Samari taa nde tondife Isa rasenede

⁵¹ Waxati to nu bara makore Isa xa te koore, a naxa nate tongo a xa Darisalamu kira suxu.

⁵² A naxa mixi ndee xee a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiya nde fen a be.

⁵³ Kono naakae mu tin a rasenede barima a nu sigafe Darisalamu ne.

⁵⁴ A foxirabiree Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu xa yaamari fi te xa goro keli koore, a xa e raton?»

⁵⁵ Kono Isa naxa a ya rafindi e ma, a woyen xoroxoe fala e be.

⁵⁶ Na temui, e naxa siga taa gbete.

Birafe Isa foxo ra
(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ E to nu kira xon ma, xeme nde naxa fa a fala Isa be, «I siga dede, n na i foxo ra.»

⁵⁸ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima yili kui. Xoni xima a tee kui. Kono dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbete nde be, «Bira n foxo ra.» Kono a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa

siga, n xa sa n baba ragata sinden.»

⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangeya niini ra.»

⁶¹ Mixi gbete fan naxa a fala a be, «Marigi, n birama ne i foxo ra, kono a lu n xa siga n xonyi, n xa sa n jungu n ma mixie ma.»

⁶² Kono Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa mangeya niini be.»

10

Isa a foxirabiree tongo solofere a nun firin xeefe

¹ Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbete sugandi, mixi tongo solofere a nun firin. A naxa e xee firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yete nu fafe sigade dennaxe.

² A naxa a masen e be, «Xe xaba wali belebele nan na, kono walikoe tan xurun. Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikoe rasanba a xa xe xabade.

³ Wo siga. N na wo xeefe ne alo yexeyore naxee soma wula baree tagi.

⁴ Wo naxa kobiri, gbontoe, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xeebu ra kira xon ma.»

⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbete fala wo xa a masen sinden, <Ala xa bopesa fi yi foxoe ma.>

6 Xa boɓesa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma ne a be, kɔnɔ xa na mixi mooli mu na, Ala wo xa duba ragbilenma wo tan nan ma.

7 Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walike xa a sare soto. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiya banxi gbete.»

8 «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasene, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don.

9 Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae be, «Ala xa mangeya niini bara makore wo ra.»

10 Kɔnɔ wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasene, wo xa siga taa tagi ne, wo a masen mixie be,

11 «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu sanyie ra, muxu bara a rakonkon a xa findi seederɔxɔya ra naxan baxi wo xili ma. Kɔnɔ wo xa a kolon ne, a Ala xa mangeya niini bara makore.»

12 N xa a fala wo be, kiiti sa loxɔe, kiiti fanma Sodoma be dangife na taa ra.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe

(Matiyu 11:21-24)

13 «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e doxo sunnun donma ragoroxi e ma, e te

xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

14 Kiiti sa loxɔe xɔrɔxɔma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidonkae ra.

15 I tan Kaperenamu go, i joxo a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahan-nama.»

16 Isa man naxa a fala a foxirabire be, «Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xema nan na.»

Isa foxirabire tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

17 Isa foxirabire tongo solofere a nun firin naxa gbilen seewe kui, e a fala a be, «Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali jinnee, e muxu xui rabatuma.»

18 Isa naxa a masen e be, «N bara Sentane to bira ra keli koore ma alo seya-makonyi.

19 A mato, n bara noe fi wo ma wo xa jere boximase nun tali ma, n noe fi wo ma yaxui Sentane xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma.

20 Kɔnɔ wo naxa seewa xe jinnee to wo xui rabatuma. Wo xa seewa ne barima wo xili sebexi ariyanna.»

Isa seewafe Ala sagoe ra (Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

21 Na waxati, Isa naxa seewa Ala Xaxili Seniyenxi

saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxili-mae ma, i e masen dimedie be. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenēn fe nan ya.»

22 «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan be.»

23 A naxa a ya rafindi fɔxirabirēe ma, a a fala e be e xati ma, «Sēewe na mixi be, naxan fee toma wo ya naxan toxi!

24 N xa a fala wo be, namijɔnmē nun mangē wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kɔnɔ e mu a to. E bara wa e xa fee mē wo na naxee mēfe, kɔnɔ e mu a mē.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali

(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

25 Lɔxɔ nde, seriye lɔnnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a be, «Karamɔxɔ, a lanma n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔtɔ?»

26 Isa fan naxa a maxɔrin, «Munse sebexi Munsa xa seriye kui? I a fahaamuxi di?»

27 Seriye lɔnnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bɔje birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili

birin na. I man xa i ngax-akerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.»

28 Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima ne.»

29 Kɔnɔ seriye lɔnnila to nu wama a tan xa kolon tinxintɔe ra, a man naxa Isa maxɔrin, «Kɔnɔ nde findixi n ngaxakerenyi ra?»

30 Isa naxa wɔyenyi tongo, a a yaabi, «Xeme nde nu na kira xɔn kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Mujetie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bɔnbɔ, e a lu alo faxamixi.

31 A naxa a li, serexedube nde nan nu fafe na kira xɔn ma. A to na xeme to saxi kira ra, a naxa dangi kira seeti boore ra.

32 Na mɔoli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira xɔn ma. A to na li, a xeme to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira seeti boore ra.»

33 «Kɔnɔ Samarika nde fan naxa fa a xa biyaasi kui, a na xeme li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi.

34 A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiya banxi nde kui, a mēeni a ma.

35 Na kuye iba, a naxa gbeti kɔbiri kole firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala a be, «Mēeni yi xeme ma. Xa i kɔbiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man ne dangima be n na kɔbiri ragbilenma i ma.»

36 Isa naxa fa seriye lɔnnila maxɔrin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi

ngaxakerenyi ra na xeme be mupetie dutun naxan ma?»

³⁷ Seriyε lonnila naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a be, «I fan xa na mooli nan naba.»

Marata nun Mariyama xonyi

³⁸ Isa nun a foxirabirεε to so taa nde kui, ginε nde naxa e yigiya naxan xili Marata.

³⁹ A xunya ginεma fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa doxo Marigi seeti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra,

⁴⁰ konο Marata tan ya koto nu moxi a xa xoneε bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa be, «Marigi, i mu n xunya toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma. Woyen a be, a xa fa n mali.»

⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kontofilixi, i man ya koto moxi fe gbegbe ma,

⁴² konο i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyu sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

¹ Loxo nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to ge, a foxirabirεε nde naxa a fala a be, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alo Yaya a foxirabirεε tinkanxi ki naxe.»

² Isa naxa a masen e be, «Wo ne Ala maxandima, wo xa a fala,

«Baba Ala, dunija birin xa i xili seniyeenxi kolon.

I xa mangeya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma loxoε birin,

muxu hayi na naxan ma.

⁴ Dipe muxu xa yunubie ma, barima muxu fan dipema mixie haake ma, naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira xon.»

⁵ Isa man naxa a masen e be, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore nde xon koε tagi, a a fala a be, «N boore, taami saxan doni n be,

⁶ barima xoneε nde nan faxi n be keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.»

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n toofofe! Naade balanxi, n tan nun n ma die birin saxi. N mu noma kelide fa n xa taami so i yi!»

⁸ N xa a fala wo be, banxi kanyi mu kelima a xa a boore mali e xa doxo booreya ma. Konο a boore xa lixirinyi tan, na nan a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo be, wo maxandi ti, wo a sotoma ne.

Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade konkon, a rabima ne wo be.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sotoma ne.

Mixi naxan se fenma, a a toma ne.

Mixi naxan naade konkonma, a rabima ne a be.»

11 «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yeXe maxorinma a ma, a sa boximase so a yi ra?»

12 Xa a sa toXeLe nan maxorin wo ma, wo noMa tali sode a yi ra?»

13 Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili Seniyenxi fima ne a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Seniyenxi matandife

(Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

14 Isa naxa pinne nde kerixeme foxo ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa to na pinne kerixi, boboe naxa woyen, jama naxa kaaba.

15 Kono mixi ndee nu na e ya ma, nee a fala, «A pinnee kerima pinne mangle Belesebulu nan saabui ra.»

16 Mixi gbete naxa gantanyi sa a ya ra a maxorinfe ra Ala xa tonxuma nde ma.

17 Isa to e xa manoxunyi birin kolon, a naxa a masen e be, «Lantareya na mangeya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama ne.»

18 Sentane xa mangeya noMa bude xa lantareya na a kui? Wo naxe a n pinne kerima Belesebulu saabui nan na.

19 Xa n tan pinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima.

20 Kono xa n tan pinne kerima Ala senbe nan saabui

ra, Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.»

21 «Xa senbema a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui.

22 Kono xeme gbete na fa naxan senbe gbo a be, a noMa ne a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbete ra.»

23 «Mixi naxan mu n foxo ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi sode, a na mixie rayensenfe ne.»

Ninne gbilenfe a sabatide fori

(Matiyu 12:43-45)

24 «Ninne na gbilen mixi foxo ra, a sigama yire maxare lingira gbete fende, kono a mu a toma. Na temui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.»

25 A na gbilen menni, a a lima ne na banxi makoxi, a raxunmaxi a fanyi ra.

26 Na temui, a sigama ne a sa fa pinne solofere gbete ra naxee jaaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma ne dangife singe ra.»

Seewe na mixi naxee be

27 Isa to nu yi fee falafe, gine nde naxa a xui ite jama tagi, «Seewe na gine be naxan i bari, a xipe fi i ma!»

28 Kono Isa naxa a yaabi, «Seewe na mixie nan be naxee Ala xa masenyi ramema, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tɔnxuma
(*Matiyu 12:38-42*)

²⁹ Nama to nu Isa xetɛnfe, Isa naxa a masen e bɛ, «To mixie kobi. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.

³⁰ Annabi Yunusa findi tɔnxuma ra Ninewekae bɛ ki naxɛ, Adama xa Di fan findima tɔnxuma ra na ki nɛ yi waxati mixie bɛ.

³¹ Kiiti lɔxɔɛ, Seeba mange gine fan tima nɛ e nun to mixie, a seederɔxɔya ba wo xili ma, barima a tan fa nɛ kelife yire makuye Sulemani xa lɔnni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani bɛ.

³² Kiiti sa lɔxɔɛ, Ninewekae fan kiiti tinxinxi sama nɛ yi waxati mixie ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan saabui ra, kɔnɔ yakɔsi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa bɛ.»

Danxaniya xa naiyalanyi
(*Matiyu 5:15, 6:22-23*)

³³ «Mixi yo mu lanpui radexema a man fa a nɔxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma nɛ, kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui.

³⁵ Na kui, i maɔxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i bɔɛn kui mu findixi dimi ra.

³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dɛdɛ mu fa na dimi kui, a birin luma nɛ naiyalanyi kui alɔ lanpui dɛxɛ na ti i ma.»

Diinɛla kobie
(*Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40*)

³⁷ Isa to gɛ wɔyɛnde, Fariseni nde naxa Isa maxɔrin e xa sa e dɛge. Isa to so Fariseni xɔnyi, a naxa a magoro.

³⁸ Fariseni naxa kaaba, a to a to Isa mu a belexɛ raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma beenun a xa a dɛge.

³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a bɛ, «Wo tan Farisenie, wo pɔoti nun piletɛ fari maxama e xa raseniyeɛn, kɔnɔ mixi see muɲafe nun seniyentareɲa nan tun na wo bɔɲɛ ma.

⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi bɔɲɛ fan daa?

⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletie kui, wo xa fe birin naseniyeɛnma nɛ.»

⁴² «Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisenie! Wo sansi xunxurie birin farile bama, alɔ salaxui nun gbɛngbe, kɔnɔ wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe fɔxɔ ra. A lanma nɛ nu wo xa na seriye hagigɛɛ rabatu, wo man mu nɛɛmu boore seriye xunxurie fan ma.

⁴³ Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisenie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa dɔxɔ binyɛ yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie ra.

44 Gbaloe na wo be, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matonxumaxi, mixie jere ma naxan fari e mu a kolon!»

45 Seriyε lonnila nde naxa a fala a be, «Karamoxo, i to yi fee falama yi ki, i na muxu fan nasotofe ne.»

46 Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan be, wo tan seriyε lonnilae! Barima wo kote doxoma mixi xun ma naxan xanin xono ki fanyi, kono wo tan mu tinma e malide hali wo belexesole keren na.

47 Gbaloe na wo be, barima wo gaburi fanyie yailanma namijonmee be, a fa li wo benbae nan e faxa!

48 Na kui, wo bara findi wo benbae xa kewalie seede ra, e xa na kewalie man bara wo kenεn, barima e tan bara namijonmee faxa, wo fan na namijonmee xa gaburie raxunmama.

49 Na nan a ra, Ala xa lonni fan a masenxi ne, «N namijonmee nun xεerae rasanbama ne e ma, e tan ndee faxa, e ndee jaxankata.»

50 Na kui, namijonmee birin wuli naxan filixi kabi dunija folε, yi waxati mixie nan a sare fima,

51 kelife Habila wuli ma han Sakari, naxan faxa serexebade nun horomobanxi tagi. Iyo, n xa a fala wo be, to mixie nan a birin sare fima.

52 Gbaloe na wo be seriyε karamoxoe, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lonni naade rabi. Kono wo

mu soma, wo man mu tinma mixi gbete fan xa so naa.»

53 Isa to keli naa, Farisenie nun seriyε karamoxoe naxa ti folo a kanke a xone ra. E naxa maxorinyi mooli birin ti a ma,

54 alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

12

Isa a foxirabiree rasife
(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

1 Yi fee nu dangife temui naxe, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa woyen folo a foxirabiree nan singe be, a naxe, «Wo wo yete ratanga Farisenie xa lebini ma, naxan findixi filanka-fujna ra.

2 Fefe noxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

3 Na kui, wo naxan yo falama koe ra, a mema ne yanyi ra. Wo fefe makoyikoyima banxi kui, dunija birin fama rakolonde a ra kene ma.»

4 «N booree, n xa a fala wo be, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee noma mixi fate bende faxade, kono e mu noma fefe ra na xanbi ra.

5 N xa a masen wo be, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man noma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo be, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

6 «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kɔnɔ Ala tan mu nɛɛmuma e sese ma.

7 Hali xunxexe naxan na wo xunyi ma, Ala a birin kɔnti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

8 «N xa a fala wo be, mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma nɛ Ala xa malekee ya i.

9 Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima nɛ na kanyi kolonde Ala xa malekee ya i.»

10 «Mixi naxan birin wɔyen kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nɔma nɛ xafaride na kanyi be, kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi be.»

11 «E na wo xanin salide kiitisee yire, xa na mu a ra mangasanyi xɔn, wo naxa kɔntɔfili wo e yaabima ki naxe, xa na mu a ra wo naxan masenma e be,

12 barima Ala Xaxili Seniyenxi wo rakolonma nɛ na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

13 Mixi nde naxa a fala Isa be pama tagi, «Karamɔxɔ, a fala n taara be a xa muxu ke itaxun, a n gbe so n yi.»

14 Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo ke taxunma ra?»

15 A man naxa a masen e be, «Wo a i ki fanyi, wo wo

yeɛ ratanga xɔyife se mɔoli birin ma, barima i banna kiyoki, dunijeigiri tide mu kelima se sɔtɔɛ xa ma.»

16 Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e be, «Xeme bannaxi nde xa xe naxa fan ki fanyi.

17 A naxa a maɓɔxun a yeɛ ma, «N munse rabama, barima yire mu n be n nɔma n ma donse birin nagatade dennaxe?»

18 A naxa nate tongo, «N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama nɛ, n gbeteɛ ti naxee gbo e be. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nee nan kui.

19 Na temui n na a falama nɛ n yeɛ be, N bara se gbege ragata naxan buma je wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dege, n xa n min, n xa jelexin.»

20 Kɔnɔ Ala naxa a masen a be, «I tan xaxilitare! To keɛ yati ra, i nii bama nɛ i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde be?»

21 A na na ki nɛ mixi be naxan se malanma a yeɛ be, kɔnɔ a mu bannaxi Ala be.»

Xaxili tife Ala ra

22 Na dangi xanbi Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kɔntɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunijeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma.

23 Wo xa dunijeigiri tide gbo donse be, wo fate tide gbo dugie be.

24 Wo wo maɓɔxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama. Saga nun bili

sese mu e yi, kɔnɔ Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xɔnie bɛ pon!

²⁵ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfilife saabui ra?

²⁶ Xa wo mu nɔma na fe lanma ra, wo fa kɔntɔfilima fe gbɛtɛe ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxɛ. E mu walima, e mu woligɛsɛ yailanma, kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, hali mange Sulemani xa dariyɛ birin kui, a xa sosee mu nu tofan alɔ na sansi fuge keren.

²⁸ Xa Ala wula sansi mɛɛnima yi ki nɛ, naxan na na to, tina a gan, a mɛɛnima nɛ wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun.

²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa kɔntɔfili.

³⁰ Kaafiri birin birama na fe mɔoli nan tun fɔxɔ ra. Kɔnɔ wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma.

³¹ Wo xa Ala xa mangɛya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima nɛ wo ma.»

*Harige malanfe ariyanna
(Matiyu 6:19-21)*

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alɔ n ma xuruse gɔɔrɛ lanma, barima a bara wo Baba Ala kenen a xa mangɛya niini fi wo ma.

³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a kɔbiri fi setaree ma. Wo xa kɔbiri bɔɔtɔ sɔtɔ naxan mu kanama, wo harige sɔtɔ naxan mu jɔnma, naxan na ariyanna, mupɛti mu

dennaxɛ lima, nimasee fan mu kanari sama dennaxɛ.

³⁴ Wo harige na dennaxɛ, wo bɔjɛ fan luma mɛnni nɛ.»

*Wali suxufe Marigi ya ra
(Matiyu 24:43-51)*

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radɛxɛxi.

³⁶ Wo xa lu nɛ alɔ mixi naxee e marigi mamefe ke-life futixiri xulunyi. A na fa, a naade kɔnkɔn, e a rabima nɛ a bɛ keren na.

³⁷ Sɛɛwɛ na konyie bɛ, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa nɔndi fala wo bɛ, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie bɛ, a fa e bun ti.

³⁸ Sɛɛwɛ na e bɛ, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gbilen kɔɛ tagi, xa na mu a ra a jan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon nɛ nu mupɛti fama temui naxɛ, a mu a luma mupɛti xa so a xɔnyi.

⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo jɔxɔ mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan bɛ, ka birin bɛ?»

⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alɔ walikɛ xun-mati naxan findixi xaxilima dugutɛge ra? A marigi a tima a xa banxi walikɛ birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati.

43 Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra.

44 N xa nɔndi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.

45 Kɔnɔ xa a sa li go, na konyi a fala a yete be, <N marigi buma ne fafe ra>, a fa marigi xa konyi xeme nun konyi ginɛe bɔnbɔ, a xulunyi ti, a siisi?

46 Lɔxɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a jɔxɔ mu saxi naxan ma, a marigi gbilenma ne. A na fa, a na konyi jaxankatama ne a jaaxi ra, konyi gbaloe sɔɔ e nun kaafirie.»

47 «Konyi naxan a marigi sago kolon, kɔnɔ a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama ne bɔnbɔɛ gbegbe sɔɔde.

48 Kɔnɔ naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa bɔnbɔ naxan ma, a mu bɔnbɔɛ gbegbe sɔɔma. A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man maxɔrinma ne a ma. A gbegbe bara taxu naxan na, na gbegbe man maxɔrinma ne a ma, nde man fa sa na xun.»

Isa faxi fatanyi nan na
(Matiyu 10:34-36)

49 «N faxi te nan sade bɔxi ma. A rafaɲa n ma xa a jan bara dexɛ!

50 Fo n xa tɔɔre belebele sɔɔ. N bɔɲɛ mu sama fo na kamali temui naxe.

51 Wo jɔxɔ a ma a n faxi bɔɲɛsa nan na dunija? Ade, n faxi fatanyi nan na.

52 Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi.

53 Baba a xa di xeme gerema ne, di xeme fan a baba gere. Nga a xa di gine gerema ne, di gine fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema ne, mamadi fan a mama gere.»

Waxati tɔnxumae kui kolonfe

(Matiyu 16:2-3)

54 Isa man naxa a fala jama be, «Wo na nuxui to a malan na sogegorode, wo a falama keren na, <Tune nan kelixi,> a fa li na nan man yati rabama.

55 Foye na keli kɔɔla ma, wo a falama, <Kuye ifurama ne,> a fa li na nan man yati rabama.

56 Wo tan filankafuie! Wo fata bɔxi nun koore jingi kui kolonde, kɔnɔ munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

Lanyi xirife sinnanyi ma
(Matiyu 5:25-26)

57 «Munfe ra wo tan yete mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra?

58 Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xɔn, xa na mu a ra a i bendunma ne han kiitisa xɔn, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, kɔsibili i sa geeli.

59 N xa a fala i be, i mu minima menni fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔnxɔɛ.»

13

Tuubife

¹ Na tɛmɛi, mixi ndee naxa dentɛgɛ sa Isa bɛ a mangɛ Pilati bara Galileka ndee faxa, a e wuli masunbu e xa sɛrɛxɛ ra.

² Isa naxa e yaabi, «Wo a maɲoxunxi nɛ a na mixie tɔɔɔxi nɛ na ki barima e xa yunubi dangi Galileka boore ra?

³ N xa a fala wo bɛ na mu a ra feo! Kɔnɔ xa wo mu tuubi, wo birin halakima nɛ alo e tan.

⁴ Na Darisalamuka fu nun solomasaxanyi go, Silɔmu koore banxi bira naxee ma? Wo ɲɔxɔ a ma a na tɔɔrɛ e lixi nɛ yunubitɔɔe nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na?

⁵ N xa a fala wo bɛ na mu a ra feo! Kɔnɔ xa wo mu tuubi, wo birin sɔntɔma nɛ alo e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e bɛ. «Xɔrɛ bili to nu sixi xɛmɛ nde xa bɔxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, kɔnɔ a mu sese to a kɔn na.

⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walikɛ bɛ, «A mato, a ɲɛ saxan nan yi ki n fama xɔrɛ bogi fende yi xɔrɛ bili kɔn na, n mu se to. A side bara findi bɔxi makanaxi nan na! A sege!»

⁸ Walikɛ naxa a yaabi, «Marigi, i man xa diɲɛ too-fare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n ɲaɲɛ sa a ma.

⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sege.»

Isa gine nde rayalanfe malabu lɔxɔɛ ma

¹⁰ Malabu lɔxɔɛ nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui.

¹¹ A naxa gine nde li naa jinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi ɲɛ fu nun solo-masaxan a mu nu nɔma a rakelide feo!

¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a bɛ, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.»

¹³ Isa to a belexɛ sa a ma, gine naxa a rakeli keren na, a so Ala matɔxɔfe.

¹⁴ Kɔnɔ Isa to a rayalanxi malabu lɔxɔɛ nɛ, salide xun-mati naxa xɔnɔ a ma, a a fala ɲama bɛ, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na lɔxɔɛ nɛ, kɔnɔ wo naxa fa malabu lɔxɔɛ tan ma.»

¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu lɔxɔɛ ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xɛ a xiride, wo a xanin ye minde?

¹⁶ Iburahima xa di nan yi gine ra, kɔnɔ Sentanɛ bara a xiri kabi ɲɛ fu nun solo-masaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu lɔxɔɛ ma?»

¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, kɔnɔ ɲama tan naxa sɛɛwa a xa kaabanako fe birin na.

Konde xɔri nun lebini xa taalie

(Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

¹⁸ Isa man naxa a masen e bɛ, «Ala xa mangɛya maniyaxi munse ra? N nɔma a misaalide tali wɔyenyi mundun na?

¹⁹ A luxi nɛ alo konde xɔri xurudi xɛmɛ naxan si a xa bɔxi ma. A naxa te, a findi

wuri bili ra, xɔnie fa e tɛɛ sa a kɔn na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangɛya misaali munse ra?»

²¹ A luxi nɛ alɔ lɛbini, ginɛ naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Naade ixutuxi

(*Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12*)

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan xɔn.

²³ Mixi nde naxa a maxɔrin, «Marigi, nɔndi nan a ra, a mixi gbegebe mu kisima?» A naxa a yaabi,

²⁴ «Wo kata wo xa so naade ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo bɛ, mixi wuyaxi katama nɛ sode naa, kɔnɔ e mu nɔma.

²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima nɛ a naade balan. Wo tan fama nɛ tide tande wo nu naade kɔnkɔn na, wo a fala, «Marigi, naade rabi muxu bɛ.» Na temui, a wo yaabima nɛ, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.»

²⁶ Wo man a falama nɛ a bɛ, «I mixie xaranxi muxu xɔnyi nɛ, won birin nan won degexi, won birin nan won min.»

²⁷ Kɔnɔ a wo yaabima nɛ, «N xa a fala wo bɛ, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi rabae!»

²⁸ Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namijɔnmɛ birin, wo e toma nɛ Ala xɔnyi ariyanna, kɔnɔ wo tan

naminima tande, wa nun jinyi raxinyi na dɛnnaxɛ.

²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogegorode, e keli kɔɔla nun yirefanyi biri, e e dɛge Ala xa mangɛya niini bun ma.

³⁰ Na kui, xanbiratie findima nɛ yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra

(*Matiyu 23:37-39*)

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xɔn, e a fala a bɛ, «I xa keli be. Siga yire gbetɛ, barima Herode wama i faxafe.»

³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase kɔɔtaxi bɛ, n na jinnɛɛ kerife mixie fɔxɔ ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gɛma nɛ n ma wali ra.

³³ Kɔnɔ fo n xa n jɛrɛ to, tina nun tina bora, barima a mu lanma tan namijɔnmɛ xa faxa fo Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔnmɛɛ faxama, naxan Ala xa xɛɛraɛ magɔnɔma. Sanmaya

wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔxɔɛ a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxɛ, kɔnɔ wo naxa tondi!

³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo bɛ, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama temui naxɛ, «Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!»

14

Isa mixi rayalanfe malabu
loxɔe ma

¹ Malabu loxo nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xonyi, e birin nu Isa rabenfe ne.

² Xeme nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi.

³ Na kui, Isa naxa Farisenie nun seriye lonnilae maxorin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu loxo ma?»

⁴ Kono e mu sese fala. Isa naxa a belexe sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xonyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxorin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ninge bara bira gulunba ra malabu loxo ma, wo mu a ratema xe keren na?»

⁶ E mu no na yaabi yo fide.

Yete magore nun yete igboe

⁷ Isa to a rakorosi xone nu magorode fanyie nan tongoma e yete be, a naxa yi taali woyenyi fala e be,

⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, barima xa mixi fa naxan tide gbo i be,

⁹ i yatigi a falama ne i be, <I xa doxo so na mixi binye yi ra.> Na kui, i kelima ne yaagi ra sigafe doxo se gbete fende, binye mu na dennaxe.

¹⁰ Kono mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyetare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara fa, a a falama ne i be, <N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.> Na findima binye nan

na i be mixie birin ya ma wo nun naxee doxoxi naa.

¹¹ Naxan yo na a yete igbo, a fama ne igorode. Naxan yo na a yete magoro, a xa fe itema ne.»

¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi be, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i baribooree, i barenjie, nun i doxo boore bannaxie gbansan xa xili, barima e noma ne i xa wali fanyi birin nagbilen de i ma.

¹³ Donse fanyie na rafala i xonyi, a lanma i xa setaree, mabenjie, namatee, nun donxue nan xili e xa fa e dege.

¹⁴ Na kui, i findima seewatse nan na, barima fere mu e tan be e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, kono i fama ne a sare sotode mixi tinxinxie rakelima faxe ma loxo naxe.»

Donyi xungbe maxili xa taali

(Matiyu 22:1-14)

¹⁵ Xeme nde Isa nun naxan nu a degefe, a to na fe me, a naxa a fala a be, «Seewe na mixi be naxan fama a degede Ala xonyi ariyanna!»

¹⁶ Isa fan naxa a masen a be, «Xeme nde naxa mixi gbegbe rakolon, a e xa fa a xonyi, e xa e dege a fanyi ra.

¹⁷ A temui to a li, a naxa a xa konyi xee mixie xilide, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, <Wo fa, fe birin bara ge yailande.>

¹⁸ Kono e birin naxa e yete maxandi. A singe naxe, <N baxi xe nan sarade, fo n xa sa a mato. Dije n be.>

19 Boore fan naxe, <N baxi ninge firin dɔxɔ suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dije n be.>

20 Gbete fan naxe, <N baxi gine nan dɔxɔde. N mu nɔma fade.>>

21 «Konyi to gbilen a marigi xɔnyi, a naxa na fee dentegɛ sa a be. Na kui, banxi kanyi naxa xɔnɔ, a a fala a xa konyi be, <Siga mafuren, i sa setaree, mabenyeie, dɔnxuie, nun namatɛe xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xɔnyi be.>>

22 «Konyi man to gbilen a naxa a fala, <Marigi, n bara i xa yaamari raba, kɔnɔ han ya dɔxɔde luxi i xa banxi kui.>

23 Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi be, <I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe.

24 N xa a fala i be, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e degema n xɔnyi feo!>>

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Matiyu 10:37-39, 5:13,

Maraki 9:50)

25 Isa man to nu kira ra, nama gbege nu a fɔxɔ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be,

26 «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, fo a xa n xanu ne dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa gine ra, a xa die ra, nun a yete yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.

27 Xa mixi mu a yete waxɔnfe gere, a fa tin n

waxɔnfe ra, a mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

28 «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mato kɔbiri xasabi naxan nɔma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa feere nɔma na wali rapɔnde.

29 Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kɔɔriɔn a mu fa nɔ a rapɔnde, mixie nu na to, e a mayelema ne,

30 e a fala, <Yi xeme bara banxi ti fɔlɔ, kɔnɔ a mu nɔxi a rapɔnde.>>

31 «Xa mange nde wa minife e nun mange gbete xa gere, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mapɔxun xa a xa sɔɔri mixi wulu fu nɔma tide mange boore xa sɔɔri mixi wulu mɔxɔɔnen kanke.

32 Xa a bara a kolon a e mu nɔma, beemanun mange boore nun a xa sɔɔrie xa makɔre, a xɛera nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi.

33 Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu nɔma mɛede fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

34 «Fɔxe fan, kɔnɔ xa fɔxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di?

35 A mu fan xe be, a mu fan jape ra. A wɔlema ne tun. Xa naxan tuli fe mema, a xa a tuli mati yi masenyi ra.»

15

Yexee lɔxi xa taali
(Matiyu 18:12-14)

1 Lɔxɔ nde, duuti maxilie nun yunubitɔɛe birin nu e

makorefe Isa ra e xa e tuli mati a ra.

² Farisenie nun seriye karamoxoe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xeme yunubitoe rasenema, a man a degema e xonyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali woyenyi masen e be,

⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yexee keme na naxan yi ra, keren fa loe e tagi, a mu yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma e demadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to?»

⁵ A na a to, a jlexinma ne ki fanyi, a a sa a tunkie ma.

⁶ A na so a xonyi, a a xanuntenyie nun a doxooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa seewa, barima n bara n ma yexee to, naxan nu bara loe!»

⁷ Na kui, n xa a fala wo be, seewe gboma ne ariyanna yunubitoe tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxintoe tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kobiri kole loxi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kobiri kole fu na gine nde yi ra, keren fa loe a yi, a mu lanpui radexema xe, a banxi mako, a na kobiri kole fen han a a to?»

⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a doxooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa seewa, barima n bara n ma gbeti kobiri kole to naxan nu bara loe n ma!»

¹⁰ Na kui, n xa a fala wo be, seewe na Ala xa

malekee xonyi yunubitoe keren gbansan tuubife ma.»

Di loxi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xeme nde nu na, di xeme firin nu naxan yi ra.

¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba be, «Won ma denbaya harige seeti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.» Na kui, babe naxa a harige itaxun a xa di xeme firinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi jaman makuye. A naxa a harige makana menni, fuyanteya kui.

¹⁴ A birin to jon, kaame fan naxa sin na jaman ma a xoxoxoe ra, sese mu lu na di yi ra.

¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xon, na naxa a xee xosee demadonde.

¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xosee yi, a tan nu wama na nan donfe, kono mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili soto fa, a a fala a yete be, «N baba xa walike birin lugama a fanyi ra, e donse donxoe lu, a fa li n tan na faxafe kaame nan na be!»

¹⁸ Fo n xa gbilen n baba xonyi, n xa a fala a be, N baba, n bara yunubi soto Ala ra, n bara haake soto i fan na.

¹⁹ A mu daxa sonon n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walike nan na.»

²⁰ A naxa keli, a siga a baba xon.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a

makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu.

²¹ Di naxa a fala a be, <N baba, n bara yunubi soto Ala ra, n bara haake soto i fan na. A mu daxa sonon n xa findi i xa di ra.>

²² «Kono a baba naxa a fala a xa konyie be, <Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo belexerasoe so a belexe ra, wo sankiri so a sanyi.

²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxes. Won xa won dege, won xa xulunyi ti,

²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alo a nu faxaxi ne, kono a nii man bara gbilen a i. A nu bara loe, kono a man bara to.> Na kui, e naxa xulunyi ti folo.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xe ma. A to nu sofe, a a makore banxi ra, a naxa xulunyi xui me.

²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxorin, <Munse rabaxi yi ki?>

²⁷ Na naxa a yaabi, <I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxes, barima a man bara a xa di masoto a yalanxi.>

²⁸ Di singe naxa xono, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife,

²⁹ kono a xa di naxa a fala a be, <A mato, kabi je wuyaxi n tan walima i be alo i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kono na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti.

³⁰ Kono i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginxe ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan be!>

³¹ «A baba naxa a fala a be, <N ma di, i tan na n fe ma temui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra.

³² Kono a lan ne won xa seewa, won xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alo a nu faxaxi ne, kono a nii man bara gbilen a i. A nu loxi ne, kono a man bara to.>»

16

Walike xunmati kotaxi xa taali
(Matiyu 6:24)

¹ Isa man naxa a fala a foxirabiree be, «Xeme ban-naxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walike xunmati ra, a xa a rapere. Loxo nde, a naxa a me, a na walike xunmati nu na a harige makanafe.

² A naxa a xili, a a maxorin, <N nanse mexi i xa fe ra? I xa i xa wali dentege sa n be, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.>

³ Walike xunmati naxa a fala a yete be, <N munse rabama fa? N ma mange bara n namini walide. Senbe mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima ne kule matide.

⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama, alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasene e xonyi.>»

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa

a maxorin, <N marigi xa yeri na i ma?>

⁶ Na naxa a yaabi, <Oliwiture sunbui ya kemε.> Walike xunmati naxa a fala a be, <I xa i xa keedi tongo mafuren, doxo, i a sebe tongo suuli.>

⁷ Na xanbi, a naxa a fala gbete be, <I tan go? Yeri na i ma?> Na naxa a yaabi, <Maale busali wulu keren.> A naxa a fala a be, <I fan xa keedi tongo, i xa a sebe keme solomasaxan.>

⁸ Na kui, na walike xunmati tinxintare xa mange naxa a matoxo, a to koota rabaxi.»

«Yi dunija mixi naxee jere ma dimi kui, e koota e booree mabiri, dangife mixie ra naxee jere ma naiyalanyi kui.

⁹ N xa a fala wo be, wo xa defanja fen yi dunija tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na jon, wo fama rasenede banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui.

¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi dunija tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna banaya taxu wo ra?

¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore

maxanu. A xirima ne keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee

(Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12)

¹⁴ Farisenie, kobiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele.

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo wama wo yete masenfe tinxintoe nan na adamadie ya i, kono Ala wo boje ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie be, Ala na xonxi.»

¹⁶ «Annabi Munsa xa seriye nun namijonmee xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na temui ma, Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁷ Koore nun boxi loema ne beenun sigire keren xa ba Ala xa seriye ra.»

¹⁸ «Xeme yo mee a xa gine ra, a sa gbete doxo, a kanyi bara yene raba. Naxan na gine doxo xeme bara mee naxan na, a fan bara yene raba.»

Banna xeme nun Lasaru xa taali

¹⁹ «Xeme bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xoxoxoe ra. Temui birin, a nu xulunyi nan tife. Loxo yo loxo, a nu lugama donse joxunme nan na.

²⁰ Misikiine nde nu saxi yi banna xa tete sode de ra,

naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma.

²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sotofe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makon.»

²² «Λοχο nde misikiine naxa laaxira, malekee naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xeme fan naxa faxa, a ragata,

²³ a siga yahannama. A xa paxankate kui menni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru.

²⁴ A naxa a xui ramini, <N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xee n yire, a xa a belexesole rasin ye xora, a n nenyi maxinbeli, barima n na yi te naxan xora, a n paxankatafe a naaxi ra!»

²⁵ «Κονο Annabi Iburahima naxa a yaabi, <N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi soto i xa dunipeigiri kui, konο Lasaru tan toore nan soto. Yakosi, a tan bara madundu be, i tan na paxankatafe.

²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa no kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa no kelide menni girife ra muxu fan yire.»

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a be, <Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xee n baba xonyi,

²⁸ barima xunya suuli nan na n be. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi paxankate ma.»

²⁹ Κονο Annabi Iburahima naxa a yaabi, <Annabi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.»

³⁰ Banna naxa a fala, <N baba Iburahima, na mu sooneyama, konο xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e xon, e tuubima ne.»

³¹ Κονο Annabi Iburahima naxa a masen a be, <Xa e mu Annabi Munsa nun namijonmee xui ramema, hali mixi keli faxe ma, e mu lama a ra.»

17

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Maratantanyi fafe mu kanama, konο paxankate na mixi be naxan findima na saabui ra.

² A fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natan-tan.

³ Wo meeni wo yete ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, woyen a be. Xa a tuubi, i xa dije a ma.

⁴ Xa a haake soto i mabiri sanmaya solofere loxe keren bun, a tuubixi man gbilen i madijede sanmaya solofere, fo i xa dije a ma.»

⁵ Xerae naxa a fala Marigi be, «Muxu xa danxaniya xun masa!»

⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo be nu, hali a xurun alo yenten xori, wo

nɔma nɛ a falade yi konde bili bɛ, <Tala be, i sa sin baa ma,> a wo xui rabatuma nɛ.»

7 «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee demadonde, a kanyi nɔma a falade a bɛ keren na, <Fa, i fa i magoro, i i dɛge?»

8 Ade, wo a falama a bɛ, <N ma donse rafala. I xa i xa donma masara alako i xa fa donse nun ye ra n bɛ. I na gɛ na ra, i fan nɔma i dɛgede.>

9 Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma.

10 Wo tan fan, wo na gɛ fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala nɛ, <Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.>»

Isa kune kanyi fu ray- alanfe

11 Isa to nu Darisalamu kira xɔn, a naxa dangi Samari nun Galile bɔxi tagi.

12 A to so taa nde kui, kune kanyi fu naxa fa a xɔn. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra,

13 e e xui ite a bɛ, «Karamɔxɔ Isa, kinikini muxu ma!»

14 A to e to, a naxa a fala e bɛ, «Wo siga, wo sa wo yete masen serɛxɛdubɛɛ bɛ.» Na kui, e nu sigafe temui naxɛ, e naxa yalan.

15 Na temui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matɔxɔ ra a xui itexi ra.

16 A naxa suyidi Isa bɛ, a a tantu. Samarika nan nu a ra.

17 Isa naxa a fala a bɛ, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go?»

18 Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?»

19 Isa naxa a fala a bɛ, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangɛya niini nun Isa xa gbilenyi

(Matiyu 24:23-28,37-41,
Maraki 13:21-22, 15-16)

20 Farisenie to Isa maxɔrin, a Ala xa mangɛya niini fama mun temui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangɛya niini fa temui kolonma.

21 Mixie mu a falama xɛ de, <A mato, a tan nan ya,> xa na mu a ra, <A tan nan sa na ki,> barima Ala xa mangɛya niini na wo ya ma nɛ.»

22 Na temui, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Waxati fama nɛ, Adama xa Di to xoli wo suxuma nɛ, a xa lu wo ya ma hali lɔxɔ keren peti, kɔnɔ wo mu a toma.

23 Mixie a falama nɛ wo bɛ, <A mato, a tan nan sa na ki,> xa na mu a ra, <A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee fɔxɔ ra.

24 A fa lɔxɔɛ, Adama xa Di luma nɛ alɔ seyamakɔnyi naxan minima, kuye birin yanba.

25 Kɔnɔ beenun na lɔxɔɛ xa a li, fo a xa tɔɔrɛ gbege sɔtɔ. To mixie mu lama a ra.

26 Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma nɛ alɔ Annabi Nuha xa waxati.

27 Mixie nu e dɛgema, e nu e minma, e nu ginɛɛ dɔxɔma, e nu e xa die fima xɛmɛɛ ma, han Annabi Nuha

so kunkui kui loxo naxe. Banbaranyi belebele to din boxi ma, e birin naxa sonto.

²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima.

²⁹ Kono Loti keli Sodoma loxo naxe, te nun sooda ye nu goroma ne kelife koore ma alo tune, birin naxa sonto.

³⁰ A man sa rabama na ki ne Adama xa Di na makenen loxo naxe.»

³¹ «Na loxoe, naxan na tande, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xe ma, a fan naxa gbilen a xonyi.

³² Wo xa ratu ne Loti xa gine ma.

³³ Mixi yo katafe a yete ratangade, na kanyi loema ne, kono mixi yo a yete rabema, na kanyi ratangama ne.

³⁴ N xa a fala wo be, na temui ma, xa mixi firin saxi sade keren ma koe ra, mixi keren tongoma ne, boore lu naa.

³⁵⁻³⁶ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.»

³⁷ E naxa a maxorin, «Marigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dennaxe, yubee sa e malanma menni ne.»

18

Kaape gine nun kiitisa xa taali

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali woyenyi masen e be e xa a kolon a fo e

xa Ala maxandi temui birin tun nabexi kui.

² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe ma.

³ Kaape gine nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xon, a nu a fala, <Kiiti tinxinxi sa n tan nun n yaxui tagi.>

⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a be, kono loxo nde a naxa a fala a yete be, <Nondi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma.

⁵ Kono yi kaape gine tan na n bope rapaaxufe n ma. N xa kiiti tinxinxi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xon, a naxa fa n tooro.»

⁶ Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui rame.

⁷ Ala mu kiiti tinxinxi soma xe a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima koe nun yanyi? A buma e malife ra?

⁸ N xa a fala wo be, a kiiti tinxinxi soma e yi ra mafuren. Kono Adama xa Di na fa, a danxaniya lima ne dunija ma?»

Fariseni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali woyenyi masen mixi ndee be naxee nu laxi e yete ra, a tinxintose nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma.

¹⁰ A naxa a masen, «Xeme firin naxa siga Ala maxandide horomobanxi kui. Keren nu findixi

Fariseni nan na, boore, duuti maxili.

¹¹ Fariseni naxa ti, a Ala maxandi a boɓe ma, a nu a i, <Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alɔ mixi gbeteɛ, naxee findixi muɓetie, fe kobi rabae, nun yenɛlae ra. N bara i tantu barima n mu luxi alɔ yi duuti maxili.

¹² N sunma sanmaya firin loxun keren bun ma, n man farile fima n sɔtɔse birin na.>

¹³ Kɔnɔ duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A jan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a belexe saxi a kanke ma, a nu a fala, <Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitɔe nan n na!>»

¹⁴ «N xa a fala wo be, yi mixi firin to gbilen e xɔnyi, na duuti maxili nan nu tinx-inxi Ala ya i, barima mixi yo a yete igbo, a kanyi fama ne igorode. Kɔnɔ mixi naxan a yete magoroma, a xa fe itema ne.»

Isa nun dimedie
(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)

¹⁵ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xɔn, alako a xa a belexe sa e ma. A foxirabiree to na to, e naxa woyen na mixie ma.

¹⁶ Kɔnɔ Isa naxa e xili, a a masen e be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi doxo e ma, barima naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁷ N xa nɔndi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alɔ dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!»

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)

¹⁸ Mange nde naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxo fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔto ke ra?»

¹⁹ Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamɔxo fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan.

²⁰ I seriye kolon: <I naxa yene raba. I naxa faxe ti. I naxa muɓe ti. I naxa mixi tɔɔɓeɓe. I baba nun i nga binya.>»

²¹ Mange naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.»

²² Isa to na me, a naxa a fala a be, «Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔtɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.»

²³ Kɔnɔ a to na me, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi.

²⁴ Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xɔrɔxo naafuli kanyie be ki fanyi!

²⁵ Nɔxome so noxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ Mixi naxee a xui me, e naxa a maxɔrin, «Nde fa noɓa kiside?»

²⁷ Isa naxa e yaabi, «Mixie mu noɓa naxan na, Ala tan noɓa na ra.»

²⁸ Piyeri naxa a fala Isa be, «A mato, muxu bara keli

muxu xa se birin xun ma, muxu bira i fɔxɔ ra.»

²⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangeya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, ginε ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba,

³⁰ na kanyi a nɔxɔε wuyaxi sɔtɔma nε yi dunija ma, a man fa abadan kisi sɔtɔ aligiya.»

Isa a xa faxε nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34)

³¹ Isa naxa a xa xεera fu nun firinyie xun lan, a a fala e be, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu nε yi ki. Namijnɔnmεe fe naxee seβexi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama nε kamalide naa.

³² A sama nε kaafirie belexε, e a mayele, e a konbi, e deye bɔxun a ma.

³³ E na γε a bɔnbɔde sebere ra, e a faxama nε, kɔnɔ a xa faxε xi saxan nde, a man kelima nε faxε ma.»

³⁴ Kɔnɔ Isa fɔxirabirεε mu na sese fahaamu. Na masenyi bara findi wɔyenyi nɔxunxi ra e be, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

³⁵ Isa to makɔre Yeriko ra, dɔnxui nde nu dɔxɔxi kira de ra kule matide.

³⁶ A to jama xui mε kira ra, a naxa maxɔrinyi ti, «Munse rabaxi?»

³⁷ E naxa a fala a be, «Isa Nasaretika nan dangife.»

³⁸ Na kui, a naxa gbeleg-bele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

³⁹ Mixi naxee nu yare, e naxa wɔyεn a ma a a xa sabari, kɔnɔ a tan jan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

⁴⁰ Isa naxa ti, a a fala mixie be e xa fa dɔnxui ra a xɔn. Dɔnxui to a maso a ra, Isa naxa a maxɔrin,

⁴¹ «I wama n xa munse raba i be?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.»

⁴² Isa naxa a masen a be, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.»

⁴³ A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa fɔxɔ ra Ala matɔxɔ ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matɔxɔ.

19

Isa nun Sakeye

¹ Isa to so Yeriko, a nu taa iperefe.

² Xεmε nde nu na naxan nu xili Sakeye. Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a ban-naxi.

³ A nu katafe nε a xa Isa kolon, kɔnɔ a mu nu nɔma a tode jama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra.

⁴ Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili kɔn na alako a xa Isa to dangi ra.

⁵ Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a be, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i xɔnyi nε to.»

6 Sakeye naxa a xun lun gorode, a Isa rasene jalexinyi kui.

7 Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya yunubitɔe xɔnyi.»

8 Kɔnɔ Sakeye naxa ti, a a fala Isa be, «Marigi, n bara nate tongo, n xa n sɔtɔse tagi fima ne fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma ne a kanyi ma dɔxɔ naani.»

9 Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi fɔxɔe bara kisi sɔtɔ to, barima Iburahima xa di nan na yi xeme fan na.

10 Adama xa Di bara fa a xa mixi lɔexie fen, a xa e rakisi.»

Mange xa kɔbiri taxuxi xa taali

(Matiyu 25:14-30)

11 Isa to nu bara makɔre Darisalamu ra, pama jɔxɔ nu a ma, a Ala xa mangeya niini fafe makenende ne keren na. Na kui, mixie to nu Isa xui ramefe, a naxa yi taali wɔyenyi masen e be.

12 «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako mange xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xɔnyi mangeya so a yi, a man xa gbilen a xɔnyi.

13 Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti kɔbiri kole keme so e birin yi ra, a fa a fala e be, «Wo yuleya raba yi kɔbiri ra beenun n fa temui.»

14 «Kɔnɔ a to mu nu rafanxi a xɔnyi mixi ndee ma, e fan naxa xerae xee mange xungbe ma, e xa a

fala, «Muxu mu wama a xɔn yi xeme xa findi mange ra muxu xun ma.»»

15 «Na xeme to mangeya sɔtɔ, a naxa gbilen a xɔnyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara kɔbiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sɔtɔxi yuleya kui.

16 Konyi singe naxa fa, a dentegɛ sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti kɔbiri kole keme naxan so ne n yi, a jɔxɔe dɔxɔ fu bara sa a xun geeni ra.»

17 Mange naxa a fala a be, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya kana fe xuri kui, n bara mangeya so i yi taa fu xun ma.»»

18 «Konyi firin nde naxa fa, a dentegɛ sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti kɔbiri kole keme naxan so ne n yi, a jɔxɔe dɔxɔ suuli bara sa a xun geeni ra.»

19 Mange naxa a fala na fan be, «N bara mangeya so i fan yi taa suuli xun ma!»»

20 «Konyi gbete fan naxa fa, a dentegɛ sa, a naxe, «N marigi, a mato, i xa gbeti kɔbiri kole keme nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui,

21 barima n gaaxu ne i ya ra. Xeme nan i ra, i xa fe maxɔrɔxɔ. I se tongoma i gbe mu naxan na. I xe xabama i mu naxan garansan.»

22 Mange naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yete kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe maxɔrɔxɔ? I naxe, a n se tongoma n gbe

mu naxan na, n xe xabama n mu naxan garansan.

²³ Munfe a to i mu n ma kɔbiri so kɔbiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geenii saxi a xun?»

²⁴ A naxa a fala mixie be naxee nu tixi na, «Wo na gbeti kɔbiri kole keme rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kɔbiri kole wulu keren sɔtɔxi.»

²⁵ E naxa a fala mange be, «Marigi, gbeti kɔbiri kole wulu keren ɲan na a yi!»

²⁶ A naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne. Kɔnɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

²⁷ Kɔnɔ n yaxuie tan, naxee mu nu wama n xa findi mange ra e xun ma, wo fa e ra be, wo e faxa n ya xɔri.»»

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

²⁸ Isa to ge na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafe ra Darisalamu.

²⁹ A to makɔre Betifage nun Betani taae ra, Oliwi geya fe ma, a naxa a foxirabiree mixi firin xee,

³⁰ a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefee so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu dɔxɔ naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be.

³¹ Xa mixi nde fa wo maxɔrin, «Wo a fulunfe munfe ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.»»

³² E to siga xeeraya rabade, e naxa fe birin li alo Isa a fala e be ki naxee.

³³ E nu na sofale lanma fulunfe temui naxee, a kanyie naxa e maxɔrin, «Wo yi so-fale fulunfe munfe ra?»

³⁴ E naxa a masen, «Marigi nan hayi na a ma.»

³⁵ E to sofale xanin Isa xɔn, e naxa e xa donmae sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma.

³⁶ A to nu sigama, mixie nu e xa donmae italama kira xɔn ma, Isa binyafe ra.

³⁷ A to nu makɔrefe Darisalamu ra, a gorofe Oliwi geya ra, a foxirabiree gali birin naxa seewa, e so Ala matɔxɔfe e xui itexi ra kaabanako birin xa fe ra e nu bara naxee to.

³⁸ E nu a falafe ne, «Baraka na Mange be naxan fafe Marigi xili ra!

Bɔɲesa na ariyanna, matɔxɔe na Ala be han koore ma!»

³⁹ Fariseni nde naxee nu na ɲama tagi, e naxa a fala Isa be, «Karamɔxɔ, wɔyɛn i foxirabiree be!»

⁴⁰ Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, xa e tan e sabari, gemee yati fama ne e xui raminide.»

⁴¹ Isa to makɔre Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa folo naa xa fe ra,

⁴² a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon ne nu fee naxee bɔɲesa fima! Kɔnɔ na bara nɔxun i ma.

⁴³ Temui fama a lide, wo yaxuie bende malanma ne taa tete fari ma alako e xa

nɔ sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxetenyi ra.

⁴⁴ E fama i tan Darisalamu rabirade, e i xa die sɔntɔ. I xa banxie tixi gemɛe naxee ra, keren luma luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xɔn, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi
kui

(*Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19*)

⁴⁵ Isa to so hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa sarematie kerifɔlɔ,

⁴⁶ a a fala e bɛ, «A sebɛxi, <N ma banxi xili falama nɛ, salide banxi,> kɔnɔ wo tan bara a findi mupɛtie dɔxɔde ra.»

⁴⁷ Lɔxɔ yo lɔxɔ Isa nu mixie kawandima hɔrɔmɔbanxi kui. Serɛxɛdubɛ kuntigie, seriyɛ karamɔxɔɛ, nun jama yareratie nu na fɛɛɛ fɛnfɛ e nɔma Isa faxade ki naxɛ.

⁴⁸ Kɔnɔ e mu nu fɛɛɛ yo kolon barima jama birin nu a tuli matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma?

(*Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33*)

¹ Lɔxɔ nde, Isa to nu mixie kawandife hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masɛnfɛ e bɛ, serɛxɛdubɛ kuntigie, seriyɛ karamɔxɔɛ, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

² e a maxɔrin, «A fala muxu bɛ, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma?»

³ A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin fe keren ma. Wo a fala n bɛ,

⁴ Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra, Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama?»

⁵ E fan naxa so wɔyɛnfɛ e bore tagi, «Xa won na a yaabi, <Ala,> a a falama nɛ won bɛ, <Munfe ra wo mu fala a ra?»

⁶ Kɔnɔ xa won na a yaabi, <Adama,> jama birin won magɔnɔma nɛ e xa won faxa, barima e laxi a ra a namijɔnmɛ nan nu Yaya ra.»

⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xɛɛxi.

⁸ Isa naxa a masɛnfɛ e bɛ, «N fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bɔxi rawali jaaxie xa taali

(*Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12*)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali wɔyɛnyi masɛnfɛ jama bɛ. «Xɛmɛ nde naxa wɛni bilie si. A naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi xɔnkuye ramini.

¹⁰ Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma, e xa wɛni bogi nde so a yi ra. Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyi bɔnbɔ, e a ragbilen a bɛlexɛ igeli ra.

¹¹ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xɛɛ. E naxa na fan bɔnbɔ, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a bɛlexɛ igeli ra.

12 Bɔxi kanyi naxa a saxan nde man xεε. E naxa na fan maxɔnɔ, e a kerɩ.»

13 «Na kui, bɔxi kanyi naxa a fala, <N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xεε. Temunde, e fama na tan binyade.>

14 Kɔnɔ bɔxi rawalie to a to, e naxa a fala e bore bε, <Yi nan na ke tongoma ra. Won na a faxa alako ke xa findi won gbe ra.>

15 Bɔxi rawalie naxa a ramini bɔxi ra, e sa a faxa.»

«Na bɔxi kanyi munse rabama fa?

16 A sigama nε naa, a na bɔxi rawalie faxa, a a xa bɔxi so mixi gbeteε yi.» Nama to na masenyi mε, e naxa a fala, «Astɔfulahi!»

17 Kɔnɔ Isa naxa a ya ti e ra, a e maxɔrin, «Yi naxan sebexi Kitaabui kui, a fa fasarima di?

<Banxitiε mεε gεmε naxan na, a bara findi tuxui gεmε hagiε ra.>»

18 «Naxan birama na gεmε ma, a igirama nε. Na gεmε birama naxan ma, na fan butuxunma nε.»

19 Seriyε karamɔxɔε nun serexedube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali wɔyenyi masenxi e tan nan bε. E naxa kata e xa a suxu keren na, kɔnɔ e gaaxu jama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa bε duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17)

20 E nu wama nε e xa a sa gomina belexε, a xa lu a

tan nan xa nɔε bun ma. Na kui, e naxa Isa raben, e mixi ndee xεε a yire e xa e yete findi tinxintɔεε ra, e xa sa Isa masɔto a xa wɔyenyi kui.

21 Na kui, e naxa Isa maxɔrin yi masenyi ma, «Karamɔxɔ, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e bore bε, i Ala xa kira masenma a nɔndi ki ma.

22 A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mange ma?»

23 Kɔnɔ Isa to nu e xa kɔɔta kolon, a naxa e yaabi,

24 «Wo gbeti kɔbiri kole masen n bε. Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa a yaabi, «Rɔma Mange.»

25 A naxa a masen e bε, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

26 Nee fan mu nɔ a masɔtode a xa wɔyenyi kui, jama birin ya xɔri. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27)

27 Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxε ma, e naxa fa yi maxɔrinyi ra Isa xɔn ma,

28 «Karamɔxɔ, Annabi Munsa yi nan sebexi muxu bε Kitaabui kui, <Xa xεmε nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine dɔxɔma, alako a xa bɔnsɔε fi a taara ma.>

29 Na kui, xεmε nde naxa di xεmε solofere sɔto. A xa

di singe naxa gine dɔxɔ, a faxa, a mu bɔnsɔe yo lu.

³⁰ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, kɔnɔ a fan naxa faxa.

³¹ Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na di solofere birin na. E birin naxa faxa, e sese mu bɔnsɔe lu.

³² A dɔnxɔe ra, gine fan naxa faxa.

³³ Na kui, marakeli lɔxɔe, na gine to dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi duniɲeigiri kui, xeme gine dɔxɔma, gine fan dɔxɔma xeme xɔn.

³⁵ Kɔnɔ mixi naxee binye sɔtɔma e xa keli faxe ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xeme mu ginɛe dɔxɔma, ginɛe fan mu dɔxɔma xeme xɔn.

³⁶ E mu faxama sɔnɔn, barima e luma ne alo maleke. E to bara keli faxe ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Kɔnɔ a falafe tan, a faxamixie kelima faxe ma, Annabi Munsa yati na masen ne Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dennaxe, a to Marigi xili fala, <N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.»

³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi niɲe. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi niɲe nan a ra.»

³⁹ Seriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, i xa masenyi fan,»

⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxɔrinyi yo tide a ma sɔnɔn.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37)

⁴¹ Isa naxa e maxɔrin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?

⁴² Dawuda yete a masen ne Yabura Kitaabui kui, <Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilonse ra.”»

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili <N Marigi>, Dawuda fa nɔma findide a baba ra di?»

Yete ratangafe diinela kobie ma

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a foxirabiree be,

⁴⁶ «Wo wo yete ratanga seriyɛ karamɔxɔe ma. A rafan e ma e xa e mapere guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xeebu taa kui binye xeebui ra. E wama dɔxɔfe salide safe singee, e man xa binye sɔtɔ xulunyi.

⁴⁷ E kaape ginɛe harige bama e yi. E salima a xɔnnakuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e tan be, a gbo ki fanyii.»

21

Kaape gine xa hadiya (Maraki 12:41-44)

¹ Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui.

² A naxa kaape gine misikiine nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kobiri kole firin gbansan.

³ A naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, yi kaape gine misikiine xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra,

⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, kɔnɔ yi kaape gine xa hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

Hɔrɔmɔbanxi xa kanɛ

(Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)

⁵ Mixi ndee nu woyenfe hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, a to nu ratofanxi geme sare xɔrɔxɔee ra, a nun se gbeteɛ, mixi naxee baxi serexe ra. Na kui, Isa naxa a masen,

⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, lɔxɔe fama a lide, geme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Maratantanyi, tɔɔre, nun jaxankate

(Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24)

⁷ E naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yete ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma, a falafe ra, <N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makɔre.> Wo naxa bira e foxɔ ra.

⁹ Wo na gereɛ nun jaxasie xa fe me, wo naxa gaaxu, barima fo na fe moolie xa raba sinden. Kɔnɔ na waxati

ma, dunija rapɔnyi mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e be, «Sie kelima ne e boore xili ma, jamanee e boore gere.

¹¹ Bɔxi fama ne serende a xungbe ra, kaame nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kɔnɔ beemanun na birin xa raba, e fama ne wo suxude, e wo jaxankata. E wo sama ne salide kuntigie belexe, e man wo sama ne geeli. E wo xaninma ne mangɛ nun gominae yire n xili xa fe ra.

¹³ Kɔnɔ na birin kui, wo findima n ma seedee nan na.

¹⁴ Wo naxa kontofili wo yete xunmafalafe ra,

¹⁵ barima n masenyi nun xaxilimaya fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo ra, e naxa nɔ wo matandide.

¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo baribooree, nun wo defanbooree, e fama ne wo yanfade, e wo sa mixie belexe. Nee tan mixi ndee faxama ne wo ya ma.

¹⁷ Birin fama ne wo xɔnde n tan ma fe ra,

¹⁸ kɔnɔ wo ratangama ne. Hali wo xunserɛ keren, a mu loema.

¹⁹ Wo xa tunnabexiya kui, wo kisima ne.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, soori gali bara a rabilin, wo xa a kolon ne a a xa kasare bara makɔre.

²¹ Na temui, mixi naxee na Yudaya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee

fan na daaxae, e naxa so taa kui,

²² barima na loxoee findima gbejoxo waxati nan na, alako naxan sebexi Kitaabui kui a birin xa kamali.

²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginsee nun dingee be! Barima toore gboma ne boxi ma, Ala xa xone makenenma yi jama xili ma.

²⁴ Ndee faxama ne sandegema ra, ndee xaninma ne, e sa findi konyie ra jamane birin kui. Si gbete fama ne Darisalamu maboronde, han e xa waxati kamalima temui naxe.»

Isa xa gbilenyi nun xore bili xa taali

(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)

²⁵ «Na temui, tonxumae minima ne sogee, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma ne, e kontofili baa wundu xui nun a moronyie xa fe ra.

²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade boxi ma, e birama ne gaaxui saabui ra, barima koore fama ne imaxade.

²⁷ Na temui, Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun nore ra.

²⁸ Na fee na raba folo, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makore.»

²⁹ Isa naxa taali woyenyi masen e be, «Wo xore bili mato, a tan nun wuri bili birin.

³⁰ Wo na a to, e bara e burexe neene ramini, wo a kolonma jeme temui jan bara makore.

³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa mangeya niini bara makore.

³² N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³³ Koore nun boxi dangima ne, konon ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

³⁴ «Konon wo meeni wo yete ma! Wo naxa yanfa xurutareja nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi dunijeigiri xa kontofili ma, alako na loxoee naxa fa wo terenna,

³⁵ alo gantanyi xoni suxuma ki naxe. Barima na loxoee tan fama dunija mixi birin lide.

³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi ne temui birin alako wo xa senbe soto, wo xa no ratangade fe birin ma naxee fama a lide, wo man xa no tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui yanyi ra, a nu sa koe radangi Oliwi geya fari.

³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xon ma, e xa sa a xui rame horomobanxi kui.

22

Yudasi nun kuntigie xa lanyi

(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)

¹ Taami Lebinitare Sali naxa makore, naxan man xili falama Sayamaleke Dangi Sali.

² Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu, e xa a faxa, konɔ e nu gaaxuxi nama nan ya ra.

³ Na temui Sentane naxa bira Isa foxirabire Yudasi Isikariyoti foxo ra, naxan nu na Isa xa xera fu nun firinyie ya ma.

⁴ A tan Yudasi naxa siga serexedube kuntigie nun kosibili mangee xon, e naxa woyen, a sa noma Isa sade e belexe ki naxe.

⁵ E fan naxa jalexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be.

⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e belexe temui naxe jama xanbi.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)

⁷ Taami Lebinitare Sali naxa a li, yexee lanma faxama loxo naxe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra.

⁸ Isa naxa Piyeri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamaleke Dangi Sali yire rafala won be, alako won birin xa Sayamaleke Dangi Sali donyi don.»

⁹ E naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?»

¹⁰ A naxa a masen e be, «Wo nu so taa kui, wo nun xeme nde naralanma, ye feje dodoxi a xun ma. Wo xa bira a foxo ra han a sa soma banxi naxan kui.

¹¹ Wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamoxo wama a kolonfe a noma Sayamaleke Dangi Sali donyi

donde dennaxe, a tan nun a foxirabiree.»

¹² A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.»

¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa serexe tonxuma

(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25)

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dege e nun a xa xera fu nun firinyie.

¹⁵ A naxa a masen e be, «Kabi temui dangixi, a xoli n ma ki fanyi won xa yi Sayamaleke Dangi Sali donyi don yire keren beenun n xa jaxankate soto.

¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donma sonon fo a kamali Ala xonyi ariyanna.»

¹⁷ A to tonbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tonbili tongo, wo birin xa a min.

¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.»

²⁰ Na mooli man na, e to ge e degede, Isa naxa tonbili fan tongo, a a masen, «N wuli

nan ya, saate neene wuli naxan baxi mixi gbegbe be.

²¹ Kono n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra.

²² Adama xa Di sigama alo Ala a ragirixi ki naxe, kono gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.»

²³ E fan naxa so e bore maxorinfe, «Nde noma na mooli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa foxirabiree ya ma

(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

²⁴ Woonyeni naxa mini Isa foxirabiree tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

²⁵ Isa naxa a masen e be, «Naman mangee mixie yamarima a xoxoxe ra. E tan naxee e senbe raminima mixie ma, e <fe fanyi rabae> xili nan natema e yete xun.

²⁶ Kono wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alo wo birin xunya. Yarerati man xa lu alo birin ma walike.

²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a degede, na nan tide gbo, kono n tan na wo ya ma alo mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n foxirabiree ra naxee mu nu keli n xun n ma toore kui.

²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alo n Baba Ala a fixi n ma ki naxe.

³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xonyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma,

wo Isirayila bonsae fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon, a kolon Sentane bara Ala maxorin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alo maale ifema ki naxe.

³² Kono n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimaniya.»

³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!»

³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne doxo saxan, a i mu n kolon.»

Isa a foxirabiree rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a foxirabiree be, «N to wo xee kobiri, gbongoe, nun sankiri mu wo xun, wo tooro ne?» E naxa a yaabi, «Ade.»

³⁶ A man naxa a masen e be, «Kono yakosi tan, xa kobiri nun gbongoe na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara,

³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, <A jaxankate nan sotoma fe kobi rabae ya ma.> Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.»

³⁸ A foxirabiree naxa a masen, «Marigi, a mato,

santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

Isa Ala maxandife Getese-mani

(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma alo a nu darixi a ra ki naxe, a foxirabiree fan naxa a mati.

⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.»

⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi,

⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi naxankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so.

⁴⁴ Isa boje to nu naxankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilenfure naxa silon boxi alo wuli.

⁴⁵ A to keli Ala maxandide, a naxa gbilen a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife nimise xa fe ra.

⁴⁶ A naxa e maxarin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

⁴⁷ Isa nan mu nu gexi woyende, mixi gali naxa a yire li. Yudas, naxan nu na Isa foxirabiree fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya

ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudas, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?»

⁴⁹ Naxee nu na Isa foxo ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxarin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?»

⁵⁰ A foxirabiree nde naxa serexedube kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon.

⁵¹ Kono Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa woyen serexedube kuntigie, horomolingira kosibili mangee, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na?»

⁵³ Loxo yo loxo n nu na wo ya ma horomobanxi kui, wo mu n suxu. Kono yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi noe kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:57-58,69-75, Maraki 14:53-54,66-72, Yaya 18:12-18,25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kuntigie xunyi xonyi. Piyeri fan naxa bira e foxo ra, kono a mu nu a makorema a gbe ra.

⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tande, e birin doxo menni, serexedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu doxoxi e ya ma.

⁵⁶ Konyi gine nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a

ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.»

⁵⁷ Kɔnɔ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feol!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!»

⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxɔɔɔ, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.»

⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A jan mu nu gexi woyende, konkore naxa a rate keren na.

⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Beemanun konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma dɔxɔ saxan.»

⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xɔɔɔɔɔ ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifɛ kiitisae ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasoto, e naxa a bonbo.

⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Namiɔnmeɔa raba! A fala ba, naxan i bonboxi!»

⁶⁵ E man naxa konbi moɔli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifɛ xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamɔxɔe naxa Sanederen malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra,

⁶⁷ e naxa a maxɔrin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra.

⁶⁸ Xa n maxɔrinyi ti, wo mu n yaabima.

⁶⁹ Kɔnɔ keli yi waxati ma, Adama xa Di dɔxɔma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.»

⁷⁰ E birin naxa fa a maxɔrin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.»

⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbete ma sonon? Won bara a tan yete yati woyen xui me.»

23

Yuwifɛ Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

¹ Na temui jama birin naxa keli, e Isa xanin mange Pilati xɔn.

² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa jama ramurutafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Roma mange xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mange nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifɛ xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

⁴ Pilati naxa fa a fala serexedube kuntigie nun jama be, «N mu fe kobi yo toxi yi xeme xa fe.»

⁵ Kɔnɔ ɲama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya bɔxi birin ma, kelife Galile bɔxi ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili mɛ, a naxa maxɔrinyi ti xa Isa Galileka nan a ra.

⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mangɛ Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xɔn

⁸ Herode naxa sɛɛwa Isa tofe ra, barima kafi tɛmɛi xɔnkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe mɛ, a xɔli nu a ma Isa xa tɔnxuma makaabaxi nde raba a ya xɔri.

⁹ Na kui, Herode naxa maxɔrinyi gbege ti Isa ma, kɔnɔ Isa mu yaabi keren fi.

¹⁰ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun seriyɛ karamɔxɔɛ nu tixi naa, e nu Isa kalamu a ɲaaxi ra.

¹¹ Herode nun a xa sɔɔrie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayele se ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma.

¹² Singe, Pilati nun Herode dɛ mu nu fan, kɔnɔ na lɔxɔɛ booreɲa naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, mangɛɛ, nun ɲama malan,

¹⁴ a a masen e bɛ, «Wo bara fa yi xɛmɛ ra n xɔn a kalamufe ra a a na mixie

bɔɲɛ ratefe. Muxu bara dɛ masara wo ya xɔri, kɔnɔ n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma.

¹⁵ Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xɛmɛ mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma.

¹⁶⁻¹⁷ Na kui, n yaamari fima nɛ a xa bɔnbɔ, n fa a rabɛɲin.»

¹⁸ Kɔnɔ birin naxa sɔnxɔɛ rate, e a fala, «Yi xɛmɛ faxa! Barabasi rabɛɲin muxu bɛ.»

¹⁹ Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. ɲaxasi to bira taa kui, a naxa faxɛ ti.

²⁰ Pilati to nu wama Isa rabɛɲinfe, a man naxa wɔyɛn ɲama bɛ,

²¹ kɔnɔ e nu sɔnxɔfe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!»

²² Pilati man naxa wɔyɛn e bɛ a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi? N mu sese rakɔɔsixi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima nɛ a xa bɔnbɔ, n fa a rabɛɲin.»

²³ Kɔnɔ ɲama nu sɔnxɔɛ ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa nɔ mange ra.

²⁴ Pilati naxa natɛ tongo, e waxɔnfe xa raba.

²⁵ A naxa Barabasi rabɛɲin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxɛ tife ma, a fa Isa sa ɲama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-56, Maraki

15:21-42, Yaya 19:16-30)

²⁶ E to nu Isa xanife, e naxa Simōn Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa be a xanbi ra.

²⁷ Nama gbegebe nu biraxi Isa foxo ra. Gine ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegebe ra.

²⁸ Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be, «Darisalamu di ginee, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yete nun wo xa die nan ma fe ra,

²⁹ barima waxati fafe, mixie a falama ne, «Seewe na dibaritaree be, naxee mu xipe fi diyore ma.»

³⁰ «E man fama ne a falade geyae be, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie be, «Wo muxu makoto, muxu xa ragata!»

³¹ «Xa yi fe mooli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

³² E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa.

³³ E to yire nde li, dennaxe xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geeliman firin fan mabanban, e keren ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa koola ma.

³⁴ Isa naxa a masen, «N Baba, dipe yi mixie ma, barima e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

³⁵ Nama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu

a fala, «A bara mixi gbete rakisi. A xa a yete fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

³⁶ Soorie fan naxa a mayele, e fa, e weni muluxunxi ti a be,

³⁷ e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mange nan na, i yete rakisi!»

³⁸ Yi sebeli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mange nan ya.»

³⁹ Suute keren naxan nu banbanxi a fe ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yete rakisi, i muxu fan nakisi!»

⁴⁰ Kono a boore suute naxa woyen a ma, a a maxorin, «Won birin to gbaloe nan sotoxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra?»

⁴¹ A lanxi tan won firin xa yi fe soto, barima a findixi won ma kewali kobie sare nan na. Kono yi tan mu fefe kobi rabaxi.»

⁴² A to ge na falade a boore be, a naxa a fala Isa be, «Isa, i xa ratu n ma i soma i xa mangeya kui temui naxe.»

⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nondi fala i be, to yati, i soma ne n foxo ra ariyanna.»

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30)

⁴⁴ Yanyi tagi nondon to a li, dimi naxa sin boxi birin ma, leeri saxan bun ma.

⁴⁵ Soge naxa ifooro. Dugi xungbe naxan singanxi horomobanxi kui, a naxa iboo firin na.

⁴⁶ Na temui Isa man naxa a xui rate senbe ra, a a fala,

«N Baba, n bara n nii sa i belexe.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Soori keme xunmati naxan nu na naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala matoxo yi masenyi ra, «Nondi na a ra yati, tinxintoe nan nu yi xeme ra!»

⁴⁸ Nama naxan birin nu malanxi na faxe matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan kui, e belexe saxi e xunyi.

⁴⁹ Kono Isa kolonmae birin nun gine naxee bira a foxo ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

Isa xa maragats

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42)

⁵⁰ Xeme fanyi tinxintoe nde nu na, naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra,

⁵¹ kono a tan mu tin a boore kiitisee xa nate kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu kelixi Arimate ne, Yudaya boxi ma. A nu na Ala xa mangeya niini mamefe.

⁵² A tan yi xeme naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma.

⁵³ Na temui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon na, a naxa a kasange, a a bele gaburi, naxan nu gexi geme kui, fure yo mu nu ragata dennaxe.

⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu loxoe nan ya ra.

⁵⁵ Gine naxee nu bara bira Isa foxo ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa

gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxe.

⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri joxunme nun labunde rafalade. Malabu loxoe e naxa e malabu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe.

24

Isa xa marakeli faxe ma
(Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20)

¹ Sande loxoe subaxe ma, ginee naxa kurun siga ra gaburi yire, e labunde ture xanin, e nu bara naxan nafala.

² Kono e naxa a li, geme naxan nu doxoxi gaburi de ma, a nu bara ba naa.

³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to.

⁴ E kontoflixixi to nu tixi, xeme firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma.

⁵ Ginee naxa gaaxu, e e xun sin boxi. Na xeme firin naxa a fala e be, «Munfe ra wo mixi jipe fenma faxamixie ya ma?»

⁶ Isa mu na be, a bara keli faxe ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo be Galile.

⁷ A a masen ne, a fo Adama xa Di xa sa yunubitoe belexe, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxe ma a xi saxan nde ma.»

⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa woyenyie ma.

⁹ E to gbilen kelife gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa foxirabire fu nu kerenyie be, a nun a foxirabire boore birin be.

¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki nga

Mariyama, a nun gine gbeteē naxee nu na e fɔxɔ ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xɛrae bɛ.

¹¹ Kɔnɔ nee mu la e ra, barima na masenyi naxa lu e bɛ alɔ daxu wɔyenyi.

¹² Kɔnɔ Piyeri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kɔnɔ a mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gbilen a xɔnyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a fɔxirabire firinyi ndee

(Maraki 16:12-14)

¹³ Na lɔxɔe kerenyi, Isa fɔxirabire mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilomɛtiri fu nun keren jɔndɔn.

¹⁴ E nu na wɔyɛnfe e bore bɛ yi fe birin ma naxee nu bara raba.

¹⁵ E nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira keren xɔn,

¹⁶ kɔnɔ e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na munse falafe kira xɔn?» Na maxɔrinyi ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi.

¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?»

¹⁹ Isa naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» E naxa dentɛgɛ sa a bɛ fe naxan Isa Nasaretika lixi. E naxa a fala a bɛ, «Namijɔnmɛ xungbe nan nu a ra a kewali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala nun pama bɛ.

²⁰ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun muxu xa mangɛɛ bara a sa mixie belexɛ, e xa a makiiti faxɛ kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Kɔnɔ muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xɔrɛyade. Sa na birin xun ma, a xa faxɛ xi saxan nde nan to,

²² kɔnɔ gine ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dentɛgɛ ra. E to kurun siga ra gaburi yire,

²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu bɛ, a malekɛ ndee nan mini e ma, e a fala e bɛ a Isa jirɛ na a ra.

²⁴ Mixi gbeteē muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin li alɔ ginɛe a masenxi ki naxɛ, kɔnɔ e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «Ee, wo xaxili xɔrɔxɔ! Namijɔnmɛ naxan birin masenxi, wo bɔrɛ mu lama a ra mafuren!

²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na tɔrɛ sɔtɔ, a fa so a xa nɔrɛ kui?»

²⁷ A naxa fa a fɔlɔ Annabi Munsa ma, dɔxɔ namijɔnmɛ birin na, a Kitaabuie yire birin fasari e bɛ, a tan yetɛ xa fe masenxi dennaxɛ.

²⁸ E to makɔrɛ na taa lanma ra e nu sigafe dennaxɛ, Isa naxa lu alɔ a nu wama dangife nɛ,

²⁹ kɔnɔ e naxa a mayandi, e a fala a bɛ, «Lu muxu xɔnyi nɛ. Nunmare na a ra yi ki, kɔɛ jan bara so.» Na kui, a naxa so e xɔnyi a xa lu naa.

³⁰ E birin to dɔxɔ e dɛgedede, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma.

³¹ A naxa makɛnɛn e xaxili bɛ keren na, e a kolon a Isa na a ra, kɔnɔ a man naxa lɔe e ma yen!

³² E naxa a fala e bore bɛ, «A to nu Kitaabui kui fasarima won bɛ kira xɔn, a mu nu luxi xɛ alɔ a tɛ nan xuruxi won bɔɲɛ kui?»

³³ E naxa keli keren na, e gbilen Darisalamu. E naxa sa Isa fɔxirabire fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fɔxɔ ra, e birin malanxi yire keren.

³⁴ Nee naxa a fala e bɛ, «Marigi bara keli faxɛ ma yati! A bara mini Simɔn ma!»

³⁵ E fan naxa dɛntɛgɛ sa nee bɛ fe birin ma naxee dangixi kira xɔn, a nun Isa makɛnɛn e bɛ ki naxɛ a to taami igira.

Isa nun a fɔxirabire fu nun kerenyi

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

³⁶ E to nu wɔyɛnfɛ na fe birin ma, Isa yɛtɛ naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa e xɛɛbu, «Ala xa wo bɔɲɛ sa.»

³⁷ E bɔɲɛ naxa mini, e gaaxu, barima e nu a maɲɔxunxi tubari nan na.

³⁸ Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Munfe ra wo kɔntɔfilixi, wo bɔɲɛ man siikɛxi?»

³⁹ Wo n bɛlɛxɛɛ nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xɔri mu

na tubari bɛ, alɔ wo naxan toma n ma yi ki.»

⁴⁰ A to na fala e bɛ, a naxa a bɛlɛxɛɛ nun a sanyie masen e bɛ,

⁴¹ kɔnɔ na fe sɛɛwɛ nun kaabɛ nu gbo e bɛ. E to mu nu gɛxi lade a ra, Isa naxa e maxɔrin, «Donse na wo yi ra be?»

⁴² E to yɛxɛ ganxi nde so a yi,

⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xɔri.

Isa tefe koore

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)

⁴⁴ Na tɛmɛi, a naxa a masen e bɛ, «N nu na wo tagi tɛmɛi naxɛ, n yi fe birin masen nɛ wo bɛ. N a masen nɛ wo bɛ, fa fala naxan birin sɛbɛxi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa seriye kui, a nun namijɔnmɛɛ xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali nɛ.»

⁴⁵ Na tɛmɛi, a naxa e xaxili rabi alako e xa Kitaabuie fahaamu.

⁴⁶ A naxa a masen e bɛ, «A sɛbɛxi nɛ, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔɔ, fo a man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde.»

⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi nɛ tuubi fe nun yunubi xafarife ra, fɔlɔfɛ Darisalamu ma.

⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedeɛ ra.

⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasanbama nɛ wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han sɛnbɛ xa keli koore gorofɛ wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A

naxa a βελεξε ite, a duba e
βε.

⁵¹ A nu dubama e βε temui
naxe, a naxa keli e xun, a
rate koore.

⁵² E to γε a suyidide,
e naxa gbilen Darisalamu
σεεωε xungbe kui.

⁵³ E nu na horomobanxi
kui temui birin Ala tantude.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sebɛ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan sebɛ, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jɛrɛ ki, nun a faxa ki masenma won bɛ. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebɛ, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔnɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na.

Annabi Yaya a masenma dunija birin bɛ a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama bɛ, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siike Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi serexe xungbe nan na naxan dunija xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebexi, a wama Isa tide nan masenfe won bɛ. A

tali wɔyenyi gbege rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi nɛ alɔ «xurusee demadonyi» danxaniyatɔɛɛ bɛ. A Isa misaalima «naadɛ» nun «kira» ra. Isa luxi alɔ «ye» nun «baloe» mixie bɛ. Isa munafanyi gbo adama bɛ.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bɔjɛ kui. Amina.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebexi

Ala Xui findife ibunadama ra

¹ A fɔlɔ fɔlɛ, Ala Xui nu na, Ala Xui nu na e nun Ala, Ala Xui nu findixi Ala yetɛ kan nan na.

² Kabi a fɔlɛ, Ala nun a Xui nan nu a ra.

³ Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra, sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.

⁴ Marakisi sɔtoma a tan nan na, kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie bɛ.

⁵ Na naiyalanyi yanbama dimi kui, dimi fan mu tin a ra.

⁶ Ala naxa xɛmɛ nde xɛɛ, naxan nu xili Yaya.

⁷ Seede nan nu a ra, naxan fa seederɔxɔya bade na naiyalanyi xa fe ra, alako birin xa danxaniya a saabui ra.

⁸ A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra,

kɔnɔ a tan fa nɛ a xa seede
ba na naiyalanyi xa fe
ra.

9 Naxan findixi naiyalanyi
ra, naiyalanyi yati na
a ra,

naxan fama dunija ma, a
xa adamadie birin
iyalan.

10 Ala Xui naxa sabati dunija
ma.

Dunija daa a tan nan saabui
ra,

kɔnɔ dunija tondi nɛ a
kolonde.

11 A fa nɛ a xɔnyi,

kɔnɔ a xa mixie mu a rasɛnɛ.

12 Kɔnɔ naxan tan birin a
rasɛnɛ, e danxaniya a
ma,

a naxa nɔɛ fi nee tan ma, e
xa findi Ala xa die ra.

13 Na mu keli e bɔnsɔɛ xa
ma,

xa na mu fate bɛndɛ
waxɔnyi ma,

xa na mu mixi nde waxɔnyi
ma.

Ala yɛtɛ nan a niya e xa bari
a nɛɛnɛ ra, e findi a xa
die ra.

14 Ala Xui naxa findi
ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.

Muxu bara a xa nɔrɛ to,
a Baba nɔrɛ naxan fixi a xa
Di kerɛnyi ma,

hinnɛntɛya nun nɔndi ka-
malixi naxan yi.

15 Yaya naxa a xui ite, a
seedeɲɔxɔya ba a xa
fe ma,

«N yi nan ma fe masen wo
bɛ, n to a fala,

«Naxan fama n xanbi ra, a
tide gbo n bɛ,

barima beenun n tan xa daa,
a tan nu na.»

16 Won birin bara hinne sɔtɔ
a saabui ra.

A xa hinne bara gbo yɛ won
yi ra.

17 Ala seriye Kitaabui fi won
ma Annabi Munsan
na saabui ra.

A xa hinne nun nɔndi tan
fahi won ma

a xa Mixi Sugandixi Isa nan
saabui ra.

18 Adama yo mu na naxan
bara Ala to,

kɔnɔ Ala xa Di kerɛnyi,
naxan na a Baba Ala
fɛ ma,

a tan bara a masen.

*Annabi Yaya xa
seedeɲɔxɔya*

*(Matiyu 3:1-12, Maraki
1:1-8, Luki 3:1-18)*

19 Yaya xa seedeɲɔxɔya
nan ya. Darisalamu Yuwif
kuntigie naxa sɛrɛxɛdubɛɛ
nun Lewi di ndee xɛɛ Yaya
xɔn ma, e xa a maxɔrin,
«Nde i tan na?»

20 Yaya mu tondi e
yaabide, a naxa a masen e
bɛ a fiixɛ ra, «Ala xa Mixi
Sugandixi mu n tan xa ra.»

21 E man naxa a maxɔrin,
«I fa findixi nde ra? Annabi
Eliya nan na i ra?» Yaya
naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu
n na.» E naxa a maxɔrin,
«Namijɔnme nan i ra muxu
naxan mamɛfe a xa fa?»
Yaya naxa e yaabi, «Ade.»

22 Na kui, e naxa gbilen
a maxɔrin na, «Nde i ra?
I i yɛtɛ maɲɔxunxi nde ra?
A yaba muxu bɛ, muxu xa
sa dɛntɛgɛ sa muxu xɛɛmaɛ
bɛ.»

²³ Yaya naxa a masen e be alo a seβexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxe, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, <Wo kira matinxin Marigi be!»»

²⁴ Fariseni nde naxee nu bara xee Yaya xon,

²⁵ e naxa a maxorin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namijonme ra muxu naxan mamefe, i fa mixie xunxama ye xora munfe ra?»

²⁶ Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xora, konon mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon.

²⁷ Na nan fama n xanbi ra. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun.»

²⁸ Na fe birin dangi Betani ne, Yuruden xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xora dennaxe.

Isa nan na Ala xa serexe ra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)

²⁹ Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki, dunija xa yunubi xafarima naxan na.

³⁰ N nu yi nan ma fe masenfe wo be n to a fala, n naxe, «Xeme naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»

³¹ N tan yati mu nu na kanyi kolon, konon n fa mixie xunxade ye xora ne alako a

tan xa makenen Isirayilakae be.»

³² Yaya naxa seedepoxoya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra kelife koore ma alo ganbe, a doro a ma.

³³ N tan yati mu nu a kolon, konon Ala naxan n xee mixie xunxade ye xora, a nu bara a masen n be, «I n Xaxili Seniyenxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili Seniyenxi ragoroma mixie ma.»

³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa foxirabire singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a foxirabire mixi firin.

³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki!»

³⁷ A foxirabire firinyie to a xui me, e naxa bira Isa foxo ra.

³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a foxo ra, a naxa e maxorin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamoxo».

³⁹ A naxa a fala e be, «Won xee, wo xa sa na kolon.» Nunmare temui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fe ma.

⁴⁰ Simon Piyeri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi me, e fa bira Isa foxo ra.

⁴¹ A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a be,

«Muxu bara Al Masiihu to!»
Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi.»

⁴² Andire naxa Piyeri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a be, «Yunusa xa di Simon nan i ra, konɔ i xili fama falade Kefasi, na nan na ki <Piyeri,> naxan wama a falafe <fanye.>»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa nate tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.»

⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyeri birin findi Betesayi-dakae nan na.

⁴⁵ Filipu naxa siga Natanayeli yire, a a fala a be, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasaretika nan a ra, Yusufu xa di!»

⁴⁶ Natanayeli naxa a maxorin, «Fe fanyi nde noma minide Nasareti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yete yati xa a to.»

⁴⁷ Isa to Natanayeli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan bope ma!»

⁴⁸ Natanayeli naxa a maxorin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xore bili bun ma, n tan i to ne.»

⁴⁹ Natanayeli naxa a fala a be, «Karamoxo, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mange nan i ra!»

⁵⁰ Isa naxa a fala a be, «N to a falaxi, a n i to ne xore bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbete toma ne

naxee dangi na ra.»

⁵¹ A man naxa a masen a be, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo fama ne koore tode, a rabixi, Ala xa malekee nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

2

Futixiri xulunyi

¹ Na xi saxan nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile boxi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma.

² Isa fan nu xilixi naa, a nun a foxirabiree.

³ Weni to jon, Isa nga naxa a fala a be, «Weni bara jon yi mixie yi ra.»

⁴ Isa naxa a maxorin, «N nga, i wama munse xon ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.»

⁵ A nga naxa a fala banxi konyie be, «A na naxan yo fala wo be, wo a raba.»

⁶ Fepe senni geme daaxi nu na menni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yete raseniyenma naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri keme maxoren nu noma sade fepe keren kui.

⁷ Isa naxa a fala konyie be, «Wo yi fepee rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu.

⁸ A man naxa a fala e be, «Yakosi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xon ma.» E naxa na fan naba.

⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi weni ra, a mu nu a kelide kolon, konɔ konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginefenyi xili,

¹⁰ a a fala a be, «Xulun kanyi birin weni fanyi nan singe raminima, mixie na siisi, e fa weni gbete ramini. Kɔnɔ i tan bara weni fanyi ragata han yi temui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tɔnxuma singe ra. A a raba Kaana ne, Galile bɔxi ma. Na fe kui, a a xa nɔre nan makenen, a fɔxirabiree naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kaprenamu, a nun a nga, a xunyae, nun a fɔxirabiree. E naxa sa xi ndee radangi naa.

*Isa yulee kerife hɔrɔmɔbanxi
kui*

*(Matiyu 21:12-13, Maraki
11:15-17, Luki 19:45-46)*

¹³ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to makɔre, Isa naxa te Darisalamu.

¹⁴ A naxa sa li, ninge, yexee, nun ganbe matie nu na hɔrɔmɔbanxi yire, kɔbiri masaree fan nu dɔxɔxi naa.

¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulee birin kerɔ hɔrɔmɔbanxi kui, a nun e xa ninge nun yexeee. A naxa kɔbiri masaree xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa tebillie rabira.

¹⁶ A naxa a fala ganbe matie fan be, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!»

¹⁷ A fɔxirabiree naxa ratu na Kitaabui sebeli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo ye n bɔje kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifi kuntigie naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a

masenma muxu be a a lan i xa yi mɔoli raba?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔmɔbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rake-lima.»

²⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Yi hɔrɔmɔbanxi naxan tixi je tongo naani nun senni bun ma, i tan na rake-lima ne xi saxan bun ma?»

²¹ Kɔnɔ Isa to hɔrɔmɔbanxi xa fe fala, taali wɔyenyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe.

²² A to keli faxe ma, a fɔxirabiree naxa ratu a xa wɔyenyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbegebe naxa danxaniya a ma e to tɔnxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama.

²⁴ Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon.

²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a be, barima a tan nu adamadi bɔje kolon.

3

*Isa nun Nikodemu xa
sumunyi*

¹ Yuwifi kuntigi nde nu na Farisenie ya ma, naxan xili Nikodemu.

² A naxa siga Isa xɔn ma kɔe ra, a a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu a kolon karamɔxɔ nan i ra Ala naxan xeexi. I tɔnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

3 Isa naxa a masen a be, «N xa nondi yati fala i be, xa mixi mu bari a neene ra, a mu noma sode Ala xa mangeya niini bun ma.»

4 Nikodemu naxa a maxorin, «Mixi moxi noma gbilende a nga tege, a man gbilen bari ra?»

5 Isa naxa a yaabi, «A nondi i ma n xa a fala i be, xa mixi mu bari a neene ra, ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu noma sode Ala xa mangeya niini bun ma.»

6 «Fate bende nan mixi fate bende barima. Kono mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra.

7 N to a falaxi i be a fo wo xa bari a neene ra, na naxa i terenna.

8 Foye minima a na wa minife dede biri ra. I a xui nan mema, kono i mu a kelide kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a neene ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a luma na ki ne.»

9 Nikodemu naxa a maxorin, «Na rabama di?»

10 Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamoxo xungbe ra, i mu na kolon?»

11 N xa nondi yati fala i be, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, kono wo bara tondi muxu xa seedejoxoya ra.

12 Xa wo mu la n xui ra, n to yi dunja fee falafe wo be, xa n sa ariyanna fee nan fala wo be, wo lama a ra di?

13 Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

14 «Annabi Munsa to nu na gbengberenyi ma, a naxa boximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kon na na ki ne,

15 alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi soto naxan mu jonma abadan.

16 Ala dunja xanu ne han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa loe, a xa kisi ne abadan.

17 Ala mu a xa Di xee dunja xa ratonde, a a xee ne a xa fa dunja rakisi.

18 Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu kanama na kanyi ra, kono naxan yo mu danxaniya a ma, kiiti jan bara ge kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma.

19 Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa dunja, kono dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kewali mu fan.

20 Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kene ma.

21 Kono naxan yo perema Ala xa nondi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxonfe e naxan nabafe, na xa sa kene ma.»

*Annabi Yaya seede bafe
Isa xa fe ra*

22 Na xanbi, Isa nun a foxirabirɛɛ naxa keli Darisalamu e so Yudaya boxi ma. Isa naxa waxati nde raba menni a nun a foxirabirɛɛ, e nu mixie xunxama ye xɔɔra.

23 Yaya fan nu mixie xunxama ye xɔɔra Enon nɛ, Salimon fɛ ma, barima ye gbegbe nu na naa. Mixie nu sigama a xɔn, a tan nu e xunxa ye xɔɔra.

24 A a lixi na temui, a mu nu saxi geeli sinden.

25 Lɔxɔ nde, wɔyɛnyi naxa mini Yaya foxirabirɛɛ nun Yuwifi nde tagi maraseniyɛnyi xa fe ra.

26 E naxa siga Yaya yire, e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, wo nun xɛmɛ naxan nu a ra Yuruden naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xɔɔra. Birin na sigafe a yire.»

27 Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sɔtɔma, fo Ala na naxan fi a ma.

28 Wo tan yati bara findi n ma seede ra, a n a masen nɛ, «N tan xa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xɛɛxi a ya ra nɛ.»

29 Xɛmɛ naxan ginɛ fenxi, a tan nan findima ginɛ kanyi ra. A defanboore tan luma a fe ma nɛ, a a tuli mati a ra nɛlexinyi kui. N tan luma na ki nɛ Isa bɛ. N ma sɛɛwɛ bara kamali.

30 Fo Isa xa fe xa ite nɛ, n gbe xa igoro.»

31 «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunjɔna ma, dunjɔna mixi nan a ra naxan wɔyɛnma a dunjɔna

ki ma, kɔnɔ naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na.

32 A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan mɛ, kɔnɔ mixi yo mu lama a xa seedeɲɔxɔya ra.

33 Mixi naxan lama na seedeɲɔxɔya ra, a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama.

34 Ala xa Xɛɛra Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Seniyɛnxi ra.

35 Baba Ala a xa Di xanuxi nɛ, a fe birin sa a bɛlɛxɛ.

36 Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi sɔtɔ. Kɔnɔ naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xɔnɛ nan birama a foxɔ ra.»

4

Samari ginɛ nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

1 Isa naxa a kolon a Farisenie bara a mɛ, a foxirabirɛɛ na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xɔɔra dangi Yaya ra.

2 Kɔnɔ a fa li Isa yetɛ xa mu nu mixie xunxama ye xɔɔra, a foxirabirɛɛ nan nu a rabama.

3 Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gbilen Galile boxi ma.

4 Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari boxi igiri sigafe ra Galile.

5 A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dennaxe makɔrɛ xɛ ra, Yuwifie benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma.

6 Yaxuba xa kolonyi na menni ne. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kolon de ra. Yanyi tagi nan nu a ra.

7 Samari gine nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a be, «N ki ye, n xa a min.»

8 A a lixi Isa foxirabiree nu bara siga donse sarade taa kui.

9 Gine naxa a fala Isa be, «I tan Yuwifii, n tan Samari gine. I n maxorinma ye min daaxi ma munfe ra?» Gine na fala ne barima Yuwifii nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi.

10 Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i be yi ki, <n ki ye ra,> i tan fan a makulama ne ye ra nu naxan i rakisima.»

11 Gine naxa a maxorin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kolonyi fan tilin. I fa na kisi ye sotoma minden?»

12 Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi kolonyi fi muxu ma. A tan yete bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa goore.»

13 Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kolon ye min, ye xoli man gbilenma a suxu ra.»

14 Konɔ naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xoli mu a suxuma sonon. Na ye findima dulonyi nan na a bope ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.»

15 Gine naxa a fala a be, «N ba, na ye fi n ma, alako ye

xoli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sonon.»

16 Isa naxa a fala a be, «Siga i sa i xa mɔri xili, wo fa be.»

17 Gine naxa a yaabi, «N mu doxo xi xeme xon.» Isa naxa a fala, «I nondi nan falaxi, a i mu doxo xi xeme xon.»

18 I bara doxo xeme suuli birin xon ma, i man nun xeme naxan a ra yi temui, futi mu wo tagi. Na tan, i nondi nan falaxi.»

19 Gine naxa a fala Isa be, «Awa, n bara a kolon fa, a namijonme nan na i ra.»

20 Muxu benbae Ala batu yi geya nan fari, konɔ wo tan Yuwifii a falama a fo Ala xa batu Darisalamu ne.»

21 Isa naxa a fala a be, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan.»

22 Wo tan Samarikae, wo salima, konɔ wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifii, muxu salima, muxu man Ala kolon, barima Ala xa kisi fatanma Yuwifii nan na.

23 Konɔ waxati na fafe, a jan bara a li, Baba Ala batulae a batuma a nondi ki ma e xaxili fiixe nan na. Baba Ala wama na batula moolie nan xon ma.

24 Ala findixi Xaxili nan na. A batulae lan ne e xa a batu e xaxili fiixe nan na a nondi ki ma.»

25 Gine naxa a fala a be, «N a kolon a Al Masiihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama ne won be.»

26 Isa naxa a fala a be, «N tan nan na ra, n tan Ala xa

Mixi Sugandixi nan wøyenfe i be yi ki.»

²⁷ Isa fōxirabirēe to Isa li, a na wøyenfe na gine ra, e de naxa ixara, kōnō e mu a maxōrin, «I wama munse xōn» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Gine naxa a xa fēpe lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie be,

²⁹ «Wo fa. Wo xa xeme nde mato naxan bara n ma kewali birin fala n be, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?»

³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa fōxirabirēe nu wøyenfe a be, e a fala, «Karamōxō, i dege.»

³² Kōnō Isa naxa a masen e be, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.»

³³ A fōxirabirēe naxa e bore maxōrin, «Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xōn ma ba?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «N tan ma baloe findixi n Xēema waxōnfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so n yi.

³⁵ Wo tan mu a falama xe, «Kike naani nan luxi beenun xe xabe xa a li?» N xa a fala wo be, wo wo ya rasiga, wo xee mato, e ragbeelixi ki naxe. Xe xaba temui bara a li.

³⁶ Xe xabe jan bara a xa wali sare soto folo. A xa wali a niyama ne mixi xa kisi soto abadan. Na kui, naxan xe bima nun naxan xe xabama, e birin luma seewe keren ne.

³⁷ Yi masenyi findixi nōndi nan na, «Mixi nde xe garansanma, gbete a xabama.»

³⁸ N tan wo xēxi xe xabade ne, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbete nan walixi, kōnō wo tan nan e xa wali rajōnyi toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbege naxa danxaniya Isa ma na gine xa seedejōxōya xa fe ra, a to a fala, «N bara kewali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n be.»

⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xōnyi. Isa naxa xi firin naba naa.

⁴¹ Mixi gbege man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra.

⁴² E naxa a fala na gine be, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa wøyenyi xa fe ra, kōnō yakōsi muxu tan yete bara a xui me. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunija rakisima nan yati ra.»

*Isa xeme nde xa di ray-
alanfe*

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile,

⁴⁴ barima a tan yati a a masen ne a namijōnme sese yo mu binyama a xōnyi.

⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasene a fanyi ra, barima e fan nu bara Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile bōxi ma, a ye mafindi weni ra dennaxe. Mange xa walike xungbe

nde nu na naa, naxan xa di nu furaxi Kaperenam.

⁴⁷ A to a me a Isa bara fa Galile kelife Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xeme rayalan naxan nu saxi saya fure ma.

⁴⁸ Isa naxa a fala a be, «Wo tan mu danxaniyama feo, fo wo tonxumae nun kaabanakoe to!»

⁴⁹ Mange xa walike naxa a mayandi, «Marigi, talu n xonyi beenun n ma di xa faxa!»

⁵⁰ Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walike naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga.

⁵¹ A nu na gbilenfe temui naxe, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a be, «I xa di bara kisi!»

⁵² A fan naxa e maxorin, «A fisa mun temui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi nondon.»

⁵³ Na di baba naxa a kolon a xa di yalan folo kabi Isa a fala a be temui naxe, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xeme nun a xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.

⁵⁴ Na naxa findi Isa xa tonxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile ne, a to gbilen kelife Yudaya.

5

Isa namate rayalanfe

¹ Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu.

² Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa naade xungbe nan

fe ma, naxan xili Xurusee Naade. Leele suuli nan nu na na ye yire.

³⁻⁴ Furema wuyaxi nu saxi na leelee bun ma, alo donxuie, namatee, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma.

⁵ Xeme nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi je tongo saxan nun solomasaxan.

⁶ Isa to nu a kolon a yi xeme nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxorin, «I wama a xon i xa yalan?»

⁷ Namate naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xora. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbete bara goro a xora.»

⁸ Isa naxa a fala a be, «Keli, i i xa dagi tongo, i i jere.»

⁹ A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a jere.

Na loxe to nu findixi malabu loxe nan na,

¹⁰ Yuwifie kuntigie naxa a fala na xeme rayalanxi be, «Malabu loxe nan to, a mu lanma i xa i xa dagi xanin i xun.»

¹¹ Kono a tan naxa e yaabi, «Xeme naxan n nayalanxi, na nan a fala n be, «I i xa dagi tongo, i i jere.»»

¹² E naxa a maxorin, «Nde na falaxi i be?»

¹³ Kono xeme mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara loe a ma jama ya ma.

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa man naxa na xeme li horomobanxi, a naxa a fala a be, «Yakosi i bara yalan,

kɔnɔ a lanma i xa gbilen yunubi fɔxɔ ra alako fe gbete naxa i sɔtɔ naxan dangi na fure singe ra.»

¹⁵ Xeme naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie be, a Isa nan a rayalanxi.

¹⁶ Isa to na fe raba malabu lɔxɔe ne, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe.

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.»

¹⁸ Na temui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxes, barima a nu malabu lɔxɔe seriye kanama, a man nu a falama a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaamari ma

¹⁹ Na kui, Isa naxa a masen e be, «N xa nɔndi yati fala wo be, Ala xa Di mu nɔma fefe rabade a yete ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan fɔxi rabama.

²⁰ Barima Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di be. A jan fama fee masende a be naxee makaaba dangi yee ra, alako wo de xa ixara.

²¹ Baba Ala mixie rakelima faxe ma ki naxe, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma.

²² Baba Ala jan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma,

²³ alako birin xa Ala xa Di binya alo e Baba Ala binyama ki naxe. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu

Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xeexi dunija.»

²⁴ «N xa nɔndi fala wo be, naxan a tuli matima n na, a fa la n Xema ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiiti xɔrɔxɔe sɔtɔma, a bara ge ratangade yahannama ma, a bara kisi sɔtɔ.

²⁵ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, waxati fafe a lide, a jan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mema ne. Naxee na a xui me, nee kisima ne.

²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na.

²⁷ A man bara nɔe so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra.

²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mema ne,

²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sɔtɔma. Kɔnɔ naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sɔtɔma.»

³⁰ «N tan mu nɔma fefe rabade n yete ra. N a mema Baba Ala ra ki naxe, n tan kiiti sama na ki ne. Na kui, n ma kiiti tinxin, barima n mu birama n yete waxɔnfe xa fɔxɔ ra, n biraxi n Xema nan waxɔnfe fɔxɔ ra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yete be, a mu lanma.

³² Baba Ala nan seede bama n be. N fan a kolon a tan seedeɔxɔya naxan bama n ma fe ra, a findixi nɔndi nan na.

³³ Wo tan yati bara mixie xεε Yaya xɔn, a fan naxa seedeɔɔɔya ba nɔndi xa fe ra.

³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedeɔɔɔya ma, kɔnɔ n yi fee masenxi nε wo bε alako wo xa kisi.

³⁵ Yaya nu luxi nε alo lanpui radεxεxi naxan yanbama. Wo bara sεεwa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kɔnɔ seedeɔɔɔya nde na n bε naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedeɔɔɔya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xεεxi.

³⁷ Baba Ala naxan n xεεxi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui mε, wo mu nu a yatagi to,

³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo bɔɔɔ ma, barima wo mu laxi a xa xεεra ra.

³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo ɔɔɔ a ma, a wo abadan kisi sɔtɔma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama,

⁴⁰ kɔnɔ wo tondixi fade n ma wo xa kisi sɔtɔ.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matɔxɔε xɔn.

⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo bɔɔɔ kui.

⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kɔnɔ wo mu n nasenεxi. Xa mixi gbete sa fa a yete kan nan xili ra, wo mu tondima na tan nasenede.

⁴⁴ Wo to wama wo xa matɔxɔε sɔtɔ wo bore ra, kɔnɔ wo mu matɔxɔε fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi

tan na, wo fa danxaniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a maɔɔxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xɔn. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma.

⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama nε n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe sεbε.

⁴⁷ Kɔnɔ xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

Isa donse fife xεmε mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹ Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa.

² Nama gbeɔɔ nu biraxi a fɔxɔ ra, barima e nu a xa tɔnxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama furemae bε.

³ Isa naxa te geya fari, a sa dɔxɔ naa a nun a fɔxirabireε.

⁴ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali nu bara makɔre.

⁵ Isa to a ya rasiga, a naxa jama gbeɔɔ to fa ra a yire, a naxa Filipu maxɔrin, «Won sa nɔma taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dege?»

⁶ A na fala nε alako a xa Filipu mato, barima Isa jan nu a kolon a fafe naxan nabade.

⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi kεmε firin wali sare nan na, na mu a niyama yi jama mixi

birin xa nɔ taami xuntundi sɔtɔde.»

⁸ Isa fɔxirabirɛ Andire, Simɔn Piyeri xunya, a naxa a fala,

⁹ «Mɛngi taami suuli na yi xɛmɛ dimɛdi yi ra, a nun yɛxɛ firin, kɔnɔ na findixi munse ra yi nama bɛ?»

¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala nama bɛ e xa e magoro.» Nooge xinde gbegbe to nu na naa, mixie naxa dɔxɔ bɔxi, e xɛmɛ mixi wulu suuli jɔndɔn.

¹¹ Na tɛmui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun jama magoroxi ma, a a raba na ki nɛ yɛxɛ fan na. Birin naxa a sɔtɔ, han e birin naxa wasa.

¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Wo donse dɔnxɔɛ xuntunyie malan, alako sese naxa makana.»

¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse dɔnxɔɛ xuntunyie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mɛngi taami gundi suuli nan na.

¹⁴ Nama to Isa xa tɔnxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijɔnmɛ naxan mame a xa fa dunija ma, a tan nan yati yi ki!»

¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a suxude nɛ e xa a findi mangɛ ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa pɛrɛfɛ ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa fɔxirabirɛɛ naxa goro baa de ra,

¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra

Kapɛrenamu. Dimi nu bara sin, kɔnɔ Isa mu nu gbilen e yire sinden.

¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaapɛ.

¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni jɔndɔn, e naxa Isa to pɛrɛ ra ye fari, a fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu.

²⁰ Kɔnɔ Isa naxa a fala e bɛ, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba jama ra baa dɛ, Isa fɔxirabirɛɛ kunkui tongo dennaxɛ. E nu a kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a fɔxirabirɛɛ doro.

²³ Kunkui gbɛtɛ naxɛɛ keli Tiberiyasi, nɛɛ naxa e li mɛnni, e taami don dennaxɛ, Marigi naxan so e yi a to gɛ Ala tantude.

²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na mɛnni sɔnɔn, a fɔxirabirɛɛ fan mu na, e fan naxa baki kunkuie kui, e giri Kapɛrenamu, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, i faxi be mun tɛmui?»

²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nɔndi ki ma n xa a fala wo bɛ, wo mu n fenfe xɛ n to tɔnxuma makaabaxi raba wo ya xɔri. Wo n fenfe nɛ wo to lugaxi taami ra.

²⁷ Wo naxa wali dunija baloe xa fe ra, naxan bɔrɔma. Wo xa wali

baloe nan ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matonxuma a xa Mixi Sugandixi ra.»

²⁸ Na kui, jama naxa Isa maxorin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kewalie raba Ala wama naxee xon?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kewali naxan xon, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xera ma.»

³⁰ E man naxa a maxorin, «I tonxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xori alako muxu xa la i ra? I fa kewali mundun nabama?»

³¹ Muxu benbae taami nde don ne gbengberenyi ma naxan goro kelife koore ma. A sebexi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.»

³² Isa man naxa a masen e be, «N xa a masen wo be a nondi ki ma, Annabi Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma.»

³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi dunija ma.»

³⁴ Na kui, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu ki na taami ra temui birin.»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaame kolonma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xoli kolonma sonon.»

³⁶ Konon alo n a falaxi wo be ki naxe, hali wo to bara n to, wo mu laxi n na.

³⁷ Baba Ala mixi naxan

birin fima n ma, a fama ne n ma, n mu mema e ra abadan,

³⁸ barima n kelixi koore ma n Xema waxonfe nan nabade. N mu faxi n yete waxonfe xa rabade.

³⁹ N Xema wama ne n xa a xa mixi birin nakeli faxe ma lonon donxon. A mixi naxee fixi n ma, hali keren naxa loe.

⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na kanyi xa abadan kisi soto, n man xa a rakeli faxe ma lonon donxon ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.»

⁴² E nu a falama ne, e naxe, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi ne keli koore?»

⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba woyenfe wo bore tagi na mooli ra.»

⁴⁴ Mixi yo mu noma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xexi, mu a kanyi mabendun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxe ma lonon donxon.

⁴⁵ A sebexi namijonmee xa Kitaabui kui, «Ala fama ne e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui rame, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan fama ne n ma.

⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo be a nondi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi soto.»

48 N tan nan na kisi taami ra.

49 Wo benbae taami don ne gbengberenyi ma, kono e birin naxa faxa.

50 Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama.

51 N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima ne abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima serexe ra alako dunija xa kisi soto.»

52 Na kui, sonxoe naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xeme noma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?»

53 Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo be.

54 Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima ne abadan, n a rakelima ne faxe ma loxo donxoe.

55 N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra.

56 Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i.

57 Baba Ala to n xexi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mooli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra.

58 Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alo wo benbae taami naxan don. E tan faxa ne. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima ne abadan.»

59 Isa yi masenyi ti ne a nu mixie kawandima temui naxe Kaperenamum salide kui.

Isa foxirabire gbegbe janige masarafe

60 E to a xa masenyi me, a foxirabire wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xoxoxo de! Nde noma tinde a ra?»

61 Isa to a kolon a a foxirabiree na yi woyenyi falafe e bore tagi, a naxa e maxorin, «N ma masenyi bara wo raxono?»

62 Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dennaxe?

63 Ala Xaxili Seniyenxi nan kisi fima mixi ma. Fate bende tan mu noma sese ra. N masenyi naxan tixi wo be, a Ala Xaxili Seniyenxi nun kisi soto ki nan masenma.

64 Kono mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala ne barima kabi a fole, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

65 A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi ne wo be, a mixi yo mu noma fade n xon ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»

66 Na xanbi, a foxirabire gbegbe naxa janige masara, e gbilen a foxo ra.

67 Na kui, Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie maxorin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?»

68 Simon Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i foxo ra, muxu fa

sigama nde xɔn ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi.

⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara γε a kolonde, a i tan nan na Ala xa Seniyentɔe ra.»

⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, adama sentane nan a ra.»

⁷¹ A nu Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a fɔxirabire fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie bɛlexe.

7

Isa xunyae xa danxaniy-atarepa

¹ Na xanbi, Isa naxa Galile bɔxi isa fɔlɔ. A mu nu Yudaya tan ijerema, barima Yuwifi kuntigie nu katafe ne e xa a faxa.

² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makɔre,

³ Isa xunyae naxa a fala a be, «A lan ne i xa keli yi bɔxi ma, i siga Yudaya, alako i fɔxirabiree naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama.

⁴ Mixi mu a xa wali nɔxunma xa a wama dunjpa xa a kolon. I to yi tɔnxumae rabama, a lanma i xa e raba kene ma.»

⁵ E na fala ne, barima hali e to findixi a xunyae ra, e mu nu laxi a ra.

⁶ Isa naxa a masen e be, «N ma waxati mu nu a li sinden, kɔnɔ waxati yo mu na wo tan xa fe ma.

⁷ Dunjpa mu nɔma wo tan xɔnde, kɔnɔ e n tan xɔnma,

barima n seedeɲɔxɔya bama e xa fe ra, a e xa walie kobi.

⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama, barima n ma waxati mu gexi a lide sinden.»

⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyae to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kɔnɔ a gundo ki ma.

¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxɔrinyi ti, «A na minden?»

¹² Mixie nu wɔyen gbege makɔyikɔyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na pama ratantantafe nan tui.

¹³ Kɔnɔ e to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kene ma.

¹⁴ Yuwifie nu sali naxan nabafe, lɔxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te hɔrɔmɔbanxi kui, a kawandi ti fɔlɔ.

¹⁵ Yuwifi kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xeme lɔnnixi yi mɔɔli ra di, a to mu xaranxi?»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xɛema nan ma.

¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxɔnfe rabafe, a nɔma ne a kolonde xa yi xaranyi fantanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na a ra, mixie a kolonma ne nu.

18 Mixi naxan wøyenma a yete xaxili ma, a matoxœ fenfe a yete nan be. Kõno naxan matoxœ fenfe a Xema be, nõndi fale nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu naxan bõje ma.

19 Annabi Munsa yati nan Ala xa seriye soxi wo yi ra, kõno wo mu a ratinmexi. Munfe ra wo wama n faxafe?»

20 Nama naxa a fala, «Ninne nan na i fõxo ra! Nde katafe i faxade?»

21 Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin de ixara.

22 Munsa a benbae xa seriye falaxi ne wo be a wo xa wo xa di xemee sunna. Wo na rabama hali malabu loxo.

23 Xa xemee sunnama malabu loxo alako Annabi Munsa xa seriye naxa fa kana, wo xõnõma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu loxo ma?

24 Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

25 Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade?»

26 A mato, a tan nan wøyenfe kene ma yi ki, kõno e mu sese falama a be! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra?

27 Kõno won birin Isa baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonma.»

28 Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hõromõbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kõno n tan mu faxi

n yete kan janige xa ma. Nõndi Kanyi nan n xexxi, kõno wo tan mu a kolon.

29 N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xexxi.»

30 Na kui, e naxa kata a suxude, kõno e mu nõ, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

31 Kõno jama ya ma mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tõnxuma makaabaxie rabama dangi yi xemee ra?»

32 Farisenie to a me, jama nu naxan makoyikoyife Isa xa fe ra, e tan nun serexedube kuntigie naxa hõromõbanxi kõsibilie xee, e xa sa Isa suxu.

33 Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dondoronti, n fa siga n Xema yire.

34 Wo fama ne n fende, kõno wo mu n toma. N sa luma dennaxe, wo mu nõma naa lide.»

35 Yuwifi kuntigie naxa e bore maxõrin, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nõma a tode dennaxe? Ka a waxi ne a xa sa sabati jamane gbete alo muxu xa mixi ndee, alako a xa sa si gbete xaran?

36 A to a masenxi a muxu fama a fende kõno muxu mu a toma, a a sa luma dennaxe, muxu mu nõma naa lide, a waxi munse falafe?»

Kisi ye

37 Na sali waxati loxo dõnxœ ma, naxan tide gbo boore birin be, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye

xoli na naxan yo ma, a xa fa n xon, a xa a min.

³⁸ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama ne a boje kui, alo xure naxan susuma.»

³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyatosee nu fama naxan sotode. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenenxi sinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenyi me, ndee naxa a fala, «Muxu nu namijonme naxan mamexi a xa fa, a tan nan yati yi ki!»

⁴¹ Gbete fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kono ndee fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra?

⁴² Kitaabui mu a masenxi xe, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bonsoe ne, a keli Beteleemu, Dawuda xonyi?»

⁴³ Na kui, jama mu nu lanxi Isa xa fe ma.

⁴⁴ Ndee nu wama a suxufe, kono mixi yo mu no.

⁴⁵ Na kui, kosibilie naxa gbilen serexedube kuntigie nun Farisenie yire. Na kuntigie naxa e maxorin, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?»

⁴⁶ Kosibilie naxa e yaabi, «A xa masenyi dangi adamadie xa masenyi birin na.»

⁴⁷ Farisenie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu?

⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisenie ya ma

naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yi jama tan mu seriyε Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kono Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie be,

⁵¹ «Won ma seriyε ki ma, mixi ne makiitima, a mu maxorinma xe alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?»

⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui, namijonme yo mu kelima Galile boxi!»

⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xonyi.

8

Gine yenela makiitife

¹ Isa naxa siga Oliwi geya ma.

² Kuye to iba, a naxa siga horomobanxi. Nama to fa a yire, a naxa doko, a so e kawandife.

³ Seriyε karamoxoe nun Farisenie fan naxa fa gine nde ra, e naxan suxuxi a na yene rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i,

⁴ e a fala Isa be, «Karamoxo, muxu yi gine suxuxi yene nan xun.

⁵ Seriyε ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi ne muxu xa yi gine mooli magono geme ra han a faxesa. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a be na maxorinyi ra, a xa fe nde fala, e noma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma a belexesole ra.

⁷ E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e be, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi gine gonɔ.»

⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma.

⁹ E to a xa woyenyi me, e birin naxa siga keren keren, folofe forie ma. Gine gbansan to lu Isa ya i,

¹⁰ Isa naxa keli, a gine maxɔrin, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?»

¹¹ Gine naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a be, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba sonon.»

Isa nan na duniya naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa woyenyi tongo, a a masen jama be, «N tan nan na duniya naiyalanyi ra. Naxan na bira n foxɔ ra, a mu perema dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi be.»

¹³ Na kui, Farisenie naxa a fala a be, «I na i yete kan nan seede bafe. I xa seedeɗɔxɔya mu findixi nɔndi ra.»

¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yete be, n ma seedeɗɔxɔya findixi nɔndi nan na, barima n a kolon n kelixi dennaxe, n man a kolon n sigafe dennaxe. Kɔnɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon.

¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima.

¹⁶ Kɔnɔ xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nɔndi nan na, barima n

keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xexxi.

¹⁷ A seboxi wo xa seriyɛ Kitaabui kui, a xa mixi firin xa seedeɗɔxɔya baxi lan e bore ma, na xa suxu nɔndi ra.

¹⁸ N tan nan na n yete seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xexxi, a fan seedeɗɔxɔya bama n ma fe ra.»

¹⁹ E naxa Isa maxɔrin, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon ne nu, wo n Baba fan kolonma ne nu.»

²⁰ Isa yi masenyi ti hɔrɔmɔbanxi, hadiya sase yire ne, kɔnɔ mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

Isa findixi Ala xa Xɛera nan na

²¹ Isa man naxa a masen e be, «N fama ne sigade. Wo n fenma ne, kɔnɔ wo lɔɛma ne wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dennaxe, wo tan mu nɔma sigade naa.»

²² Yuwifii kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dennaxe, won tan mu nɔma sigade naa, a waxi a yete nan faxafe ba?»

²³ Isa naxa a masen e be, «Duniya mixie nan na wo ra. Kɔnɔ n tan kelixi koore ne. Wo xɔnyi findixi yi duniya nan na, kɔnɔ n tan xɔnyi mu a ra.

²⁴ N a falaxi wo be na nan ma, a wo lɔɛma ne wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan

na abadan, wo faxama ne wo xa yunubie na wo ma.»

²⁵ E naxa a maxorin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a fole, n na falama wo be.»

²⁶ Marakorosi gbegbe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xoroxoe ra wo be. Nondi fale nan n Xee ma ra. N naxan mexi a ra, n na nan falama dunija be.»

²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu woyenfe e be Baba Ala nan ma fe ra.

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Wo na Adama xa Di rate wuri kon na temui naxe, wo a kolonma ne, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yete ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n be.»

²⁹ N tan nun n Xee ma nan a ra. A mu n nabepinxi, barima n a waxonfe nan nabama temui birin.»

³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma.

Ibrahimia xa die nun Iburlisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifie be naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n foxirabiree yati nan na.»

³² Wo na nondi kolon, a wo xoreyama ne.»

³³ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia bonsoe nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xoreyama ne?»

³⁴ Isa naxa a fala e be, «N xa nondi fala wo be, mixi naxan yunubi rabama

a bara lu yunubi xa konyiya kui.

³⁵ Mixi xa konyi mu luma foxoe ra abadan. Konon mixi xa di tan, a xonyi nan na foxoe ra abadan.

³⁶ Na kui, xa Ala xa Di wo xoreya, a lima wo xoreya nan yati sotoxi.»

³⁷ «N a kolon tan, a Ibrahimia bonsoe nan na wo ra, konon wo katafe n faxade ne wo to tondixi n ma masenyi ra.»

³⁸ N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan me wo baba ra, wo na nan nabama.»

³⁹ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e be, «Xa Ibrahimia xa die nan yati wo ra nu, wo luma Ibrahimia foxi nan naba ra nu.»

⁴⁰ Konon wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nondi falama wo be n naxan mexi Ala ra. Ibrahimia wali ki mu lanxi na ma.

⁴¹ Wo na wo baba nan foxi rabafe.» E naxa a fala a be, «Yene die xa mu na muxu tan na de! Ala keren nan na muxu Baba ra.»

⁴² Isa naxa a masen e be, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma ne nu, barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yete xa ra, a tan nan n xee xi.»

⁴³ Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu nonxi n ma masenyi ramede.

⁴⁴ Wo tan baba findixi Iburlisa nan na, a xoli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a fole, faxeti nan a ra. A mu tinma nondi ra, barima nondi yo mu na

a xa fe kui. A to wule falama, a a yete xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra.

⁴⁵ Kɔnɔ n tan to nɔndi nan falama, wo mu lama n na.

⁴⁶ Nde nɔma n kalamude yunubi ma? Xa n nɔndi nan falama, munfe ra wo mu laxi n na?

⁴⁷ Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui mema. Na kui, wo tan mu a mema barima wo mu kelixi Ala ma.»

⁴⁸ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Nɔndi na muxu be. Samarika pinne kanyi nan i tan na.»

⁴⁹ Isa naxa e yaabi, «Ninne mu n tan fɔxɔ ra. N tan n Baba nan binyama, kɔnɔ wo tan n yelebuma.

⁵⁰ N mu n yete igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.

⁵¹ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonma abadan.»

⁵² Yuwifie naxa a fala a be, «Muxu bara ge a kolonde fa a pinne nan na i fɔxɔ ra. Iburahima nun namijɔnmee birin laaxira ne, kɔnɔ i tan naxe, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma abadan.»

⁵³ Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira ne, i tan dangi a ra? Namijɔnmee fan laaxira ne. I tan fa i yete findixi nde ra?»

⁵⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yete matɔxɔma, matɔxɔe fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala!

⁵⁵ Wo mu a tan Ala kolon, kɔnɔ n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alɔ wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma.

⁵⁶ Wo benba Iburahima seewa ne n fa loxɔe tofe ra. A a to ne yati, a jɛlexin.»

⁵⁷ Yuwifi kuntigie naxa a yaabi, «Hali jɛ tongo suuli, i mu nu a sɔtɔ sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Iburahima to?»

⁵⁸ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, beenun Iburahima xa bari, n tan na.»

⁵⁹ E naxa gemee tongo keren na, e xa a magɔnɔ na masenyi xa fe ra, kɔnɔ Isa naxa a nɔxun, a mini hɔrɔmɔbanxi kui.

9

Isa donxui ya rabɔɔfe

¹ Isa to nu kira xɔn, a naxa donxui nde to naxan barixi donxuya kui.

² A fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, nde xa yunubi a niyaxi yi xeme xa bari a donxuxi, a tan ka a barimixie?»

³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi ne alako Ala xa wali xa makenen a xa fe kui.

⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xɛema xa wali raba, barima kɔe na fafe. A na so, mixi mu nɔma walide sɔnɔn.

⁵ N to na dunija ma yi ki, n tan nan na dunija naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa dɛye bɔxun bɔxi, a bende

yogon a ra. A naxa na maso dɔnxui ya ma,

⁷ a fa a fala a be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na Silomu xili nan falaxi e xa xui, «Χερα». Na kui, dɔnxui naxa sa a ya raxa, a gbilen, a ya se toma.

⁸ A dɔxɔbooree nun naxee nu darixi a to ra kule matide, e naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu dɔxɔma be, a nu kule mati?»

⁹ Ndee naxe, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbetee naxe, «Ade, e maniyaxi ne.» Kɔnɔ a tan xeme naxa wɔyen e be, a a fala, «N tan nan yati a ra!»

¹⁰ Na kui, e naxa a maxɔrin, «I ya fa rabɔɔxi di?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Xeme naxan xili falama Isa, na nan bende yogon deye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.»

¹² E naxa fa a maxɔrin, «Yi xeme na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa dɔnxui rayalanxi xanin Farisenie yire.

¹⁴ Isa deye masunbuxi bende ra lɔxɔ naxe, a dɔnxui ya rabɔɔ, malabu lɔxɔe nan nu a ra.

¹⁵ Na kui, Farisenie fan naxa so a maxɔrinfe, a ya rabɔɔxi ki naxe. A naxa e yaabi, «A bende yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.»

¹⁶ Fariseni ndee naxa a fala, «Yi xeme Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu lɔxɔe seriye rabatuma.» Kɔnɔ gbetee nu a falama, «Yunubitɔe noma yi

kaabanako moolie rabade?» Na kui, Farisenie mu nu lanxi e bore ma.

¹⁷ E man naxa dɔnxui rayalanxi maxɔrin, «A to i tan nan ya rabɔɔxi, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Namijnɔnme nan a ra.»

¹⁸ Yuwifi kuntigie nu siikexi na dɔnxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa dɔnxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili,

¹⁹ e e maxɔrin, «Wo xa di nan ya, wo naxan ma a a dɔnxuxi nan barixi? A ya fa rabɔɔxi di?»

²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi dɔnxuya nan kui.

²¹ Kɔnɔ a ya fa rabɔɔxi ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi yo na rabaxi a be. Wo a tan nan maxɔrin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentege sama.»

²² A xa mixie na yaabi ti ne, barima e nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tɔnyi dɔxɔ na kanyi ma a naxa so salide kui.

²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra, wo a tan nan maxɔrin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na dɔnxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a be, «I i kali Ala ra, i nɔndi fala. Muxu tan a kolon a yunubitɔe nan na na xeme ra.»

25 A naxa e yaabi, «Xa yunubitɔɛ nan a ra, n tan mu a kolon. Kɔnɔ n fe keren tan kolon: N nu dɔnxuxi nɛ, kɔnɔ n ya bara fa se to.»

26 E man naxa a maxɔrin, «A munse raba i ra? A i ya rabɔɔxi di?»

27 A naxa e yaabi, «N jan bara na fala wo bɛ, kɔnɔ wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a fɔxirabirɛɛ nan na?»

28 E naxa a konbi, e a fala a bɛ, «I tan nan findixi a fɔxirabirɛ ra! Annabi Munsa fɔxirabirɛɛ nan na muxu tan na!

29 Muxu a kolon tan, a Ala wɔyɛn nɛ Annabi Munsa bɛ, kɔnɔ yi xɛmɛ Isa tan, muxu mu a kelide kolon.»

30 Xɛmɛ naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya rabɔɔ, kɔnɔ wo tan mu a kelide kolon!

31 Won a kolon tan, a Ala mu yunubitɔɛ xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi suxuma.

32 Dunija birin a kolon mixi mu nɔma dɔnxui ya rabɔɔde naxan barixi dɔnxuya kui.

33 Xa yi xɛmɛ mu kelixi Ala xa ma nu, a mu nɔma fefe rabade.»

34 E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamɔxɔ ra?» E naxa fa a kerɪ salide.

35 Isa to a mɛ, a e bara a kerɪ salide, a naxa sa a fen, a a maxɔrin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?»

36 A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n bɛ mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.»

37 Isa naxa a fala a bɛ, «I jan bara a to. A tan nan man wɔyɛnfe i bɛ yi ki.»

38 A naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a bɛ.

39 Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie makiitife nan ma, alako dɔnxui xa se to, ya kanyi xa dɔnxu.»

40 Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui mɛ, e a maxɔrin, «Pe, dɔnxui nan na muxu fan na?»

41 Isa naxa a masen e bɛ, «Xa dɔnxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Kɔnɔ wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse demadonyi xa taalie

1 «N xa nɔndi fala wo bɛ, mujɛti nun suute mu soma gɔɔrɛ naade ra. E tunganma nɛ sansanyi xun ma.

2 Naxan soma gɔɔrɛ naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra.

3 Naade kantama nan naade rabima a bɛ. A na wɔyɛn xurusee ra, e birin bira a fɔxɔ ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande.

4 A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra nɛ, e fan bira a fɔxɔ ra, barima e a xui kolon.

5 Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu birama a fɔxɔ ra muku. E e

gima ne na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.»

⁶ Isa naxa na taali woyenyi fala e be, konɔ e mu a xa masenyi fahaamu.

⁷ Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n tan nan na yexee xa naade ra.

⁸ Naxee singe fa n be, muɲetie nun suutee nan na e birin na. Yexee mu e tan xui rame.

⁹ N tan nan na goore naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima ne, a nu so, a nu mini, a nu baloe soto.

¹⁰ Muɲeti tan mu fama fefe ma bafe muɲe tide, faxe tide, nun kasare sade. N tan faxi ne, alako mixie xa kisi soto, e xa dunijeigiri xa fan a fanyi ra.»

¹¹ «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui.

¹² Walike nan a gima wula bare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a boɲe mu na e kantafe ra. A xurusee rabɛɲinma ne, wula bare ndee faxes, a ndee rayensen ye.

¹³ Walike mu a ɲengi sama xurusee xa fe xɔn.

¹⁴ N tan misaalixi xuruse kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon,

¹⁵ alo n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxee. N fan bara tin faxade n ma xurusee be.»

¹⁶ «Yexee gbete fan na n be naxee mu na yi goore kui. Fo n xa fa ne nee fan na. E fan n xui ramema ne, yexee

birin findi goore keren na, xuruse demadonyi keren be.

¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu.

¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yete yati a fima. Nɔe na n be, n xa n nii fi. Nɔe man na n be, n xa gbilen a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma na masenyi xa fe ra.

²⁰ Mixi gbege nu a falafe ne, «Ninne nan na yi foxo ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?»

²¹ Konɔ booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan foxo ra, a mu woyenma yi mooli ra de! Ka jinne noma donxui ya raboode?»

Yuwifie xa danxaniyatarepa

²² Xinbeli temui to nu a ra, Darisalamukae nu na Horomɔbanxi Rabi Sali nan nabafe.

²³ Isa nu ɲerefe horomɔbanxi yire nde, dennaxe xili «Mange Sulemani xa buntunyi.»

²⁴ Yuwifie naxa Isa rabilin menni, e a fala a be, «I siike bama muxu ma mu temui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu be a fiixe ra.»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «N ɲan bara a fala wo be, konɔ wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seedenxoya ra n ma fe ra.

²⁶ Konɔ wo mu danxaniyaxi, barima n ma yexee xa mu wo ra.

²⁷ N gbe γεξεε tan n xui mema, n e kolon, e birama n φοχο ra.

²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu λοεμα abadan, sese man mu e bama n yi ra.

²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese mu νομα e bade a tan Baba Ala yi ra.

³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa γεμεε tongo, e xa Isa magoνο a faxa xili ma,

³² kono a naxa a fala e be, «N bara wali fanyi gbegbe raba wo ya χορι, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n be ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi mundun ma?»

³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magonoφε xe i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magonoμα i to Ala rasotofe. I tan ibunadama waxi i yete findife Ala ra!»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sebexi xe wo xa seriye Kitaabui kui, a Ala a masen ne, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra?»

³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, «alae».

³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, kono a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasoto, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xee dunija ma.

³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na.

³⁸ Kono xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma

wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.»

³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, kono a naxa mini e belexe.

⁴⁰ Isa naxa gbilen Yuruden naakiri ma, a lu menni, Yaya mixie xunxa ye χορα folo dennaxe.

⁴¹ Mixi gbegbe naxa siga a yire, e nu a fala e bore be, «Annabi Yaya tan mu tonxuma makaabaxi yo raba, kono a naxan birin masen yi xeme xa fe ra, a birin findixi nondi nan na.»

⁴² Mennika gbegbe naxa danxaniya Isa ma.

11

Lasaru rakelife faxe ma

¹ Xeme nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginee fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata.

² Mariyama nan labunde ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsexe ra. A tan nan maaxeme findi Lasaru ra, naxan nu furaxi.

³ Na kui, Lasaru maaginee naxa xera xee Isa ma, a xa sa a fala a be, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.»

⁴ Isa to a me, a naxa a masen, «Yi fure mu sa raponma faxe xa ma, a fama Ala xa nore nan makenende, alako Ala xa Di fan xa matoxoe soto a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxeme Lasaru xanuxi ki fanyi.

⁶ A to Lasaru furafe me, a mu siga dede, a naxa lu naa xi firin man.

⁷ Na xanbi, a naxa a fala a fɔxirabiree be, «Won xa gbilen Yudaya boxi ma.»

⁸ A fɔxirabiree naxa a fala, «Karamoɔɔ, Yuwifie kataxi i faxade dennaxe ya, i tan gbilenfe menni ne?»

⁹ Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na feejen keren kui? Xa naxan yo a jere ma yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunija naiyalanyi yanbama a be.»

¹⁰ Kono xa naxan yo a jere ma ke ra, a a sanyi radinma ne, barima naiyalanyi yo mu a be.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanun-tenyi Lasaru bara xi, kono n sigafe a raxunude.»

¹² A fɔxirabiree naxa a fala a be, «Marigi, xa a na xife, a yalanma ne.»

¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe nan ma, kono a fɔxirabiree tan joxo a ma, a a nu malabui xi xoli nan ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa woyen e be a fiixe ra, «Lasaru bara laaxira

¹⁵ kono na rabafe n xanbi, a bara findi seewe ra n be, barima a xoli n ma wo xa danxaniya soto yi fe kui. Yakosi, won xa siga a yire.»

¹⁶ Na temui Tomasi, a nu falama naxan be «Guli», a naxa a fala Isa fɔxirabire booree be, «Won birin xee, won nun karamoɔɔ birin xa faxa!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui.

¹⁸ Kilo saxan jondon nan nu na Betani nun

Darisalamu tagi. E to makore,

¹⁹ Yuwifi gbegebe nu bara fa Marata nun Mariyama xonyi, e maaxeme jonne kunfa bade.

²⁰ Marata to Isa fafe me, a naxa sa a ralan, kono Mariyama tan doxoxi naxa lu banxi.

²¹ Marata naxa a fala Isa be, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu.»

²² Kono hali yakosi, n a kolon a i na fefe maxorin Ala ma, a a rabama ne i be.»

²³ Isa naxa a fala a be, «I xunya kelima ne faxe ma.»

²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima ne faxe ma dunija rajonyi, faxamixie kelima temui naxe.»

²⁵ Isa naxa a masen a be, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima ne, hali a faxa.

²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu loema abadan. I laxi na ra?»

²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa dunija ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama foxo ra, a a fala a be e doro ma, «Karamoɔɔ bara fa, a na i xilife.»

²⁹ Mariyama to a me, a naxa keli keren na, a siga Isa ralande.

³⁰ Na temui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dennaxe, a nu na menni ne sinden.

31 Yuwifi naxee faxi kunfa bade, naxee nu na Mariyama fe ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a foxo ra tande. E joxo a ma a a na sigafe gaburi yire ne, a xa sa wa naa.

32 Mariyama to Isa yire li, a fefe a to, a naxa suyidi a be, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu!»

33 Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifi naxee nu na a foxo ra, nee fan wafe, a naxa sunnun, a boje naxa rapaaxu a ma.

34 A naxa maxorinyi ti, «Wo a ragataxi minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i be.»

35 Isa naxa wa.

36 Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxe!»

37 Kono ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan donxui ya raboo, a mu nu noma Lasaru ratangade faxe ma xe?»

38 Isa boje man naxa rapaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fonme nde nan nu a ra, geme belebele doxoxi na de ra.

39 Isa naxa a fala, «Wo geme ba naa.» Marata, faxamixi maagine, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragate xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.»

40 Isa naxa a fala a be, «N mu a fala xe i be, a xa i danxaniya, i Ala senbe makaabaxi toma ne?»

41 Na kui, e naxa geme ba fonme gaburi de ma. Isa

naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramexi.

42 N tan jan a kolon, i n xui ramema temui birin, kono n na falaxi jama nan ma fe ra naxee tixi be, e xa la a ra a i tan nan n xexxi.»

43 A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite senbe ra, a a fala, «Lasaru, mini!»

44 A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a belexee maxirixi kasange kui, a yatagi man makunfukunfuxi dugi gbete fan na. Isa naxa a fala mixie be, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa no a jerede.»

Yuwifi kuntigie nate tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

45 Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegbe naxa danxaniya a ma.

46 Kono ndee naxa sa dentege sa Farisenie be, Isa fe naxan nabaxi.

47 Na kui, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xeme na kaabanako gbegbe nan nabafe.

48 Xa won a lu a yete yi, birin danxaniyama ne a ma, Romakae fan fama won ma horomobanxi kanade, e won si sonto!»

49 E xa serexedube kuntigie Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e be, «Wo tan mu sese kolon yi fe kui.

⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren faxafe pama be, na nan fan wo be, dine won si birin xa sonto?»

⁵¹ Kayafa xa na woyenyi mu fatan a tan yete xa ra. A to nu findixi na waxati serexedube kuntigie xunyi ra, Ala nan na masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade Isirayila pama be.

⁵² Kono na man mu raba Isirayilakae gbansan xa be. Isa nu fafe faxade ne alako Ala xa a xa die fan malan, naxee rayensenxi yire birin, a xa e birin findi pama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi loxo, Yuwifia kuntigie naxa nate tongo Isa faxafe ra.

⁵⁴ Na nan a ra Isa mu no minide kene ma sono. A tan nun a foxirabiree naxa keli naa, e siga Efirami taa kui gbengberenyi fe ma.

⁵⁵ Yuwifia xa Sayamaleke Dangi Sali to nu bara makore, mixi gbege naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yete raseniyen beenun sali xa a li.

⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxorin horomobanxi tete kui, «Wo xa mapoxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?»

⁵⁷ Serexedube kuntigie nun Farisenie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e be alako e xa a suxu.

12

Mariyama labunde ture masofe Isa sanyi ma

¹ Xi senni beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru xonyi, a nu bara naxan nakeli faxe ma.

² E naxa donse fanyi yailan, e fa pama xili, e xa e dege yire keren Isa xa binye bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labunde ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan nu a ra, naxan sare xoxoxo ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku a xunsexe ra. Labunde ture xiri naxa din banxi birin na.

⁴ Yudasi Isikariyoti, Isa foxirabire naxan nu fama a yanfada, a naxa a fala,

⁵ «A nu lanma yi labunde xa mati kobiri kole keme saxan na, a fi setaree ma.»

⁶ A yi fala ne barima a tan nan nu Isa foxirabiree xa kobiri ragatama, a nu fa nde mupa. Setaree xa fe mu nu na a bope kui feo!

⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen Mariyama foxo ra. Yi nu ragataxi a yi ra ne, n ma maragate nan ma fe ra.

⁸ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, kono n tan mu luma wo ya ma abadan xe.»

⁹ E to a me a Isa bara fa Betani, Yuwifia pama gbege fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxe ma.

¹⁰ Na kui, serexedube kuntigie naxa nate tongo e xa Lasaru fan faxa,

¹¹ barima Yuwifi gbegebe nu gbilenfe e ƒoxo ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danx-aniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, jama gbegebe naxan nu faxi Sayamaleke Dangi Sali rabade, e naxa a me a Isa na fafe Darisalamu.

¹³ E naxa tugi fensee tongo, e siga a ralande e xui ite ra, «Tantui na won Nakisima be!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra,

Isirayila mange!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde soto, a doxo a fari, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mange na fafe, a doxoxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa foxirabiree mu fahaamui soto na fe ma, kono Isa to keli faxe ma, e naxa ratu Kitaabui sebeli ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxe ma, e naxa seede ba Isa be.

¹⁸ Na nan a niya, jama naxa siga a ralande, barima e nu bara na tonxuma makaabaxi xa fe me.

¹⁹ Na kui, Farisenie naxa a fala e bore be, «Wo bara a to, won mu noma sese ra. Dunija birin bara bira a foxo ra!»

Isa a xa faxe xa fe masenfe

²⁰ Gireki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu.

²¹ E naxa fa Filipu xon, naxan keli Betesayida, Galile

boxi ma, e a fala a be, «N ba, muxu wama Isa tofe.»

²² Filipu naxa sa a fala Andire be, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa be.

²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen.

²⁴ N xa a fala wo be a nondi ki ma, xa maale xori mu si, a mu dije a yete ma boxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kono xa a sa dije a yete ma boxi bun, a a bogi gbegebe nan naminima.

²⁵ Naxan gbakuma a yete xa dunija fe ra, a loema ne. Naxan mu kankanma a yete xa fe ma yi dunijeigiri kui, a abadan kisi nan sotoma.

²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe, a xa bira n foxo ra ne, n tan na lu dede, n ma walike fan na naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama ne.»

²⁷ «N boje tooxi ne yi ki, kono n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala be a xa n natanga yi jaxankate waxati ma? Ade, yi jaxankate naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma.

²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man gbilenma ne a ite ra.»

²⁹ Nama naxee nu tixi naa, e to a me, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, kono gbete naxa a fala, «Maleke nan woyenxi a be!»

³⁰ Isa naxa a masen e be, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma.

³¹ Yi dunija makiiti waxati bara a li. Mangeya fafe bade yi dunija nola yi ra.

³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kon na n fafafe ra, n mixi birin nafama ne n ma.»

³³ Isa a faxesa ki masen na ki ne.

³⁴ Na kui, jama naxa a fala Isa be, «Muxu tan bara a me seriye Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma ne wo ya ma dondoronti. Wo xa jere na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo terenna. Naxan jere ma dimi kui a mu a sigade toma.

³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo be yi ki, wo xa la a ra ne, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

Nama danxaniyatare

Isa to ge na falade, a naxa siga, a sa a noxon e ma.

³⁷ A nu bara tonxuma makaabaxi gbege raba e ya xori, kon na birin kui, e mu danxaniya a ma.

³⁸ Na raba ne alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen,

«Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan me muxu ra?

Ala senbe bara makenen nde be?»

³⁹ Na kui, e mu no danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen ne,

⁴⁰ «Ala bara e ya donxu, a e xaxili balan,

alako e ya naxa fa se igbe, e xaxili naxa fa fe kolon, e naxa fa e boje rafindi n ma,

n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala ne a to nu bara Isa xa noxe to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Kon na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbege naxa la Isa ra. Kon e mu nu suusama a falade kene ma barima e nu gaaxuxi Farisenie ya ra, nee naxa fa tonyi doxo e ma, sofe ra salide kui.

⁴³ Adamadie xa matoxoe sofofe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matoxoe ra.

Isa xa masenyi donxoe jama be

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xesema nan ma.

⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xesema to.

⁴⁶ N to faxi dunija, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui sonon.

⁴⁷ Xa naxan yo n xui me, kon a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima, barima n mu faxi dunija makiitide xe. N faxi dunija rakiside ne.

⁴⁸ Naxan na tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra loxo donxoe.

⁴⁹ Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na,

naxan n xεεxi yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen.

⁵⁰ N a kolon a xa seriye findima kisi nan na, naxan mu jɔnma abadan. Na nan a ra, n fe masenma wo be alɔ Baba Ala a masenxi ki naxe.»

13

Isa a fɔxirabiree sanyi maxafe

¹ Beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli dunija ma gbilenfe ra Baba Ala ma. A fɔxirabiree a naxee sɔtɔ dunija ma, nee nu rafan a ma. Han a faxa temui naxe, e xa xanunteya nu na a be.

² Nunmare, e birin nu e degefe. Ibulisa jan nu bara so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa.

³ Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma,

⁴ a naxa keli e degede, a a xa donma fari igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi.

⁵ A naxa ye sa paani kui, a fa so a fɔxirabiree sanyie maxafe, a nu e mafuruku na dugi ra.

⁶ A to Simɔn Piyeri li, na naxa a fala a be, «Marigi, i waxi ne i xa n tan sanyie maxa?»

⁷ Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, kɔnɔ i fama ne a kui kolonde yare.»

⁸ Piyeri naxa a fala a be, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren sɔnɔn.»

⁹ Simɔn Piyeri naxa a fala a be, «N Marigi, xa a na na ki ne, i naxa n sanyi gbansan xa maxa. I xa n belexee nun n xunyi birin maxa.»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A jan bara seniye feo! Wo seniye nxi, kɔnɔ wo birin mu a ra.»

¹¹ A a fala ne a e birin mu seniye nxi, barima a a fɔxirabiree kolon naxan fama a yanfada.

¹² Isa to ge e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoroe ragoro a ma, a man a magoro e degede, a a fala e be, «N naxan nabaxi wo be yi ki, wo a fahaamuxi?»

¹³ Wo to a falama n be «Karamɔxɔ», xa na mu a ra «Marigi», wo nɔndi nan a ra, barima na nan yati n na.

¹⁴ Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamɔxɔ ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan ne wo xa wo bore sanyie maxa.

¹⁵ N naxan nabaxi wo be, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na mooli nan naba wo bore tagi.

¹⁶ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xεera fan mu dangi a xεema ra.

¹⁷ Wo to bara fahaamui sɔtɔ yi fee ma, hεeri na wo be xa wo e raba.»

18 «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Kɔnɔ naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali ne, a to sebexi, <Muxu nun naxan belexe na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.>

19 N na fe falaxi ne wo be beenun a xa raba, alako a raba temui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan.

20 N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, naxan yo na n ma xɛera rasene, a n tan nan nasenexi. Naxan yo na n fan nasene, na kanyi n Xɛema nan nasenexi.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:20-25, Maraki

14:17-21, Luki 22:21-23)

21 A na fala xanbi, Isa boje naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama ne, a n sa kuntigie belexe.»

22 A foxirabiree naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe.

23 Isa foxirabire, a naxan xanuxi, a nu na a fe ma teebili ra.

24 Na kui, Simɔn Piyeri naxa a belexe magira na be, a xa Isa maxɔrin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade.

25 Na foxirabiree naxa a maso Isa ra, a a maxɔrin, «Marigi, nde a ra?»

26 Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bore xɔra, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to ge na falade, a naxa taami rasin bore xɔra, a a so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi yi ra.

27 Yudasi to na taami rasuxu, Sentane naxa a boje masara keren na. Isa naxa a fala a be, «I wama naxan nabafe, a raba mafuren mafuren.»

28 Naxee nu magoroxi e degede, e sese mu a kolon Isa na falafe a be fe naxan ma.

29 Yudasi to findi e xa kobiri ragate ra, ndee naxa a mapɔxun a Isa nu a xɛefe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiinee ki.

30 Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Kɔe nu bara so.

Yaamari neene

31 Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen, Ala fan xa nɔre xa makenen a saabui ra.

32 Ala xa nɔre to makenenma a saabui ra, Ala yete fan Adama xa Di xa xunnakeli makenenma ne. A fafe na nan nabade yakosi.

33 N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma ne, kɔnɔ n naxan fala Yuwifia kuntigie be, n fa na nan falama wo fan be, <N sigama dennaxe, wo tan mu nɔma sigade naa.>»

34 «N xa yaamari neene fi wo ma: Wo xa wo bore xanu ne. N tan wo xanuxi ki naxe, wo fan xa wo bore xanu na ki.

35 Dunija birin wo kolonma n foxirabiree ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(*Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34*)

³⁶ Simɔn Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dennaxe, i mu nɔma birade n fɔxɔ ra sɛnden, kɔnɔ i fan fama birade n fɔxɔ ra han naa.»

³⁷ Simɔn Piyeri man naxa a maxɔrin, «Marigi, munfe ra n mu nɔma birade i fɔxɔ ra yakɔsi? N tinxi n xa faxa i xa fe ra!»

³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faxa n ma fe ra? N xa nɔndi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nɔndi, nun kisi ra

¹ Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Wo naxa kɔntɔfli. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na.»

² Lingira gbegbe nan na n Baba xɔnyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiya yailande wo be.

³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo fɔxɔ ra, alako won birin xa sa lu yire keren.

⁴ N sigafe dennaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?»

⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nɔndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu

soma Baba Ala xɔnyi xa n tan saabui xa mu a ra.

⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.»

⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, kɔnɔ han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be?»

¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yete xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yete na a xa wali rabafe.

¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikexi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali moolie rabama ne. A jan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire.

¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matɔxɔe sɔtɔ a xa Di saabui ra.

¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Seniyenxi

15 «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne.

16 N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan.

17 Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nondi makenenma. Dunija tan mu noma a sotode, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Kono wo tan a kolon, barima a sabatima wo i.»

18 «N mu wo raboloma xede, wo xa lu alo kiridie. N man fama ne wo yire.

19 A gbe mu luxi n xa loe dunija ma, kono wo tan fama ne n tode. N tan to baloxi, wo fan baloma ne.

20 Wo a kolonma ne na loxoe, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra.

21 Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma ne, n fan a xanu, n nan n yete makenen a be.»

22 Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxarin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yete makenende muxu tan be, i mu i yete makenen dunija tan be?»

23 Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma ne. N Baba a kanyi xanuma ne, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i.

24 Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mefe n na, n

gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xeexi.»

25 «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo be,

26 kono Baba Ala fama ne Saabui Fanyi xeede wo yire n xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan ma. Na nan fama wo ratude n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

27 «N bojesa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi dunija ma. Wo naxa kontofili, wo naxa gaaxu.

28 Wo bara n xui me, «N na sigafe, kono n man fama wo yire». Xa wo n xanu, a lanma wo xa seewa n ma sigera Baba Ala yire, barima a dangi n tan na.

29 N a falaxi ne wo be, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

30 «N mu woyen gbegebe falama wo be sonon, barima yi dunija na nola naxan yi, a na fafe. A mu noma n tan na a mooli yo ra,

31 kono alako dunija xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi ne, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama ne. Wo keli, won xee.»

15

Sansi bili nun a salonyie

1 «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a meenima ra.

2 Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminima n be, Ala e segema ne. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo.

³ Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo jan bara raseniyen n ma masenyi saabui ra.

⁴ Wo lu n ma fe ne, alo n fan luma wo xa fe ki naxe. Sansi salonyi mu noma bogide a yete ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki ne, xa wo mu lu n ma fe.

⁵ N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu ne alo sansi salonyi naxan a bogi gbege ramini. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu noma fefe ra.

⁶ Xa naxan mu lu n ma fe, a luma ne alo sansi salonyi masegexi naxan wolema, a xara. Walikee nee malanma ne, e e wole te xora, e gan.

⁷ Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo boje ma, wo na wa fefe xon, wo a maxandi. A rabama ne wo be.

⁸ N Baba matoxoe sotoma, wo tan na lu alo sansi salonyi naxee bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n foxirabiree nan na.

⁹ N Baba Ala n tan xanuxi ki naxe, n fan wo xanuxi na ki ne. Wo lu n ma xanunteya kui.

¹⁰ Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alo n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxe, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

¹¹ «N yi fee masenxi ne wo be, alako n ma seewe xa lu wo be, wo xa seewe xa kamali.»

¹² «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alo n wo xanuxi ki naxe.

¹³ Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na.

¹⁴ Wo tan findixi n xanuntenyie nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu.

¹⁵ N mu fa noma a falade wo be <konyie>, barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo be <n xanuntenyie>, barima n naxan birin mexi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na.

¹⁶ Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xerae ra, wo xa sa lu alo sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxorin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma ne wo yi.

¹⁷ N wo yamarixi ne yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Dunija Isa foxirabiree xonfe

¹⁸ «Xa dunija wo xon, wo xa a kolon a n tan nan singe xon.

¹⁹ Xa wo findi dunija mixie nan na nu, wo rafaanma ne dunija ma nu, alo a gbe mixie. Kono dunija mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, dunija wo xonxi.

²⁰ Wo xa ratu woyenyi ma n naxan masen wo be, <Konyi mu dangima a marigi ra.> Xa e bara n

tan jaxankata, e wo fan jaxankatama ne. Xa e n tan xui suxu, e wo fan gbe suxuma.

²¹ E yi fe birin niyama ne wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n Xεεma kolon.

²² Xa n mu sa fa woyende e be nu, e mu yunubi sotoma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e mu fa noma sese falade naxan kiiti fanma e ra.

²³ Naxan na n tan xɔn, a bara n Baba fan xɔn.

²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sotoma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xɔn.

²⁵ Kɔnɔ naxan sebexi e xa seriye Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, <E n xɔnxi ne tun.>>

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xεεma wo ma kelifε Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenenma, a tan na fa, a seede bama ne n ma fe ra.

²⁷ Wo fan seede bama ne, barima wo na n foxɔ ra kabi a fɔle.»

16

¹ «N yi fe birin masenxi ne wo be, alako wo naxa fa bira tantanyi kui.

² E fama ne tonyi dɔxode wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati jan fafe, naxan na wo faxa, a na faxε mapɔxunma kɛwali fanyi nan na Ala be.

³ E na fee rabama ne, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon.

⁴ Kɔnɔ n yi fee birin masenxi ne wo be, alako e

waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala ne wo be.»

Ala Xaxili Seniyenxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo be a fɔle ra, barima n nu na wo fe ma.

⁵ Kɔnɔ yakɔsi, n fa sigafe n Xεεma yire, wo mu n maxɔrinma, <I na sigafe minden?>

⁶ N to yi fee masenxi wo be, na nan wo bɔje sunnunxi.

⁷ Kɔnɔ n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n ma sigε nan munafanyi gbo wo be, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Kɔnɔ xa n siga, n a xεεma ne wo ma.

⁸ A na fa, a mixie rakolonma ne yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra.

⁹ A e rakolonma ne yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma.

¹⁰ A e rakolonma ne tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa.

¹¹ A e rakolonma ne kiiti xa fe ra, barima yi dunija na nɔla kobi naxan yi ra, a jan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbetεε man na, kɔnɔ wo mu noma e birin fahaamude yakɔsi.

¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi birin ya mabɔoma wo be. A xa masenyi mu fatanxi a yetε kan na. A naxan mema n Baba ra, a na nan masenma wo be. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo be.

14 A fama n ma xunnakeli makenende, barima a naxan sotoma n tan na, a na nan kawandima wo be.

15 Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, <A naxan sotoma n tan na, a na nan kawandima wo be.>»

Sunnunyi masarama ne seewe ra

16 Isa man naxa a fala e be, «Waxati di nan luxi beenun n xa loe wo ma, konɔ waxati di man na dangi, wo man n toma ne.»

17 A foxirabirɛe naxa e bore maxorin, «Isa wama munse falafe yi ki, <A gbe mu luxi n xa loe wo ma dondoronti, konɔ wo man fama n tode.> A xa woyenyi na di a to a falaxi, <N na sigafe Baba Ala yire?>»

18 E man nu e bore maxorinfe, «A munse ma, a <waxati di?> Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

19 Isa to a kolon a e nu wama a maxorinfe, a naxa a masen e be, «N to a falaxi, <Waxati di nan luxi beenun n xa loe wo ma, konɔ waxati di man na dangi, wo man n toma ne,> wo wo bore maxorinfe na nan ma?»

20 N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo wama ne, wo gbelegbele, konɔ dunjpa tan jɛlexinma ne. Wo sunnunma ne na fe ma, konɔ wo xa sunnunyi fama masarade seewe ra.

21 Gine naxan na ditinyi ra, a tɔɔroma ne ki fanyi a xa waxati to bara a li. Konɔ xa a ge di baride, a jan mu ratuma na tɔɔre ma, a to seewaxi di neene barife ra dunjpa.

22 Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Konɔ n gbilenma ne wo to ra, wo boje seewa, mixi yo mu na seewe bama wo yi.

23 Na loxɔe na a li, wo mu n maxorinma sese ma sonon. N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma ne wo yi.

24 Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sotoma ne, alako wo xa seewa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makenenfe

25 «N yi fe birin masenxi wo be taali woyenyi nan na, konɔ waxati na fafe, n mu woyenma wo be taali woyenyi ra sonon, n Baba Ala xa fe masen wo be a fixe ra.

26 Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xe de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo be,

27 barima Baba Ala yete yati wo xanuxi ne. A wo xanuxi ne n to rafa wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma.

28 N kelixi Baba Ala nan ma, n fa dunjpa ma. N man fa kelifɛ ne dunjpa ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

29 Isa foxirabirɛe naxa a fala a be, «A mato, i mu woyenfe taali woyenyi xa ra sonon, i fa na woyenfe a fixe nan na!

30 Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxorin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.»

31 Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakosi?»

32 Waxati na fafe, a jan bara a li, wo yensenma ne, wo fa n naboloma. Kɔnɔ Baba Ala tan mu n naboloma. A luma ne n seeti ma.

33 N yi fe birin masenxi ne wo be, alako bojesa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantɔɔrɔli sɔtoma ne dunija ma, kɔnɔ wo xa limaniya, n tan bara nɔ dunija ra.»

17

Isa Ala maxandife

1 Isa to ge na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makenen, alako i xa Di fan xa i xa nɔre makenen.

2 I bara mangɛya fi a ma dunija mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma.

3 Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yete ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xɛera ra.

4 N bara i xa nɔre makenen dunija ma, n ge wali ra i n ti naxan na.

5 N Baba Ala, yakosi, n nɔrɔ i fe ma, alɔ n nu nɔrɔxi i fe ma ki naxɛ, beenun dunija xa daa.»

6 «N bara i xa fe masen mixie be, i naxee fixi n ma dunija. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinme.

7 E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na,

8 barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xɛɛxi.

9 N mu dubama dunija be. N dubama i xa mixie nan be, i naxee taxuxi n na.

10 Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema ne e tan saabui ra.

11 N mu fa luma dunija sɔnɔn. N fafe i yire ne yi ki, kɔnɔ e tan luma be ne. N Baba Seniyenxi, e makanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ.

12 N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu lɔɛ e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren be, alako Kitaabui sebeli xa kamali.

13 Kɔnɔ n to fafe i yire ne yi ki, n yi fee falama dunija ma, alako n ma seɛwe xa lu e be, a xa lu e boje ma a kamalixi ra.

14 N to i xa masenyi fala e be, dunija bara e xɔn, barima e tondixi birade dunija fe foxɔ ra alɔ n fan to mu tinxi birade dunija fe foxɔ ra.

15 N mu i maxandima xɛ i xa e tongo dunija ma. N i maxandife ne i xa e ratanga Sentane ma.

16 E mu birama dunija fe foxɔ ra, alɔ n fan to mu luma na fe mooli kui.

17 I xa e sa i yete nan sagoe nɔndi kui. I xui nan findixi nɔndi ra.

18 N bara e xεε dunija, alo i fan n xεε ki naxe.

19 N bara n yetε sa i sagoe e be, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nɔndi kui.»

20 «N mu dubama na mixie gbansan xa be. N man dubama mixie be naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra.

21 N dubama ne e be alako e xa findi keren na, alo n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxe. N man dubama e be alako e xa findi keren na won foxo ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunija noma a kolonde a i tan nan n xεεxi.

22 I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren na, alo won tan findixi keren na ki naxe.

23 N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerenna xa kamali. Na kui, dunija a kolonma ne a i tan nan n xεεxi, a i man e tan xanuxi alo i n fan xanuxi ki naxe.»

24 «N Baba Ala, beenun dunija xa daa, i nu bara nore fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xoli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n seeti ma ariyanna, e xa n ma nore to.

25 N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunija tan mu i kolon, kono e a kolon a i tan nan n xεεxi.

26 N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama ne a fari, alako xanunteya xa lu e bope ma i n xanuxi naxan na, alo n fan na e bope i ki naxe.»

18

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki

14:43-50, Luki 22:47-53)

1 Isa to ge Ala maxandide, a tan nun a foxirabiree naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire.

2 Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a foxirabiree nu darixi e malan na menni ne.

3 Yudasi naxa Romakae, serexedube kuntigie, nun Farisenie xa soori gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sexe maxiri wuri ma, e a radexe alako e xa kira to.

4 Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxorin, «Wo nde fenfe?»

5 E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasaretika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma.

6 Isa to a fala e be, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira boxi.

7 Isa man naxa e maxorin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasaretika.»

8 Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo be, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.»

9 Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu loe e ya ma.»

10 Simon Piyeri naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon.

11 Isa naxa a fala Simon Piyeri be, «Santidegema

raso a tɛɛ i. Fo n xa tin tɔɔre ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

12 Rɔma sɔɔri mange nun a xa sɔɔrie, a nun Yuwifie xa sɔɔrie naxa Isa suxu, e a xiri,

13 e a xanin Anani xɔn ma. Anani xa di ginɛ nan dɔxɔ Kayafa xɔn. Kayafa nu bara findi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra na jɛ ra.

14 Kayafa nan nu bara Yuwifi kuntigie rasi, a a fan e bɛ, mixi keren nan xa faxa jama bɛ.

15 Simɔn Piyeri naxa bira Isa fɔxɔ ra, a nun Isa fɔxirabirɛ gbɛtɛ nde. Na fɔxirabirɛ to nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi kolon mixi ra, a naxa nɔ sode sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa tɛtɛ kui, e Isa xanin dennaxɛ.

16 Piyeri naxa lu tandɛ naadɛ dɛ ra, han a boore, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi kolonma, a naxa wɔyɛn naadɛ kantama ra a xa tin Piyeri fan xa so.

17 Konyi ginɛ naxan nu naadɛ kantafe, a naxa Piyeri maxɔrin, «Na xɛmɛ Isa fɔxirabirɛ nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!»

18 Xinbeli to mini, konyie nun kɔsibilie naxa tɛ xuru, e fa lu na fɛ ma. Piyeri fan naxa a maso e ra.

19 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa Isa maxɔrin a fɔxirabirɛ xa fɛ ma, a nun a xa kawandie.

20 Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kɛnɛ nan ma, dunija birin bɛ. N nan n ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa na mu hɔrɔmɔbanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dennaxɛ. N mu sese fala dunixui ra.

21 I n tan maxɔrinma munfe ra? Naxɛɛ n xui ramɛ, nɛɛ nan maxɔrin. E tan nan a kolon n bara fɛɛ naxɛɛ fala.»

22 Isa to na fala, kɔsibili nde naxan nu tixi naa, a naxa a dɛ ragarin, a a fala, «Pɛ, I sɛrɛxɛdubɛ kuntigi yaabima na ki nɛ?»

23 Isa naxa a yaabi, «Xa n wɔyɛn kobi nan falaxi, a masɛn. Kɔnɔ xa n mu wɔyɛn kobi xa falaxi, i n dɛ ragarinxi munfe ra?»

24 Na tɛmɛi, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi.

25 Simɔn Piyeri nu dɔxɔxi tɛ ra, a na a maxarafe. Na tɛmɛi e naxa a maxɔrin, «Isa fɔxirabirɛ xa mu i fan na?» Piyeri naxa e yaabi, «Ade, a fɔxirabirɛ mu na n tan na.»

26 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi nde nu na naa, Piyeri nu bara naxan barenyi tuli bolon. A naxa Piyeri maxɔrin, «N mu i to xɛ na sansi yire, wo nun Isa?»

27 Piyeri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i (Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

28 Na tɛmɛi, e naxa Isa tongo Kayafa xɔnyi, e a xanin gomina xɔnyi. Kuyɛ

nu baxi ibade. Yuwifi kuntigie tan mu tin sode gomina xonyi, alako e xa seniyenyi naxa fa kana, e mu fa no Sayamaleke Dangi Sali donyi donde.

²⁹ Na kui, gomina Pilati naxa mini e yire tande, a e maxorin, «Wo yi xeme kala-mufe munse ma?»

³⁰ E naxa a yaabi, «Xa yi xeme mu findi fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xon ma nu.»

³¹ Pilati naxa a fala e be, «Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa seriye ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa seriye mu tinma muxu xa mixi faxa muxu yete ra.»

³² Na kui, Isa xa woyenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yete faxa ki masen.

³³ Pilati man naxa so a xonyi, a Isa xili, a a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?»

³⁴ Isa naxa a yaabi, «I woyenfe i yete xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i be?»

³⁵ Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifi nan na n fan na? I boore Yuwifie nun serexedube kuntigie nan i saxi n belexe. I munse rabaxi?»

³⁶ Isa naxa a yaabi, «N ma mangeya mu findixi dunija daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma ne nu, e tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangeya mu findixi dunija daaxi ra.»

³⁷ Na kui, Pilati naxa a maxorin, «I tan nan na Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a

falaxi. N barixi ne dunija bende fuji fari, alako n xa nondi masen a birin be. Mixi naxan wama nondi xon, a n xui suxuma ne.»

³⁸ Pilati man naxa a maxorin, «Nondi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande Yuwifie yire, a a fala e be, «N mu fe paaxi yo toxi yi xeme lan a xa paxankata naxan ma.

³⁹ Wo to darixi a ra n xa geelimani keren bepin wo be Sayamaleke Dangi Sali loxoe, wo wama n xa Yuwifie xa mange bepin wo be?»

⁴⁰ E naxa sonxoe rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

19

Isa faxafe nate tongo ki

¹ Na temui Pilati naxa yaamari fi a soorie xa Isa bulan sebere ra.

² Soorie naxa mange katanyi maniye yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mange donma gbeeli ragoro a ma.

³ E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange,» e nu fa a madin.

⁴ Pilati man naxa mini tande, a a fala Yuwifi jama be, «N bara yi xeme masen wo be, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a paxankatama naxan ma.»

⁵ Na kui, soorie naxa Isa ramini tande, na tunbe mange katanyi saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e be, «A tan nan yi ki!»

⁶ Serexedube kuntigie nun horomobanxi kosibilie to a to, e naxa sonxo, «A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e be, «Wo a tongo, wo tan nan xa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa naxan ma.»

⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Seriye na muxu fan yi. Na seriye ki ma, a lan a xa faxa, barima a bara a yete findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na me, a naxa gaaxu ki fanyi ra.

⁹ A man naxa so a xonyi, a Isa maxarin, «I tan, i kelixi minden?» Kono Isa mu yaabi yo fi.

¹⁰ Pilati naxa fa a fala a be, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a noe naxan na n tan be, n noma i rabolode, n man noma i faxade wuri magalanbuxi ma?»

¹¹ Isa naxa a yaabi, «Noe yo mu i be n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i belexe, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na me, a naxa so katafe a xa Isa rabepin, kono Yuwifie naxa sonxo, «Xa i yi xeme bepın, i bara gere giri Roma mange xungbe ma. Naxan yo a yete findi mange ra, a bara ti Roma mange xungbe kanke.»

¹³ Na kui, Pilati to e xui me, a naxa Isa ramini tande. Pilati naxa doxo buntunyi ra, kiitisa kibanyi kui, dennaxe xili falama Eburu xui «Gabata».

¹⁴ Na loxo Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamaleke

Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie be, «Wo xa mange nan ya!»

¹⁵ E man naxa sonxo, «A faxa! A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mange faxa wuri magalanbuxi ma?» Serexedube kuntigie naxa a yaabi, «Mange yo mu na muxu tan be bafe Roma mange xungbe ra!»

¹⁶ Na temui a naxa Isa sa e sagoe, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sorie to Isa suxu,

¹⁷ e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi raxi a ma.

¹⁸ E Isa banban wuri magalanbuxi ma menni ne. E naxa mixi firin gbete fan banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore ti koola ma, e Isa ti e tagi.

¹⁹ Pilati naxa yaamari fi a yi sebeli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mange».

²⁰ Yuwifi gbege naxa na sebeli xaran, barima Isa nu banbanxi dennaxe, na makore taa ra. Na sebeli fan nu sebexi Eburu xui, Lateni xui, a nun Gireki xui.

²¹ Na kui, serexedube kuntigie naxa a fala Pilati be, «I naxa a sebe <Yuwifie

xa mange». I xa a sebe ne, <Yi xeme a fala ne, a Yuwifie xa mange nan a ra.»

²² Pilati naxa e yaabi, «N naxan sebexi, n bara ge na sebede.»

²³ Soorie to ge Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na soori naani ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan tongo. Na donma to mu nu degexi,

²⁴ e naxa a fala e bore be, «Won naxa a iboo. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba ne, alako naxan sebexi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,
e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»

Soorie a raba na ki ne.

²⁵ Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fe ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na menni.

²⁶ Isa to a nga to a foxirabire maxanuxi fe ma, a naxa a fala a nga be, «N nga, yi bara findi i xa di ra.»

²⁷ A naxa fa a fala a foxirabire fan be, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na foxirabire naxa Isa nga xanin a xonyi.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

²⁸ Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xoli na n ma.» A na fala ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali.

²⁹ Se sase nde nu na menni, naxan nu rafexi weni muluxunxi ra. E naxa se nde rasin na weni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa de ra.

³⁰ A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

³¹ Na loxoe Yuwifie nu see rafalama Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. E mu tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu loxoe, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxa mafuren, e xa ba na.

³² Soorie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a koola ma.

³³ Kono e to Isa li, e naxa a to a jan bara faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira,

³⁴ kono soori nde naxa a seeti soxo tanbe ra, ye nun wuli naxa mini keren na.

³⁵ Naxan na fe toxi, a bara na fe seede ba. A xa seedejoxoya findixi nondi nan na. A tan yete a kolon, a a na nondi nan falafe wo be, alako wo fan xa danxaniya.

³⁶ Na fee raba ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xori keren mu girama.»

³⁷ A man sebexi yire gbete, «E e ya tima ne mixi ra, e bara naxan soxo.»

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56)

³⁸ Na fe birin xanbi, Yusufu Arimateka naxa sa

Isa fure maxandi Pilati ma. Isa fɔxirabire nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu nu a masenma kene ma, a to nu gaaxuxi Yuwifia kuntigie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo.

³⁹ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui kɔɛ ra temui dangixi, na fan naxa labunde kilo tongo saxon miri nun alowe daaxi xanin Isa fure yire.

⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labunde sa a ma, alo Yuwifia darixi a ra ki naxe.

⁴¹ Bɔxi nde nu makɔre Isa faxade ra, gaburi neene nu bara yailan dennaxe. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden.

⁴² E naxa Isa ragata na yire makɔrexi, barima e gbataxi Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A nu lan ne Yuwifia xa ge fe birin yailande beenun kɔɛ xa so na lɔxɔɛ.

20

Isa xa marakeli

(Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12)

¹ Sande lɔxɔɛ Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxe ma beenun kuye xa mayalan. A to menni li, a naxa a to na geme xungbe nu bara ba gaburi de ma.

² Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn Piyeri nun Isa fɔxirabire boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e be, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dede.»

³ Na kui, Piyeri nun Isa na fɔxirabire boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire.

⁴ E firinyi naxa siga e gi ra, kɔnɔ Isa fɔxirabire maxanuxi naxa gaburi li beenun Piyeri singe xa naa li.

⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kɔnɔ a mu so na kui.

⁶ Simɔn Piyeri to menni li, a naxa so fonme kui keren na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma,

⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra.

⁸ Na temui, Isa fɔxirabire boore, naxan singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya.

⁹ E mu nu fahaamui sɔtɔxi Kitaabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma.

¹⁰ Na dangi xanbi na fɔxirabire firinyie naxa gbilen e xonyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma
(Maraki 16:9-11)

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato,

¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fixe ra, e dɔxɔxi Isa fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra.

¹³ E naxa Mariyama maxɔrin, «N ma di, i wafe

munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dɛdɛ.»

¹⁴ A to gɛ na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁵ Isa naxa a maxɔrin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama ɲɔxɔ a ma, sansi mɛɛnima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n bɛ alako n xa siga a tongode.»

¹⁶ Isa naxa a fala a bɛ, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamɔxɔ».

¹⁷ Isa naxa a fala a bɛ, «I naxa i bɛlɛɛ din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakere nyie yire, i a fala e bɛ, a n fafe tede n Baba xɔnyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa fɔxirabiree yire, a a fala e bɛ, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa xa xɛɛra iba e bɛ.

Isa minife a fɔxirabiree ma

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

¹⁹ Na sande lɔxɔɛ kerenyi, Isa fɔxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwifii kuntigie xa yara-gaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔɲɛ sa.»

²⁰ A to na fala e bɛ, a naxa a bɛlɛɛɛ nun a sɛɛti masen e bɛ. E naxa sɛɛwa Marigi tofe ra.

²¹ Isa man naxa a masen e bɛ, «Bɔɲɛsa xa lu wo bɛ. N bara wo xɛɛ alɔ Baba Ala n xɛɛxi ki naxɛ.»

²² A to gɛ na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Seniyɛnxi xa goro wo ma.

²³ Xa wo diɲɛ mixi haake ma, na haake bara ɲɔn, kɔnɔ xa wo mu diɲɛ, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xɛɛra fu nun firinyie ma temui naxɛ, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma mɛnni.

²⁵ Na kui, booree naxa a fala a bɛ, «Muxu bara Marigi to!» Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma fɔxi to a bɛlɛɛɛ kui, n nan n bɛlɛɛsole raso naa, xa n man mu n bɛlɛɛɛ sa a sɛɛti ma e dennaxɛ sɔxɔ, n tan mu lama a ra feo!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa fɔxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabal-anxi, Isa naxa mini e ma mɛnni, a ti e tagi, a e xɛɛbu, «Bɔɲɛsa xa lu wo bɛ.»

²⁷ Na temui, Isa naxa a fala a bɛ, «N bɛlɛɛɛ mato. I xa i bɛlɛɛsole sa n sɛɛti ma e dennaxɛ sɔxɔ. I naxa tɛgɛ n i. I xa danxaniya.»

²⁸ Tomasi naxa a fala a bɛ, «N Marigi Ala!»

²⁹ Isa naxa a masen a bɛ, «I danxaniyaxi nɛ, i to bara n to? Hɛɛri na mixie bɛ naxɛɛ

bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sebe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegebe raba ne a foxirabiree ya xori, naxee mu sebexi yi Kitaabui kui.

³¹ Kono naxee xa fe tan sebexi yi ki, e sebexi ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sotoma ne a saabui ra.

21

Isa minife a foxirabire ndee ma

¹ Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a foxirabiree ma Tiberiyasi baa de ra. A a yete makenen e be yi ki ne.

² Simon Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli,» Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile boxi ma, Sebede xa die, nun Isa foxirabire firin gbete, nee birin nu na yire keren.

³ Simon Piyeri naxa a fala e be, «N tan sigafe yexe suxude.» E naxa a fala a be, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, kono na ke birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa de ra, kono a foxirabiree mu nu a kolon a a tan nan a ra.

⁵ Isa naxa e maxorin, «N ma die, wo bara yexe nde soto?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.»

⁶ A naxa a fala e be, «Wo yele woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sotoma ne.»

E to a woli, e mu nu noma yele ratede, barima yexe gbo a kui.

⁷ Na kui, Isa foxirabire, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyeri be, «Won Marigi na a ra.» Simon Piyeri to na me, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire.

⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, yele naxan nafexi yexe ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare de ra, fo nongon keme firin nondon.

⁹ E to te xare de ra, e naxa te xuruxi to, yexe saxi a te wole ra, taami fan na na.

¹⁰ Isa naxa a fala e be, «Wo fa yexe nde ra wo baxi naxan suxude.»

¹¹ Na kui Simon Piyeri naxa te kunkui kui, a yele bendun xare ma. A nu rafexi yexe xungbee nan na, a gundi keme tongo suuli nun saxan. Kono hali yexe to nu gboxi yele kui na ki, yele mu iboo.

¹² Isa naxa a fala e be, «Wo fa wo dege.» A foxirabiree mu suusa a maxorinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra.

¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yexe so e yi ra.

¹⁴ A saxan nde nan nu na ki, Isa a yete masenma a foxirabiree be, kabi a keli faxe ma.

Isa nun Piyeri

¹⁵ E to ge e de ibade, Isa naxa Simon Piyeri maxorin, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?»

A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexee yoree ma.»

¹⁶ A man naxa gbilen a maxorin na a firin nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»

¹⁷ A man naxa gbilen a maxorin na a saxan nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyeri naxa sunnun Isa to a maxorin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»

¹⁸ N xa nondi yati nan fala i be, i fonike temui, i tan nan nu i yete tagi ixirima, i wa sigafe dede, i siga. Konon i na fori, i i belexe italama ne, mixi gbete i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dennaxe.»

¹⁹ Isa na fala ne alako a xa Piyeri faxa ki nan masen, Piyeri fama Ala matoxode naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyeri be, «Bira n foxo ra.»

Isa nun a foxirabire max-anuxi

²⁰ Piyeri to a kobe rato, a naxa Isa foxirabire to e foxo ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamaleke Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dege temui, a a maxorin, «Marigi, nde fama i yanfade?»

²¹ Piyeri to a to, a naxa Isa maxorin, «Marigi, na tan go?»

²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n foxo ra.»

²³ Na kui, danxaniyatoe ndee foxo naxa lu a ma a na foxirabire tan mu faxama, konon Isa mu na fala. A a fala ne, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma?»

Sebeli donxoe

²⁴ Na foxirabire yati nan yi fe birin sebe, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seederoxoya findixi nondi nan na.

²⁵ Isa fe gbegbe raba ne naxee mu sebexi yi Kitaabui kui. Xa na birin sebe ne nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sotoma dunija ma nu.

Isa xa xɛɛrae xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa seɓe, a naxa Kitaabui firin nde seɓe naxan xili «Isa xa xɛɛrae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won be Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde fɔlɔxi boore Kitaabui danxi dennaxe, a fan a masenma won be Isa fɔxirabirɛe nun a xa xɛɛrae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen dunja birin na.

Beenun Isa xa a xa xɛɛrae xɛɛ e xa a xa masenyi kawandi dunja birin be, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi ragoro e ma alako e xa senbe soto a xa wali rabafe ma. E to na soto, e naxa kawandi ti fɔlɔ Darisalamu. Mixi gbege naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa fɔxirabirɛe ra. Kaabanako gbege naxa raba alako mixi xa la Isa xa xɛɛrae xa masenyi ra.

Na kawandi nu senbe sotofe Darisalamu temui naxe, Isa yaxuie naxa danxaniyatɔɛe tɔɔɔ fɔlɔ. Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari bɔxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won be. Piyeri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xɛɛra gbete xili naxan findixi Pɔlu ra. Beenun Ala xa a xili, Pɔlu nu Isa fɔxirabirɛe

ɲaxankatama Isirayila xa diine xili ra. Kɔnɔ Isa naxa a yete masen Pɔlu be, a fa a xɛɛ ɲamane gbete ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra bɔxie ma si gbete nu na dennaxe.

Pɔlu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Rɔma. Yuwifie naxa a ɲaxankata ki fanyi, kɔnɔ e mu nɔ a ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbete xa salidee kui. A na raba ne alako dunja birin xa a kolon Isa bara naxan naba e be.

Na birin kui, to danxaniyatɔɛe nɔma a kolonde Isa fɔxirabirɛe singee dunja igirixi ki naxe. E xa wali xa findi misaali ra won be. Ala xa won mali xaxili sotofe ra yi Kitaabui saabui ra. Am-ina.

Isa xa xɛɛrae xa taruxui

Isa tefe koore ma

¹ Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a fɔle

² han a te lɔxɔɛ koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xɛɛra sugandixie ma, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

³ A xa ɲaxankate xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yete masenma e be kiraya wuyaxi a a ɲipe na a ra. A nu fa Ala xa mangeya niini fe fala e be.

⁴ A nu e ya ma temui naxe, a naxa a fala e be, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima temui naxe, alo n na masenxi wo be ki naxe.»

⁵ Yaya wo xunxa ye nan xora, konο Ala Xaxili Seniyenxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xεεραε to e malan, e naxa Isa maxorin, «Marigi, i Isirayila mangeya ragbilenma a ra yi temui ne?»

⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na nate na Baba Ala keren peti nan yi ra.»

⁸ Konο, wo senbe sotoma Ala Xaxili Seniyenxi na fa wo ma temui naxe. Wo findima n ma seede nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han dunija dande.»

⁹ A to γε na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xori, nuxui fa a noxun e ya tode ra.

¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xeme firin naxa mini e ma, sose fiixe ragoroxi e ma.

¹¹ E naxa a masen Isa foxirabiree be, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama ne alo wo a toxi siga ra ki naxe.»

Yudasi noxe

¹² Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelife na geya ma han Darisalamu, yaamile keren na a ra.

¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dennaxe. Naxee nu na na: Piyeri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simon naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di.

¹⁴ E birin nu Ala maxandima janige keren na, e nun ginεe, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunxae.

¹⁵ Loxo nde Piyeri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi keme mixi moxoren jondon nu malanxi naa. A naxa a fala e be,

¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Seniyenxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali.

¹⁷ A nu na muxu tan xεεραε nan ya ma. Muxu birin nan nu xεεραε wali rabama.

¹⁸ E naxa boxi sara yi xeme xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa menni, a bira, a furi bula, a furingεe naxa mini a ra.

¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na boxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui <Wuli Boxi>.»

²⁰ «A sebexi Yabura Dawuda kui, <A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.> A man sebexi, <Xεεραε gbete xa ti a noxe ra.>

²¹⁻²² Awa na kui, a lanma xeme keren xa sugandi naxan noma muxu malide seede ya rabade Isa xa

marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelife Yaya Isa xunxa ye xɔɔra temui naxe, han Isa te koore ma temui naxe.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi.

²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin bɔɔe ma fe kolon, a masen muxu be i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi.

²⁵ Na xa findi Yudasi ɲɔxɔe ra xεεraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.»

²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xεεra fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili Seniyenxi gorofe danxaniyatɔee ma

¹ Xε Xabe Sali to a li, Isa foxirabirɛe birin nu malanxi yire keren.

² Xui nde naxa mini koore ma keren na alo foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu dɔxɔxi dennaxe.

³ E naxa se ndee to naxee maniya nenyie ra, te na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa dɔxɔ kankan xunyi ma.

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro foxirabirɛe birin ma, e naxa so xui gbeteɛ falafe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

⁵ Yuwifi diinɛlae kelife jamane birin ma, e nu

malanxi Darisalamu na saxanyi.

⁶ Nama to yi xui me, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa foxirabirɛe xui mema e bari xui yati nan na.

⁷ E de naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee wɔyenma yi ki, Galilekae xa mu e birin na?»

⁸ Won fa won bari xui mefe e ra di?

⁹ Paratokae, Medekae, Elamakaɛ, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi,

¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bɔxi fe ma, a nun naxee keli Rɔma, Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diine ya ma, Kiretikae a nun Arabue,

¹¹ won birin na e xui mefe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuie. Na rabaxi di?»

¹² E birin de naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore be, «Munfe yi ki?»

¹³ Kɔnɔ ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi ne yi ki.»

Piyeri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi Piyeri nun yi xεεra fu nun kerenyie naxa keli. Piyeri naxa a masen nama be a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon,

¹⁵ yi mixie mu siisixi xe de alo wo a maɲɔxunxi ki naxe, barima geesege na a ra yi ki.»

16 «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

17 <Ala naxe, n fama n Xaxili taxunde mixi birin na lɔxɔε dɔnxɔεε.

Wo xa di xεmεε nun wo xa di ginεε

wɔyεnma nε n tan Ala xili ra.

Wo xa sεgetalae to tima nε fee ra,

wo xa forie fan xiyee sa.

18 Na waxati, n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xεmεε

nun n ma konyi ginεε ma. E wɔyεnma nε n tan Ala xili ra.

19 N kaabanakoeε rabama nε koore ma,

n tɔnxumae masenma nε bɔxi fari,

naxee findima wuli, tε, nun tuuri ra.

20 Soge dimima nε, kike gbeelima nε alɔ wuli

beenun Marigi xa lɔxɔε xa a li,

na dariyε lɔxɔε xungbe.

21 Mixi yo naxan Marigi xili maxandima,

na kanyi kisima nε.>>

22 «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra.

Isa Nasaretika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra.

Ala naxa na masen kaa-banakoeε, fe magaaxuxie,

nun tɔnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon.

23 Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xεmε faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alɔ Ala nu a panigexi ki naxe.

24 Kɔnɔ na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxe luuti ba a ma,

barima faxe mu nu nɔma kankande a ma.»

25 «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.

<N Marigi toma tεmui birin n ya i.

A to na n sεeti ma, n mu nɔma birade.

26 Na nan a toxi n bɔjε na sεεwε kui,

n dε fan a xa fe masenma jεlexinyi ra.

N fate fan malabuma nε bɔjεsa kui,

27 barima i mu n nii bεjinma aligiyama,

i mu i xa seniyentɔε luma gaburi kui, a xa bɔrɔ.

28 I bara a niya n xa kisi kira kolon.

I sεεwε fima nε n ma i yire.>>

29 Piyeri man naxa a fala,

«N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo bε.

A faxa nε, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to.

30 Namijɔnme to nu a ra,

a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a bε.

Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde dɔxɔma nε a xa mange kibanyi.

31 Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama nε kelide faxe ma.

Ala mu nεemuma a ma aligiyama, a fate mu bɔrɔma gaburi kui.

32 Ala nan Isa rakelixa faxe ma. Won birin findixi seede ra na fe ma.

33 A to rate Ala yire-fanyi ma, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ Baba Ala ra,

alɔ Ala laayidi tongoxi ki naxe. A man bara Ala Xaxili

Seniyenxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mefe yi ki.»

³⁴ «Dawuda mu texi koore ma, kɔnɔ a tan nan a fala, <Marigi naxa a fala n Marigi be,

Dɔxɔ n yirefanyi ma,

³⁵ han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»»

³⁶ «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kɔnɔ wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

³⁷ Yi masenyi naxa jama bɔɔɛ tɔɔɔ ki fanyi ra. E naxa a fala Piyeri nun xɛɛra booree be, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?»

³⁸ Piyeri naxa a fala e be, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xɔɔra Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔ.

³⁹ Ala bara yi laayidi tongo wo be, wo xa die be, nun mixi birin be a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.»

⁴⁰ Piyeri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo mɛɛni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

⁴¹ Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔɔra. Na lɔxɔɛ mixi wulu saxan jɔndɔn naxa sa Isa fɔxirabiree xun ma.

⁴² E nu e tun nabexima xɛɛrae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e tun nabexi taami

itaxunfe nun Ala maxandife ma.

⁴³ Gaaxui naxa e birin suxu. Xɛɛrae naxa kaabanako nun tɔnxuma gbege raba.

⁴⁴ Danxaniyatɔɛ birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se sɔɔ, na bara findi e birin gbe ra.

⁴⁵ E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui.

⁴⁶ Lɔxɔ yo lɔxɔ e nu e malanma hɔrɔmɔbanxi kui, e nu donse don e xɔnyi sɛɛwe nun bɔɔɛsa kui.

⁴⁷ E nu Ala matɔxɔma. E naxa rafan birin ma. Lɔxɔ yo lɔxɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔɛ jama kɔnti xun ma.

3

Namate rayalanfe

¹ Lɔxɔ nde Piyeri nun Yaya nu tefe hɔrɔmɔbanxi kui, sali temui geɛsege.

² Hɔrɔmɔbanxi naade ra naxan xili «Naade Tofanyi», xeme nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari lɔxɔɛ. E nu a dɔxɔma na lɔxɔɛ birin alako a xa nu kɔbiri makula mixie ma naxee soma hɔrɔmɔbanxi kui.

³ A to Piyeri nun Yaya to so ra hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa kɔbiri makula e ma.

⁴ Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a be, «Muxu mato.»

⁵ Xeme naxa e mato, a jɔxɔ naxa lu a ma e na kɔbiri nan fife a ma.

⁶ Piyeri fa a fala a be, «Gbeti mu na n yi, xɛɛma mu na n yi, kɔnɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara

i yaamari Isa Nasaretika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i ηερε!»

⁷ A naxa a suxu a yirefanyi belexe ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankonyie naxa senbe soto keren na.

⁸ Na ikorexi ra, a naxa keli, a naxa so a ηεrefe. A naxa so Piyeri nun Yaya foxo ra hoxomobanxi kui. A ηεrema, a tunganma, a Ala tantuma.

⁹ Birin naxa a to, a a ηεrema, a Ala matoxoma.

¹⁰ E naxa a kolon a tan nan nu doxoma hoxomobanxi «Naade Tofanyi» de ra kule matide. Birin naxa kaaba, e terenna yi fe ra naxan bara raba a be.

¹¹ A fan naxa bira Piyeri nun Yaya foxo ra. Nama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa buntunyi ra.

¹² Piyeri to na to, a naxa jama maxorin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alo muxu yi xeme raperexi muxu yete senbe nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra?

¹³ Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariye fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mee a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabejinfе.

¹⁴ Wo bara Ala xa seniyentoe nun a xa tinxintoe yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabejin wo be.

¹⁵ Wo bara Marakisima faxesa, Ala naxa a rakeli faxesa ma. Muxu na na fe seede ra.

¹⁶ Yi xeme naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara senbe soto danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xori.»

¹⁷ «Yakosi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangee.

¹⁸ Kono Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa woyenyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijonmee de ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama ne toorode.

¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari,

²⁰ alako Marigi xa fa bopesa waxati ra, a man xa Isa xee, a bara naxan sugandi wo be.

²¹ Kono Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu koore ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alo Ala a masen ki naxe a xa namijonme seniyenxie kere ra kafi a xonnakuye ra.»

²² «Annabi Munsa naxa a fala, «Wo Marigi Ala namijonme nde xee ma ne wo ma alo n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo be, wo xa a suxu.

²³ Naxan yo mu na namijonme xui suxu, na kanyi bama ne Ala xa jama ya ma, a faxesa.»

²⁴ «Namijonme naxee birin bara woyen kabi

Annabi Samuweli xa temui, e birin bara yi loxoxe xa fe fala.

²⁵ Saate die nun namijonme die nan na wo ra. Ala bara saate tongo won babae be. A a fala ne Iburahima be, <Duniya birin fama heeri sotode i bonsoe nan saabui ra.>

²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxe ma, a a xee wo tan nan singe ma, a xa duba wo be, a xa kankan nagbilen fe kobie foxo ra.»

4

Piyeri nun Yaya makiitife

¹ Yaya nun Piyeri to nu woyenma mixie be, serexedube, horomobanxi soori yarerati, nun Saduse-nie naxa fa.

² E boje naxa te barima Piyeri nun Yaya nu jama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama ne rakelide alo Isa rakelixi ki naxe.

³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima ke nu bara so.

⁴ Kono mixi wuyaxi naxee na woyenyi me, e naxa a suxu. Danxaniyatose xun naxa masa, han xeme konti naxa wulu suuli jondon li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifi yareratie, forie, nun seriye karamoxoe naxa e malan Darisalamu,

⁶ a nun Anani serexedube kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na serexedube kuntigi bonsoe.

⁷ E naxa Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxorin, «Wo noxi yi rayalande

di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e be muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra,

⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxorin yi namate xa fe fanyi sotoe ma, a yalanxi ki naxe.

¹⁰ Wo tan nun Isirayilakae birin xa a kolon yi xeme yalanxi Isa Nasaretika, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxe ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi.

¹¹ Isa maniyaxi <geme nan na naxan tide gbo dangi geme birin na, kono wo tan banxitie bara mee na geme ra.>

¹² Kisi mu sotoma ndende ra fo a tan, barima xili gbete yo mu na duniya, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, barima xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa foxo ra a nu na duniya ma temui naxe.

¹⁴ Kono xeme to nu tixi e seeti ma, a yalanxi, e mu no sese falade.

¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme yaamari e xa mini Yuwifi kiitisae ya ma. E nu fa woyen e bore tagi.

¹⁶ E naxa e bore maxorin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukae birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu noma na matandide.

17 Kονο alako yi fe naxa yensen ye mixie ra, won xa e raton a xοροχοε ra, e naxa woyen Isa xili ra sonon.»

18 E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme xili. E naxa woyen e be a xοροχοε ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sonon.

19 Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan foxo ra ba, ka Ala?»

20 Muxu mu noma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan me.»

21 E man naxa xaape e ma, konο jama birin to nu Ala matoxoma fe ma naxan bara raba, e mu no lande a ma a lanma e xa e jaxankata ki naxe. E naxa e rabepin.

22 Yi xeme naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi je tongo naani ra.

*Togondiyatose Ala
maxandife*

23 E to e bepin, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e be serexedube kuntigie nun forie naxan fala e be.

24 E to na me, e birin naxa e xui ite Ala ma jange keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun boxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunija,

25 i tan nan a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, i xa konyi Dawuda de ra, muxu baba,

<Munfe ra sie bope texi fufafu?

Munfe ra jamae matandi tife?

26 Dunija mangee bara keli, xunmatie bara ti Marigi nun a xa Mixi Sugandixi kanke.»

27 «Nondi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xopee, a nun Isirayila bonsosee bara ti i xa konyi seniyenxi Isa kanke, i naxan sugandixi,

28 alako e xa fe birin naba i singe nu bara nate tongo a nu lan naxan xa raba.

29 Yakosi, Marigi, i xa a mato e xaapeki ki naxe. Senbe fi i xa konyie ma, alako e xa no i xa woyenyi masende limaniya ra.

30 I belexe itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoe nun tonxumae xa raba i xa konyi seniyenxi Isa xili ra.»

31 E to ge Ala maxandide, e nu malanxi dennaxe, na naxa seren. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa woyenyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatose xa lanyi

32 Danxaniyatose jama birin bope ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, konο se birin naxa findi birin gbe ra.

33 Xεεραε naxa Marigi Isa xa marakeli masen mixie be senbe ra. Ala naxa hinne e ra a fanyi ra.

34 Setare yo mu nu na e ya ma, barima xee nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima ne,

35 e nu a sare dentεge xεεραε βε. Nee nu fa a itaxun kankan hayi βερε ma.

36 Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xεεραε nu a xili falama νε Baranabasi, na nan falaxi «mixi rali-maniya».

37 A naxa xe mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kobiri ra, a a dentεge xεεραε βε.

5

Ananiyasi nun Safira

1 Xεμε nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa gine Safira, nee fan naxa e xa xe mati.

2 Ananiyasi nun a xa gine naxa lan a ma e xa xe sare nde ragata e yete βε. Ananiyasi naxa kobiri dονxοε xanin, a a dentεge xεεραε βε.

3 Piyeri naxa a fala a βε, «Ananiyasi, munfe ra Sentane i madaxuxi han i bara wule fala Ala Xaxili Seniyenxi βe yi xe sare nde noxunfe ra?»

4 Beenun i xa yi xe mati, i gbe xa mu nu na xe ra? I kobiri naxan sοtxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mooli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa βε, i wule falaxi Ala nan βε.»

5 Ananiyasi to na woeyeni με, a naxa bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe με, e naxa gaaxu.

6 Σεgetalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

7 Waxati saxan to dangi, a xa gine naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi.

8 Piyeri naxa a fala a βε, «A fala n βε, xa wo xe matixi yi xasabi nan na, wo naxan dentεgexi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kobiri nan na.»

9 Awa, Piyeri naxa a fala a βε, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa moiri ragataxi, e tan nan tixi naade ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

10 A naxa bira xεεραε bun ma keren na, a faxa. Σεgetalae to so, e naxa a li a fan bara faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa moiri fe ma.

11 Gaaxui xungbe naxa danxaniyatοε jama birin suxu, a nun naxee birin yi fe με.

Tοnxumae nun kaabanakoe

12 Kaabanako wuyaxi nun tonxumae nu rabama jama tagi xεεραε saabui ra. Togondiyatοε birin nu e malanma Sulemani xa buntunyi ra.

13 Mixi gbete yo mu nu suusama sunbude e ra, kοnο mixie nu e binyama a fanyi ra.

14 Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xεmee nun gineε, e konti xun nu masama temui birin.

15 Na fee ma, mixie nu fama νε furemae ra sade nun dagie ma kira xον, alako Piyeri νε dangima temui naxe, a niini xa ti e ma.

16 Nama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun jinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xɛɛrae makankanfe

17 Na temui serexedube kuntigi, a nun naxee nu na a foxo ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa nate tongo toone ma.

18 E naxa xɛɛrae suxu, e e woli geeli.

19 Kono Marigi xa maleke naxa fa koe ra, a naxa geeli naade rabi, a fa e ramini. A naxa a fala e be,

20 «Wo siga, wo sa ti horomobanxi kui, wo Ala xa kira neene xa fe birin tagi raba jama be.»

21 E to na me, e naxa so horomobanxi kui subaxe ma, e kawandi ti folo.

Serexedube kuntigi nun naxee nu na a foxo ra, e to fa, e naxa Yuwifi kiitisaie nun Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xɛɛrae tongode geeli kui.

22 Sorie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dentegɛ sa.

23 E naxe, «Muxu bara geeli li a balanxi a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kono muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a kui.»

24 Horomobanxi sorie xa mange nun serexedube kuntigie to na fe me, e de naxa ixara. E nu fa e bore maxorin, «Munfe yi ra?»

25 Mixi nde naxa fa a fala e be, «Wo fa a mato, wo xeme naxee sa geeli, e na horomobanxi kui e mixie xaranfe.»

26 Awa, soori xunmati nun a xa sorie naxa siga, e sa fa xɛɛrae ra. Kono e mu e senbe ramini e ma, barima

e nu gaaxuxi jama fa e magonofe geme ra.

27 E to bara e xanin Yuwifi kiitisaie yire, serexedube kuntigi naxa e maxorin,

28 «Muxu bara wo raton a xoxoxe ra, wo naxa xaranyi raba yi xeme xili ra, kono wo bara wo xa xaranyi ralantan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxe safe muxu tan nan xun!»

29 Piyeri nun xɛɛrae naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dangife mixie xui ra.

30 Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faxe, wo naxan banban wuri ma.

31 Ala bara a rate a yire-fanyi ma a xa findi Mange nun Marakisima ra, alako Isirayila xa no tuubide, e xa yunubi xa xafari.

32 Muxu nun Ala Xaxili Seniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Seniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

33 E to yi masenyi me, e naxa xono han e naxa wa xɛɛrae faxafe.

34 Kono Fariseni nde naxan xili Gamaliyeli, seriye karamoxo kuntigi naxan nu rafan jama birin ma, na naxa keli Yuwifi kiitisaie tagi. A naxa yaamari fi e xa xɛɛrae ramini sinden.

35 Awa, a naxa a fala kiitisaie be, «Isirayilakae, wo meeni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra.

36 Waxati dangixi xeme nde naxan xili Tudasi naxa a yete igbo. Mixi keme naani nan nu biraxi a foxo ra, kono

a to faxa e birin naxa yensen ye. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudasi Galileka naxa mini xili seβε temui. A naxa mixi wuyaxi bendun a ma, κῶνο a fan naxa faxa, a foxirabiree birin naxa yensen ye.

³⁸ Yakosi n a falama wo be, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e foxo ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sooneyama.

³⁹ Κῶνο, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu noma a xun nakanade. Wo wo jere ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xεεραε xili, e e bonbo. E naxa e raton woyenfe ra Isa xili ra, e fa e rabepin.

⁴¹ Xεεραε to mini Yuwifii kiitisae tagi, e naxa jalexin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa tōro Isa xili xa fe ra.

⁴² Λοχο yo loxo, e nu kawandi tima horomobanxi kui, e man mixie xaranma e xonyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma ne temui birin.

6

Xεερα malima solofere

¹ Na temui, Isa foxirabiree konti xun to nu masama, Yuwifii naxee Gireki xui falama, e naxa e mawa Yuwifii xon naxee Eburu xui falama, barima loxo yo loxo donse itaxunma temui naxe, e nu neemuma ne kaape ginε ma naxee Gireki xui falama.

² Xεερα fu nun firinyi naxa Isa foxirabiree malan,

e naxa a fala e be, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra.

³ Na nan a ra, n ngaxak-erenyie, wo xeme solofere sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili Seniyenxi na naxee be. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra,

⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyen sugandi, xeme naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Seniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyokika naxan soxi Yuwifii xa diine ya ma.

⁶ E naxa e dentεge xεεραε be. Xεεραε naxa e belexe sa e xunyie ma, e naxa Ala maxandi e be.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen ye. Isa foxirabiree xun nu masama a gbege ra Darisalamu. Serexedube wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyen suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tonxumae nun kaabanako xungbee rabama jama tagi.

⁹ Sirenikae nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xoreya mixi xa salide», a nun Yuwifii naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sonxo Etiyen ma.

¹⁰ Κῶνο e mu no Etiyen xa woyenyi ra, barima Ala

Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xeme ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui me a woyenyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.»

¹² E naxa jama, forie, nun seriyε karamoxoe kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifi kiitisae yire.

¹³ E naxa tɔɔɔegelaε ramini, naxee a fala, «Yi xeme mu bama woyenyi jaaxie falafe hɔrɔmɔbanxi nun Ala xa seriyε xa fe ra.

¹⁴ Muxu bara a xui me, a a falama Isa Nasaretika fama yi hɔrɔmɔbanxi kanade, a man naamunye masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.»

¹⁵ Yuwifi kiitisae birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e be alo maleke.

7

Etiyen xa masenyi

¹ Serexedube kuntigi naxa Etiyen maxɔrin, «Naxan falaxi i xun ma, nɔndi na a ra?»

² Etiyen naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariye kanyi mini ne won baba Iburahima ma a nu na Mesopotamiya bɔxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani.

³ Ala naxa a fala a be, «Keli i xa bɔxi nun i xabile xun, siga bɔxi ma n dennaxe masenma i be.»

⁴ Awa, a naxa mini Kalidi bɔxi ra, a sa sabati Xarani.

Menni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi bɔxi ma wo sabatixi dennaxe yi ki to.

⁵ A mu lingira yo fi a ma yi bɔxi kui hali santide. Kɔnɔ a naxa laayidi tongo a be, a fama yi bɔxi fide a tan nun a bɔnsɔε nan ma, hali a faxa xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, «I bɔnsɔε sabatima bɔxi gbete nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e jaxankata je keme naani bun.»

⁷ Ala man naxa a fala, «N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saate fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufu tɔnε, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira bɔxi ma.

¹⁰ Kɔnɔ Ala naxa lu a fɔxɔ ra. A naxa a ramini a xa kontofili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira bɔxi ma a nun Kanaan bɔxi. Won babae mu nu baloe sɔtɔma, tɔɔre naxa gbo.

¹² Yaxuba naxa a me a mengi na Misira bɔxi ma. A

naxa won babae xεε naa a singe.

13 E xa sigε firin nde, Yusufu naxa a yετε masen a fafaxakerenyie βε, Misira mangε fan naxa Yusufu xabile rakolon.

14 Awa, Yusufu naxa e xεε a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E konti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli.

15 Yaxuba naxa goro Misira, a faxa dennaxe a nun won babae.

16 E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan sara kobiri ra Xamori xa die ma.»

17 «Ala xa laayidi rakamali waxati to makore, laayidi naxan tongoxi Iburahima βε, won ma pama xun naxa masa Misira boxi ma.

18 Kono na xanbi mangε gbete naxa ti naxan mu nu Yusufu xa fe kolon.

19 Na mangε naxa won ma pama yanfa. A naxa won benbae paxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyoree wole, alako e xa faxa.

20 Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike saxan a rabalofe a baba xa banxi kui.

21 Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mangε xa di gine fa a tongo, a naxa a ramo alo a xa di.

22 Annabi Munsa naxa kolon soto Misira xa fe birin ma. A woyen ki nun a jere ki naxa senbe soto.»

23 «A to je tongo naani soto, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa

sig a boore Isirayilakae yire matode.

24 A to Misiraka to a fe jaaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a ngaxakerenyi xa gere so, a naxa Misiraka faxa.

25 A naxa a mapoxun a a ngaxakerenyie a kolonma ne Ala xoreya fima e ma a saabui nan na, kono e mu kolon soto na ma.

26 Na kuye iba, Annabi Munsa naxa Isirayilaka firin to, e na gerefe. A naxa kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e βε, «Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra wo fe jaaxi niyama wo bore ra?»

27 Kono naxan nu fe jaaxi rabafe a ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa radin ye, a a fala a βε, «Nde i tixi mangε nun kiitisa ra muxu xun ma?»

28 I waxi n faxafe ne alo i Misiraka faxaxi ki naxe xoro?»

29 Annabi Munsa to na woyenyi me, a naxa a gi. A naxa sabati Madiyan boxi ma, a naxa di firin bari menni.»

30 «Ne tongo naani dangi xanbi, maleke naxa mini a ma te xora naxan nu sansi bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya fari.

31 Annabi Munsa to na fe to, a naxa kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbe, a naxa Marigi xui me.

32 «I babae Marigi Ala nan n na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Annabi Munsa naxa seren, a naxa gaaxu a igbefe ma.

³³ Marigi naxa a fala a βε, <Sankiri ba i sanyi, barima i tixi dennaxe, βoxi seniyenxi na a ra.

³⁴ N bara n ma jama xa tōore to Misira, n bara e kutun xui με. N bara goro n xa xōreya fi e ma. Yakōsi, n xa i xεε Misira.>

³⁵ Ala Annabi Munsa xεε ne, e a fala naxan βε, <Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma.> Maleke naxan minixi a ma te xōora a naxa a masen a βε a xa findi mange nun marakisima ra.>

³⁶ «Annabi Munsa nan Isirayilakae ramini Misira βoxi ra. Ne tongo naani bun ma, a naxa tonxumae nun kaabanakoe raba Misira, Xulunyumi Baa, nun gbengberenyi ma.

³⁷ Annabi Munsa tan naxa a fala Isirayila βε, <Ala namijonme raminima wo ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alo n tan.>

³⁸ Won benbae jama e to nu malanxi gbengberenyi ma, maleke naxa woyen Annabi Munsa βε Sinayi geya fari. A seriye naxan mexi, a naxa na radangi won ma.>

³⁹ «Kōno won benbae mu tin a xa yaamari suxude. E naxa a matandi, e e βoje ti Misira ra.

⁴⁰ E naxa a fala Haruna βε, <Alae yailan won βε, naxee jerema won ya ra, barima yi Munsa naxan won naminixi Misira, won mu a kolon se naxan a sotoxi.>

⁴¹ E naxa kuye yailan ninge misaali ra, e fa serexe ba a βε. E naxa jplexin

na ra, e naxan yailanxi e βelexee ra.>

⁴² «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa e rabolo, e xa tunbuie batu, alo a seβexi namijonme xa Kitaabui kui ki naxe.

<Isirayila βonsōe,

wo serexe ba n tan nan βe je tongo naani bun ma gbengberenyi ma?

⁴³ Wo bara Mōlokō kuye batu,

wo bara Remefan tunbui kuye batu,

wo kuye naxee yailanxi wo βelexe ra.

Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilon xanbi ra.>

⁴⁴ «Ala xa hōromolingira, a xa seedejoxoya seβeli na dennaxe, na nu na won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala nu bara a misaali masen Annabi Munsa βε, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki.

⁴⁵ Won benbae to hōromolingira soto, e naxa a xanin βoxi ma Ala si gbeteē kerī dennaxe, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.>

⁴⁶ «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxōrin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala βε.

⁴⁷ Kōno Sulemani nan fa na lingira ti Ala βε.

⁴⁸ Kōno Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namijonme na nan masenxi,

⁴⁹ <Wo Marigi naxe, koore, n ma kibanyi, βoxi, n santide.

Wo banxi mundun tima n βe?

Wo yire mundun findima n
ma malabude ra?

50 N tan xa mu na birin
yailanxi?»

51 «Wo xaxili nun wo tuli
xɔɔxɔ, wo sondonyi mu
fan. Wo Ala Xaxili Seniyenxi
matandima temui birin alɔ
wo benbae a raba ki naxe.

52 Wo benbae namijonmɛe
birin jaxankata nɛ. E
namijonmɛe faxe nɛ, naxee
nu Ala xa Tinxintɔe xa fafe
falama. Yakɔsi wo bara na
fan faxe.

53 Wo tan naxee bara
Ala xa seriye sɔto malekɛe
saabui ra, wo mu a ra-
batuxi!»

Etiyen xa faxe

54 E to yi masenyi mɛ, e
naxa xɔnɔ han e nu e jinyie
raxin.

55 Kɔnɔ Ala Xaxili
Seniyenxi naxa goro Etiyen
ma. Etiyen to a ya banban
koore ma, a naxa Ala xa
dariye to, a man naxa Isa
to a tixi Ala yirefanyi ma.

56 A naxa a masen, «N bara
koore rabixi to, Adama xa Di
tixi Ala yirefanyi ma.»

57 Nama naxa sɔnxɔe rate,
e naxa e tuli dɛsɛ. E birin
naxa bagan a ma.

58 E naxa mini a bubu ra
sigafe ra taa fari ma, e a
magɔnɔ han a naxa faxe.
Seedee naxa e xa donmae sa
segetala nde san ma, naxan
xili Sɔlu.

59 E nu na a magɔnofe
temui naxe, Etiyen naxa Ala
maxandi, «N Marigi Isa, n
nii rasenɛ.»

60 Na xanbi a naxa a xinbi
sin, a naxa a xui ite, «N Ma-
rigi, i naxa e suxu yi yunubi
ma!» A gɛ na falade tan mu

a ra, a naxa taa masara. Sɔlu
fan nu na Etiyen faxafe kui.

8

Danxaniyatɔe xa tɔɔre

1 Na lɔxɔe, jaxankate
xungbe naxa Darisalamu
danxaniyatɔe jama suxu. E
birin naxa yensen Samari
nun Yudaya bɔxi ma fo
xεεrae, nee nan gbansan lu
naa.

2 Xεmɛ tinxinxie naxa
Etiyen nagata. E naxa wa
a xa faxɛ ma.

3 Kɔnɔ Sɔlu tan naxa danx-
aniyatɔe jama tɔɔɔ. A nu
soma banxie kui, a nu danx-
aniyatɔe xemɛe nun ginɛe
ramini, a nu fa e sa geeli.

4 Danxaniyatɔe to yensen
yɛ, e naxa xibaaru fanyi
kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

5 Filipu to goro Samari
taa nde kui, a naxa Ala xa
Mixi Sugandixi xa fe masen
naakae bɛ.

6 Nama to Filipu xa kaa-
banakoe to, e naxa e tuli
mati a ra a fanyi ra.

7 Ninnee naxa gbilen fure-
mae fɔxɔ ra, e nu fa gbeleg-
bele. Mabenyi nun namate
wuyaxi naxa yalan.

8 Naakae naxa sɛɛwa a
fanyi ra.

9 Xεmɛ nde nu na na
taa kui naxan xili Simɔn.
A nu duureya rabama
naxan Samarikae birin
nakaabama, a nu fa a yetɛ
igbo.

10 E birin, dimɛdie nun
forie, a xui ramexi a fanyi
ra. E nu a fala, «Yi xεmɛ Ala

senbe na a ra, won naxan xili falama Senbe Xungbe.»

¹¹ E nu bara bira a foxo ra kabi a xonnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra.

¹² Kono e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangeya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xemee nun ginεe naxa e xunxa ye xora.

¹³ Simon yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xora. A naxa bira Filipu foxo ra. A naxa kaaba a xa tonxumae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ Xεεραε, naxee nu na Darisalamu, e to a me Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyeri nun Yaya xee naa.

¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili Seniyenxi soto,

¹⁶ barima Ala Xaxili Seniyenxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xora Isa xili xa fe ra.

¹⁷ Awa, Piyeri nun Yaya naxa e belexe sa e ma, e naxa Ala Xaxili Seniyenxi soto.

¹⁸ Simon to a to Ala Xaxili Seniyenxi nu sotoma xεεραε belexee nan saabui ra, a naxa kobiri masen e be, a fa a fala,

¹⁹ «Wo yi senbe fi n fan ma, alako n na n belexee sa naxan ma, a xa Ala Xaxili Seniyenxi soto.»

²⁰ Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kobiri xun xa rakana, barima i a mapoxunxi ne Ala xa ki sotoma kobiri nan na.

²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiixexi Ala be.

²² Gbilen yi fe jaaxi foxo ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa dije i ma i xa yi mapoxunyi xa fe ra, xa a sa tinma.

²³ N a toxi ne yi ki, i na fe jaaxi gbegbe kui. I bara findi Sentane xa konyi ra.»

²⁴ Simon naxa a yaabi, «Wo yete xa Marigi maxandi n be alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.»

²⁵ E to ge seedepoxoya bade Marigi xa masenyi ra, Piyeri nun Yaya naxa gbilen Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xora

²⁶ Marigi xa maleke naxa a fala Filipu be, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbengberen kira xon, naxan goroma Gasa, kelife Darisalamu.»

²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. Xeme nan nu a ra naxan mu nu noma gine fe rabade. A findixi Kandasi, Etiyopi mange gine xunmati nan na. A tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide ne Darisalamu.

²⁸ A na gbilenfe a xonyi, a doxoxi a xa mapereese kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen Filipu be, «Siga, i i makore na mapereese ra.»

³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui me, a

nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxorin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?»

³¹ A naxa a yaabi, «N noma na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n be?» A naxa a fala Filipu be a xa doxo a seeti ma.

³² A nu na yi sebeli nan xaranfe Kitaabui kui:

«E a xaninxi temui naxe a xa faxa

a naxa lu alo yexee naxan xaninma faxade.

A mu a xui yo ramini, alo yexee naxan tima a xabe maxabama ya ra.

³³ A xa marayaagi kui, e naxa a makiiti seriye xanbi.

Nde noma a xa taruxui falade?

A xa simaya bara jon boxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Yandi, a masen n be, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yete ba, ka mixi gbete?»

³⁵ Awa, Filipu naxa a folo na sebeli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira xon, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye xora?»

³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i boje birin na, i noma na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.»

³⁸ A naxa mapereese rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye xora.

³⁹ E to te ye xora, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to xonon. A naxa siga seewe kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dennaxe.

9

Solu xunxafe ye xora

¹ Na temui birin, Solu nu konkoxi Marigi foxirabiree ma, a xa e faxa. A naxa siga serexedube kuntigi xon

² keedi maxorinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira foxo ra, xemee nun ginnee, a xa fa e xirixi ra Darisalamu.

³ A na makorefe Damasi ra, yanbe naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin.

⁴ A naxa bira boxi ma, a naxa xui nde me, «Solu, Solu, i na n jaxankatafe munfe ra?»

⁵ Solu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan jaxankatafe.

⁶ Keli, so taa kui, e fama a falade i be a lanma i xa naxan naba.»

⁷ Xemee naxee nu a foxo ra, nee de naxa bobo a ra gaaxui be. E nu xui mema, konon e mu nu mixi yo toma.

⁸ Solu naxa keli boxi ma, a ya rabixi, konon a ya mu se toma. E naxa a belexe suxu, e a mati Damasi.

⁹ A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min.

¹⁰ Isa ƒoxirabire nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.»

¹¹ Marigi naxa a fala a be, «Keli, siga kira ra naxan xili «Kira Tinxinxi», i xa xeme fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili Sɔlu Tariseka. A na Ala maxandife.

¹² A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a belexe safe a ma alako a man xa se to.»

¹³ Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xeme xa fe me mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi seniyanxi ra Darisalamu.

¹⁴ Serexedube kungtie bara noe so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

¹⁵ Kono Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xeme sugandi xera ra, a xa n xili masen si birin be, e xa mangee be, a nun Isirayila die birin be.

¹⁶ N a masenma ne a be, a fama toorode ki naxe n xili xa fe ra.»

¹⁷ Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so, a naxa a belexe sa Sɔlu ma. A naxa a fala a be, «N ngaxakerenyi Sɔlu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xeexi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyanxi soto.»

¹⁸ Se nde naxa ba a ya ma keren na alo xalee, a ya naxa

se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye xora.

¹⁹ Na xanbi a naxa a dege, a fa senbe soto.

Sɔlu kawandi rabafe Damasi

Sɔlu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa ƒoxirabiree.

²⁰ A naxa bonbo kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma.

²¹ Naxee birin a xui me, e de naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu mixie jaxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xe be, a xa e xanin e xirixi ra serexedube kungtie xon?»

²² Sɔlu naxa senbe soto. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

²³ Temui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Sɔlu faxa.

²⁴ Sɔlu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode de kantama koe nun yanyi alako e xa a faxa.

²⁵ Kono koe nde ra, Isa ƒoxirabiree naxa a ragoro tete fari ma saga kui.

Sɔlu sigafe Darisalamu

²⁶ Sɔlu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa ƒoxirabiree ra, kono e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa ƒoxirabiree nan yati a ra.

²⁷ Awa, Baranabasi naxa a xanin xerae xon. A naxa a tagi raba e be Sɔlu Marigi toxi ki naxe, a man a xui mexi kira ra ki naxe. A naxa a masen e be Sɔlu bara

kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui.

²⁸ E birin naxa dɔxɔ yire keren Darisalamu. Sɔlu nu Marigi xili kawandima senbe ra.

²⁹ E nun Yuwifie fan naxa wɔyen e nu xɔrɔxɔ, Yuwifi naxee Girɛki xui falama, kɔnɔ nee nu katafe e xa Sɔlu faxa.

³⁰ A ngaxakerenyi Isayankae to na fe mε, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise.

³¹ Danxaniyatɔε jama naxa lu bɔnɛsa kui Yudaya, Galile, nun Samari bɔxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e jɛrɛ Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

³² Piyeri to nu bɔxi jɛnɛrema, a naxa goro seniyentɔεε yire Lida.

³³ A naxa xεmε namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi jε solomasaxan.

³⁴ Piyeri naxa a fala a be, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i xa sade yailan.» A naxa keli keren na.

³⁵ Lidakae nun Sarɔnka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

³⁶ Gine nde nu na Yafa Isa fɔxirabiree ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dɔrakasi. A nu fe fanyi gbege rabama, a nu tɔɔrɔmixie ki.

³⁷ Na temui, fure naxa a suxu, a naxa faxa. E to

a maxa, e naxa a sa koore banxi deki firin nde.

³⁸ Isa fɔxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a mε a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xεmε firin xεε Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa e xɔnyi mafuren.

³⁹ Piyeri naxa keli, e nun na xεmεe naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi kɔn na. Kaape ginεe naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun sosee masen a be Dɔrakasi naxee yailan a nu na e ya ma temui naxε.

⁴⁰ Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli.

⁴¹ Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniyentɔεε nun kaape ginεe xili. A naxa a jɛjɛ dentεge e be.

⁴² Yafakae birin naxa na fe mε. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma.

⁴³ Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simɔn garange xɔnyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xɔɔra

¹ Xεmε nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Sɔɔri kεmε xunmati nan nu a ra Itali sɔɔri gali ya ma.

² Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbege ra,

a man nu Ala maxandima temui birin.

³ Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xonyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.»

⁴ Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Marigi, munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a be, «Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be.

⁵ Yakosi, i xa mixi ndee xee Yafa e xa fa Simon na, naxan xili falama Piyeri.

⁶ A yigiyaxi Simon garange xonyi baa de ra.»

⁷ Maleke to ge woyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa soori diinela, naxan nu walima a be.

⁸ A naxa yi fe birin yaba e be, a fa e xee Yafa.

⁹ Na kuye iba yanyi tagi jondon, e nu na kira xon ma temui naxe, e makore taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi.

¹⁰ Na temui kaame naxa a suxu, a nu wama a degefe. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to.

¹¹ A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro boxi alo dugi, a xirixi a tunxun naanie ma.

¹² Subee, bubusee, nun xoni birin nu na na dugi kui.

¹³ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.»

¹⁴ Konon Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniarentare.»

¹⁵ Xui naxa woyen a be a firin nde, «Ala bara se naxan naseniyeen i naxa a fala a seniarentare.»

¹⁶ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma.

¹⁷ Piyeri to nu a mapoxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xεεραε nu bara Simon xonyi maxorin. E naxa ti naade ra.

¹⁸ E naxa maxorinyi ti xa Simon yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri.

¹⁹ Piyeri nu a mapoxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a be, «Xeme saxan na i maxorinfe.

²⁰ Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I naxa siike, barima n tan nan e xεεxi.»

²¹ Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xeme be, «N tan nan yi ki wo naxan fenfe. Wo faxi munfe ma?»

²² E naxa dentege sa, «Koroneliyo, soori mixi keme xunmati, nan muxu xεεxi. Xeme tinxinxi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniyeenxi bara a masen a be a xa i rafa a xonyi alako a xa i xa masenyi rame.»

²³ Awa, Piyeri naxa e yigiya. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatoe ndee fan naxa e mati.

²⁴ Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamefe dennaxe. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan.

25 Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yete magoro a be.

26 Kɔnɔ Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.»

27 E naxa so banxi e woyenma e bore ra. Piyeri naxa mixi gbegebe malanxi li naa.

28 A naxa a fala e be, «Wo a kolon tɔnyi dɔxɔxi Yuwifie ma e nun si gbete bɔnsɔe naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xɔnyi. Kɔnɔ Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo mapɔxun seniyentare ra.

29 Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?»

30 Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare temui. Xeme nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama.

31 A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be.

32 Awa, mixie xee Yafa, e xa fa Simɔn Piyeri ra be. A yigiyaxi Simɔn garange xa banxi kui, baa de ra.»

33 N naxa mixie xee keren na. Muxu bara jɛlexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakɔsi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

34 Awa, woyenyi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakɔsi n bara a kolon nɔndi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be.

35 A wama mixi birin xɔn, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.

36 Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila jama be. A bara a masen e be a bɔjesa sɔtɔma dunija Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

37 Wo a kolon naxan nabaxi fɔlɔfe Galile bɔxi ma, dɔxɔfe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xɔɔra.

38 Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniyenxi nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a fɔxɔ ra.»

39 «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa bɔxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa.

40 Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan lɔxɔe, dunija xa a to.

41 A mu tin a makenende birin be, kɔnɔ a naxa a yete masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma.

42 Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma.

43 Namijɔnmɛ birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

44 Piyeri to nu woyenma, naxee birin nu yi masenyi

ramefe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma.

⁴⁵ Danxaniyatɔe sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniyenxi gorofe sunnataree fan ma,

⁴⁶ barima e naxa e xui me e na Ala matɔxɔfe xui gbeteε ra.

⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxɔrinyi ti, «Mixi nde nɔma tondide yi mixie xa xunxa ye xɔɔra? E fan bara Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ alo won fan a sɔtɔxi ki naxe.»

⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xɔɔra Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xɔnyi na saxanyi.

11

Piyeri xunmafalafe

¹ Xεεραε nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a me a si gbeteε fan bara tin Ala xa masenyi ra.

² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifi danxaniyatɔee naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi,

³ wo birin bara wo dege!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e be a dangixi ki naxe.

⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife temui naxe, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire.

⁶ N naxa a igbe a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee,

bubusee, nun xɔni birin to a kui.

⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxes, i xa a don.»

⁸ Kɔnɔ n naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniarentare.»

⁹ Xui naxa wɔyen n be a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniarentare.»

¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na temui mixi saxan, naxee nu xεεxi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naade ra.

¹² Ala Xaxili naxa a masen n be a muxu birin xa siga, a hali n mu siike. Yi xeme senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xɔnyi,

¹³ a naxa a yaba muxu be a maleke toxi a xa banxi kui ki naxe. Maleke naxa a masen a be, «Mixi xεε Yafa, a xa fa Simɔn na, e naxan xili falama Piyeri.

¹⁴ A fama masenyi tide i be, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.»

¹⁵ «N to so wɔyenfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alo a goro won ma ki naxe a fole.

¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.»

¹⁷ Ala to bara e ki alo a won kixi ki naxe, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala

xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na με, e naxa dundu, e naxa Ala matoxo, «Ala bara tuubi ragiri si gbeteε fan be, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Solu sigafe Antiyoki

¹⁹ Isa foxirabire naxee yensen Etiyen faxa xanbi naxankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyoki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifie nan be.

²⁰ Kono Sipirikae nun Sirenikae naxee nu na e ya ma, e to siga Antiyoki, e naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen Girekikae fan be.

²¹ Marigi xonye nu na e ma. Mixi gbege naxa danxaniya, e naxa tuubi Marigi ma.

²² Darisalamu danxaniyatoe pama to na fe με, e naxa Baranabasi xee Antiyoki.

²³ A to so naa, a naxa jlexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danxaniya Marigi ma.

²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Nama gbege naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Solu fende.

²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyoki. E nun danxaniyatoeε nan nu e malanma naa je keren birin bun ma. E naxa mixi gbege xaran. Isa foxirabire naxee

nu na Antiyoki, nee nan singe «Isayanka» xili soto.

²⁷ Na temui, namiponme ndee naxa goro Antiyoki, ke-life Darisalamu.

²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde dunija birin ma. Na fe raba mange Kilodi xa waxati ne.

²⁹ Isa foxirabireε naxa lan a ma e xa Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan noma naxan na.

³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Solu yi ra katarabi kuntigie ma.

12

Tore man xεεραε life

¹ Na temui mange Herode naxa so danxaniyatoe pama mixi ndee torofe.

² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa santidegema ra.

³ A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a man naxa Piyeri suxu Taami Lebinitare Sali.

⁴ A to a suxu, a naxa a sa geeli kui. A naxa soori naani naani tongo xunde naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode nu waxi Piyeri xa makiiti pama ya xori Sayamaleke Dangi Sali na ba a ra.

⁵ Piyeri nu na geeli kui, kono danxaniyatoe pama nu na Ala maxandife a be.

⁶ Koe ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife soori firin tagi, yolonxoniyi balanxi a ma. Soori gbeteε fan nu geeli naade kantafe.

7 Marigi xa maleke nde naxa mini a ma terenna ra. Yanbe naxa geeli kui iyalan. Maleke naxa Piyeri seeti mabonbo, a xa xunu, a fa a fala a be, «Keli, i xulun!» Yoloxonyie naxa yolon a belexe ra keren na.

8 Maleke naxa a fala a be, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, maleke man naxa a fala a be, «Donma felen i ma, bira n foxo ra.»

9 Piyeri naxa mini, a bira maleke foxo ra, konso a mu a kolon xa na fe findixi nondi nan na. A nu bara a mapoxun, temunde a findixi laamatunyi nan na.

10 E to bara dangi soorie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan de rabixi taa ma, na naxa rabi a yete ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xon ma, maleke naxa keli Piyeri xun.

11 Piyeri to xaxili soto na fe ma, a naxa a fala, «Yakosi, n bara a kolon Marigi nan a xa maleke xexxi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifie belexe.»

12 A to kolon soto yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xonyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife.

13 A to naade konkon, konyi gine nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade rabide.

14 A to Piyeri xui me, a naxa jlexin han a naxa nsemu naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree be Piyeri na naade ra.

15 E naxa a fala a be, «I

bara daxu.» Konso a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.»

16 Na temui birin Piyeri nu na naade konkonfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma.

17 Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e be Marigi a raminixi geeli kui ki naxe. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbete.

18 Kuye to iba, soorie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe.

19 Herode naxa a fen, konso a mu a to. A naxa soorie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi menni.

Herode xa faxe

20 Tirekae nun Sidonkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na temui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa woyen. E to bara Bilasitu masoto, mange xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa boxi xaxili nu tixi Herode xa boxi baloe nan na.

21 Malan loxoe, Herode nu maxirixi a xa mange sosee kui, a naxa masenyi ti jama be, a doxoxi mange kibanyi kui.

22 Mixie naxa sonxoe rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.»

23 Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na,

barima a mu Ala matoxo. Kulie naxa a don, a naxa faxa.

²⁴ Na waxati mixi gbege naxa Ala xa woyenyi rame, danxaniyatooe konti xun naxa masa.

²⁵ Baranabasi nun Solu to ge xera ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Solu sugandife

¹ Namijonmee nun karamoxoe nu na Antiyoki danxaniyatoe jama tagi: Baranabasi, Simeyon naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahen, nun Solu. Manahen nun mange Herode nan xuru yire keren.

² E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa a fala e be, «Wo Baranabasi nun Solu ti n be e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.»

³ Awa, e to ge sunde, nun Ala maxandide, e naxa e belexe sa Baranabasi nun Solu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bejin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi to Baranabasi nun Solu xee, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁵ E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra.

⁶ E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li

naa, Yuwifi naxan nu a yete findixi namijonmee wule fale ra, naxan nu xili Bari Yesu xa di.

⁷ A nu na mange Serigu Polu seeti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun Solu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramefe.

⁸ Konoo na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi. A nu katafe ne alako a xa mange xa ba danxaniya kira xon ma.

⁹ Awa Solu, naxan man xili Polu, Ala Xaxili Seniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra,

¹⁰ a naxa a fala a be, «Kala-bante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxinxi dalinfe?

¹¹ Awa yakosi, Marigi bara a belexe sa i ma. I fama ne donxude. Waxati nde bun ma, i mu soge toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma.

¹² Awa, mange Serigu Polu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa seriye ma.

E sigafe Pisidiya boxi ma

¹³ Polu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga Periga naxan na Panfiliya boxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gbilen Darisalamu.

¹⁴ Menni e naxa ti kira xon. E naxa so Antiyoki naxan na Pisidiya boxi ma. E to so salide kui malabu loxoe, e naxa e magoro.

15 Tawureta Munsu nun namijɔnmɛɛ xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xɛɛra ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra jama bɛ, wo a fala.»

16 Pɔlu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati.

17 Isirayila jama Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira bɔxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a sɛnbɛ ra.

18 A naxa e rabalo jɛ tongo naani jɔndɔn gbengberenyi ma.

19 A to si solofere halaki Kanaan bɔxi ma, a naxa na bɔxie fi Isirayilakae ma.

20 Jɛ kemɛ naani jɛ tongo suuli bun ma, a naxa mangɛɛ ti e xun ma han Annabi Samuweli xa tɛmui.

21 Awa, e to wa mangɛɛ belebele xɔn ma, Ala naxa Kisu xa di, Sɔlu, naxan fatan Bunyamin bɔnsɔɛ ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangɛya naxa bu jɛ tongo naani.

22 A to Sɔlu ba mangɛya ra, a naxa Dawuda findi mangɛ ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kɛja rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalima.»

23 «Ala Isirayila Rakisima raminixi Dawuda bɔnsɔɛ nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, alo a laayidi tongoxi ki naxɛ.

24 Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa

tuubi, e xa e xunxa ye xɔɔra.

25 A xa wali rajɔn tɛmui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan mapɔxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binyɛ mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.»

26 «N ngaxakerenyie, Ibu-rahima bɔnsɔɛ xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan ma.

27 Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui sɔtɔ namijɔnmɛɛ xa masenyi ma, naxan xaranma malabu loxɔɛ birin. Kɔnɔ e naxa na masenyi yati rakamali Isa tɔɔjɛgɛfe ra.

28 Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa.

29 Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sɛbexi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui.

30 Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma.

31 Mixi gbegebe naxee Isa mati kelife Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakɔsi e bara findi a xa seedee ra jama tagi.»

32 «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma nɛ wo bɛ, Ala laayidi naxan tongo won benbae bɛ.

33 Ala bara a rakamali won tan bɛ, e xa die. A bara Isa rakeli faxɛ ma alo a sɛbexi Yabura sora firin nde kui ki naxɛ. A naxɛ, «N ma di nan i ra. N bara findi i baba ra to.»

34 A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa bɔɔɔ. A na nan masenxi yi ki, <Laayidi seniyenxie, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.>

35 Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A naxe, <I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.>

36 Dawuda to ge Ala sago rabade a xa waxati, a faxa ne, a a benbae li gaburi kui, a man bɔɔɔ naa.

37 Kɔɔɔ Ala mixi naxan nakelixa faxe ma, na tan mu bɔɔɔ.»

38 «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo be, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra.

39 Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa seriyε mu nɔ wo rakiside naxee ma.

40 Na kui, wo wo mεeni naxan falaxi namipɔnmεe xa Kitaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe,

41 <Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo de xa ixara, wo bara lεe, barima n fama kεwali rabade wo xa lɔxɔe nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo be.>»

42 Sɔlu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu lɔxɔe naxan man fama kɔre.

43 Awa, jama to yensen, Yuwifi wuyaxi nun mixi naxee nu soxi Yuwifi xa diine kui, nee naxa bira Pɔlu nun Baranabasi fɔxɔ ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui.

44 Na malabu lɔxɔe xung-bilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede.

45 Yuwifie to jama to, tɔɔne naxa e suxu. E naxa ti Pɔlu kanke, e nu a xa wɔyenyi matandi, e nu a konbi.

46 Pɔlu nun Baranabasi naxa a fala e be jama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe be, kɔɔɔ wo bara tondi a ra. Na kui, wo yete bara a fala a mu daxa wo xa kisi sɔɔɔ. Yakɔsi muxu muxu ya rafindima si gbete nan ma,

47 alo Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe,

<N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie be,

kisi xanife ra han dunija danyi.>»

48 Mixi naxee mu findixi Yuwifi ra, nee to na mεe, e naxa sεewa. E naxa e Marigi xa wɔyenyi matoxɔ. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

49 Marigi xa masenyi naxa yensen bɔxi birin kui.

50 Kɔɔɔ Yuwifie naxa gine hagigee, naxee nu soxi Yuwifie xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee bɔɔɔe rate. E naxa tɔɔre dɔxɔ Pɔlu nun Baranabasi ma han e naxa e keru e xa bɔxi ma.

51 Pɔlu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon.

52 Isa fɔxirabiree naxa sεewa, e man nu fa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔɔ.

14

E sigafe Ikoniyon

1 Pɔlu nun Baranabasi naxa so Yuwifie xa salide kui Ikoniyon. E naxa wɔyɛn a fanyi ra han Yuwifie nun Girekika gbegbe naxa danxaniya.

2 Kɔnɔ Yuwifie naxee mu danxaniya, nee naxa Girekikae kui iso, alako e bɔɲɛ xa te danxaniyatɔɛ xili ma.

3 Pɔlu nun Baranabasi naxa tɛmɔi xɔnkuye raba Ikoniyon, e nu wɔyɛn lanlanteya kui. Marigi naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi bɛ, a xa hinne xa fe ra.

4 Taakae naxa itaxun dɔxɔ firin. Ndee naxa lu Yuwifie xa sɛɛti, ndee fan naxa lu xɛɛrae xa sɛɛti.

5 Girekikae nun Yuwifie nun e xa mangɛɛ naxa lan e xa fe ɲaaxi dɔxɔ e ma, e man xa e magɔnɔ han e xa faxa.

6 Pɔlu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taaɛ kui, Lisitire nun Deribe, a nun na rabilinyi.

7 E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

8 Mixi nde nu dɔxɔxi Lisitire, namatɛ nan nu a ra, a bari na ki nɛ lanyuru kui. A mu nu nɔma a ɲɛɛde hali keren.

9 A nu a tuli matima Pɔlu xa masenyi nan na. Pɔlu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma.

10 A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a ɲɛɛ.»

11 Nama to na to, Pɔlu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e falin mixie, e goro won tagi.»

12 E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pɔlu fan Heremesi, barima a tan nan nu wɔyɛnma.

13 Seyusi xa sɛɛxɛdubɛ, naxan xa salide nu na taa sode dɛ ra, na naxa fa tuurae nun fugee ra naadɛɛ biri ra. A tan nun ɲama naxa wa sɛɛxɛ bafe e bɛ.

14 Xɛɛrae Baranabasi nun Pɔlu to na kolon, e naxa e xa sosee ibɔɔ, e man fa gbelegbele ɲama ra.

15 E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe mɔoli rabama? Mixi nan muxu ra, alɔ wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo bɛ. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira fɔxɔ ra, naxan koore nun bɔxi, baa nun se birin daa.»

16 Tɛmɔi dangixi Ala a lu nɛ si birin xa bira e yetɛ kan xa kirae fɔxɔ ra.

17 Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tunɛ ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a tɛmɔi alako wo xa balo, wo man xa sɛɛwa wo bɔɲɛ kui.»

18 Pɔlu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa sɛɛxɛ ba e bɛ.

19 Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyɔki nun Ikoniyon. E naxa ɲama kui iso han e

naxa Pɔlu magɔnɔ a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan be a bara ge faxade.

²⁰ Kɔnɔ Isa foxirabiree to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyɔki Siriya bɔxi ma

²¹ Kuye to iba, Pɔlu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to ge kawandi tide taa kui, mixi gbege naxa findi Isa foxirabiree ra. Na xanbi e naxa gbilen Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyɔki.

²² E nu Isa foxirabiree ralimaniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangeya niini bun ma fo won xa tɔɔɔ.»

²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatɔe jama keren keren ma be. E to ge salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma.

²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya.

²⁵ E naxa kawandi ti Periga, e naxa goro Ataley.

²⁶ E to keli menni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyɔki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dennaxe. E nu bara ge na wali birin nabade.

²⁷ E to so, e naxa danxaniyatɔe jama malan. E naxa fe birin dentegɛ sa e be Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naade rabixi si gbete be ki naxe.

²⁸ E nun Isa foxirabiree naxa bu e bore ra.

¹ Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa foxirabiree be, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma, wo mu nɔma kiside.»

² Pɔlu nun Baranabasi naxa wɔyenyi xɔɔxɔe fala e be. E naxa nate tongo Pɔlu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xεεrae nun kuntigie maxɔrinde yi fe ma.

³ Danxaniyatɔe jama naxa e xεε. E dangixi Fenisiya nun Samari ra temui naxe, e naxa a masen mennikae be, mixi naxee kelixi si gbete ma, nee danxaniyaxi ki naxe. Yi masenyi naxa Isa foxirabiree rapelixin.

⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatɔe jama nun xεεrae, nun kuntigie naxa e rasene. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e be.

⁵ Awa, Fariseni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma ne si gbete mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa seriye foxɔ ra.

⁶ Xεεrae nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato.

⁷ E to na fe isɔnxɔ sɔnxɔ, Piyeri naxa keli, a a fala e be, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi temui xɔnkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbete mixie xa xibaaru fanyi me n de ra, e xa danxaniya.

⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e be, a a Xaxili Seniyenxi fi e ma alo won tan.

15

Darisalamu malanyi

9 A mu mixi yo rafisa a boore βε e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi raseniyeu danxaniya ra.

10 Yakosi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote δoxofe Isa foxirabiree xun, won benbae nun won tan mu naxan noma.

11 Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alo e tan fan.»

12 Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Polu nun Baranabasi ra. Polu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree βε Ala kaabanakoe nun tonxumae naxee birin naba e saabui ra si gbete tagi.

13 E to γε woyende, Yaki naxa woyenyi tongo, a naxe,

14 «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simon bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxe sie ya ma, a xili sama naxee xun ma.

15 Namipnonmee birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sebexi,

16 «Na xanbi n fama ne Dawuda xa banxi biraxi rakelide.

N na yire kanaxie rafalama ne,

n na rakelima ne,

17 alako mixi naxee luxi e xa no Marigi fende,

si gbete naxee birin findima n gbe ra.

18 Marigi xa masenyi nan na ki,

naxan yi fe kolon kabi a folε, naxan yi fe birin nagirima.»

19 «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xoxoxe ra si gbete βε naxee wama birafe Ala foxo ra.

20 Kono won xa bataaxe seβε e ma, e naxa see don naxee baxi serexe ra kuyee βε. E man xa ba yene ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min.

21 Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa seriye xaranma salidee kui malabu loxoε.»

22 Awa, xεεραε nun kuntigie nun danxaniyatεe jama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xεε Antiyoki, naxee Polu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xεμε binyee ngaxakerenyie ya ma.

23 E naxa bataaxe keren so e yi ra naxan sebexi, «Xεεραε nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbete ya ma, naxee na Antiyoki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xεebu.

24 Muxu bara a me a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu jungui saxi naxee ma, a nee bara wo rakontofili e xa woyenyi ra. E bara wo bope ifu.»

25 «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xεεραε xεε wo ma, sa Polu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie,

26 naxee bara mee e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

27 Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xεε, naxee yi fee tagi rabama wo βε.

28 Ala Xaxili Seniyenxi nun muxu tan bara lan a ma

muxu naxa kote gbete dɔxɔ wo xun fo naxan daxa.

²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yene fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin fɔxɔ ra. Wo salamu.»

³⁰ Awa, e to bara e ɲungu nama ma, e naxa siga Antiyɔki, e naxa sa bataaxe so danxaniyatɔe nama yi ra.

³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa ɲelɛxin, e naxa limaniya.

³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namipɔnmee ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya woyen wuyaxi ra.

³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e beɲin bɔɲesa kui gbilenfe e xεemaε ma.

³⁴ Kɔnɔ Silasi tan naxa lu naa.

³⁵ Pɔlu nun Baranabasi naxa lu Antiyɔki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Pɔlu nun Baranabasi fatanfe

³⁶ Lɔxɔε ndee to dangi, Pɔlu naxa a fala Baranabasi be, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dennaxe, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatɔee na ki naxe naa.»

³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki.

³⁸ Kɔnɔ Pɔlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma

Panfiliya, a mu tin birade e fɔxɔ ra e xa wali kui.

³⁹ Na lantareya naxa xɔrɔxɔ han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinne ra, Pɔlu naxa Silasi tongo, e naxa siga

⁴¹ Siriya nun Silisi bɔxie ma, e danxaniyatɔe namae ralimaniya.

16

Timote birafe Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra

¹ Pɔlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa fɔxirabire nde nu na, a xili Timote. Yuwifi gine danxaniyatɔe nde xa di nan nu a ra. A baba Girekika nan nu a ra.

² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama.

³ Pɔlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifie xa fe ra naxee nu na menni, barima birin nu a kolon a baba Girekika na a ra.

⁴ E naxa xεεraε nun Isa fɔxirabireε kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa nate masen danxaniyatɔee be na taaε kui, e xa a rabatu.

⁵ Danxaniyatɔe namae xa danxaniya senbe xun nu masama, danxaniyatɔe kɔnti fan xun nu masa lɔxɔ yo lɔxɔ.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

6 Ala Xaxili Seniyenxi to mu tin e xa kawandi ti Asi bɔxi ma, e naxa Firigiya nun Galati bɔxi igiri.

7 E to makɔɛ Misi bɔxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kɔnɔ Isa Xaxili mu tin e xa siga naa.

8 Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi.

9 Kɔɛ ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon bɔxi ma, i xa fa muxu mali.»

10 Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔɔra

11 Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli.

12 Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakæe xa mangɛya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

13 Malabu lɔxɔɛ, muxu naxa siga taa fari ma xure de ra, muxu dennaxe mapɔxun salide ra. Muxu to dɔxɔ, muxu naxa wɔyɛn ginɛe ra naxee nu malanxi naa.

14 Gine nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, gare dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a bɔpɛ rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma.

15 A to a xunxa ye xɔɔra, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

16 Muxu to nu sigama salide, konyi gine nde naxa fa muxu ya ra. Ninne kanyi nan nu a ra, jinne naxan xili Tine, naxan se matoma. Na gine nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma.

17 A naxa so birafe muxu fɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu sɔnxɔɛ rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔn ma.»

18 A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to xɔnɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala jinne be, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi gine fɔxɔ ra.» Ninne naxa gbilen a fɔxɔ ra keren na.

19 Na konyi gine kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisæe yire.

20 E naxa e dentɛgɛ kiitisæe be, e naxe, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe.

21 Yuwifii nan e ra naxee naamunye xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Rɔmakæe.»

22 Nama fan naxa keli e ra, nun kiitisæe. E naxa e makoyɛn, e naxa yaamari fi e xa e bɔnbɔ luxusinyi ra.

23 E to gɛ e bɔnbɔde, e naxa e woli geeli kui. E naxa

kosibili yamari a xa e kanta a fanyi ra.

²⁴ Na kosibili to na yaa-mari soto, a naxa Polu nun Silasi sa geeli kui, a yoloxonyie sa e ma.

²⁵ Koe tagi to a li, Polu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matoxofe beeti ra. Geelimanie nu e xui mexi.

²⁶ Boxi naxa seren keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na temui kerenyi kui, naade birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yoloxonyie naxa mabolon.

²⁷ Kosibili naxa xunu. A to geeli naade to e rabixi, a naxa a xa santidegema bendun a tee a xa a yete faxes, a joxo a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kono Polu naxa sonxo a xui itexi ra, «I naxa fe xone niya i yete ra, muxu birin na be.»

²⁹ Awa, kosibili to te maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Polu nun Silasi bun ma, a serenma.

³⁰ A naxa e ramini, a e maxorin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?»

³¹ Polu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.»

³² E naxa Marigi xa woyenyi masen a be a nun a xa mixie.

³³ A naxa e xanin a xun ma keren na koe kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xora, a tan nun a xa mixi birin.

³⁴ A naxa e yigiya a xa banxi kui, a man fa donse

fi e ma. A naxa jlexin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisae naxa soorie xee e xa sa a fala kosibili be a xa na mixie rabolo.

³⁶ Kosibili naxa a fala Polu be, «Kiitisae bara xera ti a wo xa rabin. Awa, yakosi wo mini, wo xa siga bopesa kui.»

³⁷ Kono Polu naxa a fala soorie be, «Muxu tan naxee findixi Romakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakosi e wama muxu ramifige gundo ra? Na mu lanma feo! E yete yati nan fama muxu rabolode.»

³⁸ Soorie naxa yi woyenyie ragbilen kiitisae ma. E to a me a Romakae nan e ra, e naxa gaaxu.

³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.

⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xonyi. E to bara ge e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17

E sigafe Tesaloniki

¹ Polu nun Silasi to dangi Anfilipi nun Apoloniya ra, e naxa so Tesaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dennaxe.

² Polu naxa so naa alo a darixi naxan na. Malabu loxoe xi saxan bun ma, e nun Polu naxa Kitaabui xa fe fala.

³ A nu a tagi raba e be a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa tooro ki naxe, a man xa

keli faxε ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo be yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.»

⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra. Girekika gbege fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun gine hagige gbege.

⁵ Kɔnɔ Yuwifi tɔnɛxi ndee naxa mixi jaaxi ndee tongo e xa pama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xɔnyi Pɔlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisaе xɔn ma.

⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabɛndun na taa kiitisaе yire. E nu sɔnxɔe rate, e naxε, «Yi mixie naxee dunja ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiya.

⁷ E birin Romaka mangε xa wɔyenyi nan gbesen bama, e man a falama a mangε gbete nde na naxan xili Isa.»

⁸ E naxa pama nun kiitisaе bɔpε rate na wɔyenyie ra.

⁹ Beenun e xa Yason nun a booree bεpin, fo e to kobiri ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kɔε ra, e ngaxakerenyie naxa Pɔlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui.

¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tesalonikikae ra. E jan gbata nε na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lɔxɔ yo lɔxɔ alako e xa a kolon e naxan falama e be xa nɔndi yati nan a ra.

¹² Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girekika gine gorobone wuyaxi, nun xεmε wuyaxi.

¹³ Kɔnɔ Yuwifie Tesalonikikae to a kolon a Pɔlu na Ala xa wɔyenyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa pama ya iso.

¹⁴ Awa, danxaniyatɔε naxa Pɔlu tongo keren na, e naxa siga a ra baa fε ma, kɔnɔ Silasi nun Timote naxa lu Beere taa.

¹⁵ Naxee Pɔlu mati, e naxa siga a ra han Aten. Na xanbi e naxa gbilen e jungui ra Silasi nun Timote xɔn ma, e xa Pɔlu li sinnanyi ma Aten.

Pɔlu kawandi tife Aten

¹⁶ Pɔlu nu Silasi nun Timote mamefe Aten. A bɔpε naxa mapaaxu a ra na taa xa kuyee xa fe ra.

¹⁷ Na kui, a naxa de masara e nun Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wɔyen mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui lɔxɔ yo lɔxɔ.

¹⁸ Epikuri nun Sitoyisi karamɔxɔe naxa so wɔyenfe Pɔlu ra, e nu a fala, «Yi wɔyenla munse falafe?» Ndee to Pɔlu xui mε a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxε, «A luxi nε alo a ala gbeteε nan ma fee falama.»

¹⁹ Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxɔrin, «Yi lonni nεene i naxan masenma, muxu nɔma a kolonde di?

20 Barima muxu fe nεεne nan mεfe yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.»

21 Atenkae nun xɔɔe naxee sabatixi Aten, e nu darixi e tuli matife ra wɔyen nεεne ra naxee masenma.

22 Pɔlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atenkae, n bara a to diinelae yati yati nan wo ra.

23 N bara see to wo naxee batuma. N man bara serexebade nde to, a sɛbɛxi naxan ma, <Ala naxan mu kolonxi!> Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nan ma fe masenfe wo bε.

24 Ala naxan dunija daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun bɔxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi belexe naxan nafalaxi.

25 A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xɔn ma. A tan nan baloe nun jengi nun se birin fima mixi ma.

26 A tan nan a niya mixi birin xa mini benba keren fate. A naxa e rasabati bɔxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa,

27 alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won na.

28 Wo xa lonnilae yati fan bara a fala, <Won baloxi a tan nε, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan nε. A bɔnsɔε nan won na.>

29 Awa xa won kelixi a bɔnsɔε nε, a mu lanma won xa a mapɔxun a Ala maniyaxi xεema, gbeti, xa na mu gεme nan na, mixi belexe naxan solixi e xaxili ra.

30 Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kɔnɔ yakɔsi a bara a fala mixi birin bε, yire birin, e xa tuubi,

31 barima a bara lɔxɔε keren sugandi, a fama dunija makiitide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi rakeli faxamixie ya ma.»

32 E to yi fe mε, fa a fala mixi kelima faxe ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra lɔxɔε gbete.»

33 Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma.

34 Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, alɔ Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun gine nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbete ra.

18

E sigafe Korinti

1 Na xanbi, Pɔlu naxa keli Aten, a naxa siga Korinti.

2 A naxa Yuwifi keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa gine Pirisila, barima Kilodi nu bara Yuwifi birin yaamari e xa mini Roma. Pɔlu naxa kafu e ma,

3 barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e nu wali naa.

4 Pɔlu nu wɔyenma salide kui malabu lɔxɔε birin. A nu Yuwifie nun Girekikae radanxaniya.

5 Silasi nun Timote to so, keli Masedon, Pɔlu naxa a yete fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu a fala Yuwifie be a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

6 Kɔnɔ Yuwifie to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tonxuma ra, a naxa a fala e be, «Xa wo lɔe, wo tan nan foxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakosi n sigama ne si gbete ma.»

7 A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fe ma.

8 Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔra.

9 Marigi naxa a fala Pɔlu be laamatunyi ra kɔe kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyen! I naxa dundu,

10 barima n na i foxo ra. Mixi yo belexe mu i lima a xa fe naaxi raba i ra, barima mixi gbegbe na n be yi taa kui.»

11 Pɔlu naxa lu naa je keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

12 Galiyon to nu na Akayi mange ra, Yuwifie naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e naxa a xanin kiitisae yire.

13 E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbete naxan mu seriye ki ra.»

14 Pɔlu to wɔyen folo, Galiyon naxa a fala Yuwifie be, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima ne wo ra nu,

15 kɔnɔ xa a sa li boore matandi na a ra wɔyenyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa seriye ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.»

16 Na kui, a naxa e kerikiiti banxi kui.

17 Nama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bonbo kiiti banxi tande ma, kɔnɔ Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyoki

18 Pɔlu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala be.

19 E to so Efese, Pɔlu naxa a jerebooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifie naxa sumun.

20 E naxa a mayandi a xa bu naa,

21 kɔnɔ na mu a xunyi suxu. A naxa a jungu e ma. A naxe, «Fo n xa sa sali Darisalamu ne. Xa Ala tin, n man fama wo xɔnyi.»

22 Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efese, a siga Sesare. A to ge danxaniyatɔe jama xɛebude, a naxa goro Antiyoki.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

23 Pɔlu to bara saxanyi radangi Antiyoki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun

Firigiya bɔxi birin isa, a nu Isa fɔxirabiræe ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifi nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efese li. A nu fata wɔyende, a Kitaabui fan kolon.

²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kɔnɔ a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xɔɔra.

²⁶ A naxa so wɔyɛnfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui mɛ, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a bɛ a ki ma.

²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxɛ sebe Isa fɔxirabiræe ma a e xa a rasenɛ. A xa sigɛ naxa findi fe fanyi ra danxaniyatɔɛɛ bɛ Akayi bɔxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra.

²⁸ Apolosi naxa Yuwifie matandi senbe ra kɛnɛ ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

19

Pɔlu sigafe Efese

¹ Apolosi nu na Korinti. Pɔlu to bara gɛ Asi fuge biri isade, a naxa fa Efese. A to naralan Isa fɔxirabiræe ndee ra,

² a naxa e maxɔrin, «Wo bara Ala Xaxili Seniyenxi soto wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu jan mu nu na mɛ sinden xa Ala Xaxili Seniyenxi na na.»

³ A naxa e maxɔrin, «Wo wo xunxa ye xɔɔra munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xɔɔra alo Yaya a masenxi ki naxɛ.»

⁴ Awa, Pɔlu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xɔɔra nɛ tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie bɛ, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.»

⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xɔɔra Marigi Isa xili ra.

⁶ Pɔlu to a bɛlɛxɛ sa e ma, Ala Xaxili Seniyenxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbɛtɛɛ falafe, e man nu Ala xa masenyi fala.

⁷ E birin nalanxi, xɛmɛ fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Pɔlu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e bɛ Ala xa mangɛya niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie nɔ naxee tuli nu matixi a ra.

⁹ Kɔnɔ ndee xaxili nu xɔɔxɔ, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bɛxu pama ya i. Pɔlu naxa mini e ya ma, a naxa Isa fɔxirabiræe tongo a xun, alako a xa e xaran lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi xa xarande kui.

¹⁰ Na naxa siga han jɛ firin. Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi rame na nan kui.

¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Pɔlu bɛlɛxɛɛ ra

¹² han e nu dugi nun xunxurie sa furemae ma, Pɔlu nu bara din naxee ra. Fure nu ba nɛ e ma, jinne nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifíe ndee naxee jinne raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide jinne kanyie bɛ. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Pɔlu naxan xa fe kawandima.»

¹⁴ Seba, Yuwifíe sɛrɛxɛdube kuntigi nde, xa di solofere nan nu na fe rabama.

¹⁵ Ninne naxa e yaabi, «N Isa nun Pɔlu kolon, kɔnɔ n mu wo tan kolon feo!»

¹⁶ Na jinne kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bɔnbɔ han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxɔnɔxi ra.

¹⁷ Yuwifíe nun Girekika naxee birin nu sabatixi Efese, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariye naxa mate.

¹⁸ Danxaniyatɔe wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe jaaxi birin fala kɛnɛ ma.

¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xɔri. E naxa bukie sare kɔnti, kɔbiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra.

²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki nɛ senbɛ ra.

Girinbanyi birafe Efese

²¹ Yi fee to dangi, Pɔlu naxa natɛ tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a xa Masedon nun Akayi bɔxi ibolon. A naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Rɔma fan li.»

²² A naxa a malima firin xɛɛ Masedon, Timote nun Erasito, kɔnɔ a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na tɛmui sɔnxɔɛ xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma.

²⁴ Xabui nde, naxan xili Demetiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi yailanma gbeti ra. Na xabui mɔɔlie nu kɔbiri gbegbe sɔtɔma na wali kui.

²⁵ A naxa a walibooree malan, a a fala e bɛ, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui.»

²⁶ Wo bara a to, wo bara a mɛ, yi Pɔlu bara mixi gbegbe madaxu Asi bɔxi birin ma, Efese gbansan xa mu a ra. A naxɛ a alae naxee rafalaxi mixie bɛlɛxɛ ra, a ala mu e ra.

²⁷ Na kui won ma wali fama nɛ xili jaaxi sɔtɔde. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama nɛ. Nde bama nɛ Aritemi xa binyɛ ra Asi bɔxi nun dunija ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xɔnɔ, e naxa so sɔnxɔɛ ratefe, «Efɛsɛkae xa ala Aritemi nan gbo.»

²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, Pɔlu jɛrɛboore Masedonkae, xanin malande xungbe kui.

³⁰ Pɔlu naxa wa sigafe naa, kɔnɔ Isa fɔxirabirɛɛ mu tin.

³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xɛɛra ti Pɔlu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire.

³² Ndee nu sɔnxɔma e gbe ki ma. Booree fan sɔnxɔma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifíe naxa Aleksandire tutun yare a xa

wøyen. A naxa jama masabari a belexe ra alako a xa masenyi ti.

³⁴ Kɔnɔ, e to a kolon a Yuwifii nan a ra, e birin nalanxi naxa sɔnxɔe rate læri firin bun ma. E naxe, «Efesekae xa ala Aritemi nan gbo.»

³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa jama masabari, a naxa a fala, «Efesekae, dunija birin a kolon a Efese taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniyɛ, naxan goroxi keli koore ma.

³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.

³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kɔnɔ e mu Aritemi mupa, e mu a konbi.

³⁸ Xa Demetiri nun a wali-booree wama mixi nde kala-mufe, e xa na masen kiitisaɛ be kiiti lɔxɔe.

³⁹ Xa wo wama fe gbete nan xɔn, na fan ya ibama won ma malan lɔxɔe.

⁴⁰ E nɔma won suxude won ma bɔpete ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu na won be yi malanyi rabafe ma.» A to ge, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun Gireki bɔxie ma

¹ Sɔnxɔe to bara jɔn, Pɔlu naxa Isa fɔxirabiree malan e rasife ma. A to a jungu e ma, a naxa siga Masedon.

² A naxa na bɔxi isa, a nu Isa fɔxirabiree rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Gireki bɔxi ma.

³ A to lu naa kike saxon, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kɔnɔ Yuwifii nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa nate tongo a xa gbilen Masedon kira ra.

⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tesalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae.

⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mame Tiroyasi.

⁶ Taami Lebinitare Sali lɔxɔe dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

Pɔlu Eyutiki rakelife faxe ma

⁷ Sande lɔxɔe muxu naxa malan taami igirafe ra. Pɔlu naxa kawandi ti Isa fɔxirabiree be han kɔe tagi. A lan ne a xa siga kuye na iba.

⁸ Lanpui gbegebe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dennaxe.

⁹ Segetala nde naxan xili Eyutiki nu dɔxɔxi wunderi ra. Pɔlu xa kawandi xɔn to kuya, xi xɔli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bɔxi ma kelife banxi deki saxon nde. E naxa a li, a bara faxa.

¹⁰ Pɔlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e be, «Wo naxa kɔntɔfili, barima a mu faxaxi.»

¹¹ Pɔlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wøyen han geesege. Na geesege, a naxa siga.

12 Danxaniyatōεε naxa segetala xanin a jipe ra boṗesa kui.

Pōlu a jungufe Efesekae ma

13 Muxu naxa kunkui bela rakeli sigafe ra Asosi Pōlu ya ra alo muxu lanxi a ma ki naxe. A naxa wa sigafe a sanyi ra.

14 A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitileni.

15 Keli mēni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lōxōε kuye iba, muxu naxa Mileto li.

16 Pōlu nu bara nate tongo a xa dangi Efese mabiri alako a naxa bu Aṣi bōxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu Xε Xabe Sali lōxōε xa a sa sōneyama a be.

17 Pōlu to Mileto li, a naxa xεera ti a Efese danxaniyatōε jama kuntigie xa fa.

18 E to fa a yire, a naxa a fala e be, «Wo a kolon n jerexi wo tagi ki naxe. Kabi n so Asi,

19 n Marigi xa wali raba yete magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tōrō Yuwifie xa wali jaaxi saabui ra.

20 Wo a kolon a n mu wo munafan se yo nōxun wo ma. N bara kawandi ti wo be keṅε ma nun wo xa banxie kui.

21 N nu a falama ne Yuwifie nun Girekikae be e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

22 «Yakōsi Ala Xaxili Seniyenxi wama ne n xa siga Darisalamu, kōnō n mu a kolon naxan sigama n sōtode naa.

23 Taa birin kui Ala Xaxili Seniyenxi bara n nakolon a geeli nun tōre fama ne n lide naa.

24 Kōnō n nii tide yo mu na n be. N xa n ma xεeraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seedejōxōya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»

25 «Yakōsi n a kolon wo mu n yatagi toma sōnōn, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangeya niini xa fe ra.

26 Na na a ra, n a falama wo be to, wo xa kote yo mu na n xun,

27 barima n bara Ala sago birin masen wo be, n mu sese nōxun wo ma.

28 Awa, wo xa mēni wo yete ma a nun danxaniyatōε birin, Ala Xaxili Seniyenxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa mēni Marigi xa danxaniyatōε jama ma, a naxan sōtōxi a yete wuli ra. Wo xa e kanta alo xurusee demadonyi gōre kantama ki naxe.

29 N na kolon, n na siga, mixi jaaxie fama ne sode wo tagi, alo wula baree soma gōre ya ma ki naxe.

30 Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi jaaxi ti alako e xa Isa fōxirabireε bendun e ma.

31 Wo xa wo mēni. Wo xa ratu yi je saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kōε nun yanyi. N na birin nabaxi

yaye nan kui.»

³² «Awa yakösi, n wo tax-uma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan nõma senbe nun ke fanyi fide seniyentöe birin ma.

³³ N mu nu wama wo xa kóbiri xa xón, xa na mu a ra wo xa xεema, wo xa sosee.

³⁴ Wo yete yati a kolon a n wali yi belexee nan na alako n xa balo n nun n jerebooree.

³⁵ N bara a masen wo be mooli birin na, a won lan ne won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa woyenyi ma, a naxe, «Nelexinyi na ki nan kui, dangife a sotofo ra.»»

³⁶ A to ge woyende, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi.

³⁷ E birin naxa so wafe, E naxa findigilin Polu konyi ma, e a masunbu.

³⁸ E sunnun ne barima a bara a fala e mu nõma a tode sonon. E naxa a mati han kunkui de ra.

21

Polu sigafe Darisalamu

¹ Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara.

² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui.

³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra koola ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro.

⁴ Muxu naxa Isa foxirabiree ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e xonyi. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Isa foxirabiree ma, e xa a fala Polu be a naxa te Darisalamu.

⁵ Kono xi solofere kamali loxo, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginnee nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa de ra Ala maxandife ra.

⁶ Nungui to jon, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xonyi.

⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xeebu menni, muxu naxa feen naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xonyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma.

⁹ A xa di gine naani nu na naxee mu nu doxo xeme taa. E nu namijonme wali rabama.

¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namijonme naxan xili Agabu, naxa fa muxu xonyi kelife Yudaya.

¹¹ A naxa Polu xa beleti tongo, a naxa a yete kan sanyie nun a belexee xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xeme naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xirima yi mooli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbete ra.»

¹² Muxu to na me,

muxu nun naakæe naxa Pɔlu maxandi a naxa te Darisalamu.

¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n boɓe mapaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.»

¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»

¹⁵ Na loxɔee to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu.

¹⁶ Isa fɔxirabiree ndee Sesarekæe naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xɔnyi, naxan findixi Isa fɔxirabiree ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Pɔlu Yaki xeebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa fɔxirabiree naxa muxu rasene nelexinyi ra.

¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pɔlu naxa siga Yaki xɔnyi. Danxaniyatɔe jama kuntigi birin naxa e malan naa.

¹⁹ A to ge e xeebude, Pɔlu naxa a xa wali dentegɛ sa Ala naxan nabaxi si gbeteɛ tagi a saabui ra.

²⁰ E to na me, e naxa Ala matɔxo. E naxɛ, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya, konɔ e man e tunnabexixi birafe Annabi Munsa xa seriye fɔxo ra.

²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbeteɛ ya ma, a e xa gbilen Annabi Munsa xa seriyeɛ fɔxo ra, a e naxa e xa die sunna, a e naxa bira Yuwifie xa naamunyiye fɔxo ra.»

²² «Won na ma di? Siike yo mu na, jama a kolonma ne a i bara fa.

²³ Na na a ra, muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be.

²⁴ I xa kafu e ma, wo birin xa wo yete raseniyeɛn, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriye nan fɔxo ra.

²⁵ Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatɔee naxee keli si gbeteɛ ma, e naxa sube don naxan baxi serexɛ ra kuyee be, nun sube yufaxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yene fan naba.»

²⁶ Awa na kuye iba, Pɔlu naxa na mixie tongo, e naxa e yete raseniyeɛn. Na xanbi a naxa so hoɗomɔbanxi kui, a xa a masen, maraseniyeɛnyi rakamalima loxɔe naxan ma, a nun serexɛ naxan bama kankan be.

Pɔlu safe geeli kui

²⁷ Na xi solofere rapɔnyi, Yuwifie Asikæe to Pɔlu to hoɗomɔbanxi kui, e naxa jama birin ya iso, e man naxa Pɔlu suxu.

²⁸ E nu sonxɔe rate, «Isirayilakæe, wo muxu mali! Na xeme nan yi ki naxan kawandi jaaxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriye, nun yi hoɗomɔbanxi xa fe ra. A man bara Girekikæe raso hoɗomɔbanxi kui. Na bara

yi yire seniyenxi findi yire seniyentare ra.»

²⁹ E na fala ne barima e nu bara Pōlu nun Tirofimo Efeseka to e boore fōxō ra taa kui. E naxa a maḡoxun a Pōlu a raso ne hōrōmōbanxi kui.

³⁰ Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pōlu suxu, e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa naadee ragali keren na.

³¹ E nu wama Pōlu faxafe ne. Sōori mange naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi.

³² Sōori mange naxa sōorie nun e xa xunmatie tongo, e siga Pōlu fōxō ra keren na. Nama to sōorie to, e naxa ba Pōlu bōnbōfe.

³³ Awa, sōori mange naxa yaamari fi e xa a xiri yōlōnxōnyi firin na. A naxa maxōrinyi ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi.

³⁴ Nama sēeti nde sōnxōma e gbe ki, booree fan sōnxōma e gbe ki. A to mu nō fe fiixe sōtōde e ra sōnxōe xa fe ra, a naxa a fala e xa Pōlu xanin sōori banxi kui.

³⁵ Pōlu to ti banxi de ra, sōorie naxa a tongo jama xa jaaxui ma,

³⁶ barima mixi gali nan nu biraxi e fōxō ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Pōlu a yete xun mafalafe

³⁷ E wama a rasofe sōori banxi kui temui naxe, Pōlu naxa sōori mange maxōrin, «I nōma n sago sade n xa fe nde fala i be?» Sōori mange naxa a yaabi, «I Gireki xui mema?

³⁸ I tan xa mu na Misir-aka ra, naxan mixie ya iso yi dōnxōe ra, a naxa suute wulu naani xanin wula kui?»

³⁹ Pōlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi bōxi ma. N sago sa n xa wōyen yi gali be.»

⁴⁰ Sōori mange to a sago sa, Pōlu tixi banxi tede de ra, a naxa mixie masabari a belexe ra. Kuye naxa bolon yen! Pōlu naxa wōyen Eburu xui.

22

¹ «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yete kan xun mafala.»

² E to a me a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pōlu naxa a fala,

³ «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise ne, Silisi bōxi ma, kōnō n mōxi be ne. Gamaliyeli naxa n xaran alako n xa bira won babae xa seriyē fōxō ra. Ala xa fe nu n bōje suxuma alō a wo fan suxuma ki naxe to.

⁴ N mixie tōrō ne han n naxa e faxa, naxee nu biraxi Iša xa kira fōxō ra. N naxa ginēe nun xēmēe suxu, n naxa e sa geeli kui.

⁵ Serexedube kuntigi nun diine forie birin na n seedee ra. E naxa kēdie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danx-aniyatōee to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e jaxankata.»

⁶ «N to makōre Damasi ra yanyi tagi, yanbe xungbe naxa goro n ma kelife koore ma.

⁷ N naxa bira bɔxi. N naxa xui mε naxan nu a falama n bε, <Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n jaxankatama?>

⁸ N naxa a yaabi, <Nde i ra, Marigi?> A naxa n yaabi, <Isa Nasaretika nan n na, i naxan jaxankatafe.>

⁹ Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa yanbε to, kɔnɔ naxan nu wɔyɛnfe, e mu na tan xui mε. Awa, n naxa a fala,

¹⁰ <N xa munse raba, Marigi?> Marigi naxa a fala n bε, <Keli, i siga Damasi. Menni a fama falade i bε i lan i xa naxan naba.>

¹¹ N mu nu se toma na yanbε xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa n belexe rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xεmε nde naxan xili Ananiyasi, mixi tinxinxi na a ra Ala xa sɛriyε ki ma, naxan nafanxi Damasi Yuwifie ma,

¹³ a naxa fa n yire. A naxa a fala, <N ngaxakerenyi Sɔlu, to ti.> N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to.

¹⁴ A naxa a fala, <Won babae Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tinxintɔe to, nun i xa a wɔyenyi mε a tan yati dε ra,

¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mexi.

¹⁶ Yakɔsi, i munse mamεfe? Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.»

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hɔrɔmɔbanxi kui, n naxa laamatunyi to.

¹⁸ Marigi naxa a fala n bε, <I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu tinma i xa seede ya ra n ma fe ra.>

¹⁹ N naxa a fala, <Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatɔe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bɔnbɔ.

²⁰ E to nu i xa seede Etiyen faxama, n tan yati nu na, n nu jɛlexinxi na ra. N tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.>

²¹ Awa, Marigi naxa a fala n bε, <Siga, n i xεema yire makuye si gbɛtεe ma.»>

²² E naxa e tuli mati a xa masenyi birin na, han a yi wɔyenyi falaxi temui naxε. E fa gbelegbele, «Wo yi xεmε faxa. A mu lan a xa balo.»

²³ E naxa sɔnxɔe rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i.

²⁴ Sɔɔri mange naxa a fala a e xa Pɔlu raso sɔɔri banxi kui, e man xa a bɔnbɔ luxusinyi ra alako e xa a kolon jama sɔnxɔma fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a bɔnbɔ, Pɔlu naxa sɔɔri mixi kεmε xunmati maxɔrin naxan nu tixi naa, «Sɛriyε na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Rɔmaka bɔnbɔ luxusinyi ra hali a mu makiitixi?»

²⁶ Sɔɔri kεmε xunmati to na mε, a naxa sa sɔɔri mange rakolon. A naxε, «Yi xεmε Rɔmaka lasiri na a ra. Won na ma di?»

²⁷ Sɔɔri mange naxa fa, a naxa Pɔlu maxɔrin, «A fala n bε xa Rɔmaka na i ra?» Pɔlu naxa a yaabi, «Iyo xε.»

28 Sööri mange man naxa a fala, «N tan naafuli gbege nan baxi, n fa findi Rómaka lasiri ra.» Pólu naxa a fala a be, «N tan barixi lasiriya nan kui ne.»

29 Kabi na raba, naxee nu wama a bõnbõfe alako a xa wøyen, e birin naxa e magbilen. Sööri mange yete naxa gaaxu a kolonfe ra Pólu Rómaka na a ra, a naxan xiri yolonxõnyi ra.

Yuwifie Pólu makiitife

30 Na kuye iba, sööri mange to wa a kolonfe a fiixe ra Yuwifie Pólu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, serexedube kuntigie nun Yuwifi kiitisee birin xa malan. A naxa Pólu ragoro, a ti e tagi.

23

1 Pólu naxa a ya ti Yuwifi kiitisee ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n bõpe fiixe nan na Ala ya xõri»

2 Serexedube kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fe ma, e xa a de ragarin.

3 Awa, Pólu naxa a fala a be, «Ala nan fama i tan bõnbõde. I luxi ne alo banxi naxan fari fiixe kono a kui nõxõxi. I bara wa n makiitife kiiti seriye ra, kono i to yaamari fixi e xa n bõnbõ, i bara seriye matandi.»

4 Naxee nu na a fe ma, e naxa a fala a be, «I Ala xa serexedube kuntigi nan konbima yi ki!»

5 Pólu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a

kolon xa serexedube kuntigi na a ra, barima a sebexi, «I naxa wøyen kobi fala jama mange be.»»

6 Pólu to a kolon Sadusenie nun Farisenie nu na Yuwifi kiitisee xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Fariseni nan n na. N baba fan Fariseni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxe ma kiiti lõxõe.»

7 A to na fala, boore matandi naxa lu Farisenie nun Sadusenie tagi. Nama naxa itaxun.

8 Sadusenie tan be, mixi mu kelima faxe ma. E man mu laxi malekee nun jinnee xa fe ra. Kono Farisenie tan la nee birin xa fe ra.

9 Sõnxõe xungbe naxa mini. Seriye karamõxo ndee Farisenie tagi e naxa wøyen xõrõxõe fala. E naxe, «Muxu mu fefe jaaxi yo rakõrosixi yi xememe ma. Temunde jinne nde, xa na mu a ra maleke nde, nan wøyenxi a ra.»

10 Sõnxõe to nu sigama gbo ra, sööri mange naxa gaaxu e fa Pólu faxafe. A naxa söorie ragoro e xa Pólu tongo e tagi, e xa a xanin sööri banxi kui.

11 Na kõe ra, Marigi naxa mini Pólu ma. A naxa a fala a be, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Rõma alo i a rabaxi Darisalamu ki naxe.»

E lanyi xirife Pólu faxafe ra

12 Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dege, e naxa e min sinden, a fo e xa Pólu faxa.

13 Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra.

14 E naxa a masen serexedube kuntigie nun forie be, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pɔlu faxa.

15 Awa, yakɔsi, wo tan nun Yuwifii kiitisee xa mange mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

16 Pɔlu maaginee xa di naxa na yanfe kolon. A naxa siga soori banxi kui, a naxa na birin masen Pɔlu be.

17 Pɔlu naxa soori mixi keme xunmati nde xili, a naxe, «Yi segetala xanin soori mange xon ma, alako a xa fe nde fala a be.»

18 Soori keme xunmati naxa segetala tongo, a naxa a xanin soori mange xon ma. A naxe, «Pɔlu, geelimanii nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi segetala ra i xon ma, a xa fe nde masen i be.»

19 Soori mange naxa segetala tongo, e naxa e mamini. Mange naxe, «I wama munse falafe n be?»

20 A naxa a yaabi, «Yuwifii bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pɔlu xanin Yuwifii kiitisee yire, alako e man xa maxorinyi nde ti a ma.

21 I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfe xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pɔlu faxa temui naxe. Yakɔsi e bara ge e yailande, e fa i sago nan mamefe.»

22 Soori mange naxa segetala rabolo, a naxa tonyi doxo a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a be, a naxa na fala mixi yo be.

E Pɔlu xeeffe Mange Felisi xon

23 A naxa soori mixi keme xunmati firin xili, a naxa a fala e be, «Wo soori keme firin yailan, soori soe ragie tongo solofere, nun xali woli keme firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to kee ra.

24 Wo xa soe nde yailan Pɔlu be, alako a xa mange Felisi li heeri kui.»

25 Soori mange naxa yi fe sebbe bataaxe ra.

26 «N tan Kilodi Lisiya, i tan Mange Felisi mafanxi, n bara i xeebu.

27 Yi xeme Yuwifii nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Romaka na a ra, n nun soorie naxa fa, muxu naxa a ba e yi.

28 N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisee yire.

29 N naxa a li e a kalamuxi e xa seriye xa fe nan ma, kono a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui.

30 N to bara a me a Yuwifii bara gali malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e yete kan xa sa a kalamu i xon a xa fe ra. Wo salamu.»

31 Soorie naxa Pɔlu tongo alo e yamarixi ki naxe. E naxa a xanin kee ra han Antipatiri.

³² Na kuye iba, soorie naxa gbilen soori banxi. Soe ragie naxa Pɔlu tongo.

³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxe nun Pɔlu so mange yi ra.

³⁴ Mange to ge bataaxe xarande, a naxa Pɔlu maxorin a keli dennaxe. A to bara a me a Silisika na a ra, a naxa a fala,

³⁵ «N fama ne i makiitide i toɔnegelae na fa temui naxe.» A naxa yaamari fi e xa Pɔlu xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

24

Felisi kiiti safe Pɔlu xa fe ra

¹ Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi serexedube kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Pɔlu kalamu mange xon ma.

² E to Pɔlu xili, Teritulo naxa so a toɔnegefe yi masenyi ra.

«Felisi mange fanyi, yi boxi birin doxoxi bojesa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra.

³ I bara muxu raseewa heeri xungbe ra.

⁴ N mu wama i rabufe, konɔ n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti.

⁵ Muxu bara a to yi xeme mixi jaaxi na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na dunjpa birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa jama xunyi ra.

⁶ A man naxa wa horomobanxi maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu

naxa wa a makiitife muxu xa seriye ki ma,

⁷ konɔ soori mange Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi senbe xungbe ra.

⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xon ma. Xa i fan Pɔlu maxorin, i fama a kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.»

⁹ Yuwifie naxa tin na masenyi ra, e fan naxa a fala a na na ki ne.

¹⁰ Mange naxa Pɔlu yaamari a fan xa woyen. Pɔlu naxa a masen a be, «N a kolon, yi boxi makiitima nan i ra kabi je wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalama ne i be lanlanteya kui.

¹¹ Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide.

¹² E mu nu muxu nun mixi li sonxo ra horomobanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sonxoɛ ratexi taa kui, n mu gali kui isoxi.

¹³ E mu noma sese masende, e n kalamuma naxan ma.

¹⁴ N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma alo Isa xa kira a masenxi ki naxe, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan sebexi Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabui kui, n la na birin na.

¹⁵ N laxi Ala xa masenyi ra naxan masenxi a tinxintosee nun tinxintare birin fama ne kelide faxe ma. Yuwifie fan laxi na ra.

¹⁶ Na nan a toxi n nan n yete karaxanma alako n xa n ma simaya radangi boje fiixe kui Ala nun mixie tagi.

17 N mu nu na be je wuyaxi bun ma, kɔnɔ yakɔsi n faxi harige nde ra n bɔnsɔe be. N fan faxi serexe bade Ala be.

18 E n lixi na temui ne hɔrɔmɔbanxi kui, n seniyenxi, gali mu na n foxɔ ra, sɔnxɔe yo fan mu keli n saabui ra.

19 Kɔnɔ Yuwifie nde naxee keli Asi bɔxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yete masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra.

20 Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe jaaxi naxan xun, n to siga Yuwifie kiitisae yire.

21 N wɔyenyi naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima ne to barima n laxi a ra Ala fama ne mixi faxaxie rakelide.»

22 Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxe, «Mange Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.»

23 A naxa sɔɔri mixi keme xunmati yamari a xa Pɔlu kanta, a naxa a tɔɔɔ, a man naxa a xa mixi yo ratɔn fe fanyi rabafe ra a be.

24 Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa gine Dirusila, naxan na Yuwifie ra, e naxa fa. Felisi naxa Pɔlu xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pɔlu naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma,

25 kɔnɔ a xa masenyi to nu binyaxi tinxinyi ma, nun yete xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxe, «Siga sinden. N na n yete masɔto temui naxe, n man i xilima.»

26 A man nu waxi ne Pɔlu xa kɔbiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma temui birin, e xa sa e bore to.

27 Ne firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Pɔrusu Fesitu. Felisi to wa a yete mafanfe Yuwifie be, a naxa Pɔlu lu geeli kui.

25

Fesitu Pɔlu makiitife

1 Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu.

2 Serexedube kuntigi nun Yuwifie kuntigie naxa Pɔlu kalamu Fesitu be.

3 E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama ne e xa a faxa kira ra.

4 Fesitu naxa e yaabi, «Pɔlu makantaxi Sesare. A gbegebe mu luxi n tan fan xa siga naa.

5 Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pɔlu kalamu naa xa a bara sa fe jaaxi nde raba.»

6 Fesitu mu se sa xi solo-masaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dɔxɔ a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pɔlu ra.

7 A to fa, Yuwifie naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa tɔɔjege gbegebe sa a xun, e mu nu nɔma naxan masende nɔndi ra.

8 Pɔlu naxa so a yete xun-mafalafe, a nu a fala, «N mu fe jaaxi yo rabaxi Yuwifie xa seriye ra, xa na mu hɔrɔmɔbanxi ra, xa na mu a ra Rɔma mange ra.»

9 Fesitu to wa a yete mafanfe Yuwifie xɔn, a naxa Pɔlu maxɔrin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xɔri?»

10 Pɔlu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti man-gasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dennaxe yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi ra.

11 Xa n bara fe jaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kɔnɔ xa e naxan falama wule na a ra, a mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mange xungbe xa sa n makiiti Rɔma.»

12 Fesitu to wɔyen a rasi-mae ra, a naxa a fala Pɔlu be, «I bara wa sigafe mange xungbe xɔn. Awa, i sigama ne.»

Pɔlu masenfe Agiripa nun Berinisi be

13 Xi nde to dangi, mange Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xeebude.

14 E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Pɔlu xa fe fala mange Agiripa be. A naxe, «Felisi bara geelimani nde lu be.

15 N nu na Darisalamu temui naxe, serexedube kuntigie nun Yuwifie forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa.

16 N naxa e yaabi a Rɔmakæe xa seriye mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusæe be kiitisa ya xɔri.

17 Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dɔxɔ n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xeme ra.

18 Kalamusæe to e dentegɛ, e mu fe jaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee majɔxunxi.

19 E nu xɔrɔxɔma e xa diine nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxe a bara faxa, kɔnɔ Pɔlu naxe a baloxi.

20 Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxɔrin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa.

21 Kɔnɔ Pɔlu naxa wa a xa fe xaninfe mange xungbe xɔn ma. Na temui n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasanbama mange xungbe ma temui naxe.»

22 Agiripa naxa a fala Fesitu be, «N fan wama n tuli matife na xeme ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui mema.»

23 Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Pɔlu ra.

24 Fesitu naxa a fala, «Mange Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xeme to Yuwifi naxan birin kalamuxi n xɔn Darisalamu nun be. E naxe a a xa faxa.

25 N tan be, a mu fefe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kɔnɔ a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mange xungbe xɔnyi Rɔma. Awa, n fan bara tin na ra.

26 N mu fe xɔri yo sɔtɔxi naxan sebema mange xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mange Agiripa, alako won na ge a maxɔrinde n xa a kolon a lanma n xa naxan sebe.

27 N mu noma geelimani rasanbade mange ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

26

Polu a yete xun mafalafe

1 Agiripa naxa a fala Polu be, «I xa i yete xun mafala.» Polu to a belexe ite, a naxa a yete rafiixe yi masenyi ra.

2 «Mange Agiripa, to n jalexinxi n ma fe rafiixefe ra Yuwifie n kalamuxi naxan ma.

3 I e xa diine nun e xa seriyee kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na.

4 Kabi n dimedi temui, n nu na Darisalamu n bonsoe ya ma. Yuwifi birin n jere ki kolon

5 a rakuya. E man a kolon Fariseni nan nu n na diinela tagi naxee xa fe maxoxoxo. E noma na seedejoxoya bade.

6 Yakosi, e n nakiitife barima n laxi Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae be,

7 muxu bonsoe fu nun firinyi naxan mamefe. E Ala batuma temui birin, koe nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mange, Yuwifie n kalamuxi na nan ma.

8 Wo noma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

9 «N tan kata ne kira mooli birin na n xa Isa Nasaretika xili kana.

10 N na nan naba Darisalamu. Serexedube kuntigie naxa tin n xa seniyentoe wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa.

11 N nu sigama salide banxie kui alako n xa e

tooro, e xa gbilen e xa danxaniya foxo ra. N ma xone kui, n nu e tooro hali taa gbetea kui.»

12 «Serexedube kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma.

13 Mange, yanyi tagi n naxa yanbe to kira xon ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbe nu dangi soqe ra.

14 Muxu naxa bira boxi ma. N naxa xui nde me naxan nu a falama n be Eburu xui, «Solu, Solu, munfe ra i n jaxankatama? Na fe xoxoxoma ne i be.»

15 N naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» Marigi naxa n yaabi, «Isa nan n na, i naxan jaxankatafe.

16 Keli, ti i sanyie xun na. N minixi ne i ma alako n xa i findi walike nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tode.

17 N i ratangama ne Yuwifie ma nun si gbetea ma, n i xema naxee ma, alako i xa e yae rabi,

18 e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentane xa noe bun, e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima ne, e man fama ne ke sotode seniyentoe ya ma naxee danxaniyaxi n ma.»

19 «Na kui, mange Agiripa, n mu tondi na xeeraya ra naxan keli koore ma.

20 N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yuda, nun si gbetea tagi. N naxa a masen e be e xa tuubi, e xa danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi

raba naxan e xa togondiya masenma.»

²¹ «Yuwifie naxa n suxu hōromōbanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma.

²² Κόνο, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabui ra han to. N naxa na seedejoxoya ba dimεε nun forie birin βε. N mu fefe gbete falaxi fo namijōnmεε nun Annabi Munsa nu naxee falama a e fama nε rabade.

²³ E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi tōōroma nε, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbeteε kawandima kisi ra.»

²⁴ A to nu wōyenfe a yetε rafixεfe ra, Fesitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pōlu, i daxu! I xa fe gbege kolonyi bara i findi daxui ra.»

²⁵ Pōlu naxa a yaabi, «Fesitu mafanxi, daxui mu na n na. N nōndi nun lonni nan masenfe.

²⁶ Mange Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan βε, barima a jan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.»

²⁷ Pōlu naxa a fala Agiripa βε, «Mange Agiripa, i laxi namijōnmεε ra? I la e ra, n na kolon.»

²⁸ Agiripa naxa a fala Pōlu βε, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!»

²⁹ Pōlu naxa a yaabi, «A fa findi yakōsi ra, xa na mu temui gbete, n Marigi maxandima nε alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramefe be to, wo fan xa lu alo n tan, ba yi yōlōnxōnyi ra naxan na n ma.»

³⁰ Mange Agiripa, mange Fesitu, Berinisi, nun naxee birin nu dōxōxi e sεeti ma, e naxa keli.

³¹ E to nu sigama, e naxa a fala e bore βε, «Yi xεmε mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.»

³² Agiripa naxa a fala Fesitu βε, «Yi xεmε nu lan a xa βεjin, kōno a bara maxandi ti Mange Xungbe xa a makiiti.»

27

Pōlu sigafe Rōma

¹ E to nate tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Pōlu nun geelimani ndee so sōōri mixi kεmε xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mange xungbe xa sōōrie ya ma.

² Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tesaloniki Masedon bōxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi sεeti ma.

³ Na kuye iba, muxu naxa kilōn Sidōn. Yuliyusi, naxan nu a jōxō saxi Pōlu xōn ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xōnyi biyaasi fandε fende.

⁴ Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu βε.

⁵ Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi bōxi ma.

⁶ Menni, sōōri mixi kεmε xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a

sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.

⁷ Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tɔɔɔma jereɗe. Kata nun kata muxu fa Sinidi li kɔnɔ foye mu tin muxu xa kilɔn naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kireti suri laabe ra, Salemone seeti ma.

⁸ Naa ijerefe nu xɔɔxɔ. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fe ma.

⁹ Muxu naxa bu naa. Nere man nu xɔɔxɔ barima sunyi temui nu bara dangi.

¹⁰ Na na a ra, Pɔlu naxa a fala, «N biyaasibooree, n bara a kolon won ma jere fama ne xɔɔxɔde. Kotee, kunkui, nun mixie fama ne tɔɔɔde.»

¹¹ Soori keme xunmati naxa a tuli mati kepini nun kunkui kanyi xa woyenyi ra, a tondi Pɔlu xa marasi ra.

¹² Mixi gbegebe naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dennaxe, menni mu nu fan jeme radangide ra. Feniki, Kireti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegode biri ma. E naxa wa e xa jeme radangi naa.

¹³ Foye di nde naxa mini keli koola ma. E naxa a mapɔxun a biyaasi bara fan. E naxa hanga bendun, e kunkui radangi Kireti suri fe ma.

¹⁴ Kɔnɔ na temui foye xungbe, naxan xili Yurakilon, a naxa fa keli suri ma.

¹⁵ Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu noma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra.

¹⁶ Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tɔɔɔ kunkui lanma masɔɔfe ra.

¹⁷ E to ge a ratede, e naxa luuti mafilin kunkui ma. E to nu gaaxuxi dɔxɔfe ra Sirite benki ma, e naxa bela ragoro, foye nu fa siga muxu ra.

¹⁸ Foye naxa muxu bɔnbɔ a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma.

¹⁹ Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma.

²⁰ Xi wuyaxi naxa dangi, soge mu na, tunbuie mu na, foye senbe nu gboma nan tui. Muxu mu nu laxi muxu kisife ra sɔnɔn.

²¹ Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa Pɔlu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e be, «N booree, xa wo wo tuli mati n na nu, won mu kelima Kireti nu, won mu yi kasare nun lɔsi sɔɔma nu.

²² Kɔnɔ yakɔsi, n wo rasima ne, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama.

²³ N Marigi Ala, n walima naxan be, a xa maleke nde bara mini n ma yi kɔe ra.

²⁴ A naxa a fala n be, «Pɔlu, i naxa gaaxu, fo i xa ti ne mange xungbe ya i. Ala bara tin i biyaasiboore birin natangade.»

²⁵ Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxi Ala xa masenyi ra.

²⁶ Won fama suri nde lide.»

27 Kεε fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na kεε tagi kunkui rapere naxa sogi a muxu bara makore boxi nde ra.

28 E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya moxonjen soto. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli soto.

29 E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbata kuye ibafe ra.

30 Kono kunkui rapere nu wama kelifa kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alo e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra.

31 Polu naxa a fala soori mixi keme xunmati nun soorie be, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu noma kiside.»

32 Awa, soorie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabejin a xa siga.

33 Beenun kuye xa iba, Polu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e be, «A xi fu nun naani nan to wo mame tife, wo mu tinxi wo degede.

34 N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate be. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsexe keren mu loema.»

35 A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya xori, a taami igira, a naxa a don folo.

36 Na temui e birin naxa li-maniya, e fan naxa so taami donfe.

37 Muxu mixi keme firin mixi tongo solofere a nun senni nan nu na kunkui kui.

38 E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelevu.

39 Kuye to iba, e mu a kolon e na dennaxe, kono e naxa boxi nde to. E naxa nate tongo e xa kata kunkui rasigade naa.

40 E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa feya luutie fan bolon. E naxa yare bela rate, e xa e xun sa xare ma.

41 Kono e naxa benki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, moronyi naxa a xore kana senbe ra.

42 Soorie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi.

43 Kono soorie keme xunmati, naxan nu wama Polu rakisife, a naxa e raton. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade, e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masoto.

44 Booree xa gbaku xebenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masoto heeri kui.

28

Polu Malita suri life

1 Muxu to xare masoto, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita.

2 Malitakae naxa seewa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan te xungbe fe ma, e nu naxan xuruxi, barima tune nu fafe nun xinbeli gbegebe ra.

3 Polu to bolee matongo safe te i, boximase naxa mini na te wuyenyi xa fe ra, a naxa a belexe xin.

4 Malitakæe to bɔximase to, a bara a belexe xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore be, «Nɔndi ra, niba nan yi mixi ra, barima haake mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.»

5 Pɔlu naxa bɔximase ralisani te, sese mu a to.

6 Na mixie nu mame tife ne a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kɔnɔ sese mu a to. E to mame ti, e naxa e xa maɔɔxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

7 Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xɔnyi xi saxan bun ma.

8 Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxe nu na a ma. Pɔlu to a makore a ra, a naxa a belexe sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan.

9 Na xanbi, suri furema gbete naxa fa, Pɔlu naxa e fan nayalan.

10 E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fandɛ fi muxu ma.

Pɔlu Sigafe Rɔma

11 Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara jeme radangi suri ma. Tɔnxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra.

12 Muxu to so kilɔn Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan.

13 Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa de ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin jere raba han Pusoli.

14 Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xɔnyi. Na temui muxu siga ne han Rɔma.

15 Muxu ngaxakerenyi Rɔmakæe, naxee muxu xa fe me, e naxa fa muxu ralande, keli Rɔma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Pɔlu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

16 Muxu to so Rɔma, sɔori mixi kemɛ xunmati naxa geelimanie so mange yi ra, kɔnɔ a naxa Pɔlu lu a kerenyi ma, a nun sɔori keren naxan a kantama.

17 Xi saxan to dangi, Pɔlu naxa Yuwifie kuntigie xili. E to malan, a naxa yi wɔyenyi ti e be, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunye ra, Yuwifie bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Rɔmakæe yi ra.

18 E to ge n maxorinde, e nu wama n nabolofe ne, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma.

19 Kɔnɔ Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mange xungbe xa kiiti maxandi, kɔnɔ n mu wa n bɔnsɔe nan kalamufe.

20 Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa wɔyen wo ra, barima Isirayilakæe xaxili tixi xera naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yɔlɔnxɔnyi saxi n ma.»

21 E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxe yo sɔtɔxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe jaaxi

falade i xa fe ra.

²² Kονο, muxu wama a kolonfe ne i naxan mapoxunxi, barima muxu a kolon e yi diine xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Polu naxa laxoe keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xonyi, Polu naxa Ala xa mangeya seederoxoya ba. A naxa Isa xa fe masen e be Tawureta Munsa nun namiponmee xa Kitaabui saabui ra keli gεεσεγε han nunmare.

²⁴ Ndee naxa la a ra, konο booree mu danxaniya.

²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Polu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Seniyenxi a fala ne wo benbae be nondi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxe,

²⁶ <Siga yi mixie xon ma, i xa a fala e be:

“Wo a mema wo tulie ra, konο wo mu a fahaamuma.

Wo a toma wo yae ra, konο wo mu a igbema.”

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xoxoxo.

E bara e tulie dese.

E bara e yae raxi,

alako e naxa a to e yae ra,

e naxa a me e tulie ra,

e naxa a fahaamu e xaxili ra.

Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima ne,

alako Ala xa e rayalan.»»

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasanba si gbete ma. E fama e tuli matide a ra.»

²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga xoxoxoe kui e booree tagi.

³⁰ Polu naxa lu banxi nde kui je firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tode, a nu e birin nasenema.

³¹ A nu Ala xa mangeya niini xa fe nan kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba limaniya ra, mixi yo mu a tooro.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Rɔma
danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa fe fɔlɔ Isirayila bɔxi ne, kɔnɔ a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mexi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma na mixi mɔɔlie saabui ra. Annabi Pɔlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sooneya ki fanyi ra, han Isayankæe nu toma bɔxi birin ma naxee nu na Rɔma xa mangeya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxe sebe Isayankæe ma naxee nu na Rɔma mangataa. A nu wama sigafe e xeebude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxe findixi yi Kitaabui nan na. Pɔlu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe Rɔmakæe ra yi sebeli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixe mixie be naxee nu Yuwifie xa diine kolon, a nun mixi naxee mu gexi a kolonde. Na masenyi fɔlɔma yunubi xa fe xaranyi nan

ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitɔe nan na naxan lanma a xa ɲaxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinela yo, diinetare yo, e birin na yunubi xa nɔe nan bun ma.

Na nan a toxi, Pɔlu a masenma won be a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi soto. Mixi mu nɔma a yete rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nɔma na rabade a be. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxe a Isa xa serexe nan gbansan nɔma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pɔlu masenyi gbete tima naxan danxaniyatɔe ɲere ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Seniyenxi ragoroma ne a bɔɲe ma, a fa bira Alatala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kanyi gbilenma ne fe ɲaaxi fɔxɔ ra, a ti kira fanyi xɔn, a findi misaali ra birin be. Ala na fɔlɔ Isirayila bɔnsɔe ne, kɔnɔ a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade soto Alatala xɔnyi. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Rɔma
danxaniyatɔe
ɲama ma**

Pōlu, Isa xa Xibaaru Fanyī kawandila

¹ N tan Pōlu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa xēera ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyī rayensen yē.

² Temui dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyī laayidi a xa namip̄onmēe xui ra Kitaabui seniyeñxi kui.

³ Yi xibaaru fanyī findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bōnsōe kui a adama ki ma.

⁴ Xaxili Seniyeñxi fan bara a masen senbe ra a Ala xa Di na a ra. A na masen a xa marakeli nan saabui ra faxe ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnexi muxu ra muxu xa findi xēerae ra a xili xa fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e xa bira a foxo ra.

⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi.

⁷ N yi sebefe wo tan Rōmakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa seniyeñtōe ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bōñesa fi wo ma.

⁸ A fōle ra, n nan n Marigi Ala tantuma ne wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din dunipa birin na.

⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyī rayensenma, a tan a kolon a

n na nōndi nan falafe wo be. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo be temui birin.

¹⁰ N man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa nō sigade wo xōnyi fa.

¹¹ Barima wo to xōli na n ma ki fanyī, alako n xa nō wo senbe sode Ala xa ki ndee ra.

¹² A xōli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa senbe sōtō won bore ra.

¹³ N ngaxakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara nate tongo n xa siga wo xōnyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alo n a toxi ki naxe pamane gbetee tagi, kōnō han to a mu sōneya n be.

¹⁴ Fo n xa wōyen mixi birin be, taa idōxōee nun daaxa idōxōee, xaran mixie nun xarantaree.

¹⁵ Na na a ra a xōli n ma ki fanyī n xa xibaaru fanyī kawandi wo tan Rōmakae fan be.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyī masende mixi yo be, barima a tan nan saabui a niyama Ala danxaniyatōe birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan singe ma, a fa fi si gbetee fan ma.

¹⁷ Yi xibaaru fanyī bara a makenen a tinxinyi naxan kelima Ala ma a sōtoma danxaniya nan tun saabui ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe:

«Mixi tinxinxi kisima danxaniya nan saabui ra.»

Adamadie tondife Ala xa nɔndi ra

¹⁸ Ala xa xɔnɛ goroma keli koore tinxintaree nun kaafirɛ xili ma. Yi mixie nɔndi nɔxunma e xa tinxintareya saabui ra.

¹⁹ Anun mixi nɔma naxan kolonde Ala xa fe kui, a fiixɛxi e bɛ fɔɛn, barima Ala bara a makenɛn e bɛ.

²⁰ Kabi dunija daa tɛmɛi, Ala naxan mu toma, a naxa a yetɛ masen. Adamadi birin nɔma a kolonde a Ala na na yati, naxan sɛnbɛ mu danma, barima yi bara makenɛn e bɛ a fiixɛ ra a xa wali fɔxi saabui ra. Na kui, tinxintaree mu nɔma sese falade naxan kiiti fanma e bɛ,

²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara tondi a tantude, e tondi a binyade a xa mangɛya kui. E xaxili bara bira fe fufafu fɔxɔ ra, e bɔjɛ bara lu dimi kui.

²² E e yetɛ matɔxɔma e xa xaxilimaya ra, kɔnɔ e bara findi daxuie ra.

²³ E bara tondi Ala batude naxan na na abadan, e kuye masolixie batu naxee misaalixi adamadi ra naxan faxama, a nun naxee misaalixi xɔni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa yunubi fee kui, e bɔjɛ kɛnɛnyi ma. Na kui, e naxa fe mayaagixie raba e bore ra.

²⁵ E naxa Ala xa nɔndi masara wule ra, e man fa daali batu, beenun e xa Daali Mangɛ nan batu, a tan naxan lan a xa batu abadan. Am-ina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira e waxɔnfe mayaagixie fɔxɔ ra. E xa ginɛɛ naxa e nun xɛmɛ xa kafuɔxɔya masara ginɛ firin xa kafuɔxɔya ra.

²⁷ Xɛmɛɛ fan naxa mɛɛ ginɛɛ xa kafuɔxɔya ra, e fa bira e boore xɛmɛɛ kafuɔxɔya fɔxɔ ra. E naxa fe mayaagixie raba e bore ra, e e xa wali kobi sare sɔtɔ naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e rabolo e yetɛ kan xaxili kobie yi, e nu fee raba naxee mu radaxa.

²⁹ E bɔjɛ rafexi tinxintareya mɔɔli birin na: wali kobi rabafe, wasatareya, jaaxɔja. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya mu jɔnma e tagi.

³⁰ Naafixie, mixi mafalɛɛ, Ala yaxuie, konbitie, yetɛ igboee nun dɛ igboee nan e ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu kolon, e jan mu e barimixie danxunma.

³¹ Xaxilitare, dugutɛgɛ yanfɛ, kinikinitare, nun hinnɛtare nan na e ra.

³² Ala xa seriye a masenxi nɛ, a naxee na fee rabama, faxɛ nan daxaxi e bɛ. Hali e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati rabama, e man mixi ralimaniyama naxee fan na fe mɔɔli rabama.

2

Ala xa kiiti

¹ Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diɲɛ yo mu na i bɛ, i findi mixi yo ra. I nɛ i boore yuge makiitima, i na

i yete nan safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge makiitima, wo birin wali kobi keren nan xun ma.

² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin a na yi mixi moɔlie xa wali kobie sare fi.

³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a man fa li wo birin na wali kobi keren nan xun ma, i ɲoxo a ma a i fama tangade Ala xa kiiti ma?

⁴ Ka i yoxi ne Ala ma ba, a xa fanyi nun a xa diɲe nun a xa boɲe beɲi to gboxi? I mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma i be alako i xa tuubi?

⁵ Koɲo i to i tuli xoxoxoxi, i tondi tuubide, i na Ala xa xone nan nagbofe i yete xili ma kiiti sa loxoɛ, Ala xa kiiti tinxinxi makenenma temui naxe.

⁶ Ala kankan xa wali sare fima ne.

⁷ Naxee e tunnabexi wali fanyi rabafe ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra, Ala kisi fima ne e ma.

⁸ Koɲo naxee e yete kenefenfe tun nabama, e tondi nɔndi nun tinxinyi ra, e bira fe kobi foxo ra, Ala xa xone nun gbaloe nan tun nagataxi e be.

⁹ Naxankate nun boɲekane nan luma adamadi birin be naxee fe kobi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa doxo si gbeteɛ ra.

¹⁰ Koɲo xunnakeli, binye, nun boɲesa luma mixi birin be naxee fe fanyi rabama, a folo Yuwifie ma, a sa doxo si gbeteɛ ra,

¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a boore be.

¹² Yunubitoe naxee birin

mu Ala xa seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e bonoma ne, koɲo e mu makiitima na seriye ra. Yunubitoe naxee seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na seriye ra.

¹³ Naxee e tuli matima Ala xa seriye ra, nee xa mu findixi tinxintoe ra Ala ya i. Naxee Ala xa seriye rabatuma, nee nan findima tinxintoe ra.

¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa seriye so si gbeteɛ yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Koɲo e na Ala xa seriye rabatu temui naxe e yete janige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa seriye soto.

¹⁵ E bara a masen a Ala xa seriye sebexi e boɲe ma. Won a kolon a nɔndi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi janige mu fan,» xa na mu, «Yi janige nan fan.»

¹⁶ A rabama na ki ne, Ala ne kiiti sama loxo naxe a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa seriye

¹⁷ Koɲo i tan naxe a Yuwifi nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa Seriye nan na. I a maɲoxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yete igboma.

¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa seriye xaranxi.

19 I laxi a ra a i tan nan findixi dōnxuie rapere ma ra, a i tan nan findixi tē radexē ra mixie bē naxee na dimi kui.

20 I laxi a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimēē karamōxōe ra, barima lōnni nun nōndi birin na i yi ra i to diine seriye kolonxi.

21 I tan naxan boore xaranma, i mu i yete xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama muje tife ra, i muje tima!

22 I tan naxan a falama a mixie naxa yene raba, i yene rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see mujama!

23 I tan naxan i yete igboma i to Ala xa seriye kolonxi, i na Ala yelebufe ne na ki, i na a xa seriye matandife!

24 Na na a ra, a sebexi Kitaabui kui, «Si gbeteē Ala bexuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

25 Sunne tide na na ne xa i sa Ala xa seriye rabatuxi. Kōnō xa i sa a xa seriye matandima, i xa sunne bara findi i bē sunnatareya ra.

26 Na kui, xa a sa li sunnatare sa jere Ala xa seriye ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a bē sunne xa ra?

27 Naxee mu sunnaxi e fate bende ma, kōnō e Ala xa seriye rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa seriye sebexi na i yi, kōnō i Ala xa seriye matandima.

28 I naxan masenma kene ma mixie ya i, na xa mu i

findixi Yuwifi ra. Tōnxuma naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati.

29 Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma bōje nan ma. Sunne yete yete fan, sunne na a ra naxan sōtōma bōje ma, Xaxili Seniyenxi saabui ra. A mu kelima diine seriye sebexi xa ma. Sunne na mixi naxan bōje ma, a xa matōxōe mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3

1 Tide mundun fa na findife Yuwifi ra? Sunne tide na na yire?

2 Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fole ra, Ala a xa masenyi taxu Yuwifie nan na.

3 Kōnō xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na nōma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra?

4 Astōfulahi. Adamadi birin findixi wule fale nan na, kōnō a xa kolon a Ala nōndi kanyi mu nōma wule falade. A sebexi Kitaabui kui:

«Na kui, i xa wōyenyi findima nōndi nan na. Kiiti luma i tan nan bē temui birin.»

5 Kōnō xa won ma tinxintareya fa a masenma ne mixie bē a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na xōnō won ma, won xa a fala a mu tinxin? (N wōyenfe ne alō mixie wōyenma ki naxē.)

6 Astōfulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunija makiitima di?

7 Nde nōma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nōndi makenenma dunija

be alako Ala xa tantui soto, munfe ra a fa n findima yunubitoe ra?»

⁸ Won jan xa a fala, «Won xa fe jaaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanee na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kono Ala na e makiiti, e fan e sare sotoma ne.

Adamadie xa tinxintareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbete ra? Ade, na mu a ra feo, barima alo won jan bara a to, Yuwifie ba, si gbete ba, birin na yunubi nan xa noe bun ma.

¹⁰ A sebexi:

«Mixi yo mu tinxin,
hali mixi keren.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,
mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi
bepin,
e birin xun bara rakana.
Mixi yo mu na naxan fe
fanyi rabama,
hali mixi keren, a mu na.

¹³ E de findixi gaburi de ibixi
nan na,
e nenyi findixi mixi
mayenden se nan na.

Boximase xone nan minima
e de kiri ra,

¹⁴ danke nun woyen
xone nan e de rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli
raminife ra,

¹⁶ e dangi dede, e kanari
nun nimise nan luma
e xanbi ra.

¹⁷ E mu bojesa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui
kolon.»

¹⁹ Won a kolon Ala xa seriye naxan birin masenxi, a a masenxi mixie nan be naxee na a xa seriye noe bun ma, alako de birin xa balan, seriye xa birin suxu Ala ya i.

²⁰ Na kui, adamadi yo mu findima tinxintoe ra Ala ya i seriye rabatufe saabui ra, barima seriye tan yunubi nan tun makenenma, adamadi xa a kolon a yunubitoe na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sotoma danxaniya saabui ra

²¹ Kono yakosi, tinxinyi bara makenen naxan mu kelima seriye rabatufe ma. A kelima Ala yete nan ma, alo a sebexi seriye nun namijonmee xa Kitaabuie kui ki naxee.

²² Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a sotoma danxaniya nan saabui ra, birin a soto naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be,

²³ barima birin findixi yunubitoe nan na, birin bara gan Ala xa noere ra,

²⁴ birin tinxinyi sotoma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Ala adama kima yi tinxinyi ra won xunsarama Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

²⁵ Ala a tan nan findi serexe ra, a wuli raminixi ne alako naxee na danxaniya a ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi ne a Ala tinxin, barima a xa dije kui, a nu bara adamadie xa yunubie

lu na e mu makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi.

²⁶ Kɔnɔ yi waxati Ala bara a xa tinxinyi masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.

²⁷ Na kui, mixi fa a yete igboma munse xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi nɔma a yete matɔxɔde a to diine seriye rabatuxi? Ade, barima tinxinyi sɔtɔma danxaniya nan tun saabui ra.

²⁸ Won a kolon a danxaniya nan mixi matinxinma Ala ya i, seriye xa kewalie xa mu a ra.

²⁹ Ka Ala findixi Yuwifie gbansan nan Marigi Ala ra? Si gbete fan Marigi Ala xa mu a ra? Iyo, si gbete fan Marigi Ala nan yati a ra,

³⁰ barima Ala keren peti na a ra. A tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya i danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima sunnataree fan ma na danxaniya kerenyi nan saabui ra.

³¹ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala xa seriye tide mu na won to danxaniyaxi Isa ma? Astɔfulahi! Won nan bara Ala xa seriye tide ramini.

4

Ibrahimia findife tinxintɔe ra Ala ya i danxaniya saabui ra

¹ Won xa misaali tongo Ibrahimia ma, won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi xa fe ra?

² Xa a sa li nu Ibrahimia findi tinxintɔe ra a xa wali

nan saabui ra, a nu nɔma a yete matɔxɔde, kɔnɔ Ala tan ya i mu a ra.

³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra? «Ibrahimia naxa danxaniya Ala ma, Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.»

⁴ Walike na a sare sɔtɔ, na mu findima a be ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra a lanma a xa naxan sɔtɔ.

⁵ Kɔnɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma naxan mixi kobi findima tinxintɔe ra, Ala na kanyi xa danxaniya findima a be tinxinyi nan na.

⁶ Dawuda fan a masen ne a heeri na mixi be Ala bara naxan findi tinxintɔe ra a ya i, bafe a xa walie ra:

⁷ «Heeri na mixie be,
Ala bara dije naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

⁸ Heeri na mixi be,
Ala mu naxan xa yunubi rabaxi maxɔrinma.»

⁹ Na kui, yi heeri naxan ma fe falaxi, mixi sunnaxie gbansan nan a sɔtɔma, ka mixi sunnataree fan nɔma a sɔtɔde? Won nan bara a fala a Ibrahimia to danxaniya Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi ra a be.

¹⁰ Na rabaxi a be mun temui? A to nu sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala na rabaxi a be temui naxe, Ibrahimia mu nu sunnaxi.

¹¹ Na xanbi, a naxa sunna alako a xa findi tonxuma ra naxan a masenma a Ala bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a be beenun a xa sunna. Na kui, a naxa findi

danxaniyatōe birin benba ra naxee mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya findi tinxinyi ra e bē.

¹² A tan nan findixi mixi sunnaxie fan benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunne ra, kōnō naxee man j̄erema danxaniya kui alō won benba Iburahima j̄ere ki naxē beenun a xa sunna.

¹³ Ala laayidi tongo nē Iburahima nun a bōnsōe bē, a e fama dunipa sōtōde kē ra. Kōnō na laayidi mu keli a xa diine seriye rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a naxan sōtō danxaniya saabui ra.

¹⁴ Xa a sa li nu seriye rabatufe nan a niyama mixie xa findi ketongoe ra, danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi fan bara kana na temui.

¹⁵ Barima seriye fama Ala xa xōne nan na, kōnō seriye mu na dennaxe, seriye matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sōtōma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Iburahima xa die birin bē, birin xa a sōtō. A mu findima seriye rabatūmae gbansan xa gbe ra, kōnō birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alō Iburahima. A bara findi won birin benba ra

¹⁷ alō a sebexi ki naxē, «N bara i findi si gbege benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Iburahima to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alō a falaxi a bē ki naxē, «I bōnsōe wuyama yi ki nē.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a bē a na fe fama nē rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbege benba ra.

¹⁹ Iburahima nu bara simaya j̄e kemē j̄ondōn sōtō, a xa simaya nu bara xurun, a xa ginē Sara fan mu nu nōma di baride sōnōn. Kōnō hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Iburahima xa danxaniya ra.

²⁰ A mu siike Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya jan naxa senbē sōtō, a nu Ala batu.

²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala nōma a xa laayidi rakamalide.

²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a bē.»

²³ Kōnō Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a bē,» na mu sebe Iburahima gbansan xa bē.

²⁴ A sebexi won tan nan fan yati bē, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma. Ala won fan ma danxaniya findima nē tinxinyi ra won bē.

²⁵ Won Marigi faxes won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxe ma, alako won xa findi tinxintōe ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

¹ Na kui won to bara findi tinxintōe ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bōpēsa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won sēwaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nōre ra.

³ Dangi na fan na, won man sēwama won ma tōre kui, barima won a kolon a tōre duluxōtōya nan naminima.

⁴ Won ma tun nabexi fan a niyama ne won xa yuge fanyi sōto naxan Ala kenema. Na yuge mōli fan a niyama ne won xa won xaxili ti Ala ra.

⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xeē won bōpe kui a Xaxili Seniyenxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won senbe yo mu nu na temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa yunubitōe be.

⁷ A xōrōxō ki fanyi mixi dijefe a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kōno temunde, mixi nde fan nōma limaniyade a xa faxamixi fanyi nde be.

⁸ Kōno Ala a xa xanunteya masenxi won be yi nan na: Won nu findixi yunubitōe ra temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa dije a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintōe ra Ala ya i Isa xa serexe saabui ra, won xa a

kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma.

¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxuie ra temui naxe, a xa Di xa faxe saabui naxa won tagi yailan, yakōsi won nun Ala tagi to bara yailan, won a kolon a won nakisima ne a xa Di xa kisi saabui ra.

¹¹ Na man fari, won sēwaxi ne Ala ra a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxe ra,

Isa fafe kisi ra

¹² Na kui, yunubi naxa so dunija mixi keren saabui ra. Faxe fan naxa so dunija yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba.

¹³ Yunubi nu na dunija ma beenun Ala xa a xa seriye fi Annabi Munsa ma, kōno xa seriye mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma.

¹⁴ Kōno faxe tan nu na dunija ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alō won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe.

¹⁵ Kōno Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi keren mu a ra. Iyo, adamadi gbegbe faxaxi yi mixi keren xa yunubi nan saabui ra, kōno Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara mixi

gbegbe rakisi a xa hinne saabui ra.

¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e fōxi tagi ikuya. Mixi keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kōnō Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi gbegbe xa yunubi raba xanbi nε, a fa fεεε ra mixi matinxinma ki naxε Ala ya i.

¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya faxε xa nō dunija ra, kōnō Ala xa Mixi Sugandixi Isa wali fōxi dangi na ra pon! Adamadie naxee bara Ala xa hinne soto naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi a won kixi naxan na, nee nōε soto ma kisi kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa a niya adamadie birin xa lu yunubi xa gbaloe bun ma, kōnō mixi keren xa wali tinxixi nan man tinxinyi nun kisi fima adamadie birin ma.

¹⁹ Alō mixi keren to Ala xa yaamari matandi, adamadi birin naxa findi yunubitōεε ra na mixi kerenyi saabui ra, adamadi gbegbe man findima tinxintōεε ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Seriyε fi nε yunubi xa gbo. Kōnō yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki fanyidangi na ra!

²¹ Na kui, yunubi xa nōε findixi faxε nan na, kōnō Ala xa hinne xa nōε findima tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan. Na

birin nabama won Marigi Isa nan saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

Konyiya naxan mixi xaninma faxε ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

¹ Won fa munse falama fa? Won man xa nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne xun xa masa?

² Astofulahi! Won bara won kobe so yunubi ra alō faxamixi a kobe soma dunija ra ki naxε. Won man fa nōma jεrede yunubi kui di?

³ Won tan birin naxee bara won xunxa ye xōōra, won nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won xunxafe ye xōōra na bara misaali Isa xa faxε ra?

⁴ Won xunxafe ye xōōra saabui ra, won nun Marigi Isa bara faxa, won man bara sa gaburi a seeti ma. Yi rabaxi nε alako won fan xa dunijeigiri nεεnε tongo, alō Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxε Baba Ala senbe makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara findi keren na won won xunxaxi ye xōōra temui naxε a xa faxε ma misaali ra, won man fama nε rakelide faxε ma alō a tan.

⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori bara banban wuri magalanbuxi ma a nun Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa masara naxan nu yunubi rabama, won naxa

findi yunubi xa konyie ra sɔnɔn.

⁷ Barima xa mixi bara faxa, a kanyi bara gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra.

⁸ Yakɔsi, xa won bara faxa won nun Ala xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a won kisima nɛ won nun a tan,

⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi to bara rakeli faxɛ ma na ki a mu faxama sɔnɔn. Faxɛ xa nɔɛ yo mu na a fari sɔnɔn.

¹⁰ A to faxa, yunubi mu sese nɔma a ra sɔnɔn. A to bara rakeli faxɛ ma, a fa kisixi Ala nan bɛ.

¹¹ Na kui, wo xa wo yɛtɛ to faxamixi ra yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa nɔ wo nii ra sɔnɔn, alako wo naxa bira wo nii waxɔnfe kobie fɔxɔ ra.

¹³ Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yɛtɛ birin sa Ala sagoe alɔ mixi naxee kelixi faxɛ ma, e kisi. Wo fate birin xa findi tinxinyi rabase nan na Ala bɛ

¹⁴ Na kui, wo naxa a lu yunubi xa nɔ wo ra, barima seriye xa nɔɛ mu wo fari sɔnɔn. Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

¹⁵ Won fa na ma di? Seriye xa nɔɛ to mu won fari sɔnɔn won to fa na Ala xa hinne nan kui, won xa yunubi raba yire? Astɔfulahi!

¹⁶ Wo mu a kolon a wo na wo yɛtɛ findi mixi nde

xa konyi ra, fo wo xa a xa yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi ra naxan wo xaninma faxɛ ma, xa na mu a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma?

¹⁷ Kɔnɔ Ala tantu! Wo tan naxee nu findixi yunubi xa konyie ra, nɔndi to kawandi wo bɛ, wo na nan nabatufe fa wo bɔɛ birin na.

¹⁸ Wo bara xɔɛya yunubi xa konyiya ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na, alako wo xa bira tinxinyi fɔxɔ ra.

¹⁹ N wɔyɛnfe nɛ wo bɛ alɔ mixie wɔyɛnma ki naxɛ, alako wo xa fahaamui sɔtɔ. Singe ra nu, wo nu wo yɛtɛ findixi yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie nu siga xun masa ra tun. Kɔnɔ yakɔsi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu seniyeanyi kira xɔn.

²⁰ Wo to nu na yunubi xa konyiya kui, tinxinyi xa nɔɛ yo mu nu na wo fari.

²¹ Wo nu jɛrema fe kobi naxee kui, wo fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo ma? Faxɛ gbansan nan fama na fe mɔɔlie xanbi ra.

²² Kɔnɔ yakɔsi, wo to bara mini yunubi xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie ra, wo seniyeanyi nan sɔtɔfe yi ki naxan a niyama wo xa kisi abadan.

²³ Barima yunubi sare findixi faxɛ nan na, kɔnɔ Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa

Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatɔɛ xa yetɛ sɔtɔɛ sɛriyɛ yi

¹ N ngaxakerenyie, wo to sɛriyɛ kolon, wo mu a kolon a sɛriyɛ xa nɔɛ na mixi fari han a xa simaya dande gbansan nɛ?

² Na kui, gine naxan xa futi bara xiri, a na futi sɛriyɛ bun ma han a xa mɔri xa simaya dan temui nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri xa simaya dan, na futi sɛriyɛ fan bara dan.

³ Xa a sa li a xa mɔri na dunɔpa ma, a tan fa dɔxɔ xeme gbete xɔn, a bara findi yenela ra. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a fan bara fulun na futi sɛriyɛ ma. Hali a dɔxɔ xeme gbete xɔn ma kɔrɛ, yenela mu a ra.

⁴ N ngaxakerenyie, a na na ki nɛ wo fan bɛ. Wo fan bara lu alɔ faxamixie sɛriyɛ tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ saabui ra. Wo fa findixi gbete nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala bɛ.

⁵ Barima, won to nu nɛrɛma won yetɛ waxɔnfe kobie ma, sɛriyɛ nu won bɔpɛ ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxɔnfe kobie fɔxɔ ra, nee nu won xun tixi faxɛ nan na.

⁶ Kɔnɔ yakɔsi fa, won bara xɔrɛya sɔtɔ sɛriyɛ xa konyiya ma, won lu alɔ faxamixie sɛriyɛ tan mabiri. Na kui, won mu fa walima Ala bɛ a kepa fori xa ma sɔnɔn, alɔ won to nu na sɛriyɛ

sɛbɛxi xa nɔɛ bun ma temui naxɛ. Won fa walima Ala bɛ a kepa nɛnɛ nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Sɛriyɛ nun yunubi

⁷ Won fa na ma di? Sɛriyɛ findixi yunubi nan na? Astɔfulahi! Sɛriyɛ nan a niya n xa yunubi kolon, barima n mu milanteya kolonma nu xa sɛriyɛ xa mu a fala n bɛ nu, «I naxa mila.»

⁸ Kɔnɔ yunubi naxa fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a milanteya mɔɔli birin naso n bɔpɛ ma, barima sɛriyɛ mu na dennaxɛ, yunubi fan mu luma naa.

⁹ Singe ra n nu baloxi sɛriyɛtareya nan kui, kɔnɔ sɛriyɛ to fa, yunubi naxa balo n bɔpɛ kui fa, a n findi faxamixi ra.

¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n bɛ faxɛ ra,

¹¹ barima yunubi to fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, sɛriyɛ seniyen, yaamari fan seniyen, a tinxin, a man fan.

¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxɛ ra n bɛ? Astɔfulahi! Yunubi nan findixi faxɛ ra n bɛ fe fanyi saabui ra, alako yunubi xa makenɛn yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a sɛriyɛ kelixi Ala nan ma, kɔnɔ n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi.

¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n

wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xonxi, n na nan yati rabama.

¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma ne a n bara la a ra a seriye fan.

¹⁷ Na kui, n tan yete yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan a rabafe,

¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n boje ma n yete fate bende tan keja ma. Nate na n be n xa fe fanyi raba, konon ne mu na n be n xa a raba.

¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu wama fe kobi naxan nabafe, n na nan yati rabama.

²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yete yati xa mu a rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma dunijeigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu noma fefe ra fo fe kobi.

²² N boje tan kui, Ala xa seriye rafa n ma,

²³ konon n fe gbete nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a seriye gerema naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra.

²⁴ N jaxankataxi mato! Nde noma n nakiside yi fate bende xa ne ma naxan na n xaninfe faxe ma?

²⁵ Tantai xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won

Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa seriye xa konyi ra, konon n fate bende tan ma, n findixi seriye xa konyi nan na naxan n natunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutareja

¹ Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sonon naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i,

² barima Ala Xaxili Seniyenxi xa seriye naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxe xa seriye xa ne bun ma Marigi Isa saabui ra.

³ Diine seriye mu no naxan na, barima mixi waxonfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi senbe xun nakana a to a xa Di xee yunubitoe fate bende maniye ra a xa findi yunubi serexe ra.

⁴ Na rabaxi ne, alako seriye tinxinyi naxan masenxi, a xa no rakamalide won be, won tan naxee mu jerefe adama waxonfe kobi ma, won tan naxee na jerefe Ala Xaxili Seniyenxi ma.

⁵ Naxee jerefa adama waxonfe ma, e xaxili rafexi adama waxonfe nan na. Konon naxee jerefa Ala Xaxili Seniyenxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Seniyenxi waxonfe nan na.

⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxe

nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Seniyeŋxi xa fe ma, e kisi nun boŋesa nan soŋoma.

⁷ Naxee e xaxili luxi e yete waxɔnfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa seriye rabatuma, e jan mu nɔma a rabatude.

⁸ Naxee biraxi e yete waxɔnfe foɔɔ ra, e xa fe mu nɔma Ala kenende.

⁹ Kɔnɔ wo tan mu na wo yete sagoe soŋon. Xa Ala Xaxili Seniyeŋxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Seniyeŋxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra.

¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keren na, wo fate bende tan faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyeŋxi tan wo rakisima ne barima wo bara matinxin Ala ya i.

¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a man fama ne wo fate bende rakiside a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yete fate bende xa seeti xe. A mu lan won man xa lu a sagoe soŋon won man xa a waxɔnfe kobi raba.

¹³ Xa wo jere fate bende waxɔnfe kobie ma, wo faxama ne, kɔnɔ xa wo gbilen e foɔɔ ra Ala Xaxili Seniyeŋxi saabui ra, wo kisima ne,

¹⁴ barima Ala Xaxili Seniyeŋxi mixi naxee birin naŋerema, e tan findixi Ala xa die nan na.

¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yete Xaxili Seniyeŋxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa no won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!»

¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Seniyeŋxi nun won yete xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na.

¹⁷ Anun, won to findixi a xa die ra, won bara findi Ala xa ketongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won toore a xa toore, won man fama ne xunnakeli soŋode alo a tan.

Danxaniyatɔee xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won toore naxan tima yi dunja ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan soŋode, e tagi ikuya ki fanyi! E jan mu nɔma sade e boore ma.

¹⁹ Daali birin mame tife waxati ra, Ala a xa die makenenma temui naxe,

²⁰ barima dunja birin na Sentane xa noe bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunja yete xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kɔnɔ na birin kui xaxili tide luxi birin be.

²¹ Waxati fama fade daali fulunma temui naxe kanari xa konyiya bun, a fan xoreya nun xunnakeli soŋo a nun Ala xa die ra.

²² Won a kolon, a kabi a foŋe han to, daali birin na a kui iwafe ne toore kui, alo gine di furi na keli a ra.

23 Kɔnɔ daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra temui naxɛ, a won fate nɔrɔ.

24 Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kɔnɔ won xaxili man tixi a ra. Kɔnɔ xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra sɔnɔn. Mixi nɔma a xaxili tide fe nde ra a jan bara naxan sɔtɔ?

25 Kɔnɔ xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamema tunnabɛxi nan kui.

26 Ala Xaxili Seniyenxi fan fama nɛ won malide won ma senbetareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi nan Ala maxandima won bɛ mayandi xui ra naxan mu nɔma masarade wɔyenyi ra.

27 Anun, Ala, naxan won bɔnɛ ma fe kolon, a a Xaxili Seniyenxi xa maxandie kolon, barima Xaxili Seniyenxi maxandi tima seniyentɔɛɛ bɛ Ala sagoe nan ma.

28 Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenyie xa munafanyi nan bɛ, a bara naxee xili a yetɛ sagoe ma.

29 Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, a naxa a ragiri e ma e xa findi a xa Di maniyɛɛ ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi gbegbe tagi.

30 A bara na ragiri naxee

ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintɔɛɛ ra a ya i. A bara naxee findi tinxintɔɛɛ ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die bɛ

31 Won munse falama na kui fa? Ala to na won bɛ, nde fa nɔma tide won kanke?

32 A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba sɛrɛxɛ ra won birin bɛ, a mu fama xɛ won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma?

33 Nde nɔma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yetɛ nan e findixi tinxintɔɛɛ ra a ya i.

34 Nde fa kiiti rakanama e ra sɔnɔn? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa, Ala naxan man nakeli faxɛ ma, a magoroxi Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won bɛ.

35 Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse nɔma na ra? Tɔrɛ, ka xɔrɔxɔɛ, ka naxankatɛ, ka kaamɛ, ka lufe xɛnɛ ra, ka fitinɛ, ka santidegema?

36 Alo a sɛbɛxi ki naxɛ, «Fɛɛnɛn, e muxu faxama i tan nan ma fe ra.

E muxu findixi yɛxɛɛɛ nan na e naxee kɔn naxabama.»

37 Kɔnɔ na birin kui, won bara nɔɛ sɔtɔ na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra.

38 Barima n laxi a ra, a sese mu nɔma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxɛ ra ba, gbaloe ba, malekɛ ba, jinnɛɛ ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, senbema naxee kuye ma ba,

39 naxan birin na duniya xun ma, naxan birin na bɔxi bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu nɔma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won be won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

¹ N xa nɔndi fala wo be. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Seniyenxi fan findixi seedee nan na, a nɔndi nan a ra

² n bɔje sunnunxi ki fanyi, danyi mu naxan ma,

³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima ne nu, n tinxi a ra n tan yete yati xa danke soto, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barenyie muxu nun naxee si keren a ra.

⁴ Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi e xa findi a xa die ra, a naxa a xa nɔre masen e be. Ala saatse nun laayidie tongo e tan nan be, a a xa seriye nun a batu ki fi e ma.

⁵ E tan nan bɔnsɔe benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan bɔnsɔe tagi a fate bende ki ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kɔnɔ a mu luxi xe alo Ala xa laayidi kanaxi ne. Barima naxee keli Isirayila bɔnsɔe, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra.

⁷ E to barixi Iburahima bɔnsɔe, na mu a falaxi xe de a e birin nan findixi a xa die yati ra, barima Ala a masen ne Iburahima be, «Isiyaga nan fama findide i bɔnsɔe ra n naxan laayidi i be.»

⁸ Yi a masenxi ne, a di naxee bari Iburahima be a fate bende ki ma, nee xa mu findixi Ala xa die ra. Kɔnɔ di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi Iburahima bɔnsɔe ra Ala ya i.

⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima be, «N gbilenma tamuna yi temui jɔndon, n a lima Sara bara di xeme soto.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra.

¹¹ Kɔnɔ beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe jaaxi nde raba, Ala naxa di keren sugandi e firin tagi alako a sagoe xa raba.

¹² Yi di mu sugandi kewalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka be, «Fori nan luma a xunya xa nɔe bun ma.»

¹³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «N bara Yaxuba xanu, kɔnɔ n bara mee Esayu tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala mu tinxin? Astɔfulahi!

¹⁵ Ala a masen ne Munsa be, «N hinnema mixi nan na n na wa hinnefe naxan na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.»

¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxɔnfe xa ma, xa na mu mixi xa kate

ma. A kelima Ala xa hinne nɛ.

¹⁷ A sebɛxi Kitaabui kui, Ala naxa a fala Firawuna bɛ, «N i rakelixi nɛ, n mangɛya fi i ma, alako n xa n sɛnbɛ masen i saabui ra, dunɪɲa birin xa n xili kolon.»

¹⁸ Na kui, a hinnɛma mixi ra a na wa hinnɛfe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxɔrɔxɔma a na wa naxan sondonyi raxɔrɔxɔfe.

¹⁹ Nde nɔma a falade n bɛ, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nɔma tondide a xa maragiri ra yire?»

²⁰ Kɔnɔ i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala matandima? Fɛɲɛ yailanxi xa a fala a yailanma bɛ, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?»

²¹ A di, fɛɲɛ yailanyi na fɛɲɛ firin yailan bɛndɛ keren na, a mu nɔma fɛɲɛ keren yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo?

²² Xa a sa li Ala wama a xa xɔnɛ nun a sɛnbɛ masenfe, a mu nɔma na rabade xɛ? Kɔnɔ a xa sabari xungbe kui, Ala dijɛxi mixie ma a xɔnɔxi naxee ma, gbaloe ragataxi naxee bɛ.

²³ A yi rabaxi nɛ alako a xa a xa nɔrɛ makaabaxi masen a to hinnɛma mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a folɛ, e xa nɔrɛ sɔtɔ.

²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifɛ gbansan mu a ra.

²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui,

«Naxee mu findixi n ma mixie ra,

n e xili falama <n ma mixie.> Naxan mu findixi n ma pama xanuxi ra, n a xili falama <n ma pama xanuxi.>»

²⁶ «Ala man a fala e bɛ dennaxɛ, <N ma pama mu wo ra,>

a e xili falama nɛ naa, <Ala xa die, Ala naxan na na.>»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite nɛ a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,

«Hali Isirayila mixie wuya alɔ mɛyɛn xɔri naxan na baa dɛ,

a dɔnxɔɛ di nan tun kisima, barima Ala naxan masenxi,

a a rabama nɛ dunɪɲa ma, a a rakamali kerɛnyi ra.»

²⁹ Annabi Esayi man a masen nɛ,

«Xa Ala Sɛnbɛ Birin Kanyi mu bɔnsɔɛ nde lu won bɛ nu,

won luma nɛ nu alɔ Sodoma, won maniyama Gomora nan na nu.»

³⁰ Won fa na ma di? Si gbɛtɛ naxee mu nu katama e xa tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e tan bara fa a sɔtɔ danxaniya saabui ra,

³¹ kɔnɔ Isirayila pama naxan nu katama e xa seriye rabatu alako e xa tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e tan mu nɔ na seriye rabatude.

³² Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi foxɔ ra danxaniya saabui ra, e ɲɔxɔ a ma a e nɔma a sɔtɔde e xa kewalie saabui ra. E bara e sanyi radin gɛmɛ ra naxan xili falama, «mixi ra-bira gɛmɛ».

³³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,
«Wo a mato, n bara gēme dōxo Siyoni,
mixie e san nadinma naxan na,
gēme naxan mixie rabirama.
Kōno naxan yo danxaniya a ma, na kanyi mu yaagima.»

10

Isirayila tinxinyi naxan sōtōma danxaniya saabui ra

¹ N ngaxakerenyie, n bōje waxōnfe birin na naxan na, Yuwifie xa kisi sōtō. N ma Ala maxandi nan na ki e bē.

² N na e seede ra, a e senbe saxi Ala xa fee kui, kōno na mu kelixi lōnni xa ma.

³ E to mu a kolon Ala mixi matinxinma a ya i ki naxe, e naxa kata e xa e yete kan matinxin. Na kui, e mu e yete magoro Ala bē a tan xa tinxinyi fi e ma.

⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara gē Munsa xa seriye rakamalide, alako naxan yo na danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi sōtō.

⁵ Annabi Munsa to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sōtōma seriye rabatufe ma, a yi nan sebe Kitaabui kui, «Mixi naxan yi seriye raba-tuma a simaya sōtōma nē a saabui ra.»

⁶ Kōno a to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sōtōma danxaniya saabui ra, a yi nan sebe,
«I naxa i yete maxōrin,
<Nde tema koore?>»
Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xē keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yete maxōrin,
<Nde goroma bōxi bun?>»
Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?
«Ala xa masenyi makōre i ra.
A na i dē kiri ma,
a na i bōje fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya masenyi nan na muxu naxan kawandife:

⁹ A i na a fala i dē ra a Marigi nan na Isa ra, i man naxa la a ra i bōje kui a Ala bara a rakeli faxamixie tagi, i kisima nē.

¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi ma a bōje nan kui, a tinxinyi sōtō Ala ya i. A na la a ra, a a falama a dē nan na, a kisi sōtō.

¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagima.»

¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si gbeteē tagi. Marigi keren nan na e birin bē, a man mixi birin kima ki fanyi ra naxee na a xili.

¹³ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe, «Naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima nē.»

¹⁴ Kōno na kui, e nōma a xilide di xa e mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama a ma di xa e mu nu a xa fe mē? E fa a xa fe mēma di xa mixi yo mu e kawandima?

¹⁵ Na kawandi fan tima e bē di xa mixie mu xēxi na fe ma? A sebexi, «Xērae, naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki fanyi!»

¹⁶ Kōno birin xa mu yi xibaaru fanyi suxuxi,

barima Annabi Esayi a masen ne, «Marigi, nde laxi muxu xa masenyi ra?»

¹⁷ Na kui, mixie danx-aniyama ne e to bara Ala xa masenyi ramε. E Ala xa masenyi ramεma a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra.

¹⁸ Kɔnɔ n xa maxorinyi ti, e mu yi masenyi ramexi xe? Iyo xe, barima Kitaabui naxe,

«E xui bara mini dunija birin ma,
e xa masenyi bara siga han dunija dande.»

¹⁹ N man xa maxorinyi ti, Isirayila pama mu masenyi fahaamuxi xe? Yaabi fɔle ra, Ala yi nan masen Annabi Munsa saabui ra,

«N a niyama ne wo mixie tɔɔne
naxee jan mu findixi si yati ra.

N a niyama ne wo bɔɔne xa te si fahaamutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xεera iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma,

«Mixie bara n to naxee mu nu n fenma.

N bara n yete masen mixie be naxee mu nu n maxorinma sese ma.»

²¹ Kɔnɔ Isirayila xa fe ra, a naxe,

«Keli sogetede ma han sogegode,

n belexee italaxi yi pama be, naxan n xui matandima, naxan tondima n be.»

¹ Na kui, n xa maxorinyi ti, Ala mεexi ne a xa pama ra? Astɔfulahi! N tan yete findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, ke-life Bunyamin bɔnsɔε.

² Ala mu mεexi a xa pama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma?

³ A naxe, «Marigi, e bara i xa namijɔnmεe faxa, e bara i xa sεrεxεbadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.»

⁴ Ala fa a yaabi di? A naxe, «N bara mixi wulu solofere ragata n yete be naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye be.»

⁵ A man na na ki ne yakɔsi. Ala xa pama dɔnxɔε luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra.

⁶ Kɔnɔ xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kεwali saabui xa mu a ra sɔnɔn, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a soto, kɔnɔ Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a soto. A dɔnxɔεε tan bɔɔne naxa balan.

⁸ A sεbexi,
«Ala naxa e xaxili dɔnxu,
a a niya e yae mu se to,
e tulie mu fe mε,
han yi to lɔxɔε.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen,

«E xa xulunyie xa findi gantanyi ra e be,

yele naxan e suxuma,
gemε naxan e rabirama.

11

Ala mu mεexi Isirayila ra

Na xa findi e xa wali sare ra.
 10 E ya xa rafōōō, e xa
 dōnxu.

E xa kunkurun e xa tōōre
 bun ma waxati birin.»

11 Na kui, n man xa
 maxōrinyi ti, Isirayilakae
 to bara tantan, e bira, e
 mu nōma rakelide sōōō?
 Astōfulahi! Kōōō e xa
 tantanyi bara a niya si
 gbeteē birin xa nō kisi
 sotode, alako na kisi xōli xa
 Isirayilakae fan suxu.

12 A di, xa e xa tantanyi
 findixi hēeri xungbe nan na
 dunija bē, a findi barakē ra
 si gbeteē fan bē, e xa fe na
 rakamali, hēeri nun barakē
 xun mu masama xē ki fanyi?

13 N xa fa wōyēn wo bē, wo
 tan naxee mu findixi Isirayi-
 lakae ra. N to findixi xēera
 ra wo tan si gbeteē bē, n
 sēewama nē n ma wali ra, n
 a matōōō,

14 alako tēmunde na xa a
 niya n boore Yuwifie xa mila
 n ma masenyi ma, ndee xa
 nō kaside e ya ma.

15 Ala a kobe sofe e ra, xa
 na bara a niya lanyi xa so Ala
 nun dunija tagi, a di, Ala e
 ragbilenfe a yetē ma, na mu
 luma xē alō mixi na rakeli
 faxamixie ya ma?

16 Xa sansi xōri xun singe
 bara fi Ala ma, a dōnxōē
 birin bara findi a gbe ra. Xa
 wuri bili sanke bara fi Ala
 ma, a salonyie fan bara findi
 a gbe ra.

17 A luxi nē alō oliwi bili
 salonyi ndee na xaba a bili
 ma alako wula oliwi salonyie
 xa dafu na xabade ra. I tan
 misaalixi na wula oliwi sa-
 lonyi nan na, naxan baloma

na oliwi bili saabui ra, i
 dafuxi naxan na.

18 Na kui, i naxa i yetē
 igbo na salonyi xabaxie ma.
 Beenun i xa i yetē igbo, i
 maṗōxun sinden, a i tan xa
 mu wuri bili sanke rabaloxi.
 Wuri bili sanke nan i tan
 nabaloxi.

19 Kōōō i fama nē a falade,
 «Wuri salonyie xabaxi nē
 alako n tan xa dafu e xabade
 ra.»

20 Nōndi na a ra. E xaba e
 xa danxaniyatareṗa nan ma,
 i fan dafuxi naa i xa danx-
 aniya nan ma fe ra. Kōōō i
 naxa i yetē igbo. I ṗan xa
 gaaxu,

21 barima xa Ala mu oliwi
 bili fanyi salon singee lu na,
 a mu i fan luma na de!

22 Na kui, i ṗōōō sa a xōn
 ma a Ala xa fanyi gbo, kōōō
 a xa fe man maxōōōō. A xa
 fe maxōōōō mixie nan ma
 naxee bara a xa kira bēṗin,
 kōōō a xa fanyi gbo i tan bē
 xa i luma a xa fanyi kira xōn
 ma. Xa na mu a ra a i fan ma
 fe rabama nē alō a na oliwi
 salonyi xa fe raba ki naxē.

23 Yuwifie fan, xa e e
 xa danxaniyatareṗa bēṗin, e
 man fama dafude wuri bili
 ra, e xaba naxan ma, barima
 Ala senbē gbo. A tan nōma e
 ragbilende e lude fori.

24 I tan nu findixi wula
 oliwi salonyi nan na, naxan
 xabaxi a dafu oliwi bili gbete
 ma, wo nun naxan keren mu
 a ra. Xa Ala bara na raba
 i bē, a mu taganma oliwi
 bili fanyi salonyi ragbilende
 a lude fori, a a dafu na oliwi
 bili fanyi ma, e nun naxan
 keren a ra.

25 N ngaxakerenyie, n

waxi ne wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yete maṛoxun lōnnilae ra. Isirayilakae boṛe balanxi ne sinden, han beenun si gbete danxaniyatōe kōnti xa kamali.

²⁶ Na kui, Isirayila birin fama ne rakiside, alo a sebexi ki naxe:

«Mixi xunsarama fama ne keli Siyoni,

a Yaxuba bōnsōe ba Ala kolontareya foxo ra.

²⁷ Saate nan na ki n naxan tongoma e be,

n na e xa yunubie xafari loxo naxe.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Kōno Ala to e sugandi a yete be, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra,

²⁹ barima xa Ala bara a janige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo!

³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandilae nan na, kōno yakōsi wo hinne sotoxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra.

³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne soto Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na.

³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa nōe bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batui

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!

A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!

A xa nate tongoxi kui mu kolonma,

a jere ki mu fahaamuma!

³⁴ Nde Marigi xa maṛoxunyi kolon?

Nde noma a raside?

³⁵ Nde bara a doni,

a naxan xa doni ragbilenma a ma?

³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma,

se birin baloxi a tan nan saabui ra,

a se birin daaxi a yete nan be.

Tantui na a be abadan! Am-ina.

12

Ala xa nama jere ki

¹ Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinne wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yete ba serexe ra Ala be, serexe seniye naxan bama a jije ra, naxan naxan Ala ma. Na nan findima wo xa batui xori ra.

² Wo naxa wo jere yi dunija mixie jere ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo jere ki fori masara, a boṛe neene nun xaxili neene fi wo ma. Na kui, wo noma ne Ala waxonfe fanyi kolonde, naxan a kenexi, naxan kamalixi.

³ Ala to hinne n na, a n findi a xa xera ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yete sa yire, wo xa fe mu dennaxande lixi. Wo naxa wo yete igbo, wo xa wo yete mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma.

⁴ Fate keren nan na kankan be, kōno na fate

salonsee wuya. Fate salonse birin nun a gbe wali.

⁵ Won fan na na ki nε. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi nε alɔ fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na.

⁶ Ala won kima kie ra naxee dɔxɔ wuya. A na rabama a xa hinne bere nan ma a bara naxan janige kankan bε. Xa a mixi nde kixi a xa nɔ woyende Ala xili ra, na kanyi xa woyen Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma.

⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti.

⁸ Xa a nde kixi mixi rali-maniyafe nan na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi tɔɔrɔmixie malima ra, a kanyi xa na raba sεεwe ra.

⁹ Wo xa mixie xanu bɔɔɛ fiixe ra. Wo xa fe kobi xɔn, wo xa fe fanyi suxu wo senbe birin na.

¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yete ra.

¹¹ Wo tun naxa raxɔnɔ, wo xa wo tunnabexi. Wo xa wakili wo bɔɔɛ birin na. Wo xa wali wo Marigi bε.

¹² Wo xa sεεwa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxɔtɔ wo xa tɔɔɛ kui.

Wo naxa tagan Ala maxandide.

¹³ Wo xa sɛniyɛntɔɛ mali e xa tɔɔɛ kui. Wo xa xɔɔɛ rasɛnε.

¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie bε naxee wo jaxankatama. Wo xa duba e bε, wo naxa e danka.

¹⁵ Wo xa sεεwa booree xa sεεwe, wo xa sunnun boore xa sunnunyi.

¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yete igbo, yete magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yete mapɔxun lonnilae ra.

¹⁷ Wo naxa fe kobi jɔxɔ fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na.

¹⁸ Wo xa wo nɔ fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi.

¹⁹ N xanuntenyie, wo naxa wo gbɛɔxɔ wo yete ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sebexi Kitaabui kui, «Ala naxε, n tan nan wo gbɛɔxɔma, n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama ma.»

²⁰ A man sebexi, «Xa kaame na i yaxui ma, i xa a ki donse ra. Xa ye xɔli na a ma, i xa a ki ye ra.

Na kui a luxi nε alɔ i na tε wolee ibaganfe a xunyi ma.»

²¹ Wo naxa tin fe kobi xa nɔ wo ra, wo tan nan xa fe kobi nɔ, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxɔnfe

¹ Birin xa a yete magoro a xa mangεe bε, barima mangeya birin kelima Ala

nan ma, a na a ragiri naxan ma.

² Na nan a ra, mixi naxan na mange matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari matandixi. A fama nε a xa na wali kobi sare sɔtɔde.

³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangεe ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mangε ya ra, i xa lu kira fanyi nan xɔn ma. Na kui, mangε fama nε i matɔxɔde,

⁴ barima mangε walima Ala nan bε wo xa munafanyi xa fe ra. Kɔnɔ xa i fe kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima santidegema mu na mangε yi fufafu xa ra. A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xɔnε nan masenma fe kobi rabae xili ma.

⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yete magoro nε mangεe bε. Wo na rabama na jaxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo bɔjε nan yati wama wo xa a raba na ki.

⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma, barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari nan na.

⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan sɔtɔ. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo wo magoro mixie bε wo lanma wo xa wo magoro naxee bε, wo mixie binya wo lan wo xa naxee binya.

⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore bε, barima naxan na a boore maxanu, a bara seriye raka-mali.

⁹ Ala xa yaamarie alɔ, «I naxa yene raba, i naxa mixi

faxa, i naxa mujε ti, i naxa mila,» a nun yaamari gbeteε birin, nee malanxi findixi masenyi keren nan na: I xa i boore xanu alɔ i yete yati.

¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe findixi Ala xa seriye birin nabatufe nan na.

¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na waxati naxe. Xunu temui bara a li xi xoli ma, kisi bara makɔre won na dangi waxati ra won danxaniyaxi temui naxe.

¹² Kɔε bara masiga, a gbe mu luxi kuye xa iba. Won xa Sentane xa dimi walie bεjin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won xa a xa geresosee fongo.

¹³ Won xa jεre tinxinyi kui alɔ a lanma won xa jεre ki naxe Ala xa naiyalanyi kui. Won naxa siga xulun jaaxi, won naxa siisi, won naxa yene nun langoeja raba, won xa gere nun tɔɔnε lu na.

¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bende waxɔnfe fɔxɔ ra.

14

¹ Wo xa danxaniyatɔε rasene hali a xa danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa mapɔxunyi birin xa fe ra.

² Mixi nde nɔma lade a ra, a donse birin radaxaxi a bε, kɔnɔ mixi gbete naxan xa danxaniya mu tilin, a nɔma lade a ra a sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a bε.

³ Mixi naxan donse mɔoli birin donma, na mu lan a xa a boore rapaaxu naxan

tondimā donse nde donfe ra. Mixi naxan mu sube donma, na kanyi fan mu lan a xa a boore makiiti naxan sube donma, barima Ala na kanyi fan nasenema ne.

⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbetε xa konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma ne, barima Marigi Ala nōma a raxande.

⁵ Mixi nde nōma lade a ra a lōxōεε tide gbo e boore be, kōnō mixi gbetε tan be, lōxōε birin lan. Kankan laxi naxan na, a xa la a ra a bōje nan yati ma.

⁶ Naxan laxi a ra a lōxōεε tide gbo e boore be, na kanyi laxi a ra Marigi nan be. Naxan donse mōli birin donma, a kanyi a rabama Marigi nan be, barima a tantui rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi naxan mu donse nde donma, na kanyi fan na rabama Marigi nan be, barima a fan tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yetε ra, keli yi duniya, han laaxira.

⁸ Xa won balo, xa won faxes, na birin nabama Marigi nan be. Xa won baloxi, xa won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na,

⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faxes ne, a man keli faxe ma, alako a xa findi mixi faxaxie nun a baloxie Marigi ra.

¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiitima? Munfe ra i a rapaxuma? Won birin mu fama tide xe Ala ya i kiiti

lōxōε?

¹¹ A seβexi Kitaabui kui, Marigi naxε, «N xa nōndi masen wo be.

Birin fama ne e xinbi sinde n be.

Adamadi de birin fama a masende, a n tan nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama ne a xa wali dentεge de Ala be.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiiti. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngaxakerenyi ratantan.

¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse seniyentare ra. Kōnō xa i xaxili bara siike donse nde xa seniyentareja ma, na bara findi i be se seniyentare ra.

¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tōrōma, i mu jεrefe xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faxes naxan ma fe ra.

¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo be.

¹⁷ Ala xa mangeya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun seewe fe nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi be yi mōli ra, a rafanma ne Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya senbe so.

²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nōndi ki ma, donse birin daxa, kōnō a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma.

²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu weni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Maṛoxunyi yo na i be yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Sēewe na mixi be naxan mu a yete ratōnma a xa maṛoxunyi saabui ra.

²³ Kōnō xa mixi donse nde donma a siikexi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti kana a yete be, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a be.

15

Danxaniyatōee malife

¹ Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa diṛe mixie be naxee xa danxaniya mu tilin. Won naxa won yete waxōnfe gbansan xa fen.

² Kankan xa a boore nan xa hēeri fen, naxan nōma a malide a xa danxaniya xun xa masa.

³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yete waxōnfe xa fen. A a fala ne alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Konbie naxee ilanxi i ra, nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sebexi Kitaabui kui waxati dangixi, e sebexi ne alako won xa fahaamui sōtō, won xa won tunnabexi, won xa limaniya,

alako xaxili tide xa lu won be.

⁵ Ala, a tan naxan tunnabexiya nun limaniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alo a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo be ki naxe,

⁶ alako wo xa Ala matōxō xaxili nun xui keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasene alo Ala xa Mixi Sugandixi wo rasene ki naxe, alako Ala xa matōxōe sōtō.

⁸ N xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi wali ne Yuwifie be alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae be.

⁹ Si gbeteē fan Ala matōxōma a xa hinne xa fe ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Na nan a ra n i matōxōma si birin tagi,

n beeti bama ne i xili xa binye bun ma.»

¹⁰ A man sebexi,

«Si gbeteē, wo nun Ala xa nama xa sēewa.»

¹¹ A man sebexi,

«Wo tan pamanēe birin, wo Marigi matōxō, si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen,

«Yisayi xa di fama ne.

A findima ne mange ra si birin xun ma,

e fan e xaxili tima ne a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe sēewe nun bōnesa ra danxaniya kui a mōoli birin na. Na kui, xaxili tide luma ne wo be temui

birin, Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe saabui ra.

Pɔlu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo boɲe fan, wo bara lonni soto a fanyi ra, wo fata wo bore raside.

¹⁵ Kɔnɔ n to sebeli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi xɔrɔxɔee nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnexi n na,

¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walike ra sigafe ra si gbete ma. Na kui, n serexedube wali nan nabama n to Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbete be, alako Ala Xaxili Seniyenxi xa e findi serexe seniyenxi ra naxan Ala kenenma.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n noma seewade n ma wali ra Ala be,

¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbete xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenyie nun n ma kewalie saabui ra,

¹⁹ kaabanakoe nun tonxumae xa senbe saabui ra, a nun Ala Xaxili Seniyenxi senbe saabui ra. Na kui, kelifa Darisalamu han a sa dɔxɔ Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen ye.

²⁰ Na birin kui, n kataxi ne n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbete dangi foxi.

²¹ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«A xa fe singe mu nu fala naxee be,

e fama ne a kolonde.

Mixi naxee singe mu nu a xa fe me,

e fama ne a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu noxi sigade wo yire.

²³ Yakosi n ma wali bara jon yi boxie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi je wuyaxi.

²⁴ A xoli n ma n xa dangi wo yire n na kira suxu sigafe ra Sipanyi boxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa jexin wo tofe ra, a xoli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi.

²⁵ Yakosi n na sigafe Darisalamu seniyentoe malide,

²⁶ barima danxaniyatoe jamae naxee na Masedon nun Akayi boxi ma, e a janige ne e xa e harige nde malan, e xa a rasanba Darisalamu misikiinee ma naxee na na seniyentoe ya ma.

²⁷ E tan nan a janigexi. Anun, a lanma e xa na nate tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbete be Ala xa fee kui, a lan ne e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra.

²⁸ Na kui, n na ge na wali ra, n yi kobiri so e yi danxaniyatoe bara naxan nasanba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi boxi ma.

²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barake nan na wo be.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Seniyeŋxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n be Ala maxandi kui.

³¹ Wo Ala maxandi n be a xa n natanga Yudaya danxaniyatāree ma, a nun man, Darisalamu seniyeŋtōee xa j̄lexin e malise ra n sigafe naxan na e x̄on.

³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima s̄ew̄e kui, won n̄o won bore senbe sode.

³³ Ala, a tan naxan b̄j̄esa fima, a xa lu wo birin s̄eti ma. Amina.

16

X̄ebui

¹ N bara wa won ngaxakerenyi ginema Fowebe masenfe wo be, naxan danxaniyatōe pama malima Senxereya taa kui.

² Wo xa a rasene Isayanka ki ma, alo a lanma seniyeŋtōee xa a raba ki naxe. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbegebe mali.

³ Wo xa Pirisila nun Akila x̄ebu n be, n walibooree Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui.

⁴ E fe birin naba ne e xa n nii ratanga beenun e xa e yete ratanga. Bafe n tan na, si gbetee danxaniyatōe namae birin e tantuma na fe ma.

⁵ Wo man xa danxaniyatōe pama x̄ebu naxan e malanma e x̄onyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto x̄ebu n be. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi b̄oxi ma.

⁶ Wo xa Mariyama x̄ebu n be, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi.

⁷ Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya x̄ebu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa x̄erae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n be Ala xa Mixi Sugandixi ma.

⁸ Wo xa Anpiliyatu x̄ebu n be, n xanuntenyi Marigi f̄ox̄o ra.

⁹ Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi x̄ebu.

¹⁰ Wo xa Apelesi x̄ebu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie x̄ebu n be.

¹¹ Wo xa n boore Yuwifi Herodiyon x̄ebu n be. Wo xa Narisiso xa mixie x̄ebu n be, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa x̄ebu n be. Gin̄ee naxee e ra, e walima Marigi be. Wo xa n xanuntenyi Peresidi x̄ebu. A fan bara wali Marigi be ki fanyi.

¹³ Wo Rufu x̄ebu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan x̄ebu n be, naxan bara lu n be alo n fan nga.

¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremesi, Patiroba, nun Heremasi x̄ebu n be, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e x̄onyi.

15 Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xeebu, a nun Olimipa nun seniyantōe birin naxee na e xōnyi.

16 Wo xa wo bore xeebu sunbui seniyanxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatōe pamae birin wo xeebu.

17 N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yete ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan soto. Wo xa wo makuya e ra.

18 Na mixi moolie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa be. E birama e yete furi nan foxo ra, e nu fa lonnitaree madaxu woyen joxunmee nun matōxōe ra.

19 Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N jalexinxi wo ra, kono a xoli n ma wo xa fahaamui soto fe fanyi ma, wo naxa wo manoxo fe kobi ra.

20 Ala, a tan naxan bopesa fima, a gbe mu luxi a xa Sentane ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinne wo ra.

21 N waliboore Timote wo xeebu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie.

22 N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxe sebe, n fan bara wo xeebu Marigi xili ra.

23-24 Gayu fan wo xeebu, naxan findixi n tan nun danxaniyatōe pama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xeebu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

25 Matōxōe na Ala be, naxan noma wo senbe sode danxaniya kui, alo n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxe. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi temui xonnakuye,

26 kono naxan bara fa makenen alako si birin xa a kolon namiponmee xa sebelie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu.

27 Ala, a tan keren naxan fe birin kolon, matōxōe na a be a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Korinti
danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe singe nan na danxaniyatɔe ɲama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma, koŋo e ɲere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe boore danxaniyatɔee ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelaɛ tagi.

Koŋo Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin noɲa suxude Sentane xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xon. A bara bataaxe seɓe e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e be. Ala Xaxili Seniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔe birin be. Won noɲa lonni gbegebe soɲode na seɓeli saabui ra, naxan noɲa won

malide Ala xa kira kolonde a fiixe ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma ɲere ki ra. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Korinti
danxaniyatɔe
ɲama ma**

Danxaniyatɔee xa lanyi

¹ N tan Pɔlu, Ala naxan ɲanigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxe seɓexi wo tan nan ma,

² Ala xa danxaniyatɔe ɲama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi seniyentɔee ra. Muxu bara yi seɓe wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun boɲesa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma temui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra.

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nɔndi to sabatixi wo ya ma,

⁷ wo bara Ala xa ki birin soɲo, wo hayi mu na fe

gbete ma sɔnɔn, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamefe.

⁸ A senbe fima ne wo ma han dunija rapɔnyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa temui.

⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mee wo bore ra, wo xa lan xaxili nun janige keren ma.

¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n be, a lantareya na wo tagi.

¹² N bara a me a nde a falama, «N tan biraxi Polu nan fɔxo ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxo ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan fɔxo ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan fɔxo ra.»

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Polu nan banban wuri magalanbuxi ma wo be? Wo wo xunxaxi ye xɔra Polu xili nan na?

¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xɔra wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra.

¹⁵ Na kui, mixi yo mu noma a falade a xunxa ye xɔra n xili nan na.

¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xɔra, kɔnɔ na donxɔe, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbete xunxa ye xɔra fa.

¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xee mixi xunxade ye xɔra. A n xeexi ne n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lonni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma ne.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareja nan na mixi loexie be, kɔnɔ a findixi Ala xa senbe nan na muxu tan kisi mixie be.

¹⁹ A sebexi Kitaabui kui, «N lonnilae xa lonni xun nakanama ne, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.»

²⁰ Lonnila go? Seriyɛ karamɔxo go? To xaxilima go? Ala bara yi dunija xa lonni mafindi xaxilitareja ra.

²¹ Dunija mixie to mu nɔ Ala xa lonni kolonde e yete xa lonni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatɔee rakiside a xa kawandi saabui ra, dunija mixie naxan mapɔxunma xaxilitareja ra.

²² Yuwifie wama tɔnxumae tofe, Girekikae na lonni fenfe,

²³ kɔnɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe nan kawandima. Yuwifie birama ne barima e mu lama na ra, si gbete fan jɔxo a ma a daxuna na a ra.

²⁴ Kɔnɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbete ya ma, e lama ne a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala senbe nun Ala xa lonni nan masenma ne.

²⁵ Adamadie e mapɔxunxi a Ala xa lonni findixi xaxilitareja nan na, kɔnɔ a nɔndi ki ma a dangi adamadie xa

lɔnni ra. E maɔɔxunxi a Ala senbe mu gbo, kɔnɔ a senbe dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi mɔoli mundun xilixi wo ya ma. Lɔnnila gbegbe mu na, adamadi ki ma. Senbemae fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya.

²⁷ Kɔnɔ Ala bara dunija lɔnnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lɔnnitaree ra. Ala bara dunija senbemae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e be alɔ senbetaree.

²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo dunija mixie be, naxee mu xili xungbe soto, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree be.

²⁹ Na kui, mixi yo mu nɔma a yete matɔxode Ala ya i.

³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lɔnni, won ma tinxinyi, won ma marasenyenyi, nun won xunsare ra.

³¹ Na nan na ki, won xa a raba alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Xa mixi wama a yete matɔxofe fe nde ma, a xa a yete matɔxo a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lɔnni

¹ N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seederɔxɔya masenxi wo be woyenyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lɔnni ra.

² N nu bara nate tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxe xa fe gbansan nan masen wo be.

³ N naxa ti wo ya i senbetareya ra. Na temui n nu na serenfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lɔnni ra. N mu kawandi tixi woyenyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili senbe nan na,

⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lɔnni saabui ra, wo xa danxaniya Ala senbe nan saabui ra.

⁶ Muxu lɔnni masenma mixi kamalixie be, kɔnɔ lɔnni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangee ra. E tan xa fe xun fama ne rakanade.

⁷ Muxu Ala xa lɔnni nan masenma, Ala lɔnni naxan nɔxunxi kabi dunija fɔle, naxan findima won be nɔre ra.

⁸ To mangee mu nu fahaamui soto na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nɔre Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu.

⁹ Na fe luxi alɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, «Ala naxan yailanxi a xanuntenyie be,

adama ya mu a toma,
adama tuli mu a mema,
adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won be a yete Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon.

¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yete xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon.

Ala Xaxili gbansan nan na fe mooli kolon.

¹² Won mu noma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan noma na masende won be.

¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lonni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lonni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra.

¹⁴ Konɔ adama naxan mu Ala Xaxili soto, a mu noma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma ne a be alo daxupa, barima a mu noma sode a kui Ala Xaxili xanbi.

¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sotoxi, na kanyi nan noma fe birin fahaamude. A booree mu noma a makiitide na fee kui.

¹⁶ Na nan a toxi a sebexi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Konɔ Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan bope i.

3

Ala xa walikɛe

¹ N mu nu noma woyende wo be alo n nu wama a xon ma ki naxe, barima wo mu luxi alo Ala Xaxili kanyie. Wo luxi ne alo dunija mixie, naxee xa danxaniya mu gexi kamalide sinden.

² N nu bara wo xaran fe singee ra, alo dingɛ xipe fima a xa diyore ma ki naxe. N mu wo xaran fe xoxoxe ra, barima wo mu nu noma na fahaamude. Dingɛ fan mu sube fima diyore ma. Han ya wo mu noma xaranyi xoxoxe kolonde, barima wo

na birafe dunija fee nan foxo ra.

³ Toone nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xe a dunija mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxonfe foxo ra?

⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Polu nan foxo ra,» mixi gbete fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan foxo ra,» na mu a masenma xe a wo luxi ne alo dunija mixie?

⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Polu ra? Muxu findixi Ala xa walikɛe nan tun na Ala naxee xexi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xori si, Apolosi bara ye sa a ma, konɔ Ala nan a niya a xa bula, a xa mo.

⁷ Mixi naxan sansi xori sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo, barima a tan nan a niya sansi xa mo.

⁸ Naxan sansi xori sima, nun naxan ye sama a ma, e birin lan, e birin fama ne e xa wali sare sotope.

⁹ Muxu tan findixi Ala xa walikɛe nan na. Wo tan luxi ne alo Ala xa xe, xa na mu a ra a xa banxi.

¹⁰ Ala bara a janige a xa hinne kui, n xa wali suxu a be. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu alo banxiti. N tan nan banxi korinma, boore biriki doko. Konɔ kankan xa meeni a wali ki ma.

¹¹ Mixi yo mu noma fe gbete findide na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari xεεma ra, xa na mu a ra gbeti, xa na mu a ra gεμε tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra sεxe fanyi, xa na mu a ra sεxe fori ra. Kankan xa wali matoma nε.

¹³ Kiiti λοxωε na wali birin makenenma nε. Na kiiti luma nε alo tε naxan fama kankan xa wali makenende.

¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na tε imini, a fama nε wali sare sotoδe.

¹⁵ Κονο xa a sa li a xa wali naxa gan na tε ra, a τωρωμα nε. A fama nε kiside alo mixi naxan natangaxi tε ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa hορomοbanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi wo βοπε i.

¹⁷ Xa mixi nde Ala xa hορomοbanxi kana, Ala na kanyi fan kanama nε, barima a xa hορomοbanxi seniye. Wo tan nan findixi na hορomοbanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yete madaxu. Xa mixi nde a yete findixi lonnila ra dunija ki ma, a xa a yete magoro alako a xa lonni yati kolon.

¹⁹ Yi dunija mixie xa lonni findixi daxupa nan na Ala be. A seβexi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema nε lonnilae be e yete xa lonni nan na.»

²⁰ A man seβexi, «Marigi a kolon dunija mixie xa lonni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na.

²² Πολυ yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na dunija, fe naxan

birin na wo xa dunijeigiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxe, na birin na na wo tan nan malife ra.

²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan be, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan be.

4

Ala xa kiiti

¹ Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikεe nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra.

² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma.

³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbete wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yete yati makiitima.

⁴ N tan be, n mu fe jaaxi yo rabaxi, κονο n yete makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n be. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra.

⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe makenenma naxan noxunxi dimi kui. A tan nan janige makenenma naxan na mixi βοπε ma. Na waxati, Ala mixie matoxoma e xa wali bere nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo be n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi seβeli fahaamu, «Wo naxa yaamari seβexi matandi.» Na kui, wo naxa wo yete igbo lufe ra mixi nde xanbi ra.

⁷ Nde i findixi fisamante ra? Munse na i yi ra, i

mu naxan sotoxi Ala saabui ra? Xa wo na sotoxi Ala nan saabui ra, munfe ra wo wo yete igboma alo a fatanxi wo tan nan na?

⁸ A luxi alo wo bara wo waxonfe birin soto muxu xanbi, wo bara banna, wo bara findi mangee ra. Xa a sa na na ki ne, na birin xa sooneya wo be, alako muxu fan xa lu wo seeti ma mangeya kui.

⁹ A luxi n be alo Ala bara a ragiri muxu tan xerae ma, muxu xa findi xanbi-ratie ra, alo mixie e naxee faxama dunija birin ya tode ra, malekee nun adamadie ya xori.

¹⁰ A luxi alo muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, konko wo tan bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu senbe bara jon, konko wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele soto, konko wo tan bara binye soto.

¹¹ Han ya muxu tooroma kaame nun ye xoli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu bonboma, e bara muxu findi mixi rabepinxie ra.

¹² Muxu baloxi muxu yete xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama ne e be. Mixie na muxu jaxankata, muxu dipema ne e ma.

¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu woyen fanyi falama ne e be. Han ya muxu tide mu na dunija mixie be, muxu bara lu e be alo mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe ne, konko n wama wo rasife ne alo n ma di maxanuxie.

¹⁵ Wo noma karamoko gbege sode Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, konko n keren peti nan findixi wo baba ra, naxan bara Inyila Isa masen wo be, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma.

¹⁶ N ma marasi nan ya wo be: Wo xa bira n ma misaali nan foxo ra.

¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xee wo yire, alako a xa wo ratu n naperi ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatoe jamae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi keren nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yete igbo wo ya ma. E joko a ma n mu sigama wo yire,

¹⁹ konko, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xonyi li. Na temui n fama a kolonde xa na yete igboe xa woyenyi fama findide nondi ra.

²⁰ Ala xa mangeya mu findixi woyenyi gbansan xa ra, a findixi senbe yati nan na.

²¹ Wo wama munse xon? N xa siga wo xonyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dije ra?

5

Yunubi jaaxi bafe

¹ N bara a me a fe jaaxi mooli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirre ya ma. A xeme nde luma a baba xa gine kolon na gine ra.

² A nu lan ne yi fe xa wo boje tooro, wo fa na kanyi

ramini wo tagi, kɔnɔ wo na wo yete igbofe tun.

³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N jan bara na kanyi makiiti

⁴ Marigi Isa xili nun a senbe ra. N na wo xanbi ra.

⁵ Yi mixi mɔoli xa so Sentane yi ra, na fe jaaxi xun xa rakana yakɔsi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa loxo.

⁶ Yete igbofe mu fan. Wo mu a kolon lebini siyadi farin gbegbe ratema ne?

⁷ Wo lebini fori ba wo ya ma, alako wo xa lu alo farin neene lebini mu saxi naxe i. A nondi ki ma wo na na ki ne. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma serexe ra, naxan misaalixi yexee ra naxan kon naxabama Saya-maleke Dangi Sali.

⁸ Won xa na sali raba seniyeanyi kui. Won xa fe kobi nun fe jaaxi ba won ya ma, alo lebini fori bama won ma banxie kui ki naxe na sali. Nondi nun boje fiixe xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lebinitare nan na.

⁹ N bara a sebe wo ma bataaxe kui, wo nun yenelae naxa lu defanbooreya kui.

¹⁰ Kɔnɔ n mu wama a falafe xe wo be a wo nun yenela birin naxee na dunja, a nun milantee, mupetie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa de masara. Xa a sa na na ki ne, a lima na fan fo wo keli dunja ma de!

¹¹ N waxi a sebefe ne wo ma, defanja naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yete find-

ima wo boore danxaniyatɔe ra, kɔnɔ a fa findi yenela ra, xa na mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra mupeti. Wo nun na mixi mɔoli, wo naxa wo dege yati yire keren.

¹² N tan mu noma mixie makiitide naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, kɔnɔ a lanma won xa won boore danxaniyatɔee nan makiiti.

¹³ Naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, Ala nan nee makiitima, kɔnɔ a lanma wo tan xa «mixi jaaxi keru wo tagi.»

6

Danxaniyatɔe xa kiiti

¹ Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔee tagi, wo noma sigade di na kala-mui sade kaafirie xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama seniyeantɔee xa yire?

² Wo mu a kolon seniyeantɔee nan fama dunja birin makiitide? Xa wo tan nan dunja makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di?

³ Wo mu a kolon a won fama ne malekee yati makiitide? Na kui, won fa taganxi yi dunja fee makiitide munfe ra?

⁴ Xa yi dunja fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatɔe pama ya ma, na noma ne na kiiti sade wo be.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lonnila yo mu na wo ya ma naxan noma kiiti sade danxaniyatɔee tagi?

6 Kɔnɔ danxaniyatɔɛ e boore kalamuma kaafiri xa kiiti banxi kui.

7 Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu dijɛma wo bore haake ma, hali na findixi kasare nan na wo be?

8 Kɔnɔ wo tan harige bama wo boore danxaniyatɔɛ yi ra tinxintareya ra.

9 Wo mu a kolon a mixi jaaxi mu ariyanna sɔtɔma ke ra? Wo naxa wo yete madaxu. Langoe gine yo, kuye batui yo, yenela yo, langoe xeme yo, xeme naxan nun xeme kafuma,

10 mujɛti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɔtɔma ke ra.

11 Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mɔoli kui, kɔnɔ wo bara rafixe, wo bara raseniyen, wo bara matinxin, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

12 Fe birin nadaxaxi n be, kɔnɔ a birin xa mu fan n be. Fe birin nadaxaxi n be, kɔnɔ n mu tinma na fe mɔoli nde xa nɔ n na.

13 Ala nan donse daaxi adama xa baloe ra, a adama daaxi ne a xa na donse don, kɔnɔ Ala na birin jɔnma ne. Ala mu adama fate daaxi a xa yene raba. A adama daaxi a Marigi nan be. Marigi man meenima ne adama fate ma.

14 Ala naxan won Marigi rakelixi faxe ma, a fama ne won tan fan nakelide faxe ma a senbe ra.

15 Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie

fatuxi e bore ra ki naxe? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu.

16 Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A sebexi Kitaabui kui, «Xeme nun gine findima fate keren nan na.»

17 Kɔnɔ mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

18 Wo wo gi langoepa ma. Yunubi gbete mu findixi haake ra mixi fate ma, kɔnɔ langoepa tan haake sɔtɔma mixi fate nan na.

19 Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Seniyenxi xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo bɔpe i. Wo mu findixi wo yete gbe xa ra sɔnɔn.

20 Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔrɔxɔe ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔxɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi seriye

1 N wama wo xa sebeli yaabife. A fan xeme be a lufe a mu gine dɔxɔ,

2 kɔnɔ yene to bara gbo, a lanma xeme tan, kankan xa a gbe gine sɔtɔ. Gine fan, kankan xa a gbe mɔri sɔtɔ.

3 Xeme lanma a xa gine waxɔnfe raba futi ki ma. Gine fan lanma a xa a xa mɔri waxɔnfe raba futi ki ma.

4 Gine fate luma a xa mɔri xa yaamari nan bun ma, xeme fan fate luma a xa gine xa yaamari nan bun ma.

⁵ Wo naxa tondi wo bore be, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi temui naxe waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yete suxude, Sentane fama ne wo ratantande.

⁶ N xa marasi nde fi wo ma, kono yaamari mu a ra.

⁷ A xoli n ma mixi birin xa lu alo n tan, kono Ala mu mixi birin kima kepa keren. A a ragirixi nde xa no fe nde rabade, boore fan xa no fe gbete rabade.

⁸ N xa a fala xemee be, naxee mu nu gine doko sinden, xa na mu a ra gine naxee mu na xemee taa sinden, xa na mu a ra kaape ginee, xa na mu a ra xemee naxan xa gine laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali foko ra.

⁹ Kono xa wo mu noma wo yete suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxonfe be.

¹⁰ N bara xemee nun a xa gine yamari, gine naxa mee a xa mori ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na.

¹¹ Xa a sa li gine naxa mee a xa mori ra, a xa lu xemetarepa kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mori xon ma. Xemee fan naxa mee a xa gine ra.

¹² Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatoe bara gine danxaniyatare doko, na gine fa tin lude a yi ra, na xemee naxa mee a ra.

¹³ Xa na mu a ra, xa a sa li gine bara doko xemee danxaniyatare xon, na xemee fa tin na gine ra, na gine naxa mee a xa mori ra.

¹⁴ N a falama fe naxan ma, na gine xa mori danxaniyatare noma seniyende a xa gine danxaniyatoe saabui ra, xa na mu a ra na gine danxaniyatare noma seniyende a xa mori danxaniyatoe saabui ra. Xa danxaniyatoe meema a xa denbaya ra, a xa die mu seniyenma nu, kono xa a lu a xa denbaya xun ma, e seniyenma ne.

¹⁵ Xa danxaniyatare bara mee a xa gine ra, xa na mu a ra a xa mori ra, a xa siga. Xemee danxaniyatoe, xa na mu a ra gine danxaniyatoe, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama ne won xa lu bopesa kui.

¹⁶ Gine, i a kolon xa i noma a niyade i xa mori xa kisi? Xemee, i a kolon xa i noma a niyade i xa gine xa kisi?

¹⁷ Kankan xa jere kira xon ma Marigi a tixi naxan xon. Kankan xa wali raba Marigi be a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatoe jama birin be.

¹⁸ Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunne ra. Xa Ala bara sunnatore xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatoreya kui.

¹⁹ Sunnafafe nun sunnatoreya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo.

²⁰ Kankan xa lu a kepa, alo

Ala a xilixi temui naxe.

²¹ Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi temui naxe? I naxa kontofili. Xa i noma xoreya sotode, na fan.

²² Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri.

²³ Wo xunsaraxi sare xoroxoe nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra.

²⁴ N ngaxakerenyie, kankan xa lu a kepa, alo Ala a xilixi temui naxe.

²⁵ Marigi mu n yamarixi ginedimedi xa fe ra, kono n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinx-inxi.

²⁶ N tan be, a fisa xa ginedimedi mu doxo xeme taa sinden, barima yi waxati a xoroxo.

²⁷ Xa gine kanyi nan i ra, i naxa a bepin. Xa ginettare nan i ra, i naxa gine fen.

²⁸ Xa i gine fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginedimedi doxo xeme taa, na fan mu findima yunubi ra. Kono mixi naxee na mooli rabama, e fama toorode yi dunijeigiri kui. N wama e ratangafe na toore nan ma.

²⁹ N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo be, waxati gbegbe mu luxi sonon. Keli yakosi ma, gine na naxan yi, a xa lu alo ginettare.

³⁰ Naxan na wafe, a xa lu alo a mu wafe. Naxan seewaxi, a xa lu alo a mu

seewaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alo se mu a yi.

³¹ Naxan na dunija fe rawalife, a xa lu alo a tide mu na, barima yi dunija na jonfe ne yi ki.

³² A xoli n ma wo xa kontofili birin bepin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan foxo ra, alako Marigi xa jalexin a xa wali ra.

³³ Kono naxan futi xirixi, a tan nan birama dunija fee foxo ra, alako a xa gine xa jalexin a xa wali ra.

³⁴ Na temui a na fe firin nan kui na ki. Gine fan, naxan mu na xeme taa, a findi ginedimedi ra, a birama Marigi xa fee nan foxo ra, alako a fate nun a xaxili xa seniye. Kono naxan dodoxi xeme taa, a tan nan birama dunija fee nan foxo ra, alako a xa mori xa jalexin a xa wali ra.

³⁵ N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xoli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kontofili gbete yo naxa lu wo ma.

³⁶ Mixi naxan bara gine fen folo, a fa a kolon a mu noma a yete suxude, a a mapoxunxi ne a a lanma a xa na gine dodoxo, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginefenyie xa futi xiri e nun a xa gine tagi.

³⁷ Kono ginefenyi naxan noma a yete suxude, naxan bara nate tongo a yete ra a naxa gine dodoxo, na kanyi bara fe fanyi raba.

38 Na kui, naxan ginɛdimɛdi fenxi dɔxɔma, na bara fe fanyi raba, kɔnɔ naxan mu a dɔxɔma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

39 Gine nun a xa mɔri luma a ra han a xa simaya danyi nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a nɔma dɔxɔde xeme gbete xɔn ma. A nɔma dɔxɔde xeme xɔn a nu wa naxan yo xɔn, kɔnɔ a xa findi Ala xa mixi nan na.

40 Kɔnɔ n tan bɛ, a xa sɛwɛ xun masama nɛ xa a sa lu kaarɛ kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n bɔɛ i.

8

Sɛrɛxɛ donfe naxan baxi kuyɛ bɛ

1 Won birin bara fahaamui sɔtɔ sɛrɛxɛ sube xa fe ma naxan baxi kuyee bɛ. Fahaamui nɔma findide yetɛ igboɲa ra, kɔnɔ xanunteya nan mixie ralimaniyama.

2 Mixi naxan ɲɔxɔ a ma a bara gɛ fahaamui sɔtɔde, nde luxi a xa fahaamui ra.

3 Kɔnɔ mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.

4 N xa fe nde masen wo bɛ sɛrɛxɛ sube donfe ma naxan baxi kuyee bɛ. Won a kolon kuyɛ yo mu na dunɲa naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na.

5 Dunɲa mixie fe gbege findima alae ra koore nun bɔxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.»

6 Kɔnɔ won tan bɛ Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan

findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan ɲɛngima naxan saabui ra.

7 Kɔnɔ mixi birin mu gɛxi fahaamui sɔtɔde na fe ma, Mixi naxee nu bara dari kuyɛ fee ra, han yakɔsi e nɛ sɛrɛxɛ sube donma, e tan bɛ a baxi kuyɛ nan bɛ. E xaxili to mu gɛxi fee fahaamude sinden, e yunubi sɔtɔma na sube donfe kui.

8 Donse mu mixi makɔrɛma Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren.

9 Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xɔrɛya naxa a niya fahaamutare xa yunubi sɔtɔ.

10 Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo dɔxɔxi teebili ra kuyee banxi kui, na nɔma a niyade fahaamutare fan xa kuyɛ sɛrɛxɛ sube don.

11 Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan bɛ, a fama lɔɛde i tan nan ma fahaamui saabui ra.

12 Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra.

13 Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara diɲɛ na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

1 Lasiri xa mu na n na? Xɛɛra xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xɛ?

Marigi mu n xεεxi wo yire xe, alako wo xa danxaniya?

² Temunde booree mu n kolon xεera ra, kɔnɔ wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xεeraya tɔnxuma nan na Marigi xa fe ra.

³ N ma xunmafale nan na ki mixie be naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dege, muxu xa muxu min?

⁵ A mu daxa muxu xa gine danxaniyaxi dɔxɔ, naxan luma muxu seeti ma muxu xa jere kui, alɔ xεera booree a rabama ki naxe, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi?

⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra?

⁷ Soori mundun a yete rabaloma? Bɔxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse demadonyi mundun mu a xa xuruse xije minma?

⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa seriyε fan mu na mɔoli masenma xe?

⁹ A sebexi Tawureta Munsa kui, «Ninge ne mengi luxutama, wo mu lan wo xa a de xiri.» Na kui, Ala wama meenife ngeee nan gbansan ma,

¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na sebe won tan nan ma fe ra. Walike walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma ne alako a xa baloe sɔtɔ.

¹¹ Xa muxu bara wakili wo be alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xe muxu xa se sɔtɔ wo yi ra?

¹² Xa mixi gbetεe na mɔoli sɔtɔma wo ra, a mu lanma xe muxu singe xa na sɔtɔ? Kɔnɔ muxu mu na findixi teku ra wo mabiri. Muxu bara dije na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matoɔɔ.

¹³ Wo mu a kolon serexedube fan baloma serexεe nan na naxee baxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi be? Serexedube naxee serexεe sama serexεbade, e xa baloe minima na serexεe nan kui.

¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

¹⁵ N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxe sebexi xe alako wo xa n ki. Kawandi tife kɔbiri xanbi a bara findi jɛlexinyi ra n be. N mu tin mixi yo xa na jɛlexinyi ba n yi ra, hali na findi faxe nan na n be.

¹⁶ N mu nɔma n yete igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n be. Naxankate na n be, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi.

¹⁷ Xa n keren nan a janigexi nu, a lanma n xa sare sɔtɔ. Kɔnɔ xa a mu fatanxi n yete janige xa ra, n na xεeraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na.

¹⁸ Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na jɛlexinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu nɔma naxan maxɔrinde.

¹⁹ Hali lasiri nan n na, n nan n yete findima mixi

birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbeḡbe soto Ala be.

²⁰ N nan jereḡema Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e soto Ala be. N nan jereḡema Munsa xa seriyɛ ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie soto Ala be naxee na na seriyɛ bun ma.

²¹ Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa seriyɛ bun ma, n fan luma e gbe ki ne, alako n xa na mixi mooli soto Ala be. N nan jereḡema na ki ne hali n tan to na Ala xa seriyɛ bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma.

²² N bara jere fahaamutareḡa ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan soto Ala be. N bara fe mooli birin naba, n bara jere mixi mooli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee soto Ala be.

²³ N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na neme kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama jama ya xori, mixi keren gbansan nan geenima, a sare soto? Wo fan xa jere a fanyi ra wo xa dunijeigiri kui, alako wo xa sare soto Ala ra.

²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xoxoxoe mooli birin nabama, alako e xa geenima, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sotoḡa naxan buma abadan.

²⁶ Na nan a toxi n luma n jere ki mato ra a fanyi ra, n mu bonboma fe fufafu ra.

²⁷ N nan n yete suxuma ne senbe ra, alako n tan

kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa loe.

10

Isirayila xa misaali

¹ N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa neemu a ma won babae naxan nabaxi. E naxa jere nuxui bun ma, e naxa baa igiri.

² E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui.

³ E birin naxa donse don naxan faḡanxi Ala ra.

⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e foxo ra.

⁵ Kono mixi gbeḡbe nu na e ya ma, naxee mu nu gexi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.

⁶ E xa jere birin findixi misaali nan na won be, alako won naxa bira fe jaaxi foxo ra alo e a rabaxi ki naxe.

⁷ Wo naxa kuyee batu, alo ndee a raba ki naxe e tagi. A seḡexi Kitaabui kui, «Nama naxa doko e degede, e naxa e min, e fa keli yene rabade.»

⁸ Won naxa bira yene foxo ra alo ndee a raba ki naxe e ya ma. Na kui, mixi wulu moxoxen mixi wulu saxan naxa sonto loxoḡe keren kui.

⁹ Won naxa Marigi mato alo ndee a mato ki naxe e ya ma, boximasee naxee faxa.

¹⁰ Wo naxa wo mawa, alo ndee e mawa ki naxe e ya ma, sayamaleke fa e faxa.

¹¹ Na fe mooli e lixi ne, a xa findi misaali ra won tan mixie be naxee na waxati

δὼνχῶε. A birin seβexi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa mēeni a yete ma alako a naxa bira.

¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu noma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan noma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala fēere nde fima ne wo ma, alako wo xa no minide a kui, wo xa no a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe foxo ra.

¹⁵ N na woyenfe xaxilimae nan be, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra.

¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra?

¹⁷ Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee serexe sube donma, e mu lama xe na wali ra naxan nabama serexebade?

¹⁹ N wama munse masenfe na kui? Serexe sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astofulahi.

²⁰ N xa a fala wo be, kuye batuie serexe bama jinnēe nan be, e mu a bama Ala xa be. N tan mu tinma wo nun jinnēe xa lu fe keren.

²¹ Wo mu noma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min jinnēe xili fan na. Wo mu noma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don jinnēe xili ra.

²² Wo wama Marigi raxonofe ne, naxan mu wama a firin nde xon? Wo joxo a ma won senbe dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, konō a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, konō a birin mu findima munafanyi ra.

²⁴ Mixi naxa a yete kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen.

²⁵ Wo noma sube mooli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra,

²⁶ barima «Alatala nan gbe na boxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatara nde wo xili wo xa wo dege yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mooli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra.

²⁸ Konō xa a sa li mixi nde fa a fala wo be, «Yi donse baxi serexe nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a be a xaxili ki ma.

²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan be i xaxili ki ma, konō a mu lanma i naxan nabama i xa yeteralu kui, i boore xa na mapoxun i be yunubi ra.

³⁰ A mu lanma mixi xa fe jaxaxi mapoxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

31 Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ.

32 Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifɔ yo, Ala xa danxaniyatɔɛ yo.

33 N fan ɲerema na ki nɛ, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yete xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegebe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatɔɛ xa malanyi raba ki

1 Wo xa bira n ma misaali fɔxɔ ra, alɔ n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali fɔxɔ ra ki naxɛ.

2 N bara wo matɔxɔ barima wo ratuma n ma fe ma tɛmui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

3 A xɔli n ma wo xa a kolon xɛmɛ birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, gine birin na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma.

4 Xɛmɛ naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelevu.

5 Gine naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mange yelevu. A luxi nɛ alɔ a xunyi bara bi.

6 Gine naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Gine xunyi bife to findixi

yaagi ra, xa na mu a ra a xunxɛɛ maxabafe, a lanma nɛ a xa a xunyi makoto.

7 Xɛmɛ tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nɔrɛ nan na, kɔnɔ gine tan findixi xɛmɛ xa nɔrɛ nan na.

8 Xɛmɛ xa mu minixi gine i. Gine nan minixi xɛmɛ i.

9 Xɛmɛ xa mu daaxi gine xa fe ra. Gine nan daaxi xɛmɛ xa fe ra.

10 Na nan a toxi gine lanma a xa a xunyi makoto malekɛɛ xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tɔnxuma nan na a a na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma.

11 Kɔnɔ Marigi xa fe kui, gine hayi na xɛmɛ ma, xɛmɛ fan hayi na gine ma.

12 Gine minixi xɛmɛ i ki naxɛ, xɛmɛ fan barima gine nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma.

13 Wo xa na kiiti sa wo yete ra. A daxa gine xa sali a xunyi mu makotoxi?

14 Wo daa ki yete yati a masenxi wo bɛ a xɛmɛ xunxɛɛ na kuya a findixi yaagi nan na a bɛ,

15 kɔnɔ gine tan xunxɛɛ na kuya, na findixi a bɛ nɔrɛ nan na. Xunxɛɛ kuye fixi gine ma a xunyi makotose nan na.

16 Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae birama na seriye nan fɔxɔ ra.

17 Kɔnɔ fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu nɔma naxan matɔxɔde. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe ɲaaxi ra wo bɛ.

18 A fɔɛ, n bara a mɛ a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxɛ. N laxi a ra nondi nde na na kui.

19 Lantareya na mini wo tagi, na nɔma nɛ a masende nondi na naxee bɛ wo ya ma.

20 Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa serɛɛ tɔnxuma xa ra,

21 barima ndee e dɛgema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, kɔnɔ e booree tan luma kaamɛ ra.

22 Banxie mu na wo yi ra wo wo dɛgema a nun wo wo minma dennaxɛ? Munfe ra wo yoma Ala xa danxaniyatɔɛ jama ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse fala wo bɛ? N xa wo matɔxɔ? N mu wo matɔxɔma na xa fe ra.

23 Marigi naxan masenxi n bɛ, n bara na dentɛgɛ wo bɛ. E Marigi Isa yanfa kɔɛ naxan na, a naxa taami tongo,

24 a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a fɔxirabirɛɛ yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo bɛ. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.»

25 E to gɛ e dɛgedede, Isa man naxa tɔnbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saate wuli naxan baxi mixi gbege bɛ. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra.

26 Temui yo temui, wo nɛ na taami donma, wo nɛ na minse minma, wo luma Marigi xa faxɛ nan masen na han a gbilen waxati.»

27 Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na

minse min binyetareja kui, a bara yunubi sɔtɔ Marigi fate nun a wuli ra.

28 Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato,

29 barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nan a ra, a bara kiiti jaaxi sɔtɔ.

30 Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee jan bara bɛɛ.

31 Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiiti jaaxi sɔtɔde.

32 Marigi won makiitima nɛ, alako a xa won matinxin, won naxa kiiti jaaxi sɔtɔ alo dunija mixie.

33 N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxɛ Marigi xa serɛɛ tɔnxuma donde.

34 Xa kaamɛ na mixi ma, a xa a dɛge a xɔnyi, alako a naxa findi kiiti jaaxi ra wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe gbetɛɛ yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatɔɛ malife

1 N ngaxakerenyie, a xɔli n ma wo xa fahaamui sɔtɔ fee ra Ala Xaxili Seniyenxi wo kima naxee ra.

2 Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie fɔxo ra.

3 Na na a ra, n xa a fala wo bɛ, mixi naxan wɔyenma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nɔma a falade, «Isa

dankaxi.» Mixi yo fan mu noma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili Seniyenxi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki δόξαε wuya, κόνον a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na.

⁵ Ala xa wali δόξαε wuya, κόνον a birin fatanxi Marigi keren nan na.

⁶ Ala xa fe rabaxi δόξαε wuya, κόνον a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa nona fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be yama xa munafanyi xa fe ra.

⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra,

⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa nona mixi rayalande,

¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa woyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa fe nun Sentane xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa nona xui gbete falade, a ndee kima na xui madan-gife ra.

¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mooli birin nabama. A kankan kima alo a a janigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, κόνον e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadoxoxi e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki ne.

¹³ Won tan danxaniyatoe birin bara Ala Xaxili kerenyi

soto. Won birin bara findi fate keren na. Yuwifi yo, Giraki yo, konyi yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili keren nan saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonsee keren gbansan xa ra, e wuya.

¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi belexe ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁶ Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe mema di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mema di?

¹⁸ Ala bara salonsee birin doxo mixi fate ma, alo a wama a xon ma ki naxe.

¹⁹ Xa na birin findi salonsee keren na, fate fa findima a ra di?

²⁰ Salonsee wuya, κόνον fate gundi keren na a ra.

²¹ I ya mu noma a falade i belexe be, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu noma a falade i sanyi be, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu noma rabade feo! Hali fate salonsee naxee senbe mu gbo, fate hayi na e ma.

²³ Won won fate salonsee naxee mapoxunxi a e tide xurun, won meenixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonsee naxee suturaxi, won meenixi nee ma dangi booree ra.

²⁴ Salonsee naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa menni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonsee naxee mapoxunxi a

e tide xurun, e tide xa dangi booree ra.

²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore be. A wama ne won xa meeni e birin ma.

²⁶ Xa a sa li salonse keren tooro, salonse booree fan toorama ne. Xa a sa li salonse keren bara tide soto, salonse birin seewama ne na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na.

²⁸ A fole, Ala bara ndee ti Isa xa xerae ra danxaniyatoe nama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namijonmee ra. A saxan nde, a bara ndee ti karamoxoe ra. A man bara a niya ndee xa no kaabanako rabade, ndee xa no mixi rayalande, ndee xa no e booree malide ki gbete. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa no xui gbete falade.

²⁹ Nee birin findixi xerae nan na? Nee birin findixi namijonmee nan na? Nee birin findixi karamoxoe nan na? Nee birin noma kaabanako rabade?

³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin noma xui gbete falade? Nee birin noma na xui madangide e booree be?

³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakosi n xa kira fisamante masen wo be.

13

Xanunteya

¹ Hali n noma adamae nun malekee xui falade, xa xanunteya mu na n boje kui, n xui luma ne alo paani nun tolonyi bonbo xui.

² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin fahaamu, xa xanunteya mu na n boje kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbohan n fa no geya tongode a tide, xa xanunteya mu na n boje kui, n tide yo mu na.

³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faxa te xora Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n boje kui, na mu findima geeni yo ra n be.

⁴ Xanunteya a niyama ne mixi xa findi mixi dijexi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yete matoxoma, a mu a yete igboma,

⁵ a mu xurutareja rabama, a mu a yete xa geeni fenma, a mu xonoma. Gbesenxonneya mu luma a boje kui,

⁶ a mu jlexinma wule ra, a jlexinma nondi nan na.

⁷ Xanunteya na naxan be, a dijema fe birin ma, a mu tege fefe, a a xaxili tima fe fanyi ra temui birin, a tunnabexi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu jonma abadan. Woyenfe Ala xili ra a jonma ne, xui gbete falafe danma ne, kolonyi fan jonma ne.

⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gema namijonme masenyi birin falade,

¹⁰ Kɔnɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare jɔnma nɛ.

¹¹ N dimɛdi tɛmɛi, n ma wɔyɛnyi yo, n ma maɔɔxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimɛdɪpa nan na. Kɔnɔ n to mɔ, n bara dimɛdi fee lu na.

¹² To won mu fee igbɛma a fanyi ra. A luxi alɔ won na won yetɛ matofe kike ma naxan mu igbɛma a fanyi ra. Kɔnɔ waxati na fafe, won fee igbɛma nɛ a fanyi ra, a luma nɛ alɔ won nun na fee na ti yire keren. To n mu fe birin kolon, kɔnɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alɔ Ala n kolonxi ki naxɛ.

¹³ Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kɔnɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui gbɛtɛɛ falafe nun wɔyɛnfe Ala xili ra

¹ Xanunteya xa lu wo bɔɔɔɛ kui. Wo kata wo xa Ala xa kie sɔtɔ a Xaxili Seniyeɔnxi saabui ra. Wɔyɛnfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen.

² Mixi naxan xui gbɛtɛɛ falama, a mu wɔyɛnfe adama xa bɛ, a wɔyɛnma Ala nan bɛ, barima adamadi mu na xui mɔɔli mɛma. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama.

³ Mixi naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadi bɛ naxan nɔma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma.

⁴ Kɔnɔ mixi naxan wɔyɛnma xui gbɛtɛɛ ra, a

a yetɛ gbansan nan malima. Naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a danxaniyatɔɛ jama nan malima.

⁵ A xɔli n ma wo birin xa xui gbɛtɛɛ fala, kɔnɔ n wama naxan xɔn dangife na ra, wo xa nɔ wɔyɛnde Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbɛtɛɛ falafe ra, fo na xui gbɛtɛɛ xa madangi danxaniyatɔɛ jama bɛ, alako e xa danxaniya xa sabati.

⁶ Yakɔsi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbɛtɛɛ falafe ra wo mu naxee mɛma, na wo malima di? Kɔnɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo bɛ, na nan findima munafanyi ra wo bɛ.

⁷ Hali xule nun kɔra, se naxee mu jɛngima, xa e sigi sa xui mu fiixɛ, mixi mu nɔma a kolonde.

⁸ Xa sara xui mu fiixɛ, sɔɔri gali mu nɔma a kolonde gere waxati bara a li.

⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui sɔtɔma na ma di? Wo wɔyɛnma fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na dunɪpa, kɔnɔ e birin masenyi nde nan tima.

¹¹ Xa mixi wɔyɛn n bɛ xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xɔɔɔɛ ra muxu bore bɛ.

¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ jama rasabati.

¹³ Naxan xui gbɛtɛɛ falama, a xa Ala maxandi

alako a man xa fata na xui madangide a booree be.

¹⁴ Xa n salima xui gbetee ra, n boɔɔe salima, kɔnɔ n salima fahaamutareɔa nan kui.

¹⁵ A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n boɔɔe ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa beeti ba n boɔɔe ra, n man xa beeti ba fahaamui ra.

¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i boɔɔe ra, mixi naxan dɔxɔxi i seeti ma, a mu nɔma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma.

¹⁷ I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, kɔnɔ boore xa danxaniya mu nɔma sabatide na saabui ra.

¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui gbetee falama dangife wo birin na,

¹⁹ kɔnɔ mixi wɔyɛn suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wɔyɛn wulu ra, naxee falaxi xui gbetee danxaniyatɔɔe jama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alɔ dimɛdie, wo xa wali nɛ alɔ kuntigie. Fe jaaxi ma, wo xa lu alɔ diyɔɔe gbeeli. Kɔnɔ xaxili ma, wo xa lu alɔ mixi mɔxi.

²¹ A sebexi Kitaabui kui, «Marigi naxa a masen, <N fama wɔyɛnde yi jama be

xui gbetee ra naxan fatanxi xɔɔɔe ra, kɔnɔ hali n wɔyɛn na ki, e mu n xui suxuma.»

²² Na nan a toxi, xui gbetee falafe findixi tɔnxuma ra danxaniyataree nan be, danxaniyatɔɔe xa mu a ra. Kɔnɔ wɔyɛnfe Ala

xili ra, na nan findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɔe be, danxaniyataree xa mu a ra.

²³ Xa a sa li danxaniyatɔɔe jama birin na yire keren xui gbetee falafe ra, danxaniyatare ndee na so, xa na mu a ra mixi gbetee naxee wama wo xa fe ramɛfe, e mu a falama xe a wo bara daxu?

²⁴ Kɔnɔ xa wo birin na wɔyɛnfe Ala xili ra, danxaniyatare nde na so, xa na mu a ra mixi gbetee naxan wama wo xa fe ramɛfe, a a yete kolonma nɛ yunubitɔɔe ra, a wo xa masenyi kolon nɔndi ra,

²⁵ a gundo birin makenɛn. Na kui, a a yete igoro bɔxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa beeti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa wɔyɛn xui gbetee ra, ndee xa na xui gbetee madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatɔɔe jama xa sabati.

²⁷ Xa mixie xui gbetee falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Kankan xa wɔyɛn a wɔyɛn temui, kankan xa mixi sɔtɔ naxan na xui madangima booree be.

²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa wɔyɛnyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie wɔyɛnma Ala xili ra, e fan naxa dangi

mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra.

³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili ra, boore na wøyenfe temui naxe, naxan na wøyenfe a lanma a xa dundu sinden.

³¹ Kankan noma wøyende Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya soto.

³² Namijonme tan, a masenyi tima a janige nan na.

³³ Ala mu wama xurutareja xon, a wama ne fe birin xa raba a raba ki ma bojesa kui.

Seniyentoe jama birin bara lan a ma,

³⁴ a ginnee xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa wøyen, e xa lu magore kui alo Ala xa seriye a masenxi ki naxe.

³⁵ Xa e wama maxorinyi tife, e xa e xa mori maxorin banxi, barima a mu daxa gine xa wøyen malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan be?

³⁷ Xa mixi nde a mapoxun a namijonme na a ra, xa mixi nde a mapoxun a Ala bara a ki, a xa n ma sebeli kolon Marigi xa yaamari ra.

³⁸ Xa a mu na kolon nondi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, wøyenfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tonyi doxo xui gbete falafe ra,

⁴⁰ konon wo xa na raba a raba ki ma seriye ra.

15

Marakeli

¹ N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo be, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan foxo ra.

² Xa wo lu na foxo ra alo n a masenxi wo be ki naxe, wo fama ne kaside na saabui ra. Xa wo mu lu na foxo ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo be.

³ N nu bara masenyi hagige ti wo be, n naxan soto. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa won ma yunubie xafari fe ra, alo a nu sebexi ki naxe.

⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxe ma a xi saxan nde, alo a nu sebexi ki naxe.

⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xera fu nun firinyie ma.

⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatoe keme suuli ma temui keren. Han ya na danxaniyatoe gbege baloxi, konon ndee bara laaxira.

⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xera birin ma.

⁸ A donxoe ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xera ra, a booree sugandixi temui naxe.

⁹ N tide mu nu gbo alo xera booree. Xera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatoe jama jaxankata.

¹⁰ Konon n bara findi Isa xa xera ra Ala xa hinne saabui ra. Na hinne mu findixi fe fufafu ra n be. N bara wali dangife xera birin na,

kɔnɔ n tan mu a ra. Ala xa hinne nan walixi n be n ma dunijeigiri kui.

¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo be. Wo bara ge danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxe ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxe ma?

¹³ Xa mixi mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na.

¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule false ra Ala be, barima muxu bara seederɔɔya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma. Kɔnɔ xa nɔndi na a ra mixie mu kelima faxe ma nu, Ala fan mu a rakelima nu.

¹⁶ Xa mixie mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma,

¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatɔe laaxiraxie fan bara loe.

¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi dunijeigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kɔnɔ n xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi nan

kelixi faxe ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma.

²¹ Faxe to so dunija adama saabui ra, marakeli fan soxi adama nde nan saabui ra.

²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra.

²³ Kɔnɔ kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxe, a xa mixie fan kelima ne.

²⁴ A na mangeya ragbilen Baba Ala ma, a na ge nɔde mangeya nun senbe birin na, dunija jonma ne na waxati.

²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mange ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma.

²⁶ A yaxui donxɔe a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na.

²⁷ Ala nan na birin saxi a xa yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a xa yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xɔɔra faxamixie be? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xɔɔra e be?

³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xoxoxe kui temui birin?

³¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a nondi ki ma, loxo yo loxo n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seewaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra.

³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaaxexie gere Efese? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min, barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Nereboore kobie nan yuge fanyi masarama.

³⁴ Wo xa soobe suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo be, na bara findi yaagi ra wo be.

³⁵ Nde noma a yete maxorinde, a naxe, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mooli mundun luma e ma?»

³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xori mu noma findide sansi ra, fo a faxa sinden?

³⁷ Sansi xori naxan sima boxi, a nun a soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi xori tan, a xori gbansan na a ra, temunde maale xeta, xa na mu a ra sansi xori gbete.

³⁸ Ala sansi xori birin findima sansi ra alo a wama a xon ma ki naxe. Sansi xori mooli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keren. Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki

gbete. Xoni fate nun yete fate fan na e xati ma.

⁴⁰ Se naxee na boxi ma, a nun se gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne.

⁴¹ Soge yanbama ki naxe, a nun kike yanbama ki naxe, a nun tunbuie yanbama ki naxe, e birin keren mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na dunija temui naxe, a fate noma kanade, kono a na keli faxe ma, a fate mu noma kanade soton.

⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxe, a boroma ne, a senbe non, kono a kelima faxe ma senbe nun nore nan na.

⁴⁴ Mixi na ragata a fate na dunija ki nan ma, kono a kelima a laaxira ki nan ma. Dunija fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a sebexi, «Adama singe findixi ni-mase nan na.» Adama donxoxe findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima.

⁴⁶ Adama singe findixi dunija mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama dunija ma daaxi xanbi ra.

⁴⁷ Adama singe fatanxi dunija bende fupi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na.

⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bende ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alo na Adama naxan kelixi koore.

49 Won to maniya won benba Adama ra dunija, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

50 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be, dunija fate mu noma Ala xa ariyanna sotode ke ra. Nimasee fate mu noma ariyanna sotode ke ra. E fate boroma ne, kono fate boroxi mu noma sode ariyanna.

51 N xa gundo fala wo be. Won birin mu faxama, kono won birin masarama ne

52 mafuren mafuren sara donxoe xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima ne faxe ma fate neene ra e ma naxee mu boroma sonon. Won fama ne masarade.

53 Naxan lan a xa boru, na mu boroma sonon. Naxan lan a xa faxa, na mu faxama sonon.

54 Fate boroxi na findi fate borotare ra, fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi sebeli fama kamalide na temui ne:

«Wo bara xunnakeli soto faxe ma.

55 Faxe xa xunnakeli na minden?

Faxe xa toore na minden?»

56 Yunubi findixi toore nan na naxan bara mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa senbe nan na.

57 Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

58 Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi be temui birin, barima wo a kolon a wo

naxan nabama a be fe fufafu xa mu a ra.

16

Polu xa jungui

1 Wo xa kobiri malan seniyentoe be, alo n Galati boxi danxaniyatoe jamae yamarixi ki naxe.

2 Kankan xa kobiri nde sa a xati ma a harige bere ra sande loxoe birin, alako kobiri xa ge malande be-nun n fa temui.

3 N na fa, n bataaxe soma mixie yi ra wo naxee sugandima kobiri xanife ra Darisalamu.

4 Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

5 N na dangi Masedon boxi ra, alo n wama a xon ma ki naxe, n fama ne wo yire.

6 Temunde n saxanyi raba wo xonyi, xa na mu a ra n jemem radangi naa, alako wo xa no n malide n ma biyaasi kui.

7 Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xoli n ma n xa lu wo yire dondoronti.

8 Kono n xa lu be Efese han Xe Xabe Sali xa ba a ra,

9 barima n ma wali na sooneyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n be.

10 Xa Timote fa wo yire, wo a rasene alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan be alo n tan.

11 Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li bopesa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamefe.

12 Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatɔɛ ndee. A singe a mu nu tinxi, kɔnɔ yakɔsi a bara nate tongo a xa siga a na fɛɛɛ sɔtɔ temui naxɛ.

13 Wo xa wo yete mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo sɛnbɛ so.

14 Wo xa fe birin naba xanunteya ra.

15 N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa denbaya nan singe danxaniya Akayi bɔxi ma. E bara wali seniyentɔɛɛ bɛ ki fanyi ra.

16 Wo xa lu na mixi mɔoli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

17 N bara jɛlɛxin Sitefana, Forotunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi.

18 E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e bɛ.

19 Danxaniyatɔɛ jama naxee na Asi bɔxi ma e bara wo xɛɛbu. Akila, Pisisila, nun danxaniyatɔɛ jama naxan e malanma e xɔnyi, e fan bara wo xɛɛbu Marigi xili ra.

20 Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xɛɛbu. Wo xa wo bore xɛɛbu danxaniyatɔɛɛ xa xanunteya kui.

21 N tan Polu bara yi xɛɛbui sebe n yete belexɛ ra.

22 Naxankate xa lu mixi bɛ naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa.

23 Marigi Isa xa hinne wo ra.

24 N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Korinti
d anxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde nan na danxaniyatɔe ɲama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma, koɲo e ɲere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe danxaniyatɔe booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelaɛ tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe singe seɓe e ma.

Korintikae to na bataaxe singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie foxo ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yete findi xɛera fisamantee ra, koɲo yete igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe firin nde seɓe Korinti danxaniyatɔe ɲama ma.

Yi bataaxe a masenxi ne a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa

xɛera ra. A naxa fe gbegebe masen danxaniyatɔe be, alako na wule false naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra soɲon.

Bafe na ra, yi bataaxe marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan folo Darisalamukae be. Danxaniyatɔe ndee nu na tɔore kui kaame xa fe ra Isirayila boxi ma. Na kui, danxaniyatɔe ɲama naxee nu na yire gbeteɛ, e naxa kobiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na folo, koɲo Pɔlu e rasima yi bataaxe ra e xa na wali rapɔn.

Yi bataaxe findixi Kitaabui nan na naxan seriye fanyi masenma to danxaniyatɔe be. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xɛerae ra naxee nondi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, koɲo a xa masenyi mu lanxi Isa xa xɛerae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi foxo ra. Ala xa won natanga na saabui ɲaaxi mooli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔe booree malife ra e xa tɔore kui. Ala xa xanunteya mooli xa lu won boɲe kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxonki. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Korinti
d anxaniyatɔe
ɲama ma**

Danxaniyatɔɛ xa limaniya

¹ N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xɛɛra ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xɛɛbu, wo tan Ala xa danxaniyatɔɛ naxee na Korinti, a nun seniyyentɔɛ birin naxee na Akayi.

² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

³ Tantui na Ala bɛ, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui.

⁴ Ala won nalimaniyama won ma tɔɔrɛ kui, alako won fan xa nɔ tɔɔrɔmixi gbɛtɛɛ ralimaniyade na ki.

⁵ Won ma tɔɔrɛ xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxɛ, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki nɛ.

⁶ Muxu na tɔɔrɔfe alako wo tan xa limaniya nun kisi sɔtɔ. Muxu xa limaniya a niyama nɛ wo fan xa limaniya sɔtɔ alako wo fan xa nɔ wo xa tɔɔrɛ ra. Won birin na tɔɔrɔfe ki keren.

⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sɔɔneyama nɛ, barima wo limaniya sɔtɔma wo xa tɔɔrɛ nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu jaxankatɛ naxan sɔtɔ Asi. A nu gbo dangi muxu senbɛ ra, muxu fa a maɲɔxun muxu na faxafe nɛ.

⁹ Na maɲɔxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu

naxa muxu xaxili ti muxu yɛtɛ ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima.

¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxɛ jaaxi ma. A man fama na rabade muxu bɛ. Muxu bara la a ra a man fama nɛ muxu ratangade.

¹¹ Wo fan nɔma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegbe na Ala maxandi muxu bɛ, mixi gbegbe fama nɛ Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu sɛɛwaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔɲɛ kui a muxu bara jɛrɛ dunija kui wo ya ma seniyyenyi nun bɔɲɛ fiixɛ kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu jɛrɛxi na ki nɛ wo ya ma dangife yire birin na. Na jɛrɛ mɔoli mu kelixi adamadi xa lɔnni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma.

¹³ Muxu mu sese seɛbe wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fiixɛ ra. A xɔli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra.

¹⁴ Wo jan bara nde kolon, kɔnɔ wo xa fahaamui fama nɛ kamalide a kolonfe ra a won birin binye sɔtɔma nɛ won Marigi Isa fa temui won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne sɔtɔ.

¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon temui naxɛ, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon temui naxɛ. Na ki wo nɔma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya.

17 Wo ɲɔɔ a ma nate tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan woyen firin falama?

18 N bara a fala wo be Ala tinxixi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui.

19 Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo be, a fan mu a yete matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo be, na birin findixi nondi nan na.

20 Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nore xa fe ra.

21 Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi,

22 a fa a xa tonxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yete Xaxili raso won boje i naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

23 Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi toore ra wo be.

24 Muxu mu wama danxaniyatosee yamarife, konɔ muxu wama kafufe ne wo ma alako wo xa seewa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Pɔlu xa biyaasie

1 Na kui, n nu bara nate tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui.

2 Xa n bara wo tan tooro, nde noma n naseewade sonon? N wo tan naxee

rasunnunxi, wo tan nan fa noma na ra?

3 N nu bara na bataaxe sebe alako wo jere ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n be. A lanma wo xa findi seewe nan na n be. N a kolon naxan na findi seewe ra n be, a findima ne seewe ra wo fan be.

4 N to na bataaxe sebe wo ma, n boje nu n tooro, n yaye nu minima. N mu na sebexi xe alako n xa wo tooro. N a sebexi ne alako wo xa a kolon n wo xanuxi ne yati.

5 N xa a fala wo be, mixi naxan findixi yi toore saabui ra, a mu n tan xa tooro. A wo tan nan tooro, xa na mu a ra a bara ndee tooro wo ya ma.

6 Mixi gbegbe wo ya ma e jan bara na kanyi jaxankata. Na bara wasake.

7 Wo dije a ma, wo xa a ralimaniya, alako na toore naxa gbo ye, a fa no a ra.

8 Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a be.

9 N bara na bataaxe sebe wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude.

10 Xa wo bara dije mixi nde ma, n fan bara dije na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara dije na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xori

11 alako Sentane naxa no won na. Won bara a wali ki kolon.

12 N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to

Marigi nu bara sooneya raba n be.

¹³ Kɔnɔ n bɔɲe mu nu saxi, barima n mu n ngaxakereanyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa ɲungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala be, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alo labunde xiri fanyi. Ala won tan nan xeexi alako yire birin xa rakolon na masenyi ra.

¹⁵ Won luxi ne alo labunde xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi.

¹⁶ Won findixi mixi xiri ɲaaxi nan na kisitaree be naxee na yahannama kira xɔn ma. Won findixi mixi xiri ɲoxunme nan na kisi mixie be naxee na ariyanna kira xɔn ma. Kɔnɔ adamadi mundun nɔma na wali mooli rabade?

¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kobiri xa fe ra alo kawanditi ndee. Muxu kawandi tima bɔɲe fiixe nan na Ala ya xɔri naxan muxu xeexi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

3

Ala xa walikɛe

¹ A lanma muxu man xa muxu yete xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxee nan ma naxee muxu xunmafalama wo be? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxee nan ma naxee muxu xunmafalama mixi gbete be? Ade.

² Wo naxan nabama wo xa dunijeigiri kui a luxi

ne alo bataaxee naxan muxu xunmafalama mixi birin be. Na masenyi ragataxi muxu bɔɲe kui, alo masenyi sebexi bataaxee kui ki naxee alako mixi birin xa a kolon.

³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxee nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxee xa sebe wo bɔɲe ma. A mu sebexi dube xa ra, a sebexi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sebexi gɛme walaxee xa ma, a sebexi wo bɔɲe nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu be Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁵ Won mu fata fefe ra won yete senbe ra. Won ma fate fatanxi Ala nan na.

⁶ Ala nan a niyaxi won xa nɔ a xa saate neene kawandide. Na saate mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sebexi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sebexie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sebe gɛme walaxee ma, Annabi Munsa yatagi naxa nɔɔ han Isirayilakae mu nɔ e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa findixi faxe nan na mixie be, e xa nɔɛ nu gbo. Kɔnɔ nde nu luma ba ra na nɔɛ ra.

⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali nɔɔma dangife na nɔɛ singe ra naxan fatanxi na yaamari sebexie ra.

⁹ Na yaamarie sebexi gɛme walaxee nan ma, naxee nu nɔɔxi, kɔnɔ e findi faxe nan na mixie be. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi soto, na nɔɛ gbo na nɔɛ singe be.

¹⁰ Naxan singe nu nɔrɔxi, a xa nɔrɛ bara jɔn nɔrɛ fisamante sɛɛti ma.

¹¹ Na fe singe nu nɔrɔxi, kɔnɔ a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma nɛ abadan. Na nɔrɛ gbo na nɔrɛ singe bɛ pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya sɔtɔ a fanyi ra.

¹³ Won mu luxi alɔ Annabi Munsa naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nɔrɛ ra, naxan nu luma ba ra.

¹⁴ Kɔnɔ e xaxili xɔrɔxɔ. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saate fori xaranma tɛmɛi naxɛ. A luxi nɛ alɔ na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbɛma. Na fahaamutarepa mu nɔma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹⁵ Han to e luxi alɔ na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui sɔtɔ e bɔjɛ kui, e Tawureta Munsa xaranma tɛmɛi naxɛ.

¹⁶ Kɔnɔ mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi nɛ alɔ na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui sɔtɔ.

¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili Seniyɛnxi nan na. Marigi Xaxili nan xɔrɛya fima mixi ma.

¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nɔrɛ naxan yanbama won ma, won fama nɛ na nɔrɛ masende mixi gbɛtɛɛ bɛ. Won Marigi Xaxili won

masarama nɛ a misaali ra, won ma nɔrɛ xun nu masa.

4

Kawandila wali ki

¹ Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra.

² Muxu wali ki mu nɔxunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nɔndi nan masenma mixi birin bɛ, alako e xa la muxu ra Ala ya i.

³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixɛ mixi birin bɛ, fo kisitaree,

⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie marigi bara a ragiri e xaxili naxa fahaamui sɔtɔ xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nɔrɔxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yetɛ kan xa fe xa kawandima. Muxu xa kawandi a masenma nɛ a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra.

⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nɔrɛ masen muxu bɛ a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ Kɔnɔ na nɔrɛ hagigɛ saxi muxu bɔjɛ ma, bɔjɛ naxan senbɛ xurun alɔ feɲɛ, alako mixie xa a kolon na senbɛ xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ Kɔntɔfili bara muxu xɛtɛn, kɔnɔ muxu mu butuxunxi. A bara muxu

xaxili ifu, kɔnɔ limaniya mu baxi muxu yi ra.

⁹ Muxu bara jaxankate soto, kɔnɔ Ala mu muxu raboloxi. Fe xɔrɔxɔe bara muxu rabira, kɔnɔ a mu nɔxi muxu ra.

¹⁰ Muxu xa tɔɔre muxu xa dunijeigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa wuri magalanbuxi ma. Muxu na tɔɔre sotoxi ne alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu na tɔɔrɔfe Isa xa fe nan na muxu xa dunijeigiri kui, alako Isa xa xunnakeli fan xa makenen muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan xɔn ma, alako wo tan xa kisi soto.

¹³ A sebexi Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa wɔyen.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu wɔyenxi na nan ma.

¹⁴ Muxu na rabaxi ne, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi faxe ma, a fama ne muxu fan nakelide faxe ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire.

¹⁵ Muxu tinxi na tɔɔre birin na wo xa fe ra. Muxu tɔɔroma ne alako mixi gbegebe xa Ala xa hinne kolon, e fa tantui nun matɔxɔe rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu boje na fanfe lɔxɔ yo lɔxɔ,

¹⁷ barima muxu xa tɔɔre xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe raminife muxu be, xunnakeli naxan maniyɛ mu na,

naxan mu jɔnma abadan.

¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kɔnɔ fe naxan mu toma na tan buma ne abadan.

5

Ariyanna kira

¹ Won a kolon, won fate luxi ne alɔ bage, won nii sabatixi dennaxe. Na bage na kana, won banxi gbete soto ma ne ariyanna, won luma dennaxe abadan. Ala nan na banxi yailanxi won be, adamadi mu naxan tixi.

² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xoli na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna.

³ Na banxi neene misaalixi donma nan na. Won wama donma neene ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra.

⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima won mu wama donma xa ba won ma. Won wama ne donma neene xa ragoro won ma, alako kisi xa no faxe ra.

⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yete Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra.

⁷ Won ma jere kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden.

8 Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi xɔnyi.

9 Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara keli won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na.

10 Won na rabama ne barima Ala xa Mixi Sugandixi fama ne won birin makiitide, alako kankan xa a sare sɔtɔ a xa fe fanyie nun a xa fe jaaxie ma, a naxee rabaxi a xa dunijeigiri kui.

11 Muxu to Marigi xa yara-gaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu jere ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu jere ki kolon wo boje kui.

12 Muxu mu wama gbilenfe muxu xunmafalafe ra wo be. Muxu wama ne tun wo xa jexin muxu xa fe ra, alako wo xa no mixie yaabide naxee e yete igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e boje kui.

13 Xa muxu bara so fe ndee kui naxan luxi alo daxuna dunija mixie be, muxu na rabaxi Ala nan be. Kono xa muxu bara jere xaxili fanyi bere ra, muxu na rabaxi wo tan nan be.

14 Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tunma. Muxu bara a kolon mixi keren bara faxa adama birin be. Na kui, mixi birin bara faxa.

15 A bara faxamixi birin be, alako naxee jipe a ra e xa e yete waxonfe lu na, e xa wali Isa be naxan faxa e be, naxan man keli faxe ma e be.

16 Na nan a toxi, kelife yakosi, won mu mixi toma alo dunija mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma ne alo dunija mixie a toxi ki naxe, kono yakosi won mu a kolonxi na ki sonon.

17 Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe keren kui, a findima mixi neene nan na. A xa fe fori bara masara fe neene ra.

18 Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yete ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma.

19 Ala bara dunija ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a dije adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gbilen a ma.

20 Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae ra. A luxi ne alo Ala na kawandi tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma.

21 Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tode ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikɛe xa marasi

1 Muxu tan, Ala xa walikɛe, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne sɔtɔ fu ra.

2 Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba suxu n ma hinne

waxati, n bara wo mali wo xa kisi loxoε.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi loxoε ra wo be.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan noma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi.

⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sotofe ra Ala xa walike lanma a xa naxan naba. Muxu bara tun nabexiya raba jaxankate, setarepa, nun kontofili kui.

⁵ E bara muxu bonbo, e muxu raso geeli kui, e gali boje rate muxu xili ma. Muxu bara wali xoxoxoε raba, muxu mu xi, muxu bara kaame.

⁶ Muxu bara muxu tun nabexi seniyenyi, fahaamui, dije, fe fanyi, xaxili seniyenxi, nun xanunteya fiixe kui.

⁷ Muxu mu ba nondi falafe, muxu fe birin nabama Ala senbe saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexe firin na.

⁸ Muxu walima binye nun yelebui sotoε nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kane soto. Ndee bara muxu findi wule false ra, konon muxu nondi gbansan nan falama.

⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra alo e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira xon ma, konon muxu mu faxaxi. Muxu bara jaxankata, konon muxu mu faxaxi.

¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, konon seewe na muxu boje kui. Setaree nan muxu ra, konon bannaya na

muxu yi ra. Misikiinεe nan muxu ra, konon fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo noxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma.

¹² Muxu boje mu balanxi wo ma, konon wo tan bara wo boje balan muxu mabiri.

¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyataree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi noma lude yire keren?

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentane lanma fe keren ma? Danxaniyatoe nun danxaniyatara lanma munse ma?

¹⁶ Kuye toma Ala xa horomobanxi kui? Won tan nan findixi Ala Nijne xa horomobanxi ra. Ala yati a fala ne, «N jere ma ne wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima ne n ma jama ra.»

¹⁷ Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyentare ra, alako n xa wo rasene.»

¹⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

7

Polu xa xanunteya Korintikae be

¹ N xanuntenyie, Ala to na laayidi moolie tongo won be, won fate nun won boje xa lu seniyenyi kui. Won ma

seniyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

² Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe jaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali.

³ N mu wama kiiti jaaxi safe wo ma. N jan bara a fala wo be xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo be, hali na findima faxe nan na.

⁴ Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara jalexin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n be. Hali n na tōre kui, wo bara a niya n ma seewe xa kamali.

⁵ Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui soto, muxu tōre mooli birin nan li naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu bope ma.

⁶ Kono Ala, naxan mixi limaniyatare ralimaniyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra.

⁷ A fafe gbansan xa mu a ra. Wo meenixi a ma ki naxe, na fan bara findi limaniya ra muxu be. A bara a fala muxu be n xoli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo be. A bara wo xa marafanyi xa fe fala muxu be n tan mabiri. Na bara n naseewa a fanyi ra.

⁸ N a kolon n ma bataaxe bara wo rasunnun, kono a mu jaaxu n be. Hali n to mu nu wama n ma bataaxe xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi xon mu kuya fa.

⁹ Yakosi n bara jalexin na xa fe ra. N mu jalexin wo xa sunnunyi xa ra, kono

n jalexinxi ne barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

¹⁰ Ala mixie rasunnunma ne alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mooli mu findima mone ra, kono sunnunyi naxan fatanxi dunija ra, na findima faxe nan na.

¹¹ Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo xa wo yete xunmafala, wo xa xono fe jaaxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu senbe ra, wo xa fe jaaxi makiiti. Wo bara a masen wo bope fiixe ra fe dangixi kui.

¹² N to bataaxe sebe wo ma, n mu a sebexi na fe jaaxi rabae xa fe xa ra, n mu a sebe na mixi xa fe ra naxan bara fe jaaxi soto. N a sebe ne alako muxu xa marafanyi naxan na wo be a xa mini kene ma Ala be.

¹³ Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara jalexin Tito xa seewe xa fe ra, wo naxan bope ralimaniyaxi a fanyi ra.

¹⁴ N nu bara fe fanyi fala a be wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo be, a birin findixi nondi nan na. Muxu naxan falaxi Tito be wo xa fe ra, na fan birin findixi nondi nan na.

¹⁵ Wo xa marafanyi a be, a xun bara masa, barima wo to a rasene, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to.

¹⁶ N bara jalexin na lanlanteya ra naxan na won

tagi, a mu kanama fefe ma.

8

Danxaniyatɔɛ jama xa mali

¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be Ala hinnexi Masedon danxaniyatɔɛ jamae ra ki naxe.

² Hali e to nu na naxankate xɔɔxɔɛ kui, e xa sɛɛwe xungbe nun e xa setarepa xɔɔxɔɛ a niyaxi ne e xa ki ti a fanyi ra.

³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki alo e nu noma naxan na, e man dangi na ra.

⁴ E naxa muxu mayandi e yete janige ra, a e fan xa seniyentɔɛɛ mali alo booree a rabama ki naxe.

⁵ Na bara dangi muxu waxɔnfe ra. A singe e naxa e yete fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e yete fi muxu ma alo Ala nu wama a xɔn ma ki naxe.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo be a naxan foloxi.

⁷ Wo bara xunnakeli soto fe birin kui, alo wo xa danxaniya, wo xa masenyie, wo xa lonni, wo xa tunnabexi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli soto yi wali fanyi fan xa fe ra.

⁸ N mu wo yamarife xe. N wama a kolonfe ne xa wo xa xanunteya fiixe alo booree gbe fiixexi ki naxe.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinnexi won na ki naxe. Fe birin nu na a yi ra, kɔnɔ a naxa dije na birin ma wo

tan be, alako wo xa banna a xa setarepa saabui ra.

¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo be. Yaala wo tan nan singe na nate tongo, wo tan nan singe kɔbiri malan folo.

¹¹ Yakɔsi fa, wo xa na rapɔn, alako wo janige fanyi xa kamali wo xa fɛɛɛɛ bere ra.

¹² Xa wo mixie kima janige fanyi ra, wo e mali wo noma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na fɛɛɛɛ mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa tɔɔɔ alako booree xa se soto. Wo birin xa lan.

¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi noma ne e malide e xa setarepa kui. Waxati gbete, e tan fan harige fanyi noma ne wo fan malide wo xa setarepa kui. Na kui, wo birin bara lan,

¹⁵ alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Naxan a gbege malanxi, a mu dangi a i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi ne.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito bɔɔɛ kui, alo muxu tan.

¹⁷ A bara muxu xa marasi suxu. A man bara nate tongo a yete ra jɛlexinyi kui, a xa siga wo yire.

¹⁸ Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xɛɛfe a matide, danxaniyatɔɛ jama naxan birin matɔxɔma a xa kawandi xa fe ra.

¹⁹ Danxaniyatɔɛ jamae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde. Muxu na birin nabama ne alako Ala xa matɔxɔɛ soto,

a nun man muxu xa janige fanyi xa raba.

²⁰ Muxu mu wama mixi yo xa fe jaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kobiri ya rafanyi rawalima ki naxe.

²¹ Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xori.

²² Muxu na won ngaxakerenyi gbete fan xee fe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a boje ma senbe ra. Yakosi, nde bara sa na senbe fari, barima a man bara la wo tan na.

²³ N waliboore Tito findixi n tan nan ma xera ra wo be. A matimae findixi danxaniyatoe pamae nan ma xerae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binye xa fe ra.

²⁴ Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie be alako danxaniyatoe pama birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nondi na a ra.

9

Danxaniyatoe mixi malima ki naxe

¹ Hali n mu bataaxe sebe wo ma seniyeentoe malife xa fe ra.

² N jan bara wo janige fanyi kolon. N bara wo matoxo Masedonkae be, a falafe ra wo tan Akayikae redixi na kobiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na nate suxu senbe ra, e fan bara wa sofe na kui.

³ Yakosi n na n ngaxakerenyie xee fe wo yire, alako n matoxoe naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra.

Wo xa kobiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alo n wo xa fe fala e be ki naxe.

⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa, na findima yaagi nan na n be, a findima yaagi belebele nan na wo fan be.

⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xee wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na ki wo noma na rabade wo waxonki, alako a naxa findi fe xoroxoe ra wo be.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xori xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sotoma. Naxan sansi xori gbegebe rawalima, a fan sansi gbegebe sotoma ne.

⁷ Kankan xa mixi ki a yete janige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimise kui. Naxan mixi kima seewe kui, na nan nafan Ala ma.

⁸ Ala noma barake mooli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima ne, e man dangi a ra, alako wo xa no wali fanyi mooli birin nabade.

⁹ A sebexi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»

¹⁰ Ala naxan sansi xori fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma feere rawuyama ne, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya.

¹¹ Ala wo kima feere gbegebe nan na, alako wo fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama ne Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra.

¹² Wo naxan fima

seniyentōee ma, a e hayi lima ne, a man findi tantui gbegebe ra Ala be.

¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma ne, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma ne wo xa mali xa fe ra, wo hinnexi e ra naxan na, a nun mixi birin.

¹⁴ E fama ne Ala maxandide wo be xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinne wo ra a fanyi ra.

¹⁵ Ala tantu a xa hinne xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Polu woyen ki

¹ N tan Polu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa dije nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxe a n senbe mu gbo n na wo ya ma temui naxe, fo n na makuya wo ra, n fa woyen xoxoxe fala wo be.

² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma woyenyi xa xoxoxo n fa temui wo yire. Ndee joxo a ma muxu na jerefe adama ki nan tun ma. N woyenna a xoxoxe ra na mixie nan be.

³ Adamadi nan muxu ra, kono muxu mu gere soma adama ki xa ma.

⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee noma Sentane senbee kanade. Muxu manoxunyi birin xun nakanama ne

⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yete igboja kui. Manoxunyi birin xa lu Ala xa

Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma.

⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama ne na kanyi jaxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki ne.

⁸ N mu yaagima woyenyi xungbe falafe ra wo be Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali senbe sotode. A mu n xexxi wo xun nakanade xe.

⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan noma wo magaaxude n ma sebeli ra, alo wo a manoxunxi ki naxe.

¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxee senbe gbo, e xoxoxo, kono a gundi yati na fa, a senbe mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.»

¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxee kui, muxu fama ne na birin nakamalide muxu fa temui.

¹² Muxu mu suusama muxu yete misaalide yete igboe ra. Muxu mu wama muxu yete maniyafe e ra. E na e yete igbo e yete xa manoxunyi ra, e bara ge e xa lonnitarepa masende.

¹³ Muxu mu wama muxu yete xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie be muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo be.

¹⁴ A mu luxi alo muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra.

15 Muxu mu matoxɔɛ fenma han a dangi a i mixi gbeteɛ xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xɔn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma.

16 Na ki muxu nɔma nɛ Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbete naxee dangi wo ra. Muxu mu matoxɔɛ fenma mixi gbeteɛ xa wali foxie ra.

17 Xa mixi wa a yete matoxɔfe, Marigi wali naxan nabaxi a xa dunijeigiri kui, a xa a yete matoxɔ Marigi xa fe nɛ i.

18 Barima yete matoxɔɛ xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yete naxan matoxɔma.

11

Pɔlu xa wali

1 Wo xa wo haake to n be, alo wo jan na a rabafe ki naxe, n xa n ma daxupa nde fala wo be.

2 Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde xɔn. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alo gine naxan fixi xeme ma a dimedi.

3 Kɔnɔ n gaaxuxi nɛ mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan foxɔ ra boɓɛ fiixe ra. Na kui, wo luma nɛ alo Nɛɛnɛ Mahawa boximase naxan madaxu yunubi xa fe ra.

4 N a falama na fe nan ma, wo wo tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma

wo be ki gbete, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbete suxude, bafe Ala Xaxili Seniyenxi ra wo naxan sotoxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

5 Kɔnɔ n a kolon n mu xurun na mixie be, naxee e yete findixi wo be xɛɛra fisamantee ra.

6 Hali n woyen ki mu tofan a gbe ra, kɔnɔ n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo be a fanyi ra.

7 N to n yete magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo be sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo be?

8 N bara danxaniyatɔɛ jama gbeteɛ makula, alako n xa nɔ walide wo be sare xanbi. N mu n ma kontofili doxoxi mixi yo xun ma wo ya ma.

9 Masedon danxaniyatɔɛ nan fa n malide n ma tɔɔɛ kui. N na birin naba nɛ alako n naxa findi kote ra wo be. Han ya na xaxili na n yi ra.

10 N xa nɔndi fala wo be Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo be sare xanbi ki naxe, n man walima na ki nɛ Akayi boxi birin ma, barima na findixi xunnakeli nan na n be.

11 Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan be xanunteya xa ra? Ala a kolon.

12 N naxan nabaxi, n man gbilenma nɛ na raba ra, alako mixi yo naxa nɔ e misaalide muxu ra. Ndee wama na binyɛ nan xɔn.

13 Na mixie e yete findixi wo be xera fisamantee ra, konɔ wule false nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae ra.

14 Konɔ na mu findima de ixare ra, barima hali Sentane a mixi madaxuma, a a yete kan misaali maleke norɔxi ra.

15 Sentane xa walikée fan birama na misaali nan foxo ra, e fa e yete masen walike tinxinxie ra. E fama ne e sare sɔtode.

16 Wo xa wo haake to n be, n fan xa n yete matoxo dondoronti, konɔ wo naxa a mapoxun daxupa ra de! Hali wo a mapoxun daxui na n na, wo xa dije alako n xa n gbe fala wo be.

17 Na kui, n mu woyenma Marigi waxonki ma. N woyenma daxui ki nan ma naxan wama a yete matoxofe.

18 Mixi gbege to so yete igboja kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matoxo.

19 Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilitaree ra temui birin.

20 Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a jaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo de ragarin.

21 N bara a fala wo be yaagi ra, muxu tan mu na senbe mooli masenxi wo be. Konɔ e suusaxi e yete kan matoxoe naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitarepa ra n be.

22 Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi

nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan na. Iburahima bonsoe nan e ra? N tan fan Iburahima bonsoe nan n na.

23 Ala xa Mixi Sugandixi xa walikée nan e ra? Wo wo haake to n be de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bonboe soto dangife e ra, n bara makore faxe de ra dangife e ra.

24 Sanmaya suuli Yuwifie n bonboma sebere ya tongo saxan nun solomanaani ra.

25 Sanmaya saxan e n bonboma gbengbeta ra. Sanmaya keren e bara n magono gemee ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun kee keren nadangi ye xora baa ma.

26 N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara tooro xure igirife ra, n bara tooro mujetie xa fe ra, n yete kan bonsoe mixie bara n tooro, kaafirife fan nu bara n tooro. N bara tooro taee, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatoe wule false fan bara n tooro.

27 N bara tooro wali xoroxxoe xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe soto, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose soto jeme ra.

28 Naxan saxi na birin fari, loxo yo loxo n kontofilima danxaniyatoe jamae xa fe ra.

29 Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatoe na yunubi fe raba, a n sondonyi tooroma ne alo te na sa a ma.

³⁰ Iyo, xa a lanma n xa n yete matoxo fe nde ra, n nan n yete matoxoma n ma senbetareya nan na.

³¹ Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matoxoma abadan, a a kolon n mu wule falama.

³² Damasi gomina, naxan nu na Mange Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naadde balan alako a xa n suxu,

³³ kono danxaniyatose naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

12

Polu xa matoxe

¹ N lanma n xa nde sa na matoxe fari? Na yusi mu na, kono n man xa laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma.

² Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na je fu nun naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon.

³ Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe keren nan kolon,

⁴ na xeme xaninxi ne ariyanna. Menni a naxa fee me, naxee mu daxa adama xa e masen a boore be.

⁵ N bara na xeme matoxo. N tan nan lanxi na xeme ma, kono n mu wama n yete matoxofe. N nan n ma senbetareya gbansan nan matoxoma.

⁶ Kono xa n bara wa n yete matoxofe, na mu findima xaxilitarepa ra, barima n naxan birin falama a findixi nondi nan na. N mu na birin falama xe, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma.

⁷ Na laamatunyie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa toore nde doko n ma, naxan fatanxi Sentane xa maleke ra, alako n naxa n yete igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra.

⁸ N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a xa na toore ba n ma,

⁹ kono a naxa a masen n be, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matoxoma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n be.

¹⁰ Na nan a toxi senbetareya rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe xoxoxe ra, hali na findi jaxankate nun toore ra n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, na birin nafan n ma, barima n a kolon n senbe sotoma n ma senbetareya nan kui.

¹¹ Wo bara a niya n xa woyen alo daxui. A nu lanma ne wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xera fisamantee ya i.

¹² N bara n ma xeraya foxie masen wo be, n to tonxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxotse xungbe kui.

¹³ Fe keren gbansan nan na, n mu naxan nabaxi wo ra alɔ n a raba danxaniyatɔɛ nama gbɛtɛɛ ra ki naxɛ. N mu tin findide kote ra wo tan bɛ. Xa na mu rafan wo ma, wo xa dijɛ.

¹⁴ N redixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xɔnyi. N mu findima kote ra wo bɛ de, barima n mu wama wo harige xɔn ma. N wama wo tan yati nan xɔn ma. A mu lanma die xa fɛɛɛ fen e barimixie bɛ. A lanma barimixie nan xa fɛɛɛ fen e xa die bɛ.

¹⁵ N tan bara tin fɛɛɛ fende wo bɛ. N bara tin n yete fide wo bɛ. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan bɛ?

¹⁶ Awa yire, kɔnɔ n mu findixi kote ra wo bɛ. Nde a falama a kɔɔta mixi nan n na, a n bara wo masɔɔ kɔɔta wali ra.

¹⁷ Kɔnɔ n xa wo maxɔrin, n bara wo rawali n ma xɛɛrae saabui ra?

¹⁸ N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbɛtɛ xɛɛ naxan a matima. Tito wo rawali nɛ? N nun Tito mu jɛɛ xaxili keren xa fari? A mu n tan xa fɔxi raba?

¹⁹ N xanuntenyie, kabi tɛmui xɔnnakuye wo jɔxɔ a ma muxu na muxu yete nan xunmafalafe, kɔnɔ muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo bɛ Ala ya xɔri alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kɔnɔ n bara gaaxu n wo jɛɛ ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Tɛmunde n

fan jɛɛ ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, tɔɔnɛ, xɔnnanteya, boore matandi, wɔyɛn jaaxi, naafixiya, yete igboja, nun jaxasi.

²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nɛ n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee fɔxɔ ra, alɔ seniyentareja, yɛnɛ, nun langoɛja.

13

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

¹ N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.»

² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔnyi, n naxa a fala wo bɛ, «N na fa, n mu dijɛma mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyɛnyi ma mixie bɛ, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbɛtɛɛ.

³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyɛnfe n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a senbɛ mu xurun wo bɛ. A senbɛ gbo wo ya ma.

⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa senbetareya kui, kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma senbɛ ra. Muxu tan fan, muxu senbɛ mu gbo, kɔnɔ muxu fama nɛ lude a seeti ma wo malife ra Ala senbɛ saabui ra.

⁵ Wo xa wo yete mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo boje i? Kono xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo boje i de!

⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi.

⁷ Muxu Ala maxandima wo be alako wo naxa fe jaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi soto. Muxu wama na nan xon wo tan be, alako wo xa lu kira fanyi xon, hali mixi nde kiiti jaaxi doxoma muxu ma.

⁸ Muxu tan mu noma nondi matandide, fo muxu xa bira a foxo ra.

⁹ Xa muxu senbe xurun, kono wo gbe naxa gbo, muxu bara jlexin. Muxu Ala maxandima ne alako wo xa danxaniya xa kamali.

¹⁰ N na bataaxe sebefe wo ma yire makuye barima n mu wama fe xoxoxe falafe wo be wo ya xori. Marigi bara n xee a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a donxoxe ra, Ala, xanunteya nun bojesa kanyi xa lu wo seeti ma, wo xa seewa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bojesa kui.

¹² Wo xa wo bore xebu sunbui seniyenxi ra. Seniyentoe birin bara wo xebu.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne wo ra,

Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Seniyenxi xa lu wo boje i.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Galati
daxxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sebe daxxaniyatɔe ɲama ma, naxee nu sabatixi Galati bɔxi ma. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa daxxaniya Isa ma. Na birin sebexi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fɔlɔ Isir-ayila bɔxi ma, daxxaniyatɔe singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isir-ayila xili ba, bɔnsɔe keren nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namipɔnmɛe naxan xa fe masen e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa seriye tongoxi alo diine nɛɛnɛ, barima e a toxi ki naxe, Isa xa seriye bara Yuwifie xa diine rakamali, alo Ala nu bara a masen ki naxe. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diine seriye rabɛpin naxan nu sebexi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa seriye sa seriye boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xɔrɔxɔe ra na kawandi nu tima temui naxe Yuwifie nan gbansan be, kɔnɔ

Isa xa xɛɛrae to na masenyi kawandi si gbete be, fe ndee naxa mini. Si gbete tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunye xa sa Isa xa seriye fari, barima Isa xa seriye nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbete Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gexi kisi sɔtɔde. Pɔlu to na xaxili me, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sɔtɔma Isa xa serexe saabui nan na, mixi hayi mu na sunne ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunne mu fan. A a fala ne sunne, xa na mu a ra yaamari gbete, a mu nɔma mixi rakiside. Isa xa serexe nan gbansan nɔma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbete Isayankae tagi, a nɔma xaxili gbege fide won fan ma. Diine fee na na, a lanma won xa naxee raba, kɔnɔ e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won nɔma naxee rabade, kɔnɔ a mu lanma won xa e findi tekuraki kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xɔrɔxɔ, kɔnɔ Ala xa Kitaabuie nɔma lonni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Pɔlu xa Kitaabui Galati daxxaniyatɔe be, a man daxxaniyatɔe jere ki masenma won be. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Seniyenxi, naxan sabatixi

danxaniyatɔe bɔɓe kui, na nan a rapɛrema Ala xa kira xɔn ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentanɛ fe birin nabama nɛ alako a xa a rapɛre kira gbete xɔn ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Galati danxaniyatɔe ɲama ma

Xɛɛbui

¹⁻² N tan Pɔlu nun n ngaxakerenyie, muxu bara danxaniyatɔe ɲamae xɛebu naxee na Galati bɔxi ma. Mixi yo mu n xɛɛxi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixi faxɛ ma, e tan nan n xɛɛxi.

³ Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔɓesa fi wo ma.

⁴ Isa a yete baxi sɛrɛɛ ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati ɲaaxi ma, alɔ won Baba Ala wama a xɔn ma ki naxɛ.

⁵ Tantui na Ala bɛ abadan. Amina.

Galatikae gbilenfe Ala xa kira fɔxɔ ra

⁶ N dɛ bara ixara wo to gbilenfe wo xilima fɔxɔ ra yi ikɔrɛxi ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinne saabui ra. Wo na birafe masenyi gbete nan fɔxɔ ra,

⁷ naxan mu findixi masenyi fanyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi mafindi.

⁸ Kɔnɔ xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa maleke nde naxa masenyi ti wo bɛ, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bɛ a singe ra, dankari na na kanyi bɛ.

⁹ N xa gbilen na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo bɛ, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bɛ a singe ra, dankari na na kanyi bɛ.

Pɔlu xa xɛɛraya

¹⁰ Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo ɲɔxɔ a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra.

¹¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ a n xibaaru fanyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra.

¹² N mu a sɔto mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n bɛ.

¹³ Wo bara a mɛ a singe n nu biraxi Yuwifie xa diine fɔxɔ ra senbɛ ra ki naxɛ. N nu Ala xa danxaniyatɔe ɲamae ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra alako n xa e sɔntɔ.

¹⁴ N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diine kui, a dangi n booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naa-munyie fɔxɔ ra senbɛ nan na.

¹⁵ Kɔnɔ Ala nu bara n sugandi kafi n bari temui. A naxa n xili a xa hinne ra,

¹⁶ a fa a xa Di masen n be, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbeteɛ tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra,

¹⁷ n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xɛɛrae ra n tan be. N naxa siga keren na Arabu boxi ma. Na dangi xanbi n naxa gbilen Damasi taa kui.

¹⁸ Ne saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyeri kolon. N naxa lu a xonyi xi fu nun suuli.

¹⁹ N mu Isa xa xɛɛra gbete to na temui, fo Isa xunya Yaki.

²⁰ N xa a fala wo be Ala ya xori, n naxan sebefe wo ma, wule yo mu na a kui.

²¹ Na jere dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi boxi ma.

²² Isayanka pamae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na temui,

²³ kɔnɔ e nu bara a me a mixi naxan nu e tɔɔroma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, kɔnɔ yakosi a na a kawandife.»

²⁴ Na kui, e naxa Ala matɔxɔ n ma fe ra.

2

Pɔlu nun Isa xa xɛɛrae

¹ Ne fu nun naani to dangi kelife na biyaasi singe ma, n man naxa gbilen Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n fɔxɔ ra.

² Ala nu bara a masen n be n xa siga naa alako n xa dentɛge sa e be n xibaaru fanyi naxan ibama si gbeteɛ tagi. N mu na dentɛge sa e birin xa be, fo danxaniyatɔɛ kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.

³ Kɔnɔ hali Tito Girekika naxan nu na n fɔxɔ ra, e mu a karaxan a xa sunna.

⁴ Mixi sunnafe nu bara findi jɔxɔnsɔsɔɛ ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatɔɛɛ ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xɔreya nan nabenfe, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gbilen konyiya kui.

⁵ Kɔnɔ muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa nɔndi kira xɔn ma.

⁶ N mu n xaxili tixi mixie ra pama biraxi naxee fɔxɔ ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore be. E tan mu sese sa n ma masenyi fari.

⁷ E naxa a to Ala nan na xɛɛraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyi iba si gbeteɛ be, alɔ Piyeri a rabama Yuwifie be ki naxe.

⁸ Ala naxan Piyeri xɛɛ a xa wali rabade Yuwifie tagi, a tan nan n fan xɛɛ a xa wali rabade si gbeteɛ tagi.

⁹ Yaki, Piyeri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatɔɛɛ tagi, e naxa n nun Baranabasi rasene a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinnexi n na ki naxe. E naxa lan a ma a muxu xa xɛɛraya raba si

gbetee tagi, e tan fan xa a raba Yuwifie tagi.

¹⁰ E man naxa muxu mayandi muxu xa setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na ki n nu wama naxan nabafe a fanyi ra.

Yuwifie nun si gbetee

¹¹ Piyeri to fa Antiyoki, n naxa a matandi, barima a nu bara tantan.

¹² Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a yire, a nu a degema a nun si gbetee. Kono e to a xonyi li, a naxa gbilen mixie foxo ra naxee findixi si gbetee ra. A nu bara gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu laxi a ra a danxaniyatooe lanxi ne e xa sunna.

¹³ Yuwifie gbetee naxa bira a xa filankafuija foxo ra, han e naxa Baranabasi fan natanan.

¹⁴ N to e xa tinxintareya to, naxan mu lanxi Ala xa nondi ma, n naxa a fala Piyeri be e birin ya xori, «Hali i to findixi Yuwifie ra, i na perefe si gbetee xa naamunyi ki nan ma, naxan mu findi Yuwifie xa naamunyi ra. Munfe ra i a falama si gbetee be e xa jere Yuwifie jere ki ma?»

¹⁵ Won tan naxee barixi Yuwifia kui, naxee mu findixi yunubitooe ra si gbetee tagi,

¹⁶ won a kolon mixi yo mu noma Ala xa seriye birin nabatude, a fa lu a mu tantan na xa a findi tinxintooe ra. A findima tinxintooe ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa

ma, alako won xa tinxin na danxaniya saabui ra. Won mu noma Ala xa seriye birin natinmede, han won xa findi tinxintooe ra. Mixi yo mu noma Ala xa seriye birin natinmede, han a fa findi tinxintooe ra.

¹⁷ Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa Mixi Sugandixi ma? Astofulahi.

¹⁸ N mu lama a ra sonon n noma Ala xa yaamari birin natinmede, han n xa findi tinxintooe ra. Xa a sa li n bara gbilen na xaxili ma, na mu findi Ala xa seriye ra.

¹⁹ N to a to n mu noma Ala xa seriye birin natinmede, n naxa na xaxili lu na, alako n ma jere ki fanyi xa findi tantui ra Ala be.

²⁰ Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxe wuri magalanbuxi ma, n waxonfe fan bara faxa na ki. Yakosi n mu birama n waxonfe foxo ra. Ala xa Mixi Sugandixi nan n ma dunijeigiri raperema. N n ma dunijeigiri raperema danxaniya nan saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di ma naxan a yete baxi serexe ra n be a xa xanunteya xa fe ra.

²¹ N mu tinma Ala xa hinne rabolode. Xa a sa li n noma Ala xa yaamarie ratinmede han n xa findi tinxintooe ra, a lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe tide yo mu na won ma kisi xa fe ra.

3

Danxaniyatooe findixi

Ibrahimia xa die nan na

¹ Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo madaxuxi? A masenxi ne wo be a fiixe ra a Ala xa Mixi Sugandixi banban ne wuri magalanbuxi ma.

² Wo a fala n be munse a niyaxi wo xa Ala Xaxili Seniyenxi soto. Wo a sotoxi Ala xa seriye ratinmefe nan saabui ra, ka wo a sotoxi ne barima wo danxaniyaxi Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

³ Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili nu tixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na, konɔ yakosi wo laxi wo yete kan senbe nan na. Munfe ra?

⁴ Wo bara tɔɔɔ Ala Xaxili sotofe ra, yakosi munfe ra wo wama na bepinfe? Na bara findi fe fufafu ra wo be?

⁵ Ala a Xaxili Seniyenxi fima wo ma, a man kaabanakoe rabama wo tagi. A wo kima ne, barima wo bara a xa seriye rabatu, ka a wo kima ne barima wo bara danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

⁶ Wo xa Ibrahimia xa fe mato. A to danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi soto Ala mabiri.

⁷ Na nan na ki, mixi naxan danxaniya Ala ma, na bara findi Ibrahimia xa di ra.

⁸ Kitaabui na nan yati fala beenun a xa raba, a falafe ra Ala fama si gbete ratinxinde e xa danxaniya saabui ra. A naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a to a fala Ibrahimia be, «Si birin fama ne duba sotoɔde i tan saabui ra.»

⁹ Na kui, danxaniyatɔe birin duba sotoɔma ne alo Ibrahimia danxaniyatɔe.

¹⁰ Mixi naxan katama Ala xa yaamarie ratinmede alako a xa kisi soto, na findixi mixi dankaxi nan na, barima a sebexi Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari birin nabama, naxee sebexi Ala xa seriye Kitaabui kui, a dankaxi.»

¹¹ Mixi yo mu noɔma Ala xa yaamarie birin nabatude, na xa a findi tinxintɔe ra. A sebexi Kitaabui kui, «Tinxintɔe kisima a xa danxaniya nan saabui ra.»

¹² A man sebexi, «Mixi naxan Ala xa yaamarie birin nabatuma, a kisima nee nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra. Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu noɔma a xaxili tide yaamarie ratinmefe ra.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara danke ma, won naxan soto barima won mu a xa yaamari birin natinmexi. A won xunsara ne, a to won ma danke tongo a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a faxa ki nan ma, barima a sebexi Kitaabui kui, «Danke na mixi be naxan gbakuma wuri ma.»

¹⁴ A bara won xunsara alako Ala heeri naxan fixi Ibrahimia ma, a xa dangi si gbete ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na kui, won ma danxaniya saabui ra, won noɔma Ala Xaxili Seniyenxi sotoɔde naxan laayidixi won be.

Ala xa saate nun ibunadama xa wali

15 N ngaxakerenyie, n xa misaali nde masen wo be. Mixi mu noma saate masarade, xa na mu a ra a kanade, saate naxan tongoxi ibunadama xa seriye ki ma. Annabi Iburahima xa saate luma na ki ne.

16 Ala naxa laayidi ndee tongo Iburahima nun a xa di be. Kitaabui mu a falama «die,» woyenyi naxan wama a falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama «a nun a xa di.» Woyenyi na a ra naxan wama a falafe «mixi keren.» Na mixi keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

17 N wama naxan falafe wo be, a Ala xa seriye, naxan sebexi je keme naani je tongo saxan dangi xanbi Ala xa saatetongoe Iburahima be, na seriye mu noma na laayidi singe kanade.

18 Xa won kisi sotoma ke ra, barima won Ala xa yaamarie ratinmema, won mu a sotoma sonon Ala xa laayidi saabui ra. Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a yete xa hinne xa fe ra.

19 Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya a xa yaamarie xa sebe Kitaabui kui? A a xa yaamarie sebe ne yunubie xa fe ra, beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekee naxa fa na seriye ra, e na so saabui nde yi ra.

20 Saabui tan luma mixi firin nan tagi, konɔ Ala tan, keren nan a ra.

21 Ala xa seriye nun Ala xa laayidie e boore matandima? Ade de! Xa won nu noma kisi sotode Ala xa yaamarie rabatui nan

na nu, na nu noma ne won findide tinxintoe ra.

22 Konɔ Ala xa Kitaabui a masenxi ne won be a dunija mixi birin Ala xa yaamarie matandima, e findi yunubitoe ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie be, naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, e noma na sotode.

23 Beenun mixi xa no kisi sotode danxaniya saabui ra, won nu na katafe Ala xa yaamarie ratinmede, alako won xa kisi, konɔ won mu no.

24 Na kui, seriye bara won xuru han beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako won xa tinxinyi soto danxaniya saabui ra.

25 Konɔ danxaniya to bara fa, won mu na seriye xa xurui bun ma sonon,

26 barima wo birin bara findi Ala xa die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

27 Wo tan naxee bara wo xunxa ye xora Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra.

28 Yuwifi nun Gireki, konyi nun xore, xeme nun gine, wo birin keren Ala xa Mixi Sugandixi Isa i.

29 Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi Sugandixi gbe ra, wo bara findi Iburahima xa die nun ketongoe ra alo Ala a laayidixi ki naxe.

4

1 N wama naxan falafe, ke tongoma, a dimedi temui, hali a baba ke to findixi a gbe ra, a luxi alo konyi naxan mu gexi a yete sotode.

2 A luma yatigie nun karamoxoe xa yaamari nan bun ma, han a baba na tin temui naxe a xa a yete soto.

3 Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolon, won nu luxi ne alo dimedie. Won nu na dunija fe kobie xa konyiya nan bun ma.

4 Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xee dunija ma gine nde saabui ra. A naxa bari Ala xa seriye bun ma,

5 alako a xa mixie xunsara naxee nu na Ala xa seriye xa kiiti bun ma. A naxa won xunsara alako won xa findi Ala xa die ra.

6 Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa Di Xaxili raso wo boje i, xaxili naxan xili tima, «n Ba.»

7 Na nan a ra wo bara mini konyiya kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi a ketongoe ra.

8 Singe wo mu nu Ala kolon. Dunija fe kobie nan nu findixi wo marigi ra, a fa li nee nun Ala tagi ikuya.

9 Yakosi wo bara Ala kolon. Ala bara wo fan kolon. Munse fa a niyaxi sonon wo man gbilenma na dunija fee ma naxee senbe nun tide mu gbo? Wo man wama lufe e xa konyiya bun ma?

10 Wo man bara bira yaamarie foxo ra, naxee a falama loxoe ndee nun kike ndee tide gbo e boore be. Wo waxati ndee nun je ndee

rafisa e boore be.

11 N gaaxu ne wo naxa n ma xaranyi rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

12 N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi, wo lu alo n tan, barima n fan luxi ne alo wo tan. Wo mu fe kobi yo raba n na.

13 Wo, a kolon a n ma fure nan a niya, a singe singe n xa wo kawandi Isa xa masenyi fanyi ra.

14 Na nu xoxoxo wo be, konon n ma fe mu wo boje rapaaxu wo ma, wo mu wo makuya n na. Wo n nasene ne alo Ala xa maleke nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

15 Wo xa na seewe fori na minden? Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo nu noma tinde wo yae yati bade n be.

16 N nondi falafe wo be, na bara a niya n xa findi wo yaxui ra?

17 Na mixie wama wo xa bira e foxo ra, konon na mu findima fe fanyi ra wo be. E wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan mabiri.

18 Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu paaxu. Wo xa na mooli raba temui birin, hali n mu na wo yire.

19 N ma die, n man na toorofe wo be alo gine xa toore ditinyi ra, han Ala xa Mixi Sugandixi jere ki saba-tima wo i temui naxe.

20 A xoli n ma won birin xa lu yire keren, alako won xa won bore fahaamu, barima yakosi n bara hanme wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

²¹ Wo tan naxee wama kisi sotofe Ala xa yaamarie ratinmefe saabui ra, wo mu a kolon Ala xa seriye naxan falaxi?

²² A sebexi Kitaabui kui a di firin nan nu na Iburahima yi ra. Konyi gine naxa keren bari a be, xore gine fan naxa di gbete bari a be.

²³ A naxan soto konyi gine saabui ra, na barixi ne alo ibunadama birin barixi ki naxe, konɔ a naxan soto xore gine saabui ra, a barixi laayidi nan kui.

²⁴ Na gine firinyi misaalixi saate firin nan na. Saate naxan xirixi Sinayi geya fari nan a niyama mixi xa lu konyiya kui. Hagara misaalixi na saate nan na,

²⁵ naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu boxi ma. A misaalixi Darisalamu fan na, naxan na konyiya kui a nun a xa die.

²⁶ Konɔ Darisalamu naxan na ariyanna, xore taa nan a ra. Won nga nan na ki.

²⁷ A sebexi Kitaabui kui, «I tan naxan mu di barima, i xa jlexin.

I tan naxan mu di bari toore kolon,

i xui ramini, a ite jlexinyi kui,

barima gine naxan xa xeme bara mee a ra,

a xa di wuyama ne, dangi xeme taa idoxoe ra.»

²⁸ Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi laayidi die ra alo Isiyaga.

²⁹ Na waxati, di naxan barixi ibunadama ki ma, a naxa

di boore tooro, naxan barixi Ala Xaxili senbe saabui ra. Han ya a na na ki ne.

³⁰ Munse sebexi Kitaabui kui? A sebexi, «I xa konyi gine nun a xa di keru, barima konyi gine xa di nun xore gine xa di mu ke itaxunma.»

³¹ N ngaxakerenyie, na nan a ra won mu findixi konyi gine xa die xa ra. Won findixi xore gine xa die nan na.

5

Danxaniyatɔe xa xoreya

¹ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara, alako won xa xoreya soto. Na kui, wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya nde yo xa doxo wo fari sɔnɔn.

² N tan Pɔlu, n xa nɔndi fala wo be, xa wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi Sugandixi xa wali tide yo mu na wo be sɔnɔn.

³ N man xa a fala wo be, xeme naxan tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa yaamari birin natinme.

⁴ Wo tan naxee wama tinxinyi sotofe yaamarie ratinmefe saabui ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala mu hinnema wo ra sɔnɔn.

⁵ Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi soto won xaxili tima naxan na.

⁶ Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa foxo ra, sunne nun sunnatareya tide yo mu na a be. Fe keren nan tide gbo: Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi xanu.

⁷ Wo nu na jerefe a fanyi ra. Pe, nde a niyaxi wo xa nɔndi rabolo?

⁸ Naxan wo bendunxi na ki, na mu findixi Ala ra naxan wo xili.

⁹ Lebini dondoronti noma farin gbege ratede.

¹⁰ N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu tinma na xaxili mooli ra. Na kanyi fama ne a sare sotode.

¹¹ N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n na kawandi tife mixie xa sunna, munfe ra Yuwifie luma n jaxankata ra? Xa a sa li nu n na kawandi mooli tima, Isa xa serexe wuri magalanbuxi ma, a mu findima woyen xoxoxe ra mixie be nu.

¹² N wama ne naxee na wo ya isofe, hali e mu a dan sunne fe gbansan ma. E xa e xemeya birin ba na.

Danxaniyatɔe jere ki

¹³ N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa lu xoreya kui, kono wo naxa na xoreya mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali xanunteya kui.

¹⁴ Ala xa seriye birin na yi yaamari kerenyi nan kui: Wo xa wo boore adamadi xanu alo wo yete.

¹⁵ Xa wo luma wo bore tooro ra, wo nu wo bore jaxankata, wo a niya doyin, xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun nakanama ne.

¹⁶ N wama naxan falafe wo be, wo xa a lu Ala Xaxili xa wo rapere. Wo naxa bira wo yete waxonfe jaaxie foxo ra.

¹⁷ Adama waxonfe jaaxi nun Ala Xaxili seniyanxi, a

keren mu a ra. Na firinyi na e bore gerefe, alako wo naxa wo waxonfe raba.

¹⁸ Xa Ala Xaxili na wo raperefe, wo xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmexie ra sonon.

¹⁹ Yunubitɔe waxonfee nan ya: langoena, seniyantarepa, son kobi,

²⁰ kuye batufe, duureya, xonnanteya, lantareya, toone, boje tefe, geeni fenfe i yete be, sonxofe, boore rafisafe a boore be,

²¹ milanteya, siisife, xulunyi jaaxie, nun na maniyee. N man xa a fala wo be, mixi naxee jere ma na ki, e mu ariyanna sotoma ke ra muku.

²² Kono Ala Xaxili Seniyanxi xa kewalie nan ya: xanunteya, seewe, bojesa, dije, yarawase, fanyi, lanlanteya,

²³ boje bexiya, nun yete suxui. Tonyi yo mu na na fe moolie ma.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi Isa foxirabiree bara yunubitɔe waxonfe rabejin a nun fe jaaxi birin.

²⁵ Won to kisi soto Ala Xaxili Seniyanxi saabui ra, won xa bira a foxo ra.

²⁶ Won naxa won yete igbo, won naxa won bore raxono, won naxa mila won bore ma.

6

Danxaniyatɔee xa mali

¹ N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi nde suxu yunubi kui, wo tan naxee xa danxaniya tilinxi, wo xa a mafuruku alako a xa gbilen Ala

ma. Kɔnɔ wo xa wo jɛngi sa wo yete xɔn ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui.

² Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa seriye nan natinmema.

³ Xa mixi a yete igboma, a na a yete madaxufe.

⁴ Kankan xa a yete jere ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore jere ki mato, a fa a fala, «N fan boore be.» Na kui, a xa a yete keren gbansan mato,

⁵ alako kankan xa a yete xa kote xanin.

⁶ Mixi naxan xaranyi sotoma Ala xa masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamɔɔ ki fe fanyi mooli birin na.

⁷ Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu noma Ala madaxude. Kankan fama a yete xa wali sare sotode ne.

⁸ Mixi naxan birama a yete waxɔnfe jaaxi fɔɔ ra, a fama ne sontode na xaxili kobi xa fe ra. Kɔnɔ mixi naxan birama Ala Xaxili waxɔnfe fɔɔ ra, a fama kaside Ala Xaxili nan saabui ra.

⁹ Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa won mu tagan, won fama ne sare fanyi sotode a waxati.

¹⁰ Xa won noma fe fanyi nde rabade, won xa a raba mixi birin be. A gbengbenyi won xa a raba won ngaxakerenyi danxaniyatɔe be dangife mixi birin na.

Nungui

¹¹ Wo yi sebeli mato, a xori xungbo, barima n na a sebefe n yete belexe nan na.

¹² Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa sunna, e wama ne jama xa e matoɔɔ. E na na rabafe ne alako e naxa jaxankate soto kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi Sugandixi xa serexe masenma.

¹³ Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari birin natinmema, kɔnɔ e wama wo tan xa sunna, alako e xa xili fanyi soto na xa fe ra.

¹⁴ Kɔnɔ n tan, n wama xili fanyi sotofe won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa serexe nan ma fe ra, naxan bara a niya n jere ki nun dunija jere ki, e tagi xa ikuya.

¹⁵ Sunne nun sunnatareya tide yo mu na na. Findife mixi neene ra, na nan tide gbo.

¹⁶ Ala xa bojesa nun hinne fi mixi birin ma naxee birama na seriye fɔɔ ra, a nun a xa jama Isirayila.

¹⁷ A donxɔe ra, mixi yo naxa n toɔɔ, barima Isa xa toɔre fɔxi na n fate ma.

¹⁸ N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne wo xaxili ra. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Efese
danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛera Pɔlu naxan seɓe danxaniyatɔe ɲama ma naxee nu sabatixi Efese taa kui nun a rabilinyi. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu ne na taa kui han ɲe firin. Fe naxee dangi Efese na waxati bun ma, e seɓexi Isa xa Xɛerae xa Taruxui kui, Sora 19.

Pɔlu yi Kitaabui seɓe temui naxe, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Alɔ a to Efese danxaniyatɔee ralimaniya, a lɔnni fi e ma, yi Kitaabui nɔma fe gɓegbe masende won fan ɓe. A Ala sago makenenma won ɓe a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa nɔ kisi sɔtɔde Isa xa serexe saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won ɓe a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie nɔma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinne nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won ɓe

a danxaniyatɔe ɲama tide gbo Ala ɓe. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e fɔxɔ ra lɔxɔ naxe. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatɔee xa ɲere naxee ma. A man bara feere fi e ma e xa nɔ tide Sentane kanke alɔ geresoe tima a gerefa kanke ki naxe.

Yi Kitaabui xa masenyi seɓe gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili ragoro won ma naxan lɔnni fima, naxan fee makenenma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa seɓe fi won ma won xa lɔnni sɔto a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lɔnni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Efese
danxaniyatɔe
ɲama ma**

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra. N bara wo tan Efese seniyentɔee xɛɛbu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatɔee.

² Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne nun boɲesa fi wo ma.

Ala matɔxɔe

³ Tantui nan Ala ɓe, naxan findixi won Marigi Isa Baba

ra. Isa saabui ra, a bara barake birin nagoro won ma, naxan mooli mu kelima yi dunija ma, naxan mooli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xon.

⁴ Beenun dunija geme singe jan xa doxo, Ala nu bara won sugandi Isa saabui ra alako won xa seniyeŋ, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui,

⁵ a naxa janige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma.

⁶ Na birin nabaxi ne alako won xa a xa hinne xungbe matoxo, a naxan masenxi won be a xanuntenyi Isa saabui ra.

⁷ A tan Isa bara won xunsare fi a yete wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinne makaabaxi nan kui,

⁸ a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lonni nun fahaamui ra.

⁹ A bara a sago gundo makenen won be, a to wa a xon a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra

¹⁰ waxati kamali temui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na boxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra.

¹¹ Won fan findixi ketongoe ra a tan nan saabui ra, alo Ala a janige tongoxi ki naxe, naxan fe birin nagirima a yete sagoe nun a xa nate ma.

¹² Na birin nabaxi ne alako won tan naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili ti Ala

xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala Nore Kanyi matoxo.

¹³ Wo fan to nondi masenyi rame Isa xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui ra, Ala naxa wo matonxuma a Xaxili Seniyeŋxi ra alo a laayidi ki naxe.

¹⁴ A bara a Xaxili Seniyeŋxi fi won ma won ke fole ra. A fama won ke donxoe birin fide won ma a na fa a xa mixie foxo ra temui naxe. Yi birin nabaxi ne alako Ala Nore Kanyi xa matoxoe soto.

Polu xa Ala maxandi Efeseke be

¹⁵ Na kui, kafi n a me wo danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, wo man seniyeŋtœe birin xanuxi ki naxe,

¹⁶ danyi yo mu na n ma tantui ma wo xa fe ra n ne Ala maxandima wo be.

¹⁷ N ma maxandi sigama Baba Ala Nore Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan fahaamui fima, naxan fee makenenma, alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa.

¹⁸ N a maxandima wo boŋe xa fe to a fiixe ra alako wo xa kolon soto a ma a Ala bara wo xili, fe xa lu wo be wo wo xaxili tima naxan na, alako wo xa kolon soto Ala xa ke makaabaxi ma naxan findixi a xa seniyeŋtœe birin gbe ra,

¹⁹ alako wo man xa kolon soto Ala xa senbe xungbe

ma naxan na won tan danxaniyatɔɛɛ bɛ. Yi senbɛ findixi Ala xa senbɛ magaaxuxi nan na,

²⁰ a naxan namini a to a xa Mixi Sugandixi rakeli faxɛ ma, a a magoro a yirefanyi ma ariyanna.

²¹ Ala bara mangɛya fi a ma naxan dangi mangɛya, nɔɛ, nun senbɛ birin na. A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin na naxan falama yi dunɔpa ma a nun aligiyama.

²² Ala bara fe birin sa a xa yaamari bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra danxaniyatɔɛ pama bɛ.

²³ Danxaniyatɔɛ pama fan luxi nɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe birin nakamalima a mɔɔli birin na, a xa fe kamalixi birin na danxaniyatɔɛ pama tagi.

2

Kisi sɔtɔma Ala xa hinne nan saabui ra

¹ Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na wo xa fe kobie nun wo xa yunubie xa fe ra

² wo nu jɛrɛma naxee ma. Wo nu biraxi yi dunɔpa fe kobie nan fɔxɔ ra. Wo nu biraxi Sentanɛ nan fɔxɔ ra, jinnee xa mangɛ naxan na kuye ma. Wo nu biraxi a xaxili nan fɔxɔ ra naxan na walife Ala yaxuie tagi.

³ Singe, won birin nu jɛrɛma na mɔɔli nan na, won bira won fate waxɔnfe nun won yete xaxili fɔxɔ ra. Na kui, a nu lanma won xa Ala xa xɔnɛ nan tun sɔtɔ alɔ booree.

⁴ Kɔnɔ Ala xa kinikini gbo. A won xanuxi xanunteya tilinxi nan na.

⁵ Na kui, hali faxamixie nan to nu won na won ma fe kobi rabaxie xa fe ra, Ala naxa won nakeli na faxɛ ma, won nun a xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra.

⁶ Ala to bara won nakeli faxɛ ma won nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won naso ariyanna, a won dɔxɔ a fe ma.

⁷ A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra, alako birin xa a xa hinne makaabaxi to waxati birin naxan sa fama.

⁸ Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra, wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma.

⁹ A mu kelima mixi xa wali fanyie xa ma. Na kui, mixi yo mu nɔma a yete matɔxɔde.

¹⁰ Ala xa wali fɔxi nan na won na. Yakɔsi, a bara won daa a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya i won xa nu jɛrɛ e ma.

Danxaniyatɔɛ pama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra

¹¹ Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu wo ra bari kɛpa ma. Naxee xili falama «sunnamixie», e wo fan xili falama «sunnataree». Wo xa a kolon a sunne findixi adama xa wali nan na, naxan nabama mixi fate ra.

12 Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xɔɔɛ nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi nun saate yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra dunjia ma.

13 Kɔnɔ yakɔsi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra.

14 A tan nan lanyi rasoxi won tagi, jama firin xa findi keren na. A to a yete fate ba serexe ra, a bara yaxuya tete rabira naxan nu tixi won tagi.

15 A bara Yuwifie xa seriye, e xa yaamarie, nun e xa tonyie senbe kana. A bara na jama firin tongo, a lanyi xiri e tagi, a e findi jama neene keren na a xa yaamari bun ma.

16 A xa faxe saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyi nun bɔɔesa lu e tan nun Ala tagi.

17 A to fa, a naxa wo kawandi lanyi nun bɔɔesa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makore, a naxa nee kawandi lanyi nun bɔɔesa ra.

18 A tan nan naade rabixi won firin birin be, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Seniyenxi kerenyi saabui ra.

19 Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakɔsi wo fan bara findi

seniyentɔee ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma.

20 Wo bara lu alo banxi tixi naxan bunyi findi xerae nun namijonmee ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi geme hagige ra naxan tide gbo a birin be.

21 Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔɔmɔbanxi seniyenxi ra Marigi be.

22 Isa bara a niya wo fan xa nu malan alo banxi biriki dɔɔoma a boore ra ki naxe. Ala na wo tife alo banxi a Xaxili sabatima dennaxe.

3

Ala xa gundo makenenfe

1 Na nan a toxi, n Ala maxandima wo be, n tan Pɔlu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa be wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra.

2 N laxi a ra, wo bara a me Ala naxa a xa hinne taxu n na n xa a masen wo be.

3 N jan bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n be naxan singe nu noxunxi.

4 Wo na n ma sebeli xaran, wo noma ne a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra.

5 Yi gundo mu nu makenenxi a singe ra nu adamadie be alo a fa makenenxi Ala xa xera seniyenxie nun namijonmee be ki naxe to Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

6 A bara makenen fa, a si gbete nun Isirayilakae bara

findi jama keren na. E bara findi ke keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi be, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.

⁷ Ala to hinnexi n na a senbe birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walike ra.

⁸ Hali n to xurunxi dangi seniyentoe birin na, Ala bara hinne n na. A xa hinne findixi n be yi nan na: N tan xa si birin kawandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra,

⁹ n xa Ala gundo makenen adamadie birin be, naxan nu noxunxi Ala Daali Mange yi ra. Kafi fe folo folo yi gundo nu noxunxi Ala yi,

¹⁰ konoo yakosi, a sago na a ra danxaniyatoe jama xa a xa lonni birin makenen mangee nun nolae be naxee na kuye ma.

¹¹ Yi birin findixi Ala xa nate nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹² A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won nooma won makorede Ala ra limaniya kui, siike xanbi.

¹³ Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma toore kui wo xa fe ra, barima a findima wo be xunnakeli nan na.

¹⁴ Na nan a toxi, n nan n xinbi sinma Baba Ala ya i,

¹⁵ bonsoe birin fatanxi naxan na, naxee na koore nun boxi.

¹⁶ N a maxandima a xa wo mali a xa noore makaabaxi saabui ra, a xa wo boje senbe so a Xaxili saabui ra.

¹⁷ N a maxandima a xa Mixi Sugandixi xa sabati wo boje i danxaniya saabui ra, wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa xanunteya suxu alo wuri bili sanke boxi suxuxi ki naxe.

¹⁸ N a maxandima a xa senbe fi wo ma, alako wo nun seniyentoe birin xa no Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a kuyeya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo mabiri.

¹⁹ Wo xa kolon soto a ma Ala xa Mixi Sugandixi wo xanuxi ki naxe, xanunteya naxan mu nooma fahaamude a gboya xa fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe kamalixi birin na.

²⁰ Matooe na Ala be naxan nooma fe birin na a senbe saabui ra a naxan fixi wo ma, naxan nooma fe birin na, dangi won ma maxandi nun mapoxunyi ra

²¹ Matooe na a tan nan be danxaniyatoe jama nun a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra waxati birin, abadan. Amina.

4

Danxaniyatoe jere ki:

Jerefe lanyi kui

¹ Na kui, n tan naxan bara findi geelimani ra Marigi xa fe ra, n bara wo mayandi wo jere ki xa a masen a Ala nan yati wo xilixi.

² Wo xa jere yete magore nun boje bexi kui, wo nu

dije wo bore be, wo ti wo bore san na xanunteya kui.

³ Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa kana wo tagi, Ala Xaxili Seniyenxi naxan fixi wo ma bojesa ra.

⁴ Won findixi fate keren nan na. Ala Xaxili Seniyenxi keren nan a ra. Ala wo fan xilixi ne wo xa wo xaxili ti fe keren nan na.

⁵ Marigi keren, danxaniya keren, nun xunxa keren nan na won be.

⁶ Ala keren nan na won be naxan findixi birin Baba ra, naxan na birin xun ma, naxan walima birin saabui ra, naxan na birin i.

⁷ Kono hinne fixi kankan ma won ya ma alo Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki naxe.

⁸ Na nan a toxi a sebexi, «A to te koore, a naxa a yaxuie suxu, a naxa adamadie ki.»

⁹ A to sebexi, «A bara te,» na nan na ki a bara goro han boxi ma sinden, beenun a man xa te.

¹⁰ Naxan goro, na nan man texi koore birin xun ma, alako a xa fe birin nakamali.

¹¹ A adamadie ki naxan na, a findi yi nan na: ndee xa findi xerae ra, ndee xa findi namiponmee ra, ndee xa findi xibaaru fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danxaniyatoe xunmatie nun karamoxoe ra.

¹² A won kixi ne na birin na alako won xa seniyentoe mali e xa fata Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatoe nama raperede yare.

¹³ Won xa bira na foxo ra han won birin xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya

nun Ala xa Di kolonfe ma, han won birin xa kamali alo Ala xa Mixi Sugandixi kamalixi ki naxe.

¹⁴ Na temui won mu luma sonon alo diyoree. Won mu lintanma sonon alo wuri naxan saxi ye fari, moronyi nun foye naxan tutunma, e a xanin yire birin. Na kui, mixie mu noma won natantande sonon e xa wule kawandi ra, e xa koota, nun e xa yanfanteya ra.

¹⁵ Won xa nondi nan fala xanunteya kui. Fe birin kui, won xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi danxaniyatoe nama xunyi ra. Won xa mo na danxaniya kui.

¹⁶ Xunyi nan fate salonse birin naperema. Kankan xirixi a boore ra, kankan a xa wali rabama, alako fate birin xa mo, a xa senbe soto xanunteya kui.

Nerefe lahale neene ma, tinxinyi nun seniyenyi kui

¹⁷ Na kui, n yi nan falama wo be, n man xa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa jere sonon alo danxaniyataree jere ma ki naxe. E xaxilie birama fe fufafu nan tun foxo ra.

¹⁸ E xaxilie ifooroxi. E xa fe kolontareya nun e xa sondon xoroxoya bara a niya e xa gan Ala xa kisi ra.

¹⁹ E mu yaagima fefe ma sonon. E bara e yete rabolo langoepa xili ma. E mu wasama fe kobi mooli birin nabafe ra.

²⁰ Kono Ala xa Mixi Sugandixi mu wo tixi na kira xa xon!

21 Wo a xa fe mexi ne, wo man bara xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nondi na Isa nan yi.

22 Wo tinkanxi ne wo xa wo yi ba wo jere ki fori ra, naxan wo xun nakanama wo waxonfe kobi saabui ra.

23 Wo boje nun wo xaxili xa mafindi boje neene nun xaxili neene ra.

24 Wo xa wo lahale fori masara a neene ra. Wo luma ne alo wo bara findi mixi neene ra Ala naxan daaxi a xa jere a xa tinxinyi nun seniyeniyi yati kui.

25 Na kui, won xa wule lu, won xa nondi nan fala won bore be, barima won findixi fate keren salonyie nan na.

26 Xa wo xono, wo naxa yunubi raba. Wo naxa a lu sogе xa dula xone na wo boje kui,

27 alako wo naxa santide lu Ibulisa be.

28 Mupeti xa mupe lu. A xa wali tinxinyi kui alako a xa munafanyi soto a naxan fima setaree ma.

29 Wo naxa a lu woyen kobi yo xa mini wo de i. Wo xa woyen fanyi nan fala naxan noma mixi malide a hayi ki ma, alako wo xa woyenyi xa findi hinne ra e be.

30 Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi toro, Ala wo matonxumaxi naxan na han a fama won foxo ra loxo naxe.

31 Wo xa wo yi ba yi fe mooli birin na: xone, bojete, jaaxuna, joxonsosoe, konbi, a nun fe kobi mooli birin.

32 Wo xa marafanyi nun boje fanyi masen wo bore

be. Wo xa dije wo bore ma alo Ala dije wo fan ma ki naxe a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

5

Nerefe naiyalanyi kui

1 Na kui, wo to bara findi Ala xa di xanuxie ra, wo xa a foxi nan naba.

2 Wo xa jere xanunteya kui alo Ala xa Mixi Sugandixi won xanuxi ki naxe, a a yete fi won ma fe ra, a findi won ma serexe ra naxan labunde xiri rafa Ala ma.

3 Kono langoena, mile, nun seniyentarena mooli yo naxa lu wo yi ra. E xa fe jan naxa fala wo tagi, barima na mu lan seniyntoe ya ma.

4 Woyenyi masaturatare, daxuna woyenyi, woyen jaaxi, e sese naxa me wo tagi. Na mu lan. Wo xa nu tantu woyenyi nan fala wo bore tagi.

5 Wo xa a kolon a fanyi ra, a langoe, seniyentare, a nun milante (naxan maniya kuye batui ra), e sese mu findixi ke tongoma ra Ala nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya niini bun ma.

6 Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu woyenyi fufafu ra. Yi yunubi moolie xa fe ra, Ala xa xone goroma ne mixie ma naxee mu a xui suxuma.

7 Na kui, wo naxa gbaku e ra.

8 Singe, dimi nan nu wo ra, kono yakosi, wo bara findi naiyalanyi ra Marigi saabui ra. Wo xa wo jere alo a lan naiyalanyi xa die xa e jere ki naxe.

⁹ Naiyalanyi xa wali toma fe fanyi birin, tinxinyi birin, nun nōndi birin kui.

¹⁰ Wo xa kata wo xa kolon soto fee ma naxee Ala kenēnxi.

¹¹ Wo naxa wo gbe raso dimi xa wali kobi ya ma feo! Wo xa na fe mooli ramini kenē ma.

¹² Barima na mixi moolie fe naxee rabama nōxunyi kui, hali a ifalafe yete mayaagi.

¹³ Kōnō naiyalanyi fe naxan birin makenenma, a toma ne ya ra.

¹⁴ Fe naxan birin toma ya ra, a fan bara findi naiyalanyi ra. A falaxi na nan ma,

«I tan naxan xife, xunu.

Keli faxamixie ya ma,

Ala xa Mixi Sugandixi xa yanbe xa ti i ma.»

¹⁵ Na kui, wo mēeni wo jere ki ma. Wo naxa wo jere alo xaxilitaree. Wo xa wo jere ne alo xaxilimae.

¹⁶ Wo mēeni yi temui ma, barima yi temui mu fan.

¹⁷ Na na a ra, a mu lan wo xa wo jere alo xaxilitare. Wo xa kolon soto Marigi waxonfe ma.

¹⁸ Weni naxa wo rasiisi, barima xaxilitarepa nan na ki. Wo xa kamali Ala Xaxili Seniyenxi nan na.

¹⁹ Wo xa woyen wo bore be suuki nun beeti ra. Wo xa suukie nun beeti ba Marigi be naxee kelima wo boje yati yati ma.

²⁰ Wo xa tantui rasiga Baba Ala ma fe birin xa fe ra, temui birin. Wo xa na raba

Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xili saabui ra.

Nerefe yete magore kui

²¹ Wo xa wo yete magoro wo bore be Ala xa Mixi Sugandixi xa yaragaaxui kui.

²² Ginēe, wo xa wo yete magoro wo xa morie be, alo wo wo yete magoroma Marigi be ki naxee.

²³ Xeme findixi a xa gine xunyi nan na, alo Ala xa Mixi Sugandixi findixi danxaniyatōe jama xunyi ra ki naxee. Danxaniyatōe jama fan findixi a fate nan na, a bara naxan nakisi.

²⁴ Danxaniyatōe jama a yete magoroma Ala xa Mixi Sugandixi be ki naxee, ginēe fan lanma e xa e yete magoro e xa morie be na ki ne fe birin kui.

²⁵ Xeme, wo xa wo xa ginēe xanu alo Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatōe jama xanuxi ki naxee. A a yete fi danxaniyatōe jama xa fe ra

²⁶ alako a xa a raseniye, a xa a rafixe ye ra masenyi saabui ra,

²⁷ a xa a dentēge a yete be nore kui. Na kui, danxaniyatōe jama luma ne alo dugi tofanyi, xosi yo mu na naxan ma, naxan mu matoroxi. A xa seniye, tantanyi yo naxa lu a ma.

²⁸ Xeme lanma e xa e xa ginēe xanu na mooli nan na. E xa e xanu alo e e yete fate xanuxi ki naxee. Naxan a xa gine xanuma, a a yete nan xanuxi.

²⁹ Mixi yo mu na naxan a yete fate xonma, barima

mixi birin a yete rabaloma, a mæeni a yete fate ma. Ala xa Mixi Sugandixi fan mæenima danxaniyatɔe nama ma na ki ne,

³⁰ barima won findixi a fate salonyie nan na.

³¹ «Na kui, xeme fama ne kelide a baba nun a nga xun ma, a a maso a xa gine ra, e findi fate keren na.»

³² Gundo belebele nan na ki, kɔnɔ n na Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatɔe nama nan ma fe falafe.

³³ Kɔnɔ kankan xa a xa gine xanu alo a yete yati. Gine fan lanma a xa a xa mɔri binya.

6

¹ Die, wo xa wo nga nun wo baba binya Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe tinxixi ra.

² Yaamari singe nan ya, barake laayidixi naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba binya,

³ alako fee xa sooneya i be, i xa simaya soto dunija bende fupi fari.»

⁴ Babae, wo fan naxa wo xa die raxɔnɔ. Wo xa e xuru, wo e rasi alo Marigi wama a xɔn ma ki naxe.

⁵ Konyie, wo xa wo marigie sago raba, naxee na wo xun ma yi dunija ma. Wo xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e sago raba wo nii ra, alo wo Ala xa Mixi Sugandixi sago rabama ki naxe.

⁶ Wo naxa a raba e ya tode gbansan xa ra, alo naxee katama e yete rafande mixi ma. Wo xa a raba ne alo Ala xa Mixi Sugandixi xa konyie

naxee Ala sago rabama e boɔe birin na.

⁷ Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali e be alo wo na walife e tan gbansan nan ma fe ra. Wo xa wali ne alo wo na walife Marigi nan be,

⁸ barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xɔre ra, Marigi a sare fima ne.

⁹ Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki ne wo xa konyie be. Wo xa ba xaapefe e ma, barima wo a kolon Marigi keren nan na wo birin be koore ma, naxan mu mixi yo rafisa a boore be.

Ala geresose naxee fima danxaniyatɔee ma

¹⁰ A dɔnxɔe ra, wo xa wo senbe so Marigi saabui ra nun a xa senbe magaaxuxi saabui ra.

¹¹ Wo xa Ala xa geresose birin tongo, alako wo xa no tide Ibulisa xa kɔota birin kanke.

¹² Barima won mu na ibunadama xa gerefe. Mangee, nolae, yi dunija senbema jaaxie, jinne naxee na kuye ma, gere na won nun nee nan birin tagi.

¹³ Na nan a ra, wo xa Ala xa geresose birin tongo alako na lɔxɔe kobi na a li, wo xa no tide. Na gere rapɔnyi xa wo li wo tixi.

¹⁴ Na kui, wo xa ti ne. Wo wo tagi ixiri nɔndi ra. Wo tinxinyi findi wo kanke makantase ra.

¹⁵ Wakilife xibaaru fanyi masende naxan boɔesa fima mixi ma, wo xa na findi sankiri ra wo sanyie be.

16 Safe na birin xun ma, wo xa danxaniya suxu wo yi ra alɔ wure lefa. Na nan nɔma Sentanɛ xa tanbe radɛxɛxie ratide, a e rax-uben.

17 Wo man xa kisi suxu naxan findixi wo xun makantase ra. Wo Ala Xaxili Seniyɛnxi xa santidɛgɛma fan suxu naxan findixi Ala xa masenyi ra.

18 Wo xa Ala maxandi temui birin a Xaxili Seniyɛnxi saabui ra, duba nun maxandi mɔɔli birin na. Na kui, wo naxa yanfa. Wo xa wo tun nabɛxi nɛ Ala maxandife ra seniyɛntɔɛ birin bɛ.

19 Wo xa Ala maxandi n fan bɛ, alako n na n dɛ ibi, Ala xa n mali a xa xibaaru fanyi gundo makenɛnde birin bɛ limaniya ra.

20 N findixi Ala xa santigi nan na yɔlɔnxɔnyi bara balan naxan ma na xibaaru fanyi xa fe ra. Wo xa Ala maxandi n bɛ alako n xa a masen limaniya ra alɔ n lan n xa a masen ki naxɛ.

Wɔyɛn dɔnxɔɛ

21 Tikike n ma fe nun n ma wali xa fe birin masenma nɛ wo bɛ. Won ngaxakerenyi xanuxi nan a ra danxaniya kui. Tunnabɛxila nan a ra Marigi xa wali kui.

22 N a xɛɛxi wo ma na nan ma, alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo bɔɔɛ ralimaniya.

23 Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa bɔɔɛsa, xanunteya, nun danxaniya fi ngaxakerenyie ma.

24 Ala xa hinne fi birin ma Marigi Isa xa xanunteya mu ɔɔnma mixi naxee bɛ.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Filipi
danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xɛera Pɔlu naxan sebe Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe Pɔlu nu bara kawandi ti menni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e Pɔlu mali a xa wali kui yire gbete. Na taruxui sebexi Isa xa Xɛerae xa Taruxui kui, sora 16.

Pɔlu to balan geeli Rɔma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataaxee sebe danxaniyatɔe ɲama ndee ma. Pɔlu naxa bataaxe keren sebe Filipi danxaniyatɔee ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nɔma a niyade mixi gbeteɛ xa bira Isa fɔxɔ ra. Pɔlu naxa e ratu a e mu nɔma e yete rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yete baxi serexe ra dunija birin be.

To Isayankae man nɔma limaniya sotode yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun senbe fima mixie ma e na e boje rabi a be. Ala xa won mali alako

won xa seewe kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Filipi
danxaniyatɔe
ɲama ma**

Xɛebui

¹ N tan Pɔlu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyie ra, muxu bara wo xɛebu, Ala xa Mixi Sugandixi xa seniyentɔe naxee na Filipi, a nun wo xa yareratɛ nun wo malimae.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bojesa fi wo ma.

³ Temui birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma ne.

⁴ N Ala maxandima wo be seewe ra temui birin,

⁵ barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a folɛ han yakɔsi.

⁶ N a kolon, Ala, naxan wali fanyi folɔxi wo tagi, a fama ne a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa loxɔe.

⁷ A lan ne yi xaxili xa lu n be barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnema ne won birin na.

⁸ Ala a kolon n wo xanuxi alo a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxe.

⁹ N Ala maxandima ne wo be alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxi ra,

10 alako wo xa nɔ a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo bɔɛ xa fiixe, marakɔɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa lɔxɔɛ.

11 Na lɔxɔɛ Isa fama nɛ wo matinxinde alako Ala xa matɔxɔ, a senbe xa kolon.

Pɔlu nun kawanditie

12 N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔɔɛ naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasɔɔneya,

13 barima mange xa sɔɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma.

14 N ngaxakerenyie bara limaniya Marigi xa fe ma n ma paxankate saabui ra. Yakɔsi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima senbe ra.

15 Nɔndi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife mile nun tɔɔɛ nan ma, kɔɔɔ ndee fan na kawandi tife bɔɛ fanyi nan na.

16 Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na.

17 Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yete igboɔa nan na. E bɔɛ mu fiixe. E pɔxɔ a ma a e nɔma n ma geeli paxankate xun masade e xa kawandi ra.

18 Fefe mu a ra. Xa e bɔɛ fiixe, xa e bɔɛ mu fiixe, e na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masenfe. Yi findima sɛɛwe nan na n be to nun tina,

19 barima n a kolon fe naxee bara n li, e findima

kisi nan na n be wo xa Ala maxandi saabui ra nun a xa Mixi Sugandixi Isa Xaxili xa mali saabui ra.

20 N a kolon n fe birin nabama alako n naxa yaagi fefe ra. N xa limaniya yakɔsi alo temui dangixi alako Ala xa Mixi Sugandixi xa matɔxɔɛ sɔɔ n ma simaya xa na mu n ma faxe saabui ra.

21 N ma dunijeigiri kui, n birama nɛ Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra. N ma faxe findima fe fanyi nan na n be,

22 kɔɔɔ xa n lu dunija, n nɔma nɛ wali gbegbe rabade Ala be. Awa, n munse rabama? N mu a kolon.

23 Na fe na n bendunfe yire firin. A xɔli n ma n xa keli be, n xa siga Ala xa Mixi Sugandixi yire. Na fan dangi fe birin na.

24 Kɔɔɔ a lanma n xa lu dunija wo tan ma fe ra.

25 N bara a kolon n luma nɛ wo ya ma alako wo xa siga yare, wo man xa sɛɛwa danxaniya kui.

26 N na gbilen wo yire, wo xa matɔxɔɛ Ala xa Mixi Sugandixi Isa be, na xun fama masade n ma fe ra.

27 Wo pɛre ki xa lan Ala xa Mixi Sugandixi xa Xibaaru Fanyi ma tun, alako xa n na wo ya ma ba, xa n mu na ba, n nɔma a kolonde xaxili keren nan na wo be, wo birin walife danxaniya keren nan na, danxaniya naxan fatanxi Ala xa Xibaaru Fanyi ra.

28 Wo naxa gaaxu wo gerefae ya ra. Wo xa limaniya findixi tɔnxuma nan na e be

e loefe ra, wo fan xa a kolon wo kisima ne.

²⁹ Na kisi kelixi Ala nan ma, barima a bara hinne wo ra doxo firin: Wo danxaniyafe Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nun wo man toorofo a be,

³⁰ alo wo n fan to tooro ra ki naxe. Alo wo man bara a me ki naxe, han ya n na na toore nan kui.

2

Isa xa misaali

¹ Ala xa Mixi Sugandixi to madundui nde fima wo ma, a xa xanunteya to limaniya nde fima wo ma, lanyi to na wo nun Ala Xaxili Seniyenxi tagi, xanunteya nun kinikini nde to na wo yi ra,

² wo xa n ma jalexinyi rakamali. Wo lu lanyi kui. Xaxili keren, xanunteya keren, nun jere ki keren nan xa lu wo tagi.

³ Wo naxa fefe raba toone kui. Wo naxa wo yete rafisa wo booree be. Wo nde ba wo xa fe ra, wo a sa wo booree gbe xun yete magore kui.

⁴ Wo naxa wo yete xa munafanyi fen. Wo wo booree nan ma munafanyi fen.

⁵ Wo yuge xa lu alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

⁶ Kabi abadan, a nu na Ala keja ne,

kono a mu tin a xa a yete tide sa Ala ilanyi.

⁷ A naxa dije a yete birin ma, a tin lude konyi keja ma, a bari dunja ma alo adamadi,

mixie fan naxa a kolon adamadi ra.

⁸ A naxa a yete magoro,

a xa Ala sago raba, han a naxa tin faxe ra wuri magalanbuxi ma.

⁹ Na nan a toxi Ala naxa a binya,

a a xili gbo dangi xili birin na,

¹⁰ alako naxee na koore,

naxee na boxi,

naxee na boxi bun ma,

e na Isa xili me temui naxe,

e birin xa e xinbi sin a bun,

¹¹ e xa a fala,

«Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na Marigi ra.»

Na xa findi matoxoe ra Baba Ala be.

¹² N xanuntenyie, wo bara n xui suxu n nu na wo tagi temui naxe. Yakosi fan, wo xa Ala xa yaamarie rabatu n xanbi dangife a singe ra. Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa wakili wo xa kisi xa fe ra.

¹³ Ala nan fe ragirima wo ma alako wo janige xa lan a gbe ma, wo xa a waxonfe raba.

¹⁴ Wo ne fefe rabama wo naxa wo yaxaseri masa, wo naxa sonxo,

¹⁵ alako nondi nun seniyenyi xa lu wo be, wo tan Ala xa die naxee yanbama alo te dexxe yi dunja mixi jaaxi tinxintaree ya ma,

¹⁶ wo ne kisi masenyi tima temui naxe. Na kui, n matoxoe sotoma Ala xa Mixi Sugandixi fa loxoe, barima n mu dunja igirixi toore kui fufafu ra.

¹⁷ Hali n faxa wo be, n ma dunjeigiri fama findide wo be serexe nan na

naxan sama wo xa danxaniya seɾexe xun ma. Na n naseɾwama ne.

¹⁸ Wo fan xa seɾewa, won birin xa seɾewa.

Timote nun Epafrodite

¹⁹ N bara n xaxili ti Marigi Isa ra a xa n mali alako n xa Timote xee wo ma, alako a xa n nalimaniya wo xa xibaaru ra.

²⁰ Mixi yo mu na n yi ra, wo xa fe rafan naxan ma alo a tan.

²¹ Birin wama e yete kan xa geeni nan xon ma, e mu na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa geeni xa fenfe.

²² Wo a kolon Timote bara a tun nabexi tɔɔre kui Ala xa Xibaaru Fanyi xa fe ra. Kabi a naxa wali folo n seeti ma temui naxee, a bara lu alo di naxan birama a baba foxo ra.

²³ Na kui, a xoli n ma n xa a xee wo yire, n ma fe makenenma temui naxee.

²⁴ N a kolon a gbe mu luxi, Ala xa a ragiri n xa fa wo yire.

²⁵ Kɔnɔ n ma maɲoxunyi ma, fo n xa n ngaxakerenyi Epafrodite xee wo yire. A bara n mali ki fanyi ra Ala xa fe geremaso kui, alo wo a xeeɣi n ma fe naxan ma.

²⁶ Wo to xoli bara a suxu ki fanyi. A bara kontɔfili barima wo bara a xa fure fe me.

²⁷ A fura ne a jaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa, kɔnɔ Ala naxa kinikini a ma. Ala naxa kinikini n fan ma, alako na sunnunyi naxa sa n ma tɔɔre xun.

²⁸ Na na a ra n bara gbata a xee fe ra wo ma alako wo xa

jelexin a tofe ra, n fan boɲe ndedi xa sa.

²⁹ Wo xa a rasene Marigi xili ra seɾewe kui. Wo xa yi mixi mooli binya,

³⁰ barima a mu tondi fefe yo ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wali kui, hali a findi a be faxe ra. A bara n mali wo tan mu nu noma n malide naxee ra.

3

Kisi sɔtɔfe

¹ Yakosi, n ngaxakerenyie, wo xa seɾewa wo Marigi ra. N mu taganma gbilende fee tagi rabade wo be, n naxee seɾexi wo ma temui dangixi, alako na xa wo ratanga.

² Wo xa wo yete ratanga mixi jaaxie ma, wali kobi rabae naxee wama fine rawalife tun mixi sunnafe ma.

³ Won tan nan na mixi sunnaxie ra a nɔndi ki ma, won tan naxee Ala batuma a Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxee seɾewama Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, naxee mu e xaxili tima e yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan noma n xaxili tide n yete ra. Xa mixi nde a maɲoxunxi ne a a noma a xaxili tide a yete ra, n dangi na kanyi ra pon!

⁵ N sunnaxi a xi solo-masaxan loxoɛ ne, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi Bunyamin bɔnsɔɛ, Eburu yati yati nan lanxi n ma n bari ki ma.

⁶ N nu biraxi Ala xa seriye foxo ra a Fariseni ki ne, n nu fa Isa xa danxaniyatɔɛ

naxankata. Marakɔɔsi
jaaxi yo mu nu na n ma.

⁷ Kɔnɔ yakɔsi, n to bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin maɔxunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na n be sɔnɔn.

⁸ Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee birin be. Ala xa Mixi Sugandixi sɔɔfe dangi na fe birin na, n bara naxee lu a xa fe ra. Na fee bara lu n be alo fee fufafu alako n xa Isa xa munafanyi sɔɔ.

⁹ N xa lu a tan nan ma fe, barima n yete senbe mu nɔma n findide mixi tinxixi ra. N mu nɔma Ala xa seriye birin nabatude. Kɔnɔ xa n bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan nɔma ne n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma danxaniya saabui ra.

¹⁰ Na kui, n wama naxan xɔn, n xa Isa kolon. N xa a xa marakeli senbe kolon, n man xa tɔɔɔ alo a tɔɔɔxi ki naxe. N wama lufe ne alo Isa nu na ki naxe a faxa temui,

¹¹ alako n fan xa keli faxe ma.

¹² N a kolon n mu nu ge na birin sɔɔde sinden, n ma fe mu gexi kamalide. Kɔnɔ n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe naxan ma, n fan xa a xa fe suxu.

¹³ N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gexi a suxude sinden, kɔnɔ n fe keren nan nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama yare nan tun ma.

¹⁴ N birama ne n ma wali fɔxɔ ra, alako n xa sare sɔɔ Koore Mange Ala won

xilixi naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹⁵ Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na maɔxunxi nan xa lu won birin yi ra. Kɔnɔ xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fiixede na kanyi be.

¹⁶ Won xa siga yare alo won darixi a ra ki naxe.

¹⁷ N ngaxakerenyie, wo xa n fɔxi raba. Mixi naxee jere ki luxi alo muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo be.

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa serexe ra wuri magalanbuxi ma. N jan bara na fala wo be sanya wuyaxi, kɔnɔ yakɔsi n a masenma ne wo be n yaye ra.

¹⁹ E bara lɔe. E yete waxɔnfe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi dunija gbansan nan fɔxɔ ra.

²⁰ Kɔnɔ won tan xɔnyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima dennaxe fafe ra won fɔxɔ ra. Won na na nan mamefe.

²¹ A fama ne won fate makinikinixie masarade, e xa lu nɔre kui alo a gbe. A na rabama a senbe nan na, naxan dangi senbe birin nalanxi ra.

4

Marasi dɔnxɔee

¹ N ngaxakerenyie, a xɔli n ma n xa siga wo xeebude. N bara jɔlexin wo xa fe ra, naxan bara a niya n xa binye sɔɔ. N xanuntenyie, wo bira

Marigi fɔxɔ ra alo wo darixi a ra ki naxe.

² Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui.

³ N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Kilementi fan bara n mali, alo n walibooree naxee xilie sebexi kisi buki kui.

⁴ Wo seewa Marigi ra temui birin. N man xa a fala wo be, wo xa seewa.

⁵ Wo xa bɔɲe bexi xa makenen birin be. Marigi mu buma fafe ra sɔnɔn.

⁶ Wo naxa kontofili fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu.

⁷ Na kui, Ala bɔɲesa nun xaxilisa fima ne wo ma naxan mɔoli mu toma yi dunɔɲa fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

⁸ Dɔnxɔe ra, wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn ma: fe naxan yo findi nɔndi ra, naxan yo findi sɔobe ra, naxan yo tinxin, naxan yo seniyen, naxan yo fan, naxan yo findi seriye ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn binye nun tantui na naxee kui.

⁹ N naxan masenxi wo be, wo naxan toxi n ma misaali kui, wo bira na fɔxɔ ra. Na kui, Bɔɲesa Mange luma ne wo seeti ma.

Xeɛbui

¹⁰ N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo ɲɔxɔ sa n xɔn. Singe wo

nu bara wa n malife, kɔnɔ Ala mu a ragiri.

¹¹ N mu yi falaxi xe barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra.

¹² Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbegbe na n yi ra, a birin fan. Xa kaame n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n tɔɔɔxi, n bara seewa a birin na.

¹³ N nɔma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan senbe fima n ma.

¹⁴ Kɔnɔ wo fan fe fanyi nan nabaxi n be n malife ra n ma tɔɔre kui.

¹⁵ Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon bɔxi Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatɔe pama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan.

¹⁶ Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tesaloniki temui naxe.

¹⁷ N mu na sese fenfe n yete be. A xɔli n ma wo tan nan xa fe fanyi soto a kui.

¹⁸ N hayi na naxan birin ma, n bara a soto. Wo naxan nasanbaxi n ma Epaforodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na serexe bara rafan Ala ma, a a kenɛn.

¹⁹ N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Fɛere birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

²⁰ Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma ne han dunɔɲa rapɔnyi.

²¹ Wo xa Isa xa seniyentɔe birin xεebu.

²² Seniyentɔe birin naxee na n sɛɛti ma, a gbengbenyi naxee walife Mangε Sesare xɔnyi, e bara wo xεebu.

²³ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ
Kɔlɔsi
danxaniyatɔɛ
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xɛera Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Kɔlɔsi taa kui. Pɔlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e bɛ, kɔnɔ a e kolon Rɔma nɛ, a nu na geeli dennaxe. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi nde fi Pɔlu ma Kɔlɔsikae bɛ, a nun Isayankae birin bɛ naxee nu sa fama lude dunɲa bɛnde fuɲi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nɔma lonni gbegbe sɔtode Isa xa fe ma a nun Isayankae ɲere ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa sɛɛwɛ sɔtɔ dunɲa ma, won man xa sɛɛwɛ sɔtɔ aligiyama. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ
Kɔlɔsi
danxaniyatɔɛ
ɲama ma**

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa

xɛera ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxe sɛbɛfe

² wo tan ma, Kɔlɔsikae seniyentɔɛɛ. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatɔɛ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae tantufe

³ Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo bɛ tɛmɛui birin.

⁴ Muxu yi nan mɛxi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa seniyentɔɛ birin xanu.

⁵ Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin mɛ Ala xa nɔndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra.

⁶ Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra dunɲa birin bɛ. A man bara findi geeni ra wo bɛ wo Ala xa hinne yati kolonxi tɛmɛui naxe.

⁷ Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epaɲirasi nan wo xaranxi na nɔndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walike tinxinxi ra wo bɛ.

⁸ A bara a masen muxu bɛ a wo mixi xanuma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

*Pɔlu Kɔlɔsikae rali-
maniyafe*

⁹ Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife nɛ wo bɛ tɛmɛui birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo

ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra.

¹⁰ Wo xa wo $\mu\epsilon\rho\epsilon$ alo won Marigi wama a $\chi\omicron\nu$ ma ki naxe. Wo xa fe fanyi mooli birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra.

¹¹ Wo xa $\sigma\epsilon\nu\beta\epsilon$ $\sigma\omicron\tau\omicron$ a xa $\sigma\epsilon\nu\beta\epsilon$ magaaxuxi saabui ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo man xa dips,

¹² wo man xa Baba Ala tantu seewe kui. A bara a ragiri wo xa $\nu\omicron$ $\sigma\epsilon\nu\iota\epsilon\nu\tau\omicron\epsilon\epsilon$ ke $\sigma\omicron\tau\omicron$ de naiyalanyi kui.

¹³ A bara won namini Sentane xa $\nu\omicron\epsilon$ bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangeya niini bun ma.

¹⁴ Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁵ Ala mu toma, $\kappa\omicron\nu\omicron$ a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra.

¹⁶ A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na $\beta\omicron\chi\iota$ ma, naxan toma, naxan mu toma, mangee, yaamaritoe, nolae, senbema. Na birin daaxi a saabui nan na, na birin daaxi a yete nan be.

¹⁷ Beenun se keren xa daa, a tan nu na. A birin na na a tan nan saabui ra.

¹⁸ Danxaniyatoe jama xunyi na a tan nan na. Na luma ne alo a fate yati yati. A tan nan na fe birin fole ra. A tan nan singe rakeli faxe ma, alako a xa findi dunija fisamante ra.

¹⁹ A naxa rafan Ala ma a xa Isa rakamali Ala xa fe birin na.

²⁰ A man bara tin fe birin masode a ra a xa Di xa faxe saabui ra. $\beta\omicron\mu\epsilon\sigma\alpha$ xa lu Ala nun dunija birin tagi, naxan na koore nun $\beta\omicron\chi\iota$ ma. Na lanyi bara lu e tagi Ala xa Di wuli saabui ra, naxan banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Singe ra, wo tan nun Ala, wo tagi nu ikuya. A yaxuie yati yati nan nu na wo ra, barima wo nu fe jaaxie $\mu\alpha\nu\omicron\chi\upsilon\nu\mu\alpha$, wo man nu e rabama.

²² $\kappa\omicron\nu\omicron$ yakosi, lanyi bara lu wo tagi Ala xa Di xa faxe saabui ra, alako wo xa seniye, wo xa ti Ala ya i, tantanyi nun marakosi yo mu na wo ma sonon.

²³ $\kappa\omicron\nu\omicron$ a lanma ne wo xa danxaniya xa sabati, a xa $\sigma\epsilon\nu\beta\epsilon$ $\sigma\omicron\tau\omicron$, alako wo naxa makuya fe fanyi ra naxan nagataxi wo be Ala xa xibaaru fanyi saabui ra. Na xibaaru fanyi wo naxan mexi, a masenxi ne dunija birin be. N tan yati walima na nan ma.

Polu xa wali

²⁴ Yakosi, n bara jalexin n tooro fe ma wo xa fe ra. N yete yati fama Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa toore rakamalide danxaniyatoe jama xa fe ra, naxan luxi alo a fate.

²⁵ N bara findi danxaniyatoe jama xa walike ra. Ala bara n xee n xa a xa masenyi birin tagi raba wo be.

²⁶ Na gundo nu $\nu\omicron\chi\upsilon\nu\chi\iota$ ne mixi birin ma, kabi temui $\chi\omicron\nu\nu\alpha\kappa\upsilon\epsilon$. $\kappa\omicron\nu\omicron$ yakosi, Ala bara na masen a fiixe ra a xa seniye $\nu\omicron\chi\upsilon\nu\tau\omicron\epsilon\epsilon$ birin be.

²⁷ A waxi ne na gundo xa masen e be si birin tagi, e xa a xa nore tofanyi to. Na gundo nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi na wo i, a tan nan noxi a niyade wo xa a xa nore soto.

²⁸ Muxu Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe masenma adamadi birin be. Muxu e birin xaranma ne lonni ra, alako mixi birin xa kamali Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

²⁹ Na nan a toxi, n na walife Isa senbe ra, naxan n malima a fanyi ra.

2

¹ Wo xa a kolon n na gere masofe wo be, n na gere masofe Layodiseyakae nun danxaniyatse birin be, naxee n kolon kono e mu n toxi sinden.

² N na gere maso kui alako wo bone xa limaniya, wo xa boni wo bore ra xanunteya kui, wo man xa xaxili fanyi soto. Na kui, wo noma ne Ala xa gundo kolonde. Na gundo findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

³ Lonni fanyi nun fe kolonyi noxunxi Isa nan ma fe kui.

⁴ N na falaxi ne, alako mixi yo naxa no wo madaxude woyenyi tofanyie ra.

⁵ N makuya wo ra, kono n bone na wo seeti ma. N bara jalexin, barima wo na jerefe a fanyi ra wo xa danxaniya kui. Wo mu Ala xa Mixi Sugandixi bepinma fefe ma.

Polu Kolosikae rali-maniyafe a firin nde

⁶ Wo to bara tin wo Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi, wo lan ne wo xa bira a foxo ra.

⁷ Isa xa lu wo be alo sanke na sansi be ki naxe. A xa lu wo be alo fanye, banxi tima naxan fari. Wo xa danxaniya xa sabati alo muxu wo xaranxi ki naxe. Wo xa Ala tantu temui birin.

⁸ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu woyenyi joxunme ra. Na wulee findixi adamadi xa mapoxunyi nan na. Na fatanxi dunija fe nan na. A mu kelixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ma feo!

Isa Marakisima

⁹ Ala xa fe kepa birin na Isa yi ra.

¹⁰ Wo fan bara kamali Isa saabui ra, naxan findixi mange ra. Mangeya birin nun senbe mooli birin na a bun ma.

¹¹ Isa bara wo sunna, kono a mu a rabaxi a adama ki xa ma. A mu sese ba wo fate ma. A wo sunna ki naxe, a wo sondonyi nan kui ixaxi.

¹² Wo bara wo xunxa ye xora. Na bara maniya alo wo nun Isa bara ragata gaburi keren kui. Na xanbi wo fan bara keli ye xora alo Isa kelixi gaburi kui ki naxe. Na birin nabaxi ne barima wo bara la Ala senbe ra, naxan Isa rakelixi faxe ma.

¹³ Wo nu luxi ne alo faxamixie, wo xa yunubie xa fe ra nun wo xa sunnatareya xa fe ra, kono Ala bara wo rakisi

Isa saabui ra. A bara dije won ma yunubi birin ma.

¹⁴ Kalamui naxan nu sebexi won xili ma, naxan nu noma won ma fe kanade, a bara na ba na a mabanbanfe wuri magalanbuxi ma.

¹⁵ Na kui, Ala bara no mangeya nun senbe mooli birin na dunija birin ya xori, naxee fatanxi Sentane ra, a naxa xunnakeli soto na wuri magalanbuxi saabui ra.

Xaranyi naxan findixi wule ra

¹⁶ Awa, wo naxa tin mixi yo xa kiiti jaaxi sa wo ma wo xa donse nun minse xa fe ra, sali xungbee xa fe ra, kike neene sali xa fe ra, xa na mu malabu loxo xa fe ra.

¹⁷ Na birin findixi fe fanyi tonxuma nan na. A nu wama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan masenfe won be, naxan findixi nondi yati ra.

¹⁸ Wo naxa tin mixi yo xa wo xa xunnakeli ba wo yi ra. Mixi ndee katama ne na rabade. A luma alo e e yete nan magoroma, konon wule na a ra. A luma alo e tan nun malekee Ala nan batuma, konon na fan wule nan a ra. E birama laamatunyi foxo ra, konon e e yete igboma fe fufafu ma.

¹⁹ E mu fatuxi Isa ma, naxan na xunyi ra. Fate xunyi salonse birin najerema. Kankan xirixi e boore ra, Ala senbe fima e birin ma alo a wama a xon ma ki naxe.

²⁰ Xa wo bara fatan dunija fee ma Isa saabui ra, munfe

ra wo wo yete luma dunija fee xa yaamari bun ma?

²¹ Na yaamari naxe, «A mu lan wo xa yi tongo! A mu lan wo xa yi don! Wo man mu lan wo xa a masuxu!»

²² Na fe birin fama jonde. Na seriyε mooli fatanxi adamadi nan na.

²³ Na fe mooli maniya lonni ra, barima batui, yete magore, nun fate toorofo na a kui, konon e tide yo mu na, barima e mu noma yunubi fee bade mixi boje ma.

3

Ala xa kira

¹ Xa nondi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nakelixa faxe ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dennaxe.

² Wo xa ariyanna fe fen, dunija fe mu a ra.

³ Barima wo bara faxes, wo xa simaya fa noxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui.

⁴ Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa noxe nan kui.

⁵ Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabegin: yene fe, lan-goe fe, fe seniyentare, kor-intepa naxan maniyaxi kuye batufe ra.

⁶ Ala xonoma ne na fe mooli ma, nun naxee e rabama.

⁷ Singe ra nu, wo yati nu jerema na ki ne.

⁸ Kɔnɔ yakɔsi, wo xa yi fe birin bepin: bɔɔɔte, gere-sofe, fe ɔaaxi, mixi xili kanafe, nun konbi.

⁹ Wo naxa wule fala wo bore be. Wo bara na ɔere ki fori bepin,

¹⁰ alako wo xa ɔere ki nɛɛɛɛ suxu, naxan lanma Ala ɔere ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alɔ mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi nɛɛɛɛ ɔgoro a ma.

¹¹ Na kui, Gireki nun Yuwifi e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatate e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.

¹² Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi seniyeɔɔɔe ra, Ala xanun-tenyie. Wo lan ne wo xa kinikini mixi ma, wo bɔɔɔe xa fan, wo xa wo yete magoro, wo bɔɔɔe xa bexi, wo xa dijɛ.

¹³ Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinne wo bore ra. Xa mixi nde bara fe ɔaaxi raba a bore ra, na kanyi xa dijɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi dijɛxi wo ma ki naxe.

¹⁴ Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyɔ fanyi ra.

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyɔ naxan xɔn won be, won bɔɔɔe xa bira na lanyɔ fɔxɔ ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyɔ xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.

¹⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo

bɔɔɔe kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lonni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun beɛti ra naxan fatanxi Ala Xaxili Seniyeɔɔɔe ra. Wo xa Ala tantu na beɛtie ra, e xa keli wo bɔɔɔe yati yati nan kui.

¹⁷ Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya seriye

¹⁸ Ginɛɛ, wo xa lu wo xa mɔrie xa yaamari bun ma, alɔ Marigi wama a xɔn ma ki naxe.

¹⁹ Xɛmɛɛ, wo xa wo xa ginɛɛ xanu, wo naxa ɔaaxu e ra.

²⁰ Dimedie, wo xa wo barimixie xui ratinme fe birin kui, barima na rafen Marigi ma.

²¹ Barimixie, wo naxa wo xa die bɔɔɔe ɔaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi.

²² Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinme. Wo naxa wali e ya tode xa gbansan na, alako wo xa rafen mixie ma. Wo xa wali e be wo bɔɔɔe fiixexi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra.

²³ Wo fe naxan birin nabama, wo xa a raba wo bɔɔɔe fiixexi nan na, alɔ wo a rabama Marigi be ki naxe. Wo mu a rabama mixie xa be.

²⁴ Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma ne wo ma, naxan findima wo ke ra. Wo na walife Ala xa

Mixi Sugandixi nan be, wo Marigi yati yati.

²⁵ Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare rag-bilenma ne a ma. Mixi birin a gbe sotoma ne, Ala mu mixi yo rafisa a boore be.

4

¹ Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi donxɔɛ

² Wo xa Ala maxandi temui birin. Wo xa wo yete mato, wo xa Ala tantu.

³ Wo Ala maxandi muxu fan be. Ala xa sooneya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin be. N saxi geeli na fe nan ma.

⁴ Wo Ala maxandi n be alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fiixe fɔɛn, alɔ a lanma n xa a raba ki naxe.

⁵ Wo xa wo jere xaxili-maya ra danxaniyataree ya tode ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati.

⁶ Wo xa masenyi fanyi ti mixie be, naxan fan. Kuri so temui, fɔxe sama ne bande, alako a xa jɔxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide woyenyi ra naxan fan.

Xeebui donxɔɛ

⁷ N ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo be.

⁸ N a xeexi ne wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo be, a man xa wo ralimaniya.

⁹ N man bara n ngaxakerenyi tinxixi, n xanuntenyi Onesimo Kolosika xee a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dentegɛ sade wo be.

¹⁰ Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xeebu. Baranabasi deexo Maraki fan wo xeebu. Wo bara marasi soto Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xonyi, wo xa a rasene a fanyi ra.

¹¹ Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xeebu. Yuwif danxaniyatɔɛ jama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangeya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.

¹² Epafirasi, naxan findixi wo xonyika ra, a wo xeebu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike nan a ra. A Ala maxandima wo be temui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxɔnfe kolon, wo man xa a raba.

¹³ A wali gbegebe rabama wo be, wo tan danxaniyatɔɛ naxee na Kolosi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra.

¹⁴ Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xeebu, a nun Demasi.

¹⁵ Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatɔɛɛ xeebu, nun Nimifa, a nun danxaniyatɔɛ jama naxan e malanma a xa banxi kui.

¹⁶ Wo na ge yi bataaxe xarande wo xonyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatɔɛɛ fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxe xaran n naxan

nasanbaxi Layodiseyakae
ma.

¹⁷ Wo xa a fala Arikipe be,
«Fɛntɛn i xa wali ma, Marigi
naxan soxi i yi ra alako i xa
na raba a fanyi ra.»

¹⁸ Xɛɛbui nan yi ki, n tan
Pɔlu naxan sɛbɛxi wo ma n
yɛtɛ bɛlɛxɛ ra. Wo xa ratu a
ma n na geeli nan kui yi ki.
Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Tesaloniki
danxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe singe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan seɓe danxaniyatɔe ɲama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki.

Beenun e xa yi bataaxe seɓe, Pɔlu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tesaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xɛɛxi duniɲa rakiside. Kɔnɔ Pɔlu nun Silifanu mu nɔ bude Tesaloniki taa kui, e gi kɔɛ nan na barima mixi kobi ndee nu bara ɲama bɔɲe rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Pɔlu nun Silifanu to Aten li, e naxa kontofili Tesaloniki danxaniyatɔeɛ be barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatixi. Na kui, e naxa Timote xɛɛ alako a xa Tesaloniki danxaniyatɔeɛ ɲanige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dentege sa Pɔlu nun Silifanu be. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi e

ma Tesalonikikae be, e naxa yi bataaxe seɓe.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tesaloniki danxaniyatɔeɛ be, a lonni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan be. A a masenma won be a Ala won xilixi ne won xa won ɲere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareɲa fɔxɔ ra. A man a masenma a wali tide gbo danxaniyatɔe be. A lanma won xa balo won yilenfure nan na. Yi Kitaabui man limaniya fima won ma barima a a masenma won be a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama ne a xa danxaniyatɔeɛ fɔxɔ ra, e ɲiɲe nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xɔnyi e sa luma dennaxe abadan.

Tesaloniki danxaniyatɔeɛ findixi misaali nan na won be barima hali e to ɲaxankate gbeɓe sɔtɔ, e xan ne danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tun nabexi Ala xa kira fanyi xɔn ma. Ala xa won natanga seniyentareɲa ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen lɔxɔɛ. Ala xa won mali ariyanna kira xɔn ma. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Tesaloniki
danxaniyatɔe
ɲama ma**

1 Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee na Tsaloniki.

Ala xa hinne nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala tantufe Tsalonikikae xa fe ra

2 Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo bɛ. Temui birin

3 muxu wo xa fe falama won Baba Ala bɛ. Muxu a tantuma nɛ wo xa wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma nɛ barima wo wo tunnabɛxixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

4 N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi.

5 Muxu to xibaaru fanyi masen wo bɛ, a mu findi muxu dɛ wɔyenyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Seniyenxi naxa senbɛ fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu ɲɛrɛma ki naxɛ wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma temui naxɛ.

6 Wo bara findi muxu nun Marigi fɔxi rabae ra. Hali wo to ɲaxankate gbege sɔɔ, wo Ala xa masenyi suxu nɛ ɲɛlexinyi ra, ɲɛlexinyi naxan fatan Ala Xaxili Seniyenxi ra.

7 Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatɔɛ birin bɛ naxee na Masedon nun Akayi.

8 Ala xa masenyi bara rayensen yɛ wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxɛ. Na kui, muxu mu sese falama sɔnɔn na xa fe ra.

9 Na mixi naxee bara wo xa fe mɛ, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasenɛ ki naxɛ, wo man gbilen kuyee fɔxɔ ra ki naxɛ, wo fa bira Ala ɲiɲɛ fɔxɔ ra naxan findixi nɔndi ra.

10 E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamɛxi ki naxɛ kelife koore ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxɛ ma, Isa naxan won natangama xɔnɛ ma naxan na fafe.

2

Pɔlu nun Tsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama

1 N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra.

2 Wo a kolon, muxu nu bara ɲaxankate nun tɔɔrɛ sɔɔɔ Filipi. Kɔnɔ muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu limaniya alako muxu xa wo kawandi Ala xa xibaaru fanyi ra, hali geresoɛ gbege to nu naa.

3 Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi ɲanige seniyentare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra.

4 Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu wɔyenma xɛ de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu wɔyenma nɛ alako muxu xa

Ala nan kenén naxan won sondonyie matoma.

⁵ Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu deinoxunyi woyenyi yo falaxi wo be. Muxu mu kawandi tixi xe alako muxu xa se nde soto.

⁶ Muxu hayi mu na mixie xa matoxoe ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbete ra.

⁷ Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae to na muxu ra, muxu nu noma muxu xa fe kote doxode wo xun ma, kono muxu mu tin. Muxu naxa meeni wo ma, alo dinge meenima a xa die ma ki naxe.

⁸ Muxu wo xanuxi ne han muxu naxa muxu yete yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara xoxoxo muxu ma ki fanyi.

⁹ N ngaxakerenyie, wo xa wo mapoxun muxu xa wali nun muxu xa toore ma. Muxu wakili ne koe nun yanyi alako muxu xa kontofili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo be temui naxe.

¹⁰ Muxu jerexi seniyenyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakorosi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala.

¹¹ Wo a kolon yati, a muxu na wo birin be, alo babe nun a xa die na ki naxe.

¹² Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo jere ki xa Ala kenén, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangeya niini

bun ma, wo xa a xa noere kolon.

¹³ Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama temui birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a suxuxi xe alo mixi woyen xui. Wo a kolon ne a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan senbe na walife wo tan danxaniyatose ya ma.

¹⁴ N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatose jamae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya boxi ma. Wo baribooree wo tooro ki naxe, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatose jamae tooro na ki ne.

¹⁵ E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namixonmee faxa, e muxu fan paxankata. E xa fe mu Ala kenengi. E to muxu tooroma muxu xa kawandi wali kui, e jaaxuma mixi birin na.

¹⁶ E mu wama muxu xa si gbete kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kono Ala xa xone bara e suxu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tode ra waxati nde bun, kono muxu bope tan mu makuyaxi wo ra. Wo xoli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to.

¹⁸ Muxu nu bara wa gbilenfe wo yire. N tan Polu wa ne n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kono Sentane nan muxu matooro.

¹⁹ Marigi Isa gbilen loxoe, muxu joxo tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu jlexinma nde xa fe ra? Muxu matoxoe

sotoma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra?

²⁰ Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa seewe ra.

3

*Polu Timote xεεfe
Tsaloniki*

¹ Na kui, muxu boje to mu noxi sade, muxu bara a janige muxu tan xa lu Aten,

² muxu xa won ngaxakerenyi Timote xεε wo ma. Muxu waliboore na a ra Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra. Muxu a xεεxi ne alako a xa wo senbe so, a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui,

³ alako wo xa paxankate naxa wo hanme. Wo fan yati a kolon, na paxankate nan nagirixi won ma.

⁴ Hali muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu nu a falama ne wo be, a mixie fama won paxankatade. Wo bara a to fa, na nan fa rabaxi.

⁵ Na nan a ra, n boje to mu nu saxi sonon, n naxa Timote xεε naa alako a xa a kolon wo xa danxaniya na ki naxe. N nu gaaxuxi ne wo be Sentane mixi ratantanyi fa wo ratantanfe, muxu xa wali fa findi wali fufafu ra.

⁶ Kono Timote to baxi gbilende muxu yire keli wo xonyi, a bara xibaaru fanyi fala muxu be wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya xa fe ra. A naxe, a wo ratuxi muxu xa fe ra seewe kui, a muxu to xoli na wo ma, alo

wo fan to xoli to na muxu fan ma.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to na toore nun paxankate kui, muxu bara ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Yakosi muxu boje bara sa sonon, barima muxu bara a kolon a wo xa danxaniya xanxi Marigi.

⁹ Muxu mu a kolon sonon muxu noma Ala tantude ki naxe wo xa fe ra. Danyi yo mu na muxu xa seewe ma wo xa fe ra Ala xa fe ra.

¹⁰ Koe nun yanyi muxu na a maxandife muxu nii birin na, muxu xa no wo tode, alako naxan luxi wo xa danxaniya ra, muxu xa na rakamali.

¹¹ Ala yete yati, won Baba, a nun won Marigi Isa xa kira bo bo muxu be alako muxu xa wo yire masoto.

¹² Xanunteya naxan na wo be wo doro tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa na xun masa ki fanyi ra, alo muxu fan wo xanuxi ki naxe.

¹³ Ala xa wo sondonyie senbe so alako won Marigi Isa na gbilen loxo naxe a nun a xa seniyantoe ra, wo xa no tide won Baba Ala ya i seniyeniyi nun tinxinyi kui.

4

Nerefe seniyeniyi kui

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo tinkan wo lan wo xa wo jere ki naxe Ala waxonyi ma. Han ya wo na na nan xun ma. Yakosi, muxu wo maxandima, muxu wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu na xun masa.

² Wo a kolon yati muxu wo xaranxi naxan na Marigi Isa xili ra.

³ Ala sago na a ra wo xa seniyeŋ. Wo naxa langoeŋa raba.

⁴ Kankan xa a yete suxu seniyeŋi nun tinxinyi kui.

⁵ Wo naxa bira langoeŋa foxo ra, alo Ala kolontaree a rabama ki naxe.

⁶ Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxakerenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima Marigi na fe mooli birin maki-itima ne. Muxu bara na fala wo be, muxu man gbilen ne a fala ra wo be.

⁷ Ala won xilixi ne won xa won jere seniyeŋi kui, won xa gbilen seniyeŋtareŋa foxo ra.

⁸ Na kui, mixi naxan tondima yi fee rabatude, a mu tondixi ibunadama xa be, a tondixi Ala nan be naxan a Xaxili Seniyeŋxi fixi wo ma.

⁹ Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie xanufe ma, barima Ala nan bara wo tinkan wo xa wo bore xanu.

¹⁰ Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie ra naxee na Masedon boxi birin kui. Koxo muxu a falama ne wo be, n ngaxakerenyie, wo man xa nu na xun masa.

¹¹ Wo xa fe birin naba alako wo xa lu boŋesa kui. Wo xa meeni wo yete ma. Wo xa nu wali wo belexe ra alo muxu a masen wo be ki naxe.

¹² Na kui, wo jere ki findima a fanyi nan na danxaniyataree tagi, wo man mu wo xa fe kote doxoma mixi gbete yo xun ma.

Danxaniyatose xa taa masare

¹³ N ngaxakerenyie, muxu mu wama wo xa lu fahaamutareŋa kui mixie xa fe ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa sunnun alo mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra.

¹⁴ Won laxi a ra a Isa bara faxa, a man fa keli faxe ma. Na kui, won man laxi a ra a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa.

¹⁵ Marigi xa masenyi nan ya, muxu naxan falama wo be: Won tan naxee jipe a ra, Marigi fa temui naxee lima dunija ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie be.

¹⁶ Marigi yete yati nan fama gorode keli kooŋe ma. Yaamari fima ne xui itexi ra. Maleke kuntigi fama ne a xui itede. Ala xa sara xui minima ne. Isa xa danxaniyatose naxee bara faxa, nee nan singe kelima.

¹⁷ Na dangi xanbi, won tan naxee jipe luxi dunija, won fan tema ne, won nee li nuxui kui, won birin sa naranalan Marigi yire kuye ma. Won luma ne Marigi seeti ma sonon abadan.

¹⁸ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya na masenyi ra.

5

Marigi fa loxe

¹ N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala wo be waxati nun loxose xa fe ra yi fee sa rabama temui naxe.

² Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi xa loxe fama ne alo muŋeti fama koe ra ki naxe.

3 Mixie ne lanyi nun boḗesa xa fe falama temui naxe, gbaloe dusuma e xun ma na temui ne, alo furugine difuri na keli a ra. E mu tangama a ma muku.

4 Kono wo tan, ngaxakerenyie, wo mu na dimi xa kui. Na loxe mu lanma a xa wo terenna alo mupeti.

5 Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi die nan na. Ke nun dimi die xa mu won na.

6 Na kui, won naxa xi alo booree. Won xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa.

7 Naxee xima, e xima ke nan na. Naxee siisima, e siisima ke nan na.

8 Won tan naxee findixi yanyi mixie ra, won xa meeni won yete ma. Won xa danxaniya nun xanunteya rasabati, won xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma ne won be alo kanke makantase nun xun makantase tide luma geresoe be ki naxe.

9 Ala mu a ragirixi won ma, a xa xone xa won li. A a ragirixi ne won tan xa kisi nan soto Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi

10 naxan faxa won ma fe ra. Na nan a toxi, xa muxu jipe nan a ra, xa muxu faxaxi nan a ra, muxu fama ne sabatide a i.

11 Na kui, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa wo bore senbe so alo wo darixi a raba ra ki naxe.

Marasi nun xebui donxe

12 N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo xa mixie binya naxee na walife

wo tagi, wo rasife nun wo raperefe ra Marigi xa fe kui.

13 Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya kui e xa wali xa fe ra.

Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatoe pama tagi.

14 N ngaxakerenyie, muxu man bara wo maxandi, wo xa tunnaxone rasi, wo xa limaniyataree ralimaniya, wo xa senbetaree mali, wo dipe mixi birin be.

15 Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa fe kobi joxo fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi nan tun naba wo bore be, a nun mixi birin be.

16 Wo xa sewa temui birin.

17 Wo xa Ala maxandi waxati birin.

18 Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na findixi Ala sago nan na wo be, wo tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma.

19 Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi xolon nagoro.

20 Wo naxa wo tuli xoxoxo namijonmee xa masenyie ma,

21 kono wo xa fe birin mato a fanyi ra.

Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.

22 Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra pon!

23 Ala xa wo raseniyeen a ki nun a kepa ma, a tan Ala naxan boḗesa fima. Ala xa wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga, marakoxi yo naxa lu wo ma won Marigi Isa fa temui.

24 Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra, a fama ne a rabade.

²⁵ N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi muxu be.

²⁶ Wo xa ngaxakerenyie birin xεbu sunbui seniyenxi ra.

²⁷ N bara wo yamari Marigi xili ra wo xa yi bataaxe xaran ngaxakerenyie birin be.

²⁸ Ala xa hinne fi wo ma won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Tesaloniki
daxxaniyatɔe
ɲama ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe firin nde nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan sebe daxxaniyatɔe ɲama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki. Fe naxee nu dangife Tesaloniki Pɔlu bataaxe singe sebe temui, nee to mu nu gexi ya ibade, Pɔlu naxa gbilen bataaxe firin nde sebe ra.

Mixi kobi naxee nu na Tesaloniki daxxaniyatɔe ɲaxankatafe, e mu nu ɲaxankate itixi. Na kui, Pɔlu naxa gbilen daxxaniyatɔe ɲama ralimaniya ra a xa yi bataaxe firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tun nabexi daxxaniya kira xɔn ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nɔndi fɔxɔ ra alo Pɔlu e kawandi ki naxe. Pɔlu nu bara a me, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yete baloe sɔto. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xɔrɔxɔe ra e xa ba na ma, e naxa e xa kontɔfli dɔxɔ mixi gbete yo xun ma. Pɔlu man nu bara a me a Tesaloniki daxxaniyatɔe nu bara xibaaru sɔto mixi nde

ra, a Marigi fa lɔxɔe ɲan nu bara a li. Na kui, a naxa nɔndi makenen e be na fe ma, a Marigi xa lɔxɔe mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Seniyenxi naxan fi Pɔlu ma Tesaloniki daxxaniyatɔe nun daxxaniyatɔe birin be. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati won bɔɲe kui. Ala xa senbe fi won ma, won ma wali nun wɔyenyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xɔn, won xa won ɲere Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tun nabexiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan daxxaniya kui. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan sebe
Tesaloniki
daxxaniyatɔe
ɲama ma**

Xɛɛbui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa daxxaniyatɔe ɲama ma naxee na Tesaloniki.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔɲesa fi wo ma.

*Ala dunɲa birin makiitife
tinxinyi kui*

³ N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Muxu xa tantui lanxi barima wo xa danxaniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore be.

⁴ Na kui, muxu wo matoxoma Ala xa danxaniyatoe jamae be wo xa tunnabexiya nun danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa jaxankate nun toore birin kui.

⁵ Na bara Ala xa kiiti tinxinxi masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangeya niini bun ma, wo toorofe naxan xa fe ra.

⁶ Ala tinxin. Mixi naxee wo jaxankatama, a e sare fima jaxankate nan na.

⁷ Wo tan naxee bara jaxankata, a malabui fima ne won birin ma Marigi Isa a nun a xa maleke senbemaefama temui naxe kelife koore ma.

⁸ E nun te wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima jaxankate nan na.

⁹ Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama ne a yete ra nun a senbe noroxi ra

¹⁰ a na fa temui naxe. Na loxoe a xa seniyeentoe nun a mantonyie birin a toma ne, e kaaba, e a matoxo. Wo fan luma ne nee ya ma, barima wo danxaniya ne muxu xa seederoxoya ma.

¹¹ Na kui, muxu Ala maxandima wo be temui

birin, alako won Marigi Ala xa wo lu alo a mixi naxan xilixi na daxa ki naxe. Muxu man a maxandima a xa wo xa janige fanyi birin nakamali a nun wo xa wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a senbe nan saabui ra.

¹² Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matoxoe soto wo saabui ra, wo fan xa matoxoe soto Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne saabui nan na.

2

Xeme seriyetare

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo boje naxa mini wo to fee mema won Marigi Isa fa loxoe xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxe.

² Xa mixi nde a fala wo be a Marigi xa loxoe jan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi woyen wo be alo namijonme na a ra, xa na mu a kawandi ti wo be, xa na mu a fa bataaxe ra alo a fatanxi muxu tan nan na.

³ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na loxoe mu a lima fo adamadi gbege mee Ala ra sinden, a nun, Seriyetare Xungbe, a naxa makenen, gbaloe ragataxi naxan be.

⁴ A fama ne a yete itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima ne na kanke. Na kui, a fama ne doxode Ala xa horomobanxi kui, a a yete findi ala ra.

⁵ N to yi fee fala wo be n nu na wo yire temui naxe, wo neemuxi ne?

⁶ Yakosi wo a kolon naxan makankanxi Seriyetare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li.

⁷ Seriyetareya jan na walife noxunyi kui. A luma na ki ne han naxan a makankanxi a a bama naa temui naxe.

⁸ Na temui, Seriyetare Xungbe makenenma ne. Marigi na fa temui naxe, a yi xeme halakima ne a de foye ra, a xa fa nore a sontoma ne.

⁹ Yi Seriyetare Xungbe minima Sentane senbe nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tonxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nondi ra.

¹⁰ A fama ne mixi kisitaree mayendende fe jaaxi mooli birin na, barima nondi mu rafan nee ma. Na na a ra e mu kisima.

¹¹ Na kui, Ala e xaxili ifuma ne senbe ra, alako e xa la wule ra.

¹² A rabama na ki ne alako mixi birin xa gbaloe soto naxee mu danxaniyaxi nondi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyatɔee be

¹³ Kono n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Marigi wo xanuxi ne. Kabi fe folo fole, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisima a Xaxili Seniyenxi xa wali nan saabui ra naxan wo raseniyenma, a nun wo

xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nondi ma.

¹⁴ A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli soto naxan kelima Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa.

¹⁵ Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxe saabui ra, wo xa na suxu gben.

¹⁶ Won Marigi Isa yete yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnema won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan,

¹⁷ e xa wo sondonyie ralimaniya. E man xa senbe fi wo ma, wo xa wali nun woyenyi birin xa findi a fanyi ra.

3

Ala maxandife

¹ N ngaxakerenyie, a donxoe ra, wo Ala maxandi muxu be alako Marigi xa masenyi xa yensen ye mafuren na, a man xa binya yire birin alo a binyaxi wo xonyi ki naxe.

² Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi jaaxie belexe, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi.

³ Kono Ala na a xui xanbi ra. A senbe fima ne wo ma, a wo ratanga Sentane ma.

⁴ Muxu laxi a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari

naxee fixi wo ma, wo e rabatuma ne alo wo jan na rabafe ki naxe.

⁵ Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xon alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabexi alo Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxe.

Tunnaxonee rasife

⁶ N ngaxakerenyie, muxu bara wo yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danxaniyatonee ra naxee findixi tunnaxonee ra. Na kui, e mu jerefe muxu xa masenyi ma muxu fa naxan na wo xon.

⁷ Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu foxi raba ki naxe. Muxu to nu na wo ya ma muxu mu findi tunnaxonee xa ra,

⁸ muxu man mu mixi yo xa bande don a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili ne kee nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa findi kote ra wo sese be.

⁹ Muxu nu noma muxu xa kontofili sade wo ya i, konon muxu mu tin na ra alako muxu xa findi misaali ra wo be, wo fan xa muxu foxi raba.

¹⁰ Muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu yi yamari nan fi wo ma: «Naxan yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi ki bande.»

¹¹ Muxu bara a me a mixi ndee wo ya ma e bara e yete findi tunnaxonee ra. E mu wali yo suxuma bafe naafixiya ra.

¹² Muxu bara na mixie yamari, muxu e rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa xili ra, e xa wali bojesa

kui alako e xa no e yete balode.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe fanyi rabafe ma.

¹⁴ Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu naxan sebexi yi bataaxe kui, defanyi naxa lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi.

¹⁵ Wo naxa a findi wo yaxui ra de, konon wo xa a rasi alo wo ngaxakerenyi.

Xeebui donxoe

¹⁶ N bara Marigi maxandi naxan findixi bojesa kanyi ra, a tan yete yati xa bojesa fi wo ma temui birin nun a mooli birin na. Marigi xa lu wo birin seeti ma.

¹⁷ N tan Polu nan yi xeebui sebefe n yete belexe ra. N ma bataaxe birin matonxumaxi yi ki ne. N belexe foxi nan ya.

¹⁸ Won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a xa hinne xa lu wo birin be.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ
Timote ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Pɔlu to Lisitire li, a naxa danxaniyatɔɛ nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi Pɔlu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamɔɔ foxɔ ra yire birin, alako a xa danxaniya xa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi Pɔlu naxa la a ra, a a xɛɛ a xa sa wali nde raba a yete ra. Ala nu bara na masen Pɔlu bɛ namipɔnme xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efesɛ danxaniyatɔɛ pama malide, Annabi Pɔlu naxa bataaxe sɛbɛ a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, Pɔlu naxa marasi gbegbe fi Timote ma alako a xa masenyi hagige ti Efesɛkae bɛ Ala xa seriye xa fe ra. Mixi jaaxi ndee nu na menni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. Pɔlu naxa e xa fe birin makenen Timote bɛ, alako a xa nɔndi masen e bɛ senbɛ ra. Pɔlu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatɔɛ pama jɛrɛ ki xa fe ra.

Seriye gbegbe na yi

Kitaabui kui naxee nɔma to danxaniyatɔɛ fan malide. Annabi Pɔlu nu wama Timote nun Efesɛkae malife alako e xa lu Ala xa kira xɔn ma. Won fan na menni nɛ. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lonni fanyi ra won bɛ won naxan nabatuma won ma dunijɛigiri kui. Won ma danxaniyatɔɛ pamae xa lu alo Ala nu a masenxi Timote bɛ ki naxɛ Annabi Pɔlu saabui ra. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ
Timote ma**

Timote xa xɛɛraya

¹ Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili tima naxan na, e n tan Pɔlu tixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra nan na.

² N na yi bataaxe sɛbɛfe Timote nan ma, naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔjɛsa fi i ma, e xa kinikini i ma.

³ N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi i xa lu Efesɛ alako i xa mixi ndee yamari e naxa xaranyi gbɛtɛɛ masen mixie bɛ,

⁴ e naxa kiinie madɔɔ, e man naxa bu e benbae xilie matengefe ra. Na fe mɔɔli wɔyenyi rawuyama nɛ, a mu Ala xa wali rasigama yare ma danxaniya kui.

⁵ N na yaamari fi ne alako xanunteya xa gbo, xanunteya naxan fatanxi boɓɓe seniyeɗxi ra, a nun janige tinxinxi, nun danxaniya fiixe ra.

⁶ Mixi ndee bara gbilen danxaniya foɗo ra, e fa loe, na woɗenyi fufafu saabui ra.

⁷ E wama findife seriye karamoɗoɗe nan na, koɗo e woɗenma fahaamutareja nan kui. E mu soxi fee kui e naxee masenma senbe ra.

⁸ Won a kolon Ala xa seriye fan, xa a rawalima a seriye ki ma.

⁹ Won man a kolon Ala mu a xa seriye fixi tinxintooe xa fe xa ra. A a fixi tinxintaree nan ma fe ra, a nun Ala matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitooe, diinetaree, Ala maberelae nan ma fe ra. A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba nun e ngae faxama. Faxatie,

¹⁰ yenelae, xeme naxee nun xeme kafuma, mixi suxue, wule falee, mixi naxee kali tima wule xun, a nun mixi birin naxee Ala xa seriye matandima, a a fixi nee nan ma fe ra.

¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi xa seriye lanxi a xa xibaaru fanyi noɗoɗi nan ma, a naxan taxuxi n na.

¹² N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa Mixi Sugandixi naxan bara senbe fi n ma, a bara la n na han a naxa n naso a xa wali kui.

¹³ Singe n nu a rasotoma ne, n a toɗo, n a konbi. Koɗo a naxa kinikini n ma, barima a a kolon n nu na birin nabama kolontareya

nun danxaniyatareja nan kui.

¹⁴ Marigi xa hinne bara gbo ye. A danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹⁵ Nondi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi Sugandixi Isa faxi dunija ma yunubitooe nan naki-side. N tan Polu nu findixi yunubitooe nan na naxan dangi mixi birin na,

¹⁶ koɗo Ala naxa kinikini n ma hali n findixi yunubitooe ra naxan dangi birin na, alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa dije gbege xa findi misaali ra mixie be naxee danxaniyama a ma alako e xa kisi soto naxan mu jonma abadan.

¹⁷ Mange Ala Kerenyi, naxan mu faxama, naxan mu toma, binye nun noɗe xa lu a be abadan. Amina.

¹⁸ N ma di Timote, n bara yi marasi fi i ma, naxan lanxi na namijonme masenyie ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na masenyi rakamali, i xa gere fanyi so

¹⁹ danxaniya nun janige tinxinxi ra. Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa kana.

²⁰ Humeneyo nun Ale-sandire na na mixie nan ya ma. N nee soxi ne Sentane yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa Ala rasoto.

2

Sali seriye

¹ N ma marasi singe na yi nan na: Wo xa Ala makula,

wo xa Ala maxandi, wo xa mixie xa kɔntɔfili masen Ala be, wo xa Ala tantu mixi birin xa fe ra.

² Wo xa na raba mangɛɛ nun yarerati birin be, alako won xa lu bɔnesa kui, won ma dunjeigiri xa raxara, won xa lu Ala xa kira xɔn ma, won xa xili fanyi soto.

³ Na nan fan, na nan lanxi won Nakisima Ala waxɔnfe ma.

⁴ Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa nɔndi kolon.

⁵ Ala keren na a ra. Xarisa fan keren nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na, naxan findi adamadi ra,

⁶ a fa a yete fi xunsare ra mixi birin be. Na nu findixi seederɔxɔya nan na Ala nu wama a xɔn ma temui naxe.

⁷ A n tan nan tixi kawandila, xɛra, nun karamɔxɔ ra si gbeteɛ be danxaniya nun nɔndi xa fe ra. N na na nɔndi nan falafe, wule mu a ra.

⁸ Na nan a toxi, a xɔli n ma adamadie xa e belexe seniyenxie itala Ala maxandi kui yire birin xɔne nun sɔnxɔ mu naxan na.

⁹ N man wama ne ginɛe xa dugie nan so naxee e suturama. E naxa e yete raxunma xunxɛɛ denbexi ra, xɛema ra, gɛmɛ tofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra, naxee sare xɔrɔxɔ.

¹⁰ A lanma e xa e yete raxunma kɛwali fanyi nan na, naxan lanma ginɛe ma naxee birama Ala fɔxɔ ra.

¹¹ Ginɛe xa nu fe xaran sabari nun magore kui.

¹² N mu a luma ginɛe xa xɛmɛɛ xaran, xa na mu a ra e xa e yamari. Ginɛe xa lu sabari kui,

¹³ barima Adama nan singe daa, beenun Mahawa xa daa.

¹⁴ Adama xa mu madaxu. Ginɛ nan madaxu, a fa findi yunubitɔɛ ra.

¹⁵ Kɔnɔ Ala ginɛe rakisima a xa di bari nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya, nun seniyenxi kui, alɔ a lanma ki naxe.

3

Danxaniyatɔɛ jamae xa yareratie

¹ Nɔndi nan ya: Mixi naxan wama findife danxaniyatɔɛ jama xunmati ra, a wama wali fanyi xɔn.

² A lanma danxaniyatɔɛ jama xunmati xa findi mixi ra mixie mu nɔma fe jaaxi nde yo falade naxan xun ma. A xa a li a ginɛe keren gbansan nan dɔxɔxi, a findi taxasi mixi ra, naxan a yete xaninma xaxilimaya ra, binye na naxan ma, naxan fata xɔje masuxude, naxan fata mixi xarande.

³ A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu lanma a xa mawolen. A lanma ne a xa findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan bɔje xinbeli, naxan mu mila.

⁴ A xa fata a yete xa denbaya rapɛrede, a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui kui,

⁵ barima xa mixi mu fata a yete xa denbaya rapɛrede, a fa mɛɛnima Ala xa danxaniyatɔɛ jama ma di?

6 A naxa findi danx-
aniyatɔɛ nɛɛnɛ ra de, alako
a naxa a yetɛ igbo, a fa
ɲaxankatɛ sɔtɔ alo Ibulisa
a sɔtɔxi ki naxɛ.

7 A man xa findi xili fanyi
kanyi nan na danxaniyata-
ree tagi, alako mixie naxa yo
a ma, a naxa suxu Ibulisa xa
gantanyi ra.

8 Mixi naxee findixi danx-
aniyatɔɛ ɲama malie ra, e
fan xa findi xili fanyi kanyie
nan na. E xa e makuya
filankafuiɲa ra, e naxa siisi,
e naxa bira kɔbiri fɔxɔ ra
yaagitareya kui.

9 E xa Ala xa danxaniya
masenyi ragata e xaxili fanyi
kui.

10 E xa mato sinden. Xa e
tinxin, e nɔma findide danx-
aniyatɔɛ ɲama malie ra.

11 Ginɛe fan xa findi xili
fanyi kanyie ra. E naxa findi
naafixie ra, e xa findi taxasi
mixi ra, e xa tinxin fe birin
kui.

12 Danxaniyatɔɛ ɲama
malie xa ginɛ keren gbansan
nan dɔxɔ, e xa e xa die nun
e xa fɔxɔɛ rapɛrɛ a fanyi ra.

13 Mixi naxee danx-
aniyatɔɛ ɲama malima
a fanyi ra, e binyɛ nun
limaniya nan sɔtɔma e xa
danxaniya kui Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma.

14 N na yi bataaxe sɛbefe
nɛ i ma, hali n to laxi a ra a
gbe mu luxi n xa i yire li.

15 Xa a sa li n naxa
dugundi, i xa Ala xa mixie
ɲɛrɛ ki fanyi kolon. Ala
naxan na na, a xa mixie
lanxi a xa danxaniyatɔɛ
ɲama nan ma, naxan na
nɔndi xa kinki ra.

16 Fo won xa a kolon nɛ
a Ala ɲɛrɛ ki sɛnbɛ gbo. A
gundo makenɛnxi nan ya:

Ala xa Mixi Sugandixi
masenxi adama fate
nan na,

a xaxili nan tinxin.

A mini nɛ malekɛe ma,

a kawandixi ɲamanɛe nan
tagi.

Dunijɲa danxaniyaxi a tan
nan ma,

a texi nɔrɛ nan kui.

4

Nɔndi kanafe

1 Ala Xaxili a masenma nɛ
won bɛ a fiixe ra, a ndee
fama nɛ danxaniya rabolode
waxati dɔnxɔɛ kui, e fa bira
ɲinne wule faleɛ nun e xa
xaranyie fɔxɔ ra.

2 Wule faleɛ filankafuie
mixie madaxuma. E xaxili
balanxi gben.

3 E tɔnyi dɔxɔma futi xirife
ra, a nun donse ndee donfe
ra, Ala naxee daaxi alako
danxaniyatɔɛe nun nɔndi
faleɛ xa e don tantui ra.

4 Ala se naxan birin daaxi,
a fan. A mu raharamuxi
mixie bɛ naxee a donma tan-
tui ra,

5 barima Ala xa masenyi
nun Ala maxandi na
raseniyenma.

6 Xa i na nɔndi masen
i ngaxakerenyie bɛ, i bara
findi Ala xa Mixi Sugandixi
Isa xa walike fanyi ra, naxan
i baloma danxaniya masenyi
nun xaranyi fanyi ra, i bi-
rama naxan fɔxɔ ra.

7 I naxa fe fufafu madɔxɔ
kiini ra danxaniya mu
naxan kui. I xa Ala fe suxu
sɔɔbɛ ra.

⁸ Mixie mēnife e fate ma, na tide mu gbo alɔ e na e xaxili yaka ba. Na xaxili yaka ba nan fama findide mixie bē munafanyi ra dunija nun aligiyama.

⁹ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na:

¹⁰ Won walima tunnabexi nan na, barima won xaxili tixi Ala Nijē ra, naxan findixi adamadi birin Nakisima ra, a gbengbenyi danxaniyatɔēē.

¹¹ Na nan na ki, i xa na yaamari birin masen mixie bē, i xa e xaran na seriyēē ra.

¹² Mixi yo naxa yo i xa fonikeya ma. I naxan nabama, i xa findi misaali ra danxaniyatɔēē bē a lanma e xa wɔyēn ki naxē, e xa jere ki naxē, e xa e bore xanu ki naxē, e xa danxaniya nun e xa seniyenyi xa lu ki naxē.

¹³ Han n sa fama temui naxē, i xa Kitaabui xaran mixie bē, i xa e ralimaniya, i xa e xaran.

¹⁴ I naxa wali bejin naxan soxi i yi ra, masenyi tixi Ala xili ra i xa fe ra naxan ma, forie to e belexe sa i xunyi ma.

¹⁵ I xa na rabatu senbe ra, alako mixi birin xa i jere ki to i sigama yare ki naxē.

¹⁶ Mēeni i yete ma, nun na xaranyi ma i naxan tima tunnabexi ra. Xa i na raba i kisima nē, i tan nun naxee i xui ramema.

¹ I naxa wɔyēn xɔɔxɔē fala forie bē. I xa e ralimaniya alɔ i baba. I xa xeme fonikee ralimaniya alɔ i xunya xememaē.

² I xa jexexeforie ralimaniya alɔ i nga. I xa fonike ginemaē ralimaniya alɔ i maaginēē seniyenyi kui.

³ I xa kaaje ginēē binya, naxee na e kerenyi ma.

⁴ Xa kaaje ginē xa die na na, xa na mu a ra a xa mamadie, e tan xa Ala waxɔnfe matinkan e xa denbaya bē. Die barimixie naxan nabaxi e bē, e xa na sare ragbilen e ma. Ala wama na nan xɔn.

⁵ Kaaje ginē yati yati, naxan luxi a keren, a a xaxili tima Ala nan na. A salima, a Ala maxandima temui birin.

⁶ Kɔnɔ kaaje ginē naxan birama a yete waxɔnfe fɔxɔ ra, a tan bara faxa hali a jipe to a ra.

⁷ I xa yi yaamarie masen mixie bē, alako e xa lu tinxinyi kui.

⁸ Mixi naxan mu mēnima a xa mixie ma, a gbengbenyi a xa denbaya ma, na kanyi bara danxaniya bejin. A jaaxu dangife kaafiri ra.

⁹ Kaaje ginē naxan xili lanma a xa sebe kaaje ginēē xilie ya ma, a lanma a xa simaya xa dangi je tongo senni ra. A xa a li a nu dɔxɔxi xeme keren gbansan nan xɔn ma,

¹⁰ a nun man a kolonxi tinxintɔē ra a xa wali fanyie xa fe ra, alɔ di xurufe, xɔje rasenefe, seniyentɔēē sanyi maxafe, tɔɔɔmixie malife, a nun birafe fe fanyi mɔɔli birin fɔxɔ ra.

5

Danxaniyatɔē jere ki

11 Kɔnɔ kaapɛ ginɛ naxee findixi sungbutunyie ra, e xili naxa seɓɛ, barima xa a sa li e waxɔnfee e ragbilenma nɛ Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, e fa dɔxɔ xɛmɛ taa,

12 na tɛmui e bara yunubi sɔtɔ, barima e bara e xa laayidi singe kana.

13 Bafe na ra, e man findima tunnaɔnɛe nan na, e nu fa lu e maɲɛɛ ra naafixiya rabade, e mixi mafalama, e fe fala naxan mu lanma a xa fala.

14 Na kui, a xɔli n ma kaapɛ ginɛ sungbutunyie xa dɔxɔ xɛmɛ taa, e fa die bari, e mɛɛni e xa denbaya ma, alako won yaxuie naxa nɔ fe ɲaaxi falade e xun ma.

15 Ndee ɲan bara e kobe raso, e bira Sentanɛ fɔxɔ ra.

16 Xa danxaniyatɔɛ ginɛ bara kaapɛ ginɛ ndee sɔtɔ a xa mixie ya ma, a xa a yigiya alako a naxa findi kote ra danxaniyatɔɛ ɲama bɛ. Na kui, danxaniyatɔɛ ɲama nɔma nɛ kaapɛ ginɛ malide naxee na e kerenyi ma.

17 Danxaniyatɔɛ ɲama xa forie, naxee fee rapɛɛma a fanyi ra, e xa binyɛ xungbe sɔtɔ, a gbengbenyi naxee kawandi nun xaranyi tima.

18 A seɓɛxi Kitaabui kui, «Ninge nɛ mengi turuxunma, wo mu lan wo xa a dɛ xiri.» A man seɓɛxi, «Walike xa a wali sare sɔtɔ.»

19 I naxa kalamui rame danxaniyatɔɛ ɲama xa fori nde xa fe ra, xa seede firin, xa na mu a ra saxan, mu na fe toxi.

20 Naxee bara yunubi raba, i xa i yaxaseri masa e xa fe ra, birin ya xɔri, alako booree fan xa gaaxu.

21 N bara yi yaamarie fi i ma, Ala, a xa Mixi Sugandixi Isa, nun malekɛ sugandixie ya xɔri. I xa yi yaamarie rabatu tinxinyi kui. I naxa mixi yo rafisa a boore bɛ.

22 I naxa gbata mixie sugandide, i fa i bɛlɛxɛ sa e ma, xa na mu a ra i fan luma nɛ e xa yunubie kui. I xa lu seniyenyi kui.

23 I naxa ye gbansan xa min. I xa weni nde min seri ra i furi xa fe ra, barima i luma fura ra.

24 Mixi ndee xa yunubie makenɛnxi beenun e xa makiitide li, kɔnɔ boore gbee mu toma fo yare.

25 Wali fanyi fan makenɛnma na ki nɛ, wali ɲaaxi mu nɔxunma.

6

Ala xa seriye danxaniyatɔɛe bɛ

1 Danxaniyatɔɛ naxee na konyiya kui, e xa e marigie binya, alako binyɛ yo naxa ba Ala xili ra, a nun a xa seriye ra.

2 Konyi naxee marigi findixi danxaniyatɔɛe ra, na konyie naxa yo e marigi ma, a falafe ra a e ngaxakerenyie nan e ra. A lanma e xa e xa yaamari rabatu a fanyi ra dangife a singe ra, barima e na walife e ngaxakerenyi xanuxie nan bɛ.

I xa mixie xaran yi yaamarie ra.

³ Xa a sa li mixi nde xaranyi gbete nan tima, a mu bira won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi tinxixi fɔxɔ ra, nun xaranyi naxan findixi Ala gbe ra,

⁴ na kanyi bara a yete igbo, a mu sese kolon. A xaxili mu fan. A xa wɔyenyi gbo, sɔnxɔe rafan a ma. Na findima tɔɔne, lantareya, tɔɔɔge, siike,

⁵ tinxintaree xa sɔnxɔ sɔnxɔe, nun nɔndi kolontareya. E diine rawalima kɔbiri fe nan na.

⁶ Diine nan findima geeni ra mixie be, naxee e wasasoma e sotose.

⁷ Won faxi dunija ma won belexee igeli nan na, won man sigama na ki ne.

⁸ Xa baloe nun sose na won yi ra, won xa won wasaso na ra.

⁹ Kɔɔ mixi naxan wama bannafe, na kanyi tantanma ne, a suxu gantanyi ra, a fa mila a waxɔnfe jaaxie ma. Na waxɔnfe jaaxie nan mixie xun nakanama, e fa lɔe.

¹⁰ Kɔbiri xɔli findixi fe kobi birin sanke nan na. Ndee to mila kɔbiri ma, e naxa danxaniya bejin, e fa tɔɔɔ a jaaxi ra.

¹¹ Kɔɔ i tan naxan findixi Ala xa mixi ra, i xa gbilen na fe mɔɔlie fɔxɔ ra. I xa bira tinxinyi, Ala fe, danxaniya, xanunteya, dije, nun boje bexiya fɔxɔ ra.

¹² Danxaniya gere fanyi so. Kisi suxu, i xilixi naxan ma, i seedeɔxɔya tixi naxan ma fe ra seede wuyaxi ya xɔri.

¹³ N bara i yamari Ala ya xɔri, naxan nimase birin nabaloma, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xɔri, naxan bara seedeɔxɔya fanyi ti Ponsi Pilati be,

¹⁴ i xa Ala xa seriye rabatu tinxinyi seniyenxi ra han won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi fa temui.

¹⁵ Ala nan fama Isa raminide a wama a xɔn ma waxati naxe.

Tantui Kanyi,

Mange Senbema,

firin mu kafuxi naxan ma,

Mangee xa Mange,

Marigie Marigi Ala,

¹⁶ naxan keren mu faxe kolon,

naxan xɔnyi na naiyalanyi ra,

adamadie mu naxan toxi,

adama mu nɔma naxan tode.

Binye nun senbe na a be abadan.

Amina.

¹⁷ I xa to bannamixie yamari a e naxa e yete igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli ra, barima naafuli mu buma. E xa e xaxili ti Ala nan na, naxan won kima se birin na alako won xa seewa.

¹⁸ E xa fe fanyi raba. E xa kewali fanyi nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra.

¹⁹ Na birin kui e harige sotoma ne yare naxan findima kisi yati yati ra e be.

²⁰ Timote, i xa meeni fe ma naxan taxuxi i ra. I xa wɔyenyi fufafu nun wule matanga.

²¹ Mixi ndee na falama a
lonni, kono lonni mu a ra.
Na bara a niya e xa e kobe
so danxaniya ra.

Ala xa hinne wo ra.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Timote ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Pɔlu to nu na geeli kui Rɔma, a naxa bataaxe nde fan seɓe a malima Timote ma. A jan nu bara keren seɓe a ma nu, kɔnɔ a man naxa a firin nde seɓe, alako a xa gbilen seriye ndee ma. Annabi Pɔlu nu bara tɔɔɔ a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fe ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxe kui, barima Timote nu luxi ne alo Pɔlu xa di.

Annabi Pɔlu naxa seriye fala Timote be na bataaxe singe kui naxan nu noma a malide danxaniyatɔe jama xa wali kui. Yi bataaxe kui, a luxi alo Pɔlu wama Timote ralimaniyafe a yete xa danxaniya xa fe ra. Pɔlu a yete xa tɔɔɔe nun a jere ki masenma a be, alako e xa findi misaali ra Timote be.

Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde kui, a Timote ratura Timote danxaniyaxi ki naxe, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxe. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote be alako a xa findi Ala xa walike ra a xa dunijeigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote be, a tide man nu gbo

mixie be a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan seɓexi Kitaabui kui a findixi lonni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na fɔxɔ ra, e xa dunijeigiri nun e xa aligiyama mu sooneyama e be.

Annabi Pɔlu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati donxɔe xa fee falama Timote be alako a xa kawandi ti senbe ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e ralɔede abadan. Ala xa won natanga na ma. Ala xa lonni fanyi fi won fan ma alako yare xa sooneya won be. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Pɔlu
naxan seɓe
Timote ma**

Limaniya

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra Ala waxonki. Laayidi tongoxi won be kisi xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan na.

² N na yi bataaxe seɓefe Timote nan ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne, kinikini, nun bojesa fi i ma.

³ N bara Ala tantu, n naxan batuma panige fiixe ra alo n benbae a rabaxi ki naxe. N Ala maxandima ne i be kɔe nun yanyi ra,

⁴ barima n nan n natuxi i yaye nan ma. N man nu wama i tofe han, alako n xa seewa a fanyira.

⁵ N man n natuxi i xa danxaniya nan ma, filankafuijina mu na naxan kui, naxan nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na ki ne.

⁶ Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala senbe rawali, a naxan fixi i ma n to n belexe sa i xunyi ma.

⁷ Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi senbe, xanunteya, nun yete suxui ra.

⁸ I naxa yaagi won Marigi xa seedeɔɔɔya bade. I man naxa yaagi n na, n tan naxan na geeli kui won Marigi xa fe ra. A lanma won birin xa tɔɔɔɔ Isa xa xibaaru fanyira xa fe ra Ala senbe saabui ra.

⁹ A tan nan won nakisixi, a tan nan won xilixi a xa seniyeanyi ma. A mu na rabaxi won ma kewali saabui xa ra, a na janigexi a yete nan na. A hinnexi won na a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi dunijina fole.

¹⁰ Yakosi won bara na hinne to won Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi Sugandixi. A bara faxe senbe kana, a kisi fe ramini a xa xibaaru fanyira saabui ra, alako adama naxa faxa sonon.

¹¹ Ala n findixi kawandila, xera, nun karamoɔɔɔ nan na na xibaaru fanyira xa fe ra.

¹² N na tɔɔɔɔfe na wali nan xa fe ra, kɔnɔ n mu yaagima na ra, barima n a kolon n

danxaniyaxi naxan ma. N bara la a ra a noma n ma kisi ragatade han na loxo.

¹³ N nɔndi naxan masenxi i be, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan foɔɔ ra danxaniya nun xanunteya ra, alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xon ma ki naxe.

¹⁴ Ala naxan taxuxi i ra, i xa meeni na ma Ala Xaxili Seniyeanyi saabui ra, naxan sabatixi won i.

¹⁵ I a kolon Asikae birin bara n nabolo, alo Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nali-maniya ra. A mu yaagi n na n to na geeli kui.

¹⁷ A to fa Roma, a naxa n fen han a naxa n to.

¹⁸ Marigi xa kinikini a ma na kiiti loxo. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxe Efese.

2

Tɔɔɔɔ

¹ N ma di, i xa i senbe so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinne xa fe ra.

² I naxan mexi n na seede gbegebe ya xori, i xa na masenyi taxu i dugutegge ra, naxee fan noma mixi gbete raxarande na ra.

³ Won birin xa wakili tɔɔɔɔ kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa soori fanyie nan won na.

⁴ Soori naxan na gere kui, a mu birama dunijina fe foɔɔ ra, a birama a xa mange waxonfe nan foɔɔ ra.

⁵ Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a seriye ki ma, a mu geenima.

6 Mixi naxan xe rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee soto.

7 I joxo sa n ma masenyi birin xon ma, Marigi fahaa-mui fima ne i ma na fee ma.

8 I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan keli-xi faxe ma, naxan fatanxi Dawuda bonsoe ra, alo Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxe, n naxan kawandife.

9 Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na toofofe geeli kui alo fe kobi rabama, kono Ala xa masenyi tan mu balanxi.

10 Na nan a ra n toofofe mooli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi soto Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nofofe kui abadan.

11 Masenyi hagige nan ya: Xa won nun Isa bara faxa, won nun Isa man kelima ne faxe ma.

12 Xa won tunnabexi, won luma ne Isa xa mangeya kui.

Xa won na a rabolo, a fan won naboloma ne.

13 Xa won mu lu won xui xanbi ra, a tan luma ne a xui xanbi ra, barima a mu noma a yete rabolode.

14 I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na woyenyi mooli tide yo mu na. A a ramemae nan xun nakanama tun.

15 I xa i yete masen Ala be, alo mixi naxan wali foxi mu mayaagi, a fata nondi masende mixie be a masen ki ma.

16 Woyen jaaxi fufafu lu na, barima naxee na mooli falama, e xa kaafirina xun nan tun masama.

17 E xa woyenyi gboma ne alo fure jaaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma.

18 E bara makuya nondi ra, e fa a fala mixie jan bara keli faxe ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na woyenyi mooli ra.

19 Kono Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi: «Adamadi naxan Marigi xili falama, a xa tinxintareya rabepin.»

20 Se sase mooli gbegebe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xema nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bendee. Nde binye wali rabama, nde fan binyetare wali rabama.

21 Mixi naxan a yete raseniyeenma, a luma ne alo wali binye rabama se sase naxan kui. A to seniyeen, a marigi noma a rawalide wali fanyi birin kui.

22 Fonike waxonfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima bone seniyeenxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun bonesa fen.

23 Woyenyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na mooli findima gere nan na.

24 A mu lanma Marigi xa walike xa sonxo. A lanma a xa findi mixi dipexi ra naxan fata mixi xarande, a man wakili toofofe ra.

²⁵ A lanma a xa matandilae matinxin woyenyi joxunme ra, alako Ala xa a niya e xa tuubi, e xa nōndi kolon,

²⁶ e xa xaxili soto, e xa e ba Ibulisa xa gantanyi ra. Ibulisa bara e suxu gantanyi ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

3

Waxati dōnxōe

¹ I xa a kolon, fe xōrōxōe fama ne dunija lide waxati dōnxōe,

² barima adamadie birama e yete waxonfe nan fōxo ra, kōbiri rafanma ne e ma, e e yete igboma, e lama e yete ra, e Ala rasotoma, e e barimae matandima, e finsiriwaliya rabama, e mu Ala xa fe binyama,

³ e mu kinikinima, e mu dijema, e mixi mafalama, e xurutarepa rabama, e e boore tōrōma, e mixi fanyi xōnma,

⁴ e mixi yanfama, e bo-gonma fee ma, e bōpe gbo, e waxonfe rafan e ma dangi Ala xa fe ra.

⁵ A luxi ne alo e diine nan nabatuma, kōno e bara e kobe raso a senbe ra. I xa i makuya na mixi moolie ra.

⁶ E soma denbayae kui, e fa gine senbetaree mabendun, naxee findixi yunubitōe ra, naxee birama fe paaxi mooli birin fōxo ra.

⁷ Na gine mooli xaranma temui birin, kōno e mu fahaamui sōtōma nōndi ma.

⁸ Na mixi naxee soma denbayae kui, e luma ne alo Yannessi nun Yanberesi

naxee Annabi Munsa matandi. Na mixie nōndi fan matandima ne, e xaxili bara kana. E xa danxaniya xōn mu kuyama.

⁹ Kōno e mu sigama yare sōnōn, barima mixi birin fama ne e xa daxupa kolonde, alo Yannessi nun Yanberesi xa fe nu kolonxi ki naxe.

¹⁰ Kōno i tan, i bara n ma xaranyi kolon, n jere ki, n janige, n ma danxaniya, n ma dije, n ma xanunteya, n ma tun nabexi,

¹¹ n ma jaxankate, a nun n ma tōre. Tōre mooli mundun na, n mu naxan soto Antiyoki, Ikoniyon, nun Lisitire? Naxankate mundun mu n lixi naa? Marigi bara n nakisi na birin kui.

¹² Nōndi na a ra a mixi naxan birin wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seriye fōxo ra, a na kanyi tōre sōtōma ne.

¹³ Kōno mixi paaxie nun filankafuie xa fe kobie xun nan tun luma masa ra, e fa booree madaxu, e e yete madaxu.

¹⁴ I xa i xiri seriye ra i naxan xaranxi, i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na sotoxi naxan na.

¹⁵ Kabi i dimedi temui, i Kitaabui seniye xie kolon, naxee nōma lonni fide i ma. Na lonni findima kisi nan na mixie be, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁶ Kitaabui seniye xie birin fatanxi Ala nan na. A fan xaranyi ra, a fan yaabi ra, a fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe ra,

¹⁷ alako Ala xa mixi xa no wali fanyi birin nabade.

4

Kawandi tife

¹ N bara i yamari Ala ya xori, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xori, naxan fama mixi nijee nun mixi faxaxie makiitide, naxan fama a xa mangeya niini raminide,

² i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa wakili temui birin, i xa mixie matinxin, i xa mixie xa yunubie masen e be, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin naba dije kui.

³ Waxati na fafe mixie mu tinma xaranyi tinxinxin ra temui naxee. E karamoxo wuyaxi fenma ne, naxee masenyi mooli nde tima naxan nafan e tuli ma.

⁴ E gbilenma ne nondi foxo ra, e fa e tuli mati kiinie ra.

⁵ Konon i tan, i xa i yete mataxasi fe birin kui, i xa i tunnabexi toore kui, i xa Ala xa xibaaru fanyi rayensen, i xa i xa wali rakamali.

⁶ N tan jan bara findi serexe ra Ala be. A gbe mu luxi n xa taa masara.

⁷ N bara n ma gere fanyi so, n bara n ma jere ranon, n bara lu danxaniya kui.

⁸ Xunnakeli sare ragataxi n be, naxan findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxinxin naxan fima n ma na loxo. N keren xa mu a ra, a na fima mixi birin nan ma, a fafe rafan naxee ma.

⁹ I xa kata fafe ra n yire mafuren mafuren,

¹⁰ barima Demasi bara n nabegin dunija fe xa fe ra, a siga Tesaloniki. Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga Dalamatiya.

¹¹ Luki gbansan nan na n seeti ma. I xa fa Maraki ra, barima a noma n malide n ma wali kui a fanyi ra.

¹² N bara Tikike xee Efese.

¹³ I ne fama, i xa fa na xinbeli donma ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xonyi, a nun n ma bukie. Na sebeli naxee tixi xuruse kiri ma, e tide gbo dangi birin na, i xa fa e fan na.

¹⁴ Alesandire xabui bara fe jaaxi gbegebe raba n na. Marigi fama a sare ragbilende a ma.

¹⁵ I xa i yete ratanga a ma, barima a muxu xa kawandi matandi ne a jaaxi ra.

¹⁶ N to n yete xunmafala kiiti banxi kui a singe, n malima yo mu nu na. Birin n nabolo ne. Ala xa dije e ma e fe naxan nabaxi.

¹⁷ Ala nan n malixi, a senbe so n yi ra, alako n xa kawandi ti a fanyi ra si birin be. Ala naxa n natanga yete magaaxuxi ma.

¹⁸ Marigi man fama n natangade mixie xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa so a xa mangeya niini bun ma ariyanna. Matoxoe na Ala be abadan.

¹⁹ Pirusila nun Akila xeebu n be, a nun Onesiforo xa denbaya.

²⁰ Erasito bara lu Korinti. N bara Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu yalanxi.

²¹ I xa kata fafe ra beenun jeme xa so. Ewubulo, Pudon, Linosi, Kelodiya,

nun won ngaxakerenyi birin
bara i xεεbu.
²² Marigi xa sabati i bɔɔɛ i,
Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ Tito
ma
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛera Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Tito. Girekika nan nu a ra naxan nu kafuxi Pɔlu ma Ala xa wali kui.

Pɔlu yi bataaxe sɛbɛ a ma tɛmɛi naxe, Tito nu na Kireti. Kireti findixi suri nan na naxan na Miditerane baa tagi. Pɔlu nun Tito nu bara siga Kireti kawandi tide, Pɔlu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatɔɛ pamae mali e xa sɛnbɛ sɔto. Pɔlu yi bataaxe sɛbɛ nɛ Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kireti danxaniyatɔɛ rasi, a e ralimaniya, a nɔndi makenɛn e bɛ.

Yi Kitaabui fe gbege masenma won bɛ danxaniya nun danxaniyatɔɛ pama xa fe ra. A a masenma a won sese mu nɔma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi sɔtoɔma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama nɛ fa alako won pɛrɛ ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won bɔpɛ kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won

ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu
naxan sɛbɛ Tito
ma**

Xɛɛbui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa konyi nun a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera. N na walife alako Ala xa pama sugandixi xa danxaniya, e man xa nɔndi kolon naxan e rapɛrɛma Ala xa fe kui.

² Yi danxaniya nun yi nɔndi a niyama nɛ mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala, naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan yi abadan kisi laayidi won bɛ beenun dunija xa daa.

³ Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru fanyie makenɛn kawandi saabui ra, naxan bara taxu n na Ala won Nakisima xa yaamari ma.

⁴ N bara i tan Tito xɛɛbu, naxan bara findi n ma di yati yati ra won ma danxaniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinne nun bɔpɛsa fi i ma.

Tito xa wali Kireti danxaniyatɔɛ pamae tagi

⁵ N bara i lu Kireti alako i xa fee yailan naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie sugandi taaɛ birin kui, e xa findi na danxaniyatɔɛ pamae xa kuntigie ra. Alo n i yamari ki naxe,

⁶ danxaniyatɔɛ pama kuntigi lanma nɛ a xa findi tinxintɔɛ ra xili fanyie na naxan xun, gine keren kanyie,

naxan xa die danxaniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante xurutaree ra.

⁷ Fo yi xunmatie xa findi xeme tinxinxie nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e ra. E naxa findi mixie ra naxee e yete igboma, naxee boje tema mafuren, naxee siisima, naxee mawolen, naxee biraxi geeni tinxintare foxo ra.

⁸ Fo e xa findi xeme ra naxee fata xoje rasenede, fe fanyi rafan naxee ma, naxee e yete xaninma xaxilimaya ra, naxee tinxin, naxee seniye, naxee noxi e yete ra.

⁹ Fo nondi masenyi xa lu e yi ra alo e xaranxi a ra ki naxe. Na nan a toma e fan noma kawandi tide a nondi ki ma, e man no na nondi matandie ra.

¹⁰ Na matanditi mooli gbegebe na na, a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E de wuya, mixi yanfafe rafan e ma.

¹¹ Fo won xa e de balan. E bara denbaya ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan na naxee mu daxa. E na birin nabama e yete xa geeni tinxintareya nan ma fe ra.

¹² E xa namijonme nde nan yati a fala, «Kiretikae wule nun e furi nan tun kolon. E tunnaxono, e man jaaxu alo boximase.»

¹³ Nondi nan yati na a ra. N na a falafe na nan ma, i xa woyen e ma a xoxoxe ra alako e xa danxaniya a fiixe ra,

¹⁴ e xa ba Yuwifi xa kuye taalie danxunfe. E xa ba

mixie xa yaamarie danxunfe naxee bara mee nondi ra.

¹⁵ Se birin seniye seniye tsee be, kono sese mu seniye seniye taree nun danxaniyataree tan be. E xaxili nun e sondonyi birin bara manoxo.

¹⁶ E Ala kolonfe falama e de ra, kono e xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E xa fefe mu fan. Seriyet matandie nan e ra, naxee mu noma wali fanyi yo rabade.

2

Danxaniyatsee xaranfe nondi ra naxan jere ki masenma e be

¹ Kono i tan xa nu danxaniyatsee xaran nondi masenyi nan na.

² I xa a masen xemoxie be e xa taxasi, e xa jere a binyamixi ki ma, e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa bira nondi nan foxo ra e xa danxaniya kui, xanunteya kui, a nun tunnabexiya kui.

³ Na kui, i man xa a masen gine moxie be, e xa jere seniye ni kui, e naxa findi mixi mafalee ra, e naxa siisi. E xa nu marasi fanyi fi

⁴ sungbutunye ma alako e xa e xa morie nun e xa die xanu.

⁵ E man xa e rasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa seniye, e xa banxi walie suxu, e yuge xa fan, e xa e yete magoro e xa morie be, alako Ala xa masenyi naxa bexu.

⁶ I man xa segetalae fan nasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra

⁷ fe birin kui. I tan yete xa findi misaali ra e be i xa wali fanyie saabui ra. I xa kawandi xa findi nōndi nun soobe ra.

⁸ I xa masenyi xa tinxin, alako i matandimae xa yaagi, barima e mu fefe kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.

⁹ I xa a masen konyie be, e xa e yete magoro e marigie be fe birin kui. E xa e rapelēxin, e naxa e matandi,

¹⁰ e naxa sese muṇa, e xa a masen a e marigie nōma lade e ra ki fanyi. Na konyi mooli binye fima ne won Nakisima Ala xa masenyi ma fe birin kui.

¹¹ A lanma won xa jere yi mooli ra barima Ala xa hinne bara makenen, naxan nōma findide kisi ra mixi birin be.

¹² A xa hinne won xaranma alako won xa gbilen tinxintareya nun dunija fee foxo ra, won xa won yete xanin xaxili-maya ra, won xa won ma dunijeigiri rapere tinxinyi nun Ala yaragaaxui kui.

¹³ Won to na yi dunija ma, won na fe fanyi nan mamefe won xaxili tixi naxan na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa nore nan mamefe, won Nakisima Marigi Ala.

¹⁴ A tan nan a yete fi won be, alako a xa won xunsara won ma yunubie xa fe ra, a xa jama nde raseniye e xa findi a yete gbe ra, naxee senbe soxi wali fanyie rabafe ma.

¹⁵ I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa mixie ralimaniya.

I xa e rasi. I xa nōndi makenen e be i senbe birin na. Mixi yo naxa yo i ma.

3

Isayanka jere ki

¹ I xa e ratu, e xa e yete magoro mangēe nun mangasanyi be, e xa e xa yaamarie suxu. E xa gbata wali fanyi mooli birin nabafe ra,

² e naxa mixi yo mafala, e naxa gere so, e xa marafanyi nun boje fanyi masen birin be.

³ A singe won fan nu daxuna nan nabama. Yaamari matandimae nan nu won na. Won nu bara loe kira xon. Won nu bara bira won yete waxonfe foxo ra a nun dunija fe mooli birin foxo ra, han na nu bara won findi konyie ra. Won nu won ma dunija xaninma jaaxuna, toone, gbesenxonnanteya, nun marajaaxuna nan kui. Won fan mu nu rafa mixie ma.

⁴ Kono won Nakisima Ala to a xa boje fanyi nun a xa xanunteya makenen, a naxa kisi fi won ma.

⁵ A mu won nakisixi won ma wali fanyie xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini nan ma, won xunxafe ye xora a nun a Xaxili Seniyenxi saabui ra. Na bara a niya won xa bari a neene ra, won ma dunijeigiri birin xa masara.

⁶ Ala bara won ki! A bara a Xaxili Seniyenxi ragoro won ma won Nakisima Isa saabui ra.

⁷ Na kui, won ma yunubie to bara xafari a xa hinne

saabui ra, won bara nɔ fin-
dide ketongoe ra, won bara
won xaxili ti abadan kisi ra.

⁸ Nɔndi masenxi nan na ki.
A xɔli n ma i xa na fee masen
a fanyi ra, alako naxee bara
danxaniya Ala ma, e xa fe
birin naba alako e xa bira fe
fanyi raba fɔxɔ ra. Na fee
findixi fe hagige fanyie nan
na mixi birin be.

⁹ Kɔnɔ i naxa i gbe raso
mixie xa wɔyɛn fufafu ya
ma. E naxan falama benbae
xa fe ra, e xa gbesɛnxɔnnɛya,
e xa gere wɔyɛnyi Ala xa
sɛriyɛ xa fe ra, e sese tide mu
na.

¹⁰ Naxan yo mixie tagi
isoma, i xa a rasi keren, i xa
a rasi firin. Xa na birin kui a
mu i xui mɛ, i xa a rabolo,

¹¹ barima i a kolon a na
mixi mɔɔli mu fan. A bara a
yɛtɛ danka a xa tinxintareya
ra.

Masenyi dɔnxɔɛ

¹² N na Aritema xa na mu
Tikike xɛɛ i ma, i xa fe birin
naba alako i xa n li Nikopoli,
barima n bara a panige n xa
nɛmɛ radangi naa.

¹³ Fe birin naba alako i xa
sɛriyɛ karamɔxɔ Senasi nun
Apolosi mali e xa biyaasi kui.
E mali, e hayi na se naxan
birin ma, e xa a sɔtɔ.

¹⁴ A lanma danxaniyatɔɛ
naxee na won ma kɔnti ma,
e xa e matinkan tun nabɛxi
ra wali fanyie ma, alako e
xa mixie hayi xɔrɔxɔɛɛ fan,
e naxa fa lu na ki fufafu.

¹⁵ Naxee na n fɛ ma be,
e birin i xɛɛbu. I xa won
xanuntenyie danxaniyatɔɛɛ
birin xɛɛbu muxu be.

Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan seɓe Filemon ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xɛera Pɔlu naxan seɓe danxaniyatɔe nde ma naxan nu xili Filemon. Kɔɓosika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya Pɔlu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxe seɓe Filemon ma temui naxe, Pɔlu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaniya kui, a naxa yi bataaxe seɓe Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kɔnɔ na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun Pɔlu xa naralan, Onesimo xa danxaniya Pɔlu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara sɔnɔn, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon xɔnyi. Kɔnɔ na waxati seriye ki ma, Filemon nu nɔma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, Pɔlu naxa yi bataaxe seɓe, Onesimo xa gbilen a ra Filemon xɔn ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxe. A naxa a masen Filemon be, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alo a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxe, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra.

Yi Kitaabui a masenma won be, a ngaxakerenya naxan kelima danxaniya ma, a senbe gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatɔe kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gexi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenya xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan seɓe Filemon ma

Pɔlu xa bataaxe Filemon ma Onesimo xa fe ra

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi be. Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan yi bataaxe seɓefe, katarabi Filemon ma muxu xanun-tenyi nun muxu waliboore,

² a nun Apiya muxu maa-gine, a nun Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere xa fe ra, a nun danxaniyatɔe jama naxan e malanma i tan Filemon xɔnyi.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi, won Marigi Isa xa hinne nun bojesa fi wo ma.

⁴ Temui birin, n ne n Marigi Ala maxandima i be, n a tantuma ne i xa fe ra,

⁵ barima n bara a me i danxaniyaxi Marigi Isa ma

ki naxe, i man seniyentɔɛ birin xanuxi ki naxe.

⁶ N Ala maxandife i be alako ngaxakerenya naxan kelima i xa danxaniya ma, a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa nɔ fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ N ngaxakerenya Filemon, i xa xanunteya bara n nasɛɛwa ki fanyi, a man bara limaniya fi n ma, barima seniyentɔɛ bɔɲɛ fan bara sɛɛwa i saabui ra.

⁸ Na kui, hali n to nɔma i yamaride Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i lanma i xa naxan naba, n mu na rabama.

⁹ N i mayandima won ma xanunteya nan ma fe ra. N tan Pɔlu nan wɔyɛnfe i be yi ki, xɛmɔxi naxan na geeli Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe ra.

¹⁰ N i mayandife n ma di Onesimo nan ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma geelimaniya kui.

¹¹ Singe, a tide yo mu nu na i be, kɔnɔ yakɔsi, a tide bara gbo i be ki fanyi, alɔ a gboxi n fan be ki naxe.

¹² Hali a to rafan n ma alɔ n ya firinyi, n na a ragbilenfe i ma.

¹³ N bara wa a xɔn a xa lu n yi ra, alako a xa n mali i tan ɲɔxɔɛ ra n ma geelimaniya kui, n bara naxan sɔtɔ Ala xa xibaaru fanyi xa fe ra.

¹⁴ Kɔnɔ n mu waxi fefe rabafe n mu i maxɔrin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima nɛ i ɲanige nan ma, beenun n tan xa i yamari.

¹⁵ Temunde, Onesimo bara ba i yi ra waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen i ma abadan.

¹⁶ I tan be yakɔsi, a tide bara dangi konyi ra. A bara findi i ngaxakerenya yete yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, kɔnɔ a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa mixiɲa nun a xa danxaniya xa fe ra.

¹⁷ Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenya ra, i xa a fan nasene alɔ n tan yete nan faxi i ma.

¹⁸ Xa a fefe ɲaaxi niyaxi i ra, xa i xa doni yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe ra.

¹⁹ N tan Pɔlu nan yi sebefɛ n yete belexɛ ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma nɛ i ma. Kɔnɔ hali n mu i ratu, i danxaniyaxi n tan nan saabui ra.

²⁰ N ngaxakerenya, i fan xa yi fe raba n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan xa n bɔɲɛ rasɛɛwa, Marigi xa fe ra.

²¹ N to yi sebefɛ, n a kolon i mu tondima n waxɔnfe rabade, i ɲan nde sama nɛ a xun.

²² Fe keren luxi: I xa nu n yigiyade yailan, barima n laxi a ra, n fama nɛ gbilende wo yire wo xa Ala maxandi saabui ra.

²³ Epafirasi i xɛɛbu, muxu nun naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra.

²⁴ N walibooree Maraki, Arisitaraki, Demasi, nun Luki, e fan i xɛɛbu.

²⁵ Marigi Isa, Ala xa Mixi
Sugandixi, xa hinne wo birin
na.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi dunija sa daa, Alatala na a xa seriye masenfe adamadie bɛ. Namijɔnmɛ xungbee naxa Ala xui mɛ, e fa na dentɛge sa mixie bɛ. Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidirasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa seriye xa kolon, a xa sɛbe Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra dunija birin bɛ.

Isa fatanxi Eburu bɔnsɔɛ nan na alo namijɔnmɛ dangixie. A naxa na seriye birin natinmɛ alo Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ. Kɔnɔ Ala nu bara masenyi nɛnɛ nde so Isa yi ra, Eburu bɔnsɔɛ mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa seriye singe matandixi de, a a raka-malixi nɛ.

Singe ra Ala nu bara saate xiri a tan nun adamadie tagi, kɔnɔ yunubi keren gbansan nu nɔma na saate kanade, mixi fa lɔɛ. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa saate nɛnɛ xiri a tan nun adamadie tagi, naxan nɔma yunubie xafaride, mixi fa nɔ kisode.

Singe ra Ala nu bara sɛrɛxɛdubɛɛ ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi

mixie xa saabui ra. Kɔnɔ e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba alo booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi dunija saabui fanyi ra. Yunubi yo mu nu na a ma. Faxɛ mu nu nɔma a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa dunija yamari sa keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dennaxɛ.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie bɛ a e xa xurusee ba sɛrɛxɛ ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie bɔɛ raxara dondoronti, kɔnɔ a mu nɔ e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a yamari a xa a yete ba sɛrɛxɛ ra dunija bɛ. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi sɔto naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi nɛ a Ala Isa xɛɛxi nɛ alako a xa a xa seriye rakamali, a findi kisi ra bɔnsɔɛ birin bɛ. Xibaaru fanyi nan na ki. Ala xa na raso won bɔɛ kui, won xa fahaamui sɔto na ma, a a findixi kisi nan na won bɛ. Amina.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ

Ala xa xɛɛra

¹ Temui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae bɛ namijɔnmɛɛ saabui ra. A na raba nɛ sanmaya wuyaxi, a na raba nɛ ki wuyaxi ra.

² Kɔnɔ yakɔsi, naxan findixi waxati dɔnxɔɛ ra, Ala a

xa masenyi ti won be a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi dunija ke tongoma ra, a dunija daa a xa Di nan saabui ra.

³ Yi Di findixi Ala xa nore tofanyi nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A dunija bun tima a xa masenyi senbema nan na. A to ge yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala Nore Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

⁴ Na kui, a tide dangi malekee ra, a xili fisamante nan soto.

⁵ Ala mu a masenxi maleke yo be,

«N ma di nan i ra, to n bara findi i Baba ra.»

A mu a masenxi maleke yo be,

«N tan findima a Baba ra, a tan findima n ma di ra.»

⁶ Ala to a xa Di fisamante ramini dunija, a naxa a fala, «Ala xa malekee xa a batu.»

⁷ A a masenxi malekee xa fe ra,

«Ala xa malekee luma ne alo foye,

a xa walikée luma ne alo te.»

⁸ Kono a a masenxi ne a xa Di xa fe ra,

«Ala, i xa mange kibanyi buma ne abadan.

Tinxinyi nan findixi i xa mangeya tonxuma ra.

⁹ Tinxinyi nan nafan i ma.

Naaxuna mu rafan i ma fefe ma.

Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi seewe kui.

I findixi fisamante nan na dangife i booree ra.»

¹⁰ A man a masenxi ne, «Marigi, i bara dunija ti a folé ra,

i tan nan koore daaxi.

¹¹ Koore nun boxi fama kanade,

kono i tan buma ne abadan. E forima ne alo dugi.

¹² I koore nun boxi mafindima ne

alo donma mafindima ki naxe.

E fama ne masarade alo sose masarama ki naxe.

Kono i tan mu masarama, i xa fe mu nonna abadan.»

¹³ Ala mu a masenxi maleke yo be,

«I xa doko n yirefanyi ma, han n xa ge i yaxuie

ragorode i sanyi bun ma.»

¹⁴ Malekee tan findixi Ala xa walikée nan na, fate mu na naxee be, a naxee xema kisi ketongoe malide.

2

Ala xa serexe

¹ Won xa won jengi sa na masenyi xon ma a fanyi ra, won naxan mexi, alako won naxa kira bejin.

² Ala xa masenyi senbe nu gbo, a nu bara naxan so malekee yi ra. Adamadi naxee na matandi, e naxa sare xoxoxe soto. Xa nee sa sare xoxoxe soto,

³ won tan go? Xa won kisi xungbe rabolo, won ma fe fa luma di? Won Marigi yati nan singe a masenxi won be, mixi naxee a xui mexi e fan bara findi na seedee ra.

⁴ Ala bara e xa seedejoxoya fari isa tonxumae ra, fe magaxuxie, kaabanako mooli birin, nun buxae ra Xaxili Seniyenxi naxee fixi e ma a waxonki.

5 Ala mu mangeya fima malekee ma tina e xa dunija yamari, muxu dunija naxan xa fe falafe wo be yi ki.

6 Yi seederoxoya sebexi Ki-taabui kui:

«Munse lanxi adama ma, i to i mapoxunma a xa fe ma?»

Munse lanxi adama xa di ma,

i to i jengi sama a xa fe xon ma?»

7 I bara a ragoro malekee bun ma waxati dondoronti kui.

I bara dariye nun binye fi a ma,

8 i bara se birin lu a sanyi bun ma.»

Na kui, Ala to se birin sa a xa mangeya bun ma, sese mu na a mu naxan yamarima. Konon won mu se birin toma a xa mangeya bun ma sinden.

9 Won munse toma? Ala naxa Isa ragoro malekee bun ma waxati dondoronti kui, konon Isa xa faxe naxa findi xunnakeli nun binye ra a be. Na kui, Ala naxa hinne won na, a Isa faxes adamadi birin joxoe ra.

10 Ala nan se birin daaxi, se birin na a tan nan be. A man wama adamadi gbegebe xa so a xa noxe kui. Na kui, a nu lanma a xa e Rakisima xa fe rakamali toxe ra.

11 Naxan adamadie raseniye ma, nun naxee raseniye xi, e birin fatanxi Baba keren nan na. Na kui, a mu yaagi e xilide a ngaxakerenyie.

12 A naxa a masen, «N i xili masenma ne n ngaxakerenyie be, n i matoxoma ne nama tagi.»

13 A man naxa a masen, «N nan n ma lanlanteya sama Ala nan ma.» A man naxa a masen, «N na be, muxu nun die Ala naxee fixi n ma.»

14 Na die to findi fate nun fase ra, Isa fan naxa a yete misaali e ra, alako a xa no Ibulisa xun nakanade a yete xa faxe saabui ra. Faxe senbe nu na Ibulisa nan yi ra.

15 Isa naxa a yete misaali a ngaxakerenyie ra alako a xa e ratanga faxe xa gaaxui ma e xa dunijeigiri kui, naxan luxi alo konyiya.

16 A na birin naba Ibrahim bonsoe nan malife ra, a mu a raba malekee xa be.

17 Na nan a toxi a naxa a yete maniya a ngaxakerenyie ra, alako a xa no serexedube kuntigi wali rabade kinikini nun tinxinyi ra Ala be, a fa findi pama xa yunubie xafarima ra.

18 Isa fata mixie malide e xa maratantanyi kui, barima a fan maratantanyi nun toxe kolon ne.

3

Isa nun Annabi Munsa

1 Na kui, n ngaxakerenyi seniye xi, wo tan naxee xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa ti Isa ra, Ala xa xera nun a xa serexedube kuntigi, won danxaniyaxi naxan ma.

2 A tinxin ne Ala be, naxan nu bara a ti na wali ra, alo Annabi Munsa fan a rabaxi ki naxe Ala xa banxi kui.

3 Isa xa binye dangi Munsa gbe ra, alo banxiti xa binye dangixi a xa banxi ra ki naxe.

4 Banxi birin tixi mixi nde nan saabui ra, kɔnɔ Ala nan dunija birin daaxi.

5 Annabi Munsa findixi konyi dugutege nan na Ala xa banxi kui, alako a xa seederɔxɔya ba masenyi xa fe ra naxan fama tide.

6 Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi Ala xa Di dugutege nan na, naxan Ala xa banxi yamarima. Won tan fan findixi na banxi nan na, xa won lama Isa ra, xa won won xaxili tima a ra, na nan findixi won ma matɔxɔe ra.

7 Na na a ra, wo xa wo jɛngi sa Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi xɔn ma. A sebexi,

«Xa wo bara a xui rame to, 8 wo naxa wo kobe raso a ra, alɔ wo a rabaxi ki naxe gbengberenyi ma.

Na temui a nu wo matofe ne, kɔnɔ wo naxa a matandi.

9 Menni wo benbae bara kata e xa n mato.

E naxa n ma wali to je tongo naani bun ma.

10 Na kui, n naxa xɔnɔ na waxati mixie ma.

N naxa a fala, «E bɔje makuya n na temui birin,

e mu n ma seriye kolon.»

11 Na na a ra n naxa n kali xɔne kui,

«E mu soma n ma malabui kui feo!»

12 N ngaxakerenyie, wo xa mɛeni wo yete ma a fanyi ra alako wo bɔje naxa lu jaaxuna nun danxaniyatareja kui, wo fa gbilen Ala foxɔ ra, Ala naxan na na.

13 Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa wo bore ralimaniya. Wo xa gbilen na ma lɔxɔe birin alako yunubi naxa fa wo nɔ, wo bɔje fa balan Ala mabiri.

14 Xa won sa won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra alɔ won a foloxi ki naxe, lanyi bara lu won nun Isa tagi.

15 A sebexi Kitaabui kui, «Xa wo bara a xui rame to, wo naxa wo kobe raso a ra, alɔ wo a rabaxi ki naxe wo to a matandi.»

16 Nde Ala matandi, e to ge a xui ramede? Mixie xa mu a ra naxee mini Misira bɔxi ra Annabi Munsa saabui ra?

17 Ala xɔnɔ ne ndee ma je tongo naani bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubi rabaxi, e fa sontɔ gbengberenyi ma?

18 Ala a kali nde be a e mu soma a xa malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a matandixi?

19 Na kui, won bara a fahaamu a e xa danxaniyatareja nan a niya e mu so.

4

Malabui danxaniyatɔee be

1 Ala xa laayidi, a naxan tongo won be sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa fe birin naba alako sofe na malabude kui a naxa kana wo be.

2 Won bara na xibaaru fanyi me alɔ booree a mexi ki naxe, kɔnɔ a mu sese fanxi e ma e xa danxaniyatareja xa fe ra.

3 Kɔnɔ won tan naxee bara la a ra, won fama ne sode na

malabude kui. A sebexi na xa fe ra,

«N to xɔnɔ e ma, n naxa n kali,

e mu soma n ma malabude.»

Kɔnɔ Ala xa wali bara ɲɔn kabi dunɲa fɔle,

⁴ barima a sebexi Kitaabui kui na lɔxɔe solofere nde xa fe ra,

«Lɔxɔe solofere nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu.»

⁵ A man sebexi Kitaabui kui, «E mu soma n ma malabude.»

⁶ Ala nu bara a ɲanige mixi ndee xa so a xa malabude kui, kɔnɔ na mixi singe naxee na xibaaru mexi, e mu so e xa danxaniyatareɲa xa fe ra.

⁷ Na nan a toxi Ala bara lɔxɔe gbete sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe to bara dangi a xɔnnakuye ra, Ala man naxa a masen Dawuda saabui ra,

«Xa wo bara a xui rame to, wo naxa wo kobe raso a ra.»

⁸ Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e ma nu, Ala man mu nu lɔxɔe gbete xa fe falama nu.

⁹ Han ya malabui luxi Ala xa ɲama be e mu naxan sotoxi sinden.

¹⁰ Naxan soma Ala xa malabui kui, a a malabuma ne a xa wali birin ma, alɔ Ala malabuxi a xa wali kui ki naxe.

¹¹ Won xa fe birin naba sofe ra na malabui kui, alako mixi yo naxa bira tantanyi kui alɔ Isirayilakae a rabaxi ki naxe.

¹² Ala xa masenyi senbe gbo, a walima mixi boɲe ma. A xaapen dangife

santidegema de firinyi ra. A soma won boɲe nun won sondonyi nan kui, a so won soɔra nun won nadɔxɔdee xɔn. A won sondonyi waxɔnfe nun mapɔxunyi birin makiiti.

¹³ Nimase yo mu nɔma a nɔxunde Ala ma. Ala fe birin toma ne, fe birin dentegɛ fama sade a tan nan be.

¹⁴ Isa, won ma serexedube kuntigi xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to so ariyanna kui, won fan xa bira won ma danxaniya fɔxɔ ra won bara naxan makenen.

¹⁵ Won ma serexedube kuntigi won ma senbetareya kolon, a kinikinixi won ma na nan ma. Sentane naxa kata a ratantande mooli birin na alɔ won tan, kɔnɔ a mu a nɔ.

¹⁶ Na na a ra, won xa won maso a xa hinne kibanyi ra lanlanteya ra, alako won xa kinikini nun hinne soto a temui.

5

Isa won ma serexedube kuntigi

¹ Serexedube kuntigi birin tongoxi adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali ra adamadie be, alako a xa hadiya nun serexe mooli birin ba yunubie xa fe ra.

² A mixie xa fe kolon naxee na dimi kui, e loexi, barima a fan na e ya ma, a tantanma.

³ A xa senbetareya a niyama ne a xa serexe ba a yete xa yunubie be, a nun ɲama xa yunubie xa fe ra.

4 Mixi mu noma yi binye sotode a yete ra, fo Ala a xili alo a Haruna xili ki naxe.

5 Ala xa Mixi Sugandixi fan mu serexedube kuntigi binye soto a yete xa ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra, «To i bara findi n ma di ra. N tan fan bara findi i Baba ra.»

6 A man sebexi Kitaabui kui, «I bara findi serexedube ra abadan, Melekisedeki mooli.»

7 Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a xa dunijeigiri kui, a bara a makula, a na wafe. A na raba ne barima a a kolon a Ala nan nu noma a ratangade faxe ma. Ala bara a xa duba suxu, barima a nu bara tin lufe a xa yaamari bun ma.

8 Isa findixi Ala xa Di nan na, konon na kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu hali na findixi toore nan na a be.

9 Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui ra a mantonyie birin xa abadan kisi soto.

10 Ala naxa a ti serexedube kuntigi ra Melekisedeki daaxi.

11 Fe gbegbe na na kui muxu wama naxan masenfe wo be, konon na tagi rabafe xoxoxo, barima wo mu soma fee kui mafurenyi ra.

12 A nu lanma wo xa findi karamoxo ra yi waxati, konon han yakosi wo hayi na karamoxo nde ma naxan wo xaranma Ala xa masenyi singee ra. Wo mu fata fe tilinxi fahaamude sinden, alo diyore naxan mu fata sube donde, fo a xa xipe min sinden.

13 Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi singee ma, a mu gexi tinxinyi kolonde, a mu moxi a xa danxaniya kui. A luxi alo diyore naxan xipe gbansan minma.

14 Konon mixi naxan moxi a xa danxaniya kui, naxan bara ge tinxinyi nun tinxintareya tagi raba kolonde, a noma ne xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alo xemoxi naxan baloma sube fanyi ra.

6

Ala xa seriyete tilinxi

1 Na nan a toxi won lanma won xa siga yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi kui. Won xa dangi na masenyi singee ra, won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi singee nan ya: wali paaxi bepinfe naxan mixi xaninma yahannama,

2 danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye xora, belexe safe mixie ma, kelife faxe ma, nun Ala xa kiiti donxo.

3 Xa Ala tin, won xa siga yare ma won ma xaranyi kui.

4 Mixi naxan bara ge Ala xa naiyalanyi tode, naxan bara Ala xa ki nemunnemun, Ala Xaxili Seniyenxi bara lu naxan be,

5 naxan bara a kolon a Ala xa masenyi fan, naxan bara Ala senbe kolon naxan fama rawalide waxati naxan sa fama,

6 xa a sa li na mixi mooli bara danxaniya bepin, a mu noma tuubide sonon. A luxi alo a man bara Ala xa Di mabanban wuri magalanbuxi

ma, a fa a rayaagi nama ya xori.

⁷ Bɔxi naxan bara tune ye soto a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi be, Ala baraka ragoroma ne a ma.

⁸ Kono bɔxi naxan tunbe nun jooge tun naminima, na bɔxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a rapɔnyi a fa gan.

⁹ Muxu xanuntenyie, hali muxu xa woyenyi xoxoxo, muxu bara la a ra wo na kira fanyi nan xon, naxan findi kisi kira ra.

¹⁰ Ala tinxin, a mu neemuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi seniyentoe be. Han ya wo na na wali nan kui.

¹¹ Muxu wama ne wo xa wo tunnabexi na birin kui han a rapɔnyi, alako wo xa fe soto wo wo xaxili tixi naxan na.

¹² Wo naxa wo tunnaxono. Wo xa bira danxaniyatoe xa misaali foxo ra, naxee ke sotoma Ala naxan laayidixi e be. E na sotoma e xa danxaniya nun e xa tunnabexi nan saabui ra.

¹³ Ala to laayidi tongo Iburahima be, a mu no a kalide fe nde ra naxan gbo a be. Na na a ra, a naxa a kali a yete ra,

¹⁴ a falafe ra,

«N baraka sama ne i xa fe. I bɔnsɔe wuyama ne.»

¹⁵ Iburahima to ge mame tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a be.

¹⁶ Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a be. Na marakali

senbe fima ne a xa woyenyi ma, alako mixi naxa no na matandide.

¹⁷ Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee be, e xa a kolon Ala xa nate mu masarama.

¹⁸ Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa no limaniya xungbe sotode. Wule yo mu na na fe firinyi kui. Won bara fe birin nabolo a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra.

¹⁹ Mixi xaxili tife Ala ra, a luma ne alo hanga naxan banbanxi ye bun ma. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki ne naxan na a xa horomolingira kui dugi gbakuxi xanbi ra,

²⁰ Isa soxi dennaxe won ya ra, a xa findi won ma serexedube kuntigi ra abadan, alo Melekisedeki.

7

Serexedube Melekisedeki

¹ Melekisedeki nan nu na Salamu mange ra, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa serexedube nan na. Iburahima to ge mange ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a be.

² Iburahima naxa farile fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mange tinxinxixi.» A man nu findixi Salamu mange nan na, naxan xili fasarima yi ki «bɔnesa mange.»

³ A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya foloxi temui naxe, a nun a jon

tɛmɛi, na fan mu kolon. Na kui, a luxi nɛ alɔ Ala xa Di, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.

⁴ Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxɛ. Hali won baba Iburahima, a naxan sɔtɔ a wasaso se ra, a naxa na farilɛ fi a ma.

⁵ Ala xa sɛriyɛ a falama jama xa farilɛ so Lewi bɔnsɔɛ yi ra, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛɛ ra. Na jama fan kelixi Iburahima bɔnsɔɛ nɛ, e findi Lewi ngaxakɛrenyie nan na.

⁶ Kɔnɔ Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bɔnsɔɛ xa taruxui kui, Iburahima naxa farilɛ so a yi ra. Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi bɛ.

⁷ Birin a kolon mixi naxan dubama a boore bɛ, a tide gbo na kanyi bɛ.

⁸ Lewi xa mixi naxee farile rasuxuma, e faxama nɛ, kɔnɔ Melekisedeki tan mu faxaxi.

⁹ Na kui, a luxi nɛ alɔ Lewi, naxan luma farilɛ rasuxu ra, a nu bara farilɛ fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra,

¹⁰ barima Lewi bɔnsɔɛ nu na a benba Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra tɛmɛi naxɛ.

¹¹ Xa a sa li fe birin nu nɔma kamalide Lewi bɔnsɔɛ xa sɛrɛxɛdubɛɲa saabui ra nu, jama Ala xa sɛriyɛ sɔtɔxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa sɛrɛxɛdubɛɲa ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bɔnsɔɛ ra.

¹² Sɛrɛxɛdubɛɲa na masara, yaamari fan xa masara.

¹³ Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bɔnsɔɛ nɛ sɛrɛxɛdubɛ mu na bɔnsɔɛ naxɛ.

¹⁴ Birin a kolon a won Marigi kelixi Yuda bɔnsɔɛ nɛ. Annabi Munsa mu yaamari yo fi na bɔnsɔɛ mixie ma e xa sɛrɛxɛdubɛ wali raba.

¹⁵ Muxu naxan masenxi, a fiixɛ, barima sɛrɛxɛdubɛ gbɛtɛ bara mini, naxan maniya Melekisedeki ra,

¹⁶ naxan mu findixi sɛrɛxɛdubɛ ra a bɔnsɔɛ xa fe ra. Na kanyi findixi sɛrɛxɛdubɛ ra, barima faxɛ mu nɔ a ra.

¹⁷ Yi seedeɲɔxɔya bara raba a xa fe ra,

«I findixi sɛrɛxɛdubɛ nan na abadan, Melekisedeki daaxi.»

¹⁸ Yaamari singe bara ba na a xa sɛnbɛtareya xa fe ra, a mu nu nɔma a xa wali rabade.

¹⁹ Na yaamari mu nɔ fefe rakamalide, kɔnɔ fe nɛɛnɛ bara mini won xaxili tima naxan na, naxan nɔma won malide won makɔrede Ala ra.

²⁰ Na fe nɛɛnɛ mu tixi marakali xanbi.

²¹ Sɛrɛxɛdubɛ singee bara wali suxu marakali xanbi, kɔnɔ Isa nan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra yi marakali ra Ala naxan masenxi,

«Marigi bara a kali, a mu a xa nate masarama: I tan nan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.»

²² Na kui, Ala bara saate tongo won bɛ Isa saabui ra, naxan fan boore bɛ.

²³ Na xanbi, sɛrɛxɛdubɛ singee nu wuya, barima e to faxa, mixi gbɛtɛɛ nu tima e jɔxɔɛ ra.

²⁴ Kono Isa tan mu faxama, a buma ne abadan. A xa serexedubeja mu radangima mixi gbetee ma.

²⁵ Na nan a toxi a noma mixi rakiside naxan a makorema Ala ra a tan saabui ra. A jipe to a ra, a noma findide e xa saabui fanyi ra Ala yire abadan.

²⁶ Won hayi na na serexedube kuntigi mooli nan ma naxan seniye, yunubi mu na naxan ma, naxan mu fe jaaxi yo kolon, naxan mu luma yunubitsee ya ma, naxan xa fe itexi dangife koore ra.

²⁷ Isa mu luma alo boore serexedube kuntigie, naxee lanma e xa serexe ba loxo yo loxo e xa yunubie xa fe ra, a nun pama xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yete ba serexe ra kerenyi ra.

²⁸ Yaamari singe nu mixi senbetaree nan tima serexedube kuntigie ra, kono na marakali neene naxan faxi na yaamari singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti serexedube kuntigi ra, naxan bara ge kamalide abadan.

8

Ala xa saate neene

¹ Masenyi xunyi nan ya: Won ma serexedube kuntigi magoroxi Ala Xili Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

² A walima Ala xa horomolingira yati yati nan kui, Marigi naxan tixi, adamadie belexe foxi mu naxan na.

³ Serexedube kuntigi birin lanma a xa serexe mooli birin ba Ala be. Na kui a nu lanma se nde xa lu yi serexedube fan yi ra a naxan bama serexe ra.

⁴ Xa won ma serexedube kuntigi nu na duniya nu, a mu nu findima serexedube ra nu, barima Ala xa yaamari jan bara mixi gbetee ti na serexe wali ra.

⁵ Na mixie Ala batura horomolingira nan kui, naxan misaalixi horomolingira ra naxan na ariyanna. Na nan a toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari horomolingira tife ra, a falafe ra,

«A mato a fanyi ra,
i xa horomolingira ti
alo a masenxi i be geya fari
ki naxe.»

⁶ Kono yakosi Ala xa Mixi Sugandixi bara wali soto naxan tide gbo boore serexedubee xa wali be tife ra Ala nun adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi saate naxan na, na fan saate fori be. A xa saate mabanbanxi laayidie nan na, naxee fan dangi laayidi forie ra.

⁷ Xa na saate singe nu noma a xa wali rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu.

⁸ Ala naxa yi marakorosi raba pama ra,

«Marigi xa masenyi nan ya:
Waxati na fafe,

n saate neene tongoma
Isirayila nun Yudaya
pama be temui naxe.

⁹ Na mu luma alo na saate singe

n naxan tongo e benbae be,

n e ramini Misira bɔxi ra
temui naxe.

E to n ma saate bejin,
n fan naxa e bejin.

Marigi xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Saate nan ya n naxan ton-
goma Isirayila jama
be,

na waxati dangi xanbi.

Marigi xa masenyi nan ya:

N nan n ma seriye rasoma ne
e xaxili kui,

n a sebe e sondonyi ma.

N findima e Marigi Ala nan
na,

e fan findi n ma jama ra.

¹¹ Mixi yo mu a boore
matinkanma,

mixi yo mu a falama a ngax-
akerenyi be,

«I xa Ala kolon,»

barima na waxati e birin n
kolonma ne,

kelife mixi xuri ma han mixi
xungbe.

¹² N dijɛma ne e xa tinx-
intareya ma,

n e xa yunubie xafarima ne.»

¹³ A to yi saate xili fala
saate neene, a bara boore
findi saate fori ra. Saate fori
tan lanma a xa ba na, a tide
mu na sɔnɔn.

9

*Ala xa Mixi Sugandixi xa
serexe*

¹ Saate singe bun ma, yaa-
mari ndee nu na batui xa fe
ra, nun Ala xa hɔrɔmɔlingira
xa fe ra, naxan nu na
dunija.

² Na hɔrɔmɔlingira to ti,
yire nde nu na naxan nu xili
yire seniyeŋxi. Lanpui nu na
a kui, a nun teebili serexe
taami nu saxi naxan ma.

³ Yire seniyeŋxi firin nde
nu na dugi gbakuxi xanbi
ra, naxan nu seniyeŋ dangife
boore ra.

⁴ Surayi ganse xeema
daaxi nun saate kankira
nu na na yire kui. Xeema
nu saxi saate kankira birin
ma. Tonbili xeema daaxi
mana nu ragataxi naxan kui,
Haruna xa xuli naxan fuga,
a nun walaxee, saate sebeŋi
naxee ma, e birin nu na na
saate kankira kui.

⁵ Ala xa maleke nɔrɔxi ma-
solixi firinyi nu tixi saate
kankira fari, e yunubi xafari
yire makoto. A mu lanma
won xa so na wɔyenyi birin
kui yakɔsi.

⁶ Na yire to ge yailande
na ki, serexedube nu luma
so ra na yire seniyeŋxi singe
nan kui, e e xa wali raba naa.

⁷ Kɔnɔ serexedube kuntigi
nan gbansan nu nɔma sode
na yire seniyeŋxi firin nde
kui. Ne yo je a nu soma naa
sanmaya keren, a wuli xanin
a xa yunubie nun jama xa
yunubie xa fe ra e naxan
naba a kolontareya ma.

⁸ Na kui, Ala Xaxili
Seniyeŋxi nu wama a
masenfe ne a yire naxan nu
seniyeŋ dangife yire birin
na, a menni mu nu rabixi
mixie be na hɔrɔmɔlingira
singe xa waxati.

⁹ Na birin findixi misaali
nan na yi waxati mixie be.
A a masenma a na serexe
birin mu nɔma batulae xax-
ili raseniyeŋde.

¹⁰ Na yaamari singee,
donse, minse, nun sali ye xa
fe ra, e nu fixi mixie ma e xa
yunubie nan xa fe ra, han

waxati n̄ene fama temui naxe.

¹¹ Ala xa Mixi Sugandixi to findi won ma serexedube kuntigi ra, a bara fa heeri ra, a naxan soto won be. A bara so Ala xa horomolingira fanyi kui, adamadi mu naxan yailanxi yi bende fuji fari.

¹² Kono a mu so si kontonyi nun ninge wuli xa ra, a so na yire seniyenxi fisamante kui a yete wuli nan na. A so ne kerenyi ra, barima na nu findixi xunsare nan na adamadi be naxan mu jonma abadan.

¹³ Xa si kontonyi nun tura wuli, a nun te xube naxan fatanxi ninge serexe ra a sa mixi seniyentaree ma, xa na fe mooli noma mixi rasenyende nu,

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi wuli mu dangima xe na ra? A naxa a yete ba serexe kamalixi ra Ala be, Ala Xaxili Seniyenxi xa yaamari bun ma, alako a xa won xaxili rasenyen wali jaaxie ma, naxee won faxama. A na raba ne won be alako won xa Ala Nije batu.

¹⁵ Na kui, a bara findi saabui ra yi saate nene xa fe ra, mixi xilixie xa ke soto naxan buma abadan, alo a laayidixi e be ki naxe. A faxesa na nan ma, a findi xunsare ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saate fori xa waxati bun ma.

¹⁶ Saate naxan findi ke fe ra, na mu kamalima sinden, fo saate tongoma faxesa.

¹⁷ Ke mu noma sode beenun saatetongoe xa faxesa.

A mu soto ma saatetongoe baloxi temui naxe.

¹⁸ Na nan a toxi na saate singe mu tongoma wuli xanbi.

¹⁹ Annabi Munsa to Ala xa seriyee masen jama be, a naxa ninge nun si kontonyie wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan Kitaabui nun jama ma sende ra naxan yailanxi hisopi burexe nun yexee xabe gbeeli ra, a fa a fala, a naxe,

²⁰ «Wuli nan ya naxan saate xirima wo nun Ala tagi.»

²¹ Annabi Munsa man naxa wuli kasan horomolingira ma, a nun horomolingira yirabase birin ma.

²² A seriyee ki ma, fayida se birin nasenyenma wuli nan na. Yunubi mu xafarima wuli ifli xanbi.

²³ A nu lanma se naxee misaalixi fee ra ariyanna kui, e xa rasenyen serexee ra. Ariyanna xa marasenyenyi rabama serexee nan na naxee fan booree be.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi horomolingira xa kui adamadi naxan yailanxi, naxan misaalixi horomolingira ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati nan kui, alako a xa won ma dentegesa Ala be.

²⁵ A mu soxi naa sanya wuyaxi, alo serexedube kuntigi naxan soma Ala xa horomolingira kui je yo je wuli nde ra, naxan mu findixi a gbe ra.

²⁶ Xa a nu na ki ne nu,

Ala xa Mixi Sugandixi nu lanma ne a xa tɔɔɔ sanmaya wuyaxi kabi dunija fɔle ra. Kɔnɔ na mu a ra. Yakɔsi yi waxati dɔnxɔe, a naxa mini sanmaya keren, alako a xa yunubi xa fe kana a yete serexɛ saabui ra.

²⁷ Adamadie faxama ne sanya keren, e fa makiiti.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa sanmaya keren, alako a xa yunubi ba mixi gbegebe ma. A man fama ne a firin nde, kɔnɔ na waxati a mu fama yunubie xa fe xa ra, a fama mixie nan be naxee xaxili tixi kisi ra.

10

Isa xa serexɛ

¹ Annabi Munsa xa seriye misaalixi fe fanyi nan na naxan fama fade. A findixi misaali gbansan nan na. Na nan a toxi a Annabi Munsa xa seriye mu nɔma Ala batulae rasenyende kerenyi ra, na serexɛ saabui ra naxee bama je yo je.

² Xa a sa li a nu nɔma e rasenyende nu, mixie mu nu luma serexɛ ba ra temui birin, barima serexɛ keren gbansan nu nɔma e xa yunubi birin xafaride kerenyi ra, na yunubi xa fe mapɔxunyi yati mu luma e xunyi.

³ Kɔnɔ je yo je na serexɛ findima maratuse nan na mixie be a yunubie na e ma.

⁴ Tura nun si kontonyi wuli mu nɔma yunubie bade.

⁵ Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi to so dunija, a naxa a masen Ala be,

«I mu wama serexɛ xɔn.

I mu wama hadiya xɔn.

I bara fate yailan n be.

⁶ I mu wama serexɛ gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

⁷ N naxa a masen, «N bara fa. A sebexi n ma fe ra Kitaabui kui,

Ala, n na fafe i sago rabade.»

⁸ Singe a naxa a masen,

«I mu wama serexɛ yo xɔn ma.

E mu rafan i ma.

I mu wama hadiya yo xɔn ma.

I mu wama serexɛ gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.»

A nu bara na fala hali na yaamari to nu toma a xa seriye kui.

⁹ Na dangi xanbi, a bara a masen,

«Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.»

Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin nde xa ti.

¹⁰ Na janige nan a niyaxi won nasenyenxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fate saabui ra, naxan baxi serexɛ ra kerenyi ra.

¹¹ Serexɛdube birin e xa wali rabama lɔxɔ yo lɔxɔ. E luma serexɛ ba ra naxee mu nɔma yunubie xafaride.

¹² Kɔnɔ Isa tan, a to ge serexɛ keren bade yunubie xa fe ra, a naxa a magoro Ala yirefanyi ma, a luma dennaxe abadan.

¹³ A na a mamefe a xa ti a yaxuie ma,

14 barima a bara mixie rakamali kerenyi ra, a naxee raseniyenxi a xa serexe kerenyi saabui ra.

15 Ala Xaxili Seniyenxi na tagi rabama won be yi masenyi ra. A singe, a naxa a masen,

16 «Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila bonsœ be:

Na waxati na dangi,
n nan n ma seriyε luma ne e boje ma,
n na sebema ne e sondonyi ma.»

17 A man naxa a masen,
«N mu ratuma e xa yunubie nun e xa wali kobie ma sonon.»

18 Yunubi na ge xafaride temui naxe, serexe mu bama na yunubi xa fe ra sonon.

19 N ngaxakerenyie, na kui won bara limaniya soto sofe ra na yire seniyenxi fisamante kui Isa wuli saabui ra.

20 Isa bara na kisi kira neene rabi won be, alako won xa dangi na dugi ra naxan gbakuxi horomolingira kui a fate saabui ra.

21 Won ma serexedube kuntigi to tixi Ala xa banxi xunyi ra,

22 won xa won makore Ala ra boje fiixe nun danxaniya ra. Na danxaniya won nalimaniyama ne, barima won boje raseniyenxi won ma yunubie ma, won fate fan maxaxi ye tinsε ra.

23 Won xa won xaxili ti Ala ra tun nabexi kui, barima naxan laayidi tongoxi won be, a mu noma na kanade.

24 Won xa meeni won bore ma, alako won xa won bore ralimaniya won xa lu xanunteya nun wali fanyi kui.

25 Won naxa won ma malanyie rabolo de, alo ndee na a rabafe ki naxe. A lanma won xa won bore ralimaniya. Won to a kolon Ala xa loxœ na fafe, won naxa tagan na ma.

26 Xa a sa li, won Ala xa nondi kolon, konon won man nu fa lu yunubi raba ra won janige ra, serexe gbete mu na sonon naxan noma won ma yunubie xafaride,

27 fo gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra, naxan findima te mankanε ra a matandilae be.

28 Xa mixi nde Annabi Munsaxa seriyε matandi, e a faxama ne kinikinitareja kui, seede firin xa na mu a ra saxan xa seedejoxoya saabui ra.

29 Konon jaxankate dangima na tan na mixie be, naxee Ala xa Di maboronma e sanyi ra, e a xa saate wuli rasoto naxan e raseniyenxi, e Ala Xaxili rasotoma naxan hinnexi e ra.

30 Won yi masenyi kanyi kolon,

«N tan nan mixi gbejoxoma, n tan nan e sare fima e ma.»
A man sebexi, «Marigi fama ne a xa nama makiitide.»

31 Ala Nije xa jaxankate ma-gaaxu.

32 Wo xa ratu na loxœ singee ma. Wo to naiyalanyi to, wo naxa wo tun nabexi gere xorœœ kui naxan findixi toore ra wo be.

33 E naxa wo konbi, e naxa wo jaxankata nama ya xori.

Wo fan naxa lu mixie sɛti ma, naxee bara na tɔɔɛ mɔɔli sɔɔ.

³⁴ Wo naxa kinikini geelimanie ma, wo naxa tin a ra sɛwɛ kui e xa wo harige ba wo yi ra, barima wo a kolon harige nde na wo bɛ naxan dangi na boore ra pon, a bu abadan.

³⁵ Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi naxan na, barima na sare gbo.

³⁶ Wo hayi na tun nabɛxi ma, alako wo xa Ala sago rakamali, wo fa fe sɔɔ a naxan laayidixi wo bɛ.

³⁷ A sebɛxi,
«A gbe mu luxi sɔnɔn.
Naxan lanma a xa fa, a fama nɛ,
a mu dugundima.

³⁸ N ma tinxintɔɛ kisima nɛ danxaniya saabui ra.

Kɔnɔ xa a sa li a man naxa gbilen xanbi,

n mu jɛlexinma a xa fe ra.»

³⁹ Won mu findixi fe rabɛɲinyie xa ra, naxee xa fe xun nakanama. Won tan findixi danxaniyatɔɛɛ nan na, naxee kisima.

11

Danxaniya

¹ Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma a ya ra, a a kolon nɔndi nan a ra.

² Won benbae xili fanyi sɔɔ na nan ma.

³ Danxaniya saabui ra, won a kolon a Ala nan dunja daaxi a xa masenyi ra. Se naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan mu toma.

⁴ Danxaniya saabui ra, Habila naxa sɛɛɛɛ ba Ala bɛ naxan nu fan dangife Kabila gbe ra. Ala naxa na sɛɛɛɛ suxu, a Habila findi tinxintɔɛ ra a xa danxaniya saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a naxan nabaxi danxaniya ra na findima nɛ masenyi ra won bɛ.

⁵ Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te koore ma, a mu faxesa. Mixi yo mu nɔ a tode, barima Ala nu bara a rate koore ma. Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a Enoki rafan a ma.

⁶ Mixi mu nɔma rafande Ala ma danxaniya xanbi. Mixi naxan a makɔrema Ala ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima naxee a fenma.

⁷ Danxaniya saabui ra, Nuha naxa kunkui banban alako a xa denbaya xa kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a bɛ beenun a xa dunja li. Nuha nu gaaxu Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti bara kana dunja bɛ. Nuha naxa tinxinyi sɔɔ kɛ ra a xa danxaniya saabui ra.

⁸ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa Ala xui ratinme sigafe ra boxi ma a mu dennaxan kolon, alako a xa menni sɔɔ kɛ ra.

⁹ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa sabati na boxi ma, Ala nu bara naxan laayidi a bɛ. A naxa lu menni alɔ xɔɲɛ a xa kiri banxie kui, alɔ Isiyaga nun Yaxuba, naxee findixi na ketongoe ra.

10 A nu na a mamefe a xa taa senbema soto, Ala taa naxan koorinxi, a a ti.

11 Danxaniya saabui ra, Sara dibaritare fan naxa no di baride jexexeforija kui, barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi kanama.

12 Na nan a to, xeme keren saabui ra, xemoxi naxan mu nu noma di sotoe soton, na naxa bonsoe xungbe soto, «naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi ra naxee na koore ma, a nun meyenyi xasabi ra naxan na baa de ra. E konti mu noma kolonde.»

13 Yi mixie bara faxa e xa danxaniya kui, e mu fee soto naxee nu laayidixi e be. E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu kanama. E nu a kolon a e findixi «xonoe nan na dunija bende fupi fari.»

14 Mixi naxee na fe moolie falama, e a masenfe ne a e na taa gbete fenfe e sabatima dennaxe.

15 Xa e kelide xoli nu bara e suxu nu, e nu noma gbilende naa.

16 Konoo e nu taa gbete fenma naxan fan e kelide be, taa naxan na ariyanna. Na kui, Ala mu yaagixi e ra, e xa a xili e Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan e be.

17 Danxaniya saabui ra, Iburahima mu tondi Isiyaga bade serexe ra, Ala nu a matoma temui naxe. A mu tondi a xa di kerenyi bade serexe ra, di naxan nu laayidixi a be,

18 Ala nu bara a fala naxan ma fe ra,

«Isiyaga nan findima i bonsoe ra,

i xili luma naxan xun ma.»

19 Iburahima nu a kolon a Ala senbe gbo, hali Isiyaga faxa, a nu noma na rakelide faxe ma. Fayida na nan naba misaali ra, barima Ala a xa di ragbilen ne a ma.

20 Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa duba Yaxuba nun Esayu be e xa simaya xa fe ra.

21 Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa duba Yusufu xa die be, a nu luxi dondoronti a xa faxa. A naxa Ala batu, a yi masuxuxi a xa xuli ra.

22 Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa masenyi ti a xa saya makore, a lanma e xa naxan naba a fure ra Isirayilakae minima Misira boxi ra temui naxe.

23 Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a barimae naxa a noxun kike saxan bun ma a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mange xa yaamari ya ra.

24 Danxaniya saabui ra, Munsa to mo, a naxa tondi findide Firawuna xa di gine xa di ra.

25 A naxa wa a xon ma, a xa toore soto Ala xa pama ya ma, dine a xa jexexin yunubi ra waxati dunkedi bun ma.

26 A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi xa magore nan fan dangi Misira naafuli ra. A nu sare matoma a fama naxan sotoe yare.

27 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa keli Misira boxi ma, a mu gaaxu Firawuna xa xone ya ra. A naxa a tunnabexi, barima a nu gaaxuxi Ala nan ya ra, naxan mu toma.

28 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa Sayamaleke Dangi Sali raba, a wuli kasan naadēe ma, alako saya-maleke naxa Isirayilakae xa di singee faxesa.

29 Danxaniya saabui ra, Isirayilakae naxa Xulun-yumi baa igiri a xaraxi ra. Misirakae to bira e fōxo ra, e naxa madula ye xōora.

30 Danxaniya saabui ra, Yeriko tete naxa bira a yete ra, Isirayilakae to ge a rabilinde xi solofere bun ma.

31 Danxaniya saabui ra, langoe gine Raxabi naxa kisi kaafirie ya ma, barima a nu bara Isirayilaka yire rabenyie yigiya a fanyi ra.

32 N munse sama na fari sōnōn? Waxati mu luma n be n xa Gedeyon, Baraki, Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun namijōnmēe xa fee fala.

33 Danxaniya saabui ra, e naxa nō māngataae ra, e naxa jere tinxinyi kui, e naxa fe laayidixi soto, e naxa nō yete xaapee ra,

34 e naxa ratanga te xungbe nun santidegema ma, e xa senbetareya naxa findi senbe ra, e naxa senbe soto gere kui, e fa sōori galie keru.

35 Gine ndee naxa e ngaxakerenyi faxaxie to, naxee rakeliki faxe ma. Mixi ndee naxa paxankata, e tondi minide na tōre kui, alako e xa marakeli fanyi soto.

36 Mixi ndee naxa bōnbo, e mayele soto, e lu geeli kui, e xirixi yōlonxōny ra.

37 Mixi ndee naxa magōno, e naxa tōoro, e naxa a ibolon, e naxa faxesa santidegema ra. Ndee naxa lintan, yexee nun si kiri ragoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e paxankataxi, e halakixi,

38 e nu fa lintan gbengberenyi ma, geyae longori ra, fōnmēe nun yilie kui. A mu nu lanma dunija mixie xa na binye soto na danxaniyatōee xa lu e ya ma.

39 Na mixi naxan birin xili fanyi soto e xa danxaniya saabui ra, e mu fee soto naxee nu laayidixi e be.

40 Ala mu tin e xa fe xa kamali won xanbi. A bara fe fanyi panige won be naxan dangi fe singe ra.

12

Tunnabexi

1 Na danxaniyatōe gali, naxee bara e xa danxaniya masen dunija be, e man xa findi misaali ra won be. Won xa fe birin nun yunubi birin nabolo naxan won tōoro ma won ma jere kui. Won xa won gi tunnabexi ra kira xōn ma Ala naxan saxi won ya ra.

2 Won xa won ya ti Isa ra, naxan danxaniya kira rabixi won be, naxan fama won ma danxaniya rakamalide. Isa tin ne wuri magalanbuxi xa tōore ra, alako a xa seewa yare. A mu gaaxu na yaagi ra. Na kui, a xa faxe dangi xanbi, a naxa a magoro Ala xa kibanyi yirefanyi ma.

3 Wo xa ratu a xa misaali ma, a tōoro xi ki naxee yunubitōee saabui ra, alako

wo naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra.

⁴ Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo wuli xa mini.

⁵ Wo tan, Ala xa die, wo bara nεemu Ala xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan na, a falafe ra,

«N ma di, i naxa yo Marigi xa marakoro si ma, limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma temui naxe.

⁶ Marigi a xanuntenyi nan xuruma.

A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e jaxankata.»

⁷ Wo xa tin na ra, barima Ala na wo xurufe ne alo a xa die. Di mundun na, naxan baba mu a xuruma?

⁸ Xa Ala mu wo xuruma, alo di birin xuruma ki naxe, a luxi ne alo wo mu findixi a xa die ra, a lima a halale mu wo ra.

⁹ Won babae won xuruma dunja, won fan e binya. A mu lanma won xa tin a ra, Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won xuru alako won xa kisi?

¹⁰ Won babae nu won xuruma waxati di nan bun ma e yete xaxili ra, kono Ala tan won xuruma won ma munafanyi yati nan ma fe ra, alako won xa lu Ala xa seniyenyi kui.

¹¹ Na xurui xoro xo, a mu mixi raseewama a fole, kono a donxo e ra, a foxi tinxinxin raminima ne yare bojesa kui.

¹² Na na a ra, wo xa wo senbe so, wo tan naxee belexee taganxi, naxee xinbi tooro xi.

¹³ Wo xa wo jere kira tinxinxin xon ma, alako mabenye naxa telexun, e xa yalan.

¹⁴ Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo xa lu seniyenyi kui, xa na mu a ra wo mu Marigi toma.

¹⁵ Wo xa mæni wo bore ma, alako mixi yo naxa mini Ala xa hinne kui. Wo naxa lu xono ra wo bore ma, na fa mixi gbegebe tooro wo ya ma.

¹⁶ Wo mæni de! Wo naxa yene raba. Wo naxa seriye kana alo Esayu, naxan a xa forija tide masaraxi bande lenge keren xa fe ra.

¹⁷ Wo a kolon a to nu waxi a baba xa duba a be, a xa forija ke soto, a baba naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye ra, kono a baba mu tin na ra.

¹⁸ Wo mu wo makore na yire ra wo xa wo belexe din a ra alo Isirayilakae fe naxan to gbengberenyi ma. Te nun nuxui fore nu na geya fari dennaxe, foye xungbe nu bonbo a ra.

¹⁹ Wo mu sara xui nun Ala xui magaaxui mexi. Isirayilakae to na me, e naxa Munsa mayandi alako e naxa na xui me sonon.

²⁰ E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra, «Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi fama ne magonode, a faxa.»

²¹ Na fe nu magaaxu han Annabi Munsa naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara seren.»

²² Kono wo tan bara wo maso Siyoni geya yire ra, Ala Nije xa taa naxan na ariyanna, Darisalamu naxan na koore ma, maleke wulu wulu malanxi dennaxe seewe kui.

²³ Ala xa ɲama fan na na, naxee xili sebexi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa di singee nan na. Dunɲa Makiitima Ala na menni ne, a nun tinxintɔe nii naxee xa fe bara kamali.

²⁴ Isa fan na naa, naxan bara findi saabui ra saate neene rakamalife ra, naxan wuli bara findi serexe ra. Na fan dangi Habila gbe serexe ra.

²⁵ Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra. Mixi naxee tixi dunɲa bende fuɲi fari, e to tondi na masenyi ra, e naxa ɲaxankate soto. Yakosi, won munse sotoɲa sonon xa a sa li won tondima masenyi ra, naxan fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore ma?

²⁶ Singe Ala xui naxa boxi raseren, konɔ yakosi a bara laayidi tongo, «N man boxi raserenma ne, konɔ yi biyaasi n koore fan naserenma ne.»

²⁷ A to a fala, «n man,» na nu wama a masenfe ne a se daaxi birin naserenma ne, a fa kana. Fe naxan mu raserenma, na nan luma, a mu kana.

²⁸ Won fama lude mangeya niini naxan bun ma, na tan mu serenma, na mu kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won xa a batu yaragaaxui nun binye ra a wama naxan xon,

²⁹ barima won Marigi Ala luxi ne alo te naxan se birin ganma.

13

Marasi danxaniyatɔee be

¹ Wo xa wo tun nabexi wo bore maxanufe ra ngaxakere nya kui.

² Wo xa xɔɲe rasene a fanyi ra. Mixi ndee xɔɲe yigiyama ne, a fa sa li e mu a kolon xa maleke na a ra.

³ Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie ma naxee ɲaxankataxi. Wo xa fe fanyi raba e be alo wo birin na fate bende keren nan kui.

⁴ Wo birin xa futi binya. Yene nun langoɲa naxa lu wo ya ma, barima Ala fama ne na seniyentareɲa makiitide.

⁵ Wo naxa a lu kobiri xa fe mile xa wo rapere. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa so ne. Ala yati naxa a masen, «N mu i rabepinma, n mu i raboloma.»

⁶ Na nan a toxi won noma a falade limaniya ra, «N Marigi n demenma, n mu gaaxuma. Adama tan noma munse rabade n na kore?»

⁷ Wo xa ratu wo xa yareratie ma, naxee bara Ala xa masenyi masen wo be. Wo xa e jere ki mato, e xa danxaniya xa findi misaali ra wo be.

⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu masarama. A nu na ki naxe xoro, a man na na ki ne to, a man luma na ki ne abadan, na birin kepa keren.

⁹ Wo naxa bira xaranyi mooli gbeteɛ foxo ra. Wo boɲe xa senbe so Ala xa hinne saabui ra. Yaamarie, donse raharamuxie xa fe ra, nee mu noma wo malide.

¹⁰ Hɔromolingira walikɛe mu noma serexe donde naxan baxi won tan be.

¹¹ Serexedube kuntigi xuruse wuli bama ne serexe ra hɔromolingira kui yunubie

xa fe ra, kɔnɔ na xuruse fate tan ganma ne taa fari ma.

¹² Na nan a toxi, Isa fan to wa jama raseniye nfe a ye te wuli saabui ra, a naxa jaxankata taa fari ma.

¹³ Won fan xa bira a fɔxɔ ra na yaagi kui taa fari ma,

¹⁴ barima won na taa naxan kui, a mu buma. Won taa nan fenfe naxan fama fade.

¹⁵ Won xa tantui fi Ala ma serexe ra temui birin Isa saabui ra. Na serexe findima won ma masenyi nan na naxan a xili matɔxɔma.

¹⁶ Wo man naxa neemu fe fanyie rabade mixie be. Wo xa wo booree ki, barima na fe mɔolie findima serexe nan na naxee rafanxi Ala ma.

¹⁷ Wo xa wo xa yareratie xui ratinme, wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na meenife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala fɔxɔ ra, xa na mu a ra na dentegɛ sa fama ne e tɔɔɔde. Wo xa fe birin naba alako e xa nɔ na dentegɛ sade seewe kui boje mawa xanbi, barima na nan findima wo xa munafanyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi muxu be, barima muxu a kolon muxu xaxili fiixe, muxu wama jerefe fe fanyi mɔoli birin nan kui.

¹⁹ Wo man xa Ala maxandi muxu be, alako n xa nɔ gbilende wo yire mafuren mafuren.

²⁰ Ala naxan bojesa fima mixi ma, Ala naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma, Isa naxan meenima a xa mixie ma a xa saate wuli saabui ra, saate naxan mu kanama abadan,

²¹ Ala xa fere birin fi wo ma alako wo xa nɔ a sago rabade. Ala xa fe lu won boje ma naxan nafan a ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matɔxɔe na a be abadan. Amina.

²² N ngaxakerenyie, wo xa wo haake to n be yi masenyi xa fe ra, barima n mu woyenyi xonkuyaxi a gbe ra.

²³ Wo xa a kolon won ngaxakerenyi Timote bara a ye te sɔtɔ. Xa a mu bu fade, muxu birin fama ne wo yire.

²⁴ Wo xa wo xa yareratie nun seniye nɔe birin xeebu muxu be. Italikae naxee na be, e fan bara wo xeebu.

²⁵ Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sebe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Annabi Yaki naxan sebe Yuwifi danxaniyatɔe ma naxee nu yensenxi pamanee kui. Na waxati, fee nu xɔrɔxɔxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e paxankatama. Ala Xaxili Seniyenxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sebe, a xa findi limaniya ra danxaniyatɔe be, e xa e tunnabexi Ala xa nɔndi kira xɔn.

Yi Kitaabui marasi gbegbe nan fima danxaniyatɔe birin ma. A a masenma ne won be a Ala xa fe falafe, a nun a xa seriye rabatufe, e sese keren mu a ra. Danxaniya mu findima nɔndi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie foxɔ ra a xa dunipeigiri kui. Yi Kitaabui naxe a danxaniya nun kewali fanyi nan jere ma kira keren xɔn ma. E mu noma fatande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa jere ki naxe won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore be. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won de suxu, woyen kobi naxa mini won de i. Won xa won tunnabexi tɔore kui, won man naxa won yete igbo.

Won naxa won xaxili ti yi dunija ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi seriye suxu a suxu ki ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sebe

*Tunnabexiya, danxaniya,
nun Ala xa seriye rabatufe*

¹ N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xeebu, wo tan Isirayila bɔnsɔe fu nun firinyi naxee yensenxi pamanee ma.

² N ngaxakerenyie, wo xa seewa tɔore mɔoli birin kui,

³ barima wo a kolon a wo tɔore naxan sɔtoma danxaniya kui, a wo duluxɔtoma ne.

⁴ Wo xa duluxɔto han a rapɔnyi alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

⁵ Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sɔtoma ne, barima Ala mixi birin kima a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma.

⁶ Kɔnɔ fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siike, barima mixi siikexi luma ne alo mɔrɔnyi, foye naxan bɔnbɔma, a a matutun.

⁷ Na kanyi naxa a mapɔxun a a se nde sɔtoma Ala ra,

⁸ barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xɔn.

9 Danxaniyatɔɛ setare xa sɛɛwa barima Ala bara a xa fe ite.

10 Kɔnɔ banna tan xa sɛɛwa Ala to bara a xa fe magoro, barima a xa fe jɔnma nɛ alɔ sansi fuge to-fanyi.

11 Soge xɔnɛ na te, sansi lisima nɛ han a fuge bira, a xa tofanyi jɔn. A na na ki nɛ banna fan bɛ. A na a xa walie kui tɛmui naxɛ, a birima na lɛɛri nɛ.

12 Nɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan a tun nabɛxima tɔɔrɛ kui, barima xa a bara gɛ na tɔɔrɛ raxande, Ala kisi xun-nakeli fima nɛ a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenyie bɛ.

13 Mixi nɛ wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe jaaxi fɔxɔ ra, a man mu adama yo ratantanna fe jaaxi ra.

14 Adama yetɛ waxɔnfe jaaxi nan a ratantanma. Na nan a mabɛndunma han a a rabira.

15 Adama waxɔnfe jaaxi xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxɛ nan na.

16 N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra.

17 Ki hagigɛ birin fatanxi Daali Mange nan na naxan na koore, naxan soge, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan.

18 A yetɛ sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nɔndi masenyi saabui ra, a won findi a xa die ra, alako won xa binyɛ sɔtɔ dangife a xa daalise birin na.

19 N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi wɔyenyi mɛ: Wo birin xa wo tuli mati wo bore ra, wo naxa gbata wɔyenyi ra, wo bɔjɛ naxa te mafuren na,

20 barima adamadi xa xɔnɛ mu a tutunma Ala xa tinxinyi ma.

21 Na na a ra, wo xa tondi fe jaaxi nun fe kobi mɔɔli birin nabade. Wo xa wo yetɛ magoro, wo xa nɔndi suxu naxan bara masen wo bɛ, barima na nan nɔma wo rakiside.

22 Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo a rame gbansan kɔnɔ wo mu a raba, wo bara wo yetɛ madaxu.

23 Xa mixi nde Ala xa masenyi rame, kɔnɔ a mu bira a fɔxɔ ra, a luma nɛ alɔ mixi naxan a yatagi matoma kike ma,

24 a fa siga, a nɛɛmu a yatagi ma a na ki naxɛ.

25 Kɔnɔ mixi naxan Ala xa seriye kamalixi matoma a fanyi ra, a a tun nabɛxi, a mu nɛɛmu seriye ma kɔnɔ a a rabatu, na kanyi barakama nɛ. Ala xa seriye xɔrɛya fima nɛ adamadie ma.

26 Mixi yo a yetɛ maɔɔxun diinela ra, kɔnɔ a mu a de nɔxi, na kanyi na a yetɛ madaxufe nɛ. A xa diinɛ tide yo mu na.

27 Diinɛ fiixɛ naxan nafan Baba Ala ma, a tan nan ya: won xa mɛɛni kiridie nun kaarɛ ginɛɛ ma e xa tɔɔrɛ kui, dunija fe man naxa wo madaxu.

2

Mixi rafisafe a boore bɛ

1 N ngaxakerenyie, wo naxa mixie rafisa e boore be, barima wo danxaniyaxi won Marigi Isa Nore Kanyi nan ma, Ala xa Mixi Sugandixi.

2 Wo xa wo mapoxun yi ma: Mixi nde naxa fa wo malanxi dennaxe, xurunde xema daaxi na a belexe ra, dugi tofanyi ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi fori topaaxi ragoroxi a ma.

3 Xa wo dugi tofanyi kanyi xebu a fanyi ra, wo fa a fala a be, «I magorode fanyi nan yi ki,» konɔ wo fa a fala setare tan be, «Ti menni,» xa na mu a ra, «Doxo boxi, n bun ma be,»

4 wo mu mixi rafisaxi a boore be xe na ki? Wo mu jerexi mapoxun kobi xa ra na ki?

5 N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee findixi setaree ra dunija ki ma, alako e xa findi ban-namixie ra danxaniya ki ma. Ala bara e sugandi alako e xa findi ketongoe ra a xa mangeya kui. Na nan laayidixi mixie be naxee Ala xanuxi.

6 Konɔ wo tan, wo bara setaree mabere. Ban-namixie xa mu wo toɔroma, e wo xanin kiitisa xon ma?

7 E tan xa mu wo Marigi xili fanyi rasotoma?

8 Wo xa Mangɛ Alatala xa seriye nan nabatu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «I xa i boore xanu alo i yete kan gundi.» Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi foxo ra.

9 Konɔ xa wo mixi ndee rafisa e boore be, wo bara

yunubi raba. Seriyɛ nan wo makiitima, barima wo bara findi seriye matandilae ra.

10 Xa mixi seriye birin nabatu konɔ a yire keren matandi, na kanyi bara seriye birin matandi,

11 barima naxan a falaxi, «I naxa yene raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxe ti.» Hali i mu yene raba, konɔ xa i faxe ti, i findixi Ala xa seriye matandila nan na.

12 Na kui, wo xa woyen, wo man xa wo jere alo naxee fama makiitide seriye ra naxan xoreya fima mixi ma.

13 Kiiti loxoe, Ala mu kinikinima mixi ma naxan mu kinikini a boore adama ma. Kinikini senbe gbo kiiti be.

Danxaniya nun a kewali

14 N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa mixi a fala a a danxaniyaxi, konɔ a mu kewali fanyi rabama. Yi danxaniya mooli noma mixi rakiside?

15 Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra, loxoe keren baloe mu na a yi ra,

16 mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a be, «Siga, i naxa kontofili, i xa dugi nde ragoro i ma, i xa i dege,» konɔ a fa lu a mu a xa kontofili ba, na kanyi xa woyenyi tide yo mu na.

17 Danxaniya na na ki ne. Xa a mu mixi tutunma wali fanyie rabafe ma, a tide yo mu na.

18 Konɔ mixi nde noma a falade, «I tan, danxaniya kanyi nan i ra, konɔ n tan fe

fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa danxaniya masen n be wali fanyi xanbi. N tan n ma danxaniya masenma i be n ma kewali fanyi nan saabui ra.

¹⁹ I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na fan ki fanyi, kono hali jinnee laxi na ra, e seren gaaxui ra.

²⁰ I tan xaxilitare, i mu a kolon danxaniya naxan mu kewali fanyi raminima, a tide yo mu na?

²¹ Munfe a niya won baba Iburahima naxa findi tinxintoe ra Ala ya i? A mu fatan a xa kewalie xa ma, a to a xa di Isiyaga fi Ala ma serexebade fari?

²² I bara a to, danxaniya nu walife ne a nun a xa kewali. Kewali nan danxaniya rakamalima.

²³ Na kui, a naxa raba alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Iburahima naxa la Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be.» Iburahima xili naxa fala «Ala xanuntenyi».

²⁴ Wo bara a to, adamadi xa kewali findima tinxinyi nan na a be, a xa danxaniya gbansan xa mu a ra.

²⁵ Langoe gine Raxabi fan xa kewali xa mu findi tinxinyi ra a be, a to xerae rasene a xonyi, a kira masen e be e e gima naxan na?

²⁶ Mixi nii na siga, a fate faxama ne. Na kui, xa kewali fanyi mu na, danxaniya fan jonma ne.

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

¹ N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi wuyaxi xa findi karamoxo ra wo ya ma, barima karamoxoe fama makitide ne a xoxoxoe ra dangi mixi gbetee ra.

² Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa mixi nde mu tantanma a xa woyenyi kui, a mu tantanma dede. Na kanyi noma a yete birin suxude tinxinyi kui.

³ Mixi na wa soe xa a waxonfe raba, a karafoe nan nasoma a de i. Na nan noma a fate birin naperede.

⁴ Kunkui fan na na ki ne. Hali kunkui belebele, foye xungbe naxan tutunma, mixi a raperema feya xurudi nan na, a a ragi a na wa sigafe dennaxe.

⁵ Nenyi fan xurun, kono a fe igboma.

Wo a mato, te dondoronti di noma wondi belebele gande.

⁶ Te nan na nenyi fan na, naxan findixi dunija fe kobi ra. Fate birin noxoma fe jaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi nenyi noma te sode a xa dunijeigiri birin na, barima te nan na nenyi ra, te naxan kelima yahanama.

⁷ Adamadi noma daalise mooli birin xurude. Sube xaapee, xonie, bubusee, nun baa ma yexee, adamadi bara e birin xuru,

⁸ kono mixi yo mu noma adamadi nenyi xurude. Xone na a ra naxan ma lintanyi mu danma, naxan xa kasare mu jonma.

3

Adama woyen ki

⁹ Won won Baba, won Marigi, batuma nenyi kerenyi naxan na, won man adamadi dankama a tan nan na, Ala naxan daaxi a yete misaali ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, dubɛ nun danke minife de keren na, a mu fan.

¹¹ Ye xone nun ye bexi noma minide dulonyi keren na?

¹² N ngaxakerenyie, xore bili noma tugi bogi raminide? Mangoe bili noma xore bogi raminide? Fɔxe ye minima dulonyi naxan na, ye bexi mu minima menni ra.

¹³ Nde findixi fahaamula nun xaxilima ra wo ya ma? A xa na masen a jere ki fanyi nun a xa kewalie ra, a naxee rabama boje bexi kui, naxan fatanxi fahaamui ra.

¹⁴ Xa tone paaxi nun mile na wo boje kui, wo naxa wo yete igbo na fee kui, wo naxa nondi masara wule ra.

¹⁵ Na xaxili mooli mu kelixi koore xe. A kelixi dunija ne, Ala kolontareya, nun Ibulisa ma.

¹⁶ Tone nun mile na dennaxe, ya isoe nun fe kobi mooli birin toma na ne.

¹⁷ Kono fahaamui naxan kelixi koore ma, a seniyen, a mixi boje sama, a dijema, a kinikinima, a kewali fanyi raminima, a mu mixi rafisama a boore be, a mu filankafuija rabama.

¹⁸ Maale bogi minima a garansanma be ki naxe, tinxinyi fan minima mixi be na ki ne naxan birama lanyi nun bojesa foxo ra.

4

Waxɔnfe nun yete igboja

¹ Wo sɔnxoma, wo gerema. Na rakelima mun ma? A mu kelima wo waxɔnfe kobie xa ma naxee e boore gerema wo boje kui?

² Wo wama se nde xon, kono wo mu a sotoma. Wo faxe tima, wo mila wo boore xa se ma, kono wo mu noma wo waxɔnfe sɔtode. Wo sɔnxoma, wo gerema, kono na birin, wo mu sese sotoma barima wo mu Ala maxandima.

³ Wo na Ala maxandi fan, wo man mu sese sotoma, barima wo xa maxandi mu fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan yo soto wo xa a rawali wo waxɔnfe kobie kui.

⁴ Wo tan danxaniyataree, wo mu a kolon naxan dunija maxanuma na bara Ala findi a yaxui ra? Dunija xanuntenyi findixi mixi nan na naxan Ala xonxi.

⁵ Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi kolon? Ala wama ne won xaxili, a bara naxan fi won ma, a xa bira a tan keren nan foxo ra.

⁶ Kono na birin kui, Ala xa hinne gbo dangi fe birin na. Kitaabui a masenma,

«Ala mu tinma yete igboe ra, kono a hinnema yete magore ra.»

⁷ Na kui, wo xa wo yete magoro Ala be. Wo tondi Ibulisa be, a fan a gima ne wo ya ra.

⁸ Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma ne wo ra. Yunubitoe, wo wo yete raseniyen. Filankafuie, wo wo boje rafixe.

⁹ Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa yeke xa findi wo be wa ra, wo xa seewe xa findi sunnunyi ra.

¹⁰ Wo wo magoro Marigi be, a fan wo xa fe itema ne.

¹¹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra. Mixi naxan fe kobi falama a ngaxakerenyi xa fe ra, a a yete rafisa a be, na kanyi bara Ala xa seriye matandi. A a yete rafisaxi Ala xa seriye nan be na ki. Xa i bara na raba, i mu na Ala xa seriye rabatufe xe, i na a matandife ne.

¹² Seriyesa keren peti na a ra, kiitisa fan keren peti na a ra. A tan nan noma mixi rakiside, a tan nan noma mixi ralode. Kono i tan, nde na i ra, i to i yete findixi i boore makiitima ra?

¹³ Wo wo tuli mati, wo tan naxee a falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama ne taa nde, muxu je keren ti na yuleya raba kui, muxu geeni soto.»

¹⁴ Wo na fe moli falama kono wo jan mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo xa dunijeigiri findixi munse ra? Wo luxi ne alo wuyenga naxan toma dondoronti, a fa loe.

¹⁵ A lanma ne wo xa yi nan fala, «Xa Ala tin, muxu tina toma ne, muxu yi nun yi raba.»

¹⁶ Kono yete igboe nan na wo ra. Na mu fan.

¹⁷ Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma a xa naxan naba kono a mu a rabama, na bara findi na kanyi be yunubi ra.

5

Bannaya kobi

Tunnabexiya toore kui

Ala maxandife danxaniya ra

¹ Yakosi wo wo tuli mati, wo tan bannae. Wo xa wo wa xui ite, barima gbaloe nan fafe wo ma.

² Wo xa bannaya xun bara rakana, wo xa dugie bara boru.

³ Wo xa xema nun gbeti bara xoricori. Na findima seede nan na wo xili ma, a a niya wo fate xa gan te ra. Wo bara naafuli malan yi waxati, kono waxati donxoe na a ra.

⁴ Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi wo xa xe xabae sare fide. Wo xa walikee wa xui bara Ala, Daali Mange, tuli li.

⁵ Wo xa dunijeigiri kui, wo mu tonyi docixi wo waxonfe sese ma. Wo wo yete nan tun nalugama. Wo fa luxi ne alo xuruse turaxi a kon naxaba loxe ma.

⁶ Wo bara kiiti jaaxi sa tinxintoe ma naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxes.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa dije han Marigi fa loxe. Wo xa a raba alo xesa a rabama ki naxe. A dije han tunebire, naxan a niyama sansi xa mo, a bogi.

⁸ Wo fan xa dije. Wo xa limaniya, barima Marigi fa loxe bara makore.

⁹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be. A gbe mu luxi kiitisa xa fa.

10 N ngaxakerenyie, wo xa lu alɔ namijonme naxee kawandi ti Marigi xili ra, e e tunnabexi tɔɔre kui.

11 Won a kolon barake na mixi be naxan a tunnabexima tɔɔre kui. Wo bara a me Ayuba a tunnabexi ki naxe. Wo man bara a to Marigi naxan nabaxi a be a xa tɔɔre dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a xa kinikini gbo.

12 N ngaxakerenyie, naxan dangi fe birin na, wo naxa wo kali koore ra, wo naxa wo kali boxi ra, wo naxa wo kali sese ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi nɔndi ra. Wo na «ade» fala, a xa findi nɔndi ra. Xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be.

13 Mixi na wo ya ma naxan tɔɔɔxi? A kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma naxan jɛlexinxi? A kanyi xa Ala tantu beeti ra.

14 Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A kanyi xa danxaniyatɔe nama kuntigie xili, e xa Ala maxandi a be, e xa ture nde maso a ma Marigi xili ra.

15 Ala maxandi naxan fatanxi danxaniya ra, a furema rayalanma ne. Marigi furema rakelima ne. Xa a bara yunubi raba, Marigi a xafarima ne.

16 Na kui, wo xa wo xa yunubie fala wo bore be, wo xa Ala maxandi wo bore be, alako wo xa yalan. Tinxintɔe Ala maxandi naxan tima, na Ala maxandi xa wali senbe gbo.

17 Eliya nu findixi adamadi nan na alɔ won tan. A to

Ala maxandi a bɔɔɛ birin na alako tune naxa fa, Ala naxa a xa dube suxu. Tune mu fa boxi je saxan kike senni.

18 Na dangi xanbi, Eliya man naxa Ala maxandi tune man xa fa. Koore naxa tune bejin, boxi sansie naxa bogie ramini.

19 N ngaxakerenyie, xa mixi nde wo ya ma a bara nɔndi kira bejin, kɔnɔ mixi gbete fa a ti kira fanyi xon ma,

20 wo xa a kolon, mixi naxan yunubitɔe bama a xa yunubi fe ma, a bara a niya yunubitɔe xa kisi, a xa yunubi birin bara xafari.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Piyeri
naxan sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa xɛɛra Piyeri nan yi Kitaabui sebe Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Rɔma mangɛya bun ma. Na waxati Rɔma nu bara nɔ ɲamanɛ gbege ra. Rɔma na ɲamanɛ nɛnɛ masɔɔ, a mu tondima na ɲamanɛ xa a gbe diine rabatu, kɔnɔ a nu wama nɛ na ɲamanɛ xa Rɔma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa seriye xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Rɔma mangasanyi naxa e ɲaxankata a ɲaxaxi ra.

Piyeri yi Kitaabui sebexi nɛ, alako a xa Isayankae rali-maniya naxee nu na na tɔɔre mɔɔli kui. A naxa a fala e be a tɔɔre naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu ɲaaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxɛ masen e be misaali ra, alako e xa a kolon Alatala na e seeti ma e xa tɔɔre kui, a man fama nɛ e rakelide faxɛ ma. Na birin nɔma findide limaniya ra Isayanka birin be naxee tɔɔroma e xa danxaniya xa fe ra.

Piyeri fe gbege masenma danxaniyatɔɔe be e ɲere ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa seniye

ra. Xa won findixi Ala foxirabiree nan na, a lanma won xa ɲere a xa kira xɔn ma. Ala xa won mali na kui. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Piyeri
naxan sebe**

Xɛɛbui

¹ N tan Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra, n bara wo xɛɛbu yi sebeli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi ɲamanɛ ma alo Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xɔɲɛ ra dennaxe.

² Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya alo a nu wama a xɔn ma ki naxe. A Xaxili bara wo raseniye, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratinme, wo man xa seniye a wuli saabui ra. Ala xa hinne nun boɲesa xa gbo wo yi ra.

Ala xa kisi

³ Tantui na Ala be, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a a niya won xa bari a nɛnɛ ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakelide faxɛ ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won be yare.

⁴ Na kisi findixi ke seniye naxan mu ɲɔnma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won be ariyanna kui.

⁵ Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makantama nɛ a senbe ra, alako wo xa kisi

soto, a fama naxan naminide wo ma waxati donxɔɛ.

⁶ Na kui, sɛwɛ na wo bɛ, hali wo to na tɔrɛ mooli birin kui yi saxanyi.

⁷ Na fe xɔrɔxɔɛ a niyama nɛ fe jaaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xɛɛma nan na naxan gbi bama tɛ ra. Wo xa danxaniya tide gbo xɛɛma bɛ. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matɔxɔma nɛ, a wo xun nakelima nɛ, a wo binyama nɛ wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Sɛwɛ xungbe naxan tagi mu nɔma rabade, a bara gbo yɛ wo yi,

⁹ barima wo bara kisi soto, wo xa danxaniya nu wama naxan xɔn.

Namijɔnmɛɛ xa masenyi

¹⁰ Namijɔnmɛɛ yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sotoxi Ala xa hinne saabui ra.

¹¹ E nu wama na kisi fa tɛmɛi nun a fa ki kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan xa fee masen e bɛ. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔrɛ nun a xa xunnakeli masen e bɛ beenun nee xa raba.

¹² Ala a masen nɛ namijɔnmɛɛ bɛ, a e mu nu na xɛɛra ibafe e xa waxati mixie xa bɛ. E nu na a ibafe wo tan nan bɛ. E xɛɛra naxan ibaxi, mixi gbɛtɛɛ bara na xibaaru fanyi ti wo bɛ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan kelixi koore

ma. Hali malekɛɛ yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyatɔɛ xa seniyenyi

¹³ Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo jɔxɔ sa wo yɛtɛ xɔn ma, wo xa wo xaxili birin ti Ala xa hinne ra, a naxan fima wo ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa lɔxɔɛ.

¹⁴ Wo naxa bira wo waxɔnfe jaaxi fɔxɔ ra alɔ wo nu a rabama ki naxɛ beenun wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui rabatu.

¹⁵ Wo jɛrɛ ki xa seniyen alɔ Ala naxan wo xilixi a seniyenxi ki naxɛ.

¹⁶ A sebɛxi Kitaabui kui, «Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.»

¹⁷ Wo nɛ Ala maxandima, wo a falama a bɛ a wo Baba, Ala naxan mixi birin makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na kui, waxati donxɔɛ naxan luxi wo bɛ yi dunija bende fupi fari, wo a masen wo jɛrɛ ki ma a wo a binyaxi.

¹⁸ Wo xun mu saraxi se ra naxan kanama alɔ xɛɛma nun gbeti. Ala bara wo ratanga wo babae jɛrɛ ki kobi ma.

¹⁹ Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi wuli nan na, naxan baxi sɛrɛxɛ ra, alɔ yɛxɛɛ fanyi lanyuru yo mu na naxan ma.

²⁰ Ala nu bara a sugandi beenun dunija xa daa, kɔnɔ a naxa a masen dunija bɛ yi waxati donxɔɛ wo tan nan xa fe ra.

²¹ Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan saabui ra, Ala naxan nakeli faxɛ ma, a fa a

xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa wo xaxili ti a ra.

²² Wo to bira nɔndi fɔxɔ ra, wo bara seniyeɛn, xanunteya fiixe bara lu wo boɓe ma wo ngaxakerenyie be. Na na a ra wo xa wo bore xanu wo boɓe birin na.

²³ Wo bara bari a neene ra Ala xa masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi sansi xɔri nan na, naxan mu kanama abadan. A mu kanama alo sansi xɔri boore naxan sama boxi ma.

²⁴ Ibunadama misaalixi sansi nan na. A xa nɔre luxi alo sansi fugaxi. Sansi tan lisima ne, a fuge fa bira,

²⁵ kɔnɔ Marigi xa masenyi tan buma abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru fanyi ra naxan ibaxi wo be.

2

Ala xa Nama

¹ Wo xa fe jaaxi, wule, filankafuiɓa, milanteya, nun xili kanɛ bejin.

² Wo xa bira Ala xa masenyi fɔxɔ ra alo diyɔre wama xipe xɔn ki naxe. Na nɔma a niyade wo xa kisi xa sabati,

³ barima wo bara Ala xa hinne kolon.

⁴ Wo wo makɔre Isa ra naxan misaalixi geme kende ra banxi tima naxan fari. Adamadie bara mee a ra, kɔnɔ Ala tan na geme nan sugandixi barima a rafan a ma ki fanyi ra.

⁵ Wo fan misaalixi geme kendee nan na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo bara findi serexedube seniyeɛnɛ ra alako wo xa wo boɓe

ba serexe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala ma.

⁶ A sebexi Kitaabui kui, «N bara geme nde sugandi, naxan tide gbo.

N a doxɔma Siyoni ne, a findi tuxui geme nan na.

Naxan lama a ra, na kanyi mu yaagima.»

⁷ Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee lama a ra a na geme sugandixi tide gbo, xunnakeli na wo be. Kɔnɔ yi masenyi sebexi danxaniyatarae nan be,

«Banxitie mee geme naxan na,

na nan findixi geme kende ra banxi tuxui ma.»

⁸ A man masenxi,

«Mixie e sanyi radinma na geme ra, e fa bira.»

E birama ne barima e mu tinma Ala xa masenyi ratinmede. Ala bara na ragiri e ma.

⁹ Kɔnɔ Ala wo bɔnsɔe nan sugandixi, a xa findi mange xa serexedubee ra. A wo si raseniyeɛn, a wo xunsara. A naxa wo ramini dimi kui, wo xa lu a xa nɔre bun ma. A na birin naba ne alako wo xa a matɔxɔ dunija ma.

¹⁰ Singe wo mu nu findixi si ra, kɔnɔ yakɔsi wo bara findi Ala xa jama ra. Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, kɔnɔ yakɔsi a xa kinikini bara kamali wo be.

¹¹ N xanuntenyie, wo xa limaniya. Wo naxa bira dunija fee fɔxɔ ra, barima nee wo bama Ala xa kira nan xɔn ma. Bekae mu na wo ra. Wo xɔnyi mu na yi dunija bende fuɓi fari xa ra.

12 Wo xa dunija mixie xa tɔɔɲeɣe xun nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako e fan xa Ala matɔxɔ lɔxɔe dɔnxɔe ma.

Mangasanyi

13 Wo wo yete magoro dunija mange birin be Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e tan nan yi, a findi mange xungbe ra,

14 a findi mange xa xɛerae ra, alɔ gomina. E fe kobi rabae makiitima, e fe fanyi rabae matɔxɔ.

15 Ala wama ne wo xa xaxilitaree de balan wo xa wali fanyi saabui ra.

16 Wo xa jere alɔ mixi naxee bara xɔreya sɔɔ, kɔnɔ na xɔreya naxa a niya wo xa lu fe jaaxi kui. Wo xa findi Ala xa konyie ra.

17 Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya ra. Wo xa mange xungbe binya.

Isa xa tɔɔre misaali

18 Konyie, wo xa wo yete magoro wo marigie be binye kui, hali e findi mixi xa fe maxɔɔxɔxi ra. Wo naxa mixi fanyie xa gbansan xui ratinme,

19 barima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i tɔɔɔ tinxintareya ra Ala xa fe ra.

20 Xa wo tɔɔre nde sɔɔ wo xa wali kobi xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kɔnɔ xa wo tɔɔre nde sɔɔ wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala na kolonma ne wo be.

21 Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan tɔɔɔ ne wo be, na fa findi misaali ra wo be wo birama naxan fɔxɔ ra.

22 «A mu yunubi raba, a mu wule fala.»

23 E to a konbi, a mu a gbeɔxɔ. E to a tɔɔɔ, a mu woyen xɔɔxɔe fala. A naxa kiiti so kiitisa tinxinxi yi ra.

24 A naxa faxa wuri magalanbuxi ma won ma yunubie xa fe ra, alako won xa fe jaaxi lu na, won xa jere tinxinyi kui. A xa fie nan wo rayalanxi.

25 Wo nu luxi ne alɔ xuruse rabɛɛpinxie, kɔnɔ yakɔsi wo bara gbilen wo kantama ma, naxan a jɔxɔ saxi wo nii xɔn ma.

3

Futi xiri

1 Wo tan ginɛe, wo fan xa wo yete magoro wo xa mɔrie be, alako wo xa mɔri danxaniyataree xa nɔ danxaniyade wo tan e xa ginɛe wali ki saabui ra, hali wo mu sese fala e be,

2 e xa wo xa marasenienyi nun yaragaaxui gbansan to.

3 Ginɛe, wo naxa kata wo yete rayabude xunmasee ra, alɔ xun denbe, tulirasoe xɛema daaxi, xa na mu dugi tofanyie.

4 Ginɛe xa tofanyi xa findi bɔɲe fanyi nan na. To-fanyi nan na ki naxan mu kanama. Na nan tide gbo Ala be.

5 Singe ra gine seniyeɛxie nu na ki ne. E xaxili nu tixi Ala ra, e e yete magoroxi e xa mɔrie be,

6 alɔ Sara naxan nu Ibrahim xui rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo findixi a tan nan bɔnsɔe ra,

xa wo fe fanyi raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya iso.

⁷ Wo tan fan, xeme, wo nun wo xa ginε, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore fahaamu. Xeme xa a kolon a a senbe gbo a xa gine be. Xeme xa ginε binya barima wo birin nan ke keren tongoma, naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa fonisireya kui. Wo xa wo xa ginε binya, alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

⁸ Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man xa wo yete magoro wo bore be.

⁹ Wo naxa fe jaaxi joxo fe jaaxi ra, wo naxa konbi joxo konbi ra. Wo lan ne wo xa duba wo bore be, barima wo xilixi na nan ma, alako wo xa dube soto ke ra. A sebexi Kitaabui kui,

¹⁰ «Naxan wama simaya joxunme xon ma, heeri gbo naxan kui, na kanyi naxa fe kobi fala, wule naxa mini a de kui.

¹¹ A xa gbilen fe jaaxi foxo ra.

A jere ki xa fan.

A xa bira bojesa foxo ra tunnabexi kui,

¹² barima Marigi ya tixi tinxintoe nan na,

a tuli matixi e xa maxandi ra.

Kono, a a kobe rasoxi ne fe kobi rabae tan na.»

Kawandi tife

¹³ Nde noma wo tooro de xa fe fanyi rabafe bara wo boje suxu?

¹⁴ Hali wo tooro tinxinyi xa fe ra, wo heeri nan sotoma. Wo naxa gaaxu fe ya ra dunija mixie gaaxuma naxan ya ra, wo boje naxa ifu.

¹⁵ Kono wo xa Ala xa Mixi Sugandixi findi wo Marigi ra wo boje kui. Wo xa fata a xa fe tagi rabade mixie be wo laxi wo xa kisi ra fe naxan ma,

¹⁶ kono wo xa na masenyi ti doyindoyin binye kui. Wo xa na raba boje fiixe ra alako wo yaxui naxee wo tojegeema Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi kui.

¹⁷ Xa Ala a ragirima, a fisa i xa tooro fe fanyi xa fe ra, dine i xa tooro fe jaaxi xa fe ra.

¹⁸ Isa tinxintoe fan faxa ne kerenyi ra tinxintaree xa yunubie xa fe ra, alako a xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa, kono Ala Xaxili naxa a nii ragbilen a ma.

¹⁹ Ala Xaxili siga ne kawandi tide mixie be naxee nu na geeli kui laaxira, naxee singe nu bara tondi Ala xui ratinmede.

²⁰ Ala nu na e mamefe Annabi Nuha nu kunkui banbanma temui naxe. Mixi solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui ye ma.

²¹ Na fe bara findi misaali ra danxaniyatoe xunxa fe ra, naxan mixi rakisima yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli saabui ra. Na xunxafe ye

xɔɔra, a mu nɔxɔɛ bama mixi fate, kɔnɔ a findima nate tongoe nan na Ala mabiri.

²² Isa bara te Ala yire-fanyi ma ariyanna. Malekɛɛ, jinnɛɛ, nun senbɛmae birin na a xa yaamari bun ma.

4

Ƙɛɓa masarafe

¹ Isa xa tɔɔɛ dunjɔa bɛndɛ fupɔ fari, a xa findi misaali ra wo bɛ, naxan a niyama wo xa limaniya. Danxaniyatɔɛ naxan fate jaxankatama, na bara yunubi fe lu na.

² Na kui, a bara dunjɔa waxɔnfe lu na, a xa bira Ala waxɔnfe fɔxɔ ra a xa simaya kui naxan luxi.

³ Wo temui naxan nabaxi dunjɔa waxɔnfe fɔxɔ ra, na bara wasakɛ. Wo bara bu dunjɔa fe kobi kui alo yɛnɛ rabafe, siisife, xulunyi jaaxi, beere minfe, nun kuye batufe, naxan findixi fe jaaxi ra.

⁴ Dunjɔa mixie dɛ bara ixara, barima wo mu birama e fɔxɔ ra sɔnɔn na dunjɔa fee rabade. Na kui, e wo xili kanama,

⁵ kɔnɔ e dentɛge sama nɛ kiitisa bɛ, naxan fama mixi baloxie nun faxamixie makiitide.

⁶ Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa iba faxamixie fan bɛ, alako Ala xa e nii rakisi, hali mixie to bara gɛ e fate tan makiitide.

Wo bore malife

⁷ Lɔxɔ dɔnɔxɔɛ bara makɔɛ. Wo xa wo xaxili

raxara, wo xa wo yɛtɛ suxu, alako wo xa nɔ Ala maxandide.

⁸ A gbengbenyi wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima xanunteya yunubi gbege nan makotoma.

⁹ Wo xa wo bore rasɛnɛ bɔɓɛ fanyi ra, hali wo mu a findi wɔyɛn xunxuri ra.

¹⁰ Ala hinnɛxi wo ra ki naxɛ, wo fan xa hinne wo bore ra na ki nɛ, alako wo xa findi Ala xa walikɛ fanyie ra, naxɛɛ a xa hinne itaxunma.

¹¹ Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore malife, a xa na raba Ala senbɛ ra, alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matɔxɔɛ nun senbɛ na a bɛ abadan. Amina.

Isayankae xa tɔɔɛ

¹² N xanuntenyie, na jaxankate naxa wo tɛrɛnna, wo naxan tofe. Fe nɛɛnɛ mu a ra.

¹³ Tɔɔɔɔfe alo Ala xa Mixi Sugandixi tɔɔɔ ki naxɛ, na xa findi sɛɛwɛ ra wo bɛ, alako wo man xa jɛlexin a xa nɔɔɛ masen lɔxɔɛ.

¹⁴ Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi xili xa fe ra, hɛɛri na wo bɛ, barima Ala Xaxili nɔɔɔxi na wo ma.

¹⁵ Wo naxa jaxankate sɔtɔ nii bafe ma, muɓɛ tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na mu a ra naafixiya ma.

¹⁶ Kɔnɔ xa wo jaxankate sɔtɔ barima Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo xa Ala matɔxɔ Isayanka xili xa fe ra.

¹⁷ Naxankate waxati bara wa folofe Ala xa pama ma. Xa a folo won tan ma, a raponma danxaniyateree ma di?

¹⁸ «Xa tinxintoe kisife xoxoxo, Ala kolontare nun yunubitoe tan luma di?»

¹⁹ Mixi naxee paxankatama, barima e na Ala waxonfe rabafe, e xa e xaxili ti e Daali Mange ra naxan xa lanlanteya mu kanama.

5

Marasie

¹ Danxaniyatoe kuntigie, n bara wo ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alo wo tan. N seedejoxoya bama Isa xa toore xa fe ra. Isa na fa a xa noore masende dunija be, n fan a sotoma ne.

² Wo xa wo jengi sa Ala xa pama xon ma naxan na wo xa kantari bun ma, alo xuruse kante menima a xa goore ma ki naxe. Wo xa danxaniyatoe danxun wo janige ra alo Ala wama a xon ma ki naxe. Wo naxa na raba alo e na wo karaxan. Wo naxa a raba kobiri geeni xa fe ra, wo xa a raba wo bope birin na.

³ Wo naxa danxaniyatoe yamari a xoxoxoe ra, naxee bara taxu wo ra. Wo xa findi misaali ra e be.

⁴ Xuruse kantama xungbe na fa, a wo binyama noore ra naxan mu masarama.

⁵ Fonikee, wo fan xa wo yete magoro forie be. Wo xa wo yete magoro wo bore be, barima a sebexi, «Ala yete igboe gerema ne, kono a hinnema yete magoree ra.»

⁶ Wo xa wo yete magoro Ala senbe bun ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.

⁷ Wo xa wo xa kontofili birin so a yi ra, barima a jengi sama wo xon ma.

⁸ Wo wo joxo sa wo yete xon ma. Wo naxa yanfa. Wo yaxui Ibulisa na fe birin nabafe alako a xa wo xa fe kana. A luxi alo yete naxan mixi fenfe a xa a don.

⁹ Wo ti a kanke i wo sabatixi ra wo xa danxaniya kui. Wo a kolon a Sentane danxaniyatoe birin toorofo na ki ne dunija kui.

¹⁰ Wo na ge toorofo don-doronti, Ala hinnente fama wo xa fe yailande, a wo ralimaniya, a senbe so wo yi naxan mu kanama. Ala wo xilixi ne a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa noore bun ma abadan.

¹¹ Senbe na Ala nan be abadan. Amina.

Nungui

¹² N bara yi bataaxe sebe wo ma, n ngaxakerenyi duluxotoxi Silasi saabui ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa seedejoxoya ba a wo na Ala xa hinne yati nan bun ma.

¹³ Isayanka naxee na Babilon, Ala naxee sugandixi alo wo tan, nee bara wo xebu, a nun n ma di Maraki.

¹⁴ Wo wo bore xebu xanunteya sunbui ra. Ala xa wo bope sa, wo tan naxee na Isa foxo ra.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Piyeri
naxan sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Isa xa xεera Piyeri naxa yi Kitaabui firin nde sebe danxaniyatɔεε ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xɔn ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nɔndi yati yati ra. Piyeri seedeɲɔxɔya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa dunɲeigiri kui, a nun a naxan kolonxi namɲɔnmεε xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nɔndi ki ma.

Piyeri to gε na masende, a man naxa a fala danxaniyatɔεε be a mixie nɔma minide naxee e yetε xili falama namɲɔnmε, xa na mu a ra karamɔxɔ, kɔnɔ wule false nan e ra. Na mixi mɔoli na na. Won nɔma e kolonde e xa wali nun e xa wɔyenyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e ɲere ki mu lanxi Ala xa Kitaabui xa seriye ma, wule false nan e ra.

A rapɔnyi Piyeri a falama Isayankae be e xa e tun nabexi, barima Isa fama ne gbilende dunɲa ma e fɔxɔ ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu

fa alo a laayidixi ki naxe. Piyeri naxa a tagi raba e be a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbegebe xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti dɔnxɔε sade.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lonni nan na won be. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Piyeri
naxan sebe**

Xεebui

¹ N tan, Simon Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xεera, n bara yi bataaxe sebe wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren sɔto won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra.

² Ala xa hinne nun bɔɲesa gbegebe fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae ɲere ki

³ Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nɔre nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a senbe ra, won hayi na naxan ma ɲerefe ra a waxɔnki.

⁴ Ala xa nɔre nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi sɔto naxan maniye mu na, a falafe ra a won xa won gi fe ɲaaxie ma dunɲa ma, naxee fatanxi

mixi waxonfe kobi ra, won
fa lu Ala xa nore kui.

⁵ Na kui, wo xa kate birin
naba jere ki fanyi xa
sa wo xa danxaniya
xun ma,

Ala kolonfe xa sa wo jere ki
fanyi xun ma,

⁶ wo xa yete suxui xa sa Ala
kolonfe xun ma,

wo xa tunnabexi xa sa wo xa
yete suxui xun ma,

wo xa Ala yaragaaxui xa sa
wo xa tunnabexi xun
ma,

⁷ ngaxakerenya xa sa wo
xa Ala yaragaaxui xun
ma,

xanunteya fan xa sa wo
xa ngaxakerenya xun
ma.

⁸ Xa na fe mooli xun luma
masa ra wo be, na a niyama
ne wo xa no walide Ma-
rigi Isa be, Ala xa Mixi
Sugandixi, na man a niya wo
xa no a kolonde a fanyi ra.

⁹ Konon xa na mu a ra,
wo bara nemu Ala wo xa
yunubi dangixie xafarixi ki
naxe. Na kui, wo bara lu alo
donxui naxan mu se igbema
a fanyi ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, Ala
bara wo xili, a bara wo
sugandi. Wo kate birin naba
alako wo xa danxaniya xa
sabati. Xa wo na raba, wo
mu birama abadan.

¹¹ Na kui, Ala wo rasenema
ne a fanyi ra a xa Mixi
Sugandixi Isa xa mangeya
nini bun ma, naxan find-
ixi won Marigi nun won
Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

¹² N mu taganma wo
ratufe ra na fe ma, hali wo to

nondi kolon, a man sabatixi
wo boje i.

¹³ Fanni n na dunija, a
lanma n xa nu wo ratu na fee
ra,

¹⁴ barima won Marigi Isa,
Ala xa Mixi Sugandixi bara
a masen n be n mu buma
dunija ma sonon.

¹⁵ Konon n kate birin
nabama ne, alako n na keli
wo xun ma loxo naxe, wo xa
no ratude na fee ma temui
birin.

¹⁶ Muxu to won Marigi Isa
senbe nun a fa ki masen
wo be, a mu findixi kiini
madoxoxi xa ra. Muxu
naxan masen wo be Isa xa
nore xa fe ra, a findixi
nondi yati yati nan na, muxu
naxan toxi muxu ya ra.

¹⁷ Baba Ala Nore Xungbe
Kanyi bara a binya, a xun-
nakeli fi a ma yi masenyi ra,
«N ma Di xanuxi nan yi ki, n
seewaxi naxan na.»

¹⁸ Muxu na xui me ne,
naxan keli koore ma, muxu
to nu na a seeti ma geya
seniyenxi fari.

¹⁹ Muxu a kolon
namijonme xa masenyie
findixi nondi yati nan na.
Wo lan wo xa wo joxo sa
na xon ma a fanyi ra, alo
mixi a joxo sama lanpui
xa yanbe xon ma ki naxe
koe ra han subaxe. Wo na
na masenyi fahaamu wo
boje kui, na luma ne alo
looloe xa naiyalanyi naxan
makenema subaxe ma.

²⁰ Wo xa a kolon a fanyi
ra a namijonme yo xa sebeli
mu fatanxi a yete ra.

²¹ Namijonme xa masenyi
mu fatanxi adamadi janige

xa ra, a fatanxi Ala Xaxili yati nan na, naxan na masen namijɔnmɛɛ bɛ.

2

Karamɔɔ kobie

¹ Mixi ndee nu na Isirayila nama ya ma, naxee nu a falama e yɛtɛ bɛ, a namijɔnmɛɛ, kɔnɔ wule faleɛ nan nu nee ra. Karamɔɔ wule faleɛ fama lude wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi ralɔɛma. Na kui, na wule faleɛ bara e Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe bara e xun nakana.

² Mixi gbegbe birama nɛ e fɔxɔ ra e xa fe jaaxi kui. Ala xa nɔndi maberema nɛ e tan xa fe ra.

³ E wo madaxuma wulee ra e xa milanteya xa fe ra, kɔnɔ kiiti dɔxɔxi e ya ra a rakuya. E xa xunnakanɛ mu kanama.

⁴ Malekɛɛ to yunubi raba, Ala mu dijɛ e ma de! A naxa e woli yahannama, a yɔlɔnxɔnyie sa e ma na dimi kui beenun kiiti lɔxɔɛ xa a li.

⁵ Ala mu dijɛ dunja ma Annabi Nuha xa waxati, a kaafirie sɔntɔ nɛ banbaranyi ra. Kɔnɔ a naxa Nuha rakisi, naxan nu tinxinyi kawandima, a nun a xa mixi solofere.

⁶ Ala Sodoma nun Gomora ratɔn nɛ, a e birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobie bɛ.

⁷ Kɔnɔ a naxa Loti ratanga na gbaloe ma. Loti findixi tinxintɔɛ nan na, naxan bɔjɛ nu bara rapaaxu a ma na mixi jaaxie xa wali kobie xa fe ra.

⁸ Yi mixi tinxinxɔ nu sabatixi e tagi, a bɔjɛ rapaaxuxi a ma tɛmui birin e xa jaaxuja xa fe ra.

⁹ Na nan a masenxi, a won Marigi fata mixi fanyi fulunde fe xɔrɔxɔɛ kui, a man fata tinxintaree ragatade han kiiti lɔxɔɛ na fa tɛmui naxɛ.

¹⁰ A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan na naxee biraxi e waxɔnfe jaaxi tun fɔxɔ ra, e fa Marigi xa mangɛya matandi.

Nee e yɛtɛ igboma. E suusa ariyannakae rasɔtɔde.

¹¹ Hali malekɛɛ, naxee senbɛ gbo e bɛ, nee mu suusa adamadiɛ rasɔtɔde Marigi ya xɔri.

¹² Na xurutaree luxɔ alo wula sube naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxa. E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E xa fe rapɔnma nɛ alo na wula sube naxee xaxili mu na.

¹³ E tinxintareya sare nan sɔtɔma. E jɛlexinma wanduya rabafe ra yanyi xare ra. E luma nɛ wo xa xulunyie ya ma alo nɔxɔɛ na sa se seniyenxi ma. E jɛlexinma nɛ wo ratantanfe ra.

¹⁴ E yɛnɛ rabama tɛmui birin. E mu taganma yunubi rabade. E mixie madaxuma naxee xa danxaniya mu sabatixi. Milanteya na e bɔjɛ kui. E birin dankaxi.

¹⁵ E bara kira tinxinxɔ bɛjɛn, e fa bira Beyori xa di Balami xa kira fɔxɔ ra, naxan nu wama wali tinxintare sare xɔn ma.

¹⁶ Ala naxa a xa yunubi masen a bɛ a xa sofale

saabui ra naxan wøyen adamadi xui ra, a fa Annabi Balami xa daxupa iti.

¹⁷ Na mixie luxi ne alo tigie ye mu na naxee kui. E luxi ne alo nuxuie, turunnaade naxee tutunma. Dimi nan doxoxi e ya ra.

¹⁸ E wøyen xungbe nan falama naxan tide yo mu na, e e yete igboma, e mixie madaxuma fe seniyeentaree ra, mixi naxee baxi bade yunubitoe ye ma.

¹⁹ E xoreya laayidi mixie be, kono e yete kan findixi dunja xa konyie ra, barima e mu noma e yete bade e waxonfe jaaxie yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi naxan birin luma a waxonfe jaaxi xa noe bun ma, a bara findi a waxonfe jaaxi xa konyi ra.

²⁰ Xa mixi bara ba dunja fe kobie ya ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe saabui ra, won Nakisima nun won Marigi, e man gbilen na fee ma, han nee man no e ra, awa e xa toore dangima a singe ra.

²¹ E lufe e mu tinxinyi kira kolon, na fisa e be, dine e xa na kira kolon, e fa e kobe so seriye seniyeenxi ra, naxan nu bara fi e ma.

²² Yi taali e xa fe masenma a fanyi ra: «Bare bara a xa boxunyi don. Xose maxaxi, a man bara a yete manoxo.»

3

Isa gbilenfe dunja ma

¹ N xanuntenyie, n ma bataaxe firin nde nan yi ki,

n naxan sebe wo ma. N bara wa xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxe saabui ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo naxan sotoxi temui dangixi.

² N man bara wa wo ratufe namijonme seniyeenxi singee xa masenyi ma, a nun won Marigi nun won Nakisima xa yaamari ma, a xa xerae naxan nadangixi wo ma.

³ Kono a gbengbenyi, wo xa a kolon a mixie fama ne dunja rajonyi, naxee yoma mixie ma, e bira e yete waxonfe foxo ra.

⁴ E a falama ne, «Isa bara a xa laayidi kana, barima han ya a mu gbilen dunja ma alo a a fala ki naxe. Kafi won benbae faxa, dunja luxi alo a folo.»

⁵ Na mixie bara nemi a Ala koore nun boxi daaxi a xa masenyi nan na. A folo ra, Ala xa masenyi nan a ragiri boxi xa maba ye xora.

⁶ Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye xa din dunja ma Annabi Nuha xa waxati.

⁷ Na masenyi kerenyi man fama ne a ragiride koore nun boxi xa gan kiiti loxo, tinxintaree jaxankatama temui naxe.

⁸ Kono, n xanuntenyie, wo naxa nemi fe keren ma: Won Marigi tan be, loxo keren luxi ne alo je wulu keren, je wulu keren fan luxi ne alo loxo keren.

⁹ Marigi mu dugundima a xa laayidi rakamalide, alo mixi ndee a maroxunma ki naxe. A xa dije gbo wo mabiri, barima a mu wama mixi keren xa loe. A wama

ne dunija mixi birin xa tu-ubi.

¹⁰ Marigi fa loxoe findima terenna nan na mixie be. Na loxoe koore loema ne xui magaaxuxi ra, dunija birin ganma ne, adamadie xa wali nan tun luma Ala ya i.

¹¹ Wo to a kolon dunija jɔnma na ki ne, a lanma wo xa jere Ala waxonyi ra seniyenyi kui.

¹² Wo mame tima ki naxe, a xa a niya na loxoe xa fa sinnanyi ma. Na loxoe koore nun boxi ganma ne te ra, e fa xunu.

¹³ Won koore neene nun boxi neene nan mamefe, tinxinyi sabatima dennaxe, alo a laayidixi won be ki naxe.

¹⁴ N xanuntenyie, wo xa kate birin naba na mame ti kui, alako na loxoe xa wo li bojesa kui, a naxa wo li fe jaaxi kui.

¹⁵ Wo xa a kolon a won Marigi xa dije findixi kisi nan na wo be, alo won xanuntenyi Polu fan a sebexi wo ma ki naxe. Ala yati nan na lonni fixi a ma.

¹⁶ A na nan masenma a xa bataaxe birin kui. A xa sebeli ndee fahaamu xono. Xaxilitaree, naxee xa danxaniya mu raxaraxi, e na sebelie mafindima e waxonki. E na mooli rabama Kitaabui gbetee ra, konɔ na fe fama e ralɔede.

¹⁷ N xanuntenyie, wo to bara na birin kolon, wo xa wo joxo sa wo yete xon ma, alako kaafirie naxa wo ba wo xa danxaniya sabatixi kui.

¹⁸ Wo xa senbe soto won Marigi nun won Nakisima Isa xa hinne nun a kolonfe saabui ra. Tantui na Ala xa Mixi Sugandixi Isa be abadan. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Yaya
naxan sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya naxan yi bataaxe sebe, a nu na Isa xa xεera fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sebe, a man naxa bataaxe saxan sebe danxaniyatεee be, alako e xa Ala xa lonni nun limaniya soto. A donxεe ra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sebe naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sebe Isayankae nan ma naxee nu na paxankate sotofe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxe singe sebe ne Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi dunjina a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xεexi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, konε Ala naxa a ragiri a xa findi xεme ra dunjina bendε fuji fari, alako a xa nε a yetε bade serεxe ra ibunadama be.

Isa xa serεxe tide gbo adama be, barima na gbansan noma a niyade adamadie xa kisi soto. Mixi naxan bara kisi soto Isa wuli saabui ra, a a kolon a boje kui a a kisixi abadan. Siike

yo mu luma a yi ra sεnεn, barima a a kolon Ala fama ne a xa laayidi rakamalide.

Na serεxe man findima misaali ra danxaniyatεee be. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu alo Ala won xanuxi ki naxe. Ala wama a foxirabiree xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, konε a mu a boore ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule fale ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama be. Na noma a niyade a xa ariyanna soto yare, a man xa dunjεigiri fanyi soto be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi soto, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

**Ala xa masenyi
singe
Annabi Yaya
naxan sebe**

Kisi Masenyi

¹ Kisi masenyi,
naxan nu na kabi a folε,
muxu tuli naxan mexi,
muxu ya naxan toxi,
muxu belexe naxan masuxuxi,

muxu bara na seede ba.

² Naxan na kisi ra, na bara a yetε masen.

Muxu bara a to,
muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,

naxan mu jonma abadan,
naxan nu na Baba Ala fe ma,
beenun a xa a yetε masen muxu be.

³ Muxu naxan toxi,

muxu naxan mexi,
muxu wo fan kawandife na
nan na,
alako won birin xa lu lanyi
kui,
won nun Baba Ala nun a
xa Di Isa, a xa Mixi
Sugandixi.

⁴ Muxu yi fe sebefe ne wo
ma,
alako muxu xa seewe xa ka-
mali.

⁵ Muxu naxan mexi Isa ra,
muxu xa na dentege sa wo
be. Ala findixi naiyalanyi
nan na. Dimi yo mu na a i.

⁶ Xa won a fala won nun
Ala na a ra, kono won
jerema dimi kui, won bara
wule fala, won mu jerefe
nondi kira xon ma.

⁷ Kono, xa won jerema
naiyalanyi kui Ala xa
kira xon, won nun danx-
aniyatose nan luma lanyi
kui. Ala xa Di Isa wuli nan
won naseniyeenma yunubi
birin ma.

⁸ Xa won a fala yunubi yo
mu na won ma, won bara
won yete madaxu, nondi yo
mu na won be.

⁹ Xa won na won ti won
ma yunubie ra, Ala e xa-
farima ne, a won naseniyeen
won ma tinxintareya ma.
Ala tinxin, won noma won
xaxili tide a ra.

¹⁰ Xa won a fala yunubi yo
mu na won ma, won bara
Ala findi wule fale ra, a xa
masenyi mu na won boje
kui.

2

Won xunmafalama

¹ N ma die, n bara na
birin sebe wo ma, alako wo
naxa yunubi raba, kono xa a

sa li mixi nde naxa bira na
kui, Ala xa Mixi Sugandixi
Isa fama won xunmafalade
Baba Ala be. Isa tinxin.

² A tan nan findixi serexe
ra won ma yunubie xafarife
ra. A mu won ma yunubie
gbansan xafarixi, a na nan
nabaxi dunija mixi birin be.

³ Xa won sa Ala xa yaa-
marie rabatu, na nan a
masenma a won Ala kolon.

⁴ Xa mixi nde a fala, «N
tan Ala kolon», kono a mu a
xa yaamarie rabatuma, wule
fale nan a ra, nondi mu na a
be.

⁵ Kono mixi naxan Ala xui
suxuma, Ala xa xanunteya
bara ge kamalide na kanyi
be. Na kui, won noma a
kolonde won na Ala foxo ra.

⁶ Naxan yo a falama a nun
Ala nan a ra, a lanma a xa a
jere Isa xa kira xon.

⁷ N xanuntenyie, n yaa-
mari naxan masenma wo be,
fe neene mu a ra. Wo a kolon
kabi a fale. Yaamari fori nan
a ra, wo naxan singe me nu.

⁸ Kono i man na mato n
yaamari neene nan sebefe
wo ma. Nondi nan a ra
naxan makenenxi Isa jere ki
kui a nun wo tan fan jere ki
kui, barima dimi na nonfe,
Ala xa naiyalanyi laxixe bara
mini folo.

⁹ Naxan a falama a a na
Ala xa naiyalanyi kui, kono
a a ngaxakerenyi xonxi, na
kanyi man na dimi nan kui.

¹⁰ Naxan a ngaxakerenyi
xanuma, na kanyi sabatixi
Ala xa naiyalanyi nan kui,
fefe mu na naxan a rabi-
rama.

¹¹ Kono naxan a ngaxak-
erenyi xonma, na kanyi na

dimi nan kui. A ɲɛɛma dimi nan kui, a mu a sigade yati toma, barima dimi bara a ya dɔŋxu.

¹² N ma die, n xa a masen wo be yi sebeli ra:

Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui ra.

¹³ Forie, n xa a masen wo be yi sebeli ra:

Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi a fɔɛ.

Fonikee, n xa a masen wo be yi sebeli ra: Wo bara nɔ Sentane ra.

¹⁴ N ma die, n bara na masen wo be yi sebeli ra,

barima wo bara Baba Ala kolon.

Forie, n bara na masen wo be yi sebeli ra,

barima wo a kolon naxan na na kabi a fɔɛ.

Fonikee, n bara na masen wo be yi sebeli ra:

barima wo senbe gbo.

Ala xa masenyi sabatixi wo boɲɛ kui.

Wo bara nɔɛ sɔtɔ Sentane xun ma.

¹⁵ Wo naxa dunija fe xanu, xa na mu a ra wo mu nɔma Baba Ala xanude.

¹⁶ Naxan findixi dunija fe ra, alɔ ibunadama waxɔnfe kobi, mile, nun yete igboɲa naxan kelixi see sɔtɔfe ma, na sese mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi dunija nan ma.

¹⁷ Dunija nun a waxɔnfe ɲɔnma nɛ, kɔnɔ naxee Ala waxɔnfe rabama, e kisima nɛ abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

¹⁸ N ma die, won na waxati dɔŋxɔɛ nɛ yi ki. Wo bara a mɛ, a Ala xa Mixi Sugandixi

yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a yaxui gbegbe bara fa. Won a kolon na nan ma a won na waxati dɔŋxɔɛ nɛ yi ki.

¹⁹ Na mixie kelixi won tan nan xun ma, kɔnɔ won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu. Kɔnɔ e to mu tin lude won ya ma, e bara a masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.

²⁰ Ala xa Seniyentɔɛ bara wo sugandi, a Xaxili Seniyenxi fi wo ma. Na nan a toxi wo birin nɔndi kolonxi.

²¹ N mu yi bataaxe seɓɛxi wo ma wo xa nɔndi kolontareya xa ma. N a seɓɛxi wo xa nɔndi kolonyi xa fe nan ma, wule yo mu na naxan kui.

²² Wule fale na nde ra? Naxan a falama a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa Di ra.

²³ Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan na.

²⁴ Wo masenyi naxan mɛ a fɔɛ, wo xa na ragata wo boɲɛ ma. Xa a na na ki nɛ, a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun Baba Ala i.

²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi laayidi tongo won be, kisi naxan mu ɲɔnma abadan.

²⁶ N bara yi bataaxe seɓɛ wo ma mixi ndee nan ma fe ra naxee wama wo madaxufe.

²⁷ Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo bɔɛ i. Wo hayi mu na karamɔxɔ gbete ma. Ala Xaxili nan wo matinkanma nɔndi birin na. Wule yo mu na a xa masenyi kui. Wo xa bira a fɔxɔ ra tun.

²⁸ N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako a na gbilen temui naxe yaagi yo naxa won makuya a ra. Won xa la a ra temui birin.

²⁹ Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon fan a tinxintɔɛ birin fatanxi a tan nan na.

3

Ala xa die

¹ Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi nɛ han a won xili «a xa die». Won findixi a xa die yati yati nan na. Dunija mu nɔma won kolonde na ra, barima e mu Ala kolon.

² N xanuntenyie, yakɔsi Ala xa die nan won na. A mu masenxi sinden won luma ki naxe, kɔnɔ won a kolon, a Isa na fa, won masarama nɛ, won fa lu alɔ a tan, barima won a toma nɛ a na ki naxe yati.

³ Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yetɛ raseniyenma, alɔ Isa seniyenxi ki naxe.

⁴ Mixi naxan yunubi rabama, a findixi seriye matandila nan na, barima yunubi, seriye matandi nan a ra.

⁵ Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan ma.

⁶ Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu luma yunubi raba ra sɔnɔn. Naxan luma yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxi, a man mu a kolon.

⁷ N ma die, mixi yo naxa wo madaxu. Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alɔ Marigi tinxinxi ki naxe.

⁸ Yunubitɔɛ tan fatanxi Ibulisa nan na, barima Ibulisa nan yunubi raba kabi dunija fɔɛ. Ala xa Di fa nɛ alako a xa Ibulisa xa wali kana.

⁹ Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde fɔɔ a bɔɛ kui. A mu nɔma lude yunubi kui, barima a fatanxi Ala nan na.

¹⁰ Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi rasama yi ki nɛ: Naxan mu tinxin, Ala xa di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

¹¹ Masenyi nan ya wo naxan mɛxi kabi a fɔɛ: Won xa won bore xanu.

¹² Won naxa lu alɔ Kabila, naxan fatan Sentanɛ ra, a fa a xunya yati faxa. A na raba munfe ra? A na raba nɛ barima a jɛrɛ ki mu nu gexi tinxinde alɔ a xunya jɛrɛ ki.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa wo mapin dunija xa xɔnnanteya xa fe ra wo mabiri.

¹⁴ Xanunteya naxan luma won bɔɛ kui won boore adamadie bɛ, a a masenma a won bara faxɛ kira lu na, won ti kisi kira xɔn ma. Xanunteyatare tan tixi faxɛ kira nan xɔn ma.

¹⁵ Mixi naxan a boore adamadi xɔnma, na kanyi luxi nɛ alɔ faxɛti. Wo a kolon a kisi mu na faxɛti bɛ.

¹⁶ Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi

Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra, naxan tinxi a nii fide won be. Won fan lan ne won xa tin na rabade won boore adamadie be.

¹⁷ Se kanyi naxan a boje balanma toromixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya kolon.

¹⁸ N ma die, won ma xanunteya naxa findi woyenyi tun na, a xa findi maraba nan na, xa na mu a ra nondi yo mu na a kui.

¹⁹ Na kui, won noma a kolonde a nondi na won yi, won boje fa sa Ala mabiri.

²⁰ Hali won boje sa won makiiti, Ala gbo won boje be, a fe birin kolon.

²¹ N xanuntenyie, xa won boje mu won makiiti, won bara xaxilisa soto Ala ya i.

²² Ala won ma duba birin suxuma ne, barima won birama a xa seriye nun a waxonfe nan foxo ra.

²³ A xa seriye nan ya: Won xa danxaniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa. Won man xa won bore xanu, ala Ala won yamarixi ki naxe.

²⁴ Mixi naxan Ala xa seriye rabatuma, na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma Ala Xaxili Seniyenxi nan ma, Ala naxan fixi won ma.

4

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentane Xaxili

¹ N xanuntenyie, wo naxa la xaxili birin na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule falee bara gbo dunija naxee e yete findixi namijonmee ra.

² Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara fa dunija ma a adama ki ma, wo noma ne a kolonde a na kanyi tan xaxili fatanxi Ala nan na.

³ Konjo mixi naxan birin mu laxi Isa ra, na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo bara naxan ma fe me, a a na fafe dunija ma. N xa a fala wo be, a jan bara fa.

⁴ N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra. Wo bara no na namijonme wule falee ra, barima Ala Xaxili naxan na wo foxo ra, na senbe gbo Sentane xaxili be naxan na dunija mixie foxo ra.

⁵ E tan dunija nan gbe e ra. Na nan a ra e woyenma dunija ki ma, dunija fa e xui suxu.

⁶ Konjo won tan, Ala nan gbe won na. Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma. Ala kolontaree tan mu won xui suxuma. Nondi xaxili nun wule xaxili tagi rasama na ki ne.

Xanunteya fatanma Ala nan na

⁷ N xanuntenyie, won xa won bore xanu, barima xanunteya fatanxi Ala nan na.

Mixi naxan a boore adamadi xanuma, na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.

⁸ Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma, na kanyi mu Ala kolon, barima Ala, xanunteya nan a ra.

⁹ Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma:

Ala naxa a xa Di kerenyi xεε
dunija,
alako won xa kisi a tan
saabui ra.

10 Xanunteya yati yati nan
ya:

Won tan xa mu Ala xanuxi,
a tan nan won xanuxi,
a fa a xa Di kerenyi xεε
a xa findi won ma yunubi
xafari sεrεxε ra.

11 N xanuntenyie, Ala to
bara won xanu na ki, won
fan lan nε won xa won bore
xanu.

12 Mixi yo mu na naxan
Ala toxi, kɔnɔ xa won won
bore xanu, Ala luma nε won
i. A xa xanunteya kamalima
nε won i.

13 Won a kolon won nun
Ala na a ra, barima a bara
a Xaxili fi won ma.

14 Muxu tan bara a to,
muxu bara findi seede ra,
a Baba Ala a xa Di xεε nε
dunija ma adamadie raki-
side.

15 Mixi naxan a falama a
Isa findixi Ala xa Di nan na,
na kanyi nun Ala na a ra.

16 Won bara Ala xa xa-
nunteya kolon, won bara la
a ra. Ala findixi xanunteya
nan na. Mixi naxan jεrεma
xanunteya kui, na kanyi nun
Ala na a ra.

17 Na kui, xanunteya bara
kamali won tagi, alako
gaaxui naxa lu won yi ra
kiitisa lɔxɔε, barima won
birama Isa xa misaali fɔxɔ
ra yi dunija bende fupi fari.

18 Gaaxui mu luma xanun-
tenyie tagi xa e xa xanunteya
bara kamali. Mixi gaax-
uma jaxankate nan xa fe
ra, kɔnɔ xanunteya kamalixi
kanyi mu gaaxuma.

19 Won nɔma mixi xanude,
barima Ala singe nan bara
won xanu.

20 Mixi naxan a falama
a Ala xanuxi, kɔnɔ a luma
mixi xɔn na, na kanyi bara
findi wule fale ra. Mixi
naxan mu fata a boore
adamadi xanude a naxan
toma, na mu nɔma Ala
xanude a mu naxan toxi.

21 Ala won yamarixi yi nan
na: Naxan Ala xanuxi, a
xa nu a boore adamadi fan
xanu.

5

Danxaniyafe Ala xa Di ma

1 Mixi naxan lama a ra a
Isa nan findixi Ala xa Mixi
Sugandixi ra, na kanyi bara
findi Ala xa di ra. Naxan
babe nde xanuma, a na babe
xa di fan xanuma nε.

2 Won na Ala xanu, won fa
a xa yaamari birin nabatu,
na nan a masenma a won
Ala xa die fan xanuma.

3 Ala xanufe a niyama won
xa a xa yaamarie fan nabatu.
Na mu findima kote xɔrɔxɔε
ra,

4 barima Ala xa die nɔma
dunija birin na e xa danx-
aniya saabui ra.

5 Nde xunnakeli sɔtɔma
dunija xun na, xa danx-
aniyatɔε mu a ra, naxan
lama a ra a Ala xa Di nan Isa
ra?

6 Ala xa Mixi Sugandixi Isa
nan fa ye nun wuli ra. A
mu faxi ye gbansan xa ra,
a faxi ye nun wuli nan na.
Ala Xaxili nan na seede baxi,
barima Ala Xaxili nɔndi nan
a ra.

7 Seede saxan nan na:

8 Ala Xaxili Seniyenxi,
ye, nun wuli. Na saxanyi

birin seedeḡoḡoya keren nan bama.

⁹ Won tinma mixie xa seedeḡoḡoya ra, kɔnɔ Ala xa seedeḡoḡoya dangi na birin na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra.

¹⁰ Mixi naxan lama Ala xa seedeḡoḡoya ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma, kɔnɔ mixi naxan mu lama Ala ra, na kanyi bara Ala findi wule fale ra, barima a mu laxi Ala xa seedeḡoḡoya ra, a naxan baxi a xa Di xa fe ra.

¹¹ Na seedeḡoḡoya a masenma a Ala kisi fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi mu ḡonma abadan.

¹² Mixi naxan birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi bara kisi, kɔnɔ mixi naxan mu birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi mu kisima.

¹³ N bara yi fe birin sebe wo ma, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo xa a kolon a wo bara kisi soto, naxan mu ḡonma abadan.

¹⁴ Won ma lanlanteya na a ma ki naxe, won bara a kolon a won ma duba birin suxuma ne naxan findixi a waxonfe ra.

¹⁵ Won to a kolon a won ma maxandi birin mema, won man a kolon a Ala won ma duba birin suxuma ne.

¹⁶ Mixi naxan a boore nde toma yunubi raba ra, yunubi naxan mu mixi bɔnɔma abadan, a xa Ala maxandi a be. Ala a rakisima ne xa yunubi na a ra naxan mu mixi bɔnɔma abadan. Yunubi nde na naxan mixi bɔnɔma abadan. N mu a fala wo xa Ala maxandi na mooli xa fe ra.

¹⁷ Seriyɛ matandife birin findixi yunubi nan na, kɔnɔ yunubi birin xa mu mixi bɔnɔma.

¹⁸ Won a kolon mixi naxan findixi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala xa Di, a a kantama. Sentane mu nɔma a ra.

¹⁹ Won a kolon a Ala xa die nan won na, kɔnɔ duniḡa mixi dɔnxɔɛ birin na Sentane sago nan bun ma.

²⁰ Won man a kolon a Ala xa Di bara fa. A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won xa Ala Nɔndi Kanyi kolon. Won nun Ala Nɔndi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala Nɔndi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma abadan.

²¹ N ma die, wo wo yete ratanga kuyee ma.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Yaya
naxan sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya naxa yi bataaxe firin nde sebe danxaniyatɔɛ jama nde ma, nɔndi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi dunija adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyatɔɛe be a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mɔɔli tima.

Yi bataaxe a masenma danxaniyatɔɛ birin be a xanunteya findixi Ala kolon-mae xa tonxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won boje ma. Amina.

**Ala xa masenyi
firin nde
Annabi Yaya
naxan sebe**

Nɔndi

¹ N tan wo xa kuntigi bara wo xeebu, wo tan naxee findixi danxaniyatɔɛ jama sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara nɔndi kolon. Wo rafan n tan nun nɔndi kolonyi birin ma,

² barima nɔndi luma won boje ma abadan.

³ Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi, e xa hinne won na, e xa kinikini won ma, e xa bojesa fi won ma nɔndi nun xanunteya kui.

⁴ N bara seewa ki fanyi, barima ndee na wo ya ma naxee jerefe Baba Ala xa nɔndi kira xɔn ma a xa seriye ki ma.

⁵ Danxaniyatɔɛ fanyie, n bara wo mayandi, won xa won bore xanu. N na naxan sebefe yi ki, yaamari neene mu a ra. Won bara na seriye kolon kabi a foɛ.

⁶ Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa seriye foxo ra. Wo lan ne wo xa Ala xa yaamarie rabatu, alɔ wo a mexi ki naxe kabi a foɛ.

⁷ Mixi gbegbe wama wo madaxufe, a falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu faxi dunija adama ki ma. Na mixi madaxui mɔɔli findixi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na.

⁸ Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo xa sare kamalixi soto.

⁹ Mixi naxan fe gbete suxuma, a mu bira Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi foxo ra, na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a foxo ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon.

¹⁰ Xa karamoxo nde sa fa wo yire yi xaranyi xanbi, wo naxa a rasene, wo naxa a xeebu,

¹¹ xa na mu a ra wo fan bara lu a xa wali paaxi kui.

¹² N wama fe gbegbe falafe
 wo be, kono n mu wama
 na rabafe sebeli ra, fo won
 xa lu yire keren, won xa
 de masara, alako won ma
 seewe xa kamali.

¹³ Wo boore danx-
 aniyatsee bara wo xebu.

**Ala xa masenyi
saxan nde
Annabi Yaya
naxan sebe
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yaya nan yi bataaxe saxan nde sebe danxaniyatɔe nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matɔxo barima a nu jɛrema nɔndi nan kui, a tondi ne na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karamɔxo fanyie to siga Gayu xɔnyi, a naxa e rasene xanunteya ra. Na fe naxa rafa Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na mɔoli raba ra, a bara nɔndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatɔe ya ma naxee mu nu wama na mɔoli rabafe.

Ala xa won mali alako won bɔje naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

**Ala xa masenyi
saxan nde
Annabi Yaya
naxan sebe**

Nɔndi kolonyie

¹ N tan danxaniyatɔe nama xa kuntigi, n bara i xɛebu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nɔndi xa fe ra.

² N xanuntenyi, Ala xa fe birin sɔɔneya i be. I fate xa lu yalanyi kui alo i xa danxaniya yalanxi ki naxe.

³ Won boore danxaniyatɔe ndee to fa n yire, e naxa a fala n be i jɛrema nɔndi kui. N naxa seewa ki fanyi ra.

⁴ Seewe yo mu dangima na mɔoli ra, a kolonfe ra a n ma die na nɔndi kira nan xɔn ma.

⁵ N xanuntenyi, i mɛenima xɔje danxaniyatɔe ma hali wo mu wo bore kolon.

⁶ Ndee bara i xa xanunteya xa fe dentɛge sa danxaniyatɔe nama be. Danxaniyatɔe naxan yo dangima i xɔnyi, i xa e mali e xa biyaasi kui, alo Ala wama a xɔn ma ki naxe.

⁷ E na Ala xa wali nan kui, danxaniyataree tan mu e kima.

⁸ Won lan won xa kafu na mixi mɔoli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nɔndi xa fe ra.

⁹ N bara bataaxe nde sebe danxaniyatɔe nama ma, kɔɔ Diyoterefi mu tinxi muxu rasenede barima a wama findife xunyi ra.

¹⁰ N na fa wo yire, n dentɛge sama ne wo be a xa kewali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatɔe yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tɔnyi dɔxɔma nee fan ma, a e keri danxaniyatɔe ya ma.

¹¹ N xanuntenyi, i fe jaaxi naxan toma, i naxa bira na mɔoli fɔxo ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan fɔxo ra. Fe fanyi rabae na Ala nan be, kɔɔ fe jaaxi rabae tan mu Ala kolon.

¹² Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nɔndi yati a yete kan seede baxi.

Hali muxu tan muxu noma
a xa fe seede bade. I a kolon
muxu mu wule falama.

¹³ N wama fe gbegbe falafe
i be, kono n mu wama na
rabafe sebeli ra.

¹⁴ A gbe mu luxi won xa lu
yire keren, won xa sumun.

¹⁵ Ala xa boresa fi i ma.
Muxu booree bara i xeebu.
I fan xa won xanuntenyie
xeebu muxu be keren keren.

**Ala xa masenyi
Annabi Yude
naxan seβε
Masenyi nde yi
Kitaabui xa fe ra**

Annabi Yude nan yi bataaxe seβε Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin be naxee wama birafe Ala xa seriye foxo ra. Na danxaniyatoe pama, Annabi Yude yi bataaxe sebexi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxonki ra. Na mixi paaxie jere ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae be, ndee fa bira e xa wule masenyi foxo ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa woyenyi xoxoxe fala e be na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatoe rasi a fanyi ra, e naxa lu seniyentarepa kui. A naxa a masen e be a fiixe ra, a na mixi mooli yahannama nan sotoma. Temui dangixi mixi gbegbe naxee nu na Ala xa kira xon ma, e mee ne Ala xa seriye ra, na naxa findi paxankate xungbe ra e be. Annabi Yude mu tinxi na mooli xa raba na danxaniyatoe ra.

Won fan xa nu na marasi rame. Mixi gbegbe na dunipa naxee Ala xili falama, konon e mu Ala xa seriye rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma,

won xa a mato xa a findixi nondi nan na, xa na mu a ra xa Sentane xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinela wule falee ma. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Yude
naxan seβε**

¹ N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na yi bataaxe sebefe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makan-taxi.

² Ala xa kinikini, bojesa, nun xanunteya gbo wo yi.

³ N xanuntenyie, n bara wa bataaxe sebefe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan jan bara ge masende kerenyi ra seniyentoe be.

⁴ Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa paxankate jan bara seβε a rakuya. Kaafirie nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinne mafindima, alako e xa lu fe paaxie kui, e xa e kobe raso won Karamoxo kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to ge Isirayila pama raminide Misira boxi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyataree sonto.

⁶ Maleke ndee fan to e yete lu binyetarepa kui, e e xonyi

bejin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han kiiti xungbe sa ԼՅՃԷ.

⁷ Sodomā nun Gomora, a nun e rabilinyi, e to e yete rafi fe ɲaaxie ma, e nun e boore nu kafu mooli nde ra naxan mu lanma adamadie tagi, Ala naxa e findi misaali ra, a e raso te xɔɔra naxan mu xubenma abadan.

⁸ Kɔnɔ na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatunyi ndee toma naxee a niya e xa seniyyentareɲa raba, e Marigi xa yaamari matandi, e malekɛ konbi.

⁹ Maleke mange Minkayilu to wɔyɛn Ibulisa bɛ Annabi Munsa fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa wɔyɛnyi yaabide konbi ra. A a fala nɛ gbansan, «Ala xa i makiiti.»

¹⁰ Kɔnɔ na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yete ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase.

¹¹ Naxankate na e bɛ. E bara bira Kabila xa misaali fɔxɔ ra. E bara bira kɔbiri fɔxɔ ra alɔ Balami, e fa ԼԲԷ. E bara matandi ti alɔ Kora, e xun fa rakana.

¹² Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manɔxɔ. E e degema wo ya ma, e mɛɛnima e yete nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alɔ nuxuie, foye naxee rapɛrɛma, kɔnɔ e mu fama tunɛ ra. E luxi alɔ sansi naxee mu bogi raminima e bogi tɛmɛi. E to tala, e bara faxa sanmaya firin.

¹³ E luxi alɔ baa mɔɔɔnyie naxee xunfe raminima. Na

xunfe misaalixi na mixie xa fe ɲaaxie nan na. E luxi alɔ tunbui naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi kui abadan.

¹⁴ Enoki, Adama tolobite solofere nde, naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe ra, «Marigi na fafe, a nun a xa seniyyentɔɛ wulu wulu,

¹⁵ alako a xa adamadi birin makiiti. Kaafirje xa makiiti e xa fe ɲaaxi rabaxie ma. Kaafirje xa makiiti e xa konbie xa fe ra, e naxan falama Marigi xun ma.»

¹⁶ Na mixi moolie luma nɛ sɔnxɔ ra, e mu ɲɛlexinma, e birama e yete waxɔnfe nan tun fɔxɔ ra, e dɛ igbo, e mixi madaxuma wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra alako e xa se sɔtɔ.

¹⁷ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa ratu won Marigi Isa xa xɛɛrae xa masenyie ma.

¹⁸ E nu bara a fala wo bɛ, «Waxati dɔnxɔɛ, mixie fama nɛ yode Ala ma, e bira e waxɔnfe tinxintaree fɔxɔ ra.»

¹⁹ Na mixi moolie na wo tagi. E wo xa lanyi kanama nɛ. E birama e yete xaxili nan fɔxɔ ra. Ala Xaxili Seniyyenxi mu na e bɔɲɛ i.

²⁰ Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa wo xa danxaniya seniyyenxi rasabati. Wo xa Ala maxandi a Xaxili Seniyyenxi saabui ra.

²¹ Wo xa lu Ala xa xanunteya bun ma, alako wo Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo rakisi.

²² Wo xa kinikini mixie ma naxee siikexi,

²³ wo xa e ratanga te ma.
 Wo man xa kinikini booree
 fan ma gaaxui kui, kono wo
 xa meeni wo yete ma e ya
 ma, alako wo fan naxa fa wo
 yete findi seniyentaree ra.

²⁴ Ala tantu, naxan
 noma won nakiside won
 ma yunubi birin ma,
 naxan noma won masende
 seniyenyi nun seewe ra a xa
 nore kui.

²⁵ Ala tantu, naxan firin
 nde mu na, naxan bara won
 nakisi a xa Mixi Sugandixi
 Isa saabui ra. Nore, xun-
 nakeli, senbe, nun noe na a
 be beenun duniya xa folo,
 yakosi, nun waxati naxan sa
 fama abadan. Amina.

Ala xa Waxayi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi Kitaabui sebe waxati xorochoe bun ma. Mangasanyi jaaxi nu na Isayankae jaxankatafe temui naxe, Ala naxa e yaabi yi masenyi ra naxan nooma findide madundui xungbe ra danxaniyatoe be naxee na toofofe Sentane saabui ra.

Isa yi Kitaabui foloma bataaxe solofere nan na danxaniyatoe jama ndee be. A a masenma a a e xa wali birin kolon, naxan fanxi, a nun naxan mu fanxi. Na findixi seriye nan na adamadie be. Ala fe birin kolon. A lanma won xa a kolon a won ma fe yo mu noxunxi Ala ma. A mu neemuma won ma wali yo ma. Na masenyi mooli nan nooma won madundude xa won na toofofe Ala xa fe ra, kono a man nooma won magaaxude xa won na fe jaaxi nde kui.

A firin nde, yi Kitaabui a masenma ne won be a Ala fe kolon naxan fama rabade dunja ma. Ala Sentane xa wali kolon, a mixi madaxuma ki naxe. Sentane joxo a ma a a nooma node Ala senbe ra. Wule nan na ki. Yi Kitaabui xa masenyi xungbe findima Ala xa xunnakeli nan na. Sentane fama ne Ala nun danxaniyatoe gere, a fa mixi seniye xie toofofe a gbege ra. Kono a rajonyi, Ala fama ne

Sentane nun a foxirabiree birin xa fe xun nakanade, a e woli yahannama te nun soda xora, e luma dennaxe abadan. A fa a xa jama tongo, a e raso ariyanna kui, dennaxan xili falama «Darisalamu Neene.» Menni, adamadi kisi kolonma ne naxan maniyee mu na. Faxe mu na, toofofe mu na. Heeri nan tun na menni Alatala seeti ma.

Yi Kitaabui xaranfe ndedi xorocho, barima sebeli na a ra naxan taali wooyenyi rawalima a gbege ra. Misaali gbege na a kui naxee a niyama a fahaamu xa xono. A mu lanma mixi xa kankan misaali nde ma naxan xorocho. Won xa na birin xaran, alako won xa masenyi xungbe to naxan minima yi Kitaabui kui. Na mu xorocho alo misaali xunxuri nde naxee rawalima yi Kitaabui kui.

Ala xa lonni fi won ma yi xaranyi kui. Amina.

Ala xa Waxayi

Isa xa masenyi folo

¹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa laamatunyi nan ya, Ala naxan fixi a ma. A xa maleke naxa na rasanba a xa konyi Yaya ma, alako Ala xa konyi di birin xa a kolon fe naxan fama rabade yi waxati.

² Yaya findixi seede nan na Ala xa masenyi xa fe ra a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seedejoxoya xa fe ra. A naxan to, a naxa na birin masen.

³ Heeri na a xaran mixi be, a nun naxee e tuli matima

yi masenyi ra naxan tixi Ala xili ra, e man fa yi seбели ратинме, барима waxati bara makore.

⁴ N tan Yaya, n bara yi seбели ti Isa xa danx-aniyatoe pama doxo solofere ma, naxee na Asi boxi ma. Ala xa hinne nun bojesa fi wo ma, Ala naxan na xoro, to, a nun tina. Xaxili solofere naxee na a xa mange kibanyi ya i, nee fan bara hinne wo ra,

⁵ a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi seede tinxixi ra, naxan singe keli mixi faxaxie tagi, naxan dangi boxi mange birin na. Matoxoe na Isa nan be, naxan won xanuxi, naxan won nakisixi won ma yunubie ma a wuli saabui ra.

⁶ A bara won naso Ala xa mangeya niini bun ma, a bara won findi serexedubee ra a Baba Ala be. Nore nun senbe na a be abadan! Amina.

⁷ Wo wo ya rate kooore ma, a na fafe nuxuie kui. Adamadi birin a toma ne, hali naxee a masoxo. Dunija si birin fama sunnunde a xa fe ra. Iyo, a na na ki ne. Amina!

⁸ Marigi Ala xa masenyi nan ya: «N tan nan na a fole ra, n tan nan na a raponyi ra, n tan naxan na xoro, to, nun tina, Senbe Birin Kanyi.»

⁹ N tan Yaya, wo ngax-akerenyi, won birin na toorofe, won birin na Ala xa mangeya niini nan bun ma, won birin tunnabexixi Isa xa fe i. N nu na Patimosi suri

nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa seedejoxoya xa fe ra.

¹⁰ Ala xa loxoe, Ala Xaxili Seniyenxi to n suxu, n naxa xui nde me n xanbi ra. A senbe gbo alo sara xui.

¹¹ A naxa a masen n be, «I naxan toxi, a sebe Kitaabui kui, i xa a rasanba danx-aniyatoe pama doxo solofere ma, naxee na Efese, Simirina, Peregamo, Tiyatire, Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»

¹² N naxa n mafindi alako n xa a to naxan woyenxi n na. N to n mafindi, n naxa lanpui xema daaxi solofere to.

¹³ N naxa adamadi maniyeto na lanpuie tagi, donma kuye ragoroxi a ma, beleti xema daaxi balanxi a kanke ra.

¹⁴ A xunyi nun a xunsexe nu fiixe alo yexee xabe fiixe, xa na mu a ra balabalanyi. A yae nu yanbama alo te.

¹⁵ A sanyie nu gbeelixa alo wure gbeeli raxunuxi, a xui nu gbo alo baa maronyi xui.

¹⁶ Tunbui solofere nu na a yirefanyi belexe, santidegema de firin daaxi xepenxi nu na a de i, a yatagi mayanbama alo soge xone.

¹⁷ N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu alo mixi faxaxi. A naxa a yirefanyi belexe sa n ma, a fa a fala, «Hali i mu gaaxu. N tan nan na a fole nun a raponyi ra.

¹⁸ N jipe na a ra. N nu bara faxesi, kono yakosi n jipe na a ra abadan. Faxe nun aligiyama saabi kanyi na n tan nan na.

¹⁹ I xa fe nan sebe i naxan toxi, naxan na rabafe, a nun naxan fama rabade.

²⁰ Yi tunbui solofere i naxee toxi n yirefanyi belexe kui, e misaalixi Isa xa danxaniyatoe jama doxo solofere xa malekee nan na. Yi lanpui xema daaxi solofere, e misaalixi Isa xa danxaniyatoe jama doxo solofere nan na.»

2

Bataaxe danxaniyatoe jamae be

¹ A sebe Efese danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra tunbui solofere suxuxi naxan yirefanyi belexe kui, naxan jere ma lanpui xema daaxi solofere tagi:

² «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali kolon, n wo xa tun nabexi kolon. N a kolon mixi jaaxie mu rafan wo ma. N a kolon wo bara mixie makiiti naxee e yete findixi Ala xa xerae ra, han wo fan fa e kolon wule falee ra.

³ Wo bara wo tun nabexi, wo bara tooo n xili xa fe ra, koo limaniya mu baxi wo yi ra.»

⁴ «Koo fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi a fanyi ra yakosi alo wo nu n xanuxi ki naxe singe ra.

⁵ Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxe beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi, wo man xa wali suxu alo wo nu a rabama singe ra ki naxe. Xa wo mu tuubi n fama ne wo xonyi, n fa wo xa lanpui bade a yire.»

⁶ «Koo wo bara fe nde raba naxan fan. Wo bara Nikolasi xa jama xa fe xon, alo n fan a xonxi ki naxe.»

⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be. Naxan na geeni, n na nan luma a xa simaya wuri bogi don, naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»

⁸ A sebe Simirina danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, Isa naxan na a fole nun a rajonyi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli faxe ma:

⁹ «N wo xa jaxankate nun setareja kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N Yuwifie xa toopege kolon wo mabiri. E a falama e yete be a Yuwifie, a fa li Yuwifie mu e ra. E findixi Sentane xa mixie nan na.

¹⁰ Wo naxa gaaxu jaxankate ya ra, wo fama naxan sode. Ibulisa a niyama ne wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo mato. Wo fama ne jaxankatade xi fu bun ma. Koo wo xa lu danxaniya kui han wo faxe loxe. Na temui n kisi fima ne wo ma wo sare ra.»

¹¹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be. Naxan na geeni, a mu faxe firin nde kolonma.»

¹² A sebe Peregamo danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, santidegema de firin xepenxi kanyi:

13 «N a kolon wo xa taa findixi Sentane senbe yire nan na, kono wo xirixi n xili ra, wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati ma, n dugutege seede Antipasi faxesa temui naxe wo xonyi Sentane yire, wo mu n ma kira rabepin.»

14 «Kono fe ndee na na naxee mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa mixi ndee birama Balami xa misaali nan foxo ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa gantanyi te Isirayilakae be, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be, e xa yene fan naba.

15 Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi xa jama xa xaranyi foxo ra.

16 Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra n fama ne gere tide na mixie be n ma santidagama ra, naxan na n de i.»

17 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be. N <mana> donse noxunxi fima ne geenii mixi ma, a nun game fiixe, xili neene sebexi naxan ma. Mixi yo mu na xili kolon, bafe na game kanyi ra.»

18 A sebe Tiyatire danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama alo te, a sanyie luxi alo wure gbeeli raxunuxi:

19 «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali fanyi, wo xa tunnabexi, a nun wo naxan birin nabaxi

a donxoe ra naxan gbo dangi wo xa wali singee ra.»

20 «Kono fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara a lu Yesabela, gine naxan a yete findixi namijonme ra, a xa xaranyi ti naxan n ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi raba, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be.

21 N bara dije alako a xa tuubi, kono a mu tinxi a yuge jaaxi masarade.

22 Na na a ra, n a rasoma ne jaxankate kui, a tan nun a yene raba booree, xa e mu tuubi.

23 N fama ne a xa die fan faxade. Na kui, danxaniyatoe jama birin a kolonma ne a n tan nan mixi boje nun a sondonyi matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma.»

24 «Kono wo tan, Tiyatireka mixi donxoe naxee mu na yi fe kui, naxee mu soxi Sentane xa gundo kui, n mu kote gbete doxoma wo xun ma kore.

25 Wo naxan sotoxi, wo na suxu gben, han n fama temui naxe.

26 Naxan na geenii, naxan n ma wali suxuma han a rajonyi, n mangeya fima na kanyi nan ma, a xa sie yamari.

27 «A e yamarima sawuri wure daaxi nan na, a e kanama ne alo feje ibooma ki naxe»,

28 alo n senbe sotoxi ki naxe n Baba Ala ra. N man subaxa looloe fima ne na kanyi ma.»

29 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔɔ namae be.»

3

Bataaxe danxaniyatɔɔ nama gbete be

1 A sebe Saradesi danxaniyatɔɔ nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofere yamarima, tunbui solofere suxuxi naxan yi ra:

«N wo xa wali kolon. Mixi jɔxɔ a ma a wo jɔɔ na a ra, kɔnɔ wo bara faxa.

2 Wo naxa yanfa, wo xa wo bore ralimaniya, naxee na faxe kira xɔn, barima nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala be.

3 Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan masɔɔxi, wo naxan mexi. Wo xa a ragata wo bɔɔe kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo jɔngi sa yi xɔn, n fama ne waxati nde kui wo mu naxan kolon, na fa findi terenna ra wo be alɔ muɔeti fa temui.

4 Kɔnɔ mixi ndee na Saradesi naxee mu nɔxɔxi fe jaaxi ra. Nee fama ne jɔɔede n seeti ma, donma fiixe ragoroxi e ma, barima na nan findixi e xa wali sare ra.»

5 «Naxan na geeni, donma fiixe ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya buki kui, n a xa fe falama ne n Baba Ala be a xa malekee ya xɔri.

6 Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔɔ namae be.»

7 A sebe Filadelifiya danxaniyatɔɔ nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Seniyentɔɔ nɔndi fale ra, Dawuda xa saabi na naxan yi ra, naxan naade rabima mixi mu nɔ a balande, naxan naade balanma mixi mu nɔ a rabide:

8 «N wo xa wali kolon. N a kolon wo senbe mu gbo, kɔnɔ wo bara n ma masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui, n bara naade nde rabi wo ya ra, mixi mu nɔma naxan balande.

9 N fama ne mixie sade wo belexe naxee a falama e yete be a Yuwifie, kɔnɔ e findixi Sentane xa nama nan na. E na wule nan falafe. N fama ne e ra, e xa e magoro wo be, e xa a kolon wo rafan n ma.

10 Wo to n ma masenyi rabatu tun nabexi kui, n fan wo ratangama ne na waxati xɔɔxɔɔe ma naxan fama dunja lide, a fa dunja mixi birin mato.

11 A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo xa danxaniya beɔin, alako mixi yo naxa wo sare fanyi ba wo yi ra.»

12 «Naxan na geeni, n a findima n Marigi Ala xa hɔɔmɔbanxi kinki ra, a xa lu menni abadan. N nan n Marigi Ala xili nun n Marigi Ala xa taa xili sebema ne a ma. Na taa findixi Darisalamu neene nan na, Ala naxan nagoroma kelifee koore ma. N nan n xili neene fan sebema ne a ma.

13 Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatɔɔ namae be.»

¹⁴ A sebe Layodiseya danx-
aniyatœ jama xa maleke
ma, masenyi nan ya naxan
fatanxi Isa ra, naxan findixi
Ala sago rakamali ra, a xa
seede laxixe, Ala xa daalie
daaxi naxan saabui ra:

¹⁵ «N wo xa wali kolon.
Wo mu xinbeli, wo mu
wolen. A xoli n ma wo xa
nate tongo, wo xa xinbeli, xa
na mu a ra wo xa wolen.

¹⁶ Wo to fa luxi a tagi, wo
mu wolen, wo mu xinbeli, n
wo raboloma ne.

¹⁷ Wo bara a fala, «Ban-
namixie nan muxu ra, muxu
hayi mu na fefe ma.» Wo
mu a kolon a wo findixi
tooromixie nan na, a nun
misikiinee, setaree, donxui,
nun mixi mageli.

¹⁸ N marasi naxan fima
wo ma, wo xa xeema fanyi
sara n ma, xeema naxan gbi
baxi te ra, alako wo xa findi
bannamixie yati ra. Wo xa
donma fiixe sara n ma, wo
xa na ragoro wo ma, alako
wo xa ba tixi wo mageli ra,
yaagi xa ba wo ma. Wo man
xa ya seri sara n ma, alako
wo xa fe igbe.

¹⁹ N nan n xanuntenyie
nan xuruma, n e matinxin.
Wo xa wakili, wo xa tuubi.

²⁰ N tixi naade ra, n na
a konkonfe. Xa mixi nde n
xui me, a naade rabi n be,
n soma ne a xonyi, muxu fa
muxu dege yire keren.»

²¹ «Naxan na geeni, a
luma n seeti ma n ma
kibanyi kui, alo n tan fan to
geeni, n fa n magoro n Baba
Ala seeti ma a xa kibanyi kui.

²² Tuli na naxan be, a xa a
tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi

xa masenyi ra danxaniyatœ
jamae be.»

4

Ala xa kibanyi ariyanna

¹ Na birin to dangi, n
naxa ariyanna naade rabixi
to koore ma. N man naxa
xui nde me, n nu bara naxan
singe me. A senbe nu gbo alo
sara. A naxa a masen n be,
«I xa te bebiri, n xa fe masen
i be naxan fama rabade.»

² Ala Xaxili Seniyenxi naxa
n suxu keren na. N naxa
kibanyi nde to ariyanna,
mange magoroxi a kui.

³ A nore nu yanbama
alo geme tofanyi mayilenxie,
senkui tofanyi nu na a xa
kibanyi rabilinyi.

⁴ Kibanyi moxoren nun
naani nu na Ala xa kibanyi
rabilinyi, fori moxoren
nun naani magoroxi e kui.
Donma fiixe nu ragoroxi e
ma, mange katanyi xeema
daaxi nu saxi e xun na.

⁵ Seyamakonyi nun
galanyi xuie nu minima
kibanyi kui. Lanpui solofere
nu dexema kibanyi ya i. Nee
misaalixi Ala Xaxili kamalixi
nan na.

⁶ Baa tinse fan nu na
kibanyi ya i.

Nimase naani nu na Ala xa
kibanyi rabilinyi, yae nu na
e yatagi nun e kobe ma.

⁷ Nimase singe nu
maniyaxi yete nan na, a firin
nde nu maniyaxi ningeyore
nan na, a saxan nde nu
maniyaxi adamadi nan na,
a naani nde nu maniyaxi
xaruma nan na, naxan
jerema koore ma.

⁸ Na nimase naani birin, gabutenyi senni nu na e ma. Yae fan nu na e be yire birin, e gabutenyie fari nun e bun ma. Koe nun yanyi e nu luma a fala ra, «Marigi Ala seniyeen, Marigi Ala seniyeen, Marigi Ala seniyeen.

A findixi Senbe Kanyi nan na naxan na xoro, to, nun tina.»

⁹ Na nimase naani nu fa Mangede matoko, e mangede binya naxan magoroxi kibanyi kui, e mangede tantu, naxan nibe a ra abadan,

¹⁰ na fori mokoren nun naani, e felenma boxi ma Mangede ya i, naxan magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan nibe a ra abadan. E nu e xa mangede katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san na, e nu fa a fala,

¹¹ «Muxu Marigi Ala, matokoe, binye, nun senbe na i tan nan be, barima i tan nan se birin daaxi, i tan nan na birin janigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

5

Buki nde rabife

¹ Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa kibanyi kui, buki nde nu na a xonye, sebeli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi a balanse solofere ra.

² N naxa maleke senbema nde to, a a falama a xui itexi ra, «Nde noma yi buki rabide, nde noma a balanse bade a ma?»

³ Nimase yo mu nu na koore ma, boxi ma, xa na mu a ra boxi bun ma, naxan nu

noma na buki rabide, a a kui mato.

⁴ Na kui, n naxa wa a gbegebe ra, barima nimase yo mu nu na, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato.

⁵ Fori nde naxa a fala n be, «I naxa wa, Yuda bonsoe xa yete, naxan findixi Dawuda bonsoe ra, a bara geeni. A tan nan noma na buki nun a balanse solofere rabide.»

⁶ Na temui n naxa Yexeyore to a tixi kibanyi nun na nimase naani nun na forie tagi. Na Yexeyore nu luxi ne alo a kon naxabaxi. Feri solofere nun ya solofere nu na a be, naxee misaalixi Ala Xaxili Seniyeenxi kamalixi ra, naxan nu bara xee dunija yire birin ma.

⁷ Yexeyore naxa a maso Ala ra, naxan nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu Ala yirefanyi xonye.

⁸ A to buki masoto, na nimase naani nun na fori mokoren nun naani, e naxa suyidi Yexeyore be. Kora nu na e birin yi ra, a nun surayi sase xema daaxi naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi seniyeentoe xa Ala maxandie ra.

⁹ E naxa beeti neene nde ba, e nu a fala,

«I tan nan daxa yi buki tongode,

i tan nan daxa a balanse rabide,

barima i bara i yete ba serexe ra,

i bara adamadie xunsara Ala be i wuli saabui ra,

adamadi naxee kelixi bonsoe birin,

naxee xui birin falama,

naxee fatanxi jamanε nun si birin na.

¹⁰ I bara na adamadie findi serexedubεε ra muxu Marigi Ala bε.

I bara e raso Ala xa mangeya niini bun ma.

E fama nε dunija yamaride.»

¹¹ Na tεmui n naxa maleke wulu wulu wuyaxi to, n naxa e xui mε Ala xa kibanyi, na forie, nun na nimasee rabilinyi.

¹² E naxa a fala e xui itexi ra, «Yεxεeyōre naxan baxi serexe ra, a daxa a xa senbε, bannaya, lōnni, nōε, binyε, matōxōε, nun tantui soto.»

¹³ Nimase naxan birin na koore ma, bōxi fari, bōxi bun ma, baa ma, a nun daalise birin, n nee birin xui mε nε, e nu fa a fala, «Matōxōε, binyε, tantui, nun senbε na Ala bε naxan magoroxi kibanyi kui, a nun Yεxεeyōre bε abadan.»

¹⁴ Na nimase naani naxa a ratin, «Amina.» Forie naxa e felen bōxi ma, e Ala nun Yεxεeyōre batu.

6

Buki balanse

¹ N naxa Yεxεeyōre to buki balanse singe rabi ra. N naxa nimase nde xui mε ke-life na nimase naani tagi. A xui senbε nu gbo alo galanyi. A naxa a fala, «Fa.»

² Na dangi xanbi, n naxa soe fiixe nde to, xali suxuxi a ragima yi, mangε katanyi saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a man xa sa geeni.

³ A to buki balanse firin nde rabi, n naxa nimase firin nde xui mε. A naxa a fala, «Fa.»

⁴ Soe gbeeli naxa mini. E naxa a ragima yamari a xa bōnesa ba dunija kui, alako adamadie xa nu e bore kōn naxaba. Santidegema bele-bele naxa so a yi ra.

⁵ A to buki balanse saxan nde rabi, n naxa nimase saxan nde xui mε. A naxa a fala, «Fa.» N naxa soe fōōre to. Sikeeli nu suxuxi a ragima yi ra.

⁶ N naxa xui nde mε na nimase naani tagi, «Mengi kilo keren sare lanma lōxōε keren wali sare nan ma. Fundenyi maniye kilo saxan lanma lōxōε keren wali sare nan ma. I naxa ture nun weni xun nakana.»

⁷ A to buki balanse naani nde rabi, n naxa na nimase naani nde xui mε. A naxa a fala, «Fa.»

⁸ N naxa soe burexe xinde daaxi to. A ragima xili nε «Faxε,» laaxira nu biraxi a fōxō ra. Nōε naxa so e yi ra dunija sεeti keren xun ma a sεeti naani ya ma, alako e xa mixie faxa santidegema ra, kaame ra, wuganyi ra, a nun sube xaapexie ra, naxee na wula i.

⁹ A to buki balanse suuli nde rabi, n naxa mixie nii to serexebade bun ma, mixi naxee kōn nu bara raxaba barima e nu birama Ala xa masenyi nan fōxō ra, e findi a xa seedee ra.

¹⁰ E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi seniyanxi nōndi fale, i buma han tεmui mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu gbe xa jōxō

dunija mixie ma naxee bara muxu faxa?»

¹¹ Donma kuye fiixe naxa so e birin yi ra. Mixi nde naxa a fala e be e xa mame ti sinden, han e walibooree nun e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee lanma e xa faxa alo e tan.

¹² A to buki balanse senni nde rabi, boxi naxa seren senbe ra, soqe naxa ifooro alo sunnun donma fooro, kike naxa lu alo wuli,

¹³ tunbuie naxa bira boxi ma, alo foye belebele xore bogi rabirama ki naxe.

¹⁴ Koore naxa ba na, alo keedi makuntanma ki naxe a xa ragata. Geyae nun surie fan naxa keli e yire.

¹⁵ Dunija mangee, kuntigie, soori yareratie, bannae, senbema, konyie, nun lasirie, e birin naxa e noxon yilie kui a nun geya gemee longori ra.

¹⁶ E nu fa a fala geyae nun fanyee be, «Wo bira muxu ma, wo xa muxu noxon Ala ma, naxan magoroxi mange kibanyi kui, a nun Yexeyore xa xone ma.»

¹⁷ E xa xone loxoe xungbe bara a li. Nde noma a yete ratangade na ma?

7

Ala xa pama

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke naani to, e tixi dunija tunxui naani ra. E nu dunija foye naani ratima, alako foye naxa mini boxi ma, baa ma, xa na mu sansie ma.

² N naxa maleke gbete fan to a kelifie sogetede mabiri,

Ala Nije xa tonxuma suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui itexi ra, na maleke naanie be, naxee nu yamarixi fe xone rabade boxi nun baa ra,

³ «Wo naxa wo belexe din boxi nun baa nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa ge toxonma sade Ala xa walikee tigi ma.

⁴ N naxa na walikee konti xasabi me, Ala xa tonxuma saxi naxee ma. E findi mixi wulu keme wulu tongo naani nun wulu naani nan na, kelifie Isirayila bonsoe birin ya ma.

⁵ Mixi wulu fu nun firin Yuda bonsoe ya ma naxee matonxumaxi, mixi wulu fu nun firin Ruben bonsoe ya ma, mixi wulu fu nun firin Gadi bonsoe ya ma,

⁶ mixi wulu fu nun firin Aseri bonsoe ya ma, mixi wulu fu nun firin Nafatali bonsoe ya ma, mixi wulu fu nun firin Manasi bonsoe ya ma,

⁷ mixi wulu fu nun firin Simeyon bonsoe ya ma, mixi wulu fu nun firin Lewi bonsoe ya ma,

mixi wulu fu nun firin Isakari bonsoe ya ma,

⁸ mixi wulu fu nun firin Sabulon bonsoe ya ma,

mixi wulu fu nun firin Yusufu bonsoe ya ma, mixi wulu fu nun firin Bunyamin bonsoe ya ma naxee matonxumaxi.»

⁹ Na dangi xanbi, n naxa pama gbege to, naxan mu nu noma kontide, kelifie si birin, bonsoe birin, xabile birin, nun xui birin. E

nu tixi Ala xa kibanyi nun Yexexyore ya i, donma kuye fixe ragoroxi e ma, tugi fense suxuxi e yi.

¹⁰ E naxa a masen e xui itexi ra, «Kisi na muxu Marigi Ala be naxan magoroxi kibanyi kui, nun Yexexyore be.»

¹¹ Malekee nu tixi kibanyi, forie nun nimase naanie rabilinyi, e naxa e yatagi rafe-len boxi ma, e Ala batu

¹² yi fe fale ra, «Amina. Matoxoe, nore, lonni, tantui, binye, noe fanyi, nun senbe na muxu Marigi Ala nan be abadan. Amina.»

¹³ Na temui fori nde naxa n maxorin, «Nde na na mixie ra donma fixe ragoroxi naxee ma? E kelixi minden?»

¹⁴ N naxa a yaabi, «N Marigi, i tan nan a kolon.» A naxa a masen n be, «Mixie nan e ra, naxee kelixi na jaxankate xungbe kui. E bara e xa donmae xa Yexexyore wuli ra, na nan a toxi e xa donmae fixexi.

¹⁵ Na nan a toxi e tixi Ala xa kibanyi ya i, e fa a batu koe nun yanyi a xa horomolingira kui. E na Ala xa niini bun ma, naxan magoroxi kibanyi kui.

¹⁶ Kaame nun ye xoli mu e suxuma sonon, soge nun kuye fure mu e tcoroma sonon,

¹⁷ barima Yexexyore naxan na kibanyi seeti ma, na nan fama e degede, a e xun ti kisi ye yire ra. Ala fama ne e yaye birin nafurukude.»

8

Buki balanse solofere nde rabife

¹ A to buki balanse solofere nde rabi, kuye naxa lu yen waxati tagi jondon bun ma.

² N naxa maleke solofere to, naxee nu tixi Ala ya i, sara solofere naxa so e yi ra.

³ Maleke gbete naxa fa, a ti serexebade fari, surayi sase xema daaxi nu na a yi ra. E naxa surayi gbegbe so a yi ra, a nun seniyantoe birin xa Ala maxandie ra. A naxa na surayi gan serexebade xema daaxi ma Ala xa kibanyi ya i.

⁴ Surayi tuuri naxa te Ala ya i, a nun seniyantoe xa Ala maxandie, kelife maleke belexe.

⁵ Maleke naxa surayi ganse tongo, a naxa serexebade te sa a kui, a fa a woli dunina ma. Galanyie naxa bula, xuiie naxa me, seyamakonyie naxa mini, boxi naxa seren.

⁶ Maleke solofere, sarae nu na naxee yi ra, nee naxa keli, e xa sarae fe.

⁷ Maleke singe to a xa sara fe, balabalanyi nun te naxa goro dunina ma, e masunbuxi wuli ra. Boxi itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa gan. Wuri bilie itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa gan. Nooge xinde birin naxa gan.

⁸ Maleke firin nde to sara fe, geya xungbe, te naxan ganfe, a naxa sin baa ma. Baa itaxunxi saxan na, na doxode keren naxa findi wuli ra.

⁹ Baa nimasee itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde naxa faxe. Kunkuie itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde fan naxa kana.

¹⁰ Maleke saxan nde to sara fe, tunbui dexexi belebele naxa bira. Xuree itaxunxi saxan na, na tunbui naxa bira na saxan nde ma a nun dulonyie ma.

¹¹ Na tunbui xili ne «Xone.» Dunija ye itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde to findi xone ra, adamadi gbegbe naxa faxe na ma.

¹² Maleke naani nde to sara fe, soge, kike, nun tunbui itaxunxi saxan na, na dɔxode saxan nde naxa findi dimi ra. Nde naxa ba yanyi nun koe xa naiyalanyi ra.

¹³ Na temui n naxa xaruma nde xui me koore ma, a naxa a fala a xui itexi ra, «Naxankate na dunija mixie be, naxankate na e be sara fe temui, maleke saxanyie fama naxee fede.»

9

Malekee xa sara fe dɔnxoe

¹ Maleke suuli nde to sara fe, n naxa tunbui to bira ra boxi kelife koore ma. E naxa yili tilinxi naade saabi so a yira.

² A naxa na yili naade rabi, tuuri gbegbe naxa mini a kui alo te belebele tuuri han soge naxa makoto, kuye naxa idimi.

³ Tugumie naxa mini tuuri kui, e fa goro boxi ma. E nu bara senbe soto alo tali.

⁴ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa din boxi jooge ra, nun se xinde, a

nun wuri bili yo ra. A nu lanma e xa adamadie gbansan nan tɔɔɔ Ala xa tɔnxuma mu saxi naxee tigi ma.

⁵ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa adamadie faxe, e xa e tɔɔɔ tun kike suuli bun ma. E nu mixi bunma ne alo tali.

⁶ Na loxoe, mixie faxe xoli mawama ne na tɔɔɔ xa fe ra, kɔɔ e mu noma faxade. Faxe xoli e suxuma ne, kɔɔ faxe a makuyama ne e ra.

⁷ Na tugumie maniyaxi soe nan na, naxee rawalima gere kui. Mange katanyi xema daaxi nu dusuxi e xun na, e yatagie nu luxi ne alo mixie.

⁸ E xunsexe nu luxi ne alo ginnee xunsexe. E jinyie nu luxi ne alo yete jinyie.

⁹ Wure makantase nu na e kanke ma, e gabutenyie nu xui raminima alo sɔɔri ragise xui, soe gbegbe naxan bendunma.

¹⁰ E xuli nu mixi bunma alo tali, na xone nu fa mixi tɔɔɔ kike suuli bun ma.

¹¹ E xa yarerati nu findixi na yili tilinxi xa maleke nan na, naxan xili nu falaxi Eburu xui «Abadon,» a nu falaxi Gireki xui «Apoliyon,» na nan na ki «Yire Kan.»

¹² Naxankate singe bara dangi, firin nan luxi.

¹³ Maleke senni nde to sara fe, n naxa xui nde me kelife serexebade xema daaxi feritunxun naanie ma, naxan na Ala ya i.

¹⁴ Na xui naxa a fala maleke senni nde be, sara nu suxuxi naxan yi, «Na maleke naani rabɛnin, naxee xirixi Efirati xure ma.»

15 Na maleke naanie nu na waxati yati nan mamema, alako e xa adamadi ndee faxa. Adamadie itaxunxi saxan na, e xa na doxode saxan nde faxa. E naxa fulun na wali xili ma.

16 Na soe ragi gali xasabi nu dangi miliyon keme firin na. N naxa na konti me.

17 Na laamatunyi kui n naxa na soee nun e ragie to. E kanke makantase nu mapingixi ne a gbeeli, a foor, nun a nerefunyi daaxi. Soe xunyie nu luxi alo yetee xunyi. Te, tuuri, nun soda nu minima e de kui.

18 Dunija mixi itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa faxa na gbaloe saxanyi mooli ra: te, tuuri, nun soda naxan nu minima e de kui.

19 Na soee senbe nu na e de nun e xuli nan kui. E xuli nu maniyaxi boximase nan na, xunyi nu na a be naxan mixi tooroma.

20 Mixi naxee mu faxa na gbaloe saabui ra, e mu gbilen e xa wali kobie foxo ra. E nu jinnee nan batuma, a nun kuyee xema daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli daaxi, geme daaxi, nun wuri daaxi, naxee mu noma se tode, naxee mu noma fe mede, naxee mu noma jerede.

21 Na mixie mu gbilen e xa faxa tife foxo ra, e xa manduru walie, e xa fe jaaxie, nun e xa mujee xa fe foxo ra.

1 N naxa maleke senbema gbete to goro ra kelife koore nuxui kui. Senkui nu na a xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama alo soge, a sanyie nu maniyaxi te nan na.

2 Buki lanmadi nu na a belexe, a rabixi. Maleke yirefanyi sanyi nu tixi baa fari, boore fan nu tixi xare ma.

3 A naxa a xui ramini senbe ra, naxan maniya yete xui ra. Galanyi solofere naxa a xui ratin.

4 Na galanyi solofere xui to mini, n nu wama na sebefe, kono xui nde naxa keli koore ma, a a fala n be, «Galanyi solofere xa masenyi noxun, i naxa a sebe.»

5 Maleke naxan sanyi nu tixi baa nun xare fari, a naxa a yirefanyi belexe itala koore ma,

6 a fa a kali Ala ra naxan jije a ra abadan, naxan koore, boxi, nun baa daa, a nun e kui se birin. A naxa a masen a waxati mu fa dugundife sonon.

7 Maleke solofere nde na a xa sara fe temui naxe, Ala gundo fama ne kamalide alo a nu bara a masen a xa konyi namijonmee be ki naxe.

8 Na xui naxan nu bara woyen n be kelife koore ma, na man naxa a masen n be, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo naxan na maleke belexe, maleke naxan sanyi tixi baa nun xare fari.»

9 N naxa siga na maleke yire, n fa a maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra. A naxa a fala n be, «I xa a tongo, a don. A xone rasoma

10

Maleke xa buki lanmadi

ne i furi, kɔnɔ a ɲɔxunma ne i de kui alo kumi.»

¹⁰ N naxa na buki lanmadi tongo maleke belexe, n naxa a don. A nu ɲɔxun n de kui alo kumi, kɔnɔ a to n furi kui li, a naxa findi xone ra.

¹¹ Na temui a naxa a fala n be, «A lanma i man xa woyen Ala xili ra jamanee xa fe ra, sie xa fe ra, xui gbete false xa fe ra, nun mange gbegbe xa fe ra.»

11

Taa seniyenxi nun seede firinyie

¹ Maleke nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa horomobanxi nun serexebade maniya, i man xa batulae konti.

² I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbete fama menni nan tongode, e fa taa seniyenxi kana kike tongo naani nun firin bun ma.

³ N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu keren xi keme firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun donma ragoroxi e ma.

⁴ Na seede firinyie misaali-xi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i.

⁵ Xa mixi nde fa wa fe ɲaaxi rabafe e ra, te nan minima e de kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e toorofe, na kanyi faxama na mooli nan na.

⁶ Senbe na e be koore bal-anfe ra, alako tune naxa fa e xa namijonme wali raba

temui. Senbe na e be ye masarafe wuli ra, a nun fure ɲaaxi mooli wuyaxi raminife dunija ma e wama a xon ma temui naxe.»

⁷ Na seede firinyie na ge e xa seedeɲoxoya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a no e ra, a e faxa.

⁸ E furee sama ne taa bele-bele malande, e Marigi ban-ban wuri magalanbuxi ma dennaxe. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira.

⁹ Mixie kelima si, bonsoe, xui, nun jamanee birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

¹⁰ Mixie fama seewade dunija ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namijonme firinyie nu bara mixie tooro. E se ndee fi e booree ma na seewe xa fe ra.

¹¹ Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyu ra.

¹² Na seede naxa xui senbema nde me kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» E naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya xori.

¹³ Na temui, boxi naxa seren. Taa itaxunxi fu ra, na doxode fu nde naxa bira. Na boxi xa serenyi naxa mixi wulu solofere faxa, mixi donxose naxa kaaba, e fa Ala matoxo, naxan na koore ma.

¹⁴ Naxankate firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

15 Maleke solofere nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «Mangeya naxan nu na dunija ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangeya buma ne abadan.»

16 Na fori moxon nun naani, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen boxi ma, e Ala batu.

17 E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Senbe Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i senbe magaaxuxi ramini, i xa mangeya xa ti dunija.

18 Namanee nu bara xono, kono i xa xone bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima ne, i xa konyi namijonmee e sare sotoma ne, a nun seniyentoe, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimedie nun forie. Naxee bara dunija kana, e fan xun nakanama ne.»

19 Ala xa horomolingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saate kankira to naxan na horomolingira kui. Na temui seyamakonyie, galanyi xuie, boxi serenyi, nun balabalanyi belebele naxa mini senbe ra.

12

Gine, dimedi, nun sube magaaxuxi

1 Tonxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na gine nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na alo mange katanyi.

2 A nu na gbelegbelefe toore kui, barima a nu na di barife a tsegexi naxan ma.

3 Tonxuma gbete fan naxa mini koore ma. Sube magaaxuxi xungbe nde nu na, a gbeelixi alo te, xunyi solofere nu na a be, a nun feri fu. Mange katanyie nu na a xunyi solofere birin fari.

4 Tunbui itaxunxi saxan na, a xuli naxa din na doxode saxan nde ra, a e woli boxi ma.

Sube magaaxuxi naxa keli, a fa ti gine ya i naxan nu na di barife, alako a xa na diyore don.

5 Gine naxa di xeme bari, naxan fama si birin yamaride a xorochoe ra. Gine to di bari, na di naxa te Ala yire, a xa mange kibanyi na dennaxe.

6 Gine naxa a gi, a siga yire nde gbengberenyi ma Ala nu bara naxan yailan a be, alako a xa balo menni xi wulu keren xi keme firin nun tongo senni bun ma.

7 Gere naxa mini koore ma. Minkayilu nun a xa malekee naxa na sube magaaxuxi nun a xa malekee gere,

8 kono na sube mu no Minkayilu nun a xa malekee ra. Na kui, sube magaaxuxi nun a xa malekee mu no sabbatide koore ma sonon.

9 E naxa na sube magaaxuxi xungbe woli boxi ma, a nun a xa malekee. A tan nan findixi na boximase fori ra, naxan xili Ibulisa, xa na mu a ra Sentane. A bara dunija birin madaxu.

10 Na temui, n naxa xui itexi me koore ma, a a falama,
 «Yakosi, kisi temui bara a li, muxu Marigi Ala senbe nun a xa mangeya, nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya bara fa, barima naxan nu muxu ngaxakerenyie kala-muma muxu Marigi Ala ya i koe nun yanyi ra, na bara bira.

11 Muxu ngaxakerenyie xutu sotoxi a ma Yexexyore wuli nun e xa seederoxoya nan saabui ra. E mu kankan e xa simaya ma, e mu gaaxu faxe ya ra.

12 Na kui, koore nun naxee sabatixi naa, e xa jlexin. Kono jaxankate bara lu boxi nun baa ma, barima Ibulisa bara bira wo mabiri. A xonoxi barima a bara a kolon a temui gbegbe mu luxi a be kore.»

13 Sube magaaxuxi to a kolon, e bara a woli boxi ma, a naxa bira na gine foxo ra, naxan na di xeme bari.

14 Kono xaruma gabutenyi naxa lu na gine be, alako a xa tungan sigafe ra gbengberenyi ma, a luma balo ra dennaxe waxati saxan nun a tagi bun ma. Menni a nu bara makuya na boximase ra.

15 Kono boximase naxa xure ramini a de kui, a xa gine madula.

16 Na temui boxi naxa na xure ye min, sube magaaxuxi nu bara naxan namini a de kui, alako a xa na gine rakisi.

17 Sube magaaxuxi to xono na gine ma, a naxa siga na gine bonsoe donxoe gere, naxee Ala xa seriye raba-tuma, e man la Isa xa seederoxoya ra.

18 Na sube magaaxuxi naxa ti baa de ra meyeniyi fari.

13

Sube naxan texi ye xora

1 Na dangi xanbi n naxa sube magaaxuxi nde to te ra ye xora, feri fu na a xunyi solofere ma, mange katanyie doxoxi na feri fu fari. Marasoto xilie fan nu sebexi a xunye ma.

2 Na sube magaaxuxi nu maniyaxi barate nan na, a sanyie senbe nu gbo, a de nu luxi ne alo yete de. Na sube magaaxuxi naxa a senbe, a xa noe, nun a xa kibanyi lu sube boore yi ra.

3 Fi jaaxi to lu a xunyi keren ma, a naxa yalan. Na fi to mu a faxes, dunija naxa kaaba, e birin naxa bira a foxo ra.

4 Dunija mixie naxa tuubi sube magaaxuxi be, barima a tan nan nu bara noe so sube boore yi ra. E man naxa tuubi sube boore be, e nu a fala, «Nde maniya yi sube ra, nde noma a gere?»

5 Na sube naxa noe soto a xa yete igboe masenyi nun marasotoe fale ra. A naxa

nɔɛ sɔtɔ, a xa wali kike tongo naani nun firin bun ma.

⁶ A naxa Ala rasɔtɔ, a Ala xili kana, a Ala xa hɔrɔmɔlingira rasɔtɔ, a nun naxee sabatixi koore ma.

⁷ A naxa nɔɛ sɔtɔ alako a xa seniyeɛtɔɛ gere, a xa nɔ e ra. A naxa nɔɛ sɔtɔ bɔnsɔɛ, si, xui, nun jamane birin xun ma.

⁸ Dunija mixi birin fama tuubide a tan nan bɛ, naxee xili mu sebexi Yexɛɛyɔrɛ kɔn naxabaxi xa kisi buki kui kabi dunija fɔlɛ.

⁹ Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati yi masenyi ra.

¹⁰ Konyiya ragirixi mixi naxan ma, a sigama nɛ konyiya kui. Santidegema faxɛ ragirixi mixi naxan ma, na kanyi fan faxama nɛ santidegema ra. Seniyeɛtɔɛ xa tunnabexi nun danxaniya kolonma na nan kui.

¹¹ Na dangi xanbi n man naxa sube magaaxuxi gbete to a tefe bɔxi bun ma, ferri firin nu na a bɛ alɔ yexɛɛ, a nu wɔyɛnma alɔ sube magaaxuxi.

¹² A nu na sube magaaxuxi singe senbe nan nawalife na ya xɔri, a a niya dunija mixi birin xa tuubi na sube magaaxuxi singe bɛ, naxan xa fi jaaxi nu bara yalan.

¹³ A nu luma kaabanakoe belebele raba ra, han a tɛ ragoro bɔxi ma kelife koore ma mixie ya xɔri.

¹⁴ A to na senbe sɔtɔ, a naxa dunija mixie madaxu a xa kaabanakoe ra na sube magaaxuxi singe ya xɔri. A naxa a fala dunija mixie bɛ e xa kuye yailan naxan

maniya na sube magaaxuxi singe ra, naxan nu bara maxɔnɔ santidegema ra, kɔnɔ a mu faxa.

¹⁵ E to na kuye yailan, a naxa nɔɛ sɔtɔ a xa a niya na kuye xa wɔyɛn, mixi birin xa faxa naxan mu tuubima na kuye bɛ.

¹⁶ A naxa yaamari fi, dimɛdie nun forie, bannae nun setaree, lasirie nun konyie, tɔnxuma xa sa e birin yirefanyi belexɛ ma, xa na mu e tigi ma,

¹⁷ alako mixi matɔnxumataree naxa sare so, e naxa sare mati. Na tɔnxuma findixi sube xili nan na, xa na mu a ra yi kɔnti nan findixi xili ra.

¹⁸ Lonni na naxan bɛ, a xa na kɔnti kolon, barima a adamadi xa fe masenma. Na kɔnti naxan findixi xili ra a findixi kɛmɛ senni, tongo senni nun senni nan na.

14

Yexɛɛyɔrɛ nun a xa mixi rakisixie

¹ N to n ya rage, n naxa Yexɛɛyɔrɛ to a tixi Siyoni geya fari. Mixi wulu kɛmɛ wulu tongo naani nun naani nu na a sɛɛti ma, Yexɛɛyɔrɛ xili nun a Baba xili sebexi e tigi ma.

² N naxa xui nde mɛ koore ma, alɔ xure xungbe, xa na mu a ra alɔ galanyi. A nu luxi nɛ alɔ mixie nan nu kɔra bɔnbɔfe.

³ E nu na bɛɛti nɛɛnɛ bafe mangle kibanyi ya i, a nun na nimase naani nun na forie. Mixi yo mu nu nɔma na bɛɛti matinkande, fo na dunija

mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani naxee xun nu bara sara.

⁴ E mu nu yene rabaxi gine ra, e nu seniye. E birama na Yexeyore foxo ra yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi, alako e xa findi Ala gbe nun Yexeyore gbe ra, alo serexe singe naxan bama Ala be xe xaba temui.

⁵ E de mu nu wule falaxi, marakosi yo mu nu e ma.

⁶ N naxa maleke gbete to a jere ra koore ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra dunja mixie be, si, bonsoe, xui, nun jaman birin be abadan.

⁷ A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa a matxo, barima a xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a be, naxan koore, boxi, baa, nun dulongie daaxi.»

⁸ Maleke firin nde nu biraxi a foxo ra, a nu fa a fala, «Babilon belebele bara bira. Babilon bara bira, naxan jamanse rasiisixi a xa fe naaxie ra.»

⁹ Maleke saxan nde nu biraxi e foxo ra, a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde a igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li tonxuma na a tigi ma, xa na mu a belexe ma,

¹⁰ na kanyi fan Ala xa xone kolonma ne, a fa lu alo siisila naxan beere xoxoxe minxi. A fama torode te nun soda xora, maleke seniye xie nun Yexeyore ya xori.

¹¹ Tuuri naxan tema na te xora a mu jonma abadan. Na mixie, naxee e igoroma

na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li na sube xili tonxuma saxi e ma, na kanyie mu malabui sotoma koe nun yanyi.

¹² Seniye toxe xa tunnabexi nan na ki, naxee Ala xa seriye rabatuma, naxee danxaniyaxi Isa ma.»

¹³ N naxa xui nde me koore ma a falafe ra, «I xa a sebe a sewe na mixie be, naxee faxama Ala xa fe kui yakosi han dunja rajonyi.» Ala Xaxili Seniye xie naxa a masen, «Iyo, nondi na a ra. E lan e xa e malabu e xa wali xoxoxe ma, e xa na wali sare soto.»

¹⁴ N naxa nuxui fiixe to. Daali nde nu magoroxi a fari, naxan maniya adamadi ra. Mange katanyi xema daaxi nu saxi a xun ma, warate xepenxi nu na a belexe.

¹⁵ Maleke gbete naxa mini horomolingira kui, a a fala a be a xui itexi ra, «I xa warate rawali, xe xaba, barima na waxati bara a li, dunja xe xa xaba.

¹⁶ Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa warate rawali dunja ma, dunja xe naxa xaba.»

¹⁷ Maleke gbete naxa mini koore horomolingira kui, warate xepenxi nu na a belexe.

¹⁸ Maleke gbete, naxan nu te yamarima, a naxa keli serexebade yire, a a fala a xui itexi ra warate xepenxi kanyi be, «Warate xepenxi rawali, weni bogie

xaba duniya, barima e bara mo.»

¹⁹ Na maleke naxa warate rawali, a fa duniya weni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xone e maboronma dennaxe.

²⁰ Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo keme saxan na, a xa tilinyi fan soe de suxuma.

15

Maleke solofere nun gbaloe donxoe

¹ Na dangi xanbi, n man naxa tonxuma xungbe to naxan bara n de ixara. Maleke solofere naxa mini gbaloe donxoe solofere ra, Ala xa xone kamalima naxee ra.

² N naxa baa nde to, a luxi alo diyaman, a sunbuxi te ra. Mixi naxee nu bara no na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa konti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa korae nu na e belexe.

³ E nu Ala xa konyi Munsaxa beeti nan bama, a nun Yexeyore xa beeti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Senbe Kanyi, i xa walie senbe gbo! E makaaba! Duniya Mange, i xa kira nondi na a ra, a man tinxin.

⁴ Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matoxoma? I keren peti nan seniye. Namane birin fama ne e magorode i be, barima i bara i xa tinxinyi makenen.»

⁵ Na to dangi, n naxa Ala xa horomolingira rabixi to

koore ma, saate kankira na naxan kui.

⁶ Maleke solofere, toore donxoe solofere nu na naxee yi ra, e naxa mini horomolingira kui, serexedube dugi fixe mayanbaxie ragoroxi e ma, beleti xema daaxi balanxi e kanke ma.

⁷ Nimase keren na nimase naani ya ma, a naxa tonbili xema daaxi solofere so na maleke solofere yi ra. Na tonbilie nu rafexi Ala xa xone nan na, Ala naxan piye a ra abadan.

⁸ Tuuri naxa horomolingira rafe Ala xa nore nun a senbe xa fe ra. Mixi yo mu nu noma sode horomolingira kui, fo toore solofere xa wali xa kamali naxee nu na maleke soloferee yi ra.

16

Tonbili solofere

¹ N naxa xui xungbe nde me, naxan kelixi horomolingira kui, a a falama malekee be, «Wo siga, wo xa Ala xa xone tonbili soloferee ifili duniya ma.»

² Maleke singe naxa siga, a sa a xa tonbili ifili duniya ma. Na kui, fi jaaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tonxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye be naxan yailanxi a misaali ra.

³ Maleke firin nde naxa a xa tonbili ifili baa ma. Baa naxa lu alo mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxes, naxee nu na baa ma.

⁴ Maleke saxan nde naxa a xa tonbili ifili xuree nun

dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra.

⁵ N naxa maleke xui me, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan seniye, i bara kiiti tinxixi sa,

⁶ barima e nu bara seniye tõe nun namijonme wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki ne.»

⁷ N naxa serexebade fan xui me. A naxa a fala, «Iyo, Ala Senbe Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nondi nan na.»

⁸ Maleke naani nde naxa a xa tonbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari soto a xa adamadie gan a te ra.

⁹ Wuyenyi jaaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasoto, naxan na toore birin nasanbaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matoxode.

¹⁰ Maleke suuli nde naxa a xa tonbili ifili na sube xa kibanyi ma. A xa mangeya naxa lu dimi kui, mixie naxa e nenyie xin jaxankate ma,

¹¹ e fa Ala xili rasoto, naxan na koore ma, e xa toore nun e xa fie xa fe ra. E tondi gbilende e xa wali kobie foxo ra.

¹² Maleke senni nde naxa a xa tonbili ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa xara, alako a xa findi kira ra mangee be, naxee fama kelife sogetede.

¹³ N naxa jinne seniye tare saxan to mini ra na sube magaaxuxi de kui, na sube boore de kui, a nun na namijonme wule fale de

kui. Na jinne nu maniyaxi xuupne nan na.

¹⁴ Sentane xa jinne nan nu e ra, naxee tonxumae rabama, e man sigama dunija mangee maxilide, alako e xa e malan, e xa gere so Ala Senbe Kanyi xa loxo xungbe ma.

¹⁵ «Wo bara a to, n fama terenna nan na, alo mujeti a gbe wali rabama ki naxe. Seewe na mixi be naxan mu xima, naxan mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a mageli ra, alako a naxa yaagi.»

¹⁶ Jinnee naxa dunija mangee malan yire nde naxan xili falama Eburu xui ra «Aramagedon.»

¹⁷ Maleke solofere nde naxa a xa tonbili ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini horomolingira kui Ala xa kibanyi mabiri, a a masen, «A bara jon.»

¹⁸ Galanyi naxa bula, xue naxa mini, seyamakonyie naxa mini, boxi naxa seren, naxan maniyie mu nu raba sinden kafi dunija folo.

¹⁹ Na taa xungbe naxa kana alo se naxan giraxi doxo saxan. Dunija taa birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilon taa gbe ma, a weni tonbili fi a ma a xa Ala xa xone mankanen min.

²⁰ Surie nun geyae naxa loe.

²¹ Balabalanyi belebelee naxa keli koore ma, e bira mixie ma. A xori keren binya kilo tongo saxan nun naani jondon. Mixie naxa Ala xili rasoto na balabalanyi xa fe ra, barima na

toore nu gbo a gbe ra.

17

Babilon xa kanε

¹ Na dangi xanbi, maleke keren naxan nu na na maleke tɔnbili kanyi solofere ya ma, a naxa a fala n be, «Fa be, alako n xa langoe xungbe xa kiiti masen i be, na langoe naxan dɔxɔxi xure xungbee de ra.»

² Dunija mangεe nun na langoe ginε naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa bira fe naaxie fɔxɔ ra han e naxa lu alɔ siisilae.

³ Na maleke naxa laa-matunyi nde masen n be. N naxa ginε nde to gbeng-berenyi ma, a dɔxɔxi sube gbeeli fari, marasɔɔ xilie nu seɓexi naxan ma. Xunyi solofere nu na a ma, feri fu tixi a xun ma.

⁴ Na ginε nu maxirixi donma gbeeli tofanyi nan na, kɔnmagore, belexerasoe, nun xurunde tofanyie nu na a yi ra naxee yailanxi xεema nun gεmε tofanyie ra. Pɔɔti xεema daaxi suxuxi a yi ra, fe xɔnxi seniyentaree nu na a kui, naxee misaalixi a xa wali naaxi ra.

⁵ Xili nde seɓexi a tigi ma gundo daaxi: «Babilon xungbe, yenlae nun fe naaxie nga.»

⁶ N naxa na ginε to, a siisixi seniyentɔee wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra. N to a to, n de naxa ixara ki fanyie.

⁷ Na maleke naxa a fala n be, «Munfe ra i de ixaraxi? N fama ne yi gundo tagi

rabade i be, yi ginε xa fe ra nun yi sube xunyi solofere nun feri fu kanyi xa fe ra a dɔxɔxi naxan fari.

⁸ I sube naxan to, a nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi. A fama ne tede yili tilinxi kui, a fa bɔnɔ. Adamadi naxee xili mu seɓexi kisi buki kui, kabi dunija fɔle, e kaabama ne yi sube xa fe ra, barima singe a nu na, yakɔsi a mu na, kɔnɔ temui naxan sa fama, a man minima ne.»

⁹ Xaxilima nɔma yi fahaa-mude: Na xunyi solofere misaalixi geya solofere nan na, ginε dɔxɔxi naxee fari.

¹⁰ Nee man misaalixi mange solofere nan na. Suuli bara bira, keren na na, boore mu nu fa sinden. A na fa, a buma ne dondoronti.

¹¹ Sube naxan nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi, na misaalixi mange solomasaxan nde nan na. A fan na na na mange solofere nan ya ma naxan fama bɔnɔde.

¹² Na feri fu i naxee toxi, nee fan misaalixi mange fu nan na, naxee mu nu mangeya sɔɔ sinden. E tan nun na sube, e fama mange nɔe nan sɔɔde waxati keren bun ma.

¹³ E waxonfe birin lan. E e xa senbe nun e xa mangeya ragbilenma ne na sube ma.

¹⁴ E Yεxεyɔre gerema ne, kɔnɔ Yεxεyɔre nan geen-ima, barima a tan nan findixi marigie Marigi ra, mangεe xa Mangε. A xa mixi sugandixie, a xa danx-aniyatɔee na a seeti ma.

¹⁵ A naxa a fala n be, «Na xuree i naxee toxi, na lan-

goe giñe dɔxɔxi xure naxee de ra, e misaalixi jamanee, bɔnsɔee, sie, nun xuie nan na.

¹⁶ Na feri fu nun na sube, i naxee toxi, e na langoe giñe xɔnma ne. E fama ne se birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e a sube don, e a dɔnxɔe woli te xɔra,

¹⁷ barima Ala nan a ragirixi e xa a waxɔnfe raba. E xa e xa mangeya ragbilen na sube ma, han Ala xa masenyi kamalima temui naxee.

¹⁸ Na giñe i naxan toxi, a misaalixi dunija mangee xa mangataa xungbe nan na.»

18

Babilɔn birafe

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke gbete to goro ra keli koore ma. Nɔe xungbe nu na a yi, a xa nɔre naxa dunija iyalan.

² A naxa a fala a xui itexi ra, «Babilɔn xungbe bara bira. Babilɔn bara bira, a bara findi jinnɛe xɔnyi ra, jinnɛe seniyantaree nun xɔni raharamuxie luma dennaxe.

³ A kanaxi ne barima si birin bara bira a xa fe jaaxie foxɔ ra. Dunija mangee bara lu a seeti ma a xa wali kobi kui. Dunija yulɛe fan bara banna a waxɔnfe saabui ra. E birin luxi ne alo siisilae.»

⁴ N naxa xui gbete me keli koore ma a falafe ra, «N ma jama, wo xa mini a ya ma, alako wo fan naxa lu a xa yunubie kui, wo xa a xa toore fan soto.

⁵ A xa yunubie bara gbo a gbege ra. Ala bara ratu a xa tinxintareya birin ma.

⁶ Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma dɔxɔ firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa na raba a tan fan na dɔxɔ firin.

⁷ A waxɔnfe xun to nu masaxi temui birin, wo fan xa a xa toore xun masa na ki, a xa sunnun, barima a a fala ne a bɔje kui, «Mange giñe nan n na. Kaaje giñe mu na n na, n mu luma sunnunyi kui abadan.»

⁸ Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe tode lɔxɔe keren: faxe, sunnunyi, nun kaame. A ganma ne te ra, barima Marigi Ala Senbema nan a makiitixi.»

⁹ Dunija mange birin naxee bara bira a xa fe jaaxie nun a waxɔnfee foxɔ ra, e fama ne wade. E na a to a xa taa na ganfe, e sunnunma ne.

¹⁰ E lu yire makuye barima e gaaxuxi a xa toore ya ra. E nu fa a fala, «Naxankate na Babilɔn be. Naxankate na na taa xungbe senbema be. A bara makiiti leeri keren bun ma.»

¹¹ Dunija yulɛe wama ne a xa fe ra, e sunnunma ne, barima mixi mu na naxan e xa kotee sarama sɔnɔn,

¹² kote naxan findixi xɛema ra, gbeti, gɛme tofanyie, dugi gɛse daaxi, dugi gbeeli, wuri fanyi, sili jinyi masolixi, wuri fanyi masolixi, yɔxui, wure, gɛme xɔrɔxɔe,

¹³ donse jɔxunme, surayi mooli birin, labunde, weni, ture, farin fanyi, ningee,

γἔχῃ, soee, σοορι ragisee, nun konyie.

14 «I waxɔnfe birin bara makuya i ra, na se fanyie bara λῶε i ma. I mu nee sotoma sɔnɔn.»

15 Yule naxee bannaxi a saabui ra, e fan luma ne yire makuye, barima e gaaxuxi a xa tɔore ya ra. E wama ne, e lu sunnunyi kui.

16 E nu a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na a be, naxan nu wama dugi fiixe, dugi gbeeli, xεema, nun gεme tofanyie xɔn.»

17 A xa naafuli birin bara kana na waxati kerenyi kui. Kunkui rapereε nun mixi naxan birin kunkui wali nde rabama, e luma ne yire makuye,

18 e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe ganxi ya ra, «Yi taa, a maniyε mu na.»

19 E fama ne xube masode e xunyi ma, e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na na taa be kunkui kanyie bannaxi dennaxe. Na taa bara findi gbengberenyi ra na waxati kerenyi kui.»

20 «Naxee na koore, wo xa jɛlexin na taa xa naxankate xa fe ra. Seniyentɔee, Ala xa xεerae, nun namijɔnmεe, wo tan xa jɛlexin, barima Ala bara wo gbεjɔxɔ.»

21 Na temui maleke senbema nde naxa gεme xungbe tongo naxan nu luxi alɔ se luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra, «Babilɔn taa xungbe birama

ne a jaaxi ra alɔ yi gεme. Mixi mu a toma sɔnɔn.»

22 «I xa sigie mu mema sɔnɔn, naxee sama kɔra, xule, nun sara xui ra. Wali xui mu minima i xɔnyi sɔnɔn, maale din xui fan mu luma i xɔnyi sɔnɔn.

23 Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xɔnyi sɔnɔn. Futi xirimae xa jɛlexin xui mu mema i xɔnyi sɔnɔn, barima i xa yuleε nu bara findi mixi xungbee ra dunija, i bara si birin natantan i xa fe jaaxie saabui ra.

24 Namijɔnmεe nun seniyentɔee wuli bara mini i xɔnyi, a nun naxee kɔn bara raxaba bɔxi ma.»

19

Ala xa tantui

1 Na to dangi, n naxa jama xungbe xui me koore ma a fala ra, «Ala tantu. Kisi, xun-nakeli, nun senbe na muxu Marigi Ala be,

2 barima a xa kiiti tinxin, a findixi nɔndi nan na. A bara langoe gine makiiti, naxan nu bara dunija ratantan a xa fe jaaxie ra. Ala bara a xa konyie wuli gbεjɔxɔ a ma.»

3 Nama man naxa a fala a firin nde, «Ala tantu. Babilɔn tuuri tema ne abadan.»

4 Na fori mɔxɔjɛn nun naani, nun na nimase naani naxa e felen bɔxi, e Ala batu naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe ra, «Amina, Ala tantu.»

5 Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala matɔxɔ, wo tan naxee

gaaxu a ya ra, wo tan dimee nun forie.»

6 N naxa nama xungbe xui me naxan senbe gbo alo xure wundu xui, xa na mu a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu, barima Ala Senbe Kanyi, won Marigi Ala bara so a xa mangeya kui.

7 Won xa seewa, won xa jlexin, won xa a binya, barima Yexeyore xa futi xiri temui bara a li. A naxan doxoma, a bara ge a yete yailande.

8 A naxan doxoma a bara dugi fiixe tofanyi ragoro a ma, naxan misaalixi seniyentoe xa kewali tinxinxie ra.»

9 Maleke naxa a fala n be, «I xa a sebe, «Jlexinyi na mixie be naxee maxilixi Yexeyore xa futi xiri malanyi.»» A naxa a fala n be, «Ala xa nondi nan na ki.»

10 N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a batu, kono a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la Isa xa seedenoxoya ra. I xa Ala nan batu. Isa xa seedenoxoya findixi namijonme xa masenyi xori nan na.»

11 Na dangi xanbi n naxa koore to rabi ra, soe fiixe tixi na, a ragima xili Dugutege nun Nondi fale. A gere soma tinxinyi nan na, a kiiti sa tinxinyi kui.

12 A yae nu luxi ne alo te, mange katanyi naxan yailanxi geme tofanyi ra nu dusuxi a xun na. A xili

sebexi a ma, xili mixi yo mu naxan kolon bafe a tan na.

13 A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili ne Ala xa Masenyi.

14 Koore soori gali nu biraxi a foxo ra e xa soe fiixe fari, dugi fiixe tofanyie fan nagoroxi e ma.

15 Santidegema xepenxi nu minixi a de i, alako a xa jamanee gere, a xa e yamari sawuri senbema ra, Ala Senbe Kanyi xa xone xa kamali.

16 A sebexi a xa dugi xungbe ma, a nun a tabe ma, «Mangee xa Mange, marigie Marigi.»

17 N naxa maleke to, a tixi soge fari. A naxa a fala a xui itexi ra xoni birin be naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa xunnakeli yire,

18 wo xa mangee sube don, a nun soori mangee sube, senbemaee sube, soee sube, soe ragie sube, lasiri nun konyie sube, dimee nun forie sube.»

19 N naxa na sube to, a nun dunija mangee nun e xa soorie. E birin nu malanxi alako e xa na soe fiixe ragima nun a xa soori gali gere.

20 Soe fiixe ragima naxa na sube jaaxi suxu, a nun na namijonme wule fale, naxan nu bara mixie madaxu tonxumae ra, sube xa tonxuma nu saxi mixi naxee ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye batu. Na firinyie birin naxa woli te nun soda xora.

21 Santidegema naxan nu minima soe fiixe ragima de kui, a naxa booree faxes, xonie fa e sube don.

20

Sentanε rajɔnyi

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naade saabi nun yolonxɔnyi bele-bele nu na a yi ra.

² A naxa na sube magaaxuxi suxu, na bɔximase fori, naxan findixi Ibulisa ra, na nan na ki Sentanε. A naxa a xiri, a xa lu na ki je wulu keren bun ma.

³ A naxa a woli yili tilinxi kui, a naade balan, a tonxuma sa naade ma, alako a naxa mini sie madaxude han na je wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.

⁴ N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari soto e xa kiiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e de i Isa xa seedenɔxɔya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye be, na sube xili mu nu sebexi e tigi ma, xa na mu a ra e belexe ma. E nu bara keli faxe ma, e jipe, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi seeti ma je wulu keren bun ma.

⁵ Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxe ma sinden, fo na je wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki.

⁶ Nelexinyi nun seniyenyi na mixie be naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu noma e lide sonon. E findima ne Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa serexedubee ra, e fa yaamari

ti a seeti ma je wulu keren bun ma.

⁷ Na je wulu keren na kamali temui naxe, Sentanε minima ne a xa geeli kui,

⁸ a siga dunija birin sie madaxude, alo Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma ne alo meyenyi naxan na baa de ra.

⁹ Sie kelima ne dunija yire birin, e fa Ala xa jama rabilin a xa taa xanuxi kui. Kɔnɔ na temui te goroma ne kelife koore ma, a fa e sonto.

¹⁰ Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli te nun soda xɔra, na sube nun na namijonme wule fale na dennaxe. E jaxankatama ne naa kee nun yanyi ra abadan.

¹¹ Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixe to, Ala magoroxi a kui. Bɔxi nun koore naxa e gi a ya ra, e loe.

¹² N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimee, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra naxan nu sebexi na bukie kui.

¹³ Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kewali ma.

¹⁴ Faxe nun aligiyama naxa woli te xɔra, naxan findixi faxe firin nde ra.

¹⁵ Mixi naxan birin xili mu nu sebexi kisi buki kui, e naxa woli te xɔra.

21

Koore neene nun bɔxi

HEHE

¹ N naxa koore nun b̄oxi n̄ene to, barima koore nun b̄oxi singe nu bara l̄e, baa fan mu nu na s̄on̄on.

² N naxa taa seniyenxi to, Darisalamu n̄ene, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala seeti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra al̄o gine naxan sigama a xa m̄ori ralande a xa futi xiri l̄ox̄e.

³ N naxa xui senbema nde m̄e kelife kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa h̄or̄om̄olingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima n̄e adamadie tagi, e findi a xa jama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi.

⁴ A e yaye birin bama n̄e. Fax̄e, sunnunyi, wa xui, nun t̄ore mu luma naa s̄on̄on, barima na fe m̄ooli naxee nu na singe ra, nee birin bara j̄on̄.»

⁵ Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yak̄osi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sebe, barima masenyi na a ra naxan findixi n̄ondi ra, a mu kanama abadan.»

⁶ A naxa a fala n be, «A bara j̄on̄. N tan nan na fe singe nun fe d̄on̄x̄e ra, a f̄ole nun a rap̄onyi. Ye x̄oli na naxan ma, n kisi ye fima n̄e a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na.

⁷ Mixi naxan geenima, a ke nan na ki. N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara findi n ma di ra.

⁸ K̄on̄o mixi gaaxuxie, danxaniyatarae, mixi naaxie, faxetie, yenelae,

mandurulae, kuye batuie, wule falee, e birin luma n̄e te nun soda x̄ora. Na findima fax̄e firin nde nan na.»

⁹ Maleke nde naxan nu na na maleke solofere ya ma, t̄on̄bili solofere nu na naxee yi ra, mankan̄e solofere saxi e kui, a naxa fa n yire, a a fala n be, «Fa be, n xa Ȳex̄eȳore xa gine masen i be, naxan xa futi fama xiride.»

¹⁰ A naxa n xaxili xanin geya xungbe itexi ma. Menni a naxa na taa seniyenxi masen n be, naxan findixi na Darisalamu ra, naxan nu bara goro kelife koore ma Ala seeti ma.

¹¹ Ala xa n̄ore nu na a ma, a nu yanbama al̄o gem̄e to-fanyi naxan maniyaxi diyaman na.

¹² A xa tete nu ite, naade fu nu firin nu na a ma, maleke fu nun firin nu tixi na naadee ra e makantafe ma. Isirayila b̄ons̄e fu nun firin xili nu sebexi na naadee ma.

¹³ Naade saxan nu na sogetede mabiri, naade saxan nu na koola mabiri, naade saxan nu na yirefanyi mabiri, naade saxan nu na sogegorode mabiri.

¹⁴ Taa tete nu tixi na gem̄e safe fu nun firin nan fari, Ȳex̄eȳore xa x̄era fu nun firin xilie nu sebexi e ma.

¹⁵ Maniyase x̄ema daaxi nu na na maleke yi ra, naxan nu w̄oyenma n be, alako a xa n̄o taa, a naadee, nun a tete maniyade.

¹⁶ Taa kuye, taa igboja, nun taa iteya, a birin nu lanxi kilo wulu firin, kilo

keme firin, kilo mɔxɔɓen nan ma.

¹⁷ Maleke naxa tete fan maniya adama ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan nun senni ma.

¹⁸ Tete nu yailanxi geme tofanyi nan na naxan maniya diyaman na. Taa tan nu yailanxi xeema xori fanyi nan na naxan tinse alo ye.

¹⁹ Taa tete nu tixi geme xungbee nan fari. Geme tofanyi mooli birin nan nu na geme xungbee raxunmaxi. Geme xungbe singe raxunmaxi geme tofanyi nde nan na naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi geme tofanyi nde nan na naxan xili falama safiri, a saxan nde kalisedone, a naani nde emerode,

²⁰ a suuli nde sarodonixi, a senni nde sarodone, a solofere nde kirosolite, a solomasaxan nde berili, a solomanaani nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun keren nde hiyasinti, a fu nun firin nde ametisite.

²¹ Tete naade fu nun firin nu yailanxi geme tofanyie nan na naxee na baa ma. Naade birin findixi geme keren nan na. Taa malande nu yailanxi xeema xori fanyi nan na naxan tinse alo ye.

²² N mu Ala xa hɔrɔmɔlingira toxi taa kui, barima Marigi Ala Senbe Kanyi nun Yexexeyore nan na hɔrɔmɔbanxi ra.

²³ Na taa hayi mu nu na soqe ma, xa na mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi soto. Ala xa nɔre nan findima a xa naiyalanyi ra,

Yexexeyore findima a xa lanpui nan na.

²⁴ Sie jereema a xa naiyalanyi nan kui, dunija mangee fama ne a binyade.

²⁵ Na taa naade mu balanma, barima kɔe mu soma naa.

²⁶ Sie fama ne Ala binyade naa, e a matɔxɔ.

²⁷ Se seniyantare yo mu soma naa, mixi naxan fe xɔnxi rabama nun mixi naxan wule falama, e fan mu soma naa. Mixi naxee xili sebexi Yexexeyore xa kisi buki kui, e gbansan nan soma na.

22

Ala xa kisi

¹ Na maleke naxa kisi xure masen n be. A nu tinse alo diyaman, a nu minima Ala nun Yexexeyore xa kibanyi nan kui,

² a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie nu tixi a de firin na, e nu bogi kike yo kike, sanmaya fu nun firin je kui. E burexe findixi seri nan na jamanee be.

³ Danke yo mu na sɔnɔn. Ala nun Yexexeyore xa kibanyi na taa kui. Ala xa konyie a xui rabatuma,

⁴ e a yatagi to, a xili sebexi e tigi ma.

⁵ Kɔe mu soma naa, e hayi mu na lanpui nun soqe naiyalanyi ma sɔnɔn, barima Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi ra. Ala xa konyie yaamari tima ne naa abadan.

⁶ Maleke naxa a fala n be, «Yi masenyi nɔndi nan

a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namijɔnme xaxili rapereɗema, a naxa a xa maleke xee alako a xa a masen a xa konyie be naxan fama rabade waxati makɔrexi ra.»

⁷ Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Nelexinyi na mixi be naxan yi masenyi rabatuma, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»

⁸ N tan Yaya, n bara na fe birin me, n bara na fe birin to. N to na me, n to na to, n naxa bira na maleke bun ma naxan nu bara na fee masen n be, alako n xa a batu.

⁹ Kɔnɔ a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee findixi namijɔnmee ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi raba-tuma. I xa Ala batu.»

¹⁰ Na dangi xanbi na maleke naxa a fala n be, «I naxa yi masenyi balan tɔnxuma ra sinden, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makɔre.»

¹¹ Tinxintare xa lu tinxintareya kui, seniyyentare xa lu seniyyentareɗa kui, tinxintɔe xa lu tinxinyi kui, seniyyentɔe xa lu seniyyenyi kui.»

¹² Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama ne mixi birin xa kewali sare ra.

¹³ N tan nan findixi fe singe nun fe dɔnxɔe ra, a folɛ nun a rapɔnyi ra.

¹⁴ Nelexinyi na mixi be naxee e yete seniyyenma,

alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa no sode na taa kui naade ra.

¹⁵ Fe jaaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yenɛlae, faxetie, kuye batuie, nun wule fale birin wule rafen naxee ma.

¹⁶ N tan Isa, n bara n ma maleke xee seedeɗɔxɔya ra danxaniyatɔe jamae ma. N tan findixi Dawuda bɔnsɔe sanke nan na, n tan findixi Dawuda bɔnsɔe nan na. N luma ne alo subaxe looloe.»

¹⁷ Ala Xaxili Seniyyenxi nun gine naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a me, na fan xa a fala, «Fa! Ye xoli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu sarama!»

¹⁸ N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin be naxee bara yi masenyi me naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbete nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama tɔore sade na kanyi ma, alo tɔore naxan ma fe sebexi yi Kitaabui kui.

¹⁹ Xa a sa li mixi nde naxa woyenyi nde ba yi namijɔnme xa masenyi ra naxan sebexi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi ke bade a yi ra, a fa lu taa seniyyenxi fari ma, alo a sebexi yi Kitaabui kui ki naxe.

²⁰ Yi seede naxan seedeɗɔxɔya baxi, a xa masenyi nan ya, a naxe, «Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.» Amina. Marigi Isa, i xa fa!

²¹ Marigi Isa xa hinne birin na.